

A. or. 4630

Nichasa-Samutsaia

(Mahabharata)

<36611743060011

<36611743060011

Bayer. Staatsbibliothek

ἸΤΙΧΑΣΑΣΑΜΟΥΤΣΑΪΑ,

ΤΟΥΤΕΣΤΙΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΥΛΛΟΓΗ,

ἢ

Περὶ διαλόγων τε καὶ μύθων φιλοσοφικῶν, νομίμων τε καὶ ἐθίμων
Ἰνδικῶν, συλλεχθέντων κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῆς Μάχαβαράτας, συγ-
γραφείσης ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Βεάσα.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ ΕΚ ΤΟΥ ΒΡΑΧΜΑΝΙΚΟΥ

ΠΑΡΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ,

ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Νῦν δὲ πρῶτον ἐκδοθεῖσα,

Καὶ μετὰ προλεγομένων καὶ παρατηρήσεων αὐξηθεῖσα,

Δαπάνη μὲν καὶ μελέτη

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΤΥΠΑΛΔΟΥ,

Ἐφόρου τῆς Δημοσίου καὶ Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης,

Ἐπιστάσις δὲ

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΚΟΣΜΗΤΟΥ,

Βιβλιοφύλακος.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

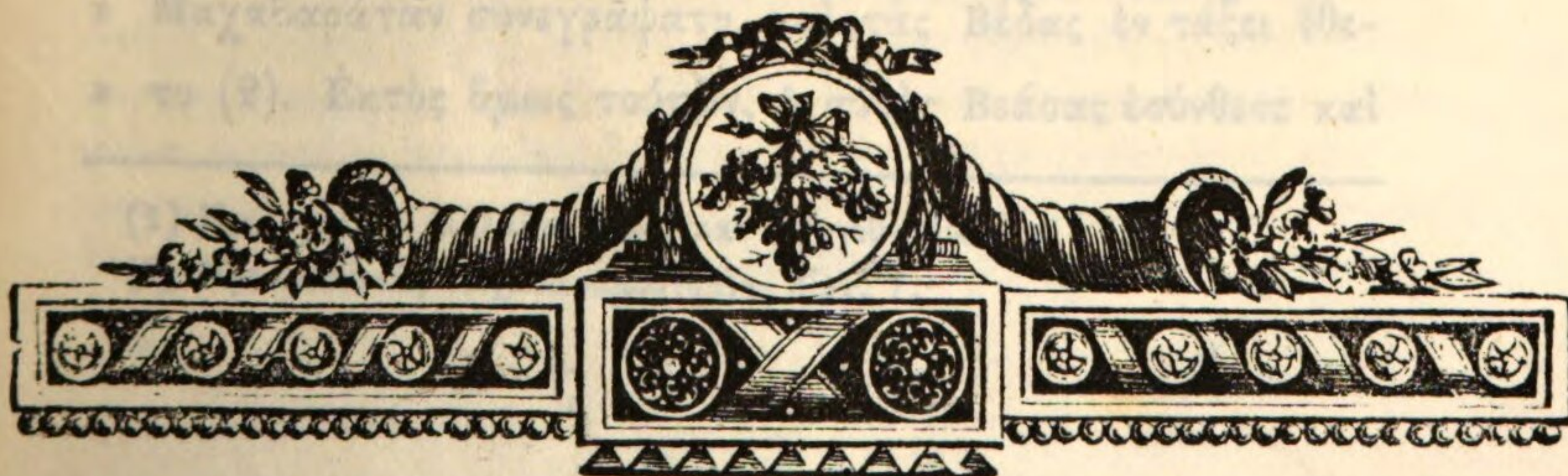
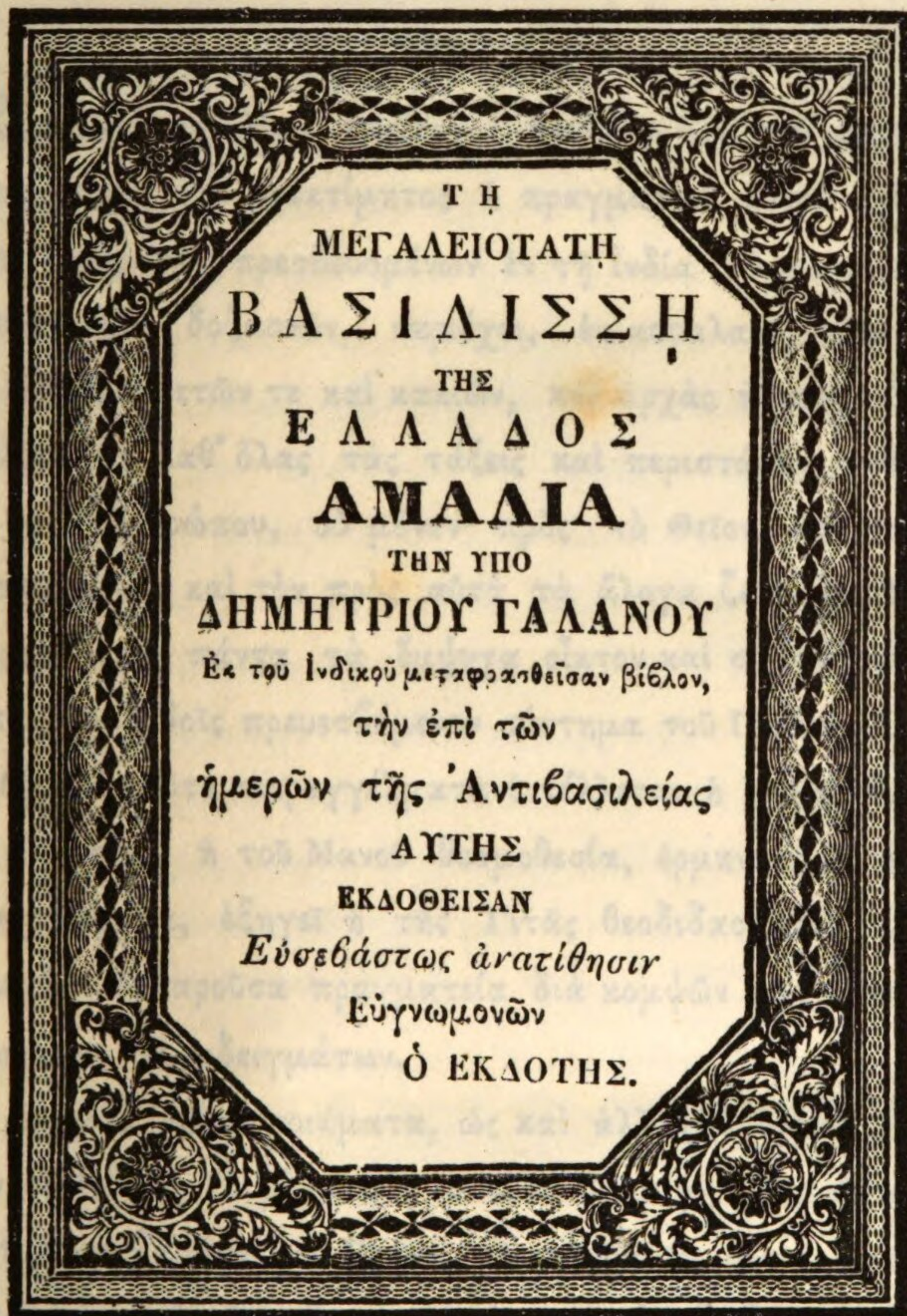
Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Γ. Χαρτοφύλακος.

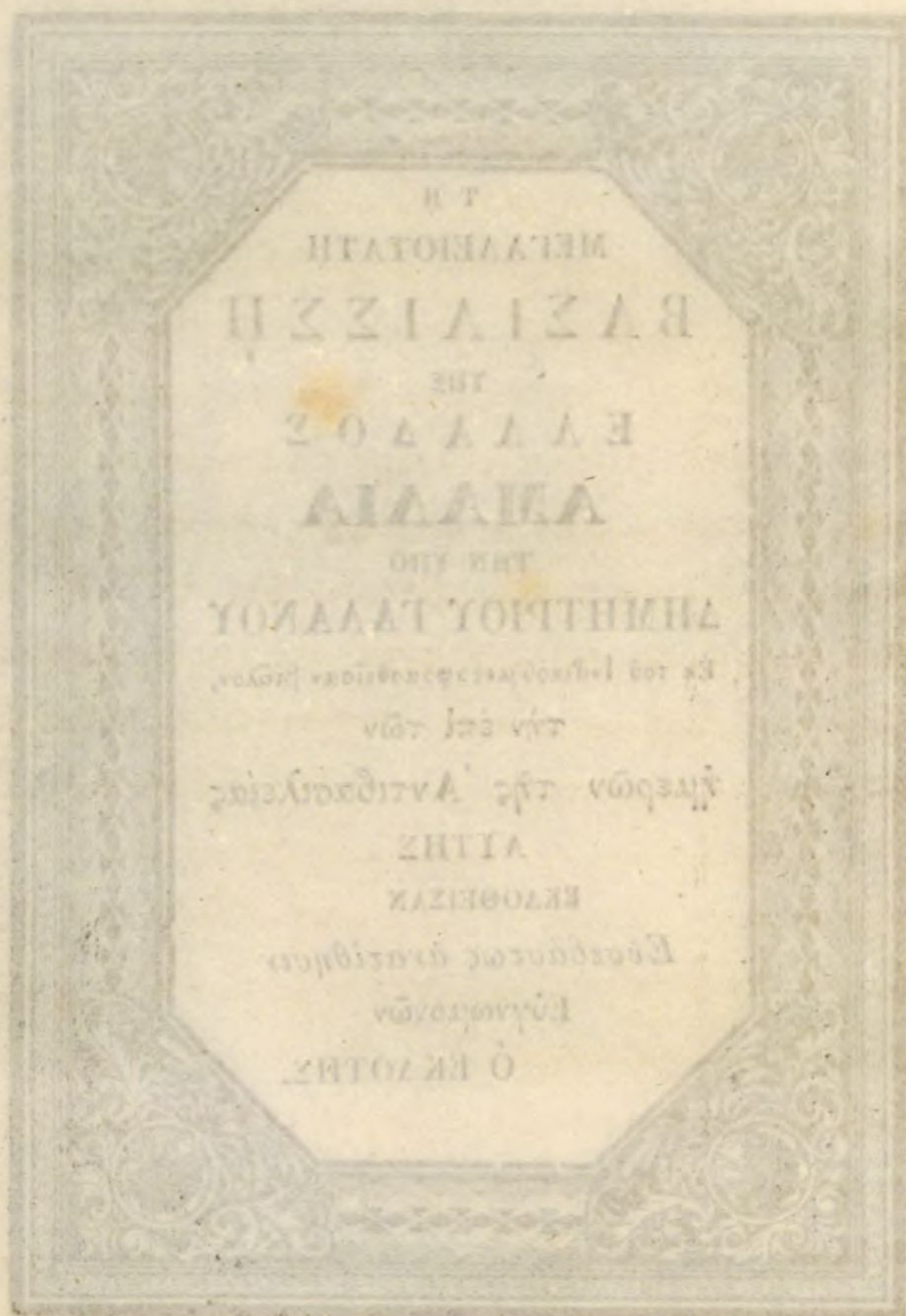
1851.

Τῇ 14ῃ ἡ Μοναχικῇ 23ῃ Βεβηαδίου

Προσίνεμα

ο' ἐ.δ. Γ.Κ. Τυπάρχου.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

ΣΠΟΥΔΑΙΑ, καὶ λίαν περίεργος ἐστὶν ἡ ὕλη τοῦ παρόν-
τος ποιήματος, καὶ ἀνεκτίμητος ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ ἀξία.
Καθότι, ἐκτὸς τῶν πρεσβευομένων ἐν τῇ Ἰνδίᾳ φιλοσοφικῶν,
καὶ θεολογικῶν δοξασιῶν, περιέχει, ἐν κεφαλαίῳ, πίνακα
οὕτως εἰπεῖν, ἀρετῶν τε καὶ κακιῶν, καὶ ἀρχὰς ἠθικῆς, δι-
δασκούσης τὰ καθ' ὅλας τὰς τάξεις καὶ περιστάσεις καθή-
κοντα τοῦ ἀνθρώπου, οὐ μόνον πρὸς τὸ Θεῖον, καὶ τὸν
ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ τὸν πρὸς αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα, ἢ μᾶλ-
λον εἰπεῖν, πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα οἶκτον καὶ συμπάθειαν,
κατὰ τὸ παρ' Ἰνδοῖς πρεσβεζόμενον σύστημα τοῦ Πανθεϊσμοῦ.

Τὰ ὑψηλὰ ταῦτα παραγγέλματα ἐντέλλεται ἡ Βεδικὴ θεο-
λογία, διατάσσει ἡ τοῦ Μανοῦ θεσμοθεσία, ἐρμηνεύει ἡ ἐπι-
κὴ Μαχαβαράτα, ἐξηγεῖ ἡ τῆς Γιτᾶς θεοδιδασκαλία, καὶ
ἀποδεικνύει ἡ παροῦσα πραγματεία διὰ κομψῶν ἀφηγήσεων
καὶ ποικίλων παραδειγμάτων.

Δύο ἀρχαῖα ἐπικά ποιήματα, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐρρέθη(1),
ἔχουσιν οἱ Ἰνδοί. Τὸ μὲν ἐστὶν ἡ τοῦ Βαλμίκη Ῥαμαϊάνα·
τὸ δὲ ἡ Μαχαβαράτα τοῦ Βεάσα. Ὁ τελευταῖος οὗτος, κατὰ
τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως « καὶ τὴν θαυμαστὴν
» Μαχαβαράταν συνεγράψατο, καὶ τὰς Βέδας ἐν τάξει ἔθε-
» το (2). Ἐκτὸς ὅμως τούτων, ὁ αὐτὸς Βεάσας ἐσύνθεσε καὶ

(1) Προλεγόμενα Βαλαβαράτας, καὶ Ῥαγγοῦ-Βάνσας.

(2) Προοίμιον τῆς Ἰτιχασασαμουτσαίας δίστ. 7.

τὴν ἐπιτομὴν τῶν Βεδῶν, ἣν Βεδάγγαν ὠνόμασε (1). Ἡ Μαχαβαράτα οὖν, καὶ τοι περιγράφουσα τὸν μεταξὺ Πανδοῖδων, καὶ Καουραβῶν ὑπὲρ τῆς διαδοχῆς τῆς Βασιλείας μέγαν πόλεμον, εἶναι μᾶλλον τῆς Ῥαμαϊάνας, θεολογικῶν καὶ μεταφυσικῶν ἐννοιῶν, καὶ ἠθικῶν παραγγελημάτων. Καθότι ὁ Βεάσας, μέγας ὢν ποιητὴς καὶ σοφός, ὑπῆρξε συγχρόνως καὶ ἀρχηγὸς ἐπιστημοτάτης θεολογικῆς σχολῆς, ἥτις ἔτι καὶ νῦν διατηρεῖται, καὶ πολλοὺς λίαν διακεκριμένους Βραχμᾶνας ἔχει ὀπαδοὺς (2), ὥστε ἡ Μαχαβαράτα ἐστὶν ἐπικὸν ἅμα καὶ θεολογικὸν ποίημα.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐπικὴ αὕτη Μαχαβαράτα, ἥτις ἔνεκα τοῦ μικτοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μακρῶν Ἐπεισοδίων σύγκειται ἐκ διακοσίων, περίπου, χιλιάδων Σλοκῶν, ἥτοι διςίχων, ἐστὶ λίαν ἐκτεταμένη· αἱ δὲ θεολογικαὶ ἀρχαί, καὶ τὰ ἠθικὰ διηγήματα εἰσὶ τῇδε κακεῖσε διασκορπισμένα· τούτων ἔνεκα, ὁ μὲν ποιητὴς Ἀμάρας, συντεμὼν αὐτὴν, καὶ τὸ ἡρωϊκὸν μέρος λαβὼν, τὴν παρ' ἡμῖν δημοσιευθεῖσαν Βαλαβαράταν ἐσύνθεσεν· αὐτὸς δ' ὁ Βεάσας, τὴν ὑψηλὴν καὶ μυστικὴν θεολογίαν χωρίσας, εἰς ἰδιαίτερον ἐπεισόδιον κατεχώρισε, καὶ Γιτάν, ἢ Θεσπέσιον μέλος ὠνόμασεν. Ἄλλος δὲ ποιητὴς ἄγνω-

(1) Τὴν ἐπιτομὴν αὐτῆς εὕρισε ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Ῥαγια Ῥαμμοχούν-Ῥόη (Rammokun Roy) ἀγγλιστὶ ἐκδοθεῖσαν κατὰ τὸ 1832 ἐν Λονδίῳ, καὶ ὑπ' ὄψιν τοῦ σοφοῦ τούτου Βραχμᾶνος τυπωθεῖσαν.

(2) Ὁ Βραχμᾶν Ῥαμμοχούν-Ῥόης εἶναι βεβαίως ὀπαδὸς τοῦ Βεάσα. Καθότι αἱ ἀρχαί, τὰς ὁποίας ἐκθέττει οὗτος ἐν τῷ προῤῥηθέντι συγγράμματι, συμφωνοῦσι κατὰ πάντα, ὡς πρὸς τὰς θεολογικὰς δοξασίας τοῦ τριακοστοῦ τρίτου Κεφαλαίου τῆς παρούσης πραγματείας, ὅπερ περὶ Θεοσεβείας ἐπιγράφεται· ἐπίσης δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν θεοδιδασκαλίαν τῆς Γιτᾶς, καὶ τὴν τῆς Βεδάγγας τοῦ Βεάσα.

τος, κατὰ δυσυχίαν, μέχρι τοῦδε εἰς ἡμᾶς, ἅπαν τὸ ἠθικὸν καὶ προτρεπτικὸν μέρος συλλέξας, τὴν παροῦσαν αὐθύπαρκτονπραγματείαν ἐσχημάτισε, καὶ Ἰτιχασασαμουτσαίτην ἐκάλεσεν (1).

Ἔστι δ' ἡ λέξις αὕτη σύνθετος ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἐκ τῆς Ἰτιχάσα, ἣτις διήγημα καὶ ἔπος δηλοῖ, καὶ ἀφ' ἐτέρου, ἐκ τῆς Σαμουτσαίτα, ἣτις συλλογὴν καὶ ἐκλογὴν φανερώνει. ὥστε Ἰτιχασασαμουτσαίτα ἐστὶ συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, χρηστομάθεια, ἢ ἀπάνθισμα, καὶ ἐκλόγιον ἐκ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαχαβαράτας, ὑπότινος ἀνωνύμου, ἢ τοῦλάχιστον ἀγνώστου παρ' ἡμῖν συλλογέως ποιητοῦ, συνοπτικῶς συμπιληθέν, ὡς αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προοιμίῳ αὐτοῦ βεβαίως. « Μὴ δὲ ζητήτω, λέγει, ὁ ἀγαθὸς » ἀναγνώστης ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ τάξιν τῶν ἐν τῇ » Βαράτα ἀφηγήσεων καὶ γὰρ, κατὰ τὸ ὃ ἔχει ὄνομα » (Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίτα) συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ ἐστὶ τῆς ἐν » τῇ Μαχαβαράτᾳ ἀρχαιολογίας (2). » Περιέχει δὲ παραγ-

(1) Ἡ Ἰτιχάσα Σαμουτσαίτα σύγκειται ἐκ τριῶν καὶ τριάκοντα Κεφαλαίων, ἐξ ὧν τὰ μὲν τριάκοντα δύο ἤρανίσθη ὁ ποιητὴς ἐκ τῆς Μαχαβαράτας· τὸ δὲ ἓν, ἦτοι τὸ περὶ τῆς Δαμάλεως Βαχουλάς, ἐκ τῆς Βρινδαδαναμαχάτμας. Τὸ τερπνότερον ἐπομένως διήγημα τῆς Βαχουλάς λείπει, φαίνεται, ἐκ τῶν χειρογράφων τοῦ Λονδίνου, καὶ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, καθότι τριάκοντα καὶ δύο μόνον περιέχουσιν ἐκεῖνα Κεφάλαια. Νομίζομεν δὲ μὴ ὅτι ὁ πλήρης ἠθικῆς διδασκαλίας μῦθος τῆς Βαχουλάς ἀνήκει μᾶλλον εἰς ἠθικῶν διηγημάτων συλλογὴν παρὰ τὸ τριακοστὸν τρίτον κεφάλαιον, ὅπερ ἐστὶν ὅλως θεολογικόν, ἀφορίζον, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἄκρον ἀγαθόν, τὸ ὑψίστον Θεῖον, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ ἀπαιτουμένην λατρείαν. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἢ τὴν ὕλην αὐτοῦ ἑρανίσθη, φαίνεται, ὁ ποιητὴς ἐξ αὐτῆς τῆς Βεδάγγας τοῦ Βεάσα. Ἀξιοσημείωτος δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν στίχων τοῦ παρόντος ποιήματος, ἦτοι 3333. Καθότι ἡ τριάς ἐστὶν ἡ δημιουργικὴ ἐμφάνισις τοῦ ὑψίστου ὄντος.

(2) Προοίμιον δίστ. 25. Σημειωτέον, ὅτι ἡ Μαχαβαράτα, καὶ Βαράτα ἐνίοτε, συντομίας χάριν, λέγεται.

γέλματα, καὶ ἠθικὴν διδασκαλίαν παρουσιάζομένην, ὡς ἐπιτοπολὺ, διὰ τερπνῶν διηγημάτων, κομψῶν ἀφηγήσεων, καὶ μύθων ἀμιμήτου, τῶντι, καλλονῆς. Διὰ τοῦτο ὁ ποιητῆς βακτηρία, εἰκονικῶς αὐτὴν, ὡς καὶ τὴν Μαχαβαράταν, ὀνομάζει τοῦ προσπταίοντος ἀνθρώπου ἐν τῇ τρίτῳ τοῦ βίου τούτου (1).

Ὁ δὲ ἐν Λονδίνῳ σοφὸς Καθηγητῆς Κ. Οὐϊλσὼν γράφει πρὸς ἡμᾶς. «Ὅτι Ἰτιχάσα Σαμουτσαῖα ἐστὶ συλλογὴ ἱστοριῶν, » καὶ διηγημάτων ἠθικῶν, ἐκ παραδόσεως διατηρηθέντων, καὶ » ἐκ τῆς Μαχαβαράτας ἐξαχθέντων, ἰδίως δὲ ἐκ τοῦ Κεφαλαίου » ἢ βιβλίου καλουμένου Σαντί-Πάρβα.»

Ἡ Ἰτιχάσα Σαμουτσαῖα δὲν εὐρίσκεται καταγεγραμμένη ἐν οὐδενὶ τῶν παρ' ἡμῖν καταλόγων καὶ χρηστομαθειῶν (2), οὐδὲ ἐν τῇ Σανκριτικῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἀδελούγκου ἀναφέρεται (3). Ἐκ τούτου εἰκάσας, ὅτι τὸ σύγγραμμα ἐστίν, ἢ παντάπασιν ἄγνωστον, ἢ μικρὸν, καὶ μόλις ἐγνωσμένον, ἔγραψα πρὸς τινὰς τῶν ἐπισήμων Ἰνδολόγων, οἵτινες καὶ τὰς ἐκδόσεις ἡμῶν μετὰ πολλῆς ἐπιεικείας κρίνουσι (4), καὶ

(1) Αὐτόθι δίστ. 3.

(2) An Historical sketch of sanscrit literature, Oxford 1832 vol. I. James Maddens. Oriental Catalogue. London 1847. Τὰ δὲ παρρητήματα μέχρι τοῦ 1850. Catalogue of Books and manuscripts in oriental literature. By W. H. Allen. Loudon 1848.

(3) Bibliotheca Sanscrita. Adelung. 1837. St. Petersburg.

(4) Ταιούτοι εἰσὶν οἱ ΚΚ. Λάσσενο, Κ. Οὐϊλσὼν, Κ. Κλάρκος, κτλ. Ὁ τελευταῖος εὗρος γραμματεὺς τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἀσιατικῆς Ἑταιρίας προσθέτει, ὅτι ἀναγνώσας ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς Γκιτᾶς τὴν σύγκρισιν τῶν Ἰνδικῶν καὶ Ἑλληνικῶν φιλοσοφημάτων, καὶ τὴν ταυτότητα αὐτῶν παρατηρήσας, ὑπέλαβον, ὅτι μία ψυχὴ εἰς δύο μερίδας, οὕτως εἰπεῖν,

πρόθυμοί εἰσιν, ὅπως παντὶ σθένει συνδράμωσιν ἡμᾶς. Καὶ ὁ μὲν σοφὸς τῆς Βόνης κριτικὸς Κ. Λάσσενος, σπεύσας ἀπήντησε καλοκαγάθως, « Ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ποίημα, ἀναφέρεται μὲν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν σανκριτικῶν χειρογράφων τοῦ Λαγγλεσίου καὶ Ἀμιλτωνος (σελ. 21 ἀριθ. XX 34), καὶ ὡς συλλογὴ ἠθικῶν διηγημάτων ἐρμηνεύεται παρὰ τῶν ἐκδοτῶν τοῦ καταλόγου· ἀλλ' ὅτι οὐδεμία, ποτὲ, εἰς οὐδὲν μέρος ἐφάνη τοῦ κειμένου ἐκτύπωσης, ἢ μετάφρασις αὐτοῦ, οὐδ' ἀνάλυσις τις ἢ ἐκθέσις τοῦ ποιήματος τούτου ἐδημοσιεύθη ποτὲ ἐν οὐδενὶ περιοδικῷ συγγράμματι. »

Ὁ δὲ ἐν Λονδίῳ διάσημος Ἰνδολόγος Κ. Οὐίλσον, βεβαιοῖ μὲν ἐν συντόμῳ τὰ αὐτὰ διὰ τοῦ Κ. Κλάρκου· ἐκθέττει δ' ἀκολουθῶς, κατ' εὐθείαν ἀπαντῶν πρὸς ἡμᾶς· « Ὅτι οὐδεμία μετάφρασις τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίτας γνωρίζεται, ἂν καὶ αἱ περὶ Μαχαβαράτας ἐκθέσεις καὶ ἀναλύσεις οὐκ εἰσὶ σπάνιαι. Ὁ ἐρανιστὴς, τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίτας ἐστὶν ἀναμφιβόλως νεωτέρας ἐποχῆς, ὅστις πρὸς ἠθικὴν ὠφέλειαν ἀποβλέπων(1), καὶ ἐπὶ τῆς ἐπισημότητος τῆς Μαχαβαράτας στηριζόμενος, ἔκρυψε, φαίνεται, τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Τοιαῦται Συλλογαί, Ἐπιτομαί, καὶ Ἀπανθίσματα ἐκ τῶν κλασικῶν συγγραμμάτων γίνονται κοινῶς ἐν τῇ Ἰνδίᾳ, ἄνευ πολλάκις τῆς προσθήκης τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐρανιστοῦ. Παρετήρησα δ' εἰς

διαιρεθεῖσα, τὰ δύο τοῦ κόσμου πέρατα κατώκησαν· ἡ μὲν ἐν Ἑλλάδι, ἡ δὲ ἐν τῇ Ἰνδίᾳ· τὰ αὐτὰ δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ζητημάτων ἀμφοτέραι φιλοσοφοῦσιν.

(1) Ἴδε τὸ προοίμιον δίστ. 23—24.

» ἐν τῶν δύο Σανκριτικῶν χειρογράφων, εὑρισκομένων εἰς
 » τὴν ἐν Λονδίνῳ βιβλιοθήκην τοῦ Καταστήματος τῶν
 » Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, καὶ τὸν αὐτὸν ἀμφοτέρων φερόντων
 » τίτλον, Ἰτιχάσα-Σαμουτσαία, ὅτι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἀντε-
 » γράφη, λέγει, παρὰ δύο μαθητῶν τοῦ Λιγκόρη-Ρου-
 » δράχα, ἐκ τῆς οἰκογενείας Πιγγάλα· ἐξ οὗ δείκνυται,
 » ὅτι τὸ χειρόγραφον ἀντεγράφη, ἀλλ' οὐχὶ συνεγράφη
 » παρὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Ρουδράχα. Ὑπάρχουσι δ' ὡς
 » εἶπον, καὶ ἕτερα τοιαῦτα ἐρανίσματα. Τοιαύτη ἐστὶ καὶ
 » ἡ συλλογὴ ἐκ τῆς Μαχβαράτας, καλουμένη Βαράτα πα-
 » νεύσα-Ράτινα, ἥτοι οἱ πολύτιμοι λίθοι τῆς Μαχβα-
 » ράτας, συνταχθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων ἐν
 » τῷ γυμνασίῳ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Οἱ δὲ ΚΚ. Λαγγλέ-
 » σιος καὶ Ἄμιλτων ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Σανκριτικῶν
 » χειρογράφων (σελ. 21 ἀριθ. XX. 34) λέγουσι· Ce
 » Carton contient trois ouvrages jthiasa-Samutchaya,
 » ou collections, de differants extraits de Maha-Bha-
 » rata (1). Τὰ δύο δ' ἀνωτέρω χειρόγραφα, τὸν αὐτὸν, ὡς
 » εἶπον, φέροντα τίτλον, διαφέρουσι μὲν πρὸς ἄλληλα κατὰ
 » τε τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ τέλος· οὐσιωδῶς ὁμῶς εἰσὶ κατὰ
 » πάντα ὅμοια. Ἐκαστον δὲ τῶν χειρογράφων σύγκειται
 » ἐκ 32 διηγημάτων κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν· ἡγουν ἅ. τὸ

(1) Τὸν κατάλογον τῶν Σανκριτικῶν χειρογράφων τοῦ Λαγγλεσιίου καὶ
 Ἀμιλτωνος ἐστереῖτο ἡ βιβλιοθήκη ἡμῶν. Ἀλλ' ὁ ἐν Λειψία φιλόμουσος καὶ
 φιλογενῆς Κ. Ἀθανάσιος Θεοχαρίδης φροντίσας ἐπρομήθευσεν ἡμῖν καὶ τοῦτον,
 καὶ τινὰ ἄλλα συγγράμματα ἀναγκαῖα, περὶ ὧν εὐχαριστῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς τὸν
 ἀγαθὸν τοῦτον ἄνδρα.

» παράδειγμα τοῦ Βραχμᾶνος πρὸς τὸν Βασιλέα Συναζίταν·
 » β'. τὸν μῦθον τῆς Βραχμανίδος Γαουταμῆς· γ'. τὸ διή-
 » γημα τοῦ Μουγδάλα κτλ. (1). »

Ὁ δὲ πολυμαθὴς συγγραφεὺς τῆς Ἰνδικῆς Ἀρχαιολογίας Κ.
 Λάσσενος, πρὸς ὃν εἶχον πέμψει καί τινα τοῦ ποιήματος
 ἀποσπάσματα, ἀποφαίνεται λέγων· « Κατὰ τὰ κοινοποιη-
 » θέντα μοι ἀποσπάσματα, ἡ Ἰτιχάσα-Σχμουτσαίχ ἐστὶν
 » ἕτερον σύγγραμμα, παρ' ὅ,τι ὑπέθεσα, ὁδηγηθεὶς κατ' ἀρ-
 » χὰς ἀπὸ μόνης τῆς ἐπιγραφῆς. Δὲν εἶναι δηλαδὴ ἀπλῆ
 » συλλογὴ διηγημάτων 'ἀλλ.' αὐθύπαρκτον σύγγραμμα. Ἡ
 » διήγησις τοῦ μεγάλου πολέμου ἐχρησίμευσε, φαίνεται, ὡς
 » θέμα, ὅπως ἐκτεθῶσι διδασκαλῖαι περὶ διαφορῶν ἠθικῶν
 » ἀντικειμένων. Αὐτὸ τοῦτο παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν Γιτάν.
 » Αἱ ἀφηγήσεις καὶ ἡ διδασκαλία ἐρανίσθησαν, ἀναμφιβό-
 » λως, ἐκ τοῦ Μαίτας τῆς Μαχαβχράτας· πλὴν δὲν εὐρί-
 » σκονται συναρμολογημένοι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς ἐν
 » τῇ Ἰτιχάσα-Σχμουτσαίχ· π. χ. ἐν τῷ πρώτῳ συγγράμ-
 » ματι ἡ Γαγγά (ὁ Γάγγης ποταμὸς) δοξάζεται ὡς τὸ ἱε-
 » ρότερον τῶν ἁγισμάτων (ὄρα τὴν ἐμὴν Ἰνδικ. Ἀρχαιολ.
 » T. I. σελ. 587). Πλὴν, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, δὲν ὑπάρ-
 » χει ξεχωριστὸν κεφάλαιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναπτύσσεται
 » τοῦτο ἀκριβέστερον, ὡς ἐν τῇ παρ' ὑμῖν ἐκδιδομένη Ἰτι-
 » χασα-Σχμουτσαίχ (2).

(1) Ἀποδίδοντες τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον πρὸς τὸν σοφὸν Ἰνδολόγον Κ. Κ. Οὐίλσον, ἐνεκα τῆς καλοκἀγάθου αὐτοῦ προθυμίας, ὁμολογοῦμεν πρὸς αὐτὸν μεγίστην καὶ βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην.

(2) Ἰδε κεφάλ. ΣΤ'. σελ. 46 περὶ ἀγιότητος τοῦ Γάγγου, καὶ κεφ. ΚΖ' περὶ νοερῶν ἁγισμάτων.

- » Τὰ χωρία, εἰς ᾧ ἐξομοιοῦται ὁ Ναράδας ὡς πρὸς τὸν
 » Ἀρζούναν, καὶ ὁ Ναραϊάνας, ὡς πρὸς τὸν Κρισνᾶν, καὶ ὡς
 » θεῖα ὄντα δοξάζονται, εἰσὶ διεσκορπισμένα καθ' ὅλον τὸ
 » ποίημα· ἡ δὲ ἐξύμνησις αὐτῶν ἐστὶν ὁ κυρίως σκοπὸς τοῦ
 » συγγραφέως τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας. Διὸ εἰς αὐτοὺς, καὶ
 » μετ' αὐτῶν τελειώνει τὸ ποίημα αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐν τῇ
 » Μαχαβαράτα διὰ τῆς ἀναλήψεως τοῦ Πουνδαρίκα εἰς τὸν
 » οὐρκανόν, τοῦ Κρισνᾶ, καὶ Ἰνδδιστίρα ἐν τῇ Μαλαβαράτα.
 » «Καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας ἐλήφθη ἐξ ἐκείνου·
 » διότι ἀρχίζει διὰ τῆς παραμυθίας τοῦ Βεάσα πρὸς τὸν
 » Ἰνδδιστίραν διὰ τὸ δυστύχημα, προκύψαν ἐκ τοῦ θανάτου
 » τοσούτων συγγενῶν, φονευθέντων ἐν τῷ περὶ διαδοχῆς
 » μέγα πολέμῳ.
 » Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι εἶναι
 » ἀδύνατον ἵνα διορίσῃ τις τὰ χωρία τῆς Μαχαβαράτας ἐξ ὧν
 » ἠρανίσθη τὴν ὕλην ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας·
 » π. χ. Τρία μέρη τῆς Μαχαβ. σελ. 128—131—169 IV.
 » διαπραγματεύονται περὶ τῆς ἀξίας τῶν βοῶν· ἀλλὰ δὲν
 » δύναμαι ἵνα ὀρίσω κατὰ πόσον συνάδει ὡς πρὸς τὸ KB
 » Κεφάλαιον τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας.
 » Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ διηγήματα, ὀλίγα τινὰ ἠδυνήθην
 » ἵνα εὕρω. Ἀλλ' ὑπάρχουσι πλειότερα Ἰτιχάσα, δυνάμενα
 » ἵνα συγκριθῶσιν ὡς πρὸς τὸ 27 Κεφάλ. τῆς Μαχαβαράτας.
 » Εἰς τὸ III αὐτῆς, σελ. 714 διδάσκει τὸν Μανδάναν περὶ
 » τῆς ἀξίας τῆς ἀπαρνήσεως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς κλίσεως.
 » Σελ. 764 εὐρίσκεται ὁ διάλογος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ
 » Βολίσχα περὶ τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ. Σελ. 796 διδάσκει τὸν

» Κούκαν περί τῆς ἐσχάτης ἀπολυτρώσεως. Τὸ δὲ 15 Κεφ.
 » τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαΐας συμφωνεῖ βεβαίως ὡς πρὸς τὸ
 » διήγημα III. σελ. 769, ἔνθα ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐν τῇ
 » πλεονεξίᾳ οὐκ ἔστι σωτηρία, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει τῆς ἀρε-
 » τῆς. Τὸ δὲ διήγημα τοῦ Κεφ. ΚΕ τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαΐας
 » συμφωνεῖ ὁπωσοῦν ὡς πρὸς τὸ IV. σελ. 120 τῆς Μα-
 » χαβαράτας. Οὕτω καὶ τὸ ἐν τῇ Μαχαβαράτα I. σελ. 585
 » ὡς πρὸς τὸ Ε', ἔνθα ὁ Ἰνδρας, μεταμορφωθείς εἰς ἰέρακα,
 » καὶ ὁ Ἀγνῆς εἰς περιστερὰν, ἠβουλήθησαν ἵνα πειραθῶσι
 » τοῦ Βασιλέως Σιβῆ. Ἐνδέχεται ἔνεκα ὅτι, τῆς μεγάλης ἐκτά-
 » σεως τῆς Μαχαβαράτας, μὲ διέφυγον τινὰ ἐκ τῶν διηγη-
 » μάτων, ἅπερ παρετήρησα εἰς τὰ πρὸς ἐμὲ σταλέντα ἀπο-
 » σπάσματα ὑμῶν (1).

Ἐκ τούτων ἀπάντων συνάγεται ἀδιστακτως ἅ. ὅτι ἡ Ἰτι-
 χάσα-Σαμουτσαΐα, ἣν δημοσιεύομεν ἐν τῷ Πέμπτῳ τούτῳ
 τόμῳ, ἐστὶ σύγγραμμα μὲν ἀνθύπαρκτον, ἀλλ' ὅτι ἡ ὕλη
 ἐλήφθη ἐκ τοῦ μεγάλου ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαχαβαράτας,
 ὡς καὶ ἡ Βαλαβαράτα, καὶ ἡ Γιτὰ, τὸ ἐπεισόδιον αὐτῆς. Ἡ
 εἰκασία τοῦ σοφοῦ Λασσένου συμφωνεῖ ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν
 ὁμολογίαν τοῦ συγγραφέως· « Οὐκ εἰς ἐπίδειξιν, λέγει,
 » ἀγχινοίας ἐπεβαλόμην ποιῆσαι τοῦτο τὸ πόνημα· ἀλλ' ἡ
 » πρὸς τὴν Βαράταν κλίσις, ἣν ἔχω, ἠρέθισέ με εἰς τοῦ-

(1) Εὐχαριστῶν ἀπειράκις τὸν σεβαστὸν καὶ σοφόν μοι φίλον Κ. Χρ. Λάσσηνον, βαθυτάτην ὁμολογῶ πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην, οὐ μόνον δι' ὅσους κατέβαλεν ἐπὶ τοῦ παρόντος κόπους, καὶ δι' ὅσας ἐχορήγησεν ἡμῖν φιλολο-
 γικὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀνὰ χεῖρας ποιήματος· ἀλλὰ καὶ δι' ἣν ἔχει ἀγαθὴν
 προαίρεσιν εἰς τὸ βοηθεῖν ἡμᾶς πάντοτε, διὰ τῆς ἀνεκτιμήτου περιουσίας τῆς
 πολυμαθείας, καὶ τῆς βαθείας αὐτοῦ κριτικῆς ἐπιστήμης.

» το (1)· ὅθεν ἀνεχόμενοι οἱ ἀγαθοί, τιμᾶτωσαν τοῦτό μου
 » τὸ ἀνάξιον πόνημα, ὅπερ ἐγένετο διὰ τὴν ἣν ἔχει ἡ
 » ἐμὴ ψυχὴ κλίσιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Μαχαβαράταν(2).»
 Ἀνάξιον οὖν ποίημα ἐννοεῖ, μετριοφρονῶν ὁ συγγραφεὺς, αὐ-
 τὴν τὴν Ἰτιχασα-Σαμουτσαίαν ἣν, λέγει, ἐποίησε. Καὶ οὐχὶ
 τὴν Μαχαβαράταν, ἣν θαυμαστὴν ὀνομάζει (3), καὶ βακτη-
 ρίαν τοῦ βίου (4), ποιηθεῖσαν πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώ-
 πων, εἰς ἀνακάλυψιν τῶν τοῦ Θεοῦ κατορθωμάτων(5). «Εἰ μὴ
 » ἦσαν, λέγει, ἐνθουσιῶν ὁ ποιητὴς, τὰ τρία ταῦτα· ἡ Μα-
 » χαβαράτα, ὁ ἥλιος, καὶ ἡ Σελήνη, ὅποια ἂν ἦν ἡ κα-
 » τάστασις τοῦ Κόσμου, τυφλοῦ ὄντος ἐξ ἀγνοίας καὶ σκό-
 » τους(6);» Ὥστε ἡ παρούσα Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίτα ἐστὶ μὲν
 συλλογὴ ἐκ τῆς Μαχαβαράτας, αὐθύπαρκτον δὲ, καὶ ἀνέκδο-
 τον Ποίημα.

β'. Ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς παρούσης συλλογῆς ἐλήφθη ἐκ
 τῆς Μαχαβαράτας, ὡς γράφει ὁ σοφὸς Λάσσενος, βεβαιοῖ ἡμᾶς
 αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς, εἰπὼν· « Στίχους δέ τινας τῆς Μαχαβα-
 » ράτας, οἳ εἰσι διεσπαρμένοι τῇδε κακεῖσε, συνέλεξα, καὶ
 » συνήρμωσα τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ, μνηδαμῶς παραλλάξας
 » αὐτοὺς κατὰ τὴν λέξιν, καὶ κατὰ τὸ νόημα (7). Τίς γὰρ
 » δύναται ἐξαγαγεῖν πάντας τοὺς ἐκλεκτοὺς στίχους ἐξ ὅλης

(1) Προοίμ. σελ. 4. δίστ. 23.

(2) Αὐτόθι δίστ. 24.

(3) Αὐτόθι δίστ. 7.

(4) Αὐτόθι δίστ. 3.

(5) Αὐτόθι δίστ. 2 καὶ 5.

(6) Αὐτόθι δίστ. 16.

(7) Αὐτόθι δίστ. 21.

» τῆς Βαράτας ; Τίς δύναται ἐξαγαγεῖν πάντα τὰ πολύτιμα πράγματα ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης (1) ; »

γ'. Καὶ τελευταῖον· ὅτι ἡ παροῦσα αὐθύπαρκτος συλλογὴ ἐστὶν ἐγνωσμένη, καὶ χειρόγραφα αὐτῆς ὑπάρχουσι, κατὰ μὲν τὸν Λαγγλέσιον καὶ Ἀμιλτῶνα, ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων· κατὰ δὲ τοὺς ΚΚ. Οὐίλσωνα, καὶ Λάσσενον, ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Λονδίῳ Καταστήματος τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, οὐδεμία περὶ τούτων ὑπάρχει ἀμφιβολία. Ἐπίσης ὁμῶς εἶναι βέβαιον, ὅτι μέχρι τοῦδε οὐδεμία μετάφρασις τοῦ ποιήματος τούτου, ἐν οὐδεμιᾷ διαλέκτῳ, ποτὲ ἐφάνη, οὐδέ τις ἔκθεσις ἢ ἀνάλυσις αὐτοῦ ποτε ἐδημοσιεύθη ἐν περιοδικῷ τινι συγγράμματι· ἐκτὸς δηλονότι τῆς παρούσης μεταφράσεως, ἥτις τὸ πρῶτον διὰ τοῦ τύπου παρουσιάζεται πρὸς τὸν Ἰνδολογικὸν κόσμον (2), καὶ εἰς τὴν μακρόθυμον αὐτοῦ κρίσιν συνιστᾶται.

(1) Αὐτόθι δίστ. 22.

(2) Ὁ Κ. Λάσσενος εἰς τὴν πρὸς ἐμὲ τελευταίαν αὐτοῦ ἐπιστολὴν ἀπὸ 1 Μαρτίου, λέγει τὰ ἐξῆς· « Αἱ μεταφράσεις τοῦ ἐνδόξου συμπολίτου ὑμῶν υἱοῦν ἀξίαι μυρίων ἐπαίνων, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀκρίβειαν· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν » γλαφυρότητα τῆς γλώσσης. Μεταξὺ δὲ τῶν μεταφράσεων τούτων εἰσὶ τρεῖς, » ὧν τὰ πρωτότυπα ἢ δὲν ἀνευρέθησαν, ἢ δὲν ἐτυπώθησαν εἰσέτι. Ἡ δὲ Ἰτιχάσα- » Σαμουτσαῖα, ἥς ἀνελάθετε τὴν ἔκδοσιν ὑπάρχει αὐτῆς μὲν ἐν χειρόγραφον ἐν » Λονδίῳ, πλὴν οὔτε αὐτὸ ἐξεδόθη, οὔτε περὶ αὐτοῦ ἀνάλυσις ἐδημοσιεύθη. » Ὅλοι οὖν οἱ ἐρασταὶ τῆς ἀρχαίας Ἰνδικῆς Φιλολογίας περιμένουσιν ἀνυπομό- » νως οὐ μόνον τὴν ἐκτύπωσιν τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαῖας, ἀλλὰ καὶ τὴν συ- » νέχειαν τῶν λοιπῶν χειρογράφων. Μεγάλως δ' ἤθελον πάντες λυπηθῆν ἂν, » δι' ἔλλειψιν ἀναγκαίας συνδρομῆς, ἐμποδισθῇ ἡ ἔκδοσις πάσης ὑμῶν τῆς » συλλογῆς. Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἀπέκτησε δικαίωμα γενικῆς ἐγγνωμοσύνης » χορηγοῦσα σημαντικὴν ἐνιαύσιον χρηματικὴν συνδρομὴν διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν » ἐπισημοτέρων ἀνεκδότων συγγραμμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Συλλογῆς. Ἡ Ἑλληνικὴ » Κυβέρνησις, καὶ τὸ ἔθνος ἤθελον μεγάλως δοξασθῶσιν, ἂν χορηγήσωσιν εἰς ὑμᾶς » τὰ μῆσα πρὸς ἐξακολουθήσιν τοῦ λαμπροῦ ἔργου, ὅπερ μετὰ τοσούτου » ζήλου, καὶ ἀναλόγου ἐπιτυχίας μέχρι τοῦδε ἐξετελέσατε. Πρὸς τοῦτο ἔχει

Ἄν ὅμως ἀγνοεῖται, ὡς ἐρρέθη, τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας, καὶ ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἐγράφη τὸ ποίημα, γινώσκεται ὅμως ἀκριβῶς, ὅτι τὴν ὕλην αὐτοῦ ἐρανίσθη ὁ συγγραφεὺς ἐκ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαχαβαράτας. « Τὸ δὲ ἀναχεῖρας ποίημα, συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ ἐστὶ, » λέγει, τῶν ἐν τῇ Μαχαβαράτᾳ διδασκομένων (1). » Σημειωτέον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι « πάντα τὰ τῆς Βέδας, λέγει ὁ » αὐτὸς, ἐν τῇ Μαχαβαράτᾳ δεικνύονται καὶ ἐρμηνεύονται » ὑπὸ τοῦ Βεάσα (2). » Ὡστε ἡ Ἰτιχάσα-Σαμουτσαία, ἐπαναλαμβάνουσα τὰ τῆς Μαχαβαράτας, ἐρμηνευούσης τὰ τῆς Βέδας, ἐξηγεῖ τὴν ἠθικὴν, τὴν θεοδιδασκαλίαν, τὸ πνεῦμα τῶν Βεδῶν, καὶ τὰς ἀρχὰς ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν Ἰνδικῶν φιλοσοφημάτων.

Ἐξετάζων δέ τις μετ' ἐπιστάσις εὐρήσει, ὅτι ἡ Βεδικὴ θεοδιδασκαλία ἐστὶ τὸ κέντρον τοῦ μεγάλου κύκλου ἀπάσης τῆς διανοητικῆς τῶν Ἰνδῶν ἀναπτύξεως. Καθότι ἐπὶ τῶν Βεδικῶν ἀρχῶν στηρίζεται, οὐ μόνον ἡ τοῦ Μανοῦ θεσμοθεσία, ἀλλ' ἅπασαι αἱ ἠθικαὶ καὶ κοινωνικαὶ, αἱ πολιτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ διατάξεις, καὶ αὐτὴ ἡ οἰκιακὴ τοῦ ἀνδρὸς γύνου, καὶ τῶν τέκνων ἀνατροφή. « Ὁ Μανοῦς ἦν, λέγουσιν, » ἐν θεωρίᾳ, ὅτε οἱ Μαχαρχεῖς, ἢ Ρίχεῖς (3) προσελθόντες,

«τόσον περισσοτέραν ἀφορμὴν, ὅσον δι' αὐτῶν τῶν ἔργων σας ἀπεδείξατε, » ὅτι εἴσθε ἱκανοὶ ἵνα δημοσιεύσητε τοιαῦτα συγγράμματα, ὅπως τὸ ἀπαιτεῖ ἡ ἀρχαία Ἰνδικὴ φιλολογία. Πάντες δὲ οἱ περὶ τὴν Ἀσιατικὴν ἀρχαιολογίαν ἐνασχολούμενοι ἔσονται εὐγνώμονες πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.»

(1) Προοίμ. δίστ. 25.

(2) Αὐτόθι δίστ. 8.

(3) Οὗτοι ἐν τῇ κοσμογονίᾳ τοῦ Μανοῦ εἰσὶν ἅγιοι ἀνωτάτης τάξεως. Μανοῦ βιβλ. I. δίστ. 1.

καὶ εὐλαβῶς προσκυνήσαντες, ἐδεήθησαν, ὅπως διδάξῃ εἰς αὐτοὺς τὰ καθήκοντα, καὶ τοὺς νόμους, οὓς ἐκάστη τῶν τεσσάρων καθαρῶν φυλῶν, καὶ αἱ μικταὶ τάξεις ὀφείλουσιν ἀμετατρέπτως ἵνα ἐξακολουθῶσιν· ὅτι σὺ μόνος γινώσκεις, ὡς Θεὸς, τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ γράμμα τῆς παγκοσμίου τάξεως, ἣν κηρύττουσιν αἱ ἱερὰὶ Βέδαι· » Ἐκ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης ὁρμώμενος ὁ πάνσοφος Μανοῦς, ἐκθέτει τὴν κοσμογονίαν, διορίζει τὸ ὕψιστον Θεῖον, παράγει ἐξ αὐτοῦ τὰς τέσσαρας τῶν Ἰνδῶν τάξεις, καὶ καταγράφει ἔπειτα τὰ καθήκοντα, τοὺς νόμους καὶ τὰς διατάξεις μιᾶς ἐκάστης (1). Ὡστε τὸ πολίτευμα τῶν Ἰνδῶν, καὶ πᾶσα αὐτῶν ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἀνατροφή ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν θεοκρατική· ἡ δὲ θρησκευτικὴ τῶν Βεδῶν ἔννοιά ἐστι τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἐκπαίδευσως καὶ πάσης τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἰνδῶν. Ἐκ τούτου προῆλθε καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν Βραχμάνων, ὡς τῶν μόνων δυναμένων ἐξηγήσαι τὴν ἔννοιαν ταύτην τῶν Βεδῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκατέστη ὑπερτέρα ὅλων τῶν ἄλλων κλάσεων, τῶν ἡγεμόνων, τῶν Βασιλέων, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ.

Αἱ Βεδικαὶ ἀρχαὶ εἰσὶν ἐπίσης ἡ βάσις τοῦ φιλοσοφοῦντος λόγου, καὶ πάντων τῶν παρ' Ἰνδοῖς φιλοσοφικῶν συστημάτων. Τούτου ἕνεκα, ὅσα μὲν ἐξ αὐτῶν εἰσι κατὰ πάντα σύμφωνα, ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῶν γραφῶν, λέγονται ἔτι καὶ νῦν ὀρθόδοξα· ὅσα δ' ἀπομακρύνονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπ' αὐτῶν, καλοῦνται ἐτερόδοξα (2).

(1) Θεσμοθεσία Μανοῦ βιβλ. I. Ἰδε τὰς ἱερὰς βίβλους τῆς Ἀνατολῆς ἐν τῇ φιλολογ. Πανθέῳ. Καὶ Γιτὰ κεφ. 10. Πολιέρος Μυθολ. Ἰνδῶν. Τ. I. Εἰσαγωγή.

(2) Τὰ κυριώτερα φιλοσοφικὰ συστήματα τῆς Ἰνδίας, κατὰ τὸν κλεινὸν Κολεμβρώκκιον εἰσὶ τὰ ἐξῆς·

Ὡστε ἡ Βεδικὴ θεολογία ἐστὶ πραγματικῶς, ὡς ἐρρέθη ἡ βάσις, οὐ μόνον τῆς θρησκείας ἐν τῇ Ἰνδία, ἀλλὰ καὶ τῆς θεσμοθεσίας, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης, καὶ ἀπάσης τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως (1). Ἄν οὖν ἡ Μαχαβαράτα ἐρμηνεύη πάντα τὰ τῆς Βέδας « Πάντα τὰ τῆς Βέδας ἐν τῇ Μαχαβαράτα δεικνύον-

α. Τὸ τοῦ Μιμάνσα, ἐξ οὗ δύο ἐσχυμπτίσθησαν αἱρέσεις ἢ σχολαί, ἀμφότεραι δ' ὀρθόδοξοι. Ἡ μὲν ἐστὶ τοῦ Ἰαμινί (Ποῦρβα) καὶ ἐξηγεῖ διαλεκτικῶς τὰς Βέδας· ἡ δὲ τοῦ Βεάσα (Οὐτάρα) καὶ ἐρμηνεύει τὰς Βεδικὰς ἀρχὰς διὰ μεταφυσικῆς καὶ θεολογίας τοσοῦτον ὑψηλῆς καὶ λεπτῆς, ὥστε ἀρνούμενη σχεδὸν τὴν ὕλην φθάνει διὰ τῆς ἀπαθείας, καὶ τῆς νεκρώσεως τῶν αἰσθήσεων, μέχρι θεοφροσύνης, καὶ τῆς θεωρίας αὐτοῦ τοῦ ὑψίστου Θείου.

β. Τὸ τοῦ Νιάγα, ὅπερ εἰς δύο καὶ τοῦτο ὑποδιαιρεῖται αἱρέσεις. Ἡ μὲν τοῦ Γοτάμα· ἡ δὲ τοῦ Κανάδα· ἀμφότεραι αὐταί εἰσιν ἀτομολογικαί, ὡς ἡ τοῦ Δημοκρίτου αἵρεσις, καὶ ἔνεκα τούτου θεωροῦνται ὅπως οὖν ἑτερόδοξοι.

γ. Τὸ σύστημα τοῦ Σανακέα, ὅπερ κεῖται, φαίνεται, μεταξὺ τῶν προειρημένων δύο, ὀρθοδοξίας δηλ καὶ ἑτεροδοξίας· ὑποδιαιρεῖται δὲ καὶ τοῦτο εἰς δύο αἱρέσεις· ἡ μὲν ἡ τοῦ κυρίως Σανακέα αἵρεσις, ἥτις ἔνεκα τῆς ἀκριβολογίας, μαθηματικὴ ἢ ἀριθμητικὴ καλεῖται· ἡ δὲ ἡ τοῦ Ἰόγα, ἣν ἀκολουθοῦσιν ἔτι καὶ νῦν οἱ πλεῖστοι τῶν λογίων Ἰνδῶν, ἀλλ' ἀποσκορακίζοντες πάντοτε μετὰ προσοχῆς πᾶν ὅ,τι ἐστὶν ἢ φαίνεται ἐναντίον τοῦ κύρους καὶ τῆς αὐθεντίας τῶν Βεδῶν, καὶ τῆς ἀποκαλύψεως. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι αἱρέσεις καὶ ὑποδιαίρεσεις, αἵτινες εἰς τὰς προειρημένας, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνάγονται καὶ στηρίζονται.

Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἔχουσι, καὶ εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος τείνουσιν, ἥγουν εἰς τὴν τοῦ ἁ ν ω τ ἄ τ ο υ ἁ γ α θ ο ὦ ἀ π ὁ λ α υ σ ι ν. Θεωροῦσι δ' ὡς τοιοῦτον τὴν μετὰ τοῦ Θείου ἔνωσιν καὶ αἰδίων ὀλβιότητα, ἥτις κτᾶται διὰ τῆς καθαρᾶς θεοφροσύνης καὶ ἀμέσου θεωρίας τοῦ ὑψίστου, προαπαιτούσης τὴν ἐγκράτειαν καὶ ἀπάθειαν, τὴν νέκρωσιν τῶν αἰσθήσεων, τὴν ἰλαρότητα, καὶ τὸν πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα οἶκτον καὶ εὐσπλαγχνίαν.

Οἱ Ἰνδοὶ παραδέχονται δύο εἰδῶν παραδείσους· τὸν τοῦ Ἰνδρα δηλ. καὶ τὸν τοῦ Βισνοῦ, ὧν ἀκολούθως ἐξηγήσομεν τὴν διαφορὰν.

(1) Προοίμ. δίστ. 8. Αἱ Βέδαι, λέγει ὁ Πολιέρος, ὑπῆρξαν, καὶ εἰσὶ μέχρι τοῦδε ἡ βάσις τοῦ θρησκευτικοῦ, τοῦ πολιτικοῦ, καὶ ἐπιστημονικοῦ αὐτῶν συστήματος αὐτόθι σελ. 17.

» ται καὶ ἐρμηνεύονται ὑπὸ τοῦ Βεάσα (1). » ἡ δὲ πα-
ροῦσα πραγματεία « Συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ ἐστὶ τῶν ἐν τῇ
Μαχαβαράτα παραγγελμάτων (2), » δῆλον ὅτι ἡ μελέτη
τῆς Ἰτιχασασαμουτσαίας ἐξηγήσει ἡμῖν τὸν νοῦν τῆς
Βεδικῆς θεοσοφίας· καὶ ἐκ τούτου κατανοήσομεν τὸ πνεῦμα
παντὸς τοῦ Ἰνδικοῦ πολιτισμοῦ, ἥτοι τὴν θρησκευτικὴν ἔν-
νοιαν τοῦ ὁσίου, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται, καὶ παρὰ τῆς
ὁποίας ἀναπτύσσεται.

Ἀνερευνῶν δέ τις τὴν καθολικὴν τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ἱστο-
ρίαν εὐρήσει, ὅτι πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Ῥωμαϊκοῦ πολιτι-
σμοῦ, ὑπῆρχεν ἡ τῶν Ἀσιανῶν διανοητικὴ πρόοδος· ἐπέκει-
να δὲ ταύτης οὐδεμία ἄλλη γινώσκεται, ἢ πιστεύεται·
ὥστε ἡ τῆς Ἀσίας διανοητικὴ ἀνάπτυξις, καὶ πᾶς ὁ πολιτι-
σμός αὐτῆς ἐστὶ τὸ πέρας, οὕτως εἰπεῖν, πάσης περὶ τούτου
ἐρεῦνης. Αὕτῃ δὲ, ὡς ἐρρέθη, στηρίζεται εἰς τὴν θρησκευ-
τικὴν ἔννοιαν τοῦ ὁσίου, παρουσιαζομένη ὑπὸ διαφόρων ὀνο-
μάτων, θρησκευτικῶν μύθων, συμβόλων ἢ δογμάτων καὶ
μυστηρίων, ἀλλ' οὐσιωδῶς πάντοτε καὶ ἀπανταχοῦ ἡ αὐ-
τὴ διαμένει. Αὕτῃ οὖν ἡ ἔννοια, ἐμβριθῶς μελετουμένη
κατὰ τὴν τετραπλὴν αὐτῆς ἔποψιν, τὴν ἱστορίαν, λέγω, τὴν
φιλοσοφίαν, τὴν θεσμοθεσίαν, καὶ τὴν θρησκείαν, ἀναδείξει,
ἴσως, κατὰ μέγα μέρος, τὴν λύσιν τῶν περὶ ἀνθρωπότητα
καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς σοβαρῶν ζητημάτων. Ἐκ τούτων
συμπεραίνει εὐκόλως ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύ-

(1) Αὐτόθι δίστιχ. 8—10.

(2) Αὐτόθι δίστ. 8—10.

(2) Αὐτόθι δίστ. 20—21. 22.

της ἐρεῦνης, καὶ τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἠθικοῦ καὶ θεολογικοῦ ποιήματος.

Ἡ θρησκευτικὴ οὖν αὕτη ἔννοια, ἥτις οὐδὲν ἕτερόν ἐστὶν εἰμὴ ἡ δοξασία τοῦ ἐνιαίου Θεοῦ, καὶ ἡ ἐν τρισὶ δυνάμεσι δημιουργικὴ αὐτοῦ ἐμφάνις, ἐξηγεῖται εἰς τὰς θείας γραφάς, αἵτινες ὡς θεόπνευστοι πρεσβεύονται. « Αἱ ἱεραὶ Βέδαι, λέγει, ἐξερεύθησαν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ Βραχμᾶ (1). » Ἐπ' αὐτῶν στηρίζονται οἱ κοινωνικοὶ νόμοι, αἱ πολιτικαὶ, καὶ λειτουργικαὶ διατάξεις· ταῦτα δ' εἰσὶ τὰ παρὰ τοῖς Βραχμᾶσιν ἔθιμα, νόμιμα, καὶ διατεταγμένα, εἰς ᾧ τοσοῦτον ἐμμένουσι, καὶ τοσοῦτον πρὸς πάντα Ἰνδὸν οἱ Βραχμᾶνες συμβουλεύουσιν· ὥστε ἡ Βεδικὴ θεοσοφία περιτυλίσσει, οὕτως εἰπεῖν, τὸν Ἰνδὸν ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεως, μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. Ὅτι αἱ Βέδαι ὑπῆρξαν καὶ εἰσὶν ἡ βάσις τῆς θρησκείας καὶ τῶν νόμων, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης.

Τὰ Βεδικὰ δόγματα ἐρμηνεύουσι καὶ ὑμνοῦσι τὰ δύο μεγάλα ἐπικά ποιήματα τῶν Ἰνδῶν· ἰδίως δὲ ἡ Μαχαβαράτα (2). Βέδαι ἄρα καὶ Μαχαβαράτα ἔχουσιν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τέλος, ἥτοι τὴν λύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, ἥτις ἐστὶ καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος ποιήματος (3). Ἔνεκα τούτου πᾶσα ἡ διδασκαλία

(1) Πρόδρ. Βατριχ. σελ. 54 σχολ. 1. Γιγὰ εἰς διάφορα μέρη. Ρομμαχοῦν-Ρόη σελ. 7. Abridgment of the Vedant. Μανοῦ περὶ Δημιουργ. βιβλ. I. Asiat. Res. T. I. σελ. 340 Δ. W. T. I. σελ. 91. Bernier, T. II. σελ. 156.

(2) Προοίμ. δίστ. 8.

(3) Θεωρεῖται δ' ἐν ταύτῃ τῇ συλλογῇ εἷς μόνος σκοπὸς, καὶ μία μόνη φροντίς, ἡγοῦν ἡ τῆς λυτρώσεως ἀπὸ τοῦ ματαίου τούτου κόσμου. (Προοίμ. δίστ. 26.)

καὶ τῶν πρώτων, καὶ τῶν δευτέρων συγκεφαλαιοῦται εἰς
μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐντολὴν, ἥτις ἐστὶν ἡ καθολικὴ τῶν
Βεδῶν, τῆς Μαχαβαράτας, καὶ τῆς Ἰτιχασασαμουτσαίας δια-
θήκη· « Φοβοῦ τὸν Θεόν, φεῦγε τὸ κακόν, καὶ ποίει τὸ
ἀγαθόν » (1).

Ὁ μελετῶν ἐπομένως μετὰ πεποιθήσεως τὰς γραφὰς ἀγιά-
ζεται· ἐπίσης δ' ἀγιάζεται, λέγουσι, καὶ ὁ σπουδάζων τὴν
Μαχαβαράταν, καὶ τὴν παροῦσαν συλλογὴν, αἵτινες τὰς Βέδας
ἐξηγοῦσαι ἐρμηνεύουσι (2). Καθότι ἡ Μαχαβαράτα ἐστὶν ὁ
ἐκ τῶν θείων γραφῶν βλαστήσας λωτὸς, ἔχων τὴν μὲν
Γιτάν (ἐπεισόδιον τῆς Μαχαβαράτ.) ὡς εὐωδίαν, καὶ ὡς κόνιν
τοῦ ἱεροῦ ἄνθους τὰς ἀφηγήσεις αὐτῆς τε καὶ τὰς τῆς πα-
ρούσης πραγματείας (3), ἥτις συλλογὴ καὶ ἐκλογή ἐστὶ τῶν
ἐν τῇ Βαράτα διδασκομένων. « Ταῦτα, λέγει ὁ συγγραφεὺς,
συλλέξας καὶ ἐκλέξας, εἰς ἓν συνήρμωσα, καὶ τὴν παροῦσαν
ἐσύνθεσα πραγματείαν, μηδὲν παραλλάξας· ἀλλὰ
καὶ τὴν ἔννοιαν, καὶ αὐτὴν τὴν λέξιν ἀκριβῶς διετήρησα,
οὐχὶ δι' ἄλλον σκοπὸν, ἀλλ' ἵνα διαδοθῇ εὐκολωτέρως ἡ
ὠφέλεια τοῦ Βεδικοῦ λογίου (4)· Φευγέτω πᾶς τις τὸ κακόν·
ζητεῖτω τὸ ἀγαθόν.

« Ἀκουσθήτω οὖν παρὰ πάντων τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ἡμε-

(1) Φευγέτω πᾶς τις τὰ κακὰ, καὶ ζητεῖτω τὰ ἀγαθὰ. (Αὐτόθι δίστ. 8.)

(2) Ὅστις ἀκούει ἀναγινωσκομένης τῆς Βαράτας τῆς ἀγίας, τῆς καθαρτικῆς
καὶ μακαρίας, τούτῳ τί δεῖ λουτροῦ ἐν τοῖς ἀγίοις ὕδασι ; (Προοίμ. δίστ. 18.)

Ὅτε τοίνυν οὕτω φρονοῦσιν οἱ φρόνιμοι, ἀναγνωστέα ἐστὶν αἰ μετ' εὐλα-
βείας αὕτη ἡ συλλογὴ καὶ ἐκλογή τῆς ἐν τῇ Βαράτα ἀρχαιολογίας. (Αὐτόθι
δίστ. 20.)

(3) Αὐτ. δίστ. 2.

(4) Αὐτ. δίστ. 20—21—23—26.

γάλη αὕτη φωνή τοῦθείου Βεάσα, τοῦ συναρμολογήσαντος τὰς Βέδας, καὶ τὴν Μαχαβαράταν συγγράψαντος (1), ἐξ ἧς καὶ τὸ παρὸν παρήχθη ποίημα(2). Οἱ δὲ λόγιοι ἀνεχόμενοι τιμάτωσαν αὐτὸ, οὐχὶ πρὸς ἐμὲ, ἀλλὰ πρὸς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν ἀποβλέποντες (3).»

Ἐκ τούτων ἀπάντων πληροφορεῖται ὁ Ἀναγνώστης, ὅτι οὐ μόνον ἡ θεσμοθεσία, καὶ ἡ φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ ἡ ποίησις καὶ πᾶσα ἡ φιλολογία, πηγάζουσι καὶ στηρίζονται εἰς τὴν Βεδικὴν διδασκαλίαν, ἓνα ἔχουσιν σκοπὸν, τὴν σωτηρίαν λέγω τοῦ ἀνθρώπου· καὶ ἓναν διδάσκουσιν τρόπον, τὴν ἀποφυγὴν δηλ. τοῦ κακοῦ, καὶ τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ· ἅπερ ἀκολουθῶν ὁ ἄνθρωπος βιώσει μὲν ἐπὶ γῆς ἐν εἰρήνῃ, τεύξεται δὲ μετὰ θάνατον τῆς αἰδίου μακαριότητος. Αὐτὰ κηρύττουσιν αἱ Βέδαι, καὶ τὰ ἱερὰ βιβλία ὅλων τῶν ἀρχαίων Ἀσιατικῶν ἐθνῶν. Ἀλλὰ πρὸ τούτων ἀπάντων τὰ αὐτὰ παραγγέλλει ἡ θεία ἡμῶν Γραφή, ὀρίζουσα τὸν μὲν φόβον τοῦ Θεοῦ, σοφίαν, τὴν ἀποχὴν τοῦ κακοῦ, ἐπιστήμην, τὴν δὲ πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς, σύνεσιν (4). Τὴν πρὸς τὸν Θεὸν

(1) Αὐτόθι δίστ. 7—9.

(2) Ὁ Βεάσας πάντα τὰ τῆς Βέδας, ἐν τῇ Μαχαβαράτᾳ δεικνύει καὶ ἐρμηνεύει (δίστ. 9). Καὶ ἀλλαχοῦ. «Ὅ,τι περὶ ἀρετῆς καὶ λυτρώσεως ἐστὶν ἐν τῇ Μαχαβαράτᾳ, ἐστὶ καὶ ἐν τῇ Βέδᾳ· ὅ,τι δὲ πλέον τούτων ἐν τῇ Μαχαβαράτᾳ οὐκ ἐστίν, οὐδὲ ἐν τῇ Βέδᾳ οὐκ ἐστίν.» (δίστ. 10).

(3) Αὐτ. δίστ. 6 καὶ 24.

(4) Ἡ σοφία ποῦ εὑρεθήσεται; Ποῖος δὲ τόπος ἐπιστήμης καὶ συνέσεως; Ἡ μὲν Ἄβυσσος εἶπεν· ἡ σοφία οὐκ ἐστὶν ἐν ἐμοί· ἡ δὲ θάλασσα, οὐκ ἐστὶ μετ' ἐμοῦ. Ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀπόλεια εἶπον· ἀκηκόαμεν αὐτῆς τὸ κλέος. Ὁ Θεὸς συνέστησεν αὐτῆς τὴν ὁδόν, εἶπε δὲ τῷ ἀνθρώπῳ· ἰδού. Ἡ θεοσέβεια ἐστὶ σοφία· τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν κακῶν ἐστὶν ἐπιστήμη καὶ ἡ σύνεσις. (Ψαλμ. 28.) — Ὁ δὲ Σολομὼν εἶπε· Φοβοῦ τὸν Θεόν καὶ ἔκκλινον ἀπὸ παντὸς κακοῦ. (Παροιμ. κεφ. 3).

οὖν λατρείαν, τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν τῶν κακῶν ἀποφυγὴν ἀπαντᾷ τις εἰς ἀπάσας σχεδὸν τὰς σελίδας τῆς θείας ἡμῶν Γραφῆς, εἰς τὰς Παροιμίας, τοὺς Προφήτας, τὸν προφητάνакта Δαβὶδ, καὶ ὡς πατριαρχικὴν διαθήκην εὐρίσκομεν διαδοχικῶς καταβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ Νῶε, καὶ τοῦ Ἀβραάμ, μέχρι τοῦ Μωϋσέως, τῶν Προφητῶν, καὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου· ὥστε ἡ Ἰνδικὴ θεοσοφία, καὶ πᾶσα ἡ τῶν Ἀσιατικῶν ἐθνῶν πρόοδος, πηγάζουσα ἐκ τῶν θείων ἡμῶν γραφῶν, ἐστὶν ἡ ὑψηλοτέρα, καὶ καθολικωτέρα ἔκφρασις τῆς ἠθικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὅθεν ἐκ τοῦ Ἀσιατικοῦ ὁροπεδίου ἀνχωρῶν ὁ μέγας τοῦ πολιτισμοῦ ποταμὸς, ἐπροχώρησε μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς γῆς, διαφόρους λαβὼν εὐθυβολίας, ἀπὸ τῆς πηγῆς αὐτοῦ ἀπομακρυνόμενος.

Ἄν οὖν ἡ βάσις τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἀσιανῶν ᾗν ἡ θρησκευτικὴ ἔννοια τοῦ ὁσίου, σκοπὸν ἔχουσα τὴν λύτρωσιν, καὶ τέλος τὴν σωτηρίαν (1), δῆλον ὅτι τὸ γενικὸν πνεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ τούτου ὑπῆρξεν ἡ ἠθικὴ τελειοποίησις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ πόλεμος, οὕτως εἰπεῖν, τῆς διανοίας καὶ τοῦ πνεύματος, κατὰ τῆς ὕλης καὶ τῶν αἰσθήσεων· ἤγουν τὸ ἀνάπαλιν τῶν φιλοσοφημάτων καὶ τῶν θεωριῶν τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ, κατὰ μέγα μέρος ἴσως, τῆς παρούσης ἐκατονταετηρίδος.

(1) Le but avoué des trois écoles du Sankya Theïste, Mythologique, et même l'Athée, ainsi que les autres systèmes indiens de philosophie c'est d'enseigner la doctrine, et les moyens par lesquels on peut atteindre à la béatitude éternelle, ou le Souverain Bien après la mort ; si ce n'est avant. (Colebrooke, Essais sur la philosophie des Hindoux.)

Ἄν οὖν πάντα τὰ τῆς Βέδας εὐρίσκωνται ἐν τῇ Μαχαβαράτα, καὶ ὅ,τι δὲν εὐρίσκεται ἐν τῇ Μαχαβαράτα, οὐδὲ ἐν ταῖς Βέδαις εὐρίσκεται (1). ἡ δὲ παροῦσα πραγματεία συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ ἐστὶν ἐκ τῆς Μαχαβαράτας, δῆλον, ὅτι τὸ ἀναχεῖρας ποίημα ἔχει οὐ μόνον φιλολογικὴν, ἀλλὰ καὶ πραγματικὴν ἀξίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, διδάσκον διὰ τερπνῶν διηγημάτων τὴν ἠθικὴν, καὶ διὰ φιλοσοφικῶν λόγων τὴν Ἰνδικὴν Θεοσοφίαν, βάσιν οὔσαν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ μεγάλου καὶ ἀρχαιοτάτου τούτου ἔθνους. « Ὅτε τοίνυν οὕτω φρονοῦσιν οἱ φρόνιμοι, ἀναγνωστέα ἐστὶν αἰεὶ μετ' εὐλαβείας αὕτη ἡ συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ τῆς ἐν τῇ Βαράτα ἀρχαιολογίας (2). »

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀκολουθήσομεν ἐν τοῖςδε τοῖς προλεγομένοις οὐχὶ τὴν συνήθη μέθοδον· ἀλλ' ἕκαστον Κεφάλαιον μελετῶντες, ἀναλύσομεν, ὅτι ἀνεξάρτητα ὅλως πρὸς ἄλληλά εἰσι, καὶ ἰδιαιτέραν ἕκαστον ἀποτελεῖ πραγματείαν. Εἰσὶ δὲ τὰ Κεφάλαια ταῦτα τριάκοντα δύο, περιέχοντα ψυχωφελῆ διηγήματα, ἅπερ ἑρρέυσαν, λέγει, ἐκ τοῦ μελιρρύτου στόματος τοῦ Βεάσα, ἐκτὸς τοῦ τριακοστοῦ πρώτου περὶ ἀληθείας, ὅπερ διαλαμβάνει τὸν ἀμίμητον διάλογον τῆς Βαχουλάς, καθότι τοῦτο ἐλήφθη ἐκ τῆς Βρινδαβαναμαχάτρας (3). Πάντα ὁμῶς τὰ Κεφάλαια διαλαμβάνουσι περὶ ἠθικῶν καὶ τινων, ἴσως, μεταφυσικῶν ἀντικειμένων, ἐκτὸς τοῦ τελευταίου, περὶ Θεοσεβείας, ὅπερ

(1) Δίστ. 8—10. 17—21.

(2) Δίστ. 20.

(3) Κεφ. 33 δίστ. 175. σχολ. I.

θεολογικόν, καὶ ὑψηλὸν ἐστὶ, διορίζον μετ' εὐκρινείας τὸ ὕψιστον Θεῖον καὶ τὸ ἄκρον ἐφετόν.

§. 1. *Περὶ παραμυθίας.*

Οἱ Πανδοῖδαι ἐφιλονείκουν περὶ τῆς Βασιλείας κατὰ τῶν συγγενῶν αὐτῶν Καουραβῶν. Οἱ δύο ἑταῖροι, συνελθόντες εἰς τὰς περὶ τὴν Κουροζέτραν λίμνην πεδιάδας, συνεκρότησαν φονικωτάτην μάχην, εἰς ἣν νικηθέντες κατεστράφησαν οἱ Καουραβαί, καὶ θανατηφόρως ἐπληγώθη ὁ πρὸς πατρός τῶν Πανδοῖδων θεῖος Βήσμας, ὅστις εἶχεν ἀναθρέψει αὐτούς (1). Ὁ δίκαιος Βασιλεὺς Ἰνδδισίρας, νικητὴς τῶν Καουραβῶν, καὶ ἔνεκα τούτου ἐξολοθρευτὴς τοσούτων συγγενῶν, καὶ αἷτιος τῆς τοιαύτης καταστάσεως τοῦ Βήσμα, ἐθλίβετο μεγάλως τὴν ψυχὴν. Οὗτος οὖν, ζητῶν παραμυθίαν, ἐπορεύθη πρὸς τὸν ὅσιον Βεάσαν. Ὁ δὲ, παρηγορῆσαι αὐτὸν θέλων, « Μὴ λυποῦ, εἶπεν, ὦ Βασιλεῦ, ἐπὶ τῇ ἀπολείᾳ τῶν συγγενῶν, διότι οἱ ἐν πολέμῳ ἀναιρεθέντες πολεμισταὶ, πορεύονται εἰς τὸν οὐρανὸν, ὡς ἐκπληρώσαντες τὸ ἐχυτῶν καθῆκον· τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ ὅρος τοῦ βίου ἐκάστου· ὁ δὲ ἐκπληρῶν τὸ ἐχυτοῦ καθῆκον, οὔτε ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ χαίρει, οὔτε ἐν τῇ ἀποτυχίᾳ λυπεῖται. »

Εἰς τὴν αὐτὴν ἀθυμίαν εὐρισκόμενος ὁ ἥρως Ἀρζούνας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης, « Οὐκ ἔστι θεμιτὸν, εἶπε πρὸς τὸν Κρισνᾶν, τὸν ἐνσαρκωθέντα Βισνοῦν, πολεμεῖν τοὺς οἰκείους. » Ὁ δὲ Θεὸς, ἐπικυρῶν τὴν Βεδικὴν ἐντολὴν τοῦ καθήκοντος, ὑπολαβὼν εἶπε· « Ζῶντες, ἢ ἀποθνήσκοντες πάν- » τοτε εἴμεθα, ἐσμέν καὶ ἐσόμεθα (2). Τὸ μὲν σῶμα διὰ

(1) Ἴδε τὰ προλεγ. τῆς Βαλαβαράτας.

(2) Γενὰ Κεφάλ. Α. σελ. 5. δίστ. 31—33 καὶ ἐφεξῆς.

τοῦ θανάτου ἀλλάσει μορφήν· ἀλλ' ἡ ψυχὴ, οὕσα αἰδῖος καὶ ἀμετάβλητος, μένει ἀείποτε ἡ αὐτὴ, καὶ εἰς ἕτερον μετενσωματοῦται σῶμα. Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον πρὸς ἐκπλήρωσιν μόνον τοῦ ἰδίου καθήκοντος· ἕνεκα τούτου διήρесе τοὺς Ἰνδοὺς εἰς φυλάς, διέταξε δ' ἐν ταῖς ἱεραῖς Βέδαις τὸν νόμον, ἥτοι τὸ καθῆκον ἐκάστης. Τὸ καθῆκον οὖν τοῦ στρατιωτικοῦ ἐστὶν ὁ πόλεμος· ὁ μὴ πολεμῶν στρατιωτικὸς, ἀθετῶν τὸν νόμον, καὶ τὸ καθῆκον αὐτοῦ μὴ ἐκπληρῶν ἁμαρτάνει, ἡ δὲ ἁμαρτία βλάπτει τὴν ψυχὴν, ἀθάνατον οὖσαν. Καθότι ὁ μὲν παραβάτης τοῦ οἰκείου νόμου κολάζεται αἰωνίως ἀπεναντίας δ' ὁ πολεμῶν, ἀναιρούμενος ἢ ἀναιρῶν, ἐπιτυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ (1).»

Ὁ Βεάσας πιστεύει θεοπνεύστους τὰς ἱεράς τῶν Ἰνδῶν γραφάς· αὐτὸς δὲ ὁ Βισνοῦς ἐξηγεῖ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἐν τῇ Γιτᾶ, ὁ δὲ Βεάσας ἐρμηνεύει τὴν ἔννοιαν τῶν ἐντολῶν εἰς τὴν Βαράταν, τὴν Βεδάγγαν καὶ ἐνταῦθα.

Ἡ πρώτη οὖν καὶ κυριωτέρα ἐντολὴ τῶν Βεδῶν ἐστὶ τὸ καθῆκον, αὐτὸ δὲ τοῦτο ἐστὶ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς θεολογίας τοῦ Μιμάνσα, καὶ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βεάσα· ὥστε ἡ ἐντολὴ τῶν Βεδῶν, καὶ ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων τούτων ἐστὶ τὸ καθῆκον. Πᾶσα δὲ θυσία, λειτουργικὴ ἢ κοινωνικὴ πράξις, τελουμένη οὐχὶ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ κατὰ ῥητὴν ἐντολὴν καὶ διάταξιν τῶν Βεδῶν, ἐστὶ καθῆκον. Οἱ δὲ σχολιασταὶ ἐρμηνεύουσι· « καθῆκον ἐστὶ Βεδικὴ ἐντολὴ, ἢ ἀντικείμενον ἐντολῆς τῶν γραφῶν, ἢ πράξις διαταχθεῖσα

(1) Γιτᾶ κεφ. 6'. προλεγ. Γιτᾶς σελ. κγ'. καὶ ἐφεξῆς.

παρ' αὐτῶν τῶν Βεδῶν·» ὥστε τὸ καθήκον παρουσιάζεται ἐνταῦθα ὡς δόγμα, ἢ διαθήκη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Τὸ κυρίως οὖν καθήκον τοῦ ὀρθοδόξου Ἰνδοῦ ἐστὶν ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐντολῆς, παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ διορισθείσης, καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς ἀποκαλυφθείσης πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Θεὸς ἐπομένως, δημιουργήσας τοὺς ἀνθρώπους, διήρπεν αὐτοὺς εἰς φυλάς ἢ τάξεις, καὶ τὰ καθήκοντα μιᾶς ἐκάστης, ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεως μέχρι τελευτῆς τοῦ Ἰνδοῦ, ἐδιώρισεν· ἐπομένως πᾶς τις ὀφείλει ἵνα ἐκπληρῇ τὴν ἐντολὴν ταύτην τοῦ δημιουργοῦ· ἄλλως, ἀπόλλυται. Ἡ δὲ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος, ἢ ἡ παραμέλεια αὐτοῦ, ἀνήκει εἰς τὴν ψυχὴν, ὡς ἀρχὴν θελήσεως καὶ ἐνεργείας. Ὅστις οὖν ἐκπληρεῖ αὐτὸ, ἀθανασίας τυγχάνει, κατὰ τὰς Βέδας· παραβαίνων δ' αὐτὸ, κολάζεται. Σκεπτόμενος οὖν ὁ Ξατρῆς εἰς τὸν νόμον ἢ τὸ καθήκον τῆς ἑαυτοῦ τάξεως, ὀφείλει πολεμεῖν, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλως γενέσθαι. Ἀναιρῶν δ' ἐν πολέμῳ, ἢ ἀναιρούμενος, οὐ μόνον δὲν ἁμαρτάνει, ἀλλ' ἀγιάζεται· διότι ἐκπληρεῖ τὸ ἑαυτοῦ καθήκον, ἥτοι τὴν ἐντολὴν, ἢ διαθήκην τοῦ δημιουργοῦ, οὐδόλως φροντίζων περὶ τοῦ ἀποτελέσματος. Καθότι ἡ οὐράνιος μακαριότης οὐκ ἐπιγίνεται τῷ Ξατρῇ ἢ πολεμιστῇ ἐξ ἄλλου τινός, εἰμὴ ἐκ τῆς ἐπληρώσεως τοῦ ἰδίου καθήκοντος, ἥτοι τοῦ πολέμου.

Πᾶν ὅ,τι πληροῖ τὸν σύμπαντα Κόσμον ἐστὶν ἀνώλεθρον, ὡς ἡ γενικὴ ψυχὴ τοῦ παντός, καὶ ἡ ἀρχέγονος ὕλη. Ὁ θάνατος οὖν χωρίζει μόνον τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τοῦ σώματος· καὶ αὕτῃ μὲν, ὡς ἄϋλος καὶ ἀνώλεθρος, μετενσωματοῦ-

ται αἰωνίως, ἕωσοῦ καθαρισθῇ ἐντελῶς· τὰ δὲ μέρη, τοῦ σώματος διαλυομένου, εἰσέρχονται εἰς τὸν μέγαν σωρὸν τῆς ὕλης, καὶ νέας μορφὰς λαμβάνουσιν. Ὁ θάνατος οὖν, κατὰ τοὺς θεολόγους Ἰνδοὺς, δὲν φθείρει, εἰμὴ τὸ σχῆμα. Ταῦτα πιστεύων ἕκαστος Ἰνδὸς, ὀφείλει ἵνα ἐκπληρώσῃ τὸ ἑαυτοῦ καθήκον, ἥτοι τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, οὐδόλως φροντίζων περὶ τοῦ θανάτου, ἥτοι τῆς μεταβολῆς τοῦ σχήματος, οὐδ' ἀθυμήσει ὁ πολεμιστῆς περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ πολέμου, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι τὸ καθήκον τοῦ Ξατρῆ.

Ὡστε ἡ παραμυθία ἐνταῦθα ὁμοία καθ' ὅλα ἐστὶ τῇ ἐν τῇ Γιτᾶ ἐξηγήσει τοῦ Κρισναῖ (1), εἰς ἣν συμφωνεῖ καὶ ἡ πρακτικὴ Μιμάνσα (Πούρβα Μιμάνσα), ὡς ἀναφερομένη εἰς τὸ ἔργον (Κάρμα), πρὸς διαστολὴν τῆς θεωρητικῆς Μιμάνσας (Βράχμα-Μιμάνσα), ἐνασχολουμένης εἰς τὴν θεωρίαν τῶν θείων ἀντικειμένων.

Ἡ ἐκπλήρωσις οὖν τοῦ καθήκοντος ἐστὶν ὁ πρὸς ὃν ὅρος τῶν ὀρθῶς φρονούντων. Εἶναι ἀληθές, λέγει ὁ Κρισναῖ ἐν τῇ Γιτᾶ, ὅτι διὰ τῆς θεοφροσύνης καὶ τῆς ὅλως ἀπράγμονος θεωρίας ἐπιτυγχάνει ὁ ἄνθρωπος τὸ ἄκρον ἀγαθόν, ἥτοι τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν· ἀλλ' ἡ τοιαύτη, οὕτως εἰπεῖν, θεοκρασία, ἐστὶ δύσκτητος, ὥστε ἐξ ἀνάγκης ὁ θέλων σωθῆναι ὀφείλει ἵνα ἀκολουθήσῃ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς, ἥτις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, εἰμὴ ἡ τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις, ὅ ἐστιν ἡ πρᾶξις τῶν νομίμων ἐθίμων καὶ τῶν παρὰ τῶν Βεδῶν διατεταγμένων (2). Δι' αὐτῶν ἀπολαμ-

(1) Γιτᾶ κεφ. 6'.

(2) Γιτᾶ αὐτόθι καὶ προλεγόμενα σελ. ιε', καὶ κγ'.

βάνει ὁ ἄνθρωπος τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἰνδρα, ἔνθα, μετὰ τὴν πρὸς καιρὸν τινα ἀπόλαυσιν τῶν ἐκεῖ ἀγαθῶν, ἐπιστρέφει καὶ αὖθις καὶ πολλάκις ἡ ψυχὴ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐνσωματοῦται μέχρι τῆς ἐντελοῦς αὐτῆς καθάρσεως. Τότε μόνον ἐνουμένη ἀγνή, μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ, αἰδίως μετ' αὐτοῦ διαμένουσα ἀποθεοῦται, καὶ πάσης παλιγγενεσίας καὶ μετενσωματώσεως ἀπαλλάττεται.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παραμυθεῖ ἡ δογματικὴ θεολογία· ἀκολουθῶς ἔπεται ἡ φιλοσοφικὴ παραμυθία. Ὁ λυπούμενος, λέγει, ἐπὶ τῇ στερήσει τινός, λύπην ἐπὶ λύπῃς ἀνωφελῶς προσθέτει· διότι καὶ τὸν ἀποθανόντα ἀνεπιστρέπτως ἀπώλεσε, καὶ ἑαυτὸν φθείρει, λυπούμενος. Τὸ πένθος δὲν ἐλαττοῦται διὰ τοῦ πένθους. Βραχμάν τις εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα Σεναδίταν, ἀχθόμενον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἑαυτοῦ υἱοῦ· « Σὺ τε καὶ ἐγὼ καὶ πάντες ἡμεῖς τεθνηζόμεθα. Ὁ παῖς, ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον ἐκ τοῦ ἀχανοῦς, ἄνευ τῆς θελήσεως ἡμῶν, εἰς τὸ ἀχανές πάλιν πορεύεται, ἄνευ τῆς ἡμῶν ἀδείας. Τὰ ὄντα εἰσὶν ἀφανῆ ἔντε τῇ ἀρχῇ, καὶ ἐν τῷ τέλει. Ὁ χρόνος καὶ ἡ εἰμαρμένη διορίζουσι τὸν καιρὸν τῆς διαμονῆς ἐκάστου· ὁ ἄνθρωπος γεννώμενος αὐξάνει, γηράσκει, καὶ καθ' ἐκάστην προχωρεῖ εἰς τὸν θάνατον. Ὁ βίος οὖν ἐστὶν ἀπλῆ τις ὁδοιπορία. Διατί λοιπὸν ἐν καιρῷ μὲν τῆς πορείας ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀθυμεῖ, λυπεῖται δὲ ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας αὐτοῦ; Πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ὄντα εἰσὶν ἐμβεδυθισμένα ἐν τῷ πελάγει τοῦ χρόνου, εἰς ὃ ἐστὶ γέννησις, ἀκμὴ, παρακμὴ, γῆρας, καὶ θάνατος. Διατί δὲ λυπεῖται μεταβαίνων ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς τὴν δευτέραν, ἢ

τὴν τρίτην κατάστασιν, καὶ βαρέως ἀθυμεῖ διὰ τὴν τελευταίαν, ἥτις ἐστὶ τὸ πέρας τῶν προτέρων ἡλικιῶν; Ἡ γέννησις ἀπαιτεῖ ἐξ ἀνάγκης θάνατον, καὶ τ' ἀνάπαλιν, κτλ. ».

Ὡστε τὸ μὲν θεολογικὸν μέρος τῆς παραμυθίας ἐστὶ τωρόντι ὑψηλόν· τὸ δὲ φιλοσοφικὸν σπουδαῖον καὶ ἐμβριθές. Ἀμφότερα δὲ πηγάζουσιν ἐκ τῶν θείων παρ' Ἰνδοῖς γραφῶν· καθότι ἡ γῆ ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ὁ βίος ὁ καιρὸς τῆς πράξεως· ὅ,τι δὲ καλὸν ἢ κακὸν πράξῃ τις ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, τούτου τὴν ἀμοιβὴν εὐρήσει ὁ ἄνθρωπος μετὰ θάνατον ἐν τῷ ἑτέρῳ βίῳ. Πῶς οὖν σωθήσεται; ἐκπληρῶν, λέγει, ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ καθήκον, καθὼς ἐνετείλατο ὁ Θεὸς ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ἀποκαλύψεως, ἥτοι τῆς Βέδας.

§. 2. *Περὶ πεπρωμένου.*

Ὁ συγγραφεὺς μεταβαίνει ἀκολουθῶς εἰς δεύτερον εἶδος παραμυθίας τοσοῦτον σπουδαῖον, ὅσον καινοφανές, καὶ ἀντιφατικὸν ὡς πρὸς τὰς Βεδικάς ἀρχάς φαίνεται· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ διὰ τοῦ προωρισμοῦ καὶ πεπρωμένου παραμυθία.

Ὁ Βασιλεὺς Ἰνδδιστίρας, λέγει, μὴ πεισθεὶς ἐντελῶς εἰς τοὺς παραμυθητικούς λόγους τοῦ Βεάσα, ἐπορεύθη κατ' εὐθεΐαν πρὸς τὸν γηραιὸν Βήσμαν, ὃν ἰδὼν τῷ ἰδίῳ αἵματι περιρρέομενον καὶ καταπεπαρμένον βέλεσι, βαρέως ἐλυπήθη. «Σὺ, εἶπε πρὸς αὐτὸν, σεβάσμιε πάτερ, ἀνέθρεψας ἡμᾶς· καὶ σὲ, ἡμεῖς θανατηφόρως ἐπληγώσαμεν· ἐγὼ εἰμι ὁ σὸς φονεὺς. Τοῦτο ἀναλογιζόμενος οὐδεμίαν ἔχω ἄνεσιν. »

«Σὺ, ἀπήντησεν ὁ Βήσμας, ὢν ὑπεξούσιος τῷ πεπρωμένῳ, οὐκ εἶ ὑπεύθυνος τῆς πράξεως· ἡ αἰτία τῶν γεγονότων ἐστὶν ἀόρατος καὶ ἀκατάληπτος. Οἱ δὲ σοφοὶ καὶ

ἔτιοι δοξάζουσιν, ὅτι ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν οὔσα τοῦ πεπρωμένου, ἐνεργεῖ οὕτως, ἢ ἄλλως ἐξ ἀνάγκης, ὠθυμένη δηλονότι ὑπὸ τοῦ πεπρωμένου. Καὶ τοῦτο ἔστω σοι τῆς ἀθυμίας τὸ ἀντιφάρμακον. »

« Ἦν ποτὲ γυνή τις Βραχμανίς, Γαουταμή τοῦνομα, ἥς ὁ υἱὸς, δηχθεὶς ὑπὸ τινος ὄφεως ἐτελεύτησεν. Εἷς δὲ κυνηγὸς, δῆσας τὸν ὄφιν, προσήνεγκε τῇ μητρὶ εἰπών· Ὁ ὄφεις οὗτός ἐστιν ὁ παιδοκτόνος· θέλεις ὅπως αὐτὸν ἀναιρέσω; Ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ὄφεως, ἀπήντησεν ἡ γυνή, οὐκ ἀνακτῆσω τὸν ἐμὸν υἱόν, ὥστε ἀνωφελὴς ὁ φόνος τοῦ ὄφεως. Ἐπειτα οὐκ ἔστι θεοφιλὲς, κακὸν ἀντὶ κακοῦ ποιῆσαι· τοῦναντίον μάλιστα ἐντέλλονται αἱ Βέδαι, καλὸν ἀντὶ κακοῦ. Ἐκ τούτου θαρήσας ὁ Ὄφεις, εἶπεν· ἐγὼ ὦν ὑπεξούσιος, οὐκ εἰμι ὑπεύθυνος, ἀλλ' ὁ θάνατος· οὗτος γὰρ ἐλθὼν εἰς τοῦτο ἐμὲ ὤθησεν. Ὁ δὲ θάνατος, παραστὰς αἴφνης εἶπεν· οὐδὲ ἐγὼ εἰμι ὁ αἷτιος τοῦ θανάτου τοῦ παιδός, ἀλλ' ὁ Χρόνος, ὅστις ἄγει καὶ φέρει τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ. Τότε παραστὰς καὶ ὁ Χρόνος εἶπεν· οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἐστὶν ὁ αἷτιος τοῦ θανάτου τοῦ παιδός, ἀλλὰ τὸ πεπρωμένον καὶ προωρισμένον, ὅπερ προορίζεται ὑπὸ τοῦ πεπραγμένου ἔργου· παρὰ τούτου τοῦ παιδός ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ γεννήσει (1). » Ὡστε ὁ ἄνθρωπος καὶ πράττει, καὶ ἀπολαμβάνει κατὰ τὸ πεπραγμένον, καὶ αὐτό ἐστι τὸ ποιητικὸν αἷτιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ προωρισμένον συμβαίνει (2)· δι' ὃ ἡ ἐν τῇ προτέ-

(1) Ὅτι πεπραγμένον ἐστὶν ὑπὸ τούτου τοῦ παιδός, τοῦτο ἐστὶ τὸ προτρεπτικόν, καὶ αἷτιον τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Πάντες δ' ἡμεῖς ἐσμέν ὑπεξούσιοι τῷ πεπραγμένῳ ἔργῳ. (Κεφ. 6'. δίστ. 43.)

(2) Αὐτόθι δίστ. 46.

ρα γεννήσει πράξις τοῦ παιδός, ἐστὶ τὸ ποιητικὸν αἷτιον τοῦ προωρισμένου, καὶ ἐπομένως τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1). »

Κατὰ τὰς Ἰνδικὰς κοσμογονίας ὁ ὁρώμενος οὗτος Κόσμος ὑπάρχει πρὸ μυριάδων αἰώνων, καὶ μετὰ τὴν πανωλεθρίαν αὐτοῦ δημιουργεῖται ἐκ νέου παρὰ τοῦ Θεοῦ. Καθότι τὸ ὄν γίνεται μὲν μὴ ὄν, ἀλλ' ἡ ὕλη δὲν μηδενίζεται· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ γεννᾶται, ἀποθνήσκει καὶ πάλιν γεννᾶται καὶ ἐφ' ἐξῆς οὕτως. Τὸ μὲν σῶμα ἐκάστοτε διαλύεται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη· ἡ δὲ ψυχὴ, ὡς ἀνώλεθρος μετὰ τὴν φθορὰν τοῦ σώματος, ἀναγεννᾶται μετεμψυχουμένη εἰς ἕτερον σῶμα. Αἱ δὲ κακαὶ, ἢ ἀγαθαὶ πράξεις οὐκ ἀπόλλυνται μετὰ τοῦ σώματος· διότι δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὕλην, ἀλλ' εἰς τὴν ἀνώλεθρον ψυχὴν, λόγον, θέλησιν, ἐνέργειαν καὶ συνείδησιν ἑαυτῆς ἔχουσιν. Ἡ διαμένουσα οὖν αὕτη οὐσία, ὡς αἰτία τῆς πράξεως, φέρει τὸ στίγμα ἢ τὸν ῥύπον τῆς πράξεως, καὶ οὐχὶ ἡ ἀδρανὴς ὕλη, ἢ τὸ ἀναίσθητον σῶμα. Ἡ πράξις οὐσιωδῶς ἐνοῦται μετὰ τῆς ψυχῆς· καὶ καθὼς, λέγει, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σκιά ἀδιαλείπτως σύνεισιν ἀλλήλοις, οὕτω καὶ ἡ πράξις, καὶ ὁ πράξας (2)· ὥστε, κατὰ τοὺς θεολόγους Ἰνδοὺς, ἡ ψυχὴ ἐν τῇ νέᾳ αὐτῆς συλλήψει, ἔχουσα τὸ στίγμα ἢ τὸν τύπον τοῦ ἁμαρτήματος τοῦ ἐν τῇ προτέρᾳ βιώσει πραχθέντος, ἐνσωματοῦται ἐκ νέου σὺν τῷ τύπῳ αὐτῷ, ἐωσοῦ δι' ἐναντίας πράξεως, ἥτοι τῆς ἀρετῆς, ἐξαλειφθῇ ὁ ῥύπος οὗτος τῆς ἁμαρτίας. Αὐτὸ τὸ πεπραγμένον οὖν ἔργον τυποῦται εἰς

(1) Αὐτόθι δίστ. 50—51.

(2) Δίστ. 59.

τὴν ψυχὴν, καὶ αὐτὸ ἀποκαθίσταται τὸ ποιητικὸν αἷτιον τοῦ προωρισμένου, ἢ εἰμαρμένου. Ἐκ τούτου διορίζεται οὐ μόνον ἡ τύχη τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐδαιμονία ἢ ἡ ἀθλιότης, ἡ εὐημερία, ἢ ἡ κακοδαιμονία, ἡ ζωὴ, ἢ ὁ θάνατος, τὰ εὐτυχήματα, ἢ τὰ δυστυχήματα τοῦ παρόντος βίου· «ὅτι τὸ προπεπραγμένον σύνεστι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ γρηγοροῦντι, καὶ ὑπνόττοντι (1)·» ὥστε κατ' αὐτοῦς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ ἐστὶν ὑπεξούσιος εἰς τὸ προωρισμένον, ὅπερ διορίζεται ἐκ τοῦ πεπραγμένου ἔργου, καὶ «οὐδεὶς λέγει, ἐπὶ γῆς δυνατός» ἐστὶ μετατρέψαι βίαν ἢ μηχανῇ τὸ ἐν τῷ προτέρῳ σώματι «πεπραγμένον καὶ ἐπομένως τὸ προωρισμένον. (2)» Ἐκ τῶν οἰκείων ἔργων πᾶσα ψυχὴ ζῶσα τυγχάνει μετὰ θάνατον φύσεως Θεοῦ, (ὡς οἱ θεόφρονες), ἢ ἀνθρώπου ἐνδόξου καὶ ὀλβίου (ὡς οἱ ἐνάρετοι, καὶ τὸ καθῆκον αὐτῶν ἐκπληρώσαντες), ἢ θηρίου, πτηνοῦ, ζωῦφίου, φυτοῦ ἢ λίθου (ὡς οἱ φαῦλοι), ἀναλόγως δηλονότι τοῦ βαθμοῦ τῶν ὧν ἔπραξαν κακῶν ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ· ὥς τὸ πεπραγμένον διορίζει τὸ προωρισμένον καὶ εἰμαρμένον. Οἷον δ' ἐς τὸ εἰμαρμένον, τοιοῦτος γίνεται καὶ μορφοῦται ὁ νοῦς, ἡ γνώμη, ἡ κλίσις, καὶ τὸ βούλημα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοιαῦταί εἰσιν ἐπομένως αἱ πράξεις αὐτοῦ (3).

Τὴν περὶ πεπωμένου δοξασίαν τῶν Ἰνδῶν, θεωρήσας καινοφανῆ καὶ λίαν περίεργον, ἐξέθεσα ὅπως οὖν ἔντινι ἐκτάσει, καὶ πάλιν ἴσως ἐπανέλθω. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι

(1) Αὐτόθι δίστ. 62.

(2) Αὐτ. δίστ. 52.

(3) Πρόδρομος Πολιτ. οἰκονομ. δίστ. 36—37. Καὶ Ἰτιχασ. Κεφ. Β'. δίστ. 60.

ἡ τοιαύτη περὶ τοῦ προορισμοῦ ἔννοια ἀνατρέπει τὴν οὐσιωδεςτέραν βᾶσιν τῶν Βεδῶν, ἥτοι τὸ καθῆκον. Καθότι ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ὑπεξούσιος καὶ, κατὰ τοὺς θεοσόφους Ἰνδοὺς « ἡ διάνοια τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐστὶ » τοῦ πεπρωμένου· ὦν δὲ ὁ ἄνθρωπος ὑπεξούσιος, οὐκ ἐστὶν » αὐτεξούσιος· μὴ ὦν δ' αὐτεξούσιος, οὐκ ἐστὶν ὑπεύθυνος (1). » Σὺ, λέγει ὁ Βήσμας, ὦν ὑπεξούσιος, πῶς νομίζεις σεαυτὸν » ὑπαίτιον (2); ἅπαντες ἡμεῖς ἐσμεν ὑπεξούσιοι τῷ πεπραγμένῳ » ἔργῳ (3). ὅστις δὲ οἶεται, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ αἴτιος τῶν » πρὸς τοὺς ἄλλους ἀγαθῶν ἢ κακῶν, οὗτος οἰηματίας ἐστὶ » καὶ φρονηματίας (4). καθότι τὸ πεπραγμένον ἔργον ἐστὶ δυ- » σεξάλειπτον, ἐὰν μὴ ἔλθῃ εἰς ἀπόλαυσιν (5). » Οὕτως μηδε- » νίζεται ὅλως διόλου τὸ αὐτεξούσιον, καὶ δεσμεύεται πᾶσα ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερία· καθότι ὁ ἄνθρωπος « φέρεται βιαί- » ως ἐκεῖ, ἐνθα συρόμενος ἔλκεται ὡς δεδεδεμένος παρὰ τοῦ πε- » πρωμένου, ὥσπερ σχοιρίῳ (6). » καὶ τοῦτο, ἐωσοῦ ἐξαλει- » φθῇ διὰ καλῆς πράξεως « ὅτι τὸ ἔργον οὐ καταναλίσκεται καὶ ἐν ἀπείροις αἰῶσιν, ἐὰν μὴ ἔλθῃ εἰς ἀπόλαυσιν ὁ καρπὸς αὐτοῦ· ἀφεύκτως γὰρ δεῖ ἀπολαβεῖν τὸν καρπὸν τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων. (7) » Διὰ τοῦτο βεβαιοῖ, ὅτι οὐδεμία δύναμις

(1) Αὐτ. κεφ. 6'. σελ. 16 δίστ. 9.

(2) Αὐτ. δίστ. 8.

(3) Αὐτ. σελ. 20 δίστ. 43.

(4) Αὐτ. σελ. 21 δίστ. 54.

(5) Αὐτ. δίστ. 56.

(6) Αὐτ. δίστ. 61.

(7) Ἴδε ἐν τῷ Προδρόμ. πολιτ. οἰκονομ. ἐκ διαφ. ποιητῶν δίστ. 226—229.

Καὶ οἱ Θεοὶ πάντες ἐνωθέντες οὐ δύνανται ἄλλως πως ποιῆσαι καὶ μετα-
τρέψαι τὸ πεπρωμένον. (Πρόδρομ. αὐτόθι δίστ. 231—232.)

θεία, ἢ ἀνθρώπινος ἱκανή ἐστὶν ἐξαλεῖψαι τὸ πεπραγμένον, ἢ μετατρέψαι τὸ προωρισμένον καὶ εἰμαρμένον (1). Ὁ ἄνθρωπος ἐπομένος, φερόμενος δεδεμένος ὑπὸ τοῦ προωρισμένου, ὅπερ ὑπὸ τοῦ πεπραγμένου ἐν ἄλλῃ γεννήσει διορίζεται, οὐκ ἔστιν αὐτεξούσιος, οὐδ' ἐλεύθερος· μὴ ὦν δ' αὐτεξούσιος καὶ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστιν ὑπεύθυνος, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ φόνου, καὶ τοῦτο βεβαίον καὶ ὁ Βῆσμας, εἰπών· « Σὺ δὲ φονεύσας ἡμᾶς, ὦν ὑπεξούσιος τῷ πεπρωμένῳ, ὑπεύθυνος οὐκ εἶ τῆς πράξεως ἦτοι τοῦ φόνου ἡμῶν. »

Τοῦτο οὖν τὸ ἐκ τοῦ πεπραγμένου προωρισμένον, καλεῖται εἰμαρμένον καὶ Εἰμαρμένη (2), ἥτις ἐστὶν ἀνάγκη ἀδυσώπητος, καὶ θεότης μυστηριώδης καὶ ἀνεξήγητος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ, ἡγουν τὸ προπεπραγμένον ἐδιωρίσθη, κατὰ τινὰ τρόπον, παρὰ τῶν θεοσόφων Ἰνδῶν. Οὐδεὶς ἄρα ἐστὶν ὁ αἴτιος τοῦ θανάτου τοῦ παιδὸς τῆς Γαουταμῆς, οὔτε ὁ ὄφιν, οὔτε ὁ θάνατος, οὔτε ὁ χρόνος, ἀλλὰ τὸ πεπρωμένον, καὶ τοῦτο κατὰ συνέπειαν τοῦ προπεπραγμένου ἔργου παρ' αὐτοῦ τοῦ παιδὸς ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ βιώσει. Καὶ καθὼς ὁ λύχνος σβέννυται μετὰ τὴν ἀνάλωσιν τοῦ ἐλαίου, οὕτω καὶ ὁ ρύπος τοῦ ἁμαρτήματος, ἢ ὁ τύπος τῆς πράξεως ἐξαλείφεται μετὰ τὴν ἀνάλωσιν μόνον τοῦ πεπραγμένου ἔργου (3).

(1) Οἷόν ἐστι τὸ πεπραγμένον, τοιοῦτον ἐστὶ καὶ τὸ εἰμαρμένον· καὶ οἷον τὸ εἰμαρμένον, τοιοῦτος γίνεται καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ γνώμη· καὶ τὸ βούλημα τοῦ ἀνθρώπου εἰς τοῦτο ῥέπει, καὶ τοῦτο ποιεῖ. Ἰδε Πρόδρομ. πολιτ. οἶκον. ἐκ διαφ. ποιητῶν δίστ. 36—37.

(2) Τὸ παρὰ Λατίνοις *Fatum* ἐκ τοῦ *fari*, φημί, ἵσεν διορίζω, διατάσσω. Παράγεται δὲ ἀπὸ τοῦ μέρω, μερίζω· ἐξ ὧν τὸ μαίρω, μείρομαι, μέμαρμαι καὶ εἴμαρμαι, ἐξ οὗ εἰμαρμένη.

(3) Ἰτιχάσα-Σαμ. Κεφ. Γ'. δίστ. 66—67.

Ὁ ἄνθρωπος προσβαλλόμενος ἀκουσίως ὑπὸ τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν φαινομένων, καὶ ἀγνοῶν τὴν αἰτίαν, κατέφυγεν εἰς ἀγνωστόν τινα ἀρχήν. Οἱ δὲ σοφοί, παρατηροῦντες ἄνισον, κατὰ τὸ φαινόμενον, διανομὴν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, παρεδέχθησαν ὡς αἰτίαν μυστηριώδη θεότητά τινα, ἣν Εἰμαρμένην ὠνόμασαν, κυβερνῶσαν ἀοράτως τὴν παγκόσμιον τάξιν, καὶ αὐτὴν τὴν χορείαν τῶν ἐν Ὀλύμπῳ θεῶν. Ὁ Ζεὺς δὲν ἠδυνήθη ἵνα μεταβάλῃ τὴν κατὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σαρπηδῶνος ἀπόφασιν τῆς ἀδυσωπότητος Εἰμαρμένης (1). οὐδὲ τὴν κατὰ τοῦ Πατρόκλου, τοῦ Ἑκτορος καὶ τοῦ Ἀχιλλέως (2).

Ἡ Εἰμαρμένη, κατὰ τοὺς Ἕλληνας, ἐστὶ νόμος τις γενικὸς, ἀμετάβλητος, καὶ ἀπόφασις ὑπερτάτου Θεοῦ, καὶ Θεός (3). ἀλλ' οἱ σοφοὶ Ἕλληνές τε καὶ Ἰνδοί, ἀγνοοῦντες τὴν οὐσίαν τῆς πρώτης ἀρχῆς, ἠπατήθησαν καὶ εἰς τὴν τοῦ Κόσμου καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου· διότι ὁ πάνσοφος δημιουργὸς, δίδων εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ πολύτιμα δῶρα τοῦ αὐτεξουσίου, ἥτοι τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ λόγου, κατέστησεν αὐτὸν κύριον τῆς ἐκλογῆς τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ τῆς πράξεως, καὶ ἐκ τούτου, ὑπεύθυνον καὶ ἄξιον ἀμοιβῆς, ἢ ποινῆς ἀπεκατέστησεν· ὁ δὲ Θεὸς διετήρησεν εἰς ἑαυτὸν τὸ πανάγαθον, τὴν ἄπειρον δικαιοσύνην, καὶ τὴν πάνσοφον αὐτοῦ πρόνοιαν καὶ ἀγάπην.

(1) Ἰλιάς Ε'. στίχ. 683.

(2) Αὐτόθι στίχ. 655—696 κτλ.

(3) Οἶμαι δὲ καὶ τὴν ἀνάγκην οὐκ ἄλλο τι λέγεσθαι, πλὴν τοῦτον τὸν Θεὸν, οἷον εἰ ἀνίκητον οὐσίαν ὄντα. Εἰμαρμένην δὲ διὰ τὸ αἵρειν τε καὶ χωρεῖν ἀκωλύτως· πεπρωμένον δὲ διὰ τὸ περατοῦσθαι πάντα, καὶ μηδὲν ἐν τοῖς οὖσιν ἄπειρον εἶναι· καὶ μοῖραν, ἀπὸ τοῦ μεμερίσθαι. (Ἀριστοτ. Περὶ Κόσμου σελ. 401 ἐκδ. Βεγκέρου.) Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγεῖ παρακατιῶν ὁ Σταγειρίτης σοφὸς, καὶ τὰς τρεῖς Μοίρας.

Ἄν ὅμως ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τε τοὺς Ἰνδοὺς καὶ Ἕλληνας, ὑπόκειται εἰς τὴν ἀναπόδραστον δύναμιν τῆς Εἰμαρμένης καὶ τοῦ πεπρωμένου, ἐκτὸς αὐτοῦ ὄντων, καὶ ὑπεράνω τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἐνεργούντων, οὗτος δὲν διαμένει πλέον οὔτε αὐτεξούσιος, οὔτε ἐλεύθερος. Ὁ λόγος καὶ ἡ ἐλευθερία εἰσὶ δυνάμεις ὑποδεέστεραι καὶ ἀνωφελεῖς· τὸ δὲ πεπρωμένον ἢ εἰμαρμένον, ὡς ἀπόλυτος καὶ πανσθενὴς δεσπότης, διέπει τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου, πᾶν διανόημα, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ἐνέργειαν. Κατ' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ ἠθικὴ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου καταστρέφεται ὅλως διόλου καὶ μηδενίζεται. Ἄνευ οὖν αὐτεξουσίου καὶ ἐλευθερίας, ἄνευ λόγου καὶ θελήσεως ὁ ἄνθρωπος, συρόμενος δεδεμένος διὰ τοῦ σχοινίου, ὡς λέγουν οἱ θεόσοφοι, τοῦ πεπρωμένου καὶ προπεπραγμένου, φέρεται ἄκων, οὕτως εἰπεῖν, καὶ βιαίως εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πρᾶξιν. Τοιοῦτος δ' ὢν, δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ αἷτιος, καὶ ἐπομένως οὐδ' ὑπεύθυνος τῆς κακῆς πράξεως, οὐδ' ἄξιος ποινῆς, ἢ ἀμοιβῆς. Ἄδικος ἄρα καθίσταται πᾶσιν τιμωρία καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ἄδικοί εἰσι καὶ οἱ θεῖοι νόμοι, καὶ οἱ ἀνθρώπινοι· οὕτως καταστρέφεται διὰ μιᾶς καὶ ἡ παροῦσα τῶν ἀνθρώπων κοινωνία, καὶ ἡ μέλλουσα αὐτῶν ἐλπίς.

Ἀλλ' ἂν τὸ καθήκον ἐστὶ « πρᾶξις διοριζομένη καὶ τελομένη κατὰ ῥητὴν διάταξιν τῶν Βεδῶν καὶ, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ ὡς παθητικὸν ὄργανον ἀνωτέρας δυνάμεως· αὕτῃ ἡ δύναμις, καὶ οὐχὶ τὸ παθητικὸν αὐτῆς ὄργανον εἶναι ὑπεύθυνος ἂν ὁ ἄνθρωπος, ἥτοι τὸ παθητικὸν ὄργανον δὲν ἐκπληρώσῃ τὴν διάταξιν τῶν Βεδῶν, καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Πῶς δύναται ὁ ἄνθρωπος ἵνα ἐκλέξῃ

καὶ τελέσῃ τὸ καθήκον, ὅταν ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτοῦ ἡ δύναμις τῆς ἐκλογῆς, καὶ τῆς πράξεως; Ἀδίκως οὖν τιμωροῦσιν οἱ θεῖοι νόμοι καὶ οἱ κοινωνικοὶ θεσμοὶ τὴν κακὴν πράξιν, καὶ τὸν ὄντα ὑπεξούσιον ἀνωτέρας δυνάμεως ἄνθρωπον· ἀδίκως ἐπαινεῖται ἡ ἀρετὴ· ἀδίκως τιμωρεῖται ἡ κακία· περιττός ἐστι καὶ αὐτὸς ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως. « Διὰ τὸ, λέγει ὁ Βῆσμας, λυπῆσαι διὰ τὸν θάνατον τῶν σῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων; Σὺ ὢν ὑπεξούσιος, οὐκ εἶ ὑπεύθυνος· σὺ ἐνήργησας οὕτως ἐξ ἀνάγκης, ὥς ἐστι προωρισμένον, καὶ οὐχὶ κατ' ἰδίαν θέλησιν (1). »

Ὅσον ὅμως ἡ δοξασία τοῦ προορισμοῦ ἐστὶν ἐσφαλμένη καὶ τοῦ Βεδικοῦ καθήκοντος ἀντιφατική, τοσοῦτον ἡ αἰτία τοῦ προορισμοῦ ἐστὶ περὶ ἐργος καὶ σπουδαία. Ἡ Εἰμαρμένη τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὸ τῶν Λατίνων *fatum* ἐστὶν ἀνεξήγητος καὶ μυστηριώδης δύναμις· ἀπ' ἐναντίας παρ' Ἰνδοῖς τὸ πεπρωμένον καὶ προωρισμένον διορίζεται παρὰ τοῦ πεπραγμένου ἔργου ἐν τῇ προτέρᾳ διαβιώσει. Ἐπειδὴ πᾶσα πράξις ἔρχεται, λέγουσιν, ἀφεύκτως εἰς ἀπόλαυσιν· ἡ δὲ πράξις, καὶ ἡ πράξασα ψυχὴ εἰσιν οὐσιωδῶς ἡνωμένοι, ἐπὶ τῆς διαμενούσης ψυχῆς, ἐντυποῦται, οὕτως εἰπεῖν, ὁ ρύπος τῆς πραχθείσης πράξεως· ὥστε μετὰ τὸν χωρισμὸν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, αὐτὸ μὲν διαλύεται, καὶ εἰς ἄλλον μεταβάλλεται σχῆμα· ἡ δὲ ζῶσα ψυχὴ, φέρουσα τὸν τύπον τῆς πράξεως ταύτης, εἰσέρχεται εἰς νέον σκῆνωμα, καὶ ἐνσωματοῦται, μετὰ τοῦ τύπου τοῦ πεπραγμένου ἔργου, ὅπως ἀπολάβῃ εἰς ταύτην, ἢ εἰς ἄλλην παλιγγενεσίαν τὴν

(1) Αὐτ. δίστ. 8. 9. 10.

ἀμοιβήν, ἢ τὴν ποινὴν τῆς πράξεως ἐκείνης· καθότι « τὸ πεπραγμένον ἔργον οὐκ ἐξαλείφεται, ἐὰν μὴ ἔλθῃ εἰς ἀπόλαυσιν (1). » Ἡ ἀπόλαυσις αὕτη ἐστὶν ἡ ποινὴ, ἥτις μόνη κραταιὰ οὕσα καθαρίζει τὸν ῥύπον τῆς ἁμαρτίας, καὶ διασώζει τὰ ὄντα (2). Ἡ ψυχὴ οὖν, εἰσερχομένη εἰς τὸ νέον σῶμα, φέρει μεθ' ἑαυτῆς, ὡς ἐρρέθη, τὸν τύπον ἢ τὸ στίγμα τῆς προπραχθείσης ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει ἁμαρτίας, καὶ ἐπομένως, τὸν προωρισμὸν τῆς παρούσης ζωῆς· αὐτὸ δὲ τὸ νέον σῶμα, ὡς ὁ ἀναλελυμένος κηρὸς, λαμβάνει τὸ σχῆμα τοῦ πρωτοτύπου. Οὕτω καὶ τὸ νέον σῶμα τυποῦται κατὰ τὸν τύπον τῆς ψυχῆς, φερούσης τὸ στίγμα τοῦ πεπραγμένου ἔργου· τυπούμενον δὲ οὕτως ἢ ἄλλως, λαμβάνει τὸ οὕτω σχηματισθὲν σῶμα, τὴν τοιάνδε κλίσιν καὶ ῥοπὴν, τοιάνδε βούλησιν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ ὄρεξιν τοῦ οὗ ἔλαβε τύπου (3) τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς κακίας. Εἰς μάτην παλαίει ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος κατὰ τῆς τοιχύτης κλίσεως· τὸ πεπρωμένον, κατὰ τὸ προπεπραγμένον ἔργον, ἔρχεται πάντοτε εἰς ἀπόλαυσιν (4). Καθότι αὐτό ἐστιν αὐτεξούσιον· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐστὶν ὑπεξούσιος, ἐπομένως ἀναίτιος, καὶ ἀνεύθυνος (5). Πᾶσα οὖν ἡ ἠθικὴ δύναμις, ἡ σοφία, καὶ ἡ φρόνησις τοῦ ἀνθρώπου εἰσὶν ἀνω-

(1) Δίστ. 36.

(2) Κεφ. Γ'. δίστ. 16.

(3) Καθὼς ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ἄργυρος ἐγχεόμενος τυπεῖται κατὰ τὸ πρῶτό-τυπον, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀναγκαζόμενος πράττει κατὰ τὸ πεπραγμένον ἔργον. (Κεφ. Β'. δίστ. 46.)

(4) Κατ' ἄλλον μὲν τρόπον ὁ ἄνθρωπος τῇ οἰκίᾳ ἀγχινοῖα καὶ σοφία θέλει ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα, κατ' ἄλλον δὲ τρόπον τοῦτο ποιεῖ τὸ πεπραγμένον ἔργον, ὡς αὐτεξούσιον. (Αὐτ. κεφ. Β'. δίστ. 53.)

(5) Δίστ. 47.)

φελῇ (1). Οὕτω μηδενίζεται ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, τὸ αὐτεξούσιον, τὸ λογικόν, καὶ αὐτὴ ἡ συνείδησις· πρὸς τὶ ὁ ἔπαινος τῆς ἀρετῆς, πρὸς τὶ αἱ ἀραὶ τῶν ὁσίων ἀνδρῶν κατὰ τῆς βιαιοπραγίας, πρὸς τὶ ἡ ἀμοιβὴ καὶ ἡ τιμωρία τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων θεσμοθεσιῶν καὶ τῶν νόμων; πῶς ἄνευ αὐτεξουσίου, ὦν μάλιστα ὑπεξούσιος ὁ ἄνθρωπος δύναται ἵνα ἐκπληρώσῃ τὸ παρὰ τῶν Βεδῶν καθήκον; Ὡς οἱ θεολόγοι Ἰνδοὶ, παραδεχθέντες τὴν ἀρχὴν τοῦ προορισμοῦ, διορίζομένου παρὰ τοῦ προπραχθέντος ἐν ἐτέρᾳ γεννήσει ἔργου, κατέστρεψαν δωρεὰν τὴν οὐσιωδεστέραν βάσιν τῶν ιδίων γραφῶν, καὶ τῆς θεσμοθεσίας τοῦ Μανουῦ. Ἀφ' ἐνὸς διδάσκουσι τὴν θεωρίαν καὶ τὴν θεοφροσύνην· καὶ ἀφ' ἐτέρου φέρουσι τὴν διάνοιαν κατ' εὐθείαν εἰς τὸν ὕλισμὸν καὶ τὴν ὕλοφροσύνην, ἀποκαθιστῶντες ἀνεξήγητον καὶ ματαίαν τὴν θείαν πρόνοιαν, καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς· ὥστε τὸ πρῶτον μέρος τῆς παραμυθίας, ἥτοι ἡ τοῦ καθήκοντος ἐπλήρωσις, ἐστὶ δογματικόν· τὸ δὲ δεύτερον, ἡγουν τὸ προωρισμένον, στηριζόμενον εἰς τὸ προπεπραγμένον ἔργον, ἀνατρέπει τὸ πρῶτον.

Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀντιφάσει ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τῆς Γαουταμῆς ἐστὶν ὑψηλὴ καὶ ἀξιοθαύμαστος. Ὁ μὲν ὄφις ἐστὶν ὁ φονεὺς τοῦ τέκνου αὐτῆς· ἡ δὲ δὲν συγχωρεῖ τὴν ἐκδίκησιν. « Τούτου, λέγει, ἀναιρεθέντος οὐδαμῶς τὸ ζῆν ὁ ἐμὸς υἱὸς ἀναλήψεται. Οὐ δεῖ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ποιεῖν· ἀλλ'

(1) Τί ἂν ποιήσοιτο ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ὅς ἐρεθίζεται ὑπὸ τῆς Εἰμαρμένης; ἐκ γενέσεως γὰρ ὁ νοῦς τῶν ἀνθρώπων ἀκολουθεῖ τῇ Εἰμαρμένῃ. (Πρόδρομος πολιτ. καὶ οἶκον. ἐκ διαφ. ποιητ. δίστ. 37.)

ἀγαθὸν, ἀντὶ κακοῦ μάλιστα· αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸν κακοποιεῖ, ὅς κακὸν ποιεῖν ἐπιθυμεῖ. Διότι ἡ κακὴ πράξις ἀπώλλεσεν ἤδη τὴν ψυχὴν τοῦ κακοποιοῦ· ὁ ἐκδικούμενος οὖν τὸν τοιοῦτον νεκροκτόνος γενόμενος κολάζεται. Πολλοί εἰσιν οἱ ποιοῦντες ἀγαθὸν τοῖς ἀγαθοποιοῖς· ἀλλ' οἱ ποιοῦντες ἀγαθὸν τοῖς κακοῖς σπάνιοί εἰσι καὶ ἐκλεκτοί. Ἐκεῖνοι μόνον εἰσιν ἀγαθοί, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ γεγεννημένοι, οἵτινες τοὺς κακοποιοῦντας ἀγαθοποιοῦσι. Ὁ φοβούμενος τὴν αἰώνιον τιμωρίαν μηδὲν μηδενὶ ποιεῖτω κακὸν, οὐδὲ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀνταποδότω, ἀλλ' ἀγαθὸν μάλιστα ἀντὶ κακοῦ (1). » Ὁ εὐποιῶν τῷ ὄντι, τὸν χρεῖαν ἔχοντα, ἐνάρετον καὶ εὐσπλαγχνον δεικνύει ψυχὴν· ὁ εὐποιῶν τὸν εὐποιήσαντα ἡμᾶς πρότερον, εὐγνώμονα ἔχει ψυχὴν· ὁ δὲ εὐποιῶν τὸν κακοποιήσαντα, θείαν (2), καὶ οὐσιωδῶς ἀγαθὴν καὶ ἐκλεκτὴν ψυχὴν.

(1) Κεφ. 6'. δίστ. 19—21—22—24.

(2) Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; ἀγαπῶντες δὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, ἔσεσθε τέλειοι, ὥς ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειος ἐστί. (Εὐαγ. κατὰ Ματθ. κεφ. 5. Καὶ κατὰ Λουκᾶν κεφ. στ', καὶ κγ'. Πράξ. τῶν Ἀποστ. κεφ. ζ'. 60. Πρὸς Ῥωμ. κεφ. ιβ' 14—20. Πρὸς Κορ. δ'. 13.)

Εἶναι δὲ ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι ἀπὸ Μωϋσέως, μέχρι τοῦ Σωτῆρος ὑπῆρχεν ἄλλη ἀρχή, ἥγουν ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν λέγει (αὐτόθι), « Ἠκούσατε ὅ,τι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ἡμῖν. Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν. Εὐλογῆτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. » Διὰ τοῦ παραγγέλματος τούτου τοῦ Σωτῆρος, ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις λαμβάνουσα τὴν ἀνωτάτην τελειότητα, ἀποθεοῦται· ὁ δὲ εὐσεβής, ἀκολουθῶν τὴν ἐντολὴν ταύτην υἱὸς τοῦ Θεοῦ γίνεται. Ἐκ τούτου παρατηροῦνται δύο εἶδη ἠθικῶν ἀρχῶν· αἱ πρὸ τοῦ Σωτῆρος ἀρχαιόταται, ἥγουν αἱ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, καὶ αἱ τοῦ Σωτῆρος. Εἰς αὐτὰς συμφωνοῦσι

§. 3. *Περὶ ἐγκρατείας.*

Ἐγκράτειά ἐστι τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ· ὅστις οὖν δαμάζων τὰ πάθη χαλιναγωγεῖ τὰς αἰσθήσεις καὶ ὁρέξεις, κρατῶν ἑαυτοῦ, οὗτος λέγεται κυρίως ἐγκρατής (1).

Οἱ Ἰνδοὶ σοφοὶ θεωροῦσι τὴν ἐγκράτειαν ὡς τὴν ἀρίστην τῶν ἀρετῶν. Δι' αὐτῆς, λέγουσι, ταπεινοῦται ἡ ταραχὴ τῶν αἰσθήσεων, δαμάζεται ἡ φαντασία τῶν ὑλικῶν προσβολῶν, καθαρίζεται ἡ διάνοια, λαμπρύνεται ὁ νοῦς, ὁ δὲ φωτεινὸς καὶ καθαρὸς νοῦς ὑψοῦται μέχρι τοῦ ἀχράντου Θεοῦ διὰ τῆς θεοφροσύνης καὶ τῆς θεωρίας. Ἀνωφελὴς ἐστι πᾶσα μάθησις, πᾶσα ἐπιστήμη, καὶ αὐτῶν τῶν Βεδῶν ἡ μελέτη ἄνευ ἐγκρατείας. Ὁ ἀκρατής, ὢν ἡδυπαθὴς, πλεονέκτης, ὑβριστής, ὑπὸ τοῦ θυμοῦ τῆς ἡδονῆς καὶ τῶν λοιπῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν δουλαγωγούμενος, δὲν ὠφελεῖται οὔτε ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Βεδῶν, οὔτε ἐκ τῆς θυσίας, οὔτε ἐκ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας (2). Ἡ ἐγκράτεια ἐστὶ ρίζα τῆς μαθήσεως (3), καὶ δι' αὐτῆς μόνῃς ἐπιτυγχάνει ὁ ἄνθρωπος τοῦ σκοποῦ, ὅς ἐστιν, ἡ λύτρωσις καὶ ἡ σωτηρία (4). Καθότι οἱ ὅσιοι καὶ πραεῖς τῷ πνεύματι λέγουσιν, ὅτι ἡ ἐγκράτεια, ἐξ ἧς κτᾶται ἡ θεοφροσύνη, ἡ λύτρωσις καὶ ἐπὶ τέλους ὁ

μέχρι λέξεως καὶ αἱ τῆς Γαουταμῆς· ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι τὰ ὑψηλὰ παραγγέλματα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, εἶχον ἤδη ἐξαπλωθῇ μέχρι τοῦ Γάγγου· οἱ δὲ ἑναρετώτεροι τῶν Βραχμάνων παραδεχθέντες, ἐτελειοποίησαν τὴν ἠθικὴν τῆς Βεδικῆς διδασκαλίας.

(1) Κεφ. γ'. δίστ. 14.

(2) Αὐτ. δίστ. 7.

(3) Αὐτ. δίστ. 23.

(4) Αὐτ. δίστ. 25.

οὐρανός, ἔχει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς· τὸ μὴ καταφρονεῖν, τὸ μὴ ἔχειν ἔχθραν, μῖσος, οἷησιν καὶ θυμόν· ὁ δὲ ἐγκρατῆς, νικητῆς ὢν τῶν αἰσθήσεων, τῆς σαρκός, καὶ τοῦ κόσμου, πρᾶος ὢν καὶ ἱλαρὸς τῷ πνεύματι, πρόσκειται τῇ θεοφροσύνῃ καὶ τοῖς νενομισμένοις, ἀπέχει ἀπὸ παντὸς εἵδους ζωοκτονίας καὶ σκληρότητος, οὐδενὸς ἐφίεται, καὶ τὴν σωφροσύνην ἀσπάζεται· οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης ἐν οὐρανῷ χώρας. Ἄκουσον, ὦ τέκνον, λέγει πάλιν ὁ γηραιὸς Βήσμας πρὸς τὸν Βασιλέα Ἰνδδιστίραν, ἄκουσον τὴν καθόλου ἀρετὴν καὶ ἀκούσας, θές αὐτὴν ἐν καρδίᾳ· «ὁ δὲ σὺ μισεῖς ἐτέρῳ μὴ ποιήσεις (1). Ὅστις ἐγκρατῆς ὢν βλέπει τὴν μὲν ἀλλοτρίαν γυναῖκα ὡς μητέρα, τὸ δὲ ἀλλότριον κτῆμα ὡς βῶλον· πᾶν δὲ ἐμψυχον ὡς ἑαυτὸν, οὗτος ὀρθῶς βλέπει, καὶ εἰς τὴν ἀφθαρτον καὶ αἰδίου πορεύεται χώραν.»

Αὕτη ἐστὶν ἡ παρ' Ἰνδοῖς ἱερὰ περὶ ἐγκρατείας μυσταγωγία, ἥτις θεῖος ἐστὶ θησαυρὸς, καὶ ὁ φωταγωγὸς λύχνος ἐν τῷ σκοτεινῷ τόπῳ τούτου τοῦ βίου (2).

§. 4. Περὶ δόσεως ἢ ἐλεημοσύνης.

Οἱ ἄνθρωποι ταλαιπωροῦνται, κοπιᾶζουσι, διέρχονται τὰς ἐρήμους, καὶ τὰς θαλάσσας διαπλέουσι πρὸς κτῆσιν πλούτου (3)· δύσπρακτος ἄρα ἐστὶν ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ δόσις χρημάτων, μετὰ κόπου καὶ κινδύνων συναχθέντων· διὰ

(1) Αὐτ. κεφ. γ'. σελ. 29 δίστ. 46.

(2) Αὐτ. δίστ. 39—40.

(3) Διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι ἡμῖν γίνονται. Τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι διὰ τὸ σῶμα, δουλιύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ. (Πλάτ. Φαίδων σελ. 177).

τοῦτο καὶ μέγας ἐστὶν ὁ μισθὸς αὐτῆς ἐν τῷ ἐτέρῳ βίῳ. Πῶς δὲ περιφρονήσει τις τοῦ πλούτου ὑπὲρ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ;

Ἡ ἐλεημοσύνη ἀπαιτεῖ τὴν πρὸς τὸ Θεῖον σταθερὰν πίστιν· ἡ θεία πίστις ἐστὶν ἀγνιστικὴ, θεμέλιον καὶ μήτηρ τοῦ παντός, καὶ διαπλευστικὴ τοῦ πελάγους τοῦ κόσμου· αὕτη ἐστὶν ἡ βάσις πάσης ἀρετῆς (1). Ὁ πιστεύων ἀδιστακτως, ὅτι ἡ μετὰ θάνατον μακαριότητος μείζων ἐστὶ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν, ὁ τοιοῦτος ἐλεεῖ τὸν χρεῖαν ἔχοντα καὶ, πεινῶν, τὸν πεινῶντα τρέφει.

Ἦν ποτε ὁσιός τις Βραχμὰν, Μουγδάλας καλούμενος, ἐγκρατὴς καὶ θεόφρων, ἐκ σταχυολογίας ζῶν· ἕτερος δὲ ὁσιος, Δουρβάνας τοῦνομα, ἦλθε πειναλέος τροφὴν ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ φιλοφρόνως δεξάμενος πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ ἔδωκε τῷ ξένῳ τροφήν. Τοῦτο ἐποίησεν ἐξάκις, πάντοτε νήστης διαμένων. Ὁ δὲ Δουρβάνας, θαυμάσας καὶ τὴν καθαρὰν καρδίαν αὐτοῦ γνοὺς, εἶπε χαίρων· « Σὺ εἰ ἐλεήμων καὶ μακάριος ὅτι, ὅπως ἄλλον χορτάσης, νικήσας τὴν πείναν, τὸν κόσμον καὶ τὸν οὐρανὸν ἀπέκτησας. »

Ἐν τούτοις ἐπέστη ἄγγελος Θεοῦ, ἐπὶ θείου φορείου ἐποχούμενος καὶ εἶπε τῷ Μουγδάλα· « ἔλθε μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅτι διὰ τῆς μεγάλης σου ἐλεημοσύνης ἔτυχες χάριτος παρὰ Θεοῦ. » ὁ δὲ Μουγδάλας ἠρώτησε τὸν ἄγγελον· « εἰπέ μοι πρότερον· ποῖα εἰσὶ τὰ ἐν οὐρανῷ ἀγαθὰ καὶ ποῖα τὰ κακά; » ὁ δὲ ἄγγελος ὑπολαβὼν εἶπεν·

(1) Ἰτιχάσα κεφ. δ'. δίστ. 8—9.

«Ἐν τῷ οὐρανῷ τοῦ Ἰνδρα εἰσὶ μοναὶ καὶ παράδεισοι πολλοὶ, λειμῶνες ἀειθαλεῖς, καὶ οἰκήματα λαμπρὰ, κινούμενα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ οἰκοῦντος καὶ δορυφορούμενα στίφεσι θεῶν νυμφῶν. Οἱ ταῦτα οἰκοῦντες εὐποροῦσι πάντων τῶν εὐκταίων, καὶ οὐδενὸς στεροῦνται, οὐδὲ πόνον ἢ ἀλγηδὸνα ἔχουσιν. Εἰς τοῦτον οὖν τὸν οὐρανὸν οὐκ εἰσέρχονται οἱ ἄθεοι καὶ ἀσεβεῖς, οἱ ἄδικοι καὶ ἀκρατεῖς, οἱ φονεῖς καὶ οἱ συκοφάνται, οἱ ἀχάριστοι καὶ ἀγνώμονες, οἱ πλεονέκται καὶ οἱ ἄρπαγες, οἱ ὑπερήφανοι καὶ ὑπερόπται κτλ. ἀλλ' οἱ τὰ ἐναντία τούτων ποιῶντες, καὶ τὴν ἀρετὴν ἀσκοῦντες. Τοιοῦτός ἐστιν ὁ παράδεισος τοῦ Ἰνδρα καὶ τῶν ἐναρέτων.

Τὰ δὲ κακὰ, ἢ αἱ ἐλλείψεις τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἰνδρα εἰσὶ. 1^{ον} ἡ πρόσκαιρος ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν τούτων· καθότι μετὰ τινὰ χρόνον ἡ ψυχὴ τοῦ ἐναρέτου ἐντρυφήσασα ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν γῆν, καὶ μετενσωματοῦται· 2^{ον} δὲ κακὸν ἐν τῷ οὐρανῷ τούτῳ ἐστὶν ἡ λύπη, ἣν αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ τοῦ μετρίως ἐναρέτου, βλέπουσα τὴν μείζονα δόξαν τοῦ ἐναρετωτέρου, μὴ δυναμένη μάλιστα ἐν οὐρανῷ ἵνα πράξῃ καὶ αὕτῃ μείζονα ἀρετὴν, πρὸς ἀπόλαυσιν μείζονος δόξης· ὥστε τὸ πρόσκαιρον τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἡ δυσαρέσκεια αὕτη εἰσὶ τὰ κακὰ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἰνδρα.»

Τότε ὁ Μουγδάλας ἠρώτησεν, ἂν ὑπάρχῃ καὶ ἕτερος τόπος κρείττων τοῦ παραδείσου τοῦ Ἰνδρα· ὁ δὲ ἄγγελος ἀπήντησεν, ὅτι ἀνωτέρω τοῦ τόπου τούτου κεῖται ὁ ὕψιστος χώρος τοῦ Βισνοῦ, ὅστις *Παράμ-Βράχμα* ἢ *ὑπέρτατον Θεῖον* καλεῖται (1)· ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ πορεύονται οἱ ἐγ-

(1) Δύτ. δίστ. 49.

κρατεῖς, καὶ ἀπαθεῖς, οἱ εὐσπλαγχοὶ καὶ ἐλεήμονες, οἱ νικηταὶ τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ Κόσμου, οἱ θεόφρονες καὶ θεωρητικοί· οὗτοι ἐνοῦνται μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποθεοῦνται.

« Ἄπελθε οὖν εἶπεν ὁ ὅσιος Μουγδάλας τῷ ἀγγέλῳ· ἐγὼ δ' οὐ πορευθήσομαι εἰς οὐρανὸν, πρόσκαιρα ἔχοντα ἀγαθὰ· ἀλλὰ διαμένων εἰσέτι ἐπὶ τῆς γῆς, ἔνθα ἐστὶν ὁ τόπος τῆς ἐκλογῆς, καὶ τῆς πράξεως τῆς ἀρετῆς, μείζονα καὶ τελειωτέραν ἀρετὴν ἐργασάμενος, μείζονος καὶ τελείας ἀξιωθήσομαι χάριτος· ἀπαθὲς γὰρ καὶ ἐγκρατὴς μᾶλλον γενόμενος, ἐλεήμων, ἱλαρὸς, καὶ τὴν μεγάλην θεοφροσύνην καὶ θεωρίαν κτησάμενος, φωτεινὸς διὰ τῆς θείας γνώσεως, καὶ ἀγνὸς δι' ἐγκρατείας γενόμενος, ἐνωθήσεται ἡ ψυχὴ μου χωριζομένη τοῦ σώματος, μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ αἰδίως διαμένουσα, οὐδόλως παλιγγενεθεῖσα μετενσωματωθήσεται. »

Ἐκ τούτων βλέπει τρανώτατα ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἡ περὶ ἀθανασίας ψυχῆς, καὶ ἡ περὶ ἀμοιβῆς καὶ ποινῆς θεωρία τῶν Ἰνδῶν, ἐστὶ λίαν περίεργος καὶ σπουδαία· οὐχ ἥττον δὲ καὶ τὰ δύο εἶδη τῶν παραδείσων, ἐξ ὧν οὐρανὸν τοῦ Ἰνδρα λέγουσι τὸν πρῶτον, καὶ ὑπέρτατον Θεῖον ἢ Παράμ-Βράχμα τὸν δεύτερον, ὅς ἐστιν ὁ ὕψιστος χῶρος τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν Βισνοῦ. Οἱ δύο οὗτοι παράδεισοι οὐσιώδη ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους διαφοράν· ἀκθότι εἰς τὸν μὲν, τὰ οὐράνια ἀγαθὰ εἰσι πρόσκαιρα· εἰς τὸν ἕτερον δὲ, αἰδία· εἰς τὸν πρῶτον πορεύονται οἱ ἐνάρετοι, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, καὶ τὸ ἐαυτῶν καθῆκον τελέσαντες κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν

Βεδῶν· εἰς δὲ τὸν δεύτερον, οἱ ἀπαθεῖς θεωρητικοὶ καὶ ὅλως θεόφρονες· ὥστε ἡ ψυχὴ τοῦ ἐναρέτου, διαμείνασα χρόνον τινὰ εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἰνδρα, καὶ τὰ ἐκεῖ οὐράνια ἀγαθὰ ἐντρυφήσασα, (κατ' ἀναλογίαν τῆς ἥς ἐπραξεν ἀρετῆς ἐν τῷ παρόντι βίῳ), ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὴν γῆν, καὶ μετενσωματοῦται εἰς βελτίονα κατάστασιν. Καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι νέας ἀγαθοεργίας, πάλιν ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ πάλιν κάτεισι καὶ μετενσωματοῦται, καὶ οὕτως ἡ ἀνοδος καὶ κάθοδος γίνεται αἰωνίως. Τοῦτό ἐστι τὸ ἄκρον ἐφετὸν τοῦ Μιμάνσα, καὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ (1). Τοὺς τοιούτους ὁμῶς ἀσόφους καὶ φιλήδονας ἀποκαλεῖ ὁ Βεάσας (2), ὅστις εἰς οὐδὲν λογιζόμενος τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ αὐτὰ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἰνδρα, ἔνεκα τῆς προσωρινότητος, δοξάζει τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν θεωρίαν, ὡς δύο ἀναγκαίαις ὁδοὺς, εἰς τὸ ἄκρον ἀγαθὸν ἀγούσας. Διὰ μὲν τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐγκρατείας, (ἣτις ἐστὶν ἡ τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος σωφροσύνη) ἀναβιβάζεται ἡ ψυχὴ εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν θεοφροσύνην· δι' αὐτῶν δὲ πάλιν ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ εὐκταῖον καὶ ὄντως ἐφετὸν, καὶ τὸ ἄκρον ἀγαθόν. Ἡ τοιαύτη πρακτικὴ ἀρετὴ, ἥς σκοπὸς ἐστὶν ἡ θεωρία, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν αἰδίως ἔνωσις, ἐστὶ σκόπιμος καὶ μονομερής· ἡ δὲ ἀπλῶς πρακτικὴ, ἡ τελουμένη πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν τοῦ οὐρανοῦ μόνον τοῦ Ἰνδρα, ἐστὶν ἐπισφαλὴς, πολυμερής, καὶ πρόσκαιρος. Ὁ Βεάσας οὖν

(1) Γιτὰ κεφ. 6'. δίστ. 39 καὶ ἐφεξῆς.

(2) Γιτὰ αὐτόθι δίστ. 42 — 43.

δοξάζει ἄκρον ἀγαθὸν καὶ χαρὰν ἀνήκουστον τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἀίδιον ἔνωσιν, καὶ οὐχὶ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἰνδρα. Πρῶτον μὲν διότι εἰς αὐτὸν πολλαὶ μοναὶ εἰσι καὶ τάξεις διάφοροι, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς ἐκάστου· ὅθεν ὁ κατώτερος, βλέπων τὴν μείζονα δόξαν τοῦ ἐναρετωτέρου, ἄχθεταί πως καὶ λυπεῖται, ὥστε ὁ οὐρανὸς οὗτος δὲν εἶναι ὁ τόπος, ἐνθα οὐκ ἔστι λύπη ἢ στεναγμὸς, οὐδὲ ζωὴ καὶ μακαριότης ἀτελεύτητος· δεύτερον δὲ, διότι ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἐκεῖ ἀγαθῶν ἐστὶ προσωρινή, καθότι αἱ ψυχαὶ πάλιν ἐκεῖθεν καταπίπτουσιν καὶ ἐνσωματοῦνται, καὶ εἰς νέας τοῦ Κόσμου δοκιμασίας καὶ δεινὰ καθυποβάλλονται. Τὰ δύο εἶδη τῶν παραδείσων ἐγέννησαν ἐξ ἀνάγκης δύο εἶδη ἄκρων ἐφετῶν, καὶ τὰ διάφορα τῶν θεολόγων περὶ ἀνωτάτης μακαριότητος συστήματα. Ἡ διαφορὰ αὕτη προῆλθεν ἐκ τῆς ἀσαφείας τῆς Βέδας, εἰς ἣν παρατηρεῖται τὸ ἐξῆς ῥητόν· « *Ἡμεῖς ἐπίαμεν πόμα (τὸ ἐν θυσίᾳ ἐθιζόμενον), καὶ ἐγενόμεθα ἀθάνατοι.* » Ὁ Βεάσας οὖν καθάπτεται τῶν περὶ τὸν Μιμάνσαν καὶ Ζαῖμινην θεολόγων, τῶν ἐξηγούντων κατὰ λέξιν καὶ ὑλικῶς πως τὴν Βεδικὴν ῥῆσιν, καὶ οὐχὶ ἀλληγορικῶς καὶ πνευματικῶς. Πόμα ἐξηγεῖ ὁ Βεάσας τὴν θεωρίαν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ἣν πίνων ὁ θεόφρων τυγχάνει τῆς ἀθανασίας. Τοῦτό ἐστι τὸ « *ἡμεῖς ἐπίαμεν πόμα, καὶ ἐγεννόμεθα ἀθάνατοι (1).* » ὃ ἐστὶν ἐθεωρήσαμεν τὸν Θεὸν, καὶ ἐγενόμεθα ἀθάνατοι.

Ἡ γῆ ἐπομένως ἐστὶν ὁ τόπος τῆς πράξεως, καὶ ὁ βίος ὁ χρόνος τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς, καλῆς δηλ. ἢ κακῆς. Διότι καὶ

(1) Γετὰ αὐτόθι.

κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, μετὰ θάνατον οὐκ ἔστι μετάνοια. Τρεῖς ἐπομένως εἰσὶν οἱ περιμένοντες τὴν ψυχὴν μετὰ θάνατον τόποι, πρὸς ποινὴν ἢ ἀμοιβὴν τῶν ὧν ἔπραξεν ἐν τῷ βίῳ ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων· ὁ ἅδης, ὁ οὐρανὸς τοῦ Ἰνδρα, καὶ ὁ ὑψιστος χῶρος τοῦ Βισνοῦ, εἰς ὃν φθάσασα ἡ ψυχὴ αἰωνίως ἀναπαύεται, ἐνοῦται μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποθεοῦται. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κόσμος οὗτός ἐστι, τῶντι, πολυώδυνος, ἀναρίθμητα δ' εἰσὶ τὰ ἐν αὐτῷ δεινὰ, καὶ πολυειδεῖς οἱ κίνδυνοι, εἰς οὓς εὐρίσκεται ἐκτεθειμένος ὁ ἄνθρωπος, ἔνεκα τῆς ἀσθενείας τῆς σαρκὸς, τῆς ταραχῆς τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν παθῶν, ὁ ὅσιος Μουγδάλας, φανεὶς ἄξιος, ἔνεκα τῆς ἐλεημοσύνης, τοῦ παραδείσου τοῦ Ἰνδρα, ἐξ οὗ μετὰ τινα χρόνον ὀφείλει ἵνα καταβῇ εἰς τὴν γῆν καὶ μετασωματωθῇ, δὲν τὸν ἐδέχθη, ὡς πρόσκαιρον, ἐφήμερα ἔχοντα ἀγαθὰ· ἀλλ' ἔμεινεν εἰσέτι εἰς τὴν γῆν, τὸν τόπον δηλονότι τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς πράξεως, ὅπως δι' ὑψηλῆς ἀρετῆς, ἥτοι τῆς ἀπαθείας καὶ τῆς θεωρίας, ἀξιωθῇ τοῦ ὑψίστου χώρου, καὶ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδίου ἐνώσεως καὶ μακαριότητος.

Ἀπ' ἐναντίας, ὁ σοφὸς Μιμάνσας καὶ Ἰαμινῆς, θεωροῦντες δυσκατόρθωτον τὴν ἀπόλυτον θεωρίαν, συμβουλεύουσι τὴν πρᾶξιν τῆς ἀπλῆς ἀρετῆς, δι' ἧς λέγουσιν ὁ ἄνθρωπος ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀποφεύγει τὸν ἅδην, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀποκτᾷ τὸν παράδεισον τοῦ Ἰνδρα. Ὁ τοιοῦτος οὐ μόνον ἀπολαμβάνει, κατ' αὐτοὺς, τάτε ἐπίγεια καὶ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ, ἅπερ καί τοι πρόσκαιρα προξενούσι πάντοτε εὐχαρίστησιν· ἀλλ' ἔχει καὶ τὸ προτέρημα τῆς παλιγγενεσίας, καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς

μικρὸν κατὰ μικρὸν κτήσεως τῆς θεωρίας, δι' ἧς ἐπιγίνεται ἡ πρὸς Θεὸν ἔνωσις.

Ὁ Βεάσας ὅμως, ὅλως ὢν πνευματικὸς, καὶ τὴν ὕλην σχεδὸν ἀρνούμενος, περιφρονεῖ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ, καὶ οὐχ ἥττον τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ τοῦ Ἰνδρα, ἐνεκα τῆς προσωρινότητος. Τὴν δὲ παλιγγενεσίαν θεωρῶν ὡς κακὸν, διότι δι' αὐτῆς ἐπανέρχεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸν ταραχώδη καὶ πολυώδυνον τοῦτον βίον, πλήρη ὄντα δεινῶν καὶ κινδύνων, συμβουλεύει τὴν δι' ἀπαθείας καὶ θεωρίας τελειότητα, δι' ὧν ἐνοῦται ἡ ψυχὴ αἰδίως μετὰ τοῦ ἀχράντου Θείου, καὶ οὐδέποτε πλέον ἐπανέρχεται εἰς τὴν γῆν, οὐδὲ μετενσωματοῦται. Ἡ ἔνωσις καὶ ἀποθέωσις αὕτη ἐστὶ, κατ' αὐτὸν, τὸ ἄκρον ἐφετὸν, τὸ πάνυ ἀγαθόν. Αὐτὰ οὖν ταῦτα ἐρμηνεύει ἐν τῇ Μαχαβαράτα· τὰ αὐτὰ ἐξηγεῖ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Κρισναῖ ἐν τῇ Γιτᾶ πρὸς τὸν Ἀρζούναν· τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει εἰς τὴν Βεδάνταν καὶ διδάσκει ἐνταῦθα διὰ τοῦ διηγήματος τοῦ Μουγδάλα.

§. 5 Περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ κινδυνεύοντος.

Ποία ἐστὶν ἡ ἀμοιβὴ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ σώζοντι ἀπὸ μεγάλου κινδύνου τὸν κινδυνεύοντα ἄνθρωπον, καὶ βοήθειαν ζητοῦντα;

Ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τούτῳ ἐξετάζεται ἡ μεγάλη τῆς φιλανθρωπίας καὶ εὐσπλαγχνίας ἀρετῆ· ἀναπτύσσεται ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἠθικὴ ἀξία, καὶ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἠθικοῦ καθήκοντος δείκνυται. Ἐνταῦθα ὁ ἠθικὸς ἄνθρωπος θυσιάζει καὶ τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, καὶ ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ αἰδίου νόμου τῆς ἠθικῆς τελειότητος, ἣν ἀδιστακτῶς πιστεύει. Οἱ Θεοὶ, λέγει,

σταθμίσαντες τὴν θυσίαν, τὴν προσευχὴν, τὴν σκληραγωγίαν, κτλ. εὔρον ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ εὐρισκομένου, ἐστὶν ὑπερτέρα, καὶ περὶ τούτου ἐπιφέρουσι τὸ ἐξῆς διήγημα·

Ὁ Θεὸς Ἰνδράς, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ πυρὸς Ἀγνῆς, πειραθῆναι βουλόμενοι τοῦ Βασιλέως Σιβῆ, ὁ μὲν Ἰνδράς, μεταμορφωθείς εἰς ἰέρακα, ἐδίωκε περιστερὰν, εἰς ἣν μετεμορφώθη ὁ Ἀγνῆς· ἡ δὲ διωκομένη καὶ κινδυνεύουσα τὸν ἔσχατον κίνδυνον, κατέφυγεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βασιλέως Σιβῆ, δεομένη ὑπ' αὐτοῦ σωθῆναι. Καὶ ὁ μὲν προθύμως ἐδέχθη· ὁ δὲ ἰέραξ προσελθὼν, εἶπε τῷ Βασιλεῖ· « Σὺ δίκαιος ὢν, πῶς ἀδικεῖς ἐμὲ τὸν πεινῶντα; » Αὕτη ἡ φιλόζωος περιστέρα, ἀπεκρίθη ὁ Σιβῆς, κατέφυγεν εἰς ἐμὲ, σωτηρίαν ζητοῦσα· πῶς οὖν αὐτὴν παραδώσω; Τοιαύτη προδοσία, ὡς ἀληθῆς Βραχμανοκτονία λογίζεται, καὶ ὡς ἁμάρτημα θανάσιμον παρὰ τῶν γραφῶν κολάζεται· αἴτησον οὖν ἄλλο ἀντάλλαγμα· αὐτὴν γὰρ ἐγὼ οὔσοι παραδώσω.

Ὁ δὲ ἰέραξ εἶπε· « Πάντα τὰ ζῶα διὰ τῆς τροφῆς ζῶσιν, αὐξάνουσι καὶ διατηροῦνται· ἄνευ οὖν τροφῆς τεθνήξομαι ἐγώ τε, καὶ σὺν ἐμοὶ ἡ γυνή, καὶ τὰ τέκνα. Σώζων ἄρα μίαν περιστερὰν, πολλοὺς ἀπωλέσεις. Ἡ ἐντολὴ τῶν γραφῶν ἐστὶν ἄκυρος· καθότι πᾶσα ἐντολὴ, καὶ πᾶς ἠθικὸς νόμος, ἐναντίος ὢν τοῦ φυσικοῦ νόμου, ἐστὶν ἄδικος· ἀπ' ἐναντίας ὅταν ἡ ἐντολὴ συμφωνῇ ὡς πρὸς τὸν φυσικὸν νόμον, ἐστὶ δικαία· ἡ δὲ μὴ συμφωνοῦσα ἄδικος. Δύο οὖν προκειμένων καὶ ἀντικειμένων, ἐκλεξον τὸ μείζον.

Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε· « Μείζων ἀγαθὸν ἐστὶν ἡ σωτηρία τοῦ
δ.

κινδυνεύοντος· διὸ ἡ ἐν οὐρανῷ ἀμοιβή, τῶν μὲν ἄλλων ἀρετῶν εἰσι τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ τοῦ παραδείσου τοῦ Ἰνδρα· ἡ δὲ ἔνεκα σωτηρίας τοῦ κινδυνεύοντος ἀμοιβή ἐστίν ἡ αἰδῖος μακαριότης τοῦ ὑψίστου χώρου τοῦ Βισνοῦ. Ἐγὼ οὖν δώσω σοι πᾶσαν τὴν ἐμὴν βασιλείαν, καὶ αὐτὸ τὸ ἐμὸν σῶμα, οὐχὶ δὲ τὴν περιστερὰν.

Ἀλλ' ἡ περιστερὰ, εἶπεν ὁ Ιέραξ, ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Βραχμᾶ, πρὸς βρῶσιν ἡμῶν· σὺ οὖν, σώζων αὐτήν, ἀδικεῖς ἐμὲ, καὶ παρανομεῖς. Οὐ παρανομεῖ, ἀπήντησεν ὁ Σιβῆς, ὁ τὸν νόμον ἀκολουθῶν· νόμος δ' ἱερός ἐστίν ὁ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα οἶκτος· καὶ ἕτερος, ἡ τοῦ κινδυνεύοντος σωτηρία. Ἀλλ' ἵνα σώσω τὴν περιστερὰν, οὐδὲ σὲ πεινῶντα ἀδικήσω· δίδωμί σοι πᾶσαν τὴν ἐμὴν βασιλείαν. Ὁ δὲ Ιέραξ εἶπεν· ἡ βασιλεία οὐ θεραπεύει τὴν πείναν· οὐδ' ἅπαν τὸ χρυσίον τοῦ κόσμου· δός μοι μέρος τῆς σῆς σαρκὸς, ἰσοστάσιον τῇ περιστᾷ.

Ὁ μὲν Βασιλεὺς ἐδέξατο εὐχαρίστως τὴν πρότασιν, καὶ ἐκτεμὼν τεμάχια τῆς ἑαυτοῦ σαρκὸς, ἐζυγοστάθμησε μετὰ τῆς περιστερᾶς· ἡ δὲ βαρυτέρα τούτων ἐφάνη. Πάλιν δὲ ἐκκόψας ἕτερα, ἐζυγοστάθμησε· καὶ αὖθις ἦν βαρυτέρα ἡ περιστερὰ. Τότε ἀνέβη αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ, σχεδὸν ἄσαρκος ὢν· τούτου δ' ἀναβάντος, τύμπανα θεῶν ἐκρούοντο ἐν οὐρανῷ, καὶ βροχὴ ἀνθέων ἔπιπτεν ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰνδρας, γνοὺς τὴν καρτερίαν καὶ τὴν πίστιν τοῦ Βασιλέως, καὶ τὴν ἑαυτοῦ λαβὼν μορφήν εἶπεν· Εὖ σοι γένοιτο· ἡμεῖς ἤλθομεν μεταμορφωθέντες πειραθῆναί σου βουλόμενοι. Ὅστις τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν τίθησιν ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ.

νω, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἄλλου, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ὕψιστον χῶρον καὶ ἐν αἰδίῳ μακαριότητι μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνοῦται (1).

Ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ δείκνυται τρανώτατα ἡ ἀξία τῆς ἠθικῆς τελειότητος, ἥτις ἀντιθαίνουσα πολλάκις εἰς τὰς ὀρέξεις τῶν αἰσθήσεων, ἐγείρει πόλεμον μεταξὺ σαρκὸς, καὶ πνεύματος. Ἡ σοφιστεία ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ φυσικοῦ νόμου, ζητεῖ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἠθικοῦ νόμου, εἰς ὃν στηρίζεται ἡ πίστις, καὶ πᾶσα ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἠθικὴ τελειότης. Οὐδὲν ἐκ τῶν ζώων προτιμᾷ τὴν πείναν, τὴν δίψαν, τὴν ἀλγηδόνα, καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἐτέρου ζώου· μόνος ὁ ἄνθρωπος, διπλὴν ἔχων οὐσίαν, θυσιάζει τὴν μίαν ὑπὲρ τῆς ἄλλης, τὴν πρόσκαιρον ὑπὲρ τῆς αἰδίου· τὴν ὕλην ὑπὲρ τῆς αὐλότητος· καὶ τὴν ζωὴν ὑπὲρ τῆς ἀθανασίας, ἣν ἀδιστακτως πιστεύει καὶ ἐλπίζει. Ἐκ τούτων δεικνύεται ἡ ὑπεροχὴ τῆς λογικότητος, καὶ τῆς ἠθικῆς, καὶ ἡ σταθερὰ πεποίθησις ὑπὲρ τῆς μελλούσης ὑπάρξεως. Τέλειός ἐστιν ὁ εὐποιῶν τὸν κακοποιήσαντα·

(1) Αναφέρει καὶ ὁ Ἡσίοδος μῦθόν τινα μεταξὺ Ἰέρακος καὶ Ἀηδόνης. Ἐνθα τὸ δικκίωμα μᾶλλον τοῦ ἰσχυροτέρου ἀποδεικνύεται·

Ὡδ' Ἰρηξ προσέειπεν Ἀηδόνα ποικιλόδειρον,
 ὕψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρων, ὀνύχεσσι μεμαρπώς·
 ἡ δ' ἐλεὼν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι,
 μύρετο. Τὴν δ' ὄγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε·
 Δαιμονίη, τί λέληκας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων·
 τῇ δ' εἷς, ἣ δ' ἂν ἐγὼ περ' ἄγω, καὶ δοιδὸν ἐοῦσαν·
 δεῖπνον δ' ὅς κ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἢ μεθήσω·
 ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλη πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν·
 νίκης τε στέρεται, πρὸς τ' αἰσχεσιν ἄλγεα πάσχει.
 (Ἡσιόδου ἔργα καὶ ἡμέραι στ. 202—209.)

τέλειος, επίσης ὁ θύων καὶ αὐτὴν τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος, καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. Ὁ τοιοῦτος, λέγει, ἀξιοῦται τῆς αἰωνίου μακαριότητος, καὶ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδίου ἐνώσεως (1).

§. 6. *Περὶ τῆς ἁγιάτητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ.*

Οἱ Ἰνδοὶ, καὶ ὅλα τὰ ἀσιατικὰ ἔθνη ἐπίστευον ὡς ἁγιάσματα, καὶ ἱερὰ καταγώγια πάντας τοὺς τόπους, οἵτινες ἁγιάζοντο διὰ τῆς παρουσίας μεγάλου τινὸς Θεοῦ, ἢ διὰ τῆς προσεγγίσεως ὁσίων καὶ θεοφόρων ἀνδρῶν (2). Ὁ ποταμὸς Γάγγης (παρ' Ἰνδοῖς Γαγγά) ἀναβρύων, κατὰ τὴν μυθολογίαν τῶν Ἰνδῶν, ἐκ τοῦ ποδὸς τοῦ Βισνοῦ, καὶ πίπτων ἐκεῖθεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ θεοῦ Σίβα, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς, διέρχεται τὴν Ἰνδικήν, καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ ἱερώτερος τῶν ἐν τῇ Ἰνδίᾳ ποταμῶν, ἁγιάζων τοὺς τόπους δι' ὧν διέρχεται, καὶ τοὺς εἰς αὐτὸν λουομένους. Ὅθεν αἰθεροβάμων τις ὄσιος, διελθὼν ὡς ἀνεμώλιος πᾶσαν τὴν γῆν, ἦλθεν εἰς τὴν καλύβην ἀσκητοῦ. Οὗτος ὑποδεχθεὶς αὐτὸν φιλοφρόνως, ἠρώτησε μετ' εὐλαβείας· « Ποῖοί εἰσιν οἱ ἅγιοι τόποι; ὁ δὲ ἀπήντησε· « Ἅγιά εἰσιν αἱ χῶραι ἀφ' ὧν διέρχεται ὁ

(1) Τὸ ἄφες οὖν αὐτοῖς, ἐκφωνηθὲν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἐνθα παρέδωκε τὸ πνεῦμα ὁ Σωτὴρ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ἐστὶν ὁ ὑψιστος ὅρος καὶ ἡ ἀποθέωσις, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἠθικῆς ἀξίας καὶ τελειότητος.

(2) Ὡς τόπους ἱεροὺς δοξάζουσιν οἱ Ἰνδοὶ τὴν Γαγγάν, τὴν Ἰαμουράν, τὴν Γοματὴν, τὴν Γανδακὴν, τὴν Σιταδρούν, τὴν Πάιοπνὴν, τὴν Σαραϊοῦν, τὴν Σαρασβατὴν, τὴν Πραιάγαν, τὴν Ναρμαδάν, τὸν μέγαν ποταμὸν Σόναν, πάντες τὰς τοὺς ἁγίους τόπους τοὺς ἐν τῷ ὄρει Βινδδεᾶ, καὶ Ἰμαῶ, κτλ. (Ἰδὲ κεφ. λγ'. σελ. 270 καὶ ἐφεξῆς.)

ποταμὸς Γάγγης· τὰ ὕδατα αὐτοῦ, ὡς ἱερὰ, ἀγιάζουσι καὶ καθαρίζουσι πάντας τοὺς ἐν πίστει καὶ εὐλαβείᾳ ἐν αὐτοῖς λουομένους. Οὐκ ἔστιν ἄλλη ἄνεσις, ὡς ὁ Γάγγης, πρὸς πάντας τοὺς καταθλιβομένους τὴν ψυχὴν πάθεσιν. Ὁ ἱερὸς Γάγγης, λέγει, καθαρκτικός ἐστιν οὐ μόνον τοῖς λουομένοις, καὶ τοῖς πίνουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁρῶσιν αὐτὸν, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐπικαλουμένοις. « Ἡ Γαγγὰ καθαρτική ἐστι τῶν ἀκαθάρτων, οὐ μόνον διὰ τῆς λούσεως, ὁράσεως, προσψάψεως, καὶ πόσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς προσφωνήσεως, καὶ ἐπικλήσεως Γαγγά (1).! » Ὁ Γάγγης οὖν ἀκουόμενος, ὑμνούμενος, ἐννοούμενος, ὁρώμενος, πινόμενος, καὶ λουτρὸν γινόμενος καθαρίζει πάντα τὰ ἁμαρτήματα τοῦ πιστοῦ Ἰνδοῦ, καὶ ἐκ τῶν δεινῶν τῆς κολάσεως ἐξάγει τοὺς πατρικοὺς καὶ μητρικοὺς αὐτοῦ προγόνους ἐν ἑπτὰ γενεαῖς, καὶ ἐπέκεινα τούτων (2). Ταῦτα εἰπὼν ὁ μὲν αἰθεροβάτης εἰσέδου εἰς τὸν αἰθέρα, καὶ ἀφανὴς ἐγένετο· ὁ δὲ ἀσκητὴς, τιμῶν τὴν Γάγγην, τὴν δύσκτητον ἐκτήσατο τελειότητα (3). « Ὅστις

(1) Κεφ. στ'. δίστ. 32.

(2) Αὐτ. δίστ. 31—34.

(3) Ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἀρχαιολογίᾳ τοῦ Κυρίου Λασσένου ἀπὸ τῆς σελ. 586 μέχρι 589 εὐρήσει ὁ ἀναγνώστης ἔντε τῷ κειμένῳ, καὶ τοῖς σχολίοις, περιέργους παρατηρήσεις περὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Ἰνδίᾳ ἁγίων τόπων, ἐνθα, κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Ἰνδῶν, ἐνεφανίσθησαν οἱ θεοὶ αὐτῶν. Εἰς τοὺς τερπνοὺς καὶ ἱεροὺς τούτους τόπους, οὓς ἐκθέττει ὁ πολυμαθὴς συγγραφεὺς, ποιοῦσι τὰς διατριβὰς οἱ ἀσκηταὶ τῶν Ἰνδῶν, οἱ ἀναχωρηταί, καὶ οἱ ὀσιώτατοι τῶν Βραχμάνων. Τοὺς τόπους τούτους ἐπεσκέπτοντο οἱ προσκυνηταὶ πάσης τάξεως, καὶ περὶ αὐτῶν εἰσι πλήρη τὰ ἐπικά ποιήματα τῶν Ἰνδῶν. Εἰς αὐτοὺς ἐπορεύθη καὶ ὁ Ῥάμας ἐν τῇ Ῥαμαϊάνα· καὶ ὁ Ἰνδ-διστίρας μετὰ τοῦ Ἀρζούνα ἐν τῇ Μαχαβαράτα. Εἰς τοὺς τόπους τούτους κατέφευγον πολλάκις καὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες ἐν καιρῷ γήρεως, παραιτηθέντες τοῦ κόσμου καὶ τῶν κοσμητικῶν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς αὐτῶν.

καὶ πόρρω ὄν, ἐκφωνεῖ ἐν ταῖς καθ' ἐκάστην τρισὶν εὐχαῖς Γαγγὰ, Γαγγὰ, Γαγγὰ ! οὗτος καθαρὸς γινόμενος, τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως (1). »

§. 7. *Ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη ἀρίστη λογίζεται, οὐχὶ ἐν τῇ μεγαλοδωρίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ δότει τοῦ οὗ ἔχει ὀλίγον, καὶ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ προσφερομένου.*

Τὴν δοξασίαν ταύτην ὑποστηρίζει ὁ ποιητὴς διὰ τοῦ ἐξῆς ἠθικοῦ διηγήματος.

Μετὰ τὴν μεγάλην, λέγουσιν, ἱπποθυσίαν τοῦ Ἰνδδιστίρα, ἀδομένης τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ βασιλέως, καὶ βροχῆς ἀνθέων πιπτούσης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἰχνεύμων (2) τις ἐκ τῆς φωλεᾶς αὐτοῦ ἐξελθὼν ἐφώνησε· « Τίς αὕτη ἡ βοή ; Ἡ θυσία τοῦ Ἰνδδιστίρα οὐκ ἔστιν ἰσοστάσιος δρακὶ πτισσάνης σπερμολόγου ἀσκητοῦ, οἰκοῦντος περὶ τὴν Κουρουζέτραν λίμνην. »

Ἦν γὰρ, λέγουσιν, ἀσκητὴς τις, τρεφόμενος ἅπαξ τῆς ἡμέρας μετὰ τῆς συζύγου, τοῦ υἱοῦ, καὶ τῆς νύμφης αὐτοῦ ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοφυῶν στάξεων· ἔτυχε δὲ καὶ λιμὸς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐκ σιτοδείας. Ὁ οὖν ἀσκητὴς, ἐξελθὼν μετὰ τῶν οἰκείων συνέλεξε μίαν δράκα κριθῆς, ἣν εἰς τέσσαρα μερίδια διαιρέσας, ἔδωκεν ἐκάστω ἀνὰ ἓν. Ἐν τούτοις πειναλέος ξένος προσελθὼν, ῥῆται τροφήν. Ὁ δὲ ἀσκητὴς, ἀσμένως ὑποδεξάμενος τὸν ἄνδρα,

(1) Αὐτ. δίστ. 52.

(2) Ζῶον ἀμφίβιον τῇ ἰκτίδι (νυφίτσα) παρόμοιον, περὶ τὸν Νεῖλον ἔτι καὶ νῦν διαιτώμενον· τοῦτο ζητεῖ καὶ εὐρίσκον κατατρώγει τὰ ὡς τῶν κροκοδείλων· ὤθεν καὶ ἱερὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις ἐνομίζετο, καὶ τεταριχευμένον συνεχῶς καὶ σήμερον παρὰ τῶν περιηγητῶν ἀπαντᾶται.

ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ μερίδα· ὁ δὲ φαγὼν οὐκ ἔκορέσθη. Τότε ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ τοι ἰσχνὴ οὔσα ἐκ πείνης, εἶπε τῷ ἀνδρί· « Δοθήτω καὶ ἡ ἐμὴ μερίς τῷ ξένῳ· καὶ σὺ γὰρ ἔνεκα φιλοξενίας διαμένεις σήμερον νήστης. Ἀλλ' ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ὀφείλει τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς μιμηθῆναι· σοῦ δ' ἀσίτου ὄντος, ἐγὼ οὐδέποτε γεύσομαι· ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ τῆς σώφρονος γυναικὸς μέγας νομοθέτης καὶ νόμος, ὁ ἄριστος συγγενής, ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, καὶ ὁ ἐπὶ γῆς Θεός. Ἡ ταῦτα φρονοῦσα εὐπειθὴς καὶ σώφρων γυνὴ τιμᾶται παρὰ τε τῶν θεῶν, καὶ παρὰ πάντων τῶν ἀνθρώπων. »

Τούτων τῶν λόγων ἀκούσας ὁ ἀσκητὴς ἐπείσθη, καὶ λαβὼν τὴν μερίδα τῆς γυναικὸς, ἔδωκε τῷ ξένῳ· ὁ δὲ φαγὼν πάλιν οὐκ ἔκορέσθη.

Τότε προσελθὼν ὁ υἱὸς εἶπε· « Δοθήτω, ὦ πάτερ, καὶ ἡ ἐμὴ μερίς τῷ ξένῳ. » Ὁ δὲ πατὴρ ἀποποιηθεὶς ἀπήντησε· « Σὺ νέος ὢν, ἔχεις πλειότερας τροφῆς χρεῖαν. » Ἀλλ' ὁ υἱὸς λυπηθεὶς εἶπεν· « Ὁ ἐνάρετος πατὴρ ἐστὶ πρὸς τὸν εὐσεβῆ υἱὸν τὸ ἄξιον καὶ σεβασμιώτατον πρόσωπον· αὐτός ἐστιν ὁ κύριος, ὁ διδάσκαλος, ὁ ἄριστος φίλος, ὁ νόμος, ὁ προσάτης καὶ ὁ ἐπίγειος Θεός αὐτοῦ. Δέομαί σου οὖν, ὦ σεβάσμιε πάτερ, δὸς τῷ ξένῳ καὶ τὴν ἐμὴν μερίδα. » Καὶ ὁ μὲν γηραιὸς ἀσκητὴς λαβὼν ἔδωκε τῷ πειναλέῳ ξένῳ· ὁ δὲ φαγὼν πάλιν οὐκ ἔκορέσθη.

Τότε προσελθοῦσα καὶ ἡ νύμφη προσέφερε τὴν ἑαυτῆς μερίδα· ὁ δὲ πατὴρ ἐπιθυμῶν διατηρῆσαι αὐτήν, καὶ δι' αὐτῆς, φερούσης ἐν γαστρὶ, τὸ γένος αὐτοῦ, οὐκ ἐδέχθη. Ἡ δὲ περίλυπος εἶπε· « Σὺ, ὦ σεβάσμιε, εἰ τοῦ ἐμοῦ συζύγου καὶ κυρίου ὁ κύριος· σὺ τοῦ ἐμοῦ ὁδηγοῦ καὶ προστάτου, προστά-

της καὶ ὁδηγός· τοῦ ἐμοῦ νόμου καὶ Θεοῦ, ὁ νόμος καὶ ὁ Θεός. Καθότι ὁ υἱὸς χρεωστεῖ τὸ πᾶν εἰς τὸν ἔμφορνα καὶ ἐνάρετον αὐτοῦ πατέρα· ἡ δὲ γυνὴ τὸ πᾶν πρὸς τὸν ἀγαθὸν αὐτῆς σύζυγον. Δέομαί σου οὖν, ὦ πάτερ, ἐλέησόν με, καὶ δὸς τῷ ξένῳ τὴν ἐμὴν μερίδα οὖν, ὡς ἔπραξεν ὁ ἐμὸς κύριος, καὶ ὁ κύριος τοῦ ἐμοῦ κυρίου. » Καὶ ὁ μὲν γέρων πεισθεὶς ἔλαβε τὴν μερίδα τῆς νύμφης, καὶ τῷ ξένῳ ἔδωκεν. Ὁ δὲ ξένος, ὃς ἦν ὁ Θεὸς Δάρμας, γνοὺς ὅτι ἡ κριθὴ ἐδόθη αὐτῷ μετὰ καθαρᾶς καρδίας, εἶπεν αὐτοῖς χαίρων· « Ἐπειδὴ στερηθέντες εὐχαρίστως τῆς μόνης ὑμῶν τροφῆς ἐμὲ ἐχορτάσατε, ἀνάβητε πάντες ἤδη ἐπὶ τοῦ θείου τούτου ὀχήματος καὶ πορεύθητε ἐν οὐρανῷ· ἡ γὰρ πείνα ἀφανίζει τὸν ἄνθρωπον. Ὅστις οὖν αὐτὴν νικήσει ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἄλλου, οὗτος ἐνίκησε τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ τὸν θάνατον. Ὑμεῖς φιλοξενίας ἔνεκα ἐπεριφρονήσατε καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν. Ὁ Θεὸς οὐκ ἡδεται τοσοῦτον εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν τῶν πλουσίων, ὅσον χαίρει τῇ μικρᾷ δόσει κριθῆς, ἄρτου, ὕδατος κτλ. μετ' εὐλαβείας, καθαρᾶς καρδίας, καὶ διανοίας προσφερομένη. Ὅστις δίδωσιν ἐκ τοῦ σερήματος τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον, ὀλίγον ὄντα καὶ μετὰ πόνου καὶ κόπου ἀποκτηθέντα, τούτῳ ἀμοιβὴ γίνεται ἐν οὐρανῷ. Ἀνάβητε οὖν πάντες ἐπὶ τοῦ θείου φορείου, καὶ πορεύθητε ἐν οὐρανῷ. »

Ἵψηλὴ βεβαίως ἐστὶν ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τοῦ παρόντος διαλόγου, καὶ ἀξία σπουδαίας, τωόντι, προσοχῆς· διότι πεινῶν ὁ γηραιὸς πατὴρ φιλανθρώπως ἐδέχθη καὶ ἐφιλοξένησε τὸν πειναλέον ἐπαίτην καὶ τὴν τροφὴν αὐτοῦ μετὰ χαρᾶς ἔδωκε, καὶ σὺν αὐτῇ τὴν τῆς συζύγου, τὴν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ, καὶ αὐτῆς τῆς νύμφης ! Παρατηρεῖται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἀγάπη

καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἑαυτῆς σύζυγον, ὃν κύριον, προστάτην, καὶ ἐπίγειον Θεὸν αὐτῆς ὀνομάζει· ἀφ' ἑτέρου τὸ ἀπεριόριστον σέβας καὶ ἡ εὐπείθεια τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν γηραιὸν πατέρα, ὃν αἰώνιον νόμον αὐτοῦ ἀποκαλεῖ. Ἀξιέπαινός ἐστι καὶ ἡ τῆς νύμφης πρὸς τὸν γηραιὸν πατέρα εὐλάβεια· κατανυκτικὴ ἡ τρυφερὰ ἀφοσίωσις αὐτῆς πρὸς τὸν νέον σύζυγον, καὶ οὐχ ἦττον ὁ σεβασμὸς αὐτῆς πρὸς τοὺς γονεῖς, οὓς κυρίους τοῦ ἑαυτῆς Κυρίου ὀνομάζει. Τὸ εὐγενὲς τοῦτο συζυγικὸν φρόνημα δὲν ἠλαττώθη οὔτε ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡλικίας ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς τῆς πρεσβύτιδος γυναικὸς, καὶ ἐν τῇ τοῦ ὀσίου. Πρὸ παντὸς δ' ἄλλου ἀξιοθαύμαστός ἐστιν ἡ σύμπνοια ὅλων, ὅπως στερηθῶσι τῆς μόνης, καὶ μόλις ἐπαρκούσης πρὸς ὑπαρξιν τροφῆς, ἵνα τὸν πεινῶντα ξένον περιποιηθῶσι καὶ χορτάσωσι. Ταῦτα πάντα λέγω, ἀποτελοῦσι τὸν διάλογον τοῦτον ἐν τῶν ἠθικωτέρων ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας Βεδικῆς διδασκαλίας, καὶ τῆς ἐπικῆς Μαχαβαράτας, ἐξ ἧς ἐλήφθη, φαίνεται, τὸ κομψὸν τοῦτο διήγημα.

§. 8. *Περὶ φιλοξενίας.*

Τὴν ἀρετὴν ταύτην οἱ Ἰνδοὶ ἐδίδασκον καὶ ἥσκουν μετὰ πεποιθήσεως θρησκευτικῆς, κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν Βεδῶν, καὶ μετὰ τινος ἐνθουσιασμοῦ. Ἀπόδειξις τὸ ἐξῆς περίεργον διήγημα·

Ἦν, λέγουσι, περὶ τὴν Κουροξέτραν λίμνην ἀσκητῆς, καλούμενος Σουδαρσσάνας, λίαν ἐνάρετος, ὅστις βουλὴν ἔθετο ἵνα νικήσῃ καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον διὰ τῆς φιλοξενίας. Ἔνεκα τούτου πᾶν ὅ,τι ἐζήτει ὁ πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενος ξένος καὶ

ἐπαίτης, ἔδιδεν αὐτῷ προθύμως, ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ διανοίᾳ, καὶ ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ. Τὴν δὲ σύζυγον αὐτοῦ παρήγγειλεν ἵνα μηδέποτε, καὶ ἐπὶ οὐδεμιᾷ προφάσει, οὐδέν ποτε ἀρνηθῇ τῷ ἐλθόντι ξένῳ, βεβαιῶν, ὅτι ὁ προσερχόμενος ἐπαίτης καὶ ξένος, καὶ μὴ φιλοξενούμενος, ἀφίνει ἀπερχόμενος εἰς τὸν ἀσπλαγχνὸν οἰκοδεσπότην τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας, καὶ λαμβάνει τὰς ἀρετὰς ἐκείνου. Ὁ φιλόξενος ἄνθρωπός ἐστι κυρίως οἰκοῦχος, καὶ ἀληθῆς οἴκου κύριος· ὁ δὲ ἀφιλόξενος καὶμισόξενος ἐστὶν οἰκοφύλαξ. « Ξενιστέος δὴ ὁ ξένος αἰεὶ » ὑπὸ σοῦ, ὦ γύναι, μηδὲ σκεπτέον περὶ τῆς δόσεως καὶ τοῦ » ἰδίου σώματος (1). Ἀπόντος μου, ἢ παρόντος μου ἐν » οἴκῳ οὐ καταφρονητέος ὑπὸ σοῦ ὁ ξένος· αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς » γυναικὸς ἀρετὴ, τὸ ποιεῖν τὰ ἐραστὰ τῷ ἀνδρὶ ἔργῳ, λόγῳ, » καὶ διανοίᾳ (2). »

Ταῦτα οὖν γινώσκων ὁ Θάνατος ἠθέλησεν αὐτοῦ πειραθῆναι, καὶ λαβὼν ῥόπαλον καὶ μορφὴν ἐπαίτου ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἀνδρός, καὶ ἤτησε τὴν ἐν φιλότῃ μετὰ τῆς γυναικὸς διατριβήν. Ἡ μὲν σώφρων γυνὴ ταραχθεῖσα, προσέφερε πάντα τὰ ἀναγκαῖα· ὁ δὲ ἀποκρούσας « Οὐδενὸς, εἶπεν, ἐτέρου χρεῖαν ἔχω, εἰμὶ σοῦ. Δι' ἐσὲ ἦλθον· πλήρωσόν μου τὴν ἐπιθυμίαν, εἰ τὸν νόμον τῆς ξενίας τιμᾷς (3). » Ἡ οὖν γυνὴ ἰδοῦσα τὴν ἐπιμονὴν τοῦ ξένου, καὶ τὰς παραγγελίας τοῦ συζύγου ἐνθυμουμένη, ἐνέδωκε. Μετ' ὀλίγον ἐπιστρέψας ὁ ἀσκητὴς, ἔκρουσε τὴν θύραν. Καὶ ἡ μὲν οὐκ ἔδωκεν ἀπό-

(1) Κεφ. ή. δίστ. 15.

(2) Αὐτόθι δίστ. 16—18.

(3) Αὐτόθι δίστ. 26.

κρισιν αἰσχυνθεῖσα· ὁ δὲ Θάνατος, ὁ ἔχων τὸ σχῆμα τοῦ ξένου, ἀπεκρίθη ἔσωθεν· « Ἄπελθε· ἡ σὴ γυνὴ φιλοξενεῖ ἐμὲ ἐν φιλότῃτι. » Ὁ δὲ Σουδαρσσάνας ἀκούσας τοῦ λόγου τούτου, ἀφείς πᾶσαν ζηλοτυπίαν ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοίᾳ, ἔλεξεν· « Εὖγε, ὦ γύναι· αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀρετὴ τοῖς φιλοξένοις, τὸ θεραπεύειν παντοίῳ τρόπῳ τὸν ξένον (1). » Ἐπὶ τούτοις πάντες οἱ θεοὶ ἐπεφήμησαν, καὶ βροχὴ ἀνθέων ἔπιπτεν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ μεγαλοψύχου (2). Ὁ δὲ ξένος, ὃς ἦν ὁ Δάρμας, ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν μορφήν, εἶπεν αὐτῷ· « Σὺ νενίκηκας καὶ τὸν Ἔρωτα, καὶ τὸν Θάνατον ὑπὲρ τῆς φιλοξενίας· γίνωσκε οὖν, ὅτι τῷ οἰκοῦντι ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ ξένος ἐστὶ πρόσωπον ἱερὸν, θεῖον, καὶ Θεὸς, ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα τοῦ φιλοξένου ἀνδρός. Λάβε οὖν τὴν ἔμφορνα ταύτην γυναῖκα, καὶ πορεύθητι εἰς τὸν Σατελόκαν, ἥτοι τὴν χώραν τῶν Μακάρων· τῷ μὲν ἡμίσει τοῦ σώματος τῆς σεμνῆς γυναικὸς ἔσεται ποταμὸς, τοῦνομα Ἀουγγαβατὴ, πρὸς καθαρισμόν τοῦ κόσμου· τῷ δ' ἐτέρῳ ἡμίσει ἔσεται μετὰ σοῦ ἐν οὐρανῷ (3). » Ὡστε οἱ Ἴνδοι ἐδίδασκον καὶ ἤσκουν τὴν φιλοξενίαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὡς εἶπον ἀνωτέρω.

(1) Αὐτ. δίστ. 32—35.

(2) Αὐτ. δίστ. 40.

(3) Αὐτ. δίστ. 45.

§. 9. Περὶ τῶν ἔργων ἐξ ὧν ὁ ἄνθρωπος πορεύεται
εἰς τὸν Ἅδην, ἢ εἰς τὸν Οὐρανόν.

Ἐνταῦτα ἐκτίθεται πίναξ τῶν ἀρετῶν, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος
ἀξιοῦται τοῦ παραδείσου· καὶ ἕτερος τῶν κακιῶν, δι' ὧν κο-
λάζεται μετὰ θάνατον.

α.) Κολάζονται οὖν πάντες οἱ ἄθεοι καὶ ἀσεβεῖς οἱ τὸν
Βισνοῦν μὴ προσκυνοῦντες· οἱ τὰ ἱερὰ ὑβρίζοντες, καὶ τὸν
ἀσκητικὸν βίον, ἢ τὰς ἱεροπραξίας μυκτηρίζοντες. Οἱ τὰς
ιεράς Βέδας μὴ μελετοῦντες, καὶ τὰ διατεταγμένα μὴ
πράττοντες. Οἱ Βραχμᾶνες, οἱ ἀφέντες τὸ βραχμανικὸν αὐ-
τῶν ἐπάγγελμα, καὶ οἱ μὴ ἐλεοῦντες τοὺς Βραχμᾶνας· οἱ
φιλήδονοι καὶ ὑποκριταί· οἱ σκληροὶ καὶ ζωοκτόνοι· οἱ ὑπε-
ρήφανοι, ὑπερόπται καὶ οἱ οἰηματῖαι. Οἱ ψευδολόγοι καὶ οἱ
ματαιολόγοι· οἱ ἄδικοι καὶ οἱ τῶν ἀλλοτρίων σφετερισταί·
οἱ φθονεροὶ καὶ φιλέκδικοι· οἱ καλύπτοντες τὰς πηγὰς τῶν
ὕδατων· οἱ φράττοντες τὰ φρέατα· οἱ ἀποκλείοντες τὰς
λεωφόρους καὶ τὰς ὁδοὺς, ξύλοις, πέτραις, καὶ ἀκάνθαις· οἱ
ἐμποδίζοντες ἀγέλην ζώων πορευομένην εἰς πόσιν ὕδατος·
οἱ ἐμπρησταὶ βοοστασίων, καὶ δενδροφυτειῶν· οἱ ἀσελγεῖς
καὶ οἱ ἑτεροφυλοβατῖα χρώμενοι· οἱ μὴ ἐλεοῦντες τὸν πτω-
χόν, τὸν ἐνδεῆ, τὸν ἐπαίτην· οἱ ἀμελοῦντες τὰς χήρας,
τὰ ὀρφανὰ, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς γέροντας, τοὺς ξένους (1)
κτλ. Πάντες οὗτοι καὶ οἱ τοιοῦτοι καταδικάζονται εἰς τὸν
σκοτεινὸν Ἅδην.

β.) Κληρονόμοι δὲ τοῦ παραδείσου καὶ τοῦ οὐρανοῦ γίνονται

(1) Αὐτ. δίστ. 26.

οἱ τὰ ἐναντία τούτων πράττοντες, ἤτοι οἱ εὐσεβεῖς καὶ εὐλαβεῖς, οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν θεῖον νόμον δι' ἀληθείας, ἐγκρατείας, ἀνοχῆς, ἐλεημοσύνης, φιλοξενίας, καὶ τῆς μελέτης τῶν ἱερῶν γραφῶν. Οἱ προσκείμενοι μετ' εὐλαβείας τῇ θυσίᾳ, τῇ προσευχῇ, καὶ τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείᾳ· οἱ, καθαροὶ ψυχῇ τε καὶ σώματι, καὶ ἐπὶ καθαρῷ τόπου καθήμενοι, ὑποφωνοῦσι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ Βισνοῦ, εἰς αὐτὸν ἀφορῶντες· οἱ εὐπειθεῖς πρὸς τε τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ οἱ τοὺς γέροντας τιμῶντες. Οἱ ὑπομένοντες μετὰ καρτερίας τὴν λύπην, τὸν πόνον, τὴν δυστυχίαν, τὴν ἀσθένειαν κτλ· οἱ ἐλεοῦντες τοὺς ἐνδεεῖς, τοὺς Βραχμᾶνας, τὰ ὀρφανὰ, τὰς χήρας, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς ἀδυνάτους, καὶ οἱ μὴ ἐφιέμενοι ἀμοιβῆς τῶν ὧν ἔδωκαν. Οἱ ὄντες πλούσιοι καὶ νέοι, νικηταί εἰσι τῶν αἰσθήσεων, καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν· οἱ χαίροντες εἰς τὴν τῶν ἄλλων εὐημερίαν· οἱ ἀκολουθοῦντες σταθερῶς τὸν νόμον, καὶ τὰ νενομισμένα ἐκτελοῦντες· οἱ μηδέποτε, μηδενὶ, μηδένᾳ λόγον ἄχαρι, βάρβαρον ἢ σκληρὸν λέγοντες, ἀλλ' ἡδυεπεῖς εἰσι πρὸς ἅπαντας, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ τόπῳ. Οἱ κατασκευάζοντες ποτιστήρια διὰ τοὺς διψῶντας περιηγητάς, οἱ ἀνορύττοντες πηγὰς, φρέατα, λίμνας πρὸς κοινὴν χρῆσιν· οἱ φυτεύοντες κήπους κοινοὺς καὶ δροφυτείας. Οἱ μὴ ἀπολείποντες μίαν ἡμέραν ἄνευ τοῦ ποιεῖν ἀγαθόντι, καὶ τὴν ἐγκράτειαν αἰεὶ μετερχόμενοι (1). Οἱ μὴ ἐκκόπτοντες οὐδ' ἀπλοῦν χόρτον ἐξ ἀγροῦ ἀλλοτρίου. Οἱ διασώζοντες ἐκ τοῦ κινδύνου τοὺς Βραχμᾶνας, τὰς γυ-

(1) Αὐτ. δίστ. 49.

νχίκας, καὶ τοὺς βόας· οἱ θυσιάζοντες καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν
πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ καθήκοντος· οἱ ἐγκρατεῖς οὐ
μόνον τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ καὶ τῆς φαντασίας· οἱ ἀφέντες
πᾶσαν πλεονεξίαν, φόβον, καὶ θυμόν· οἱ μὴ καταθλίβοντες
τὸν ἄλλον ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοίᾳ· οἱ τὰ ζῶα οἰκτεί-
ροντες· ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅστις κακοποιεῖ ἄνθρωπον ἢ ζῶον
κολάζεται, καθὼς καὶ πάντες οἱ ἄνω εἰρημένοι ἁμαρ-
τωλοί. Ἀπεναντίας ὅστις ἀγαθοποιεῖ πάντας, πάντοτε, καὶ
αὐτὸν τὸν κακοποιὸν, οὗτος καὶ ἐνταῦθα ἡδέως ζῇ, καὶ μετὰ
θάνατον λυτρώσεως τυγχάνει καὶ αἰδιότητος.

Οἱ πίνακες οὗτοι τῶν ἀρετῶν, καὶ τῶν κακιῶν, δι' ὧν
ἀποκτᾷ τις διὰ τῶν πρώτων τὸν παράδεισον, καὶ διὰ τῶν
δευτέρων εἰς τὸν δυσανάσχετον ἄδην καταδικάζεται, εἰσὶν
ἀξιοσημείωτοι· καθέτι ἐν αὐτοῖς βλέπει τις τρανῶς τὴν
ἠθικὴν τῶν Βεδῶν, καὶ τὸ πνεῦμα τῶν θεσμοθεσιῶν, καὶ
τῶν νομικῶν διατάξεων τοῦ Μανοῦ. Κολάζεται ἐνταῦθα ὁ
πλεονέκτης, ὁ ἄδικος, ὁ φονεὺς· κολάζεται δ' ἐπίσης καὶ ὁ
κλείων τὴν ὁδόν, ὁ φράττων τὰς πηγὰς, καὶ τὰ φρέατα· ὁ
ζωοκτόνος, ὁ ἐμπρηστὴς βοοστασίου, ἢ δάσους, κτλ. Κο-
λάζεται ὁ καταθλίβων ἄλλον ἔργῳ ἢ λόγῳ, ὁ ἀφιλόξενος,
καὶ ὁ ἐκκόπτον τὸν καρπὸν ἐξ ἀλλοτρίου ἀγροῦ !

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰς ἀρετὰς δι' ὧν κληρονόμος τις γί-
νεται τοῦ παραδείσου, εὐρίσκομεν τὴν εὐσέβειαν, τὴν ἐγ-
κράτειαν, τὴν πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα συμπάθειαν καὶ τὴν
πρὸς αὐτὸν τὸν κακὸν εὐποιίαν. Καὶ ἀπεναντίας καταδικά-
ζεται εἰς τὸν σκοτεινὸν ἄδην, ὁ ἀσεβὴς, ὁ ἀκρατὴς, ὁ κα-
κοποιῶν ἄνθρωπον, ζῶον, καὶ φυτόν. Αἱ ἀρεταὶ αὗται καὶ

καὶ αἱ κακίαι ἀνεπτύχθησαν εἰς τὰ προλαβόντα κεφάλαια, καὶ ἐν τῷ παρόντι· ἀποδειχθήσονται δ' οὐχ ἥττον τρανώτερον καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς διηγήμασι.

§. 10. *Περὶ καταφυγῆς, ἢ περὶ σωτηρίας τοῦ κινδυνεύοντος, καὶ καταφυγόντος.*

Πολλὰ μέχρι τοῦδε, καὶ πολλοῦ λόγου ἄξια ἐρρέθησαν περὶ φιλοξενίας, περὶ ἐλεημοσύνης καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ κινδυνεύοντος (1). Ἀλλ' ὁ ἀναγνώστης ἀπαντήσῃ δυσκόλως ἀλλαχοῦ ἠθικώτερον καὶ κατανυκτικώτερον ἄλλον μῦθον, παρὰ τὸν ἐξῆς, εἰς ὃν ἀποδεικνύεται, ὅτι μεγίστη ἐστὶν ἀρετὴ ἡ τοῦ καταφυγόντος σωτηρία· παράδειγμα ἡ περιστερὰ, ἣτις ἐδεξιώσατο τὸν καταφυγόντα ἐχθρὸν, καὶ εἰσίσασεν αὐτὸν τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ καὶ ἀθανάτου δόξης ἔτυχεν.

Ἦν, λέγουσί, ποτε κυνηγός τις, ἀνὴρ σκληρὸς, αἰμοχαρὴς, καὶ ζωοκτόνος, ὅστις δύκτια, καὶ βρόχους φέρων περιήρχετο τὰ ἄλση, καταστρέφων τὰ πτηνὰ, καὶ ἀναιρῶν τὰ ζῶα. Εὕρισκόμενος δέποτε εἰς τὸ δάσος, αἴφνης ἐπῆλθε τοσοῦτον τρομερὰ καταιγὶς μετὰ βροντῶν, ἀστραπῶν καὶ βροχῆς, πιπτούσης ποταμῆδόν, ὥστε τὰ μὲν δένδρα ῥιζηδὸν πολλάκις ἀνέσπα· τὴν δὲ γῆν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ὑδάτων ἐπλήρωσε· πάντα δὲ τὰ ἐν τῷ ἄλσει ζῶα, φόβῳ συσχεθέντα, ἐκρύπτοντο διαφυλαττόμενα. Ἦν δὲ καὶ θηλεία περιστερὰ, ἣτις πρὸς ζήτησιν τροφῆς ἐξελθοῦσα, καὶ εἰς τὴν φωλεὰν ἐπιστρέφουσα, ἔπεσε κατὰ γῆς ὑπὸ τοῦ βιαίου καὶ σφοδροῦ

(1) Κεφ. Ε.

ἀνέμου προσβληθεῖσιν. Αὐτὴν οὖν ἰδὼν ὁ ὀρνιθοθήρας, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει, εὐθέως ἔλαβε καὶ εἰς τὸν σάκκον αὐτοῦ ἔθετο· ἀλλ' ἐν τούτοις, καταπιεζόμενος καὶ οὗτος ὑπὸ τῆς ὀρμητικῆς καταιγίδος, τοῦ ὄμβρου, τοῦ ψύχους, καὶ τοῦ πόνου, ἐζήτει περιφερόμενος ἄσυλον σωτηρίας καὶ τόπον καταφυγῆς. Ἰδὼν δὲ κούφωμα μεγάλου τινὸς δένδρου (εἰς ὃ εὗρίσκετο καὶ ἡ φωλεὰ τῆς πεσοῦσης καὶ συλληφθείσης περιστερᾶς), κατέφυγε κεκμηκῶς καὶ ἡμιθανὴς εἰς αὐτὸ, μείναι θέλων τὴν νύκτα ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ, ὅτι πόρρω ἦν ἡ κώμη καὶ ἡ κατοικία αὐτοῦ. Ὅθεν ἐνώσας τὰς παλάμας, καὶ τὰς χεῖρας θείς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔφη· « Πρὸς τοὺς οἰκοῦντας τὸ δένδρον τοῦτο, καταφεύγω, ὡς ξένος καὶ ἐπαίτης (1), δεόμενος παρ' αὐτῶν σωθῆναι.»

Ἐν τούτοις ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ, περιμένουσα τὴν σύζυγον πάλαι ἀπελθοῦσαν, καὶ εἰσέτι μὴ ἐπανελθοῦσαν, ἐθλίβετο λυπούμενη· καὶ ἀπευκταῖον συμβεβηκὸς ὑποπτευομένη ἐθρήνει ἐπὶ τοῦ δένδρου λέγουσα·

« Διὰ τί ἡ ἀγαπητὴ μοι σύζυγος εἰσέτι οὐκ ἐλήλυθε; Εἰ μὲν ἀπωλέσθη ἐκ τῆς σφοδρᾶς καταιγίδος τεθνήξομαι καὶ γὰρ ὅτι ἡ ἐμὴ οἰκία, ἄνευ αὐτῆς, ἔρημος κυρίως ἐστίν, εἰ καὶ τέκνων ἐστὶ πλήρης. Ἡ γὰρ οἰκία οὗ λέγεται οἰκία· ἀλλ' ἡ γυνή, ἥτις συμμεριζομένη τῆς ἡδονῆς καὶ τοῦ πόνου τοῦ ἀνδρός, τὴν μὲν αὐξάνει· τὸν δὲ σμικρύνει, καὶ εὐδαίμονα ποιεῖ τὸν σύζυγον, καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν. Διὰ τοῦτο ἡ οἰκία, ἄνευ γυναικὸς, ἔρημός ἐστιν· ὥστε, εἰ μὴ, ἐπανέλθῃ, εὐθέως τεθνήξομαι. Καθότι ὁ ἔχων σεμνὴν καὶ φίλανδρον σύζυγον

(1) Κεφ. ι'. δίστ. 28—29.

μακάριός ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς· ὁ δὲ στηρηθεὶς αὐτῆς, ἄθλιός ἐστιν αὐτός τε, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ. »

Τῶν λόγων τούτων ἀκούσασα ἡ σύζυγος θηλεία περιστερὰ, ἡ ἐν τῷ σάκκῳ ἐμβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὀρνιθολόγου· «Μακαρία, ἐφώνησεν, εἰμὶ ἐγὼ, ἡ τοιούτου ἀγαθοῦ συζύγου τυχοῦσα, καὶ τοσοῦτον ἐρασμία αὐτῷ οὔσα· ἀληθὴς εἰμι ἐγὼ σύζυγος. Καθότι ἐκείνη μόνη ἡ γυνὴ λέγεται, καὶ κυρίως εἶναι σύζυγος, ἡ οὔσα εὐάρεστος τῷ ἰδίῳ ἀνδρί· ἀπολλεσθήτω ἡ γυνὴ, ἡ μὴ οὔσα εὐάρεστος τῷ οἰκείῳ ἀνδρί. Μακαρία εἰμὶ ἐγὼ, ὦ ἄνερ, καὶ ἐν αὐτῇ μου τῇ εἰρκτῇ· ἄκουσον δὲ μετὰ προσοχῆς ὅ,τι σοὶ εἶπω.

« Ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν οὗτος ὁ θηρευτὴς κατέφυγεν ἰκέτης εἰς τὸν οἶκον ἡμῶν, σωτηρίαν ζητῶν, εἰς τοὺς ξενίους θεοὺς ἀφιερωθείς. Οὗτος δὲ ψύχει, πείνη καὶ κόπῳ καταπιέζεται· φιλοξένησον οὖν αὐτὸν κατὰ τὸν νόμον τῆς ξενίας· περίθαλψον, καὶ σῶσον αὐτὸν παντὶ σθένει· διότι ἡ φιλοξενία ἐστὶν ἀρίστη ἀρετὴ· πᾶσα δ' ἄλλη ἥττων ταύτης κρίνεται (1). Διαφυλακτέος καὶ διὰ τῆς σῆς ζωῆς ὁ καταφυγὼν πρὸς σε ξένος (2). Βραχμανοκτόνος ἐστὶν ὁ ἀναιρῶν τὸν καταφυγόντα, καὶ τὸν ξένον μὴ περιποιούμενος· ὁ τοιοῦτος εἰς τὸν φοβερόν ἄδην καταπίπτει. Μὴ δὲ μισήσεις αὐτὸν ἕνεκεν ἐμοῦ· ἐγὼ γὰρ ἤδη πάσχω, οὐχὶ ἕνεκα τοῦ θηρευτοῦ, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῶν ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει παρ' ἐμοῦ πεπραγμένων ἔργων· ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ δεινὰ καρποὶ εἰσι τοῦ δένδρου τῶν ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει ἁμαρτιῶν. Ἄφες οὖν

(1) Αὐτ. δίστ. 57.

(2) Αὐτ. δίστ. 51.

πάσαν ιδέαν μίσους καὶ ξένισον τὸν ξένον πάσχοντα, καὶ εἰς τὸν οἶκόν σου καταφυγόντα. Ὅστις γὰρ ἀγαθοποιεῖ τοὺς ἀγαθοποιούς, ὅποια τούτῳ ἀρετή; ὁ δ' ἀγαθοποιῶν αὐτὸν τὸν κακσποῖον, οὗτος ἀγαθὸς παρὰ τοῖς ἀγαθοῖς λογίζεται, καὶ θεοφιλὴς ἐστίν (1) ».

Ἡ δὲ ἀρσενικὴ περιστερὰ, τῆς φωνῆς τῆς συζύγου, καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λόγου ἀκούσασα ἐπλήσθη χαρᾶς, καὶ πρὸς τὸν θηρευτὴν ἐλθοῦσα· « Καλῶς ἦλθες εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν, εἶπε· τί ποιήσω σοὶ τῷ καταφυγόντι; Καὶ ὁ μὲν, « Τὸ ψύχος, ἀπῆντησε, ἀναιρεῖ ἐμέ· » ἡ δὲ ἤνεγκεν εὐθέως φρύγανα καὶ ἄνθρακας, καὶ πῦρ ἤψεν. Οὗτος δὲ θερμανθεὶς εἶπε· « Δὸς μοι ἤδη φαγεῖν· » ἡ δὲ περιστερὰ ἔφη θλιβομένη· « Ἡμεῖς τὰ ἐν ἐρήμῳ ζῶα ἀπὸ τοῦ παρατυχόντος ζῶμεν· οὐδ' ἔχομεν ἀποθήκας, ἢ περιουσίαν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φιλοξενία ἐστὶ μέγιστη ἀρετὴ, προσφέρω σοι ἐμέ αὐτήν. » Τρίς δὲ τὸ πῦρ περιοδεύσασα εἰσέδου εἰς αὐτὸ, εἰποῦσα· « Θεράπευσον τὴν σὴν πείναν ἐκ τῆς ἐμῆς ἐψημένης σαρκός. » Ὁ δὲ θηρευτὴς ἐκπλαγεὶς ἠσθάνθη τὸ πρῶτον τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς· λύπει δὲ καὶ ἐλέει κατασχεθεὶς, τὴν μὲν θηλείαν περιστερὰν ἀπηλευθέρωσε· τὴν δὲ γνώμην καὶ τὸν βίον ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἥλλαξεν.

Ἐν τούτοις ἡ θηλεία περιστερὰ, ἰδοῦσα τὸν ἑαυτῆς σύζυγον πεπτωκότα εἰς τὸ πῦρ, ὠδύρετο λέγουσα· « Οὐδέποτε ἄχαρτί ἐνθυμοῦμαι, ὦ σύζυγε· εὐδαίμων ἡ γυνή, ἡ τοιούτου καλοκάγαθου ἐπιτυχχάνει συνέυνου. Ἐγὼ, ἀγαπῶσα καὶ ἀγαπώμενη, εὐφραινόμην μετὰ σου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ἀνθοφόρων

(1) Αὐτ. δίστ. 62—63. καὶ ἐφεξῆς.

δένδρων, ἐν πηγαῖς ποταμῶν καὶ ῥυάκων, καὶ ἐν φάραγξιν ὀρέων. Οὐδὲ μίαν ἡμέραν ζήσω, ἄνευ σοῦ· τί γὰρ ὄφελος ζωῆς τῇ ἀθλίᾳ χήρᾳ; Μέτρια ἀγαθὰ παρέχουσι πάντες οἱ συγγενεῖς εἰς τὴν γυναῖκα· ἄπειρα ὅμως ὁ καλὸς σύζυγος. Ἀθλιός ἐστὶν ὁ βίος ἐκ τῆς χηρείας εἰς τὴν γυναῖκα, ἔστω καὶ πλουσία· καθότι μέγιστον τῶν δεινῶν ἐστὶ ταῖς γυναιξὶν ἡ χηρεία. Μακαρία δ' ἡ γυνὴ ἡ θνήσκουσα πρὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ἡ χήρα γυνὴ χάνει σὺν τῷ ἀποθανόντι συζύγῳ δόξαν, τιμὴν, φιλοτιμίαν, φρόνημα, πᾶσαν ἄνεσιν καὶ περίθαλψιν, καὶ οὐδεὶς ἄλλος φίλος ὅμοιος αὐτῇ ἐστίν.» Οὕτω ὀδυρωμένη καὶ τὴν ζωὴν ἄνευ τοῦ συζύγου περιφρονήσασα, εἰσέδ' οὐ καὶ αὐτὴ εἰς τὸ αὐτὸ πῦρ, καὶ κατεκάη· ἡ δὲ ψυχὴ αὐτῆς ἐλευθερωθεῖσα ἐκ τοῦ ὑλικοῦ αὐτῆς δεσμοτηρίου, εἶδεν ἐπὶ τοῦ αἰθέρος τὸν ἑαυτῆς σύζυγον ὑπέρλαμπρον, καὶ ἐπὶ θείου ὀχήματος. Ὁ δὲ σύζυγος ἰδὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, θεᾶς μορφήν λαβοῦσα, μετὰ τὸν θάνατον, ἐναγκαλισάμενος ἀνέβη μετ' αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανόν, εἰπὼν· « Καλῶς ἐποίησας, ὦ ἡ γαθὴ, ὅτι δι' ὀλιγοχρόνιον ὀδύνην, πολυχρονίου ἔτυχες μακαριότητος. » Ὁ δὲ κυνηγὸς μετανοήσας, ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας, καὶ ἀσκητικὸν βίον διελθὼν, καὶ τὴν ἐγκράτειαν ἀσκῶν, καὶ ὅλος καθαρὸς γενόμενος, ἀνῆλθε καὶ οὗτος μετὰ θάνατον εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἀξιοθαύμαστός ἐστι, τῶντι, ἡ ἠθικὴ τοῦ διαλόγου τούτου, διδάσκοντος τὴν φιλοξενίαν, τὴν φιλανθρωπίαν, τὸν πρὸς τὸν πάσχοντα οἶκτον, τὴν πρὸς τὸν κακοποιὸν ἀγαθοποιίαν καὶ εὐεργεσίαν. Ἐνταῦθα ἀναπτύσσεται μέχρι ἰδανικῆς τελειότητος ἡ ἀρετὴ, ὁ ἀμοιβαῖος συζυγικὸς ἔρως, καὶ ἡ πρὸς τὰ διατεταγμένα παρὰ τῶν γραφῶν καὶ τὰ νόμιμα

ἀκραιφνῆς πίστις. Ἄπαν τὸ διήγημα τοῦτό ἐστι πλῆρες ἀβροῦ φρονήματος, τρυφερῶν αἰσθημάτων, κατανυκτικῶν ἐκφράσεων, καὶ θελκτικῶν ἰδεῶν· εἷς δὲ καὶ μόνος παρατηρεῖται ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τῷ προλαβόντι Κεφαλαίῳ, καὶ ἐν ἀπάσῃ ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ σκοπός· ἦτοι ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀνθρώπου τελειότης, δι' ἧς ἐξομοιοῦται τῷ Θεῷ, καὶ μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδίως ἐνοῦται, ὃ ἐστὶν ἡ διὰ τῆς θείας ἀρετῆς ἐπίγειος καὶ οὐράνιος τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως εἰπεῖν, ἀποθέωσις.

§. 11. *Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.*

Ὁ ἄνθρωπος ἀπαλλαττόμενος ἐκ τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ τῶν παθῶν τοῦ σώματος, λυτροῦται καὶ ἐκ τῶν θλίψεων τοῦ Κόσμου τούτου. Ἀποκτᾷ ἐνταῦθα τὴν εἰρήνην, καὶ μετὰ θάνατον τὴν μακαριότητα· καθότι ὁ Κόσμος οὗτος οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, εἰμὴ μέγα καὶ εὐρὺ πέλαγος, εἰς ὃ νηκτὰ μὲν καὶ κήτη εἰσὶν οἱ ἐν αὐτῷ βιοῦντες ἄνθρωποι, ὕδατα δὲ αἱ πράξεις καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν· κύματα αἱ ἐπιθυμίαι καὶ αἱ ὀρέξεις· δίνει αἱ πολυειδεῖς θλίψεις, οἱ φόβοι, καὶ ἡ ἄγνοια· βυθός, αἱ προσπάθειαι· ἰχθύς, ὁ θυμός, καὶ πομφύλυγες ἡ πλεονεξία· μόνος δὲ ὁ Θεὸς ἐξάγει ἐκ τοῦ βυθοῦ τοὺς ἐν τῷ πελάγει τούτῳ καταποντιζομένους· Ὁ λατρεύων οὖν τὸν σωτῆρα τοῦτον Θεὸν ἔργῳ, λόγῳ, καὶ διανοίᾳ, λυτροῦται ἀπὸ παντὸς κοσμικοῦ δεινοῦ. Ἀπαλλάττονται ἐπίσης οἱ τηροῦντες τὸν θεῖον νόμον, οἱ ἐγκρατεῖς καὶ οἱ τῶν αἰσθήσεων νικηταί, οἱ μηδένα βλάπτοντες, καὶ οἱ μηδένα λυποῦντες ἢ ὑβρίζοντες, ἢ ἀτιμάζοντές τινα, ἀλλ' αἰεὶ εἰσὶ φιλόφρονες καὶ ἐπιεικεῖς· οἱ μὴ ὀνειδίζοντες ὀνειδιζόμενοι· οἱ πραεῖς τῷ πνεύ-

ματι, οἱ θεωρητικοὶ καὶ φιλαλήθεις· οἱ πρὸς πάντας εὐεργετικοί· οἱ βοηθοῦντες τοὺς ἀδυνάτους καὶ ἐνδεεῖς κτλ. (1). Πάντες οὗτοι λυτροῦνται ἐκ τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν, καὶ τὴν αἰώνιον κτῶσι μακαριότητα.

§. 12. *Περὶ αὐταρκειᾶς καὶ ὅτι τὰ παρὰ (ἀδίκου καὶ κακοῦ) ἡγεμόνος διδόμενα δῶρα, εἰσὶν ἀπαράδεκτα, παρὰ τῶν ἐναρέτων (2).*

Ἐπειδὴ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ δυνατοί, πλούτῳ καὶ δυνάμει μεθύοντες, εἰσὶν ὡσεπιτοπολὺν, ἄδικοι καὶ παράνομοι, παράνομα λογίζονται καὶ τὰ δῶρα αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα τὰ δῶρα τῶν τοιούτων εἰσὶν ὅλως ἀπαράδεκτα παρὰ τῶν ὀλιγαρκῶν καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν.

Ἦν ποτε βασιλεὺς κακὸς, Βισαδαρβῶς καλούμενος, καὶ σύγχρονοι αὐτοῦ ἑπτὰ σοφοὶ καὶ ὅσιοι ἄνδρες, αὐτάρκειαν ἀσκοῦντες, πρὸς κτῆσιν τοῦ παραδείσου, οἵτινες ὑπὸ πείνης πιεζόμενοι δεινῶς ἔπασχον, καθότι ἦν σιτοδεία ἐκ μεγίστης

(1) Κεφ. ιά. σελ. 93 δίστ. 11, καὶ ἐφεξῆς.

(2) Οἱ τελευτῶντες τὰς μεγάλας ἢ μικρὰς θυσίας βασιλεῖς, ὑποχρεοῦνται παρ' αὐτῶν τῶν γραφῶν ἵνα προσφέρωσι δῶρα πρὸς τοὺς θεοὺς, καὶ πρὸς τοὺς θεῖους Βραχμᾶνας. Πῶς οὖν ἐνταῦθα τὰ παρὰ Βασιλέως διδόμενα δῶρα εἰσὶν ἀπαράδεκτα; Ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου ἀντίκειται εἰς τὰς γραφάς. Τούτου ἕνεκα ἐνόμισα ὅπως προσθήσω ἐν παρενθέσει τό· Τὰ παρὰ ἀδίκου καὶ κακοῦ Βασιλέως διδόμενα δῶρα, εἰσὶν ἀπαράδεκτα παρὰ τοῖς ἐναρέτοις Βραχμᾶσι· «Οὐκ ἔστι, λέγει, ἀπηγορευμένον· ἀλλ' ἐντεταλμένον μάλιστα τοῖς Βραχμᾶσι, τὸ δέχεσθαι δῶρα·» (Κεφ. ιβ'. σελ. 96 δίστ. 10.) Καὶ παρακατιῶν λέγει· ὁ Βραχμᾶν μὴ δεχόμενος δῶρα παρὰ κακοῦ ἀνθρώπου, ἡ Βραχμανικὴ αὐτοῦ χάρις αὐξάνει· χάνεται δὲ λαμβάνων δῶρα παρὰ ἀδίκου. (Αὐτόθι δίστ. 25.) ἔξεστιν ἄρα λαμβάνειν παρὰ κακοῦ.

ἀνομβρίας. Οὗτοι εὐρόντες παιδίον τεθνεὸς, ἐσκέπτοντο αὐτὸ φαγεῖν, σῶσαι θέλοντες τὴν ἑαυτῶν ζωὴν.

Ἐν τούτοις φθάσας ὁ Βασιλεὺς Βρισσαδαρβῆς προσέφερεν αὐτοῖς τροφήν. Οἱ δὲ γινώσκοντες, ὅτι ὁ δεχόμενος παρὰ ἀνοσίου ἀνδρὸς δῶρα κολάζεται, οὐκ ἤθελον λαβεῖν. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς, γεμίσας χρυσοῦ Ἰνδικὰ τινα σύκα, διέσπειρεν αὐτὰ ἐν τῷ ἄλσει· οἱ δὲ, συλλέγοντες ὁπώρας, συνέλεξαν καὶ ταύτας. Ἀλλ' ἐννοήσαντες εὐθέως τὴν ἀπάτην, ἀπέρριψαν, ὡς βλαβερά καὶ ἐναντία τοῖς ἐφιεμένοις τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, εἰπόντες· «Ὅτι ὁ ἐξ ἀδικίας πλοῦτος ἐστὶ βλαβερός· ὁ φρόνιμος οὖν ἐχέτω αὐτάρκειαν, ἥτις ἀνωτέρα ἐστὶ τῆς χρηματολογίας. Οἱ πλούσιοι οὐκ εἰσὶν ἄμοιροι δεινῶν, ἔνεκα τοῦ πλούτου· μόνος ὁ αὐτάρκης ζῇ ἐν εἰρήνῃ ἐν τῷ Κόσμῳ τούτῳ καὶ τοῦ ὑψίστου χώρου ἄξιος ἀποκαθίσταται μετὰ θάνατον. Ὁ πλοῦτος ἐπιφέρει, ὡς ἐπιτοπολὺ, τὴν ἡδυπάθειαν· αὐτὴ τὴν ῥαθυμίαν· καὶ αὐτὴ τὴν ἄγνοιαν· ἡ δὲ ἄγνοια μυρίων κακῶν γίνεται αἰτία, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄδου ἐπὶ τέλους. Ἡ ἄπληστος χρηματολογία ἐστὶ θυγάτηρ τῆς πλεονεξίας, ἥτις οὐδέποτε γηράσκει, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ φυσικαὶ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου γηράσκουσι (1). Ὁ μὲν πλεονέκτης ζῇ βίον ἀβίωτον· καθότι πάντοτε ἐπιθυμεῖ καὶ οὐδέποτε κορέννυται· ὁ δὲ αὐτάρκης ἡδέως ζῇ, ἡσυχῶς ὑπνώττει, ἀταράχως ἀποθνήσκει, καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος ἐπιτυγχάνει. Ταῦτα ἐντέλλονται αἱ γραφαί, καὶ αὐτὰ οἱ φρόνιμοι πιστεύοντες δοξάζουσι. »

(1) Τὸ μὲν πρόσωπον πλήρες ἐστὶ ρυτίδων· ἡ δὲ κεφαλὴ, πολιά· τὰ δὲ μέλη, παραλελυμένα· μόνη δ' ἡ ἀπληστία νεάζει. (Βατριχαρῆ Βασ. περὶ ματαιότη. τῶν τοῦ Κόσμου σελ. 38 δίστ. 9 Πρόδρομος Ἰνδ. μεταφρ.)

Πορευομένων δὲ τῶν ὁσίων, ἀπήντησαν γυμνοσοφιστήν, καὶ λίμνην πλήρη λωτῶν· καὶ οἱ μὲν συλλέξαντες ἱκανοὺς λωτοὺς, καὶ παρὰ τὸ χεῖλος καταθέσαντες εἰσῆλθον λουσόμενοι· ὁ δὲ, θέλων ἵνα γνωρίσῃ τὸ θρησκευτικὸν αὐτῶν φρόνημα, ἀπέκρυψεν αὐτούς. « Τίς, εἶπον οἱ ὅσοι ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς λίμνης, ἀφήρесе τοὺς λωτοὺς; Πάντες δ' ὤμωσαν λέγοντες· « Ὁ κλέψας τοὺς λωτοὺς ἔστω ἀσεβής, ψευδολόγος, παράνομος, θυμώδης, μισόξενος, ἐπίορκος, οἰηματίας, πλεονέκτης καὶ ὡς τοιοῦτος κολαζέσθω, καὶ εἰς γεννήσεις γεννήσεων ἄθλιος ἔστω.» Ὁ δὲ γυμνοσοφιστὴς τὰ ἐναντία εὐζάμενος ἔδωκε τοὺς λωτοὺς, εἰπὼν· « Ἐγὼ ἔκρυψα αὐτούς, γνωρίσαι θέλων τὸν ὑμέτερον νόμον, καὶ τὴν πίστιν ὑμῶν· ἐγὼ εἰμι ὁ Ἰνδρας· λέγω δ' ὑμῖν ὅτι ἐκ τῆς αὐταρκείας, τῆς ἀποστροφῆς τῶν δώρων τοῦ ἀδίκου δωρητοῦ, καὶ ἐκ τῆς πεποιθήσεως ὑμῶν, ἐκτήσασθε τὸν ἄφθαρτον χῶρον· νῦν οὖν ἀναβάντες ἐπὶ θείου φορείου, πορεύθητε εἰς τὸν οὐρανόν. »

Μανθάνομεν καὶ ἐκ τοῦ διηγήματος τούτου, ὅτι πρὸς ἀπόλαυσιν τοῦ ὑψίστου χώρου ἀπαιτοῦνται δύο τινά· ἔργα καλὰ, καὶ πίστις ἀκραιφνής· καθότι ἄνευ πίστεως τὰ καλὰ ἔργα εἰσὶ νεκρά· πίστις δὲ ἄνευ ἔργων ἐστὶν ἐπίσης ἀνωφελής. Καὶ τὴν μὲν αὐτάρκειαν, τὴν ἀποστροφήν πρὸς τὸν ἄδικον πλοῦτον, καὶ τὸν παράνομον ἄνθρωπον ἔδειξαν οἱ ὅσοι, μὴ δεχθέντες τροφήν, πειναλέοι ὄντες· διὰ δὲ τῶν ἁρῶν ἐξέφρασαν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐαυτῶν πεποιθήσεως, σύμφωνον οὔσαν ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῶν Βεδῶν. Τούτων ἕνεκα ἐσώθησαν, καὶ τῆς οὐρανίου μακαριότητος ἡξιώθησαν.

§. Περὶ πλεονεξίας.

Ἡ ἔδρα τῆς ἁμαρτίας, κατὰ τὰς γραφὰς καὶ τὴν Βεδικὴν διδασκαλίαν, ἐστὶν ἡ πλεονεξία· μήτηρ τῆς ἁμαρτίας ἡ πλεονεξία, ἀρχικὴ αἰτία τῆς ἁμαρτίας πάλιν ἡ πλεονεξία. « Καθὼς ἡ θάλασσα οὐ πληροῦται ἐκ βαθυρρόων καὶ ἀενάων ποταμῶν, οὕτω καὶ ἡ πλεονεξία ἐκ κτημάτων πολυειδῶν (1). » Καθότι ἐκ τῆς πλεονεξίας γεννᾶται ἡ ἀκόρεστος ἐπιθυμία, καὶ ἐξ αὐτῆς ἡ ἀπληστία (2)· ἐκ ταύτης ἡ ἀδικία, αἱ παράλογοι ὀρέξεις, ὁ θυμὸς, τὸ μῖσος, ὁ φθόνος. Ὁ δὲ πλεονέκτης ἀσεβής ἐστὶ περὶ τὰ θεῖα, κακοποιὸς καὶ ἄδικος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀνελεήμων πρὸς τοὺς συγγενεῖς καὶ πτωχοὺς, καὶ σκληρὸς πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα. Τούτου ἕνεκα καθόσον ὀλιγοστεύει ἡ πλεονεξία, τοσοῦτον ἐλαττοῦνται ἡ πρὸς τὸ ἁμαρτάνειν κλίσις τοῦ ἀνθρώπου· ἀπ' ἐναντίας αὐξάνουσιν, ἐκείνης αὐξανομένης. « Ὁ πλεονέκτης ἄπιστός ἐστὶν ἐν πᾶσι, κακοποιὸς πρὸς πάντας καὶ διάστροφος μᾶλλον πάντων (3). Ὅτε οὖν ἡ πλεονεξία ἄπεστι, πᾶν κακὸν ἄπεστιν· ὅτε δὲ πάρεστι, δυσκόλως ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου κλίνει εἰς τὸ ἀγαθόν (4). » Διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι ἡ ἔδρα τῆς ἁμαρτίας ἐστὶν ἡ πλεονεξία. Ποία δὲ ἡ βᾶσις τῆς ἀρετῆς κατὰ τὴν αὐτὴν Βε-

(1) Κεφ. ιγ'. σελ. 108 δίστ. 4.

(2) Γῆν ἀνέσκαψα ἐλπίζων θησαυρόν· μέταλλα ἐχώνευσα εἰς τὸ μετατρέψαι εἰς χρυσίον· ὠκεανὸν ἔπλευσα· παντοίαν θεραπείαν καὶ κολακείαν ἐποίησα πρὸς ἡγεμόνας καὶ ἐνδόξους· νύκτας ὅλας διετέλεσα ἀγρυπνῶν ἐν νεκρικοῖς τύποις, μελετῶν ἐπιπιδᾶς ἐκ καρδίας· ἄφες μὲ νῦν, ὦ ἀπληστία! (Πρόδ. Ἰνδ. μετ. Βατριχαρῆ, περὶ ματαιότητος σελ. 37 δίστ. 5.)

(3) Κεφ. ιγ'. δίστ. 6 Ἰτιχάσα.

(4) Αὐτόθι δίστ. 9—10.

δικήν θεολογίαν; « Οἱ σοφοὶ ἄνδρες λέγουσι τὴν πρᾶξιν τῶν τοῦ νόμου τὸ κυρίως ποιητικὸν αἷτιον τῆς τετρακτύος ταύτης· τῆς δόσεως, τῆς κτήσεως, τῆς τρυφῆς, καὶ τῆς ἀθανασίας(1), ἡγουν ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ ἀπάθεια, ἡ αὐτάρκεια, καὶ ἡ θεωρία. Οὐδεμίαν δὲ τῶν ἀρετῶν τούτων ἀσκεῖ ὁ πλεονέκτης· καθότι οὐδεμίαν τῶν πράξεων τῶν παρὰ τοῦ νόμου διαταττομένων πράττει ὁ πλεονέκτης· ὅτι ἡ παγχάλεπος πλεονεξία ἀναιρετική ἐστὶ τῶν τοῦ νόμου (2). Παντοίῳ οὖν τρόπῳ ἄφες τὴν πλεονεξίαν, εἰ ἀγαπᾷς τὸ οἰκεῖον ἄκρον ἀγαθόν, καὶ τὴν ἐν οὐρανῷ ὑπερτάτην δόξαν, ἣν καλοῦσιν οἱ θεόφρονες ἀφθαρτον καὶ αἰωνίαν.

§. 14. Περὶ ἰλαρότητος καὶ ταπεινοφροσύνης.

Ἡ ἰλαρότης τῆς ψυχῆς ἐστὶ μεγίστη ἀρετὴ, ἀσυγκρίτως ἀγνή καὶ ἀγνιστικὴ πάντων· ἰλαρὸς δ' ἐστὶν ὁ λυτρωθεὶς ἀπὸ πάντων τῶν κακῶν, ἡγουν τοῦ θυμοῦ, τῆς ταραχῆς τῶν αἰσθήσεων, τοῦ μίσους, τοῦ ψεύδους, τῆς πλεονεξίας(3). Οὐχ ἥττον δ' αὐτῆς ἐστὶν ἡ ταπεινοφροσύνη, ἥτις ἐναντία ἐστὶ τῆς ὑπερηφανείας, τῆς φιλαυτίας, τῆς οἰήσεως, τῆς κενοδοξίας κτλ. Πᾶσα δὲ μάθησις, μὴ συνοδευομένη ἀπὸ ταύτης τῆς ἀρετῆς, καὶ εἰς ἐπίδειξιν μόνον ἀποβλέπουσα, ὁμοία ἐστὶ τῇ τοῦ κόρακος ἀνάρθρω φωνῇ.

(1) Τρυφήν ἐνταῦθα, καὶ ἀνωγάτην ἄνεσιν ἐννοεῖ ὁ Βεάτας, τὴν ἐκ τῆς θεωρίας τοῦ Θεοῦ ἀνεκλάλητον ἀγαλλίασιν. Ἴδε τὸ προοίμιον τῆς παρούσης Ἱτιχασασαμευτσαΐας.

(2) Αὐτόθι δίστ. 12.

(3) Αὐτόθι σελ. 114 δίστ. 37 καὶ ἐφεξῆς.

Ἦν ποτε Βραχμάν, Ζάζαλις καλούμενος, ὃς ἐποίει ἄσκησιν καὶ θεωρίαν, ἱστάμενος ἀκλόνητος χρόνον πολλόν· ζεῦγος δὲ πτηνῶν, φωλεάν ἔπηξεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ὠητόκοσεν· ἐξῆλθον δὲ καὶ νεοττοὶ ἐκ τῶν ὠν, καὶ ηὔξησαν ἐν τῇ καλιᾷ, καὶ πτερωθέντες ἀνέπτησαν. Τότε ὁ Ζάζαλις ἐκινήθη· μέγα δὲ φρονῶν, ἀνεφώνησεν εἰπών· « Οὐκ ἔστι ἐν κόσμῳ ὅμοιος ἐμοὶ κατὰ τὴν ἄσκησιν. » Φωνὴ δὲ ἐν αἰθέρι ἐγένετο λέγουσα· « Ἐν Βαναρασῇ (Βεναρὲς) τῇ πόλει εὐρίσκεται ἀπλοῦς πωλητῆς, καλούμενος Τουλεδδάρας, ὅστις μεγαλόφρων ὢν οὐ μεγαλορρήμονεϊ, καὶ διὰ τοῦτο ἀνώτερος σοῦ ἐστι. » Ὁ οὖν ἀσκητῆς θαυμάσας, ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἰδεῖν θέλων τὸν ἄνδρα· ὁ δ' ἀναβλέψας πρὸς τὸν ἀσκητὴν, « Καλῶς ἦλθες, ὦ ἄριστε, εἶπε· γινώσκω τὴν αἰτίαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεώς σου. Μάθε οὖν ὅτι οὐκ ἔχω μάθησιν, ἀλλ' εἰμὶ πάντοτε ὁ αὐτὸς λόγῳ, ἔργῳ, καὶ διανοίᾳ. Παρηγορῶ τὸν πάσχοντα, καὶ συγχαίρω τὸν εὐημεροῦντα· ἀποφεύγω πᾶσαν πλεονεξίαν, καὶ πωλῶν οὐκ ἀδικῶ τὸ μικρὸν παιδίον, ἢ τὸν τυφλόν. Εἰμὶ ὀλιγαρκῆς καὶ αὐτάρκης· μόνος κατεσκεύασα τὴν κατοικίαν ταύτην· φιλόφρων ὢν οἰκτείρω καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα· ἀπαθὴς ὢν, δὲν ἐνοχλοῦμαι ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων, ἢ τῶν ἡδονῶν. Οὔτε ὑψηλόφρων ὢν, οὐδ' ὑπερήφανος, τὸν βίον διάγω εἰρήνῃ καὶ ἰλαρότητι. Ἀνωφελὴς ἐστὶν ἡ μάθησις τῶν Βεδῶν, ἄνευ ἰλαρότητος, μετριοφροσύνης, καὶ ἀπαθείας. Οὗτοί εἰσιν οἱ νεοσσοί, οἱ γεννηθέντες ἐπὶ τῆς σῆς κεφαλῆς, δι' ὧν ἔμαθον τὸ γεγονός· ὅτι ἡ ἐγκράτεια, καὶ πᾶσα ἀρετὴ ἐν ἡμῖν ἐστὶν· καὶ τὸ τέμενος αὐτῆς ἐστὶν ἡ καρδία ἡμῶν. Ἄπαντες οἱ ποταμοὶ εἰσιν

ὅμοιοι κατὰ τὴν ἀγιότητα, καὶ ἅπαντα τὰ ὄρη, καὶ ἅπαντα τὰ ἱερὰ τεμένη· ἀλλ' ἡ ἱλαρότης ἐστὶ τὸ μέγα ἱερὸν τέμενος· ἡ ἱλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀσκησις· ἡ ἱλαρότης ἡ μεγάλη γνῶσις τῶν ὄντων· ἡ ἱλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη θεωρία (1). Ἄφες τὴν ὑπερφροσύνην, ἔσο ἀπαθής, ἱλαρὸς, μετριοφρων· γίνωσκε δ' ὅτι καὶ ἐν ἐρήμῳ πάθη γίνονται τῷ ἐμπαθῇ, καὶ ἐν κόσμῳ χαλιναγωγία τῶν παθῶν, τῷ ἐγκρατεῖ. Τούτων τῶν λόγων ἀκούσας ὁ Ζάζαλις, καὶ ἱλαρὸς καὶ ταπεινόφρων γενόμενος ἔτυχε τῆς ὑψίστης δόξης.

Διὰ τοῦ διηγήματος τούτου δεικνύει καὶ αὖθις ὁ συγγραφεύς· α'. ὅτι ἡ θεωρία καὶ αὕτῃ ἡ μάθησις τῶν γραφῶν, ἄνευ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς εἰσιν ἀνωφελεῖς· β'. ὅτι οὐ μόνον ὁ ἐν ἐρήμῳ οἰκῶν ἀσκητὴς δύναται σωθῆναι διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἀρετῶν· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ διατρίβων ἐνάρετος· γ'. ὅτι ὁ ἐν ἐρήμῳ θεωρητικὸς Βραχμάν, ἄνευ ἱλαρότητος, μετριοφροσύνης καὶ ἀπαθείας, δὲν δύναται ἵνα ἐπιτύχῃ τῆς ὑψίστης δόξης, καὶ κατώτερός ἐστι τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ οἰκοῦντος ἱλαροῦ καὶ μετριοφρονος ἀπλουστάτου ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο, λέγει, ὅτι ὁ ἀγιώτερος τόπος, καὶ τὸ ἱερώτερον τέμενός ἐστὶν ἡ ἀγνή καρδιά τοῦ ἔργῳ, καὶ διανοίᾳ ἐναρέτου καὶ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου (2).

§. 15 Περὶ ἀρετῆς.

Ποῖόν ἐστιν αἰρετώτερον, ἡ κτῆσις τῆς ἀρετῆς, ἢ ἡ κτῆσις τοῦ πλούτου;

Οἱ θεολόγοι σοφοὶ φρονοῦσιν, ὅτι ὁ μὲν πλοῦτός ἐστιν ἀν-

(1) Κεφ. ιδ'. σελ. 113 δίστ. 33—34.

(2) Εἰς μάτην ποιεῖ ὁ ἀσκητὴς οὐ ἡ καρδιά οὐκ ἔστιν ἱλαρά. (Αὐτ. δίστ. 46.

θρωπικὸν καὶ πρόσκαιρον· ἡ δ' ἀρετὴ θεία, καὶ θείων ἀγαθῶν πρόξενος. Διὰ τοῦ πρώτου ἀποκτᾷ ὁ ἄνθρωπος τὰ τοῦ Κόσμου ἀγαθὰ, ἅπερ εἰσὶ προσωρινά· διὰ τῆς δευτέρας τὰ οὐράνια, ἃ εἰσιν αἰδία.

Βραχμάν τις πλεονεξία νικώμενος ἐδέετο τοῦ ἀγγέλου τῶν θεῶν Κουνδαδδάρα, διὰ προσευχῶν καὶ θυμιαμάτων, ὑπὲρ κτήσεως πλούτου. Μετὰ δὲ χρόνον, ἡσθεὶς ὁ Ἄγγελος, καὶ τὸ πρόσκαιρον τοῦ χρηματικοῦ πλούτου γινώσκων, ἤτησε παρὰ τῶν θεῶν, ὑπὲρ τοῦ δεομένου Βραχμᾶνος τὸν ἀληθῆ πλοῦτον, ἥτοι τὴν πρὸς ἀρετὴν κλίσιν. Ἐκ γὰρ τῆς ἀρετῆς γίνεται μάθησις, εὐτυχία, εἰρήνη, ἔπαινος, οὐρανὸς τοῦ Ἰνδρα, καὶ ἀθανασία. Ποῖον δὲ τὸ ἐκ τοῦ χρηματικοῦ πλούτου ὄφελος; Οὐδέν· ἢ πρόσκαιρον καλόν· καθότι ὁ ἀφείς τὴν ἀρετὴν, ἀσπάζεται τὸν πλοῦτον. Οὗτος ἀφείς σωρὸν χρυσοῦ, σωρὸν χοῶς ἀναλαμβάνει. Τί ὄφελος ἐκ πλούτου, ὃν ἄλλοι ἀπολαμβάνουσι μετὰ θάνατον; Ὁ μὲν χρηματικὸς πλοῦτος ἀνήκει εἰς τοὺς κληρονόμους· ὁ δὲ τῆς ἀρετῆς, εἰς μόνον τὸν ἐνάρετον. Μόνη ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς ἐστὶ τὸ ἀναφάρετον κτῆμα τοῦ ἐναρέτου. Μωροί εἰσιν οἱ φρονοῦντες, ὅτι τὸ πεπρωμένον οὐκ ἐκτελεῖται, ἢ ὅτι τοῦ πεπρωμένου ἀναίρεσις γίνεται· ἀλλὰ τὸ πεπρωμένον διορίζεται ἐκ τοῦ προπεπραγμένου ἐν ἑτέρᾳ γεννήσει ἔργου. Ὅστις οὖν πράξει τὴν ἀρετὴν ἐν μιᾷ γεννήσει, εὐρήσει τὴν ἀμοιβὴν αὐτῆς ἐν τῇ ἐπομένῃ γεννήσει, καὶ βαθμηδὸν οὕτως, ἕωσοῦ ἀποκτήσει τὸν ὑψιστον χῶρον. Ταῦτα μαθὼν ὁ Βραχμάν παρὰ τοῦ Ἀγγέλου καὶ πεισθεὶς εἰσέδυ εἰς τὸ δάσος καὶ ἀσκησιν εἰργάζετο δυσκατέργαστον, καὶ πρὸς τὸν Κουνδαδ-

δάραν ἦν εὐγνώμων, ὅτι κλίσιν ἀρετῆς, ἀντὶ πλούτου αὐτῷ ἔδωκεν. Μετὰ δέ τινα καιρὸν, φανείς ὁ Ἄγγελος εἶπε τῷ Βραχμᾶνι· « Δείξω σοι ἤδη τὴν κατάστασιν τῶν πλουσίων καὶ βασιλέων, τῶν μὴ ἀσκησάντων τὴν ἀρετὴν. » Τότε εἶδεν ὁ Βραχμᾶν, θείῳ ὄμματι, ἀναριθμήτους πλουσίους εἰς τὸν σκοτεινὸν ἄδην, καὶ τοὺς κακοὺς, πρὸς οὓς ἡ θύρα τοῦ οὐρανοῦ ἐστὶ κεκλεισμένη, καὶ ἐθαύμασεν ἀφ' ἐτέρου ἰδὼν τὴν δόξαν τῶν ἐναρέτων. « Ἰδὲ πάλιν, ἰδὲ τὰ πάθη, ὑφ' ὧν τοῦτο τὸ πᾶν περιειλημένον ἐστὶ, καὶ ἡ θύρα τοῦ παραδείσου κεκλεισμένη τοῖς κακούργοις καὶ κακοτρόποις· εἰ ἅπας ὁ κόσμος οὗτος προσκείμενος ἦν τῇ ἀρετῇ, ἦν ἂν ὁ μὲν οὐρανὸς πλήρης, ἡ δὲ γῆ κενή (1). » Ἐκ τούτων ἔτι μᾶλλον πεισθεὶς εὐχαρίστησε τὸν Ἄγγελον· χάριτι δὲ αὐτοῦ καὶ τῶν θεῶν, ἔτυχε τῆς θείας γνώσεως, καὶ δι' αὐτῆς τῆς τελειότητος. Αἰθεροβατῶν δὲ περιήρχετο, ὡς θεὸς, πάντας τοὺς τόπους, ἅμοιρος ὢν παντὸς πάθους· καὶ προσκείμενος αἰεὶ τῇ θεωρίᾳ, ἀπήλαυσε τῆς ὑψίστης χώρας τοῦ Βισνοῦ, καὶ τὸ ἄκρον ἐφρετόν.

Ἡ ὕλη τοῦ Κεφαλαίου τούτου συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὰς ἡθελίας ἀρχὰς τῶν προηγουμένων καὶ ἐπομένων Κεφαλαίων τῆς παρούσης πραγματείας, οὐχ ὡς ἤττον δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς Μαχαβαράτας, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ σοφοῦ Κυρίου Λασσένου (2), ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὸ III τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος, ἥτοι τὸ περὶ ἀπαρνήσεως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς κλί-

(1) Κεφ. ιε'. σελ. 121 δίστ. 49—50.

(2) Προλεγ. τῆς Ἰτιχάσ. σελ. 16'.

σεως καὶ τῆς ἐσχάτης ἀπολυτρώσεως· ἐπίσης δὲ ὡς πρὸς τὸν διάλογον τοῦ Βολίσχα περὶ τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ, καὶ τὸ διήγημα τῆς Μαχκβαράτας, ἐνθα ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐν τῇ πλεονεξίᾳ οὐκ ἔστι σωτηρία, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει τῆς ἀρετῆς. « Ἴσθι οὖν, λέγει καὶ ὁ ἡμέτερος ποιητής, ὡς ἡ ἀρετὴ κρείττων ἐστὶ τοῦ πλούτου· ἐκ γὰρ τῆς ἀρετῆς, καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ λύτρωσις, καὶ ἡ χώρα τοῦ Βισνοῦ ἐπίκτητος γίνεται (1). » Αὐτὸ δὲ τοῦτο δι' ἄλλων λέξεων, ἀποδεικνύει ὁ συγγραφεὺς διὰ τῶν ἐφεξῆς πέντε κεφαλαίων.

§. 16. *Περὶ ἀποστροφῆς τῶν τοῦ κόσμου.*

Ἄν ὁ φιλόπλουτος καὶ φιλοκερδὴς, καί τοι ὢν ἐργατικὸς οὐ πλουτεῖ, τί ποιήσας ἄνεσιν εὐρήσει;

Ἡ ἄνεσις καὶ ἡ εἰρήνη ἀπαιτοῦσι τὰς ἐξῆς πέντε ἀρετάς. α'. ἀπραγμοσύνην· β'. ἀληθολογίαν· γ'. ὀρθὴν κρίσιν· δ'. ἀταραξίαν· ε'. καὶ ἀποστροφὴν τῶν τοῦ Κόσμου. Ἐκ τούτων ἐπὶ γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ ἡ λύτρωσις, ἡ εἰρήνη, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἄκρα τῆς ψυχῆς ἀγαλλίασις. Ὁ ἔχων ταύτας τὰς ἀρετάς κύριος ἀποκαθίσταται τῶν κοσμικῶν· ἂν δὲ σὺν ταύταις ταῖς ἀρεταῖς ἔχη καὶ τὴν θεοφροσύνην, ὁ τοιοῦτος ἀποκτᾷ καὶ τὸν Οὐρανόν.

Ἦν ποτε ἀνὴρ τις, Μανκῆς καλούμενος, ὃς πλούτου ἐφιέμενος, εἰργάζετο ἀκαταπαύστως, ἀλλὰ πάντοτε ἀπετύγχανεν· οὗτος ἠγόρασε ζεῦγος βοῶν διὰ τῶν ἐναπολειφθέντων ὀλίγων χρημάτων, καὶ ἤρξατο γεωργεῖν. Φέροντες δ' οἱ βόες τὸν ζυγὸν, ἐπλησίασαν ἀνεπαισθήτως εἰς Κάμηλον καθημέ-

(1) Κεφ. ιε. σελ. 123 δίστ. 61.

νην· ἡ δὲ ἀναστᾶσα αἴφνης, ἔσειρε βιαίως ἀμφοτέρους τοὺς βόας μετὰ τοῦ ζυγοῦ, καὶ αὐτοὺς μὲν κατέστρεψε· τὸν δὲ ζυγὸν συνέθλασεν. Ὁ δὲ Μανκῆς, ἰδὼν τὸ γεγονός καὶ τοὺς βόας ἐκπνεύοντας· « Τετέλεσται, εἶπε· πολύπονος καὶ πανάθλιος ὑπῆρξεν ὁ ἐμὸς βίος· μάταιαι δὲ καὶ ἀνωφελεῖς πᾶσαι αἱ ἐπιχειρίσεις ἐμοῦ. Ἄλλως σχεδιάζει ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἄλλως ἀποβαίνουνσι τὰ πράγματα· ἄλλως μελετῶνται, καὶ ἄλλως φέρονται ὑπὸ τῆς τύχης (1)· αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ δοξασία. Ὁ μὲν ἀτυχὴς πάντοτε ἀποτυγχάνει· ὁ δὲ εὐτυχὴς, καὶ μωραίνων, πολλάκις εὐδοκιμεῖ. Ἀνόητος πραγματικῶς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἀγωνιζόμενος πρὸς κτῆσιν πλούτου μᾶλλον ἢ πρὸς κτῆσιν ἀρετῆς· καθότι οὗτος κοπιᾷ πρὸς ἀπόλαυσιν χρημάτων, ἀνησυχεῖ φροντίζων πρὸς διατήρησιν αὐτῶν, καὶ λυπεῖται ἐν τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. Πόνος οὖν ἔνεστι τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν χρημάτων! πόνος ἐν τῇ φυλακῇ αὐτῶν! πόνος ἐν τῇ ἀναλώσει! καὶ πόνος ἐν τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν! Ὁ πλοῦτος ἄρα πολύπονος λίαν ἐστὶ, καὶ αἰείποτε αἴτιος ἀνησυχίας καὶ ταραχῆς· ὥστε ὁ μὲν ἐραστὴς χρημάτων κατώδυνος ἐστὶν, ὁ δὲ ἀνέραστος, γηθόσυνος. Ἀπομακρυνθήτω οὖν ἡ ἐπιθυμία αὕτη ἐκ τῆς ἐμῆς καρδίας. Συζεύξας δὲ τὴν διάνοιαν τῇ θεωρίᾳ, τοιαύτην ἀρετὴν συντόνως ἐργάσομαι, ὥστε οὐ τεύξομαι ἄλλοτε τοιαύτης ἐπιπόνου παλιγγενεσίας (2). Οὐκ ἐστὶν ἡδονὴ ἡδυτέρα ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις, οἷα ἡ ἡδονὴ τοῦ ἀρνησαμένου τὰ τοῦ κόσμου, καὶ

(1) Ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει.

(2) Κεφ. ΙΣΤ'. σελ. 125 δίστ. 22.

καταφρονήσαντος πάσης τρυφῆς. Αἱ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίαι εἰσὶν ὁ μέγας δεσμός, καὶ αἰτία τῆς φιλοχρηματίας, τῆς πλεονεξίας, καὶ ὅλων τῶν δεινῶν. Αὐταὶ νικηθῆσαι, ἄνεσιν καὶ εἰρήνην παρέχουσι τῇ ψυχῇ. Καθότι ἡ αὐτάρκεια ἐπιφέρει τὴν εὐθύτητα, τὴν ἰλαρότητα, τὴν πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνίαν· ἡ δὲ ἡδυπάθεια καὶ πλεονεξία εἰσὶν ἐναντίαι πάσης ἐπιγείου καὶ οὐρανίου ἀνέσεως. « Ὅταν ἀπείρξω τὴν ἐξιοῦσαν ἐπιθυμίαν ἐκ τῆς καρδίας, τότε τυγχάνω τοῦ Θεοῦ. Τοῦτό ἐστιν ἡ θεία φρόνησις, καὶ ἡ θεωρία· τοῦτο μόνον ἀρκεῖ τὰ δὲ λοιπὰ περιττά. » Ἄφες οὖν, ὦ ἄνθρωπε, τὰ τοιαῦτα ταραχώδη πάθη, καὶ εὐφρανθήσῃ ἄφθαρτον καὶ ἄφατον ἀγαλλίασιν, καὶ ἐνταῦθα μὲν βιώσῃ, ἐν ἀνέσει καὶ ἐν εἰρήνῃ· μετὰ θάνατον δὲ τεύξῃ τῆς οὐρανίου ὁλβιότητος, καὶ τοῦ ὑψίστου Θείου. « Γνωρίζω, λέγει ὁ Μανκῆς, γνωρίζω, ὦ ἐπιθυμία, τὴν ῥίζαν σου· σὺ ἔχεις τὸ εἶναι ἐκ τῆς θελήσεως τῆς καρδίας· ἐγὼ δὲ οὐ ποιήσω τὴν θέλησιν τῆς καρδίας, ἐκ δὲ τούτου σὺ οὐχ ἔξεις τὸ εἶναι. Ὅψὲ ἐγὼ ἔγνων, ὡς ἡ αὐτάρκεια μεγάλη ἐστὶν ἄνεσις. Ἀπολεσθέντος τοῦ ζεύγους τῶν βοῶν, αὐτάρκης ἔσομαι, ἡδέως δὲ καὶ ἐν ἀνέσει ὑπνώσω, καὶ ἐν κόλποις τοῦ Θείου ἐγερθήσομαι. »

§. 47. *Περὶ μιμήσεως τῶν ἀγαθῶν ἔργων.*

Ποία ἡ ὁδὸς τῶν ἀγαθῶν ἔργων; Ἡ ὁδὸς τῆς ἐγκρατείας ἐστὶν ἀρίστη, ἢ ἡ ὁδὸς τῆς πράξεως τῶν νομίμων καὶ ἐθίμων; ἢ ἡ ὁδὸς τῆς θεωρίας καὶ θεογνωσίας;

Ἡ ὁρθὴ τοῦ νοὸς κρίσις γίνεται διὰ πολλῶν γεννήσεων·

δι' αὐτῆς ὁδηγούμενοι οἱ ἄνθρωποι μένουσιν ἐπὶ τῶν οἰκείων ἐθίμων καὶ νομίμων. Καθότι τὸ πεπραγμένον, ὡς ἀνεπτύχθη καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ Κεφαλαίῳ τῆς παρούσης πραγματείας, πραχθὲν ἅπαξ, οὐδέποτε ἐξαλείφεται, εἰμὴ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν, ἣτις ἐστὶν ἡ ἀμοιβή, ἢ ἡ ποινή. Τὸ πεπραγμένον διορίζει τὸ πεπρωμένον· ὥστε τὸ πεπρωμένον ὃν ἀποτέλεσμα τοῦ πεπραγμένου, ἀνυπερθέτως ἐκτελεῖται εἰς ταύτην ἢ εἰς ἄλλην γέννησιν. Ὅστις οὖν πράττει ἁμαρτίαν τινὰ ἐν μιᾷ γεννήσει, ἢ ἐν τῷ διαστήματι τοῦ βίου τούτου, ἀπολαμβάνει τὸν καρπὸν ἐν τῇ ἀκολούθῳ ἀναβιώσει. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς. Ὁ πράττων αὐτὴν ἐν τῇ παρούσῃ γεννήσει, καὶ ἐν τῇ ἀκολούθῳ παλιγγενεσίᾳ κλίσιν πρὸς τὴν ἀρετὴν φέρει. Ἡ κλίσις καὶ ἡ ῥοπή αὕτη ἐστὶν ἡ ὀρθὴ τοῦ νοῦς κρίσις, δι' ἧς ἐκλέγων τὴν ἀρετὴν, ἀποστροφὴν ἔχει πρὸς τὴν κακίαν. Τοιαύτη ἐστὶν ἡ πρὸς τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν διδασκαλία καὶ μέθοδος τῶν Ἰνδῶν, ὥστε ἐκ τῆς ὀρθῆς κρίσεως ὁ ἄνθρωπος κρίνει, ἐκλέγει, καὶ μένει ἀκολουθῶν τὰ νόμιμα καὶ διατεταγμένα παρὰ τῶν ἱερῶν γραφῶν.

Ὁ προφητὰναξ Ναχούσσας ἠρώτησέ ποτε τὸν ὅσιον Βοδδέαν « Πῶς τὸν κόσμον οἰκεῖς, ὡς αὔλος, ἀνέραςτος ὢν πάσης τρυφῆς; »

Πολλοὶ ἐγένοντο, εἶπεν, ἐμοὶ διδάσκαλοι· ἡ Πιγγαλὰ, ὁ αἰτὸς, ἡ μέλισσα, ἡ νεάνις, κτλ.

Ἡ ἐταῖρα Πιγγαλὰ περιμένουσα ἐν ῥητῇ ὥρα τὸν ἐραστὴν, ἀπέτυχεν· λίαν δὲ θλιβεῖσα ἐκ τούτου, σῶφρων ἐγένετο, εἰποῦσα· « Τὸ μὲν προσδοκᾶν ἐστὶ θλίψις καὶ ἀνησυχία·

τὸ δὲ μὴ προσδοκᾶν, μεγάλη ἐστὶν ἄνεσις καὶ ἡσυχία.
Εἰς τὸ ἐξῆς οὐ προσδοκῆσω· ἡσυχῶς δὲ βιώσω, καὶ ἡδέως
ὕπνώσω. »

Εἷς δ' αἰτὸς, ἔχων κρέας ἐν στόματι, ἠνοχλεῖτο παρὰ τῶν
λοιπῶν αἰτῶν, κεντούμενος παρ' αὐτῶν. Οὗτος οὖν, ἀφείς τὸ
κρέας, ἀνενόχλητος ἔμεινε.

Νέα τις φιλήσυχος, ἔχουσα περικάρπια, καὶ ὑπὸ τοῦ κρό-
του αὐτῶν συγκρουομένων ἐνοχλουμένη, συνέτριψεν αὐτὰ
καὶ ἡσυχίαν ἔσχεν. Καθὼς δ' ἡ μέλισσα τὸ μέλι συλλέγει ἐκ
πολλῶν καὶ διαφόρων ἀνθέων, οὕτω καὶ ὁ φρόνιμος συλλέγει
τὸ ἐξαίρετον, ὅπερ δι' ἔργου καὶ λόγου διδάσκουσιν οἱ σοφοὶ
καὶ ἐνάρετοι ἄνδρες, καὶ τὰ θεῖα καὶ ἐπιστημονικὰ βιβλία.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διανοοῦμενος καὶ σπουδάζων,
ἄφησα πᾶσαν ἐπιθυμίαν κοσμικὴν, καὶ πᾶσαν τρυφήν.
Τοιοῦτον δὲ βίον ἐκλέξας, ζῶ ἐν τῷ Κόσμῳ ὡς αἶγλος, ἐν
ἡσυχίᾳ καὶ εἰρήνῃ διάγω, τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα
μιμούμενος.

§. 18. *Περὶ φρονήσεως.*

Ποῖον τῶν κτημάτων ἐστὶν ἀνώτερον ;

Πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνώτερόν ἐστιν ἡ φρόνησις· ὁ γὰρ
ἐχέφρων καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι εὐρή-
σει ἄνεσιν. Διὰ τῆς φρονήσεως ἐπαρηγορήθη ὁ Βαλῆς, μετὰ
τὴν στέρησιν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ μακαριότητος ἔτυ-
χε μετὰ θάνατον.

Πλούσιός τις ἐκ τῆς Βαῖσσαικῆς φυλῆς (1), διερχόμενος

(1) Αὕτη ἐστὶ μία τῶν τεσσάρων προνομιοῦχων τάξεων ἐν τῇ Ἰνδίᾳ. Εἰς

ἐφ' ἀμάξης βιαίως, προσέβαλεν ἐξ ἀπροσεξίας, καὶ κατὰ γῆς
 ἔρριψε Βραχμᾶνά τινα, καλούμενον Κασσέπαν, πεζῇ βαδίζον-
 τα. Οὗτος δεινοπαθῶν, « Τεθνήζομαι εἶπε· τί γὰρ ὄφελος
 ζωῆς ἐμοὶ τῷ ἀθλίῳ ὄντι ἐν κόσμῳ ; » Ὁ δὲ Ἴνδρας, παρα-
 στάς αἴφνης ἐν σχήματι κυνολύκου, εἶπεν αὐτῷ· « Πόθεν ἡ
 τοσαύτη σου ἀπελπισία ; διατί τοσοῦτον δυσθυμεῖς, καὶ
 γνώμην θανάτου ἔχεις ; Θλίβεσαι διὰ τὸ ὑπ' ἄλλου γενόμενόν
 σοι κακόν, καὶ μέγιστον σεαυτῷ ποιῆσαι κακόν ἀποφασίζεις,
 ἡγουν τὴν αὐτοφονίαν ; Εἰ οὐκ ἀγαπᾷς τὰ ὑπ' ἄλλων γινόμενά
 σοι κακὰ, μὴ πράττε καὶ σὺ πρὸς ἄλλον ποτὲ κακόν, οὐδὲ πρὸς
 σὲ αὐτόν. Ἡ ἀρετὴ, ὦ ἀγαθὲ, ἐστὶν ἡ θεραπεία ὅλων τῶν δεινῶν.
 Ὁ αὐτάρκης, οὐδενὸς ἔχων χρεῖαν, οὐ λυπεῖται οὐδὲ στερεῖται
 τινος, διότι οὐδενὸς ἐπιθυμεῖ. Ὁ δὲ πλεονέκτης οὐδέποτε
 κορέννυται, εἰ καὶ κτήσαιο πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ
 ἀγαθὰ πάντα, ἐν ᾧ μετ' ὀλίγον, ἀφίνων ἐξαίφνης τὸν πλοῦ-
 τον, τὰ ἀγαθὰ, τοὺς φίλους πάντας καὶ συγγενεῖς, πορεύε-
 ται εἰς τὸν φρικτὸν ἄδην. Μόνος ὁ ἄπληστος, ὢν πτωχὸς, ἐπι-
 θυμεῖ πλούτου. Πλουτήσας, ἐπιθυμεῖ τιμῆς, δόξης, καὶ βα-
 σιλείας. Βασιλεύσας, ἐπιθυμεῖ αὐτοκρατορίας, ἔπειτα μονο-
 κρατορίας, εἴτα οἰκουμενικῆς μονοκρατορίας. Ἀποκτήσας δὲ
 ταῦτα, οὐκ ἔτι κορέννυται, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ τῆς οὐρανίου δόξης
 τοῦ Ἴνδρα. Ἴνδρας γινόμενος ἐπιθυμεῖ τῆς δόξης τοῦ δημιουρ-
 γοῦ Βραχμᾶ, καὶ οὕτως ἀνωτέρας, καὶ πάλιν ἀνωτέρας. Κα-
 θότι ἡ πλεονεξία καὶ ἡ ἀπληστία οὐκ ἔχουσι πέρας οὐδ' ὄριον,

αὐτὴν δ' ἀνήκουσιν οἱ ἔμποροι, οἱ γεωργοὶ, καὶ οἱ βιομήχανοι. (Ἴδὲ προλεγόμ.
 Γιτᾶς σελ. 23 Κεφ. 2.)

καὶ οὐδεὶς ἔφθασεν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν. Ἄφες οὖν, ὦ ἄνθρωπε, ταύτην τὴν ἀτελεύτητον καὶ δυσπλήρωτον πλεονεξίαν (1), ἣτις οὐ κατασβέννυται ἐκ τῆς κτήσεως πολλῶν χρημάτων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνακαίει, καθὼς τὸ πῦρ ἐκ τῶν ξύλων.

Οἱ σοφοὶ δοξάζουσιν, ὅτι ἡ φιλοχρηματία ἐστὶ κακόν· διότι καὶ ἡ κτῆσις τῶν χρημάτων ἀνησυχίαν προξενεῖ, καὶ ἡ στέρησις αὐτῶν λύπην, ἐν ᾧ τὰ χρήματα, τὰ κτήματα, καὶ τὰ εὐτυχήματα βραχυτελῆ εἰσιν, ὡς τὰ ἐξ ἀνέμου ἀνιστάμενα κύματα τῆς θαλάσσης. Δυσκοῦν δὲ θάτερον, ἢ ὁ ἄνθρωπος ἀφήσει τὸν πλοῦτον καὶ τὰ κτήματα, καὶ ἀπέρχεται, ἢ ὁ πλοῦτος τὸν ἄνθρωπον. Ἀνυπερθέτως δὲ τὸ ἐν ἀφήσει τὸ ἕτερον, πρότερον ἢ ὕστερον· καθότι ὁ θάνατος χωρίζει αὐτοὺς διὰ παντός. Πῶς οὖν ἀπελπιζόμενος καταφρονεῖς τὴν ζωὴν διὰ πλοῦτον, ὃς ἔχει πολλὰ κακὰ, καὶ βραχυτελής ἐστι; Ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀρετὴ φέρουσι τὸν ἀληθῆ καὶ διαρκῆ πλοῦτον. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσὶ τυφλοὶ, κωφοὶ, ἀνάπηροι, ὀρφανοὶ, φιλάσθενοι, καὶ ἐμπαθεῖς· σὺ δὲ, ὦ Κασσέπα, ὀλομελής εἶ καὶ ὑγιής· εἴτα ἀπελπίζεσαι ἔχων χεῖρας καὶ εὐρωστίαν, διότι εἶ πτωχός! Ὁ ἔχων φρόνησιν καὶ χεῖρας οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων στερεῖται. Εἰ μὲν δὴ ἀκούεις τῶν ἐμῶν λόγων, καὶ πιστεύεις αὐτοῖς, φρόντισον περὶ κτήσεως ἀρετῆς (2).»

Ἀλλ' ὁ ἀσθενής, ὁ τεθλιμμένος καὶ δυστυχής, ποίαν ἔξει παρηγορίαν; Τὰς γραφάς αὐτὰς ἀναγινωσκέτω ὁ ἀθυμῶν,

(1) Κεφ. ΙΗ. δίστ. 23—24.

(2) Αὐτ. δίστ. 43.

ὅτι μεγάλην παρηγορίαν εὐρήσει καὶ ἀνάπαυσιν. Ἡ χαλιναγωγία τῶν αἰσθήσεων καθαρίζει τὸν νοῦν· ὁ δὲ καθαρὸς νοῦς βλέπει ἑαυτὸν μὲν ἐν τῷ παντί, τὸ δὲ πᾶν ἐν ἑαυτῷ. Ἐγκλεισον οὖν πάσας τὰς αἰσθήσεις ἐν τῇ διανοίᾳ· τὴν δὲ διάνοιαν, ἐν τῷ νοῦ· τὸν δὲ νοῦν ἀκλόνητον ἀνάγαγε εἰς τὸ ὑψιστον Θεῖον, καὶ ταχέως εὐρήσεις ἀνάπαυσιν, καὶ ἀγαλλίασιν. Μὴ δυνάμενος δ' ἐννοῆσαι τὸ νοερὸν καὶ ἄϋλον Θεῖον, θές ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἐν ὕλῃ Θεόν, καθ' ἣν ἂν θέλῃς μορφήν(1), καὶ πάλιν ἔξεις τελείαν ἄνεσιν. Ἀφείς οὖν τὴν φιλοχρηματίαν καὶ πλεονεξίαν, ἐργάζου τὴν ἀρετὴν, ἥτοι τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν φρόνησιν· διότι πάντων τῶν κτημάτων, ἡ κτῆσις τῆς φρονήσεως κρείττων λέγεται. Ὁ γὰρ ἐχέφρων, ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν καὶ εἰς τὸν Θεὸν προσεγγίζων, ἄνεσιν καὶ εἰρήνην εὐρίσκει ἐν τούτῳ τε τῷ βίῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. »

Ἐν τῷ ἠθικῷ τούτῳ διηγήματι ἐμφαίνεται ἡ ἀνθρώπινος ἀδυναμία ἐν τῇ τοῦ νεοπλούτου ὑπεροψίᾳ, καὶ ἐν τῇ οἰήσει τῶν προνομιούχων τάξεων. Καθότι ὁ Κασσέπας, θεωρῶν ἑαυτὸν λίαν ἀνώτερον ἀνθρώπου, ἀνήκοντος εἰς τὴν Βαῖσσαϊακὴν τάξιν, τρίτην οὖσαν μετὰ τοὺς Βραχμᾶνας, ἐξέλαβεν ὡς μεγίστην ἀτιμίαν τὴν παρὰ τοῦ τοιούτου ὥθησιν διὰ τῆς ἐλασίας τῆς ἀμάξης. Ἐκ τούτου ἡ τοσαύτη ἀπόγνωσις αὐτοῦ, ἡ ἀκηδία τῆς ζωῆς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς αὐτοφονίας. Ἡ γελοία τοῦ Βραχμᾶνος ἀπελπισία δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸν Θεὸν Ἰνδραν, κυνολύκου λαβόντα μορφήν, ὅπως ἐλέγξῃ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἠθικῶς καὶ θεολογικῶς νοουθετήσῃ αὐτόν. « Ὅτι,

(1) Αὐτ. δίστ. 57—61.

λέγει, ἔπραξέ τις ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει, τοῦτο ἀπολαμβάνει ἐν τῇ ἐνεστώσῃ. Διὰ τί οὖν θλίβεσαι, ὡς πάσχων δῆθεν ὑπὸ ἄλλου; ἐν ᾧ ἀπολαμβάνεις τὸν καρπὸν τῶν ὧν ἔπραξες ἄλλοτε ἔργων; Μυριοτρόπως πάσχει ὁ ἄνθρωπος καθεκάστην, καὶ σὺ ἀπελπίζεις διὰ τοιαύτην ἀτιμίαν; Ἡ ἀρετὴ, οὕσα τὸ ἀπαλλακτικὸν ὅλων τῶν δεινῶν, ἀμελεῖς αὐτῆς, καὶ μικρολογῶν ματαίως λυπῆσαι δι' οὐτιδανὰ πράγματα. Ἀμελεῖς τῆς Βραχμανικῆς σου ἀξίας, καὶ ζηλεύεις τὸν πλοῦτον τοῦ Βαῖσσαίου, λησμονῶν, ὅτι οἱ λέγοντες, « οὗτός ἐστιν ὁ ἐμὸς φίλος, ὁ ἐμὸς υἱός, τὰ ἐμὰ κτήματα, καὶ ὁ ἐμὸς πλοῦτος », ἀφέντες ταῦτα πάντα ἐξαίφνης, πορεύονται εἰς τὸν ἄδην. Πῶς οὖν ἀξιοῖς ἐκλιπεῖν τὸ ζῆν διὰ πλοῦτον, ὅς πολλὰ κακὰ ἔχει, ἐφήμερός ἐστι, καὶ ὑπὸ τῶν σοφῶν περιφρονεῖται, ἕνεκα τῆς ἀρετῆς; Εἰμὲν οὖν ἀκούεις τῶν ἐμῶν λόγων, φρόντισον περὶ κτήσεως τῆς ἀρετῆς. »

Ἀλλ' ἡ ἀρετὴ στηρίζεται εἰς τὴν θεοσέβειαν· αὕτῃ δὲ προαπαιτεῖ τὸν χωρισμὸν τοῦ πνεύματος, ἀπὸ τῆς σαρκὸς, ἡγουν τὴν νίκην τῶν αἰσθήσεων (1). Τούτου δοθέντος, ἡ διάνοια τοῦ ἐναρέτου, χωριζομένη ἀπὸ τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ σώματος, θεωρεῖ ἑαυτὴν ἡνωμένην μετὰ τοῦ παντός, καὶ ἐν ἑαυτῇ βλέπει τὸ πᾶν. Οὕτως ὁ καθαρὸς νοῦς ὑψοῦται μέχρι τοῦ ἀχράντου Θεοῦ. Ἄν ὅμως, ἕνεκα τῆς ἀτελείας τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως, δὲν δύναται τις ἐννοῆσαι τὸν νοερὸν καὶ ἀπειροτέλειον Θεὸν, θεός, λέγει, ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἐν ὕλῃ Θεὸν, καθ' ἣν ἂν θέλῃς μορφήν, ἀνθρώπου, εἰκόνας, ἢ ἀγάλματος εἰκονίζοντος τὸν Θεὸν, τὸν ποιητὴν καὶ μέγαν ἡγεμόνα τοῦ

(1) Αὐτ. δίστ. 58—57.

παντός, καὶ εἰς τὸν εἰκονιζόμενον ἐν ὕλῃ Θεὸν προσκύβει τὸν αὐλόν, τὸν νοερὸν, καὶ αἰδίων Θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ διανοίας, καὶ τεύξῃ πάσης λυτρώσεως (1).

§. 19. *Περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ Κόσμου* (2).

Ἐπειδὴ ὁ χρόνος τὰ πάντα δαμάζει καὶ φθείρει, ποῖόν ἐστι τὸ ἄκρον ἀγαθόν; καὶ τί ποιητέον πρὸς ἀπόλαυσιν αὐτοῦ;

Ὁ προσηλωμένος εἰς τὰ τοῦ Κόσμου, προσκολλᾶται εἰς πρόσκαιρα πράγματα, ἅπερ ἀφανίζει καὶ φθείρει ὁ χρόνος, καὶ ἢ αὐτὸς αὐτὰ, ἢ αὐτὰ αὐτὸν ταχέως ἀφήσι. Μόνη ἡ ἀρετὴ ἐστι χρῆμα ἀναπόσπαστον καὶ αἰδίων· αὐτὴν οὖν ἀσκῶν τις διὰ τῆς χαλιναγωγίας τῶν αἰσθήσεων, καὶ τῆς πρὸς πᾶν ἔμφυχον εὐσπλαγχνίας, φθάνει εἰς τὸ ἄκρον ἀγαθόν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ ἄνθρωπος, λέγουσιν οἱ σοφοί, ἐν μὲν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, παρθενικὸν διάγων βίον, μαθέτω τὰς ἱεράς γραφάς, πηγὴν σοφίας καὶ συνέσεως· ἀνὴρ δὲ γενόμενος, γημάτω γυναῖκα καὶ τεκνοποιησάτω, καὶ τὰ διατεταγμένα ποιήτω· ἐν δὲ τῇ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, εἰς ἔρημον ἀναχωρησάτω, καὶ ὁσίως ζήτω.

Ὁ δὲ Βεάσας, παραδεχόμενος ταῦτα, προσθέτει διὰ τοῦ στόματος τοῦ Μεδδαβῆ τὰ ἐξῆς· Ἀναιρουμένου μὲν τοῦ Κόσμου ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὄντος περικυκλωμένου ὑπὸ τοῦ θανάτου, τοῦ γήρατος, καὶ ὑπὸ τῶν παθημάτων κατατηχομένου, οὐκ ἔξεστιν ἀναμένειν τὴν γερον-

(1) Αὐτ. δίστ. 58—67.

(2) Ἴδε Πρόδρομον Ἰνδικῶν μεταφράσεων, περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ κόσμου, σελ. 35—62. καὶ Κεφ. ΙΑ'. τοῦ παρόντος ποιήματος Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ Κόσμου, καὶ Κεφάλαιον ΙΣ' περὶ ἀποστροφῆς τῶν τοῦ Κόσμου.

τικὴν ἡλικίαν, πρὸς ἄσκησιν τῆς ἀρετῆς. Ἄν ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται κατ' οὐδένα τρόπον ἵνα ἀποφύγῃ τὸν θάνατον, καὶ ἡ ὥρα αὐτοῦ ἐστὶν ἀβέβαιος, πῶς οὖν ἀναμείνει μέχρι τῆς γεροντικῆς ἡλικίας; ἐν ᾧ πραγματικῶς ἐν ἐκάστῳ ἡμερονυκτίῳ βραχυτέρα ἢ ζωὴ γίνεται, καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ σῶμα φθείρεται; Πῶς οὖν ἐλπίζει ὁ ἄνθρωπος εἰς μακρότητα ἡμερῶν, ἐν ᾧ ἅμα τῇ γεννήσει παρακολουθεῖ τῷ ἀνθρώπῳ ὅ,τε θάνατος καὶ τὸ γῆρας, καὶ ἀμφοτέροις τούτοις ὑπόκεινται κινητὰ καὶ ἀκίνητα πάντα; Αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς, καὶ ἡ ζωὴ αὐτὴ παρέρχονται, ὡς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ διέρχονται τὰς πεδιάδας, καὶ παρέρχονται. Τίς γεννηθεὶς οὐ τέθνηκε; Πῶς οὖν ἂν εἴη ἀσφαλὴς καὶ βέβαιος ὁ ἄνθρωπος; Μήπως ἡ νόσος, τὰ πάθη τοῦ σώματος ἢ ὁ θάνατος δίδουσι τὸν καιρὸν, ἢ περιμένουσι τὴν κτῆσιν τῆς ἀρετῆς; Ἐν ὅσῳ ἄρα ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύναμιν, ἐργαζέτω τὴν ἀρετὴν, καὶ παῖς ὢν, καὶ γέρων ποιείτω τὰ τῆς ἀρετῆς. Ποῖον δὲ κτῆμα φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκων; Οὐδέν· μόνη ἡ ἀρετὴ, καὶ τὰ καλὰ, ἢ κακὰ ἔργα ἀκολουθοῦσι τῷ νεκρῷ. Καὶ τὸν μὲν πλοῦτον ὁ ἄνθρωπος ἀποθανὼν ἀφίησιν εἰς τὸν οἶκον· οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ οἰκεῖοι, ὁ πατήρ, ὁ υἱός, ὁ ἀδελφός, ἡ μήτηρ, ἡ γυνὴ ἀκολουθοῦσι τὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ κοιμητηρίου, καὶ ἐνταῦθα ἀφίνουσιν καὶ αὐτοὶ αὐτὸν καὶ οἴκαδε ἐπιστρέφουσι. Μόνη ἡ ἀρετὴ συμπορεύεται τῷ θανόντι, καὶ μόνη μετ' αὐτοῦ διαμένει. Διατί οὖν κοπιᾷζει ὁ ἄνθρωπος πρὸς κτῆσιν τῶν προσκαίρων ἀγαθῶν, ἅπερ ἀφίησι, καὶ ἀφίνουσι, καὶ οὐ κοπιᾷσει πρὸς κτῆσιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν καλῶν ἔργων, ἅπερ οὔτε ἀφίησιν, οὔτε ἀφίνουσιν, ἀλλὰ συνακολουθοῦντα

μετ' αὐτοῦ διαμένουσι ; Τὴν ἡμέραν οὖν καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν ἀγαθὸν ἐποίησε, ταύτην νομιζέτω ἄγονον, ἄκαρπον, καὶ ἀνωφελῆ. Ποῖος εἶ, ὦ ἄνθρωπε ; Πόθεν ἐλήλυθας ; Διατί ἐλήλυθας ; Ποῖ πορεύῃ ; Ταῦτα ἀναλογιζόμενος, καὶ εἰς οὐδένᾳ ἐλπίζων, πράττε τὰ τῆς ἀρετῆς, ἐπειδὴ ἐφήμερά εἰσι τὰ τοῦ κόσμου, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ. Ἡ μὲν φθορὰ καὶ ὁ θάνατός εἰσιν ἀφευκτα· ἡ δὲ στιγμή τοῦ θανάτου βεβαία ἅμα καὶ ἄδηλος. Ὁ ἔμψρων μὴ φροντιζέτω περὶ τοῦ φθαρτοῦ καὶ φθειρομένου καθεκάστην σώματος, ἀλλ' ἐχέτω ἐπιμέλειαν περὶ τῆς ἀφθάρτου ψυχῆς. Καθότι ὁ μὲν πλοῦτος τοῦ σώματος, σὺν τῷ σώματι φθείρεται· ὁ δὲ πλοῦτος τῆς ψυχῆς, ἥτοι ἡ ἀρετὴ, ἐστὶ συναίδιος τῇ ψυχῇ. Ὁ χρόνος ἀριθμεῖ τὰς ἡμέρας, τὰς ὥρας, καὶ τὰς στιγμὰς ὡς τοκογλύφος· ἀριθμησάτω καὶ ὁ ἄνθρωπος τὰς ἡμέρας, εἰς ἃς ἀγαθόν τι ἔπραξε, καὶ λογισάτω ἄγονον τὴν ἡμέραν, εἰς ἣν οὐδὲν ἀγαθὸν ἐποίησεν. Ὁ θάνατος καὶ τὸ γῆρας καταδιβρώσκουσι βασιλεῖς καὶ ἰδιώτας, πλουσίους καὶ πένητας· πάντες δ' ἀπέρχονται ἄνευ βασιλείας καὶ πλούτου· μόνη δ' ἡ ἀρετὴ διαμένει. Πράττε οὖν τὰ ἀγαθὰ· ἀλλ' ἄρξον ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς· ὅτι ἄδηλός ἐστιν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου. Οὐαὶ τῆς ἀθλιότητος ! Οὗτος πορευόμενος εἰς εὐωχίαν, αἴφνης ἀπέθανε ! ἐκεῖνος, ὢν πρὸ μικροῦ ὑγιῆς, ἀπέθανε ! Θρῆνος ἀκούεται πανταχοῦ ἐν ταύτῃ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ οἰκίᾳ. Τίς δύναται εἰπεῖν· Τοῦτο ποιήσω αὔριον, ἐν ᾧ ἐν ἀδημονίᾳ ἀναμένει αὐτὸν ὁ θάνατος εἰς πᾶσαν στιγμήν ; Ἄν ὁ ἄνθρωπος ἐθεώρει τὸν θάνατον πλησίον αὐτοῦ ἱστάμενον, οὐδὲ τὸ βρῶμα οὐκ ἂν ἀρέσειεν αὐτῷ, πολλῷ δὴ μᾶλλον τὸ ἀνοσιούργημα. Τίνι ἔσεται πεποίθησις εἰς τὰ τοῦ

Κόσμου, ὃς οἶδε τὰ μὲν εὐτυχήματα, ὡς ἐνύπνια· τὴν δὲ νεότητα, ὡς ἄνθος· τὴν δὲ ζωὴν, ὡς ὠκύθοον ἀστραπὴν ; Τὸ γῆρας, ἡ νόσος, τὰ δυστυχήματα, οἱ πόνοι, καὶ τὰ δεινὰ εἰσι φωναὶ τοῦ θανάτου. Ἄκουσον οὖν αὐτῶν· ἄφες τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ τοῦ Κόσμου, πλήρη ὄντα θλίψεως καὶ μεταμελείας, καὶ κατάφυγε διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν καλῶν ἔργων εἰς τὸν Θεόν, τὸν πανταχοῦ παρόντα, τὸν πανταχῇ διοικοῦντα, τὸν νοητὸν, τὸν θεωρητὸν τοῖς θεωρητικοῖς, τὸν ὑπερτελῆ καὶ ἀειχαρῆ. Θεόφρων δὲ γενόμενος, λάτρευσον τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἀπαθείας, τῆς ἰλαρότητος, τοῦ οἴκτου καὶ τῆς χαλιναγωγίας τῶν παθῶν. Οὕτω διὰ τῆς θεωρίας, καὶ τῆς νεκρώσεως τῶν αἰσθήσεων, θανατώσεις τὸν θάνατον, καὶ ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ἀναλλοιώτου Θεοῦ τεύξῃ τῆς αἰδίου ὀλβιότητος. Τοῦτό ἐστι τὸ ἄκρον ἀγαθόν, καὶ τοιαύτη ἡ πρὸς αὐτὸ φέρουσα ὁδός.

§. 20. Περὶ συμβουλῆς.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο συνέχεια, οὕτως εἰπεῖν, ἐστὶ τοῦ προλαβόντος· ὁ δὲ λόγος προτρεπτικός ἐστι πρὸς ἀρετὴν. Ὁ θεῖος Βεάσας ἐσυμβούλευσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σοῦκαν οὕτως· « Ἀσπάζου, ὦ υἱέ, τὴν ἀρετὴν, νικητὴς ὢν αἰὲ τῶν παθῶν τῶν αἰσθήσεων, τοῦ ψύχους καὶ καύματος, τῆς δίψης καὶ πείνης, τοῦ θυμοῦ, τῆς λύπης, καὶ τοῦ ἄλγους. Τίς νουνεχῆς προτιμᾷ τὴν ἐφήμερον ἡδονὴν, τὴν τῆς αἰωνίου τιμωρίας ; Ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ ἀγαλλίασις· αὕτη μόνη ἐστὶ τὸ ἀχώριστον κτῆμα τῆς ψυχῆς· αὕτη μόνη παρακολουθεῖ τῷ θανόντι· πάντα δὲ τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῦ

Κόσμου τούτου φθείρονται σὺν τῷ σώματι. Οἱ φίλοι, οἱ συγγενεῖς, οἱ οἰκεῖοι, συνοδεύουσι τὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ τάφου. Καὶ ὁ μὲν νεκρὸς ἀφήσει τὸν πλοῦτον καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· οἱ δὲ συγγενεῖς ἐγκαταλείπουσιν αὐτὸν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ. Μόνη ἡ ἀρετὴ καὶ ὅσα καλὰ ἔργα ἔπραξεν ἐν τῷ βίῳ συνοδεύουσι τὸν νεκρὸν, καὶ μετ' αὐτοῦ διαμένουσιν. Αὕτῃ οὖν καὶ αὐτὰ εἰσιν οἱ τοῦ ἀποβιώσαντος συγγενεῖς, καὶ φίλοι· ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ οὐ παρίσταται εἰς βοήθειαν ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ὁ υἱὸς, ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀδελφός· μόνη δὲ παρίσταται ἡ ἀρετὴ. Ὁ δὲ ἐνάρετος, βιώσας ἐν εἰρήνῃ καὶ ἄνευ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως, τυγχάνει καὶ μετὰ θάνατον τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Ταῦτα φρονοῦσι καὶ ἀδιστακτως πιστεύουσιν οἱ σοφοί, καὶ ὅσιοι ἄνδρες, καὶ αὐτὰ διδάσκουσιν αἱ θείαι ἡμῶν γραφαί.

Διπλῇ, ἢ μᾶλλον τριπλῇ ἐστὶν ἡ ὁδὸς τοῦ βίου· ἡ μὲν φέρει τὸν ἡδυπαθῆ εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, καὶ εἰς τὴν τρυφήν, ἧς τὸ πέρας ἐστὶ μεταμέλεια καὶ κόλασις. Ἡ δὲ, εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν πράξιν τῶν καλῶν ἔργων, δίδωμι ζῇ μὲν ὁ ἔμψρων ἐνταῦθα εἰρηνικῶς· φθάνει δὲ καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὸν παράδεισον τοῦ Ἰνδρα, ἐξ οὗ μετὰ τινα χρόνον μετενσωματοῦται, καὶ πάλιν εἰς τὸν πολυώδυνον τοῦτον βίον κατέρχεται. Ἡ δὲ τρίτη, ἣν ὁδεύουσι μόνοι οἱ ἐκλεκτοὶ καὶ θεόφρονες, φέρει διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ τῆς ἐντόνου θεωρίας, εἰς τὸν ὕψιστον χῶρον, ἔνθα μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ αἰδίδως ἐνοῦται. Ἄφες οὖν, ὦ υἱέ, τὴν πρώτην· ἐναγκαλίσθητι τὴν δευτέραν, ἵνα φθάσῃς εἰς τὴν τρί-

την· ἄλλως, εἰς τὰ βάθη τοῦ σκοτεινοῦ ᾗδου καταπέσης. Μόνη ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ θεοφροσύνη ἐστὶν ἡ κλίμαξ, ἡ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν φέρουσα. Περιφρόνησον τὰς ἡδονάς, αἵτινες πολλὰ ἐπιφέρουσι δεινὰ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ. Κτῆσον ἀρετὴν, καὶ τεύξῃ τοῦ οὐρανοῦ· οὐδὲ πρᾶξιν κακὴν ποιήσεις, οὐδὲ λέξιν αἰσχρὰν ἐκφωνήσεις, οὐδ' ἔννοιαν πονηρὰν ἐννοήσεις ἐναντίον τῆς ἀρετῆς. Οἱ μὲν κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων γεννῶνται ἔν' ἀποθάνωσι, καὶ ἀποθνήσκοντες πάλιν γεννῶνται· οἱ δὲ ἔμφρονες καὶ ἐκλεκτοὶ, ἵνα κτήσωσιν ἀρετὴν καὶ δι' αὐτῆς τὴν ἀθανασίαν. Διατί οὖν, ὦ ἄνθρωπε, χάριν τῆς πλεονεξίας καὶ τῆς ἡδονῆς, ἀναβάλλεις τὸν καιρὸν τῆς ἀρετῆς; Αἱ ἡμέραι ἡμῶν παρερχόμεναι, εἰσὶ τμήματα προπίπτοντα τῆς ζωῆς, ἥτις κατατέμνεται καθεκάστην ἡμέραν ὑπὸ τοῦ θανάτου! Τίς γεννηθεὶς οὐκ ἀπέθανε; Διατί οὖν ἀπράγμων καὶ ἀφροντίστως ὁδεύεις τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς; διατί κοπιᾶζεις πρὸς κτήσιν πλούτου, θν ἀποθνήσκων ἐγκαταλείψεις; Οὐδεὶς ἀκολουθήσει σοι ἀπερχομένῳ. Μόνος δεῖ σοι πορευθῆναι, παραλαβόντι μετὰ σοῦ πᾶν ὅ,τι ἀγαθόν, ἢ κακὸν ἔπραξας ἐν τῷ βίῳ, ὅπως λάβῃς τὸν καρπὸν τῶν ἰδίων ἔργων. Χιλιάκις εἶπόν σοι, ὦ τέκνον, καὶ λέγω· ἐργάζου τὰ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελῶς· πρόσκαιρος γὰρ ἡ ζωὴ, καὶ τὰ τοῦ Κόσμου πράγματα. Μιᾶς δ' ἡμέρας παρελθούσης ἄνευ ἀγαθοεργίας, δεῖ τῷ ἀνθρώπῳ ἐλεεινολογεῖν· διότι ἡ πρᾶξις τῆς ἀρετῆς ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν θεοφροσύνην, καὶ αὕτη εἰς τὴν ἀθανασίαν, ἥτις κτᾶται διὰ τῆς χαλιναγωγίας τῶν αἰσθήσεων, τῆς ἀπαθείας, τῆς γνώσεως τῶν ὄντων. Ταῦτα πάντα ὁδηγοῦσιν εἰς τὴν θεωρίαν αὐτοῦ

τοῦ ὑψίστου Θεοῦ ὅπερ ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφετὸν, καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπὶ γῆς ὑπάρξεως. Ὅτε δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἀπαθὴς ὢν καὶ ἐγκρατὴς, χωρίσει ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς φλυαρίας τῆς σαρκὸς, καὶ καθαρὸς πλησιάσει εἰς τὸν Θεόν, ἐνώνει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποκτᾷ τὴν θεοκρασίαν, γενόμενος ἀληθὴς θεωρητικὸς καὶ θεόφρων.

Αἱ συμβουλαι τοῦ Βεάσα εἰσὶν ὑψηλαί, ἠθικαί, καὶ πλήρεις ἀληθείας· πολλὴν δὲ τὴν ὁμοιότητα ἔχουσιν ὡς πρὸς τὰς παροιμίας τοῦ Σολομῶντος, αἵτινες συμβουλαι καὶ αὐταί εἰσι πρὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱόν. « Μὴ σὲ πλανήσωσιν, λέγει, ἄνδρες ἀσεβεῖς, ὦ υἱέ, μηδὲ βουλευθῆς, ἐὰν παρακαλέσωσί σε λέγοντες· ἐλθέ μεθ' ἡμῶν, κοινώνησον αἵματος κτλ. Ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐν ἐλπίδι, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ... Υἱέ, ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ σεαυτῷ, ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, καὶ παραβαλεῖς καρδίαν σου εἰς σύνεσιν... Τότε συνήσεις φόβον Κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ εὐρήσεις... Υἱέ, ἐμῶν νομίμων μὴ ἐπιλανθάνου... γράψον δὲ αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας σου. Φοβοῦ δὲ τὸν Θεόν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ κτλ. » (1).

(1) Παροιμιαί Σολομῶντος.

§. 21. *Περὶ ἐλεημοσύνης, ἥτοι γεωδοσίας. — 22. Βοοδοσίας. — 23. Τροφοδοσίας. — 24. Σησαμοδοσίας. — 25. Καὶ περὶ δόσεως ἢ ἐλεημοσύνης ἐξ οἴκειου κτήματος καὶ μὴ ἀλλοτρίου.*

Ἐν τοῖς πέντε τούτοις Κεφαλαίοις συμβουλεύει ὁ ποιητὴς τὰ διάφορα εἶδη τῆς ἐλεημοσύνης ἢ δόσεως, κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν Βεδῶν· ἐπειδὴ δὲ οὐσιωδῶς εἰσιν ὅμοια, ἤνωσα αὐτὰ, χάριν συντομίας, ἐρμηνεύων τὸ πνεῦμα τῆς ἠθικῆς αὐτῶν διδασκαλίας. Καθότι « Ὁ δοὺς γῆν, δίδει, λέγει, εἰς τὸν ἐνδεῆ χρυσόν, ἱμάτια πολυειδῆ, καρπούς, καὶ πᾶν ἀγαθόν. » Ἐπεταὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἡ βοοδοσία· καθότι ὁ δοὺς γῆν εἰς πτωχόν, καὶ ζεῦγος βοῶν, ἢ δάμαλιν, εὐποιεῖ καὶ περιθάλλει πᾶσαν τὴν πάσχουσαν τοῦ ἐνδεοῦς οἰκογένειαν. Κατὰ τρίτον λόγον ἔπεται ἡ τροφοδοσία· καθότι διὰ τῆς τροφῆς διατηρεῖται ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα τὸ εἶναι ἔχει· ὥστε ὁ τροφοδότης ἐστὶ ζωοδότης. « Ὁ δίδων, λέγει, τροφὴν τοῖς πτωχοῖς καὶ ξένοις πορεύεται εἰς τὸν παράδεισον (1)· καθότι ἡ ἐλεημοσύνη ἐξαλείφει πάντα τὰ ἁμαρτήματα. » Ἐπειδὴ δὲ ἱερὰ τροφή παρ' Ἰνδοῖς θεωρεῖται ἡ σήσαμος, διὰ τοῦτο ἡ σησαμοδοσία ἐστὶν ἀρίστη ἐλεημοσύνη, ἀπαλλακτικὴ τῶν ἁμαρτιῶν, καθαρτικὴ, καὶ τοῦ οὐρανοῦ πρόξενος.

Βραχμάν τις τελέσας θυσίαν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, οἴκαδε ἐπανέκαμψε· τὸν δὲ υἱὸν ἔπεμψεν ἵνα τὴν

(1) Ὁ ἐλεῶν πτωχῷ δανείζει Θεῷ.

ἐγκαταληφθεῖσαν ὑδρίαν κομίση· ὁ δὲ πορευθεὶς οὐχ εὗρεν. Ὁ οὖν πατὴρ θυμωθεὶς κκτηράσατο τοῦ παιδὸς, εἰπὼν· « ἰδὲ τὸν Ἰάμαν » (τὸν Πλούτωνα ἢ θεὸν τοῦ ἄδου). Καὶ ὁ μὲν παῖς ἔπεσεν εὐθέως νεκρός· ὁ δὲ πατὴρ μεταμεληθεὶς ἐθρήνηει. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὁ υἱὸς ὡς ἐξ ὕπνου ἀνέστη· ὁ δὲ πατὴρ χρεὶς ἠρώτησεν αὐτὸν, ἐὰν ἴδῃ τὸν Ἰάμαν. « Κατὰ τὴν σὴν προσταγὴν, ἀπήντησε, πορευθεὶς εἶδον τὸν θεὸν τοῦ ἄδου, ὅς με διέταξεν ἵνα ἐπανακάμψω πάλιν εἰς τὴν γῆν. Ἐγὼ δὲ δεηθεὶς παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα μοὶ δείξῃ τὰς διαφόρους μονὰς τῶν ἐλεημόνων· ὁ δὲ ἀναβιβάσας με ἐπὶ φορείου, ἔδειξέ μοι χώρας τερπνάς, οἰκήματα λαμπρὰ καὶ χρυσᾶ, ὑπερφυῆ φορεῖα, διοικούμενα παρὰ θείων νυμφῶν, καὶ ποταμοὺς ῥέοντας μέλι, γάλα, βούτυρον, κτλ. Αὐταὶ, εἶπεν, εἰσὶν αἱ μοναὶ τοῦ Γεωδότου, τοῦ Βοοδότου, καὶ τῶν ἐλεημόνων ἐν γένει. Ταῦτα ἰδὼν, ὦ πάτερ, ἐπανῆλθον πρὸς σέ. »

Διὰ τοιούτων διηγημάτων προτρέπουσιν αἱ Βέδαι καὶ οἱ Βραχμᾶνες τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν λοιπὴν πᾶσαν ἀρετὴν. Συμβαίνει δὲ καὶ ἐνταῦθα, ὅ,τι εἰς πάντα τὰ θεοκρατικὰ κράτη, ἐνθα ἡ θρησκεία καὶ οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ εἰσιν οὐσιωδῶς ἠνωμένοι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἱ δεύτεροι ἐξαρτῶνται ἀπὸ τῆς πρώτης. Οἱ Βραχμᾶνες, ὡς λειτουργοὶ καὶ ὑπουργοὶ τοῦ Θεοῦ, εἰσιν οἱ ἰσχυρότεροι πάντων, καὶ τὰ πάντα στρέφουσι πρὸς ὄφελος ἑαυτῶν καὶ τῆς ἱεραικῆς αὐτῶν τάξεως. « Ὅστις τιμᾶν ἐμὲ θέλει (λέγει ὁ Βισνοῦς) ἄκρα εὐλαθεία, οὗτος τιμάτω αἰεὶ τοὺς Βραχμᾶνας· » ὁ δὲ τάναντία φρονῶν· « οὐκ ἔστι, λέγει, ἡμέτερος, καὶ

ἄξιός ἐστιν ἀναιρεθῆναι καὶ παιδευθῆναι (1). » Κατὰ συνέπειαν τούτου, « Δοτέα, λέγει, Δάμαλις νέα, καλή, μετὰ μόσχου Βραχμᾶνι πτωχῷ. Καὶ, ὁ δοὺς Βραχμᾶνι γῆν καρποφόρον, πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ ἀγαθὰ ἀπολαμβάνει (2). Κἂν μέγα κακούργημα πράξῃ ὁ ἄνθρωπος, δίδων γῆν Βραχμᾶνι ἀπαλλάττεται τοῦ ἁμαρτήματος (3). Χρέος τοῦ Βασιλέως ἐστὶ τὸ δίδοναι γῆν τοῖς Βραχμᾶσι. Οἱ βασιλεῖς οἱ κακὰ πράττοντες, καὶ κακὰ διανοούμενοι, δόντες γῆν τοῖς Βραχμᾶσιν, ἀπαλλάττονται πάντων αὐτῶν τῶν ἁμαρτημάτων κτλ. (4). Προσθέτουσιν ὅμως τὸ· « οὐδέποτε γῆ δοτέα Βραχμᾶνι ἀσυνέτῳ, μικροπρεπεῖ, ἀμυήτῳ τῶν τῆς Βέδας, ἀμαθεῖ, καὶ ἐναγεῖ (5). Σίτιζε ἀεὶ σεμνὸν Βραχμᾶνα, ὅστις ποτ' ἂν ᾔ. » Τοιαῦτά εἰσι τὰ ὑπὲρ τοῦ Βραχμανικοῦ τάγματος παραγγέλματα αὐτῶν τῶν ιδίων Βραχμάνων· κατ' εὐτυχίαν ὅμως πλησίον τῆς τοιαύτης διδασκαλίας, παρατηροῦνται ἀρχαὶ ὑψηλῆς ἠθικῆς. « Ὁ Θεὸς, λέγουσιν οὗτοι, ἐμφωλεύει ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου· ὅταν οὖν παρουσιάζεται εἰς σέ ξένος πτωχός, ἀσθενής, ἢ ἐπαίτης, καὶ παρὰ σοῦ ζητεῖ βοήθειαν, νόμιζε, ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔρχεται πρὸς σέ ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ξένου καὶ ἐνδεοῦς· μηδέποτε οὖν ἀποβάλης αὐτὸν ἄνευ βοηθείας, περιθάλψεως καὶ εὐπροσηγορίας. »

(1) Κεφ. λ'. δίστ. 143—144.

(2) Κεφ. λά. σελ. 159 δίστ. 14—15—16.

(3) Αὐτ. δίστ. 20—21—24—27.

(4) Αὐτ. δίστ. 34.

(5) Αὐτ. δίστ. 31.

« Ἡ δὲ ἐλεημοσύνη τότε ἐστὶ τελεία ἀρετὴ, ὅταν ὁ ἐλεῶν δίδει οὐ μόνον ἄνεσιν, τροφὴν, ὕδωρ, ἐνδύματα, ἢ ἀργύριον πρὸς τὸν ἐνδεῆ, ἀλλὰ καὶ λόγους ἡδεῖς, δεικνύων πρὸς αὐτὸν φιλοφροσύνην, πρᾶον καὶ περιχαρὲς πρόσωπον. Καθότι ὁ γλυκὺς λόγος καὶ ἡ εὐπροσηγορία εὐχαριστοῦσι περισσότερον τὸν πτωχόν, παρὰ τὰ πλούσια δῶρα, μετὰ θυμοῦ καὶ ἀγανακτήσεως διδόμενα. Ἡ μετ' ἐπεικειάς ἐλεημοσύνη ἐστὶν εὐάρεστος τῷ Θεῷ (1). »

Ἀλλ' ἂν ἡ ἐλεημοσύνη ἐστὶ μεγίστη ἀρετὴ, δῆλον, ὅτι ὀφείλει ἕκαστος ἵνα ἐκτελῇ ἐξ οἰκείου κτήματος αὐτὴν καὶ οὐχὶ ἐξ ἀλλοτρίου· διότι» ὁ ἀρπάζων, λέγει τὸ ἱερὸν λόγιον, ἀλλότριον κτῆμα, δίδει τῷ πτωχῷ, πορεύεται εἰς τὸν σκοτεινὸν ἄδην. Ὁ τοιοῦτος ἀδικεῖ καὶ ἑαυτόν. καὶ τὸν στερηθέντα, καὶ τὸν λαμβάνοντα, Ὁ ἐλεήμων δότω ἄρτον, ὕδωρ, γάλα, καὶ ἐν ἐλλείψει τούτων, λόγους ἡδεῖς· δότω δ' ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ φιλανθρώπως καὶ εὐσεβῶς· οὕτω τεύξεται ὁ ἐλεήμων πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐν τῷ παρόντι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ. »

Ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τῆς σησαμοδοσίας ἐπιφέρει ὁ ποιητὴς περίεργόν τινα μῦθον. Ὁ Θεὸς τοῦ ἄδου Ἰάμας ἐπεμψεν, λέγει, τὸν διάκονον ἵνα κομίσῃ εἰς τὸν ἄδην Βραχμᾶνά τινα, καλούμενον Σαρμήλαν. Ὁ μὲν Ἄγγελος πορευθεὶς ἔφερεν ἄλλον, ἀντ' ἄλλου· ὁ δὲ ὁ Ἰάμας, ἰδὼν αὐτὸν εἶπε· « Πορεύθητι εὐθέως εἰς τὸν σὸν οἶκον· οὐδένα γὰρ φέρω ἐνθάδε ἔξω τοῦ ὠρισμένου χρόνου. » Ὁ δὲ Βραχμᾶν, πρὶν ἀνέλθῃ εἰς τὴν γῆν, ἠρώτησε τὸν Θεόν· « Τί πράξας ἐν τῷ βίῳ ὁ ἄνθρωπος μεγάλην ἀρετὴν ἐργάσεται;

« Εἰς μάτην, ἀπήντησεν ὁ Ἰάμας, φοβεῖται ὁ ἄνθρωπος

(1) Κεφ. κγ'. δίστ. 13 — 16 — 17 — 20 — 21.

ἀκούων τὸ ὄνομά μου Ἰάμας, ἤγουν κολαστῆς ἢ τιμωρός· ὅστις δαμάζει τὰ ἑαυτοῦ πάθη, οὗτος δαμαστής ἑαυτοῦ καὶ ἀληθῆς ἐγκρατής ἐστι. Δύο εἰσὶ τὰ εἶδη τῆς ἐγκρατείας, ἐσωτερικὴ, καὶ ἐξωτερικὴ. Καὶ ἡ μὲν ἐσωτερικὴ ἐγκράτεια δεκαειδῆς ἐστίν, ἥτοι ἡ ἀγαθότης, ἡ ὑπομονή, ἡ εἰλικρίνεια, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ ταπείνωσις, ἡ εὐθύτης, ἡ δόσις, ἡ ἰλαρότης, ἡ ἡδύτης, καὶ ἡ ἀποχὴ ἀλλοτρίου πράγματος. Δεκαειδῆς δὲ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐστίν· ἡ καθαριότης, ἡ σπουδὴ, ἡ ἀσκησις, ἡ ἀλήθεια, ἡ περὶ τὴν Βέδαν γύμνασις, ἡ σωφροσύνη, ἡ μετριοφαγία, ἡ νηστεία, ἡ ἐχεμυθία, καὶ τὸ λουτρόν. Ὅστις οὖν οὕτω δαμάζει ἑαυτὸν, πορεύεται εἰς τὴν χώραν τοῦ Βισνοῦ, ἄνευ τοῦ ἰδεῖν με ἐν τῷ ἄδῃ.»

«Ἄκουσον δὲ καὶ ἄλλην μυστικὴν ἀρετὴν. Τὸ σήσαμον ἐγένετο ἐκ τοῦ στόματος τοῦ γενεσιάρχου Κασσέπα· ἐπειδὴ δὲ θείαν ἔχει φύσιν, διὰ τοῦτο καὶ ἀγνιστικόν ἐστι. Ὅστις οὖν, τιμῶν τὴν σήσαμον, ἐσθίει σήσαμον, καὶ δίδωσι σήσαμον Βραχμᾶνι ὁσίῳ, θεωρῶν ἐν νοῦ τὸν Θεόν, οὗτος οὐκ ἔρχεται εἰς τὸν πολύοχλον τοῦτον ἄδην. Ἀεὶ τοίνυν διδόσθω σήσαμον, ὡς δυνάμις· ἐκ γὰρ τῆς σήσαμοδοσίας πάντων τῶν ἐφετῶν ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι. Ὅστις ποιεῖ, ἐπίσης, οἰκητήριον ἀναπυτικόν, ἀνορύττει φρέατα καὶ λίμνας, καὶ ποτιστήρια καὶ βρύσας κατασκευάζει εἰς ἄνεσιν τῶν ἀνθρώπων, πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οὐδέποτε κατέρχεται εἰς τὸν ἄδην. Ὅστις δίδωσιν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, σήσαμον, χρυσίον, ὕδωρ, βρῶμα, οἶκημα, ἐνδύματα, κτλ. τῷ ἐνδεεῖ, καὶ εὐσεβεῖ Βραχμᾶνι, οὗτος πορεύεται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν οὐρανόν.»

§. 26. *Περὶ οἰκήσεως μετὰ ἀγαθῶν ἀνδρῶν.*

Ὠφέλεια μεγίστη προσγίνεται τῷ ἀνθρώπῳ, νέῳ ἢ γέροντι, ἐκ τῆς συνομιλίας καὶ τῆς συναναστροφῆς μετὰ ἐναρέτων καὶ ὁσίων ἀνδρῶν. « Ὁ ὅσιος, λέγουσι, Σεβάνας, ἀσκῶν μεγάλην ἀρετὴν, διέτριβεν ἐν ποταμῷ. Ἀλιεῖς δέ τινες, ρίψαντες τὸ δύκτιον ἐξήγαγον αὐτὸν σὺν τοῖς ἰχθύσιν· καὶ οἱ μὲν ἀποροῦντες ἦτουν συγνώμην· ὁ δὲ ὅσιος, «ρίψατε, εἶπε, τοὺς ἰχθύας εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ λάβετε ἐμὲ ἀντ' αὐτῶν. » Ἀλλ' ἵνα μὴ βλάβῃ καὶ τοὺς ἀλιεῖς, εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἀναγγεῖλλατε τῷ βασιλεῖ· οὗτος δώσει ὑμῖν τὸ ἀντάλλαγμα. » Ὁ οὖν βασιλεὺς προσκυνήσας τὸν ὅσιον διέταξε τὴν διὰ χρημάτων πληρωμὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἰχθύων· ὁ δὲ ὅσιος εἶπεν, ὅτι οὔτε αὐτὰ τὰ χρήματα, οὔτε πλείονα τούτων εἰσὶν ἱκανὰ πληρῶσαι τὴν τιμὴν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνιῶμενος ἠρώτησεν ἕτερον ἀσκητὴν περὶ τοῦ πρακτέου· ὁ δὲ, « δοθήτω, εἶπε βοῦς· αὕτη γάρ ἐστιν ἀνεκτίμητος, ἱερὰ, μήτηρ, καὶ τροφὸς τῶν ἀνθρώπων. » Οὕτως ὁ μὲν Βασιλεὺς ἔδωκε τοῖς ἀλιεῦσι βοῦν· ὁ δὲ ὅσιος ἐλευθερωθεὶς ἠυλόγησε τὸν ἡγεμόνα, εἰπὼν· « Ἔστω σοι γνώμη στερεὰ καὶ ἀμετράτρεπτος εἰς ἀρετὴν. » Ὡς ἡ παρουσία τοῦ ὁσίου ἔσωσε τοὺς ἰχθύας, ὠφέλησε τοὺς ἀλιεῖς, καὶ φιλάρετον τὸν βασιλέα ἐποίησε.

§. 27. *Περὶ νοερῶν ἀγιασμάτων.*

Ὁ ποιητὴς ὠμίλησεν ἐν τῷ ζ'. Κεφαλαίῳ περὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, καὶ ἐν τῷ σχολίῳ ἠρίθ-

μησά τινα ἐκ τῶν πολλῶν ἁγιασμάτων τῶν Ἰνδῶν. Ἐν-
ταῦθα δ' ὁ λόγος ἐστὶ περὶ νοερῶν ἁγιασμάτων.

Ποῖα ὀνομάζονται νοερὰ ἁγιάσματα, ἠρώτησεν ὁ Βασιλεὺς
Ζανάκας τὸν ὅσιον Ρογκάσαν ;

« Ἅγίασμα νοερόν ἐστὶν ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ γνῶσις τῶν ὄν-
των, ἡ τῶν αἰσθήσεων χαλιναγωγία, ἡ ὑπομονή, ἡ εὐ-
θύτης, καὶ ἡ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία. Ἅγίασμα
νοερόν ἐστὶν ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ φιλοξενία· τὸ ἀπέχεσθαι
ἀπὸ πάσης ἀδικίας, καὶ μίσους. Πάντων δὲ τῶν ἁγιασμά-
των ἁγιώτερόν ἐστιν ἡ καθαρὰ καρδία. Ὁ λούων τὸ ἑαυτοῦ
σῶμα οὐ καθαρίζεται· διότι ὁ ρύπος τῆς ψυχῆς δὲν ἐξα-
λείφεται διὰ τοῦ σωματικοῦ λουτροῦ. Ὁ δὲ λουόμενος ἐν
τῇ ἀρετῇ, τῇ ἐγκρατεῖα, καὶ τῇ καθαρότητι τῆς καρδίας
αὐτοῦ, ὁ εὐσεβὴς καὶ δίκαιος, ὁ ἐν θεωρίᾳ καὶ θεογνωσίᾳ
διάγων, οὗτος ἁγιασμένος ἐστὶ, καὶ τὸν τόπον ἔνθα εὕρι-
σκεται ἁγιάζει. Καθότι ὅπου εἰσὶν εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι
ἄνδρες, ἐκεῖ ἐστὶ καὶ ὁ Θεός, καὶ ὁ τόπος ἅγιός ἐστιν· ὅλα
δὲ τὰ ἐπὶ γῆς ἁγιάσματα οὐδέν εἰσι, ἐὰν μὴ ἡ καθαρὰ ἡ
καρδία. »

Εἰς τὸ ἕκτον Κεφάλαιον τῆς παρούσης πραγματείας ἐνη-
σχολήθη, ὡς ἐρρέθη, ὁ ποιητὴς περὶ τῆς ἁγιότητος τοῦ Γάγγου
ποταμοῦ, καὶ ἐκ τῆς περὶ τούτου ἐρωτήσεως ὀρμώμενος
ὁ αἰθεροβάτης ἀσκητῆς, ὁ τὴν ὅλην περιελθὼν γῆν, εἶπεν·
« ἐκεῖναι αἱ χῶραι, ἐκεῖναι αἱ πόλεις, ἐκεῖνα τὰ ὄρη, καὶ ἐκεῖ-
να τὰ ἐρημικὰ ἀσκητήρια ἁγιαστικά εἰσιν, ὧν μέσον διαρρεῖ
ὁ Γάγγης, ὁ ἄριστος τῶν ποταμῶν. » Τὸ δὲ ἀναρίθμητον
πλῆθος τῶν θεῶν καὶ θεοτήτων τῆς ἀνεξιχνιάστου Ἰνδικῆς

μυθολογίας, καὶ ἡ παρουσία ἢ ἡ ἐμφάνις αὐτῶν εἰς τὰ διάφορα μέρη, ὄρη καὶ πεδιάδας, ποταμούς καὶ πηγὰς, λίμνας καὶ ῥύακας, δάση καὶ λειμῶνας, κτλ. πανταχοῦ, λέγω, ἐνθα διέτριψεν ἡ ἀνεφάνη θεός τις ἢ θεὰ, καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἡγίασε, καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος ἅγιος νομίζεται. Ὡς οὖν ἔτι μᾶλλον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἁγίων τούτων τόπων ἕνεκα τῆς παρουσίας καὶ διατριβῆς τῶν ὁσίων ἀσκητῶν, ἀναχωρητῶν, καὶ τῶν θείων Βραχμάνων, οἵτινες διὰ τῆς μελέτης τῆς Βέδας, τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς θεωρίας, ἔφθασαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως. Οἱ τόποι οὗτοι ἐθεωροῦντο καὶ θεωροῦνται ἔτι καὶ νῦν παρὰ τῶν Ἰνδῶν ὡς ἱερὰ προσκυνητήρια. Ἡ περιήγησις ἐπομένως τῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων, τῶν ἡρώων καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν εἰς τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγώγια ἐνομίζετο παρὰ πάντων ὡς ἀναγκαία, σωτήριος, καὶ ψυχωφελής (1). Ἐνεκα τούτου οἱ ἥρωες τῆς Ραμαϊάνας, τῆς Μαχαβαράτας, καὶ τῶν ἄλλων ποιημάτων, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν λαμπρῶν ἔργων καὶ ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων αὐτῶν, ἐπορεύοντο εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τούτων τόπων.

Ἀλλὰ τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγώγια ἦσαν τὰ φυσικὰ οὕτως εἰπεῖν, ἁγιάσματα, καὶ οἱ εἰς αὐτὰ προσερχόμενοι ἡγιαζόντο λουόμενοι, προσκυνοῦντες, καὶ τὰ ἱερὰ παραγγέλματα τῶν Βεδῶν παρὰ τῶν Βραχμάνων καὶ ἀσκητῶν διδασκόμενοι.

Ἡ ὕλη ἐπομένως τοῦ παρόντος οὐσιωδῶς διαφέρει τῆς τοῦ ἑκτοῦ Κεφαλαίου. Ἐκεῖ διεπραγματεύθη περὶ τῆς ἁγιο-

(1) Ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους.

τητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν καὶ φυσικῶν καταγωγίων· ἐνταῦθα ἐνασχολεῖται περὶ νοερῶν ἁγιασμάτων. Ἐκεῖ ὁ βουλόμενος ἁγιασθῆναι περιήρχετο τὴν Ἰνδικὴν πᾶσαν· ἐνταῦθα τὸ ἁγίασμά ἐστιν ἡ τοῦ ἀνθρώπου καρδία, καὶ πᾶσα ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ δύναμις. Ἐκεῖ ἡγιάζετο βαπτιζόμενος εἰς τὰ ὕδατα· ἐνταῦθα εἰς τὰ βάθη τῆς καθαρᾶς συνειδήσεως λουόμενος. Ἡ καθαρὰ καρδία καὶ ἡ πρᾶξις τῆς ἀρετῆς, ἡγουν ἡ τῶν παθῶν χαλιναγωγία καὶ ἡ ἐγκράτεια ἡ ἱλαρότης καὶ ὁ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα οἶκτος, ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ φιλανθρωπία, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ εὐποιία, ἡ θεοφροσύνη καὶ ἡ ἐντονος θεωρία ἁγιάζει, τὸν ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ἐνάρετον καὶ θεωρητικόν. Τοιαῦτά εἰσι, τὰ νοερὰ ἁγιάσματα, καὶ τοιοῦτός ἐστιν ὁ σκοπὸς αὐτῶν.

§. 28. Περὶ βραχμανοκτονίας.

Οἷον λόγον ἔχει ἡ ἱεροσυλία πρὸς τὴν ἀπλῶς κλοπὴν, τὸν αὐτὸν καὶ ἡ Βραχμανοκτονία πρὸς τὴν ἀπλῶς ἀνθρωποκτονίαν· ἀμάρτημα ἐπομένως καθοσιώσεώς ἐστιν ἡ Βραχμανοκτονία. Ἡ κλοπὴ καὶ ὁ φόνος εἰσὶν ἀμαρτήματα μεγάλα· ἀλλ' ἡ ἱεροσυλία καὶ ἡ Βραχμανοκτονία μέγιστα· ὁ δὲ Βραχμανοκτόνος καὶ ὁ ἱερόσυλος πορεύονται ἀνεπιστρέπτως εἰς τὸν σκοτεινὸν ᾗδην.

Βραχμανοκτονία ἐπίσης λογίζεται ἡ ἀδικία, ἡ τῶν ἀλλοτρίων πραγμάτων ἄρπαγῇ, ἡ ἀνελεημοσύνη, ἡ πρὸς πᾶν ἔμψυχον σκληρότης, ἡ πρὸς τὰ θεῖα ἀσέβεια, ἡ πρὸς τὰς ἱεράς γραφὰς περιφρόνησις, τὸ ψεῦδος, ὁ δόλος, ἡ ἀχαριστία κτλ.

Βραχμανοκτόνος ἐπίσης λογίζεται ὁ ζωοκτόνος· ὁ ἐμπο-
δίζων ἀγέλην θέουσιν εἰς πόσιν ὕδατος· ὁ ἀμελῶν τὴν ἀνα-
τροφὴν τῶν ἰδίων τέκνων· ὁ μὴ σεβόμενος τοὺς γονεῖς
υἱός· ὁ πυρπολῶν δάσος, χωρίον, οἰκίαν ἢ βοοστάσιον· ὁ
κόπτων τὰ δένδρα· ὁ ἐμποδίζων τὰς πηγάς· ὁ φράττων τὰ
φρέατα· καὶ ὁ ὑποσχεθὲς εἰς βοήθειαν, καὶ μὴ ἐκπληρώσας αὐ-
τὴν, κτλ.

Ἦσάν ποτε δύο φίλοι, οἵτινες θανόντες ἀνεγεννήθησαν,
ὁ μὲν εἰς φύσιν κυνολύκου, ὁ δὲ εἰς φύσιν πιθήκου· οὗτος
ιδὼν τὸν κυνόλυκον ἐσθίοντα νεκρὰ σώματα, ἠρώτησε τὴν
αἰτίαν. Ὁ δὲ « ὑπεσχέθην, εἶπε, δοῦναι πτωχῷ Βραχμᾶνι
βοήθειαν καὶ οὐκ ἔδωκα· » — « Καγὼ, εἶπεν ὁ ἕτερος, πλεο-
νέκτης ὢν ἔκλεπτον ὀπίωρας ἐξ ἀλλοτρίου κήπου, καὶ εἰς
πίθηκος φύσιν μετενσωματώθην. »

Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀμαρτημάτων, ὅσα Βραχ-
μανοκτονία λογίζοντάς ἐστιν ὁ αὐτὸς τῶν ἐν τῷ ἐννάτῳ
Κεφαλαίῳ τῆς παρούσης πραγματείας· Περὶ τῶν ἔργων ἐξ
ᾧ πορεύεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἄδην, ἢ εἰς τὸν παρά-
δεισον. Λίαν δὲ ἀξιωσημείωτος φαίνεται ἡ ἠθικὴ καὶ ἐνταῦθα
καὶ ἐκεῖ, ὡς καὶ εἰς ἕκαστον Κεφάλαιον καὶ εἰς πᾶσαν σελίδα.
Καθότι εἰς μὲν τὰ εὐνομούμενα ἔθνη ἀπαγορεύεται ἡ μεταξὺ
ἀνθρώπων ἀδικία, καὶ τιμωροῦνται αἱ κακαὶ αὐτῶν πράξεις·
εἰς δὲ τὰ ἔτι μᾶλλον εὐνομούμενα, παιδεύεται καὶ ἡ πρὸς
αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα παράλογος σκληρότης. Εἰς δὲ τὴν Ἰν-
δίαν οὐ μόνον τὰ τοιαῦτα ἀμαρτήματα τιμωροῦνται, ἀλλ'
ἀπαιτεῖται εἰς τὴν ἐλεημοσύνην ἡ δόσις οὐ μόνον ἄρτου,
καὶ ὕδατος, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν λόγων ἡδύτης τοῦ διδόντος

πρὸς τὸν λαμβάνοντα, καὶ ἡ τοῦ προσώπου ἰλαρότης, καὶ πλείστη ὅση φιλοφροσύνη καὶ εὐπροσηγορία. Τιμωροῦνται ἐπίσης παρ' Ἰνδοῖς οἱ φράττοντες τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, τὰς λίμνας, τὰ φρέατα, καὶ τὰς λεωφόρους (1). Παιδεύονται οἱ μὴ κατασκευάζοντες ποτιστήρια καὶ βρύσας πρὸς ἄνεσιν τῶν ὁδοιπόρων. Παιδεύονται ἐπίσης καὶ αὐτοὶ οἱ ἐσθίοντες μόνοι, χωρὶς δηλονότι τῶν ἑαυτῶν γυναικῶν, παίδων, οἰκείων, καὶ οἱ ἀμελοῦντες τελέσαι τὰ νενομισμένα μνημόσυνα τοῖς προπάτορσι (2)! Τοιοῦτός ἐστιν ὁ ὑψηλὸς βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς θρησκείας, τῆς νομοθεσίας, καὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ παραδόξου ἔθνους τῶν Ἰνδῶν.

§. 29. Περὶ ἀποχῆς κρεωφαγίας.

Οἱ Ἰνδοὶ πρεσβεύουσιν, ὅτι ὁ Βισνοῦς ὁ Θεὸς τῶν θεῶν, ἐστὶν ἡ ζωὴ πάντων τῶν πνοὴν ἐχόντων, ἡ ἀρχὴ, τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος ὅλων τῶν ὄντων, ἡ γένεσις, ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ φθορά (3). Ἐπειδὴ οὖν ὁ Βισνοῦς ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς τῶν ζώων, οὐδεὶς εὐσεβὴς ζωοκτονεῖν ἢ κρεωφαγεῖν δύναται. « Πάντα τὰ βρώματά εἰσι τὰ αὐτὰ ἐντὸς τοῦ στομάχου· ἡ ἡδονὴ τῆς τροφῆς φθάνει μέχρι οὐρανίσκου, καὶ τοῦ ἄκρου τῆς γλώσσης· ὥστε διὰ στιγμιαίαν εὐχαρίστησιν ἐνὸς ζώου, οὐκ ἔστι δίκαιον ἵνα στερηθῇ τῆς ζωῆς ἕτερον ζῶον, ἐπίσης φιλόζων ὄν. Πρὸς τούτοις οἱ κρεωφάγοι εἰσὶ μᾶλλον ἐμ-

(1) Κεφ. Θ'. δίστ. 4—10.

(2) Αὐτόθι.

(3) Γενὰ Κεφ. 10.

παθεῖς, καὶ εἰς πλειότερας ἀσθενείας ὑποκείμενοι· οἱ δὲ ὀπωροφάγοι ἡπιώτεροι, καὶ ὑγιέστεροι (1). Ὁ κακοποιῶν, λέγει, τὰ ζῶα, κακῆς μετὰ θάνατον στάσεως τυγχάνει. Ὁ τρέφων ἑαυτὸν διὰ τῆς σαρκὸς ἄλλου ζώου, αἰωνίως κολάζεται κατὰ τὸν θεῖον Νηράδαν, ἢ εἰς φύσιν φυτοῦ μετενσωματοῦται, κατὰ τὸν ὅσιον Βεάσαν. Ἡ δὲ ἀποχὴ τῆς κρεωφαγίας ἐστὶν ὑπερτέρα πασῶν τῶν θυσιῶν, κατὰ τὸν δίκαιον Βριχασπαστήν· ὁ τοιοῦτος πορεύεται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν οὐρανὸν, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ θεόφρονος Βασίστα.»

« Οἱ ζωοκτόνοι, λέγουσιν οἱ ὅσιοι πατέρες, ἀπειράκις ἀναγεννηθήσονται ἐν μυρίαις φύσεσι, σκωλήκων καὶ φυτῶν.»

Τὴν τῆς ζωοφαγίας ἀποχὴν παρεδέχθησαν ὅλα σχεδὸν τὰ ἀσιατικὰ ἔθνη· τὴν δὲ ὀπωροφαγίαν ἐδίδασκον ἀσκοῦντες πάντες αὐτῶν οἱ σοφοὶ καὶ οἱ τοῦ θεοῦ ἱερεῖς. Αὐτὴν μετέφερεν ὁ Πυθαγόρας, καὶ εἰς τὸ Ὀμχκοῖον εἰσῆξε· αὐτὴν παρεδέχθησαν οἱ Πυθαγόρειοι· καὶ περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων ἐκτεταμένην συνέγραψε πραγματείαν ὁ ἐκ Τύρου Πυθαγορικός Πορφύριος (2).

§. 30. Περὶ τιμῆς πρὸς Βραχμᾶνας.

Τὸ παρὸν Κεφάλαιον ἐπικυρεῖ, τρόπον τινά, τὰς ἐν τῷ 24 Κεφαλαίῳ ὑπὲρ τοῦ τάγματος τῶν Βραχμάνων παρατηρήσεις ἡμῶν. Καθότι « ὁ τιμῶν, λέγει, τοὺς Βραχμᾶνας,

(1) Τοῦναντίον γὰρ καὶ πρὸς ὑγιείαν καὶ πρὸς σύμμετρον ὑπομονὴν τῶν πρὸς φιλοσοφίαν πόνων, τὴν ἄσαρκον δίαιταν, ὠμολόγει συμβάλλεσθαι. Πορφυρίου φιλοσ. περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων.)

(2) Πορφυρίου φιλοσόφου περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων βιβλ. 4.

τιμᾶ αὐτὸν τὸν Θεὸν Βισνοῦν. Κολάζεται ἐπομένως ὁ μὴ βοηθῶν τοὺς Βραχμᾶνας, ὁ ἀδικῶν, ὁ κακολογῶν, ὁ μὴ σεβόμενος, καὶ ὁ λύπην προξενῶν εἰς αὐτούς. Τιμωρεῖται ἐπίσης ὁ μὴ δίδων τροφήν, ἐνδύματα, ὑποδήματα καὶ πᾶσαν ἄνεσιν τοῖς Βραχμᾶσι. Πορεύονται δ' εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ τιμῶντες καὶ παντὶ σθένει περιποιούμενοι καὶ βοηθοῦντες τοὺς Βραχμᾶνας. Ὁ ἐλεῶν Βραχμᾶνα, καὶ τὰ πάθη αὐτοῦ χαλινάγων, καὶ τὸν Θεὸν λατρεύων, ὑψίστης τυγχάνει στάσεως. » Ὡστε ἡ πρὸς τοὺς Βραχμᾶνας τιμὴ ἰσοστάσιος, ἐνταῦθα φαίνεται, τῆς ἐγκρατείας, καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν λατρείας.

Εἰς τί δὲ συνίσταται ἡ Βραχμανικὴ χάρις; εἰς τὴν πράξιν, λέγει, τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν γνῶσιν τῶν θείων γραφῶν· ἀλλ' ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς ὑπερτέρα ἐστὶ καὶ αὐτῆς τῆς γνώσεως τῶν γραφῶν. Τὰ καλὰ ἔργα ἐπιφέρουσι τὴν βραχμανικὴν χάριν. Ἐκ τῶν ἔργων κρίνεται ὁ ἄνθρωπος. Τὰ ἔργα ἀποτελοῦσι τὸν ἄσημον, ἔντιμον· τὸν δὲ ἔνδοξον, τὸν ἰσχυρὸν καὶ πλούσιον τὰ κακὰ ἔργα ἄσημον, μικροπρεπῆ καὶ μικρολόγον δεικνύουσιν.

Ἡ δόξα καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν ἀρχόντων ἐστὶν ἐπίφοβος. Καθότι αὕτη σκοτίζει τὸν νοῦν, καὶ ὑπεροπτικὸν δεικνύει τὸν ἄρχοντα· ἡ δὲ ὑπερηφάνεια, καὶ ἡ οἷησις ἀπώλλεσε καὶ ἀπολλέσει πάντοτε πάντας ἄρχοντας καὶ δυνάστας. Ὅθεν καὶ ὁ Βασιλεὺς Ναχούσας ὑπερηφανευθεὶς εἰς ὄφιν μετεβλήθη, καὶ τῆς ἀρᾶς ἀπηλλάγη, ὅτε ὁ εἰδήμων Ἰνδδὶ στίρας ἔλυσε τὰς ἐξῆς ἀπορίας·

Τί ἐστὶν ἀρετή;

Ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἱλαρότης, ἡ θεωρία κτλ.

Τί δ' ἀλήθεια;

Ἡ πρὸς πάντας φιλοφροσύνη καὶ εὐσπλαγχνία· ἡ τῶν παθῶν χαλιναγωγία, ἡ τῶν νομίμων πράξεις, κτλ.

Τί δ' αὐτάρκεια;

Ἡ ἀποχὴ πάσης ἡδυπαθείας, ἡ αἰδώς, ἡ ἀνοχή, ἡ ὑπομονὴ κτλ.

Τί ἐστὶ γνῶσις;

Ἡ θεογνωσία. — Πραότης δέ; — Ἡ τῆς ψυχῆς τελεία εἰρήνη.

Εὐσπλαγχία; — Ἡ πρὸς πᾶν ἔμψυχον φιλοφροσύνη. — Τί δέ θεωρία; — Ἡ διάνοια, ἡ μηδόλως τὰ τῆς ὕλης διανοούμενη. — Τίς ἐστὶν ὁ μεγαλήτερος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου; — Τὰ πάθη, ὡς ἡ πλεονεξία, ἡ ἡδυπάθεια, ὁ θυμὸς, καὶ ἡ ὑπερηφάνεια. — Ποῖος λέγεται ἄνθρωπος ἀγαθός; — Ὁ πρὸς πάντας φιλόφρων. — Κακὸς δέ; — Ὁ σκληρὸς καὶ ἄσπλαγχνος.

Τί ἐστὶν ἄγνοια; — Ἡ τῶν ἐντολῶν ὀλιγωρία, καὶ ἡ τῶν νόμων ἀμέλεια.

Τί ἐστὶν εὐγενὲς φρόνημα; — Ἡ ὀρθὴ καὶ μετὰ λόγου φιλοτιμία.

Τί δὲ Καρτερία; — Ἡ τῶν αἰσθήσεων χαλιναγωγία καὶ ἡ ἀπάθεια.

Ποῖός ἐστὶν ὁ ἀληθὴς λουτρός; — Ὁ τῆς ἀρετῆς, τῆς μετανοίας, καὶ καθαρᾶς καρδίας.

Τίς λέγεται σοφός; — Καὶ τί ἐστὶ σοφία; — Ἀληθὴς σοφός ἐστὶν ὁ εὐσεβής· σοφία δὲ ἡ θεοφοβία, καὶ ἡ εἰλικρινὴς πρὸς Θεὸν λατρεία.

Τίς λέγεται ἄσοφος; Τίς βάρβαρος; — Ὁ ἀσεβὴς καὶ ἄθρησκος.

Τί ἐστὶν οἷησις; καὶ τίς οἰηματίας; — Ἡ δοκησιοσοφία, καὶ ὁ οἰόμενος, ὅτι τὰ πάντα γινώσκει, καὶ πᾶσαν τὴν ἐπιστήμην κατέχει.

Τί ἐστὶν ὑπόκρισις; — Ἡ ψευδὴς ἐπίδειξις τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς γνώσεως.

Τί ἐστὶ διαβολή; — Τὸ κακολογεῖν καὶ διαβάλλειν τοὺς ἄλλους.

Οἱ ὁρισμοὶ οὗτοί εἰσι τοσοῦτον ἀκριβεῖς, ὥστε οὐδεμιᾶς ἐξηγήσεως χρεῖαν ἔχουσι. Παρατηρεῖ δὲ ἐνταῦθα, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν σελίδα ὁ ἀναγνώστης, τὸ αὐτὸ πνεῦμα, τὰς αὐτὰς ἀρχάς, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν παρατηρήσεων, γενομένων εἰς τὸ ἔννατον καὶ εἰκοστὸν ὄγδον Κεφάλαιον τοῦ παρόντος ποιήματος.

§. 34. *Περὶ ἀληθείας καὶ εὐθύτητος· καὶ ὅτι ἀγαθὸν τὸ φυλάττειν ἀεὶ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν.*

Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι τὸ ἐξῆς τερπνὸν καὶ ἠθικὸν διήγημα· Ἦν ποτε, λέγουσι, παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰαμονᾶ πόλις εὐδαίμων, καλουμένη Σανδραβατὴ, ναοὶς κεκοσμημένη μεγαλοπρεπέσι, οἴκοις λαμπροῖς, καὶ δενδροστυχίαις ἀνθοφόροις, περιρρέομένη ἐκ ῥυάκων, καὶ ἀφθόνων πηγῶν, ἔχουσα εὐρεῖς ἀγυιάς καὶ πλατείας, τριόδους τε καὶ τετραόδους. Ἐβασίλευε δ' ἐν αὐτῇ ὁ εὐσεβὴς Βασιλεὺς Σανδρασένας. Ἐν ταύτῃ οὖν τῇ πόλει ἦν καὶ βοροστάσιον λαμπρὸν, καὶ ἐν αὐτῷ Δάμαλις Βραχμαῖνος σοφοῦ, εὐτραφὴς, πολυγάλακτος καὶ ἐμμελὴς, Βαχουλά τοῦ-

νομα. Αὕτη πορευθεῖσα κατὰ τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ ἄλσους ἐνέμετο πόαν χλοεράν. Παρέκειτο δὲ καὶ ὄρος δύσβατον, φάραγκας ἔχον, καὶ ἄντρα πλήρη ἀγρίων θηρίων, ἐν οἷς καὶ λέων μέγας, ὑπερίσχυρος καὶ αἰμοδόρος, καλούμενος Καμαρούπας, φωνὴν ὡς βροντὴν ἔχων, καὶ στόμα ὡς σπήλαιον. Ἐνταῦθα πλανηθεῖσα ἡ Βαχουλά, ἦλθεν ὑπ' ὄψιν τοῦ τρομεροῦ Λέοντος, ὃς εὐθέως δραμὼν, ἔθετο τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ ἐπ' αὐτῆς, εἰπὼν· « Σὺ εἶ τὸ ὠρισμένον σήμερον ἐμοὶ βρῶμα. » Ἡ δὲ, τὸν τρυφερὸν αὐτῆς μόσχον ἐνθυμηθεῖσα, πικρῶς ἐδάκρυσε. « Διατί κλαίεις, ὦ Βαχουλά, εἶπεν ὁ Λέων; ὁ θάνατος κοινὸς ἐστὶ τοῖς πᾶσι. » — « Ἐγὼ, ἀπήντησεν ἐκείνη, οὐ θρηνῶ ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ζωῆς· γινώσκω, ὅτι δεῖ μοι θανάτου τυχεῖν· ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ πρωτοτόκου μοι υἱοῦ, ὃς οὐδὲ χλόης εἰσέτι ὁσφραίνεται. Οὗτος πείνη καὶ δίψῃ θλιβόμενος ἐμὲ ἀναμένει βοῶν. Τοῦτον οὖν ἰδεῖν ἐφίεμαι, καὶ μαστὸν δοῦναι. Γαλουχήσασα δὲ καὶ περιλείξασα τὴν κεφαλὴν, καὶ παραδοῦσα τῇ ἐμῇ μητρὶ, καὶ συστήσασα ταῖς φίλαις, καὶ νουθετήσασα αὐτὸν τί τὸ καλὸν, καὶ τί τὸ κακὸν, πάλιν ἔρχομαι. Σὺ δὲ τότε με φάγε. Σήμερον ἐξάπαντως ἐπιστρέψω πρὸς σέ. — « Τί σοι χρεῖαν παιδὸς, εἶπεν ὁ Καμαρούπας; Σὺ πορευθεῖσα καὶ τὸν υἱὸν ἰδοῦσα, τὴν μητέρα καὶ τὰς φίλας, οὐδέποτε πλέον ἐπανακάμψεις. » Ἡ δὲ Βαχουλά ἀπήντησεν· « Ἄφες με ὑπάγειν· ὁμνύω, ὅτι σήμερον ἐπανέρχομαι· ἔσομαι δὲ βραχμανοκτόνος, πατροκτόνος καὶ μητροκτόνος, ἀσεβῆς καὶ ἱερόσυλος ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω· ἔσομαι παραβάτης τῶν θείων νόμων καὶ ἐπίορκος, ζωοφάγος, ἀφιλόξενος καὶ φονεὺς· τούτων ἀπάντων τῶν ἀμαρτημάτων ἔσομαι ἔνοχος, ἐὰν μὴ

ἐπανεέλθω. » Ὁ δὲ, ἀκούσας τῶν φρικτῶν ὄρκων, ἐπείσθη, εἰπὼν· «Συναινῶν εἰς τὴν σὴν πρότασιν, ἴσως μ' ἐκλάβης μοροπίστευτον· οἱ δὲ δοκησίσοφοι σοφισταί, οἱ τὰ ψεύδη, ὡς ἀληθῆ δεικνύοντες, καταπείσουσιν, ὅτι ἔξεστιν ἐπιорκεῖν ἐν κινδύνῳ. Ἐγὼ δὲ λέγω σοι, ὅτι ἡ ἐπιорκία μέγα ἐστὶν ἀμάρτημα ἐν παντὶ καιρῷ καὶ περιστάσει, καὶ διὰ τοῦτο τιμωρεῖται παρὰ τῶν θεῶν, καὶ τῶν ἀνθρώπων· ὅθεν ὁ ἀπατῶν ἄλλον, αὐτὸς ἐαυτὸν ἀπατᾷ. Πορεύθητι οὖν, ἰδὲ τὸν σὸν υἱόν· γαλουχήσασα δ' αὐτὸν καὶ νουθετήσασα ἐπανάκαμψον, τοὺς ὄρκους σεβομένη· μὴ δ' ἔχε γνώμην, ὡς ἐγὼ ἠπατήθην τοῖς ὄρκοις. Ἐμοὶ μὲν πίστις ἐγένετο ἐξ ὧν εἴρηκας· σὺ δὲ ποίησον ὡς θέλεις. Ἡ δὲ Βαχουλά «Ὅψι με σήμερον», εἶπε· καὶ ἐλθοῦσα εἰς τὸ βοοστάσιον παρετήρησε τὸν υἱὸν πείνῃ θλιβόμενον. Ὁ δὲ σκιρτῶν καὶ ἀγαλλόμενος ἔδραμε πρὸς τὴν μητέρα, καὶ τὴν βαθεῖαν αὐτῆς λύπην ἰδὼν, καὶ τὴν αἰτίαν μαθὼν, ἐζήτη μετὰ τῆς μητρὸς ἐπανελθεῖν. «Μετὰ σοῦ, ὦ μήτερ τεθνήξομαι! Τίς χρεῖα ζωῆς τῷ ὀρφανῷ;» — «Εἰς ἐμὲ, ἀπήντησεν ἡ Βαχουλά, ὠρίσθη ὁ θάνατος· αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ μεγάλη μου ἐντολή· Μεῖνε μὲν ἐνταῦθα, νεμόμενος δὲ πρόσεχε· ὅτι ἡ ἀπροσεξία μέγα ἐστὶ τοῖς νέοις ἐλάττωμα. Ἀρκέσθητι εἰς μετρίαν τροφήν· μὴ πλεονέκτει, ἀποστρέφου τὴν μετὰ τῶν διεφθαρμένων καὶ ἀσεβῶν συναναστροφὴν· μὴ πίστευε εἰς τὰ ρεύματα τῶν ποταμῶν, εἰς ἄγρια θηρία, εἰς αἰσχρὰς θηλείας καὶ εἰς κενοδόξους δεσπότας. Φοβοῦ τὸν Θεόν· σέβου τοὺς γέροντας, τοὺς ἐναρέτους καὶ σοφούς.» Ταῦτα εἰποῦσα καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ περιλείξασα πελάγει λύπης ἐμβεδυθισμένη εἶπεν· «Οὐκ ἔστι στοργή, οὐδ' ἀγάπη, οὐδ' εὐδαιμονία

μείζων τοῦ ἀγαθοῦ παιδός· οὗτός ἐστιν ἡ δόξα, ἡ χαρὰ, τὸ κλέος καὶ ἡ εὐτυχία τῶν γονέων, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλγος ὡς τὸ ἐκ τῆς στερήσεως τοῦ καλοῦ παιδὸς ἄλγος. »

Πρὸς δὲ τὴν μητέρα εἶπε· « Σύγνωνθι, ὦ μήτερ, εἰ ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ ἐξ ἀγνοίας παρεπίκρανά σε. Οὗτός ἐστιν ὁ ὀρφανὸς παῖς τῆς σῆς ταλαίνης θυγατρὸς· οὐ λέξω σοι ἕτερον . . . Καὶ παρ' ὑμῶν, ὦ φίλοι, συγνώμην αἰτῶ· τοῦτον δὲ τὸν ὀρφανὸν παῖδα φυλάττετε, καὶ ὡς τοὺς ἰδίους ὑμῶν παῖδας φιλήτε, νουθετοῦσαι. Μακάριος ὁ περιθάλπων τὸν ὀρφανόν. Τῶν λόγων τούτων ἀκούσασα ἡ μήτηρ καὶ αἱ φίλοι τεθλιμμένοι ἐθάρμυζον τὴν τῆς Βαχουλαῖς καρτερίαν. Ἡ δὲ « Συγχωρεῖται, εἶπεν, ἴσως, ὁ ψευδὴς λόγος, καὶ αὕτη ἡ ἐπιорκία πρὸς σωτηρίαν ἄλλου τινὸς κινδυνεύοντος· οὐδέποτε ὅμως πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν αὐτῶν· διότι ἡ ἐπιорκία μολύνει τὴν ψυχὴν, αἰδίου οὔσαν. Μόνος τις γεννᾶται, καὶ μόνος ἀποθνήσκει, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν τύπον τῆς καλῆς ἢ κακῆς πράξεως. Τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς, ἥτις ἐξ αὐτοῦ πηγάζει, καὶ αὐτός ἐστιν ἡ ἀλήθεια. Ἐπὶ τῆς ἀλήθειας στηρίζεται τὸ πᾶν τοῦτο, καὶ ἡ κοινωνία. Ἡ ἀλήθειά ἐστι τὸ κυρίως ἀγαθόν, αὕτη καὶ ἡ γνῶσις τοῦ θείου λόγου. Ὁ εὐσπλαγχνός καὶ ὁ φιλαλήθης τεύξεται τοῦ ὑψίστου βαθμοῦ. »

Ταῦτα εἶποῦσα, καὶ τὴν κατοικίαν πᾶσαν περιελθοῦσα, καὶ τὸν υἱὸν πάλιν ἰδοῦσα, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ περιλείξασα, « ὦ γῆ, εἶπε, καὶ θεοὶ πάντες καὶ πᾶσαι, ἱκετεύω ὑμᾶς· διαφυλάττετε τὸν ἐμὸν ὀρφανὸν παῖδα τῇ δυνάμει ὑμῶν ! ὦ ποταμοὶ καὶ λίμναι, ὑλόβιοι ὅσιοι, καὶ ὑλαῖοι θεοί, ὄρη, φάραγκες καὶ ἄλσει, διατηρεῖτε τὸν ἐμὸν δύστηνον παῖ-

ριδ'

δα, ὀρφανὸν ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ ὄντα! » Ταῦτα λέξασα ἐν πελά-
γῃ ἀθυμίαις οὔσα βεβυθισμένη, θερμὸν ἀναπνέουσα, καὶ βαθέως
στένουσα, κενὸν ἔβλεπε τὸν Κόσμον, στερισκομένη τοῦ παι-
δός· καὶ ἐν ἐκάστῳ βήματι προσπταίουσα ἦλθεν εἰς τὸν φο-
βερὸν λέοντα, πρὸς ὃν καὶ εἶπε· « Κορέσθητι ἤδη ἐκ τῆς
ἐμῆς σαρκός. »

Ὁ μὲν Καμαρούπας θαυμάσας οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν φα-
γεῖν. « Ὁ κόσμος οὗτος, εἶπε τῷ ὄντι, ἐπὶ τῆς ἀληθείας σῆ-
ρίζεται, ἐξ ἧς ἡ θεογνωσίᾳ καὶ ἡ ἀθανασία προσγίνεται. Εὐ-
δαίμων ἡ κοινωνία, ἡ πόλις καὶ ἡ οἰκία ἐν ἧ ὑπερτεροῦσιν
οἱ φιλαλήθεις! Ἦδη γινώσκω τὸ ἐκ τῆς ἀρετῆς μέγα καλόν.
Ἀπὸ τοῦδε ἐγκαταλείψω τὸν αἰμοδόρον τοῦτον βίον, καὶ
ἄσκησιν ποιήσω ὑπὲρ τῆς ἐμῆς σωτηρίας. Σὺ δέ, ὦ ἐνάρετη
Βαχουλά, δίδαζόν με οἷα σκληραγωγία συντείνουσά ἐστιν εἰς
ἐξάλειψιν τῶν ἐμῶν ἀμαρτημάτων. »

Ἡ δὲ Βαχουλά « Γίνωσκε, εἶπεν, ὅτι ἐν μὲν τῷ Σατέα
αἰῶνι ἐπαινεῖτο ἡ ἄσκησις· ἐν δὲ τῷ Τρέτα ἡ θεοφροσύνη, ἐν
τῷ Δβαπάρᾳ ἡ γνῶσις τῆς Βέδας καὶ ἡ θυσία· ἐν δὲ τῷ
παρόντι Κάλῃ αἰῶνι ἐπαινεῖται ὁ οἶκτος, ἡ φιλάνθρωπία καὶ τὸ
ἔλεος. Διὰ τοῦτο κρείττων πασῶν τῶν ἀρετῶν ἐστιν ἡ σω-
τηρία παντὸς ἐμψύχου. Ὁ ἔχων οἶκτον καὶ συμπάθειαν πρὸς
πᾶν ἔμψυχον τυγχάνει τοῦ ὑψίστου χώρου. Ἐν ταύτῃ τῇ
ἀρετῇ συμπεριλαμβάνονται συλλήβδην ἅπασαι αἱ ἀρεταί. »

Τότε ὁ Καμαρούπας ἀναμνησθεὶς, ὅτι ἐν ἄλλῃ γεννήσει,
ἐνεκα σκληρότητος, κατεδικάσθη εἰς φύσιν αἰμοδόρου θηρίου,
μετεμελήθη, καὶ τὸν νοῦν καθαρὸν εἰς Θεὸν ἀναβιβάσας, καὶ
τὴν πνοὴν ἐπισχὼν ἀφῆκε τὸ σῶμα, καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν

οὐρανόν. Ἡ δὲ Βαχουλά, ἐπανελθοῦσα, διῆλθε τὸν λοιπὸν βίον ἐν ἀρετῇ, καὶ ἡξιώθη τῆς οὐρανίου μακαριότητος μετὰ τοῦ παιδὸς καὶ τῶν φίλων αὐτῆς.

Ὁ ἀναγινώσκων, λέγει ὁ ποιητής, τὸ θαυμαστὸν τοῦτο διήγημα, καὶ βελτίων γίνεται, καὶ ἀθανασίας ἀξιοῦται.

Εἰς μάτην ζητήσει ὁ ἀναγνώστης τερπνότερον ἢ ἠθικώτερον διήγημα τοῦ τῆς Βαχουλάς. Ἀνεπίπλαστος, τῶνόντι, καὶ κατανυκτική ἐστὶν ἡ τῆς Βαχουλάς φιλοστοργία, καὶ οὐχ ἥττον ὁ πρὸς τὴν μητέρα σεβασμὸς αὐτῆς, καὶ ἡ πρὸς τὰς φίλας ἀγάπη. Ἀλλ' ὁ πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔρως ἀνώτερος παντὸς ἄλλου φρονήματος φαίνεται. Ὁ γὰρ ἀθετῶν αὐτὴν, πάσας καταπατεῖ τὰς ἀρετάς (1), ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας στηρίζεται τὸ πᾶν. Ὅθεν ὑπὲρ αὐτῆς ἐγκαταλείπει μητέρα, φίλας, συγγενεῖς, υἱὸν πεφιλημένον καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ ἐν πελάγει λύπης ἐμβεδυθισμένη πορεύεται εἰς καταφανῆ θάνατον, ἵνα μὴ ἐπίορκος φανῇ. Ἀλλ' εὐσεβῶς συστήσασα πρότερον τὸν ἀνήλικον καὶ ὀρφανὸν αὐτῆς παῖδα εἰς πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ στοιχεῖα· εἰς τὰς φίλας, καὶ τὴν μητέρα, εἶπε τὸν ἐμπεριεκτικὸν τοῦτον λόγον· Οὗτός ἐστιν, ὦ μητερ, ὁ ὀρφανὸς υἱὸς τῆς σῆς ταλαίρης θυγατρὸς!

§. 32. Περὶ διαφυλάξεως Βραχυμᾶρος.

Ἡ τοῦ κινδυνεύοντος καὶ καταφυγόντος σωτηρία ἐφάνη πρὸ μιανοῦ (2) μεγάλη ἀρετή. Ἡ σωτηρία ἐπομένως τοῦ

(1) Ἰδε Ἰτιχ. δίστ. 156—157.

(2) Αὐτ. Κεφ. ἀλ. ε. καὶ Κεφ. ι.

κινδυνεύοντος Βραχμᾶνος ὑπερτέρα ἐστὶ, καθ' ὅσον καὶ οἱ Βραχμᾶνες θειότεροι καὶ ἱερώτεροι τῶν ἄλλων λογίζονται. Τούτου ἕνεκα καὶ ἡ βραχμανοκτονία, ὡς τὸ μέγιστον τῶν ἁμαρτημάτων θεωρουμένη, αἰωνίως καὶ ἀνεπιστρέπτως καταδικάζεται (1).

Ἦν ποτε εὐσχήμων τις κόρη, Σουβράτα καλουμένη, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς κατέφυγεν εἰς τὴν ἔρημον σὺν τῷ ὀσίῳ αὐτῆς πατρί. Κατὰ δυστυχίαν μετ' οὐ πολὺ ἐτελεύτησε καὶ οὗτος· ἡ δὲ ὀρφανὴ καὶ ἐν ἐρήμῳ μεμονωμένη κόρη, τὴν στέρησιν τῶν γονέων ἀπαρηγορήτως ἐθρήνει, τὸν θάνατον συνεχῶς ἐπικαλουμένη. Ὁ δὲ Θεὸς τοῦ ἄδου Ιάμας, παραστὰς αἴφνης, « Εἰς μάτην, εἶπε, θρηνεῖς· ὅτι οἱ τελευτήσαντες οὐκ ἐγείρονται. Γίνωσκε δ' ὅτι ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει ἁμαρτήσασα, ἄρὰν ἔσχες, καὶ αὐτῆς ἕνεκα ἤδη τιμωρῆσαι. Σὺ γὰρ ἄλλοτε ἐταῖρα πάγκαλος ἐτύγχανες οὔσα, Σουδαρὴ τοῦνομα· ἰδὼν δέ σε νέος Βραχμᾶν ὑπερηγάπησε καὶ μετὰ σοῦ ἐν φιλότῃ τετραετίαν διεβίωσε, πᾶσάν τε τὴν περιουσίαν κατηνάλωσε, καὶ ὑπότινος ἀντεραστοῦ ἐπὶ τέλους ἐφονεύθη. Ὁ οὖν πατήρ, ἡ μήτηρ, καὶ ἡ χήρα σύζυγος κατηράσαντό σου εἰπόντες· Καὶ αὕτη ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὀρφανὴ ἔστω πατρός τε καὶ μητρὸς ἐν ἐρήμῳ. Ταῦτα ἐξ ἐκείνης τῆς ἀρᾶς πάσχεις σήμερον. »

« Ἀλλὰ πόθεν, ἠρώτησεν ἡ Σουβράτα, ἁμαρτωλὴ οὔσα εἰς οἶκον ὀσίου Βραχμᾶνος ἐγεννήθην; » — « Καθότι, ἀπεκρίθη ὁ Ιάμας, ἦν ποτε ὁδοιπὸρος Βραχμᾶν θεόφρων, ὃς φθάσας εἰς τὴν

(1) Ἰδε Κεφ. κή. τοῦ παρόντος ποιήματος.

πόλιν ἐν καιρῷ νυκτός, κατέλυσε πρὸ τῆς θύρας τῆς σῆς οἰκίας. Οἱ δὲ περίπολοι, ἐκλαβόντες αὐτὸν ὡς κακοποιὸν, ἀπήγαγον εἰς εἰρκτήν· σὺ δὲ δραμοῦσα ἐγγυήθης ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ οἴκαδε ὀδηγήσασα φιλανθρώπως ἐπεριποιήθης. Ὁ δὲ εὐγνωμονῶν ἐνουθέτει, παρακινῶν σε ἵνα μὴ ἀμελῇς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, χάριν τῆς ἡδονῆς τοῦ σώματος, φθαρτοῦ ὄντος. Σὺ δὲ πεισθεῖσα προσῆλθες εἰς τὴν ἀρετήν, καὶ ἔνεκα τῆς μετανοίας καὶ τῆς φιλανθρωπίας, ἐγεννήθης ἐν οἴκῳ ὀσίου Βραχμᾶνος.» Ταῦτα εἰπὼν ὁ μὲν Ἰάμας ἄφαντος ἐγένετο· ἡ δὲ κόρη παρηγορηθεῖσα ἐλάτρευε τὸν Θεόν, καὶ μετὰ θάνατον ἔτυχε τῆς ὑψίστης χώρας. Ἐκ τούτου γίνεται ἔτι μᾶλλον καταφανές, ὅτι ἡ ἀγαθὴ πράξις οὐδέ ποτε ἀπόλλυται, οὐδ' ἄνευ ἀμοιβῆς διαμένει.

§. 33. Περὶ Θεοσεβείας.

Ἡ ὕλη τῶν προηγουμένων δύο καὶ τριάκοντα Κεφαλαίων ἐστὶν ἠθικὴ, τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀρετῶν διαπραγματευομένη· ἡ δὲ τοῦ παρόντος, σύντομος, ὑψηλὴ, καὶ ὅλως θεολογικὴ, καὶ ὡς ἐκ τούτου πλειότεραν ἀπαιτεῖ προσοχὴν καὶ σοβαρὰν σκέψιν. Καθότι ὑπαρχούσης, ἀναντιρρήτως, ἐν τῇ Ἰνδίᾳ ἀφ' ἐνὸς μὲν πολυθείας, καὶ μονοθείας· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀθείας· καθαροῦ ὕλισμοῦ, καὶ ἀπολύτου πνευματισμοῦ, πολυειδῆ εἰσι καὶ τὰ δόγματα, τὰ σύμβολα, αἱ αἱρέσεις, αἱ ἐρμηνεῖαι καὶ ἐξηγήσεις τῶν γραφικῶν ῥήσεων. Ἐκ τούτου ἀκολουθεῖ ἀναμφιβόλως, σύγχυσις μεγίστη, καὶ δις αἰγμὸς ὡς πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ἐννοιαν, τὴν πίστιν, καὶ τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ. Καθότι εἰς οὐδὲν ἔθνος ὁ νοῦς καὶ ἡ διάνοια τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀπέκτησε τοσαύτην ἐλευθερίαν, οὐδὲ πλειότερας καὶ

ποικιλωτέρας διήλθεν εὐθυβολίας, καὶ περισσοτέρας αἱρέσεις ἐσχημάτισεν, ὡς ἐν τῇ Ἰνδία. Ἐκ τούτου παρατηρεῖται ὁ ὄγκος τῶν θεολογικῶν βιβλίων καὶ τῆς δογματικῆς μυθολογίας, τὸ μέγα τῶν θεῶν πλῆθος, τὸ ποικίλον τῆς πρὸς αὐτοὺς λατρείας, καὶ τὰ διάφορα τῶν θεοσόφων συστήματα. Ὁ οὖν ποιητὴς τῆς παρούσης πραγματείας, ὁπαδὸς ὢν τοῦ Βεάσα, ὀρίζει ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τούτῳ, ὡς ἐκεῖνος ἐν τῇ Βεδάντα (1), καὶ ἐν τῇ Γιτᾶ (2), ποῖός ἐστιν ὁ ἀληθὴς Θεός, πρὸς ὃν ἀπαιτεῖται πᾶσα ἡ τοῦ ἀνθρώπου λατρεία καὶ ἀφοσίωσις· καὶ ποῖον δ' ἐπομένως ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφετὸν, ὅπερ ὁ ἔμφρων διώκειν παντὶ σθένει ὀφείλει. Παρατηρεῖται μὲν σαφέστατα, ὅτι ἡ θεοδιδασκαλία τῆς Ἰτιχασα-Σαμουτσαίας, καὶ ὁ ἐν τῇ Γιτᾶ ἱερὸς λόγος, καὶ ἡ ἐν τῇ Βεδάντα ἐρμηνεία εἰσὶ κατὰ πάντα σύμφωνοι, κατὰ τε τὴν ἔννοιαν, τὸν σκοπὸν, καὶ τὸ πνεῦμα· διαφέρουσι δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τῶν ἄλλων θεολογικῶν πεποιθήσεων. Καὶ πηγὴ σχεδὸν ἀπασῶν ἐστὶ μία, ἡγουν αἱ ἱεραὶ Βέδαι· αἰτία δὲ τῆς διαφωνίας, τὸ σκοτεινὸν, τὸ ἀλληγορικόν, καὶ μυστηριῶδες αὐτῶν ὕφος, ὅπερ στάδιον εὐρὺ ἠνέωξεν εἰς τὴν φαντασίαν τῶν σχολιαστῶν καὶ ἐρμηνευτῶν τῶν θεολογικῶν τούτων βιβλίων (3).

Ὁ σκοπὸς οὖν τοῦ Βεάσα ἐν τῇ Βεδάντα, τῇ Μαχαβαράτα, τῇ Γιτᾶ, ταῖς Πουράναις, καὶ ἐνταῦθά ἐστὶν ἵν' ἐπαναγάγῃ

(1) Translation of several principal Books, Passages, and Texts of the Veds, and of some controversial Works on Brahmanical Theology. By Rajah Rammohun-Roy. Loudon 1832. Ἰδε Abridgment of the Vedant σελ. 7—22.

(2) Γιτᾶ τόμος τρίτος τῆς παρούσης Συλλογῆς.)

(3) Rammohun-Roy Abridgement of the Vedant αὐτόθι.

τάς πολυειδεῖς δοξασίας τῶν ἑτεροδόξων πολυθεϊστῶν τε καὶ ἀθέων εἰς τὴν γνῶσιν καὶ λατρείαν τοῦ ἐνός Θεοῦ. Δὲν προσβάλλει μὲν ὀρμητικῶς κατ' ἀρχάς τὰς τοιαύτας δοξασίας· ἀλλ' ἀποδεικνύει αὐτάς σαθράς, ψευδεῖς, καὶ γελοίας, ἀπέναντι τοῦ μεγαλείου τοῦ ὑψίστου Θείου, καὶ τῶν ἀφάτων αὐτοῦ τελειότητων. Τὴν αὐτὴν μέθοδον ἀκολουθεῖ καὶ περὶ ἀρετῆς· « Ἐπειδὴ, ὁ κόσμος οὗτος, κλίνει ἐκ φύσεως εἰς κτῆσιν τοῦ πλούτου, καὶ εἰς ἀπόλαυσιν τῆς ἡδονῆς· ἀμφοτέραι δ' εἰσὶ θυμῆρεις παντὶ ἀνθρώπῳ, ὁ Βεάσας, λέγει ὁ ποιητής, φαίνεται, ὅτι παραδέχεται αὐτάς, καὶ περ οὔσας ἀξιοκατηγορήτους, ὅπως ἐφελκύσῃ εὐκολώτερον εἰς ἑαυτὸν τὰς καρδίας· ἀλλὰ πάλιν κατακρίνει, καὶ παντάπασι καταστρέφει αὐτάς, ὁμιλῶν περὶ ἀρετῆς, περὶ λυτρώσεως καὶ σωτηρίας, περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ Κόσμου, καὶ περὶ αἰδίου Ὀλβιότητος (1).

Τὸ ὕψιστον Θεῖον ἢ Βράχμα, εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου δημιουργῆσαι θέλων τὸν σύμπαντα Κόσμον, παράγει ἐξ ἑαυτοῦ τὴν Βαρβανὴν ἢ Μαΐαν (ἀρχαίγονον ὕλην)· καὶ ὡς ἀπαύγασμα αὐτοῦ ἀγεννήτως, τοὺς τρεῖς μεγάλους θεοὺς, ἡγουν τὸν Βραχμᾶν, τὸν Βισνοῦν, καὶ τὸν Σίβαν, ἧτις ἐστὶν ἡ ἐν τρισὶ δυνάμεσι κοσμικὴ μονάς, δι' ἧς δημιουργεῖ, συνέχει, καὶ φθείρει τὰ πάντα. Οἱ τρεῖς οὗτοι θεοὶ ἔχουσι θείας καὶ ἀνθρωπίνους ιδιότητας (2).

Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν τριῶν θεῶν ὁ δημιουργὸς Βραχμᾶς ἐστὶν ἀτελής· ὁπωσοῦν Θεός· ὁ δὲ ὀλλύων Σίβας, σκληρὸς καὶ

(1) Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίχ προοίμιον δίστ. 11 ἕως 15 κεφ. ιά. ιστ' καὶ ιθ'.

(2) Polier Mythologie des Indous, Ch I. p. 156—157.

αἰμοχαρής· μόνος ὁ Βισνοῦς ἐστὶν ἡ αὐταγαθότης καὶ ἡ τελειότης. Ὅθεν καὶ τὸ ὑψιστον Θεῖον εἶπεν εἰς τὸν Βραχμᾶν, ὅτι ἐγὼ, ὢν ἀόρατος καὶ ἀκατάληπτος, ὁρατὸς καὶ καταληπτὸς γίνομαι ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ Βισνοῦ (1).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἰς τρία διαιρεῖται ἡ τῶν Ἰνδῶν θεολατρεία·

α'. Οἱ τὸ ἀπόλυτον καὶ ὑψιστον Θεῖον (Βράχμα) λατρεύοντες, οἵτινες Σίκκες (Sicks) καλοῦνται (2). Οὗτοι, ὡς καθαροὶ μονοθεῖσταὶ καὶ πνευματισταί, δέχονται μὲν τὰ περὶ τοῦ ἐνιαίου Θεοῦ δόγματα τῶν Βεδῶν, οὐδόλως δὲ τὴν ὑπαρξιν τῶν τριῶν μεγάλων θεῶν, οὐδὲ τοὺς μετὰ τούτους κατωτέρους θεοὺς λατρεύουσιν.

β'. Οἱ μετὰ τοῦ ὑψίστου Βράχμα, καὶ τοὺς τρεῖς πρώτους θεοὺς πρεσβεύοντες· ἡγουν Βραχμᾶν, Βισνοῦν, καὶ Σίβαν· ἀλλ' ἐξ αὐτῶν, τοὺς δύο μόνον τελευταίους προσκυνοῦσι. Οἱ δὲ πλείότεροι καὶ σοφώτεροι, μόνον τὸν μέγαν Βισ-

(1) Ἔνεκα τούτου φαίνεται, ὅτι οἱ Ρίσχοι, οἱ προφητάνακτες, καὶ πάντες οἱ θεῖοι παρ' Ἰνδοῖς πατέρες, θεολόγοι, καὶ Βραχμᾶνες, τὸν μὲν Βραχμᾶν θεωροῦσιν ὡς θεὸν ἐμπαθῆ, ἀτέλειάν τινα ἔχοντα· τὸν δὲ Σίβαν ὡς σκληρὸν, καὶ φθοροποιὸν, ὅτι καὶ ἡ κοσμικὴ ὑπαρξις, καὶ ἡ κοσμικὴ φθορὰ εἰσὶν ἐπίσης ἀτελεῖς. Μόνος ἄρα ὁ Βισνοῦς, ὁ διὰ τῆς ἀπείρου αὐτοῦ ἀγαθότητος συνέχων, διακοσμῶν, καὶ περιέχων τὰ σύμπαντα, ἐστὶ τέλειος Θεός· καὶ τέλειος ἄνθρωπος. Οὗτος ὑπέστη ἐννέα ἐπιπόνους ἐνσαρκώσεις πρὸς καταστροφὴν τῆς κακίας, καὶ πρὸς σωτηρίαν τῶν καταπιεζομένων ὑποδεεστέρων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. Ὁ δὲ Ὑψιστος εἶπε ῥητῶς· « Ὅτι ἡ οὐσία τοῦ Βισνοῦ ἐστὶν ἡνωμένη μετὰ τῆς ἰδικῆς μου. Δι' αὐτοῦ γίνομαι ὁρατὸς καὶ καταληπτὸς. Ὁ λατρεύων αὐτὸν, λατρεύει ἐμέ· καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ἐνωθεὶς ἐνοῦται αἰδίως μετ' ἐμοῦ κτλ. »

Ἰδε Πολιέρον Μυθολ. Ἰνδῶν κεφ. I. σελ. 173 καὶ κεφ. II. σελ. 231 — 232. 233.

(2) Polier. Αὐτόθι ch. I. p. 151.

νοῦν λατρεύουσιν, ὃν ὁμολοῦσιν τῷ ὑψίστῳ Βράχμα πρεσ-
βεύουσι, Θεὸν τῶν θεῶν ἀποκαλοῦσι, καὶ ὑπέρτατον πάντων
δοξάζουσι (1).

γ'. Εἰσὶ δὲ ἄλλοι, οἵτινες ὅλως ἀρνούμενοι τὴν ὑπαρξίν τοῦ
Θεοῦ καὶ τῶν θεῶν· ἀγέννητον δὲ καὶ ἄφθαρτον, αὐτόματον
καὶ ἄνευ προνοίας τὸ πᾶν κυβερνώμενον φρονοῦσι.

Ἐκ τούτων καὶ αἱ δοξασίαι τῶν θεοσόφων εἰς τρεῖς δια-
ροῦνται κυριωτέρας τάξεις· εἰς τὰς τῶν Μονοθεϊστῶν, Πο-
λυθεϊστῶν, καὶ Ἀθέων· ἢ ὀρθοδόξων, ἑτεροδόξων, καὶ ἀσε-
βῶν. Εἰς τὰ συγγράμματα τῶν δύο πρώτων εὐρίσκεται,
ἐνκντιρρήτως, πᾶσα ἡ μεταφυσικὴ θεολογία, οὐ μόνον τῶν
Πυθαγορείων,¹ ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀκαδημίας, τοῦ Λυκείου, καὶ
τῆς Στοᾶς. Εἰς δὲ τὰ τῶν δευτέρων παρατηροῦνται αἱ ἀρ-
χαὶ τῆς Ἰωνικῆς φιλοσοφίας, αἱ δοξασίαι τῶν ἀτομιστῶν,
καὶ ὕλιστῶν, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, προσπαθούντων ἵν'
ἐξηγήσωσι διὰ καθολικῆς τινος δυνάμεως, ἢ, ὡς ἄλλοι λέ-
γουσι, διὰ παγκοσμίου τινὸς ψυχῆς, τὴν δημιουργίαν, τὴν
παγκόσμιον τάξιν, τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὰς δυ-
νάμεις καὶ ἐνεργείας αὐτῆς. Οἱ τοιοῦτοι, ὡς καινοφανῆ ιδέαν
ἐκλαμβάνοντες τὴν ἄρνησιν τῶν παραδεδεγμένων, πίπτουσιν
εἰς μυρίας ἀντιφάσεις, ὡς συνέβη καὶ εἰς τινὰς τῶν νεω-
τέρων σοφῶν, οἵτινες τὰ ἀρχαῖα φιλοσοφήματα ἀναμασῶν-
τες, παρουσιάζουσιν ὡς καινοφανεῖς, μετὰ τινος ἠθικοῦ μαν-
δύα περιβεβλημένας, τὰς ἀπηρχαιομένας δοξασίας τῶν πα-
λαιῶν φιλοσόφων.

(1) Polier Αὐτόθι.

Ἄξιον δὲ περιεργείας, ὡς ἐρρέθη, ἐστίν, ὅτι ἡ πηγὴ τῶν πολυειδῶν θεοσοφημάτων εἰσὶν αἱ Βέδαι, ὧν τὸ κῦρος πάντες παρὰδέχονται· ἀλλ' ἔχουσιν ὕψος σκοτεινὸν καὶ ἀλληγορικόν, ἀπαιτοῦσιν ἐρμηνείας καὶ ἐξηγήσεις, εἰς ἃς ἐνασχολούμενος ἕκαστος τῶν φιλοσόφων ἐβυθίσθη εἰς τὰ πελάγη τῆς εἰκασίας, καὶ ἀπομακρυνθεὶς τῆς ὁδοῦ, εἰς παντοδαπὰς δοξατίας ἐξώκειλε (1).

Τινὲς, π. χ. φρονοῦσιν, ὅτι τὸ ἄκρον ἐφετόν ἐστίν ἡ ἀρετὴ. Ἄλλοι, ὁ πλοῦτος· Οὗτοι ἡ τρυφή· ἐκεῖνοι, ἡ ἀθανασία, καὶ τινες τὰ τέσσαρα ταῦτα ὁμοῦ. Τινὲς πάλιν δοξάζουσιν, ὅτι τὸ ἄκρον ἐφετόν ἐστίν ἡ θεογνωσία. Τινὲς ἡ ἐλεημοσύνη· ἄλλοι, ὁ πρὸς πᾶν ἔμψυχον οἶκτος· οὗτοι ἡ εὐθύτης, ἐκεῖνοι ἡ ἰλαρότης· ἕτεροι ἡ γνῶσις τῶν ὄντων κτλ.

Ἡ αὐτὴ ἀμφιβολία ἐστὶ καὶ περὶ τῆς γνώσεως καὶ τῆς λατρείας τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ. Καθότι, οἱ μὲν φρονοῦσιν, ὅτι εἷς ἐστίν ὁ Θεός, ἄϋλος, ἀναρχος, ἀκατάληπτος, καὶ πανσθενής. Οἱ δὲ, ὅτι, ἐκτὸς τούτου, εἰσὶ καὶ ἕτεροι τρεῖς μεγάλοι θεοὶ ἐξ αὐτῆς τῆς θελήσεως τοῦ ὑψίστου ἐκπορευθέντες. Ἄλλοι ἐκτὸς αὐτῶν, καὶ πλῆθος ἄλλων θεῶν ὑποδεεστέρων λατρεύουσιν.

(1) Κεφ. λγ'. δίστ. 56.

Οἱ σχολιασταὶ ἀναφέρουσιν, ὅτι ὁ Βεῖσας μεταρρύθμισας τὰς τέσσαρας Βέδας ἐδίδαξεν ἀνὰ μίαν εἰς ἓνα ἕκαστον μαθητὴν· ἦγον τὴν μὲν Ῥίτχη-Βέδαν πρὸς τὸν Πείλην· τὴν Ἰαδιούχ-Βέδαν εἰς τὸν Οὐαῖσάμπα-Ἰάναν· τὴν Σάμαν Βέδαν εἰς τὸν Ἰδιαμινὴν· τὴν δὲ Ἀθαρβάναν Βέδαν εἰς τὸν Σουμαντοῦ. Οὕτω καὶ τὰς Πουράνας εἰς τὸν Σοῦταν. Ἐκαστος τούτων ἐδίδαξε τὴν Βέδαν αὐτοῦ εἰς ἄλλους μαθητάς, καὶ οὗτοι πάλιν εἰς ἄλλους· ὥστε προϊόντος τοῦ χρόνου ἐκ τῆς ἐξηγήσεως τῶν διαφορῶν τευχῶν ἀνεφάνησαν 1100 θεολογικαὶ σχολαὶ διαφοροτρόπως ἐξηγοῦσαι τὰ σκοτεινὰ τῶν γραφῶν χωρία. Γαμμο-χούνημ-Ῥόη. Αὐτόθι. — Φιλολ. Πάνθ. σελ. 309.

Ἕτεροι δὲ ὅτι μόνος ὁ Βισνοῦς ὁμοούσιός ἐστι τῷ Ὑψίστῳ, καὶ αὐτὸν ὡς τὸν ἐν ὕλει Θεὸν προσκυνοῦντες, τὸν νοῦν εἰς τὸ αἶϋλον ἀναβιβάζουσιν. Ἄλλοι ὁμῶς, ἀρνούμενοι τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν θεῶν, φρονοῦσιν, ὅτι τὸ πᾶν τοῦτό ἐστιν αὐτόματον καὶ ἄνευ προνοίας· αὐτὸ δὲ καὶ ἡμᾶς καθαρὰν ὕλην φρονοῦσι (1). Τινὲς δὲ πάλιν ἀρνούμενοι Θεὸν ἅμα καὶ ὕλην, δοξάζουσιν, ὅτι τὸ πᾶν ἐστιν ἀνείδρον καὶ ἀνύπαρκτον· πάντα δὲ τὰ γιγνόμενα καθαρὰ φαντάσματα, καὶ ὡς οἱ ἐν ὕπνῳ ὄνειροί εἰσιν (2).

Ἡ αὐτὴ σύγχυσις ὑπάρχει καὶ περὶ ψυχῆς. Οἱ μὲν φρονοῦσιν, ὅτι ὑπάρχει μία καθολικὴ ψυχὴ, τὰ πάντα ζωογονοῦσα· οἱ δὲ πολλὰς, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις (3). Τινὲς, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀνώλεθρος καὶ αἰδία· οἱ δὲ, ὅτι ὑπάρχει καθ' ὅσον καὶ τὸ σῶμα· τούτου δὲ διαλυομένου, διαλύεται καὶ ἐκείνη (4). Ὡστε κατ' αὐτοὺς ἡ ψυχὴ οὐκ ἔστιν οὐσία αὐθύπαρκτος, συνείδησιν ἑαυτῆς ἔχουσα· ἀλλ' ἁρμονία τις τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ὁργανισμοῦ, ὡς ἡ ἁρμονία τῆς λύρας καὶ τῶν χορδῶν (5). Ἄλλοι δοξάζουσιν, ὅτι τὸ πᾶν τοῦτο καὶ ἡμεῖς πάντες ἐσμέν ὡς ῥεῦμα ἀεννάως ῥέον. Γένεσις, ἐπομένως, ἀλλοίωσις, φθορὰ, καὶ παλιγγενεσία τῶν

(1) Ἄλλοι δὲ λίαν κακόφρονες, καὶ ἄθεοι λέγουσιν, ὅτι τὸ πᾶν ἀδέσποτον ἐστι καὶ ἀπροστάτευτον. (Ἰτιχ. δίστ. 51—58.)

(2) Τοιαύτην τινὰ ιδέαν ὁ θεῖος Πλάτων ἐξηγεῖ ὡς πρὸς τὰς ἐπὶ τοῦ τειχίου σκιάς «κινδυνεύει γὰρ ἡμῶν ἕκαστος, οἷον ὄναρ εἰδὼς ἅπαντα πάντ' ἂν πάλιν ὥσπερ ὕπαρ ἀγνοεῖν. (Πλάτ. πολιτεία βιβλ. ζ'. στ'.)

(3) Ἰτιχάτα δίστ. 59.

(4) Αὐτόθι δίστ. 60.

(5) Ὅτι τοιοῦτόν τι μάλιστα ὑπολαμβάνομεν τὴν ψυχὴν εἶναι, ὥσπερ ἐντεταμένου τοῦ σώματος ἡμῶν, καὶ ξυνεχομένου ὑπὸ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ

όντων ἐστὶ παγκόσμιός τις χεῖμαρρος, ῥέων ἀδιακόπως εἰς αἰῶνας αἰώνων (1).

Πολυειδῶν οὖν οὐσῶν τῶν τε δοξασιῶν, καὶ τῶν συστημάτων, οἱ ἄνθρωποι ἐν ἀπορίᾳ εἰσὶ περὶ τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ Κόσμου, καὶ περὶ Ψυχῆς (2). Ταῦτα πάντα γινώσκων ὁ θεῖος Βεάσας, λέγει ὁ Βραχμᾶν Ῥαμμοχοῦν-Ῥόης ἐν τῷ προῤῥηθέντι συγγράμματι, πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν, ἀφ' οὗ ἔθετο ἐν τάξει τὰς Βέδας, καὶ εἰς βιβλία καὶ Κεφάλαια διήρεσεν, οὗ ἕνεκα καὶ Βεδα-Βεάσας ἐκλήθη, συνέταξε καὶ ἐπιτομὴν αὐτῶν, εἰς ἣν τὰς διαφόρους τῶν Βεδῶν ῥήσεις ἐν ἁρμονίᾳ ἀπέδειξε, τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἐρμηνεύσας. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο καλεῖται Βεδάντα (Vedant), ἐπίθετον συγκείμενον ἐκ δύο Σανκριτικῶν λέξεων, αἵτινες σκοπὸν καὶ ἐρμηνείαν τῶν Βεδῶν φανερόνουςιν. Αὐτὸ μετ' εὐλαθείας ἀναγινώσκουσιν οἱ πανδῖται ἢ λόγιοι, καὶ οἱ Βραχμᾶνες· τὸ δὲ κῦρος αὐτοῦ ὁμοίον ἐστὶ τῷ τῶν ἱερῶν γραφῶν (3). Τὸ πνεῦμα οὖν τῶν Βεδῶν

ξηροῦ καὶ ὑγροῦ, καὶ τοιούτων τινῶν κρᾶσιν εἶναι καὶ ἁρμονίαν αὐτῶν τούτων τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ἐπειδὴν ταῦτα καλῶς κραθῇ πρὸς ἀλλήλα. Εἰ οὖν ψυχὴ τυγχάνει εὖτα ἁρμονία τις, δῆλον, ὅτι ὅταν χαλασθῇ τὸ σῶμα ἡμῶν ἐμμέτρως, ἢ ἐπιταθῇ ὑπὸ νόσων καὶ ἄλλων κακῶν, τὴν μὲν ψυχὴν ἀνάγκη εὐθύς ὑπάρχει ἀπολωλέναι, καὶ περ εὖσαν θειοτάτην, ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι ἁρμονίαι . . . Τὰ δὲ λείψανα τοῦ σώματος ἐκάστου πολὺν χρόνον παραμένειν, ἕως ἂν ἢ κατακαυθῇ, ἢ κατασαπῇ. (Πλάτων Φαίδων §. 80).

(1) Ἰτιχ. δίστ. 61. Τοιοῦτός ἐστὶν ὁ ἀένναος ῥοὺς τῶν ὄντων τοῦ Ἡρακλείτου, ἀπεικάζοντος τὰ ὄντα ποταμοῦ ῥεῖ, καὶ δι' αὐτῆς τὴν ὄντως τῶν ὄντων ἀπάντων μεταβολὴν καὶ κίνησιν ἐξηγοῦντος κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα. (Ἰδε Κρατύλον).

(2) Ἰτιχ. Κεφαλ. λγ'. δίστ. 56 καὶ Πολιέρος αὐτόθι.

(3) Ῥαμμοχοῦν εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς Βεδάντας σελ. 3—22.

Ἀλλ' ἐξ ὧν ἐρρέθησαν μέχρι τοῦδε παρρηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι αἱ φι-

ἐξηγήσας ἐν τῇ Βεδάντα, ἡρμήνευσε καὶ ἐν τῷ ἐπεισοδίῳ τῆς Μαχαβαράτας, ἥτοι τὴν Γιτάν, ἐξ ἧς ὁ ἀνώνυμος ἡμῶν ποιητὴς συνέλεξε κατ' ἐκλογὴν, καὶ ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ

λοσοφικαὶ αἱρέσεις καὶ τὰ συστήματα τῶν σοφῶν Ἰνδῶν εἰσὶν ἄξια σπουδαίας, τωόντι καὶ σοβαρᾶς προσοχῆς, διὰ τε τὴν ποικιλίαν, καὶ τὸ ὕψος. Καθότι ἡ μεγαλοφυΐα αὐτῶν προσεγγίσασα τὰ δυσκολώτερα προβλήματα τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας ἐπλησίασεν εἰς τὴν πρώτην αἰτίαν, καὶ ἐζήτησε τὴν λύσιν τῶν περὶ Θεοῦ, περὶ Κόσμου καὶ περὶ ψυχῆς ζητημάτων, ὡς ἔπραξαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ὁπείων ἤρχιζε, μέχρι τοῦδε, ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Πλὴν καθὼς αὐτὰ, οὕτω καὶ ἐκεῖνα ἀπαιτοῦσι τὴν αὐτὴν μελέτην. Ἡ δὲ καθολικὴ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας ἀτελὴς λογισθήσεται σήμερον, ἄνευ τῆς ἐκθέσεως καὶ τούτων, ὡς παρατηρεῖται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Τενεμάννου, καὶ τινων ἄλλων.

Λὲν ἐξετάζομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ποιᾶ ποιῶν εἰσὶν ἀρχαιότερα, κατὰ πόσον συμφωνοῦσι, καὶ τίνες οἱ ἰδιάζοντες χαρακτῆρες μεταξὺ αὐτῶν, ὅπερ ἐστὶ ζήτημα ζωτικόν, ἐμπεριέχον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν, τὴν πρόοδον, καὶ πᾶσαν τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοός. Περὶ τούτου ἄλλοτε. Εἰς δὲ τοῦ παρόντος, ἐπαναλαμβάνοντες τὰς ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς Γιτᾶς σκέψεις ἡμῶν (σελ. 55'. καὶ ἐφεξῆς), λέγομεν, ὅτι καλῶς μὲν ὁ φιλόσοφος Κουζίνος (μαθημ. τοῦ 1829. ἔτους) εἰς ἐξ, τὰ κυριώτερα συστήματα, διήρесе πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν φιλοσοφίαν· καλῶς ὁμῶς ἐτοποθέτησεν αὐτά. Καθότι τὸ σύστημα τῆς Βεδάντας, εἰς ὃ ἀνήκει ἥτε Γιτᾶ, ἡ παριῦσα πραγματεία καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἔπρεπε νὰ τεθῇ τελευταῖον καὶ οὐχὶ πρῶτον.

Τὸ χειρόγραφον τῶν ἀφορισμῶν τῆς Βεδάντας, βάσις τοῦ Βεδαντικοῦ συστήματος, ἐδημοσιεύθη εἰς Καλκοῦταν κατὰ τὸ 1818 ἔτος. Ἐν αὐτῷ ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει καὶ ἀναιρεῖ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅλα τὰ φιλοσοφικά συστήματα τῶν σοφῶν Ἰνδῶν, ἐννοεῖται τὰ ἀκμάσαντα πρὸ αὐτοῦ. Καθάπτεται τοῦ Καπύλα, τοῦ θεοποιήσαντος τὴν φύσιν. Προσβάλλει τὸ ἀτομολογικὸν σύστημα τοῦ Κανάδα, ἀποδίδοντας ἐξαίσιόν τινα δύναμιν εἰς τὰ ἄτομα· καταπολεμεῖ τὴν ἡδονὴν, βάσιν τοῦ Μιμάνσα, τοῦ Ζαῖμινῆ καὶ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἐπικουρείων· ἀναιρεῖ τὰς περὶ ψυχῆς δοξασίας τοῦ Γαουτάμα, καὶ τὰς θεωρίας ὅλων συλλήβδην τῶν Βουδιστῶν παλαιῶν καὶ νέων. Ἐκ τούτου συμπεραίνει τις συμπέρασμα ἀναμφιλόγητον, ὅτι ἡ Βεδάντα ἐστὶ τὸ μεταγενέστερον φιλοσοφικὸν σύστημα, ὅλων τῶν ἄλλων, καὶ οὐχὶ ἀρχαιότερον πολλὸ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ συλλογισμὸς εὔτος ἀναιρεῖ τὴν δοξασίαν τοῦ Ῥαγια Ῥαμμοχοῦν Ῥόη εἰπόντος, ὅτι πρὸ δύο χιλιῶδων ἐτῶν ὁ Βεάσας ἐσύνθεσε τὴν Βεδάνταν, καὶ ἐξηγεῖ τὴν φαινομένην

κατεχώρησε. Διὰ τοῦτο καὶ ἀνεκτίμητος, εἶπον κατ' ἀρχάς, ἐστὶν ἡ ἀξία τοῦ παρόντος ποιήματος, συγκεφαλαιούντος ἐν ὀλίγοις τὴν οὐσίαν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἐπισημοτέρας Ἰνδικῆς θεοδιδασκαλίας, καὶ θεοσοφίας.

Καθὼς δὲ ἐν τῇ Γιτᾶ αὐτὸς ὁ Θεὸς Κρισνᾶς ἐξηγεῖ τὸ περὶ τῆς ὑπερουσίου αὐτοῦ οὐσίας μυστήριον, οὕτω καὶ ἐνταῦθα. Διότι ὁ ὅσιος Πουνδαρήκας, γινώσκων, λέγει, τὰ διάφορα δόγματα τῶν θεολόγων, καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων συστήματα, καὶ τὴν ἔννοιαν τῶν γραφῶν μὴ δυνάμενος ἐννοῆσαι, ἐγκατέλιπε τὸν πατρικὸν οἶκον, πλήρη ὄντα ἀγαθῶν, καὶ περιήρχετο τοὺς ἁγίους τόπους, συμβουλευόμενος τοὺς ἐκεῖ διατρίβοντας σοφωτέρους τῶν Βραχμάνων καὶ ἀσκητῶν. Φθάσας δὲ εἰς τὴν ἱερὰν Σαλαγράμαν, διέτριβε μονάζων, καὶ θεωρίαν ἀτενῇ ποιῶν εἰς Θεὸν, ἐγκρατεία καὶ σκληραγωγία, προσευχῇ καὶ ἀπαθείᾳ χρώμενος (1).

Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν προσευχόμενος εἶδεν αἰφνης τὸν Θεὸν Ναράδαν, ἐλθόντα πρὸς αὐτόν. Τοῦτον προσκυνήσας, ὡς τὸ εἶδος, ἠρώτησε περὶ τοῦ ὑψίστου Θείου. Ὁ δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν·

« Πολυειδῆ εἰσι, τῶντι, τὰ περὶ Θεοῦ καὶ τῶν θεῶν θεολογούμενα· πολυάριθμα δὲ καὶ τὰ τῶν σοφῶν φιλοσοφή-

ομοιότητα πολλῶν χριστιανικῶν ἐννοιῶν. Διότι φιλοσοφία, ὡς ἡ τῆς Βεδάντας, ἀναφέρουσα καὶ πολεμῶσα, ὅλα τὰ ἀρχαῖα φιλοσοφήματα, ἐστὶ μεταγενεστέρα τούτων, καὶ ὡς ἡ τῶν Νεοπλατωνιστῶν, ἀναμιγνύουσα τὸ ἀρχαιότερον μετὰ τοῦ νεωτέρου, δεικνύει ὅτι καὶ μεταγενεστέρα ἐστὶ, καὶ συνέπεια μακρᾶς καὶ πεισματώδους θεολογικῆς ἔριδος.

(1) Ἰτιχ. Κεφ. λγ'. δίστ. 20—40.

ματα, τά τε ἠθικὰ παρρηγέλματα, αἱ ἱεροπραξίαι, καὶ τὰ νόμιμα. Ἐκ τούτων μεγίστη ἐπακολουθεῖ ἀπορία καὶ δυσταγμὸς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐκ ἔστιν εἷς φιλόσοφος, ὅστις διὰ νέων ἐπιχειρημάτων τὴν ἐκυτοῦ δοξασίαν δὲν ὑπεστήριξεν (1). Ἐν τοιούτῃ συγχύσει μίχ ἐστὶν ἡ ἀσπυλὴς ὁδὸς πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας, ὡς ἐγὼ ἐπληροφορήθην μετὰ τὴν μελέτην ὅλων τῶν θεολογικῶν βιβλίων, καὶ τὴν ἔρευναν ὅλων τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων· ἐκείνη δηλονότι, ἣν ὥδευσαν οἱ ὅσιοι ἡμῶν προπάτορες, καὶ ἣν ἀκολουθοῦσι σήμερον οἱ ἔμφορες καὶ ἐνάρετοι ἄνδρες (2). Ἄκουσον οὖν μετὰ προσοχῆς· λόγον γὰρ λέξω σοι σύντομον μὲν, ὑψηλὸν δὲ καὶ σοβαρὸν σφόδρα. Ἡ ὄρασις ἡμῶν οὐ βλέπει τὰ πόρρω ὄντα, τὰ παρελθόντα, καὶ τὰ μέλλοντα· ἀλλ' ἐκ τῶν ὀρωμένων καὶ τῶν παρόντων εἰκάζει καὶ ταῦτα, καὶ κεῖνα. Οἱ ἄνθρωποι οὖν βλέποντες τὴν τοῦ παντὸς δημιουργίαν, πῶς οὐχ ὀρῶσι καὶ τὸν πάνσοφον Δημιουργόν (3); Ὁ θεῖος λόγος ὁ ἐρχόμενος ἐκ τῆς παρὰδόσεως τῶν πρώην ἁγίων πατέρων καὶ τῶν γραφῶν, καὶ ὃν πιστεύουσιν οἱ ἱεροὶ ἄνδρες, καὶ ὁ συλλογισμὸς παραδέχεται, ἐστὶν ὡς ἡ ἠθικὴ, τρόπον τινα, καὶ δευτέρα ἐμφάνισις τοῦ ὑψίστου Θείου. Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ θείου τούτου λόγου ἐπιγίνεται ἡ θεία γνῶσις, δι' ἧς γινώσκεται ἀκριβέστερον τὸ Θεῖον, τὸ ἀειχαρὲς, τὸ ἄϋλον, τὸ ἄφθαρτον, τὸ μονοειδὲς καὶ ἀνείδρον· καθ' ἑαυτὸ μὲν ἀόρατον καὶ ἀκατάληπτον, ὀρατὸν δὲ καὶ καταληπτὸν ἐκ τῶν

(1) ἸνιχασαΣαμουτα. δίστ. 65.

(2) Αὐτόθι δίστ. 69.

(3) Αὐτόθι δίστ. 68.

ἔργων, καὶ τῆς ὁρατῆς κτίσεως, τὸ καλούμενον *Βισνοῦ*· διότι πανταχοῦ πάρεστι· τὸ ὄν μὲν ἀδιαίρετον, ὄν δὲ, ὡς διηρημένον· ὅτι τὸ μὴ ὄν, διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ γίνεται ὄν. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθὴς Θεὸς, γνωστὸς μὲν τοῖς θεόφροσι καὶ θεοσεβέσιν, ἄγνωστος δὲ τοῖς ἀθέοις, τοῖς ἀσεβέσι καὶ καὶ ἄφροσι. Τοιοῦτον δὲ ὄν τὸ Θεῖον, θεωρεῖται δ' ὅμως ὑπὸ τῶν ἀνοήτων ἐν διαφόροις ὀνόμασι καὶ μορφώμασι (1). Σὺ δὲ ἄκουσον μετὰ προσοχῆς τοῦ λόγου, ὃν ἔμαθον παρὰ τοῦ προπάτορος Βραχμᾶ, ἐρωτήσας αὐτὸν ποία ἐστὶν ἡ ἀνωτάτη γνῶσις καὶ θεωρία. »

Οὕτως προχωρῶν ὁ Ναράδας ἐκ τοῦ γνωστοῦ πρὸς τὸ ἄγνωστον, ἐκ τοῦ συγκεκριμένου πρὸς τὸ ἀφηρημένον, καὶ ἐκ τῆς κτίσεως πρὸς τὸν Κτίστην λέγει· « Τὰ μὲν ὁρατὰ ὄντα, ὡς παρὰ τινος γεγονότα, ὀνομάζονται *Ναρά*· ὁ δὲ Θεὸς, ὑπέρτερος ὢν τῆς ὕλης καὶ τῶν δυνάμεων, αἰτία δὲ τῶν ὄντων, καλεῖται *Νάρας*· ὥστε *Νάρας* μὲν ὁ Θεός, *Ναρά* δὲ τὰ παρ' αὐτοῦ δημιουργηθέντα ὄντα. Καὶ ἐπειδὴ τὸ μὴ ὄν διὰ τῆς θελήσεως αὐτοῦ γίνεται ὄν, καὶ τὸ ὄν οἶκημα, οὕτως εἰπεῖν, τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐστι, διὰ τοῦτο καλεῖται *Ναραϊάνας*, ἡγουν ὀντοποιὸς, ποιητὴς τοῦ ὄντος, πλάστης, καὶ δημιουργὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ σύμπαντος. Τὸ ὄν οὖν περιέχει τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ οὐχὶ ὡς ἡ ἔννοια τοῦ κεραμέως εἰς τὸ κατασκευασθὲν ἀγγεῖον, ἀλλ' ὡς δυνάμεις ὑπαρκτικὴ καὶ οὐσιώδης. Ἐκ τούτου τὸ πολυθρύλλητον ἀξίωμα, ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσιν· οὐχὶ δηλονότι ὡς ὕλη, ἀλλ ὡς

(1) *Ιτιχασα-Σαμουτα*, Αὐτόθι δίστ. 74.

δύναμις. Αὐτός ἐστιν ὁ μέγας Θεός, φανερωθεὶς ἐν αὐτῇ τῇ δημιουργίᾳ, καὶ τῇ διατηρήσει τοῦ ὄντος. Αὐτός ἐστι τὸ ὕψιστον Θεῖον, τὸ ὑπέρτατον φῶς, ἡ ὑπερτάτη ψυχὴ, ὁ ὑπέρτερος παντὸς ὑπερέτερος, καὶ πανυπέρτερος (1). Καὶ ἐπειδὴ τὰ ὄντα, πᾶν αἰσθητὸν καὶ νοητὸν, ὁρατὸν καὶ ἀόρατον παρ' αὐτοῦ ἐδημιουργήθησαν καὶ συνέχονται ἐν καιρῷ τῆς κοσμογονίας· εἰς αὐτὸν ἐπιστρέφουσιν ἐν καιρῷ τῆς πανωλεθρίας, καὶ ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ ἐν καιρῷ ἄλλης κοσμογονίας παλιγγεννηθήσονται. Ὁ Ναυαϊάνας ἐπομένως ἐστὶν ὁ Κύριος τῶν ὄλων, ὁ Θεός τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων, ὁ Βισνοῦς, καὶ τὸ Βράχμα, τὸ ἓν, καὶ ἡ τριάς, καὶ τὸ μυστηριώδες Ὅμ (Hom)!

Πιστεύων οὖν εἰς τοῦτον τὸν λόγον, ὃν κηρύττουσι τὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ ὃν ἐπίστευσαν οἱ ἅγιοι πατέρες, καὶ πρεσβεύουσι σήμερον οἱ ἔμφορες καὶ εὐσεβεῖς, λέγε· *Πιστεύω ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ διανοίας καὶ προσκυνῶ τὸν Ναυαϊάναν, ἦτοι τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός· αὐτὸν δοξολογῶν λάτρευε καὶ ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ θεώρει.*

Αὕτη ἐστὶν, ὦ ἀγαθὲ, ἡ ὑπερτάτη γνῶσις καὶ θεωρία, ἡ ἀπόκρυφος θεοδιδασκαλία καὶ ἡ τῶν ἐπιστημῶν ἐπιστήμη. Ἄφες οὖν πάντας τοὺς δογματικούς λόγους, τὰ συστήματα τῶν φιλοσόφων, τὰς αἱρέσεις τῶν θεολόγων, καὶ τοὺς ἄλλους θεούς· αὐτὸν δὲ μόνον ἐν πίστει καὶ εὐλαβείᾳ ὑμνολόγει, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐνωθήσῃ. Ἡ ἔνωσις αὕτη ἐστὶ τὸ πάνυ ἀγαθόν, τὸ ἄκρον ἐφετὸν, καὶ τῶν ἀγώνων ἀπάντων τὸ κάλλιστον τέρμα.

(1) Ἰτιχασα. δίστ. 82—87.

«Οὗτος ὁ Θεὸς, ὡς τῶν ὄντων δημιουργὸς, καλεῖται Να-
 ραϊάνας· ὡς συνέχων τὰ ὅντα, Βισνοῦς· ὡς συντηρῶν αὐτά,
 Βχσσαδέβας. Καλεῖται δ' ἅμα καὶ Βραχμαπάρας, ἥτοι ὕψι-
 στον Θεῖον· ὥστε εἷς ἐστὶν ὁ Θεός, καὶ τοι πολυώνυμος, Να-
 ραϊάνας, Βισνοῦς, ὕψιστος καὶ προαιώνιος Θεός, ὃν ὕμνησαν
 οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ὃν ὕμνουσιν οἱ νῦν τῇ θεωρίᾳ προσκεί-
 μενοι, καὶ τὴν ἀρετὴν ἀσκοῦντες θεόφρονες. Οἱ ὑλόφρονες
 ἐπομένως, οἱ τὸ πᾶν αὐτόματον δοξάζοντες, καὶ οἱ ὅλως
 πνευματισταί, οἱ μὴ προσκυνοῦντες αὐτὸν, ἐπειδὴ ἔγκεινται
 τοῖς ὑλικοῖς οὖσιν, οὗτοι, λέγω, ὑπὸ ψευδῶν σοφισμάτων
 ἀπαπώμενοι πλανῶνται (1). Ἐγὼ, ἀκολουθεῖ, ἐρευνήσας
 κατὰ βάθος πάντα τὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ τὰς διαφόρους δο-
 ξασίας τῶν φιλοσόφων μελετήσας, τοῦτο μόνον εὑρηκα τὸ
 κύριον, ὅτι ὁ Ναραϊάνας, ἡγουν ὁ δημιουργὸς Βισνοῦς, ἐστὶν
 ἀεὶ θεωρητέος καὶ λατρευτέος (2). Τοῦτον οὖν θεωρῶν καὶ
 λατρεύων ὁ ἐνάρετος τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ. Ταῦτα δ' ἀκο-
 λουθῶν τις ἐν πολλαῖς γενέσεσι καθαρίζεται· καθαριζόμενος
 δὲ γίνεται θεόφρων, καὶ ἐπὶ τέλους ἐνοῦται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ
 αἰδίως μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποθεοῦται. »

Ταῦτα εἰπὼν ὁ μὲν Ναράδας ἐγένετο ἄφαντος· ὁ δὲ
 Πουνδαρήκας, ἔχων τὸν Ναραϊάναν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ
 διανοίᾳ, ἐλάτρευεν αὐτὸν ἐν ὁσιότητι καὶ ἀπαθείᾳ. Καί
 ποτε ὁ Βισνοῦς ἐπεφάνη αὐτῷ σωματικῶς· ὁ δὲ δοξολογήσας
 τὸν Θεὸν ἐθεώρει ἐν ἐκστάσει αὐτόν. Καὶ ὁ μὲν Βισνοῦς εἶ-
 πεν· « Ἦσθην ἐπὶ τῇ σῇ πίστει· αἵτησον οἶαν θέλεις χάριν· »

(1) .Γ' τιχασ. δίστ. 113.

(2) Αὐτόθι δίστ. 99. Πολιέρου Μυθ. Ἰνδ. Κεφ. IV.

ὁ δὲ « Ποίησον, ἀπήντησεν, ὅ,τι ἐστὶν εἰς ἐμὴν ὠφέλειαν. »
« Ἐλθέ οὖν μετ' ἐμοῦ. » καὶ ἐκ τῆς χειρὸς λαβὼν ὁ θεὸς
ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Γαρούδα (ἀετοῦ καὶ συμβόλου τοῦ
Βισνοῦ· τούτου γὰρ ἱερὸς εἶναι λέγεται), καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν
οὐρανὸν, ὑμνούμενος παρὰ πάντων τῶν θεῶν.

Ἀνκκεφαλαιοῦντες πᾶσαν τὴν σοβαρὰν πραγματείαν τοῦ
παρόντος Ποιήματος, εὐρίσκομεν αὐτὴν εἰς δύο διηρημένην·
ἠθικὴν, λέγω, καὶ θεολογικὴν. Εἰς τὸ πρῶτον δεικνύει ὁ
ποιητὴς ἅπαν τὸ κάλλος τῆς ἀρετῆς δι' ἰσχυρῶν λόγων,
τερπνῶν ἀφηγήσεων, καὶ κομψῶν μύθων. Ἐκθέτει ἔπειτα
πίνακα ἀρετῶν τε καὶ κακιῶν· παρίστησιν ἀφ' ἐνὸς τὴν ἐπί-
γειον καὶ οὐράνιον εἰρήνην τῶν πρώτων, καὶ τὴν μετὰ τοῦ
αἰδίου Θεοῦ ἄφατον ἐπὶ τέλους ἔνωσιν· ἀφ' ἐτέρου φαίνεται τὸ
δυσείδες αἶσχος τῆς κακίας, καὶ ἡ τῶν φαύλων αἰώνιος τιμωρία.

Ἡ ἠθικὴ, παρ' Ἰνδοῖς, εἰς δύο διαιρεθῆναι δύναται·
ἀ. εἰς θρησκευτικὴν· β'. εἰς φιλοσοφικὴν.

Ἡ μὲν πρώτη, πηγάζουσα ἐξ αὐτῶν τῶν θρησκευτικῶν
δογμάτων, ὑποδιαίρεται εἰς δύο κλάδους. Ὁ μὲν διαλαμ-
βάνει τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς
ἑαυτὸν, καὶ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ· ὁ δὲ ἕτερος τὰ τῆς
ιδίας τάξεως καθήκοντα πρὸς τε τοὺς συναδέλφους, καὶ πρὸς
ἑαυτὸν, ὡς μέλος τῆς ἥς ἀνήκει φυλῆς.

Ἡ δὲ δευτέρα, ἥτοι ἡ φιλοσοφικὴ, ἀναπτυσσομένη ἀπο-
χρώντως ἐν τῇ χιτοπαδάσσῃ, καὶ τῇ Γιτᾶ, ἐστὶν ἔνωσις τῶν
φιλοσοφικῶν αἱρέσεων, καὶ τῶν θεολογικῶν δογμάτων, τῆς
μυστηριώδους θεοδιδασκαλίας καὶ τῆς μετὰ φυσικῆς, ὡς
ἐκθέτει αὐτὴν ὁ Κρισνᾶς (ὁ ἐνανθρωπήσας Βισνοῦς) ἐν αὐτῇ

τῇ Γιτᾶ, καὶ ὁ Ναράδας ἐν τῷ τριακοστῷ τρίτῳ Κεφαλαίῳ τοῦ παρόντος ποιήματος.

Πρωτίστη πασῶν τῶν ἀρετῶν ἐστὶν ἡ εὐσπλαγχνία, ἐξ ἧς ἀμέσως παρέπεται ἡ φιланθρωπία, ὁ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα οἶκτος, τὸ ἔλεος καὶ ἡ φιλοξενία, ἡ τοῦ κινδυνεύοντος σωτηρία, καὶ ἡ πρὸς πάντας ἀνεξαίρετως, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν κακοποιὸν εὐποιία, δι' ἧς ἡ ἠθικὴ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ τελειότης αὐτοῦ δείκνυται. Ὅποῖος δὲ βαθμὸς πολιτισμοῦ, ἠθικῆς τε καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως διακρίνεται ἐν τῇ Ἰνδία εἰς τε τὴν ἔκθεσιν τῶν ἀναριθμήτων φιλοσοφημάτων, καὶ τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀρετῶν τούτων καὶ τοῦ καθήκοντος !

Καθότι ἡ ἐλεημοσύνη, λέγει, δὲν συνίσταται εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν· ἀλλ' ἐν τῇ δόσει τοῦ οὐ ἔχει ὀλίγου, πλὴν μετὰ καθαρᾶς καρδίας, μεθ' ἰλαροῦ προσώπου, μεθ' ἡδέων καὶ συμπαθητικῶν λόγων προσφερομένου. Ἡ αὐτὴ τελειότης παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν φιλοξενίαν, τὴν σωτηρίαν τοῦ κινδυνεύοντος, καὶ τὴν εὐποιάν, αἵτινες οὐκ ἔχουσι, τωόντι, ὄριον πρὸ Ἰνδοῖς.

Μετὰ τὰς ἀρετὰς ταύτας, αἵτινες ὡς προπαρασκευὴ εἰσι τελειοτέρων ἄλλων, ἔπονται ὅσαι συντελοῦσιν εἰς τὴν καθ' ἡμῶν αὐτῶν νίκην. Τοιαῦταί εἰσιν ἡ ἀπάθεια, ἡ ἐγκράτεια, ἡ χαλιναγωγία τῶν παθῶν καὶ τῶν αἰσθήσεων, ἡ περιφρόνησις τῶν τοῦ κόσμου, ἡγουν πλούτου, ἡδονῆς, φιλοδοξίας, χροῆς, ἀλγηδόνης, κτλ.

Μετὰ ταῦτα ὁ ποιητὴς χειραγωγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν θεοσέβειαν. Ἐνταῦθα ἀναιρεῖ πάσας τὰς πρὸ αὐτοῦ δοξασίας καὶ

πεποιθήσεις τῶν φιλοσόφων καὶ θεολόγων. Ἐγείρει θάρ-
 ραλέως τὸ κάλυμμα τοῦ συμβολισμοῦ, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου
 κεῖται ἡ ἀλληγορία, καὶ ὁ θρησκευτικὸς μῦθος, καὶ μετ'
 αὐτὸν αὐτὴ ἡ κυρίως ἔννοια τοῦ Ὁσίου. Διορίζει καθαρῶς τὸ
 σκοτεινὸν τοῦτο ἀντικείμενον, ἀναφέρον μὲν περὶ τοῦ ἀορά-
 του καὶ ἀκαταλήπτου, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ὁμολύσιον αὐτῷ
 δεικνύει τὸν ὁρατὸν καὶ καταληπτὸν Θεὸν Ναραϊάναν, ἥτοι
 τὸν δημιουργὸν τοῦ ὄντος, ὃν Βισνοῦν, Θεὸν τῶν θεῶν ὀνομά-
 ζει, καὶ ἐμφάνισιν αὐτοῦ τοῦ Ἰψίστου. Οὕτως καταπολεμήσας
 τὴν ὑλοφροσύνην, τὴν ἀθείαν, τὴν πολυθεΐαν, καὶ αὐτὸν τὸν
 καθαρὸν πνευματικὸν μονοθεϊσμόν τῶν Σίκκων, παρουσιάζει
 νέον, οὕτως εἰπεῖν, μονοθεϊσμόν· οὐχὶ τὸν ἐκ τοῦ ἀκαταλήπτου·
 ἀλλὰ τὸν ἐκ τοῦ καταληπτοῦ· Θεὸν ἐνιαῖον, ἀπαύγασμα μὲν
 τοῦ ἀκαταλήπτου, καταληπτὸν δὲ καὶ παντοδύναμον δημιουρ-
 γόν, τὸν ἐνανθρωπήσαντα λέγω Βισνοῦν, πρὸς ὃν ἀπαιτεῖται
 πᾶσα ἡ τοῦ ἀνθρώπου ὑλικὴ καὶ νοερὰ λατρεία. Τὸ δὲ χαρα-
 κτηριστικὸν τοῦ θεοῦ τούτου ἐστὶν ἡ ἄπειρος ἀγαθότης (1).

Πῶς δὲ φθάνει ὁ ἄνθρωπος εἰς ταύτην τὴν θεογνωσίαν;
 Ἡ ἔρευνα, λέγει, τῶν θεῶν γραφῶν, αἵτινες ἐξηρεύθησαν
 ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος τοῦ Θεοῦ, εἰσὶν ὁ θεῖος λόγος, καὶ
 ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ θεοφάνεια. Ἡ μελέτη, οὖν τοῦ θείου λό-
 γου, καὶ ἡ τῶν αἰσθήσεων χηλινχωγία καθαρίζουν τὸν
 νοῦν, καὶ καθεκτὴν ἀποκαθιστῶσι τὴν διάνοιαν, ἥτις φθά-
 νει ἐπὶ τέλους εἰς τὴν θεογνωσίαν. Καθότι ἡ διάνοια ἡμῶν
 ἄλλα μὲν νομίζει ἀληθῆ, ἄλλα δὲ ψευδῆ. Καὶ ἄλλοτε μὲν
 ἔχει ἀμφιβολίαν ἢ δισταγμὸν, ἄλλοτε δὲ ἄγνοιαν καὶ ἀπά-

(1) Πολιέρου μυθολ. Ἰνδῶν τόμ. 1 κεφ. 11 σελ. 230—231.

την. Απομακρυνθήτω οὖν ἡ διάνοια ἐκ τῆς τοιαύτης πλάνης διὰ τῆς ἀποστροφῆς παντὸς εἵδους φιλοῦλίας, καὶ ἐνασχοληθήτω τῇ μελέτῃ τοῦ θείου λόγου, δι' ἐγκρατείας καὶ ἀπαθείας. Οὕτω προσεγγίζει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν Θεὸν ἀτάραχος. Ὁ δ' ἐγκαθεύξας τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐν τῷ Θεῷ, γινώσκει τὸν Θεόν, καὶ ἑαυτὸν, καὶ τὸν Κόσμον γινώσκει (1). Εἰς τοιοῦτον ὕψος εὐρισκόμενος ἐννοήσει εὐκολώτερον τὴν λύσιν τῶν περὶ Θεοῦ, περὶ Κόσμου, καὶ περὶ ἀνθρώπου σοβαροτέρων ζητημάτων. Καὶ καθὼς μωρὸς λογίζεται ὁ βλέπων τὴν δημιουργίαν καὶ τὸν Δημιουργὸν μὴ πιστεύων· οὕτω καὶ τὸ ὕψιστον Θεῖον ἄνευ δημιουργίας, ἐστὶν ἀκατάληπτον, καὶ ἰδέα καταπιέζουσα πᾶσαν τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς ἐπομένως, λέγουσιν οἱ τὸν Βισνοῦν λατρεύοντες Βραχμᾶνες, οὔτε γινώσκεται, οὔτε ἐννοεῖται, οὔτε δοξάζεται, εἰμὴ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ καὶ ἐν τῇ ἐμφανίσει αὐτοῦ, ἥτοι ἐν αὐτῇ τῇ δημιουργίᾳ, καὶ ἕνεκα τούτου λατρευτέος ἐστὶ παρὰ πάντων τῶν δημιουργημάτων. Καὶ ἡ μὲν ὕλη τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὑπόκειται εἰς ἀλλοίωσιν καὶ φθοράν, ἐξ ἧς ὁ παγκόσμιος ῥοὺς τῶν ὄντων, γένεσις, φθορά, καὶ παλλιγενεσία. Οὕτως καὶ οἱ ποταμοὶ ἐπαναφέρουσιν ἀενάως εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ὕδατα, ἅπερ αὐτὴ ἀενάως δίδει εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ λαμβάνει παρ' αὐτῶν, καὶ δίδει εἰς ἐκείνην ἀδιακόπως. Ἡ μὲν ἐν τοῖς οὕσι δύναμις οὐκ ἀπόλλυται· ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ἀχράντου Θεοῦ. Ἔνεκα τούτου ὁ ἄνθρωπος, ὡς λογικὸς, ὀφείλει ἵνα ἐκλέξῃ τὴν διὰ

(1) Ἰγχασσ. δίσκ. 106 -111.

τῆς ἐγκρατείας καὶ θεοφροσύνης ἄγουσιν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ οὐχὶ τὴν διὰ τῆς ἀδικίας καὶ ἡδυπαθείας ὁδὸν, ἥτις τὸν ἀπομακρύνει ἀπ' αὐτοῦ.

Μὴ δεχόμενοι οὖν οὔτε Κόσμον ἄνευ Θεοῦ, οὔτε Θεὸν ἄνευ Κόσμου, ἔπεται, ὅτι ὁ μόνος καταληπτὸς καὶ λατρευτέος Θεός ἐστὶν ὁ Ναρκάνας (δημιουργός) ὁ τὰ Ναρὰ (ὄντα) δημιουργήσας. Καὶ ἐπειδὴ ἡ δύναμις αὐτοῦ δημιουργήσασα τὰ ὄντα συνέχει καὶ περιέχει αὐτά, ὁ Θεός, λέγεται, ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσι. « Ὁ Σύμπας κόσμος, λέγει ὁ ἴδιος, συνέχεται ἐμοὶ τῷ ἀκαταλήπτῳ. Ἐγὼ δὲ οὐκ εἰμι ἐν τοῖς οὖσι· διότι αὐτά εἰσιν ὑλικά· ἐγὼ δ' αὔλος. Ἡ ἐμοὶ δύναμις συνέχει καὶ κυβερνᾷ τὰ ὄντα (1). Οἱ ἄφρονες, ἀγνοοῦντες τὴν ὑπεούσιον φύσιν μου, παραβλέπουσιν ἐμὲ, ὡς λαβόντα δῆθεν μορφὴν καὶ σῶμα ἀνθρώπειον πρὸς δημιουργίαν, ἢ σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ἐγὼ εἰμι ὁ ποιητὴς καὶ Κύριος πάντων τῶν αἰσθητῶν καὶ νοητῶν, ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν ὄντων· ἐγὼ εἰμι τὸ Βράχμα, τὸ ὕψιστον Θεῖον, καὶ ἐνταυτῷ ὁ Βραχμᾶς, ὁ Βισνοῦς, καὶ ὁ Σίβας· ὅτι τὸ πᾶν, καὶ πάντες, καὶ τὰ πάντα εἰμὶ ἐγὼ εἷς ὁ Θεός, ἡ προαιώνιος μονάς, καὶ τὸ ἐκ τῶν τριῶν γραμμάτων μονοσύλλαβον Ὁμ. (Hom). Οἱ μὲν ἐκλεκτοί, οἱ τὰ ὑλικά περιφρονοῦντες, θεωροῦσιν ἐμὲ ὡς αὔλον. Οἱ δὲ τὴν ἀρετὴν ἀσκροῦντες, προσκυνοῦσιν ἐμὲ, ὡς τὸν ἐν τοῖς οὖσι καὶ τὸν ἐν ὕλῃ Θεόν (2). Οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἰνδρα, καὶ παλιγγεννώνται ἐκεῖνοι ἐνοῦνται μετ'

(2) Γιτὰ κεφάλ. 9.

ἐμοῦ αἰδίδως· οἱ δὲ ἀσεβεῖς καὶ φαῦλοι καταδικάζονται εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην. Ἡ μετ' ἐμοῦ ἔνωσις ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφε- τὸν καὶ τῶν ἀγώνων ἀπάντων τὸ πάγκαλλον πέρας. »

Θχυμάζων δέ τις τὰς ὑψηλὰς τῶν θεοσόφων δοξασίας, ἐκπλήττεται θεωρῶν τὸ μεγαλεῖον τοῦ τρομεροῦ τούτου θεϊ- σμοῦ, τῆς ἀπολύτου ταυτότητος, καὶ τοῦ πανθεϊσμοῦ, καὶ ἱλιγ- γιᾶ παρατηρῶν τὴν κτίσιν, τὰ πάντα, καὶ τοὺς πάντας μη- δениζομένους, οὕτως εἰπεῖν, ἀπέναντι αὐτοῦ. Καταβαίνων δὲ ἐκ τοῦ ὕψους τούτου ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς γῆς, εὕρισκει ἐν αὐτῇ τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἰνδῶν τὴν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ παν- τοδυνάμου θεϊσμοῦ, εἰς τὴν παντοδύναμον Βραχμανοκρατίαν· Εἰς τὴν ἀκαταμάχητον ἰσχὺν τῶν Βραχμάνων, γεννηθέντων ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ δημιουργοῦ, ὡς ἡ ἔνοπλος Ἀθηνᾶ, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς, τὰ πάντα ὑποτάσσονται. Πάντες οἱ λαοὶ καὶ οἱ Βασιλεῖς, τὰ στοιχεῖα, καὶ αὐτὰ τὰ ἐναέρια πνεύματα ὑπόκεινται εἰς αὐτούς. Αὐτοὶ εἰσι νομοθέται, καὶ διδάσκαλοι τοῦ ἔθνους· ἐξηγηταὶ τῆς ἐννοίας τῶν γραφῶν, καὶ τῆς θελήσεως τῶν Θεῶν· αὐτοὶ εἰσι καὶ οἱ μεσῖται με- ταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ πρὸς αὐ- τὴν τὴν τάξιν ἀπεριόριστος εὐλάβεια τῶν Ἰνδῶν, τὸ σέβας αὐτῶν πρὸς πάντα τόπον, ὃν ἡ παρουσία αὐτῶν ἀγιάζει· τὰ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα τῆς θρησκείας· ἡ στασιμότης τοῦ Ἰνδικοῦ ἔθνους ἐν τῷ μέσῳ τοιαύτης ἐξαισίου διανοητικῆς ἀναπτύξεως· ἡ ὕλική δουλοσύνη τοῦ λαοῦ, καὶ ἡ ἀπεριό- ριστος ἐλευθερία τοῦ πνεύματος τῶν σοφῶν Βραχμάνων.

(3) Γιτὰ αὐτόθι.

ΙΤΙΧΑΣΑΣΜΟΥΤΣΑΪΑ,

ΤΟΥΤΕΣΤΙΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΥΛΛΟΓΗ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

1. **ΝΙΚΑ** πάντας ὁ Βεάσας, ὁ υἱὸς τοῦ Παρασσάρα καὶ τῆς Σατεβατῆς, οὗ ἐκ τοῦ στόματος τὸν ῥέοντα ἀγαθὸν λόγον, ὡς μέλι γλυκὺ ἐκ τοῦ ἄνθους λωτοῦ, πίνει ὁ κόσμος.
2. Ἡ Βαράτα, ἡ ἀναφυσῖσα ἐκ τῆς τοῦ Βεάσα γλώττης, ὡς ὁ λωτὸς ἐκ τῆς λίμνης, καὶ ἔχουσα ὡς μεγάλην εὐωδίαν τὴν Γητάν, καὶ ὡς κόνιν τοῦ ἄνθους τὰς πολυειδεῖς ἀφηγήσεις, καὶ διεκπεταννυμένη εἰς ἀνακάλυψιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν τοῦ Θεοῦ κατορθωμάτων, καὶ ποθουμένη πίνεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν, ὡς ὁ λωτὸς ὑπὸ τῶν μελισσῶν, καὶ ἐκπλύνουσα τὰς κηλίδας τοῦ Καλῆ αἰῶνος, ἔστω ὑμῖν εἰς ἀγαθόν.
3. Ἡ Μαχαβαράτα, ἥ ἐστίν, ὡς βακτηρία, πεποιημένη ὑπὸ τοῦ Βεάσα, βασταζέσθω ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν τῶν ὑποσκαζόντων καὶ προσπταιόντων ἐν τῇ τρίβῳ τούτου τοῦ βίου.
4. Γίνωσκε τὸν Βεάσαν μέγαν Θεόν· τίς γὰρ ἄλλος ἠδύνατο ποιῆσαι τὴν Μαχαβαράταν, εἰ μὴ ὁ Θεός;
5. Ἡ Μαχαβαράτα ἐγεννήθη εἰς ὠφέλειαν τοῦ κόσμου ὑπὸ

τοῦ Βεάσα, συστρέψαντος, τὸν νοῦν ἐαυτοῦ, καθὼς ἡ σελήνη ἐκ τῆς συστραφείσης θαλάσσης ὑπὸ τοῦ Βισνοῦ.

6. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάντες οἱ σοφοὶ καὶ ἅγιοι ἄνδρες ἐπόνησαν εἰς ὠφέλειαν μόνον ἐαυτῶν· ὁ δὲ θεῖος Βεάσας ἐπόνησεν εἰς ὠφέλειαν πάντων.
7. Ἀμέλει τίς ἂν ἄλλος εἴη μᾶλλον ἀξιέπαινος, ἢ ὁ Βεάσας; οὗτος γὰρ καὶ τὴν Βέδαν ἐν τάξει ἔθετο, καὶ τὴν θαυμαστὴν Μαχαβαράτα συνεγράψατο, ἀγαπῶν τὴν ὠφέλειαν πάντων.
8. Πάντα δὲ τὰ τῆς Βέδας ἐν τῇ Μαχαβαράτα δεικνύονται καὶ ἐρμηνεύονται ὑπὸ τοῦ Βεάσα, λέγοντος οὗτω· « Φευγέτω πᾶς τις τὰ κακὰ, καὶ ζητείτω τὰ » ἀγαθὰ. »
9. Ἀκουσθήτω ἡ μεγάλη φωνὴ τοῦ μεγαλόφρονος τούτου καὶ ὁσίου ἀνδρὸς, ὅς τις ἐρμηνεύει καὶ δεικνύει πάντα τὰ τῆς Βέδας ἐν τῇ Μαχαβαράτα.
10. Ὅ,τι περὶ ἀρετῆς, περὶ κτήσεως, περὶ τρυφῆς, καὶ περὶ λυτρώσεως ἐν τῇ Μαχαβαράτα ἐστίν, ἔστι καὶ ἐν τῇ Βέδα· ὅ,τι δὲ πλεόν περὶ τούτων ἐν τῇ Μαχαβαράτα οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἐν τῇ Βέδα οὐκ ἔστιν.
11. Ἐπειδὴ δ' οὗτος ὁ κόσμος κλίνει ἐκ φύσεως εἰς κτῆσιν καὶ τρυφήν, διὰ τοῦτο ἐγὼ συλλογὴν ποιοῦμαι τῶν ὧν λέγει ὁ Βεάσας περὶ ἀρετῆς καὶ λυτρώσεως.
12. Τίνα γὰρ μισθὸν λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος, λέγων περὶ τρυφῆς πρὸς τὸν τρυφηλόν, καὶ περὶ κτήσεως πρὸς τὸν φιλοκτήμονα, καὶ ρίπτων τὸν τυφλὸν εἰς τὸν βόθρον;
13. Ὁ δὲ Βεάσας, εἰδὼς, ὡς ἡ κτῆσις καὶ ἡ τρυφή θυμῆρεις εἰσὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ἐπήνεσεν αὐτάς, καὶ περ οὕσας ἀξιοκατηγορήτους.

14. Ἄλλως γὰρ, πῶς ἂν ἔλεγεν ὁ Βεάσας, πάνσοφος ὢν, καὶ πανοικτίρμων, περὶ κτήσεως καὶ τρυφῆς, αἱ εἰσιν αἵτιαι τοῦ δεσμοῦ ἐν τῷ δεινῷ τούτῳ κόσμῳ;
15. Εἰπὼν δ' ὁ Βεάσας ἐν πολυειδέσιν ἀφηγήσεσι περὶ κτήσεως καὶ τρυφῆς εἰς ἔλκυσιν τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ Μαχαβαράτα κατηγορεῖ αὐτῶν, ὅτε λέγει περὶ ἀρετῆς καὶ λυτρώσεως.
16. Εἰ μὴ ἦσαν τὰ τρία ταῦτα· ἡ Βαράτα, ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη, ὅποια ἂν ἦν ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου, τυφλοῦ ὄντος ἐξ ἀγνοίας καὶ σκότους;
17. Ἐκ τῆς ἀναγνώτεως καὶ ἀγνότητος τῆς Βέδας πάντα τὰ ἁμαρτήματα ἐξαλείφονται τοῦ ἀναγινώσκοντος βραχύ τι, ἔχοντος σέβας καὶ εὐλάβειαν.
18. Ὅς τις ἀκούει ἀναγινωσκομένης τῆς Βαράτας, τῆς ἐκρευσάσης ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Βεάσα, τῆς ἀσυγκρίτου, τῆς ἁγίας, τῆς καθαρτικῆς, τῆς ἀλεξικάκου καὶ μακαρίας, τούτῳ τί δεῖ λουτροῦ ἐν τοῖς ἁγίοις ὕδασι τῆς Πουσχάρας;
19. Ὅστις ἑκατὸν δαμάλει χρυσοκεράτους καθ' ἑκάστην δίδωσι Βραχμᾶνι εἰδήμονι τῶν Βεδῶν, καὶ πολλῶν ἐπιστημῶν, καὶ ὅστις ἀκούει ἀεὶ τῆς ἁγίας ἀναγνώσεως τῆς Βαράτας, τούτοις ἀμφοτέροις ἐξ ἴσου ἐστὶν ὁ μισθός.
20. Ὅτε τοίνυν οὕτω φρονοῦσιν οἱ φρόνιμοι, ἀναγνωστέα ἐστὶν ἀεὶ μετ' εὐλαβείας αὕτη ἡ συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ τῆς ἐν τῇ Βαράτα ἀρχαιολογίας.
21. Στίχους δέ τινας τῆς Βαράτας, οἳ εἰσι διεσπαρμένοι τῇδε κᾶκεῖσε, συνέλεξα, καὶ συνήρμωσα τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ, μηδαμῶς παραλλάξας αὐτοὺς κατὰ τὴν λέξιν καὶ κατὰ τὸ νόημα.
22. Τίς γὰρ δύναται ἐξαγαγεῖν πάντας τοὺς ἐκλεκτοὺς στίχους ἐξ ὅλης τῆς Βαράτας; τίς δύναται ἐξαγαγεῖν

πάντα τὰ πολύτιμα πράγματα ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης ;

23. Οὐκ εἰς ἐπίδειξιν ἀγχινοίας ἐπεβαλόμην ποιῆσαι τοῦτο τὸ πόνημα, ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν Βαράταν κλίσις, ἣν ἔχω, ἠρέθισέ με εἰς τοῦτο, καὶ μὴ θέλοντα.

24. Ὅθεν ἀνεχόμενοι οἱ ἀγαθοὶ, τιμάτωσαν τοῦτο μὲν τὸ ἀνάξιον πόνημα, ὅπερ ἐγένετο διὰ τὴν ἣν εἶχεν ἡ ἐμὴ ψυχὴ κλίσιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Μαχαβαράταν.

25. Μηδὲ ζητείτω ὁ ἀγαθὸς ἀναγνώστης ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ τάξιν τῶν ἐν τῇ Βαράτα ἀφηγήσεων· καὶ γὰρ κατὰ τὸ ὃ ἔχει ὄνομα, συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ ἐστὶ τῆς ἐν τῇ Βαράτα ἀρχαιολογίας.

26. Θεωρεῖται δ' ἐν ταύτῃ τῇ ἀρχαιολογικῇ συλλογῇ, ἥτις καὶ διαιρεῖται εἰς τριάκοντα καὶ δύο κεφάλαια, εἰς μόνος σκοπὸς καὶ μία μόνη φροντίς, τῆς λυτρώσεως ἀπὸ τοῦ ματαίου κόσμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Παραμυθίας.

ΖΑΝΑΜΕΖΑΪΑΣ.

1. Χοὰς ποιήσαντες τοῖς οἰκείοις καὶ ἐταίροις οἱ υἱοὶ τοῦ Πανδοῦ, καὶ ὁ Θεὸς Κρισναῶς, ὃ ὅσιε Βραχμάν, τί ἐποίησαν μετὰ ταῦτα ;

ΒΛΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

2. Ἀφ' οὗ ἐποίησε χοὰς ὁ Βασιλεὺς Ἰνδδιστίρας, ὁ υἱὸς τοῦ Νόμου, καθήμενος μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀδελφῶν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ὄχθης τοῦ Γάγγου ποταμοῦ,

3. Ἀναστενάζων, καὶ κατακεκλιμένον τὸ πρόσωπον ἔχων,

- ἦλθον πρὸς αὐτὸν μεγαλοφυεῖς, εὐαγεῖς, καὶ δεινοὶ
 Βραχμᾶνες,
4. Ὅ, τε Ναράδας, ὁ Δεβάλας, ὁ Βεάσας, ὁ Κάτσας, ὁ Κάνβας,
 ὁ Κασσέπας, ὁ Ραῖββέας, ὁ Βριχασπατῆς, ὁ Δαουμέας,
 ὁ Σαβάνας, ὁ Γαλάβας, ὁ Βριγοῦς,
5. Ὁ Βασίστας, ὁ Ζαμαδαγνής, ὁ Δουρβάσας, ὁ Λομάσας,
 καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὁμοῦ ἅγιοι καὶ ἐγκρατεῖς ἄνδρες μετὰ
 τῶν ἑαυτῶν μαθητῶν.
6. Προσκυνήσας δ' αὐτὸς πάντας, ὡς εἰκὸς, ὁ βασιλεὺς
 Ἰνδδιστίρας, καὶ εὐλογηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἔλεξεν οὕτω, πε-
 πληρωμένος δακρύων τοὺς ὀφθαλμούς.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ·

7. Ἀνελόντι φίλους, συγγενεῖς, υἱούς, ἀδελφούς, καὶ ἄλλους
 ὁμοῦ, ἦττα καὶ καταστροφή φαίνεται μοι αὕτη ἡ νίκη,
 ἅγιοι πατέρες.
8. Ἀναιρεθέντων, τοῦ τε νεανίσκου Ἀβδιμανιοῦ, καὶ τῶν
 πέντε παίδων τῆς Δραουπαδῆς, καὶ ἄλλων ὁμοῦ βασι-
 λέων, φίλων, οἰκείων, καὶ συγγενῶν,
9. Οὐκ ἀφίησιν ἡ λύπη ἐμὲ τὸν ἀναιρέτην τοῦ οἰκείου γέ-
 νους, τὸν καθαιρέτην τῆς οἰκείας φυλῆς, τὸν ἐραστὴν
 βασιλείας, τὸν φαυλότατον τῷ ἡθεὶ καὶ τῇ προαιρέσει.
10. Οὔτινος ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἐπαίζομεν καὶ νύξήθημεν
 ἡμεῖς οἱ πέντε ἀδελφοὶ ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ, οὗτος, ὁ
 υἱὸς τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, ὁ Βήσμας, ἀνηρέθη ἐν πο-
 λέμῳ ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ διψῶντος βασιλείαν.
11. Ὅφ' οὗ ἡμεῖς οἱ πέντε ἀδελφοὶ ἀνετράφημεν ἐν παιδικῇ
 ἡλικίᾳ, καὶ νύξήθημεν, οὗτος ἀνηρέθη ὑπ' ἐμοῦ δι' ὀλι-
 γοχρόνιον βασιλείαν.
12. Ἐκεῖνο δὲ μάλιστα κατακαίει τὰ μέλη μου, ὅπερ εἶπον

- τῷ διδασκάλῳ Δρόνῃ, ἐρωτήσαντί με· « Εἰπέ μοι ἀληθῶς, ὦ βασιλεῦ, εἰ ζῇ ὁ υἱός μου Ἀσβαττάμας. »
13. Αὐτὸς ὁ διδάσκαλος ἀνηρέθη ἀπάτῃ ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ δειψῶντος βασιλείαν, τοῦ κακούργου, τοῦ διδασκαλοκτόνου, τοῦ ἐκδυθέντος τὴν ἀλήθειαν, ἣν εἶχον, ὡς θώρακα.
14. Ἀνχιρεθέντος γὰρ τοῦ ἐλέφαντος, ὃς ὠνομάζετο Ἀσβαττάμας, εἶπον δολίως τῷ Δρόνῃ, ὡς ἀληθῶς ἀνηρέθη ὁ Ἀσβαττάμας, μὴ προσθεῖς, ὡς ὁ ἐλέφας ἐστὶν οὗτος, καὶ οὐχὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ποίας ἄρα χώρας τεύξομαι, τοιοῦτον ἀνοσιούργημα πράξας ;
15. Ἐγὼ ὁ κάκιστος ἀπέκτεινα τὸν Καρνᾶν, τὸν ἄριστον πάντων τῶν πολεμικῶν, τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν· τίς ἄλλος ἂν εἴη κακουργότερος ἐμοῦ ;
16. Ἐγὼ ὁ πλεονέκτης, ὡς σκύμνον λέοντος, κοιμώμενον ὑπ' ὄρος, παρεισήγαγον τὸν νεανίσκον Ἀβδριμανιοῦν εἰς τὸ μέσον τῆς παρατεταγμένης φάλαγγος, ἥς ἄρχων ἦν ὁ Δρόνας.
17. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου οὐ δύναμαι ἀντιβλέψαι τὸν Ἀρζούναν, οὐδὲ τὸν Κρισνᾶν, ὡς ἐμβρυοκτόνος.
18. Καίεται ἡ ἐμὴ καρδία, βλέποντος τὴν Δραουπαδὴν, πέντε υἱῶν στερουμένην, καὶ ἐπὶ λύπη λύπην κεκτημένην.
19. Ἐγὼ εἰμι αὐτὸς ὁ θανατοποιὸς καὶ φθοροποιὸς τῶν συγγενῶν, καὶ μένω ἐνταῦθα, εἰς τὸ ἐκπνεῦσαι τὰ ὀλοίσθια, ἅγιοι πατέρες.
20. Δότε μοι τοίνυν ἄδειαν πάντες, ἐγκαταλιπεῖν τοῦτο τὸ σῶμα, ἵνα μὴ γένωμαι καὶ ἄλλοις συγγενέσι παγγενῆς φθορὰ καὶ ἀφανισμός.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

21. Τοιχῦτα εἰπόντος τοῦ Ἰνδδιστίρα λίαν ἐλεσινῶς καὶ λυπηρῶς, ἀμειβόμενος ἔλεξεν οὕτω πρὸς αὐτὸν ὁ Βεάσας, ὁ γνώστης τῶν παρελθόντων καὶ τῶν μελλόντων.

ΒΕΑΣΑΣ.

22. Μὴ ἔχε λύπην, ὦ βασιλεῦ, τὴν κατατήκουσαν τὸ σῶμα· οἱ γὰρ ἀποιχόμενοι ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ πολέμου (ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ πολέμου) οὐκ ἐπανέρχονται.

23. Οἱ φρόνησιν ἔχοντες, καὶ κρατοῦντες ἑαυτῶν, καθὼς σὺ, οὔτε ἐν ταῖς ἀτυχίαις λυποῦνται, οὔτε ἐν ταῖς εὐτυχίαις χαίρουσιν.

24. Ὅτε οἱ πεπαιδευμένοι ἄνδρες, εἶς εἰ σὺ, κυριεύονται καὶ κατατήκονται ὑπὸ τῆς λύπης, ἡ παιδεία καὶ ἡ μάθησις αὐτῶν διὰ πόνον καὶ μόχθον μόνον ἐγένετο.

25. Τὰ λυπηρὰ καὶ τὰ χαρμόσυνα καθ' ἐκάστην καταπονοῦσι καὶ καταβάλλουσι τὸν ἄφρονα καὶ ἀπαίδευτον, ἀλλ' οὐ τὸν εὐφρονα καὶ εὐπαίδευτον.

26. Καθὼς βέβαιός ἐστιν ὁ θάνατος τοῦ γεννηθέντος, οὕτω καὶ ἡ γέννησις τοῦ θανόντος· ὅθεν οὐκ ἄξιός ἐστι λυπεῖσθαι.

27. Ὅσα ἀναγκαίως γίνεσθαι μέλλουσιν ἐξ αἰτίας τῆς Εἰμαρμένης, ἐπὶ τούτοις οὐδαμῶς λυποῦνται οἱ σπουδαῖοι ἄνδρες, καὶ γινῶσιν τῶν ὄντων ἔχοντες.

28. Ὅστις λυπεῖται διὰ τὸ ἀπελθόν, ἦτοι τεθνηκὸς, ἢ ἀπολωλὸς, οὗτος ἐπὶ λύπῃ λύπην λαμβάνει, καὶ δύο δεινὰ πάσχει.

29. Τὰ ὄντα συνίστανται ἐκ τῶν πέντε στοιχείων· ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τοῦ ἀέρος, ἐκ τοῦ αἰθέρος, ἐκ τοῦ ὕδατος, καὶ

ἐκ τοῦ πυρὸς, καὶ εἰς αὐτὰ πάλιν διαλύονται· ἐνταῦθα τίς λύπη;

30. Οὐδεὶς τρόπος ἐστὶ θεῖος ἢ ἀνθρώπειος, δι' οὗ ἀναστρέψειεν ἄν ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ αὐτῷ σώματι, ἀφ' οὗ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου.
31. Ἡ καρτερία μέγα καταφύγιόν ἐστι τῷ στερηθέντι συγγενῶν, υἱῶν, γυναικὸς, ἢ πλούτου, καὶ ἐμβυθισθέντι εἰς δεινὸν πάθος.
32. Ἡ λύπη συλαγωγεῖ πάντα ταῦτα· τὴν μάθησιν, τὴν ἀρετὴν, τὴν δύναμιν, τὴν καρτερίαν, τὴν ἄνεσιν, καὶ τὴν γενναιοψυχίαν τῶν ἀνθρώπων.
33. Ὅτε ἡ λύπη οὐκ ἀπαλλάττει τὸ πάθος τῶν λυπουμένων, οὐδεμία θεραπεία καὶ ὠφέλειά ἐστι τῷ λυπουμένῳ· ἄφες οὖν ταύτην τὴν λύπην.
34. Πάντας ὁ θάνατος ἐπέρχεται, καὶ τοὺς παῖδας, καὶ τοὺς νέους, καὶ τοὺς γέροντας, καὶ τοὺς ἐν γαστρὶ ἔτι ὄντας· τοιοῦτος οὗτός ἐστιν ὁ κόσμος!
35. Τοιούτων δ' ὄντων τῶν ὄντων, ἐν ἀπάσῃ ἡλικίᾳ διαφθειρομένων, τίς ἂν χαρεῖν γεννωμένων, ἢ λυπηθείη, ἀποχομένων;
36. Ὡστε οἱ ἔχοντες γνῶσιν τῶν ὄντων, οὔτε λυποῦνται διὰ τὸν ἀπελθόντα, ἢ ἀποθανόντα, οὔτε κλίσιν καὶ προσπάθειαν ἔχουσι πρὸς τὸν ἀπωλωλότα, ἢ ἀπόντα, οὔτε στοργὴν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν ζῶντα, ἢ παρόντα.
37. Ποῦ λύπη; καὶ ποῦ σὺ ὁ βασιλεὺς, ὁ ὢν ἀπόρροια τῶν (ὀκτῶ) θεῶν τῶν ἐφόρων τοῦ κόσμου; ἄφες τοιγαροῦν ταύτην τὴν λύπην, τὴν γινομένην ἐκ μεγάλης ἀγνοίας.
38. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι παραδειγματικῶς τοῦτον τὸν παλαιὸν λόγον, ὃν εἶπε Βραχμάν τις ἐπιστήμων πρὸς τὸν Σεναζίταν βασιλέα.
39. Ἰδὼν γὰρ τὸν βασιλέα ὁ Βραχμάν, κατώδυνον, ἄθυμον,

καὶ σκυθρωπὸν ὄντα διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἑαυτοῦ υἱοῦ,
ἔλεξεν ᾧδε·

BRACHMAN.

40. Τί μωραίνεις, μωρὸς ὢν ; τί λύπην ἔχεις ; ταλανίσουσί
σε γὰρ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οὕτω λυπούμενον.
41. Καὶ ἐγὼ, καὶ σὺ, καὶ ὅσοι ἄλλοι περὶ σέ εἰσιν, πάντες
τεθνηξόμεθα. Ἐνταῦθα τίς λύπη ;
42. Ὁ υἱός σου ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐνθάδε ἦλθε, καὶ εἰς τὸ ἀφα-
νὲς πάλιν ἀπῆλθεν· οὐτ' ἐκεῖνος σός ἐστιν, οὔτε σὺ ἐκεί-
νου. Τί ἄρα τὴνάλλως λυπῇ ;
43. Ἡ ὁμιλία τινος μετὰ τινος ἄλλου οὐκ ἔστι διηνεκῆς. Τί
λέγω, μετ' ἄλλων, ὅτε οὐδὲ μετὰ τοῦ ἰδίου σώματος
οὐκ ἔστι διηνεκῆς ;
44. Τὸ μὲν σῶμά σου ἐγένετο ἐκ τοῦ πατρὸς, ἡ δὲ γέννησις
ἐκ τῆς μητρός· σὺ δὲ λύπτην ἔχεις καὶ φροντίδα τοῦ
σώματος, ἀλλ' οὐ τῆς ψυχῆς. Μὴ λύπην ἔχε καὶ φροντί-
δα τοῦ φθαρτοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆς ἀφθάρτου ψυχῆς.
45. Τὰ ὄντα, ὄντα ἀφανῇ ἐν ἀρχῇ, φαίνονται εἰς τὸ μέσον,
καὶ πάλιν ἀφανῇ γίνονται, τελευτῶντα. Ἐνταῦθα τίς λύπη ;
46. Ποῦ νῦν, ᾧ βασιλεῦ, ὁ πατήρ σου ; ποῦ νῦν ὁ πάππος
σου ; οὔτε σὺ νῦν βλέπεις ἐκείνους, οὔτε σὲ ἐκεῖνοι.
47. Οὐκ ἄρα δεῖ ἔχειν κλίσιν καὶ προσπάθειαν πρὸς υἱοὺς,
υἱίδεις, συγγενεῖς καὶ ἀγχιστεῖς· ἡ γὰρ διάζευξις τούτων,
βεβαία ἐστίν.
48. Ὡς σύζευξις, οὕτω καὶ διάζευξις ἐστὶ τῶν συγγενῶν, τῶν
οἰκείων, καὶ ἀγχιστέων· οὐκ οὐν πρὸς τούτους (οὐ) δεῖ ἔχειν
κλίσιν καὶ προσπάθειαν· ἡ γὰρ διάζευξις τούτων βε-
βαία ἐστίν.

49. Ἡ σύνθεσις (σύζευξις) ἔχει εἰς τέλος βεβαίαν τὴν διάλυσιν (διάζευξιν) τῶν γινομένων, καθὼς οἱ ἐν ὕδατι πομφόλυγες, οἳ γίνονται, καὶ ἀπογίνονται.
50. Ἡ μὲν σύναξις διασκέδασιν ἔχει εἰς τέλος· ἡ δ' ὕψωσις πτώσιν ἔχει εἰς τέλος· ἡ δὲ σύζευξις διάζευξιν ἔχει εἰς τέλος· ἡ δὲ ζωὴ θάνατον ἔχει εἰς τέλος.
51. Πρόσκαιρά εἰσι ταῦτα· ἡ ζωὴ, ἡ εὐμορφία, ἡ νεότης, ἡ κτηνίατολογία, ἡ ὑγιεία, καὶ ἡ μετὰ τῶν ἐφετῶν ὁμιλία· οὐκ οὐν εἰς ταῦτα μωραίνουσιν οἱ πεπαιδευμένοι.
52. Ἰσοζυγία ἐστὶ τοῦ θανάτου πρὸς πάντας, καὶ πρὸς σοφὸν, καὶ ἄσοφον, καὶ πρὸς δυνατὸν, καὶ ἀδύνατον, καὶ πρὸς πλούσιον, καὶ πτωχόν.
53. Ἐκ χιλίων ἀνθρώπων, ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ γεννηθέντων, πέντε ἑκατονταετείς γίνονται, ἢ οὐ γίνονται.
54. Τὸ πρόσκαιρον τῶν ἀφροντίστων ἀνθρώπων, αἰεὶ φροντίζει, καὶ γρηγορεῖ, πάντας αὐτοὺς ἀναστρέφον, καὶ πάντα τὰ αὐτῶν καταστρέφον.
55. Ὅστις οὖν ἐννοεῖ τοῦτο τὸ πρόσκαιρον καὶ μάταιον πάντων, οὗτος, τοιοῦτον νοῦν ἔχων κριτικόν, οὐδαμῶς λυπεῖται, δυσθυμῶν (δυσθυμεῖ ἢ θρηνεῖ).
56. Εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡμέρα καὶ νύξ, περιερχόμενος ὁ θάνατος ἐν γηραλαίᾳ καὶ κατεσκληκυίᾳ μορφῇ, καταβιβρώσκει πάντας, καθὼς ὁ ὄφις τοὺς ἀνέμους.
57. Τὰ ἀδιάρρηκτα φίλτρα, καὶ τὰς θυμῆρεις ἡδονὰς ἐν ἀκαρεῖ ἐκκόπτει ὁ θάνατος, καθὼς οἱ ἐγκρατεῖς τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος.
58. Καθὼς ὁδοιπόρος τις, καθήσας ὑπὸ σκιάν, ἀναπαύεται, καὶ μετὰ τὸ ἀναπαυθῆναι πάλιν πορεύεται, οὕτω καὶ ἡ ἔλευσις πάντων εἰς τοῦτον τὸν κόσμον.
59. Ἡ ἔλευσις ἔχει καὶ τὴν ἀπέλευσιν· ἡ εὐτυχία ἔχει καὶ

τὴν δυστυχίαν· τὸ σῶμα ἔχει καὶ τὴν διάλυσιν· πᾶν τὸ ἔχον γένεσιν, ἔχει καὶ φθοράν.

60. Τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀνθρώπων ὅμοιά ἐστι τῇ ἐν αἰθέρι φαινομένη πόλει, Γανδδαρβαναγάρᾳ· ἅπερ φαινόμενα βραχύ τι, καὶ ἔστι, καὶ οὐκ ἔστι.

61. Τοῦτο ἱασις καὶ θεραπείά ἐστὶ τοῦ πάθους, εἰ οὐκ ἀναπολεῖται· ἀναπολούμενον γάρ, οὐκ ἀπαλλάττεται, ἐπὶ πλέον δ' αὐξάνει.

62. Οἱ βαθὺν ἔχοντες νοῦν, οὐ λυποῦνται τὸ ἀπελθόν, οὐδ' ἔφρουν ἔχουσι τοῦ μέλλοντος, ἢ παρόντος· ἐκ δὲ τούτου οὐ κατατήκονται, οὐδὲ ξηραίνονται, καθὼς οὐδὲ οἱ βάθεα ἔχοντες ὕδατα λάκκοι.

63. Ἡ λύπη, ἡ γινομένη ἐξ ἀγνοίας, κατατήκει τὸ σῶμα· ὅθεν ἄφες ταύτην τὴν λύπην, ἧς ἀπρὶς ἔχονται οἱ μικροπρεπεῖς καὶ μικρόψυχοι.

ΒΕΑΣΑΣ.

64. Οὕτω παρηγορηθεὶς ὁ Σεναζίτας βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶνος, ἀφείς τὴν ἐπὶ τῷ υἱῷ λύπην, ἄνεσιν ἔσχεν ἐν τῇ ἐαυτοῦ ψυχῇ.

65. Καὶ σὺ τοίνυν, ὦ μέγα βασιλεῦ, κρίσιν ὀρθὴν σχών, ἄφες τὴν ἐπὶ τοῖς συγγενέσι λύπην, καὶ τρέφα βασιλείας ἀταράχου.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΔΑΣ.

66. Τοιούτων πολυειδῶν λόγων παρὰ τοῦ Βεάσα ἀκούσας ὁ Ἰνδδιστίρας, οὗ ἡ ψυχὴ ἦν κατεχομένη τῇ ἐπὶ τοῖς συγγενέσι λύπῃ, ἀμειβόμενος, ἔφη·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

67. Ἀμετάθετος καὶ ἀκλινὴς ἐστὶν ἡ γνώμη μου εἰς τὸν λόγον σοῦ τοῦ παντογνώστου. Πῶς οἶει; ἡ ἐκ τοῦ θανάτου τῶν συγγενῶν λύπη σφόδρα με πιέζει.
68. Φίλοι, υἱοὶ, υἱίδεῖς, πατέρες, πάπποι, υἱοὶ ἀδελφῶν, ἀδελφοὶ, συγγενεῖς, καὶ ἀγχιστεῖς,
69. Καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις βασιλεῖς πολλοὶ, ἐκ πολλῶν τόπων συνελθόντες, ἀνηρέθησαν ὑπ' ἐμοῦ τοῦ στυγεροῦ, τοῦ διψῶντος βασιλείαν.
70. Τοιούτους βασιλεῖς ἐν πολέμῳ ἐγὼ ἀνελὼν, τοῖς νομίμοις προσκαρτεροῦντας, καὶ μεγάλας θυσίας τελοῦντας, ποίας στάσεως τεύξομαι;
71. Καίνομαι αἰ, ἀναλογιζόμενος πολλάκις ταύτην τὴν γῆν, χηρεύουσιν τοσούτων βασιλέων, γενναίων καὶ ἐνδόξων.
72. Ὅποια ἔσεται ἡ κατάστασις ἐκείνων τῶν καλῶν γυναικῶν, αἵτινες ἐστερήθησαν ἀνδρῶν, υἱῶν, πατέρων, καὶ ἀδελφῶν;
73. Τίς ζῆν ἀνέξεται, ἀκούων τοῦ στεναγμοῦ ἐκείνων τῶν γυναικῶν, θλιβομένων, καὶ ὀδυρομένων ἡμέρας τε καὶ νυκτός;
74. Οὐδὲ ἡ κτῆσις τῆς βασιλείας τοῦ τρίττου κόσμου οὐκ ἂν χαροποιήσειεν ἐμὲ τὸν κακοποιὸν, τὸν τοῦ γένους ὀλετῆρα, καὶ τληπαθῆ.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

75. Πολυεύσπλαγχνος δ' ὢν ὁ Βεάσας, ἔφη πρὸς αὐτὸν, οὕτω θλιβόμενον τῇ ἐκ τοῦ πάθους λύπῃ, καὶ ὀδυρόμενον·

ΒΕΑΣΑΣ.

76. Οὐκ ἄξιός εἰ λυπεῖσθαι, ὦ μέγα βασιλεῦ, ἐπὶ τοῖς ἀποιχομένοις· παλιλλογία χρήσομαι, ὡς δοκεῖ μοι.
77. Καθὼς τὰ ἐν ὀνείρῳ ἐλθόντα εἰς κτῆσιν, μάταια φαίνονται ἐν τῇ ἐγέρσει ἐξ ὕπνου, οὕτω καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς, οἳ ἀνηρέθησαν ἐν τῷ σταδίῳ τούτου τοῦ πολέμου.
78. Αὐτοὶ οἱ ἄριστοι βασιλεῖς οὐκ ἐπὶ κτητοὶ εἰσιν, οὔτε δι' ὅλης τῆς γῆς, οὔτε διὰ σωρῶν χρυσίου, οὔτε διὰ πάντων τῶν ἐλεφάντων καὶ ἵππων.
79. Οὔτε δὲ σὺ εἰ ὁ ἀναιρέτης αὐτῶν, οὔτε ὁ Βήμας, οὔτε ὁ Ἀρζούνας· ἀνηρέθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ τοῦ εἰμαρμένου ἐκάστῳ ἐκ τῶν ἰδίων ἔργων.
80. Σὺ μόνον τὸ ὄργανον ἐγένου ἐκείνου τοῦ χρόνου, οὗ ἴδιον καὶ δύναμις ἐστι, τὸ ἐκπολεμοῦν ἀνθρώπους ἀνθρώποις.
81. Γίνωσκε τὸν χρόνον διὰ παντὸς θέοντα, τὰ ἀγαθὰ καὶ φαῦλα ἔργα τῶν ἀνθρώπων γινώσκοντα, καὶ ἀνταποδίδόντα τὸν καρπὸν τῶν ἔργων, δηλονότι ἀνταμειβόμενον τοὺς ἀνθρώπους ἥτοι εὐπαθείαις ἢ κακοπαθείαις.
82. Αὐτοὶ ἄρα ἀνηρέθησαν ὑπὸ τοῦ χρόνου, ὃ οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε ἀγαπητὸς (εὐμενῆς), οὔτε μισητὸς (δυσμενῆς), ὃς αὐτόπτης ἐστὶ τῶν ἔργων τῶν ἀνθρώπων.
83. Φρόνησον ὅτι τὰ ἔργα ἐκείνων, οἳ ἀπέθανον ἐν πολέμῳ, ἦσαν τὰ αἷτια τῆς ἀπωλείας καὶ τοῦ θανάτου αὐτῶν.
84. Σκέψαι τὴν ἣν ἔχεις κλίσιν αὐτὸς πρὸς τὰ νόμιμα καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα· ἀνοίκειον ἄρα αὕτη ἡ ἄγνοια σοὶ τῷ κορυφαίῳ τῶν τοῦ νόμου καὶ τῶν τῆς ἀρετῆς.
85. Σὺ ὑπὸ τῆς Εἰμαρμένης ἐβιάσθης εἰς τὸ ποιῆσαι τοιοῦτον ἔργον· τί γὰρ ἂν ποιήσειεν ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ἐρεθιζόμενος ὑπὸ τῆς τῶν οἰκείων ἔργων ἰδίας Εἰμαρμένης;

86. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γὰρ ὁ νοῦς τῶν ἀνθρώπων ἐπακολουθεῖ τῷ εἰμαρμένῳ· διὸ ὁ νοῦς αὐτῶν οὕτως ἐνεργεῖ, ὡς ἐστὶ πεπρωμένον καὶ μέλλον γενήσεσθαι.
87. Τοῦτο τὸ πᾶν ἐμβεβυθισμένον ἐστὶν ἐν τῷ χρόνῳ, ὡς ἐν πελάγει βαθεῖ, ἐν ᾧ ἐστὶ θάνατος, νόσος, γῆρας, καὶ ἄλλα πάθη· οὐδεὶς δ' οὕτως ἐννοεῖ.
88. Κάμινός ἐστιν οὗτος ὁ κόσμος, κεράμια δὲ τὰ ὄντα, κεραμεὺς δὲ καὶ πλαστουργὸς ὁ Βραχμᾶς, ξύλα δὲ τὰ ἔργα ἐκάστου, πῦρ δὲ ὁ χρόνος.
89. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ σπόρος μὲν ἐστὶν ὁ πατήρ, γῆ δὲ ἡ μήτηρ, βροχὴ δὲ τὰ ἀγαθὰ ἢ φαῦλα ἔργα, καρποὶ δὲ ὠραῖοι ἢ ἄωροι οἱ ἄνθρωποι, θεριστὴς δὲ ὁ χρόνος.
90. Ἐννοήσας οὖν, ὦ βασιλεῦ, ὡς αὕτη ἡ φθορὰ τῶν βασιλέων τῆς γῆς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἄφες τὴν ἐκ τοῦ θανάτου τῶν συγγενῶν λύπην.

ΚΡΙΣΝΑΣ.

91. Ποίησον, ὦ ἄριστε βασιλεῦ, ὅ,τι εἶρηκεν οὗτος ὁ ὅσιος καὶ θεῖος Βεάσας, ὁ γνώστης τῶν τριῶν χρόνων, καὶ φίλα σοι φρονῶν.
92. Οἱ ἄφρονες λυποῦνται ἐπὶ πολὺ, κατεχόμενοι πάθεσιν· οἱ δὲ μεγαλόφρονες καὶ σπουδαῖοι ἄνδρες βραχύ τι λυποῦνται.

ΒΑΪΣΑΜΠΙΑΪΑΝΑΣ.

93. Οὕτω παραινεθεὶς καὶ παρηγορηθεὶς ὁ βασιλεὺς Ἰνδδιστίρας ὑπὸ τοῦ Βεάσα καὶ τοῦ Κρισναῖ, περικυκλούμενος τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὡς ἡ σελήνη τοῖς ἄστρασιν, ἐπορεύθη πρὸς τὸν γηραιὸν Βήσμαν, πάθει κατεχόμενος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ πεπρωμένου, ἢ προωρισμένου.

ΖΑΝΑΜΕΖΑΪΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ Βραχμάν, τί ἐποίησεν ὁ Ἰνδδιστίρας, προσελθὼν μετὰ τῶν ἐαυτοῦ ἀδελφῶν τῷ Βήσμα, τῷ υἱῷ τοῦ Γάγγου;

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

2. Παραινέθεις τε καὶ παρηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Βεάσα καὶ τοῦ Κρισναῖ, προσελθὼν τῷ Βήσμα, εἶπε, κατεσχημένος τὴν ψυχὴν τῇ ἐκ τῶν συγγενῶν λύπῃ.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

3. Πολυειδὴς παραίνεσις καὶ παραμυθία ἐγένετό μοι ὑπὸ τοῦ Βεάσα, ὦ σεβάσμιε· ἀλλ' οὐδεμία ἄνεσις ἐστὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ, ἅτε πράξαντα χαλεπὸν ἀμπλάκημα.

4. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ σὸς φονεὺς, καὶ ὁ τοῦ ὅλου γένους ἅμα φθορεὺς· ὅθεν οὐδαμῶς ἄνεσιν ἔχω, ἀναπολῶν τὰ κακῶς πεπραγμένα.

5. Βλέπων σου τὸ σῶμα κατάβροχον καὶ περιρρέομενον αἵματι, ὡς τὸ ὄρος ὕδατι, καὶ καταπεπαρμένον καὶ κατεστιγμένον τοῖς βέλεσιν, ὡς τὸν λωτὸν τοῖς κρουνοῖς τοῦ ὕετοῦ, τράττομαι, καὶ θλίβομαι.

6. Ἀνελὼν δόλω σὲ τὸν μεγαλόθυμον, τὸν φιλόθεον, τὸν φιλαλήθη καὶ φιλάρετον, ποίας ἄρά γε χώρας τεύξομαι;

7. Ἡ ἀγάπη σοί ἐστι πρὸς ἐμέ, ὦ βασιλεῦ, συμβούλευσόν μοι, ὅπως ἀπαλλαγῶ τοῦ μεγάλου τούτου καὶ φοβεροῦ ἀμπλακήματος.

ΒΗΣΜΑΣ.

8. Σὺ ὢν ὑπεξούσιος, πῶς νομίζεις σεαυτὸν ὑπαίτιον; τὸ αἷτιον ταύτης σου τῆς πράξεως ἀόρατόν ἐστι καὶ ἀκατάληπτον, ὦ μέγα βασιλεῦ.
9. Οἱ σοφοὶ δοξάζουσιν, ὡς ἡ διάνοια πάντων τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐστὶ τοῦ πεπρωμένου· διὸ καὶ ἐνεργεῖ οὕτως, ὡς ἐστὶ πεπρωμένον, καὶ μέλλον γενήσεσθαι.
10. Ὅ,τι οὐκ ἔστι πεπρωμένον, οὐδαμῶς τοῦτο γενήσεται· εἰδ' ἔστι πεπρωμένον, οὐκ ἄλλως πως ἔσεται· διὰ τί ἄρα οὐ πίνεις τοῦτο τὸ ἀντίδοτον τοῦ οὗ ἔχεις φαρμακεροῦ λογισμοῦ;
11. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι παραδειγματικῶς τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διάλογον τοῦ Θηρευτοῦ, τῆς Γανταμῆς, τοῦ Ὁφews, τοῦ Θανάτου, καὶ τοῦ Χρόνου.
12. Γραῦς Βραχμανῆ, Γαουταμῆ τοῦνομα, ἐν ἐρημικῇ καλύβῃ, εἶδε τὸν ἐαυτῆς υἱὸν ἄπνουν, δακέντα ὑπ' Ὁφews.
13. Τοῦτον δὲ τὸν ὄφιν δήσας βρόχῳ ἐκ θυμοῦ Θηρευτῆς, Ἀρζούνας ὀνόματι, προσήνεγκε τῇ Γανταμῇ εἰπών·

ΘΗΡΕΥΤΗΣ.

14. Οὗτος ὁ κακὸς ὄφρις ἐστὶν ὁ σὸς παιδοκτόνος· εἰπέ εὐθέως, ὦ ἀγαθὴ, εἰ θέλεις, ἵν' ἀναιρεθῇ ὑπ' ἐμοῦ.

ΓΑΟΥΤΑΜΗ.

15. Τούτου ἀναιρεθέντος, ὦ Θηρευτᾶ, οὐδαμῶς τὸ ζῆν ὁ ἐμὸς υἱὸς ἀναλήψεται, οὐδ' ἄλλο τι ὄφελος ἐκ τοῦ θανάτου τούτου λήψεται· ἀπόλυσον οὖν αὐτὸν τὸν ταλαίπωρον ὄφιν.

16. Ὅτι ἐστὶν εἰμαρμένον καὶ προωρισμένον, ἐκ τούτου οἱ ἄνθρωποι θανάτου τυγχάνουσιν ἢ διὰ νόσου, ἢ πυρὸς, ἢ φαρμάκου, ἢ ὅπλου, ἢ πείνης, ἢ ὄφews, ἢ θηρίου, ἢ ὕδατος.

17. Οὐ δεῖ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ποιεῖν, ἀλλ' ἀγαθὸν μάλιστα· αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸν κακοποιεῖ, ὅς κακὸς ὢν, κακὸν ποιεῖν ἐπιθυμεῖ.

18. Ὅς τις κακὸν τῷ κακῷ ποιεῖ, οὗτος τὸν κεκαυμένον πάλιν κατὰκαίει, καὶ τὸν ἀνηρημένον πάλιν ἀναιρεῖ, καὶ τὸν νενεκρωμένον πάλιν νεκροῖ.

19. Ὅστις νηλεὲς ὢν, ἀναιρεῖ τοὺς προαναιρεθέντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀγνοίας, οὗτος θανὼν, τοῦ ἄδου τυγχάνει, ἀνθρωποκτόνος, καὶ νεκροκτόνος ὢν.

ΘΗΡΕΥΤΗΣ.

20. Οὐ γίνεται κακὸν ἐκ τῆς τῶν κακῶν ἀναιρέσεως, ὃ ἀγαθὸν· ὅθεν ἀναιρετέος ἐστὶν οὗτος ὁ ἀνθρωποκτόνος, καὶ παιδοκτόνος.

ΓΑΟΥΤΑΜΗ.

21. Εὐπόριστοί εἰσι καὶ πολλοί, οἱ ποιοῦντες ἀγαθὸν τοῖς ἀγαθοποιοῖς· οἱ δὲ ποιοῦντες ἀγαθὸν τοῖς κακοῖς, δυσεύρετοι καὶ σπάνιοι.

22. Ἐκεῖνοί εἰσιν ἀγαθοί, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ γεγεννημένοι, καὶ ὑπ' ἐκείνων ἡ γῆ ἀγλαΐζεται, οἱ ἀγαθοποιοῦσι τοὺς κακοποιοῦντας.

23. Τίς εὖσπλαγχνος ὢν, κρίνει καὶ ἕτερον διδόναι κακὸν τοῖς κακὸν μέλλουσι παθεῖν, ἢ διὰ νόσου, ἢ δι' ὕδατος, ἢ ἄλλου του συναντήματος;

24. Ὅστις κακὸν δίδωσιν ἄλλῳ, οὗτος κακὸν ἀντιλαμβάνει· μηδεὶς οὖν ἄλλῳ τινι διδόντω κακὸν, ὅς φοβεῖται τὸ κακόν.

25. Ὅτε οὐ γίνεται ὁ θέλεις καὶ ἀγαπᾷς, τί δεῖ ποιεῖν μέγα ἀμπλάκημα; πῶς κόπτεται τὸ μέλος τοῦ ἐμψύχου, ὁ οὐκ ἀναφύεται;

ΒΗΣΜΑΣ.

26. Καίπερ ἐρεθιζομένη πολλάκις ἡ ἀγαθὴ Βραχμική ὑπὸ τοῦ Θηρευτοῦ εἰς ἀναίρεσιν τοῦ Ὁφews, οὐκ ἐποίησε γνῶμην εἰς τὸ κακόν.

27. Ὃς ἐστὶ γνήσιος ἐκ μητρὸς καὶ πατρὸς, καὶ ἄμωμος τοῖς ἔργοις, καὶ καθάριος τοῖς βρώμασιν, τούτου καὶ ἐν δεινοῖς ὄντος, ὁ νοῦς οὐχ ἡδεταὶ τῷ κακῷ.

28. Καὶ παρακινούμενος ὁ ἀγαθοφυής, οὐκ ἔρχεται εἰς τὸ κακόν· ὁ δὲ κακοφυής, καὶ κωλυόμενος ἀπὸ τοῦ κακοῦ, κακοῦ ἐπιθυμεῖ.

29. Ὃστις καὶ νουθετούμενος ὑπὸ τῶν φρονίμων ἐπιθυμεῖ κακουργίας, οὗτος οὐ προσδέχεται καθαρότητα, καθὼς ὁ ἄνθραξ, τριβόμενος, καὶ σμηρόμενος.

30. Ὃς νοῦς μεμολυσμένος ἐστὶν ἐν πολλαῖς προτέραις γεννήσεσι, τοῦτον ὁ ἄνθρωπος ἀσπάζεται, καὶ προτιμᾷ· ἡ δὲ παραΐνεσις ἀνωφελής.

31. Μόλις δ' ὁ Ὁφίς ἀναπνέων, ἅτε θλιβόμενος τῷ βρόχῳ, θάρρῃσας, ἐξηρεύζατο φωνὴν ἀνθρώπου χθαμαλήν.

ΟΦΙΣ.

32. Τί ἐγκλημὰ ἐστὶν ἐμοὶ, ὦ νήπιε Ἀρζούνα, ἐπὶ τούτου; ἐμὲ γάρ, ὑπεξούσιον ὄντα, ἠρέθισεν εἰς τοῦτο ὁ Θάνατος.

33. Ἐκ τοῦ Θανάτου τῆς προσταγῆς ἐδάκη ὑπ' ἐμοῦ ὁ παῖς, καὶ οὐχὶ ἐκ θυμοῦ, ἢ δι' ἄλλο τι τέλος· εἰς ἐκεῖνον οὖν ἀνάγεται τοῦτο τὸ κακόν, εἰ κακόν ἐστὶν ἐνταῦθα.

ΒΗΣΜΑΣ.

34. Οὕτω λέγοντος τούτου τοῦ Ὁφews, ὡς ὑπὸ τοῦ Θανάτου

ἤρεθίσθη, παρέστη ἐξαίφνης ὁ Θάνατος, καὶ τάδε εἶπε
τῷ Ὀφει·

ΘΑΝΑΤΟΣ.

35. Ἐγὼ ὑπὸ τοῦ Χρόνου ἐρεθισθεὶς, προσηρέθισα σὲ τὸν
Ὀφιν· ὁ αἷτιος ἄρα τῆς ἀπωλείας τούτου τοῦ παιδός, ὁ
Χρόνος ἐστίν, ἀλλ' οὐχὶ ἐγὼ, ἢ σύ.

36. Πάντα κινητὰ καὶ ἀκίνητα ἐν οὐρανῷ, ἢ ἐν γῇ, ὑποκεί-
μενά εἰσι τῷ Χρόνῳ· ἐκ γὰρ τοῦ Χρόνου τὸ εἶναι ἔχει
τοῦτο τὸ πᾶν.

37. Ὁ Χρόνος, ὁ ὢν ἀναρχος, καὶ ἀτελεύτητος, πρωταίτιός
ἐστι τοῦ παντός, καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ παντὶ πέπειρα
ποιεῖ, ὡς τὸν ἐπὶ τοῦ δένδρου καρπὸν.

38. Οὔτ' ἐπώδῃ, οὔτ' ἐγκράτεια, οὔτε δόσις χρημάτων, οὔτε
φίλοι, ἢ οἰκεῖνι, σῶσαι δύνανται τὸν ἄνθρωπον, τὸν κα-
ταπονούμενον ὑπὸ τοῦ Χρόνου.

39. Τρεῖς βρόχοι ἀπαραίτητοί εἰσι, πεποιημένοι ὑπὸ τοῦ
Χρόνου· ἡ γέννησις, ὁ γάμος, καὶ ὁ θάνατος, καὶ οὐδεὶς
οἶδε, πότε, ἢ ποῦ, ἢ ἐκ ποίας φύσεως ἢ φυλῆς γεννη-
θήσεται, καὶ πότε, ἢ ποῦ, ἢ τίνι συζευχθήσεται, καὶ
πότε, ἢ ποῦ, ἢ πῶς τεθνήξεται.

40. Καθὼς ἐν αἰθέρι βιαζόμενον τὸ νέφος φέρεται ὑπὸ τοῦ
ἀνέμου, οὕτω καὶ τὸ πᾶν τοῦτο ὑπὸ τοῦ Χρόνου, τοῦ
συνημμένου τῷ ἔργῳ τῷ πεπρωμένῳ.

ΒΗΣΜΑΣ.

41. Παραστάς δ' ὁ Χρόνος ἐν ταύτῃ τῇ ἀμφιβολίᾳ τοῦ ἀλη-
θοῦς καὶ τοῦ ὀρθοῦ, ἔλεξε πρὸς τὸν Ὀφιν, πρὸς τὸν Θά-
νατον, καὶ πρὸς τὸν Θηρευτὴν Ἀρζούναν·

ΧΡΟΝΟΣ.

42. Οὐτ' ἐγὼ, οὔτε ὁ Θάνατος, οὐδ' οὗτος ὁ Ὄφις, ὦ Θηρευτὰ, αἵτιοί ἐσμεν τοῦ θανάτου τούτου τοῦ παιδός· ἀλλ' οὐτ' ὁ Θάνατός ἐστιν, ὦ Ὄφι, οὐτ' ἐγὼ εἰμι, ὦ Θάνατε, ὁ ἐρεθίσας.
43. Ὅ,τι πεπραγμένον ἐστὶν ὑπὸ τούτου τοῦ παιδός, τοῦτό ἐστι τὸ προτρεπτικὸν καὶ αἷτιον τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἅπαντες δ' ἡμεῖς ἐσμεν ὑπεξούσιοι τῷ πεπραγμένῳ ἔργῳ.
44. Ἐκ τῶν πράξεων ὁ ἄνθρωπος κέκτηται υἱούς καὶ κληρονόμους καὶ ἀγχιστεῖς, καὶ συγγενεῖς· αἱ πράξεις ἐρεθίζουνσι τὸν ἄνθρωπον ἥτοι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἢ εἰς τὸ κακόν.
45. Πέντε ταῦτα προώρισται τῷ ἀνθρώπῳ, ὄντι ἔτι ἐν γαστρὶ· πόσον ζήσεται, τί ἐργάσεται, πόσῃν περιουσίᾳ κτήσεται, ὁποίαν τέχνην μαθήσεται, καὶ πότε ἢ ποῦ ἢ πῶς τεθνήξεται.
46. Καθὼς ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ἄργυρος ἐγγερόμενος τυποῦται κατὰ τὸ πρωτότυπον, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀναγκαζόμενος, πράττει κατὰ τὸ προπεπραγμένον ἔργον.
47. Καθὼς ὁ πηλὸς ὑλικόν ἐστὶν αἷτιον τῷ κεραμεῖ, ἐξ οὗ πλαστουργεῖ πᾶν ὅ,τι ἂν ἐθέλῃ, οὕτω καὶ τὸ προπεπραγμένον ἔργον ποιητικόν ἐστὶν αἷτιον τῷ ἀνθρώπῳ.
48. Ἐκ τῶν οἰκείων ἔργων πᾶσα ψυχὴ ζῶσα τυγχάνει φύσεως θεῶν, ἢ ἀνθρώπων, ἢ θηρίων, ἢ ὀρνέων, ἢ ζωῶν, ἢ ἀψύχων καὶ ἀκινήτων.
49. Καθὼς τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποὶ οἴκοθεν ἀναδίδονται, καὶ τὸν οἰκεῖον καιρὸν οὐχ ὑπερβαίνουσιν, οὕτω καὶ τὰ προπεπραγμένα ἔργα.
50. Ὅστις ὅ,τι πρότερον ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν, οὗτος τοῦτο ἀπολαμβάνει μετέπειτα ἀφεύκτως.

51. Τὸ ἐν τῷ προτέρῳ σώματι πεπραγμένον ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν, ἔρχεται εἰς ἀπόλαυσιν ἅμα τῇ γεννήσει.
52. Οὐδεὶς ἐπὶ γῆς δυνατός ἐστι μετατρέψαι βίαν ἢ μηχανὴν τὸ ἐν τῷ προτέρῳ σώματι πεπραγμένον.
53. Κατ' ἄλλον μὲν τρόπον ὁ ἄνθρωπος τῇ οἰκείᾳ ἀγχινοίᾳ καὶ σοφίᾳ θέλει ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα, κατ' ἄλλον δὲ τρόπον τοῦτο ποιεῖ τὸ προπεπραγμένον ἔργον, ὡς αὐτεξούσιον.
54. Ὅσα ἔπραξαν οἱ ἄνθρωποι, ἥτοι ἀγαθὰ ἢ κακὰ, ταῦτα σύνεισιν αὐτοῖς εἰς ἀπόλαυσιν· ὅστις δὲ οἶεται, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ αἷτιος τῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀγαθῶν ἢ κακῶν, οὗτος οἰηματίας ἐστὶ καὶ φρονηματίας.
55. Καθὼς ἐν χιλίαις δαμάλεσιν ὁ μόσχος γινώσκων εὕρισκει τὴν ἑαυτοῦ μητέρα, οὕτω καὶ τὸ προπεπραγμένον ἔργον τὸν πράξαντα.
56. Τὸ προπεπραγμένον ἔργον οὐκ ἐξαλείφεται, ὡς δυσεξάλειπτον, ἐὰν μὴ ἔλθῃ εἰς ἀπόλαυσιν. Τίς μετατρέψαι τοῦτο δύναται;
57. Τὸ προπεπραγμένον ἔργον καὶ ὁξέως θέοντι τῷ ἀνθρώπῳ ἐπιθέει, καὶ καθημένῳ συγκάθηται.
58. Τὸ ἔργον καὶ ἰσαμένῳ τῷ ἀνθρώπῳ παρίσχεται (συνίσχεται), καὶ πορευομένῳ συμπορεύεται, καὶ πράττοντι συμπράττει, καὶ ἐπακολουθεῖ αὐτῷ, καθὼς ἡ σκιά τῷ σώματι.
59. Καθὼς ὁ ἥλιος καὶ ἡ σκιά ἀδιαλείπτως σύνεισιν ἀλλήλοις, οὕτω καὶ ἡ πρᾶξις καὶ ὁ πράξας. Ἐνταῦθα οὐδεμία ἀμφιβολία.
60. Ὁ πλανήτης, ἡ νόσος, τὸ φάρμακον, ὁ κλέπτης, ὁ τύραννος, ὁ ὄφις, ταῦτα πάντα μετέπειτα καταθλίβουσι τὸν ἄνθρωπον, τὸν κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ προπεπραγμένου ἔργου.

61. Ὅπου ἀνάγκη ἐστὶν ἀπολαῦσαι τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ τοῦ κακοῦ, ἐκεῖσε ἐλκόμενος φέρεται βιαίως ὁ ἄνθρωπος, δεδεμένος τῷ πεπρωμένῳ, ὥσπερ σχοινίῳ.
62. Τὸ εἰμαρμένον ἐστὶ τὸ κυρίως αἴτιον, ὃ δίδωσι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ εὐπάθειαν καὶ κακοπάθειαν, καὶ σύνεσιν αὐτῷ καὶ γρηγοροῦντι καὶ ὑπνοῦντι. Οὐ δεῖ διζάζειν εἰς τοῦτο.
63. Τὸν μὲν φυλαττόμενον τὸ εἰμαρμένον ἀπόλλυσιν, ὡς ἄξιον ὄντα ἀπωλείας· τὸν δὲ μὴ φυλαττόμενον διαφυλάττει ἐξ ὄπλου, πυρὸς, φαρμάκου, καὶ ἄλλου δεινοῦ, ὡς ἄξιον ὄντα διαφυλάξεως.
64. Τὸ μὲν ἀφύλακτον διασώζεται, ὡς φυλαττόμενον ὑπὸ τοῦ εἰμαρμένου· τὸ δ' εὐφύλακτον διόλλυται, ὡς ἐλαυνόμενον ὑπὸ τοῦ πεπρωμένου. Ὁ ἀτιμέλητος (ἀπροστάτευτος), καὶ ἐν ἐρήμῳ ἐγκαταλελειμμένος, ζῇ· ὁ δ' ἐπιμελείας ἀξιούμενος, καὶ ἐν οἴκῳ ὢν, οὐ ζῇ.
65. Καθὼς οἱ κόκκοι, καὶ οἱ σπόροι, καὶ οἱ θησαυροὶ ἐν τῇ γῇ ἴστανται, καὶ ἐξανίστανται, οὕτω καὶ αἱ πράξεις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.
66. Καθὼς ὁ λύχνος σβέννυται μετὰ τὴν ἀνάλωσιν τοῦ ἐλαίου, οὕτω καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου θνήσκει μετὰ τὴν ἀνάλωσιν τοῦ προπεπραγμένου ἔργου.
67. Μετὰ τὴν ἀνάλωσιν τῶν ἔργων ἔρχεται ὁ θάνατος· οὕτω λέγουσιν οἱ σοφοί· τὰ δὲ διάφορα πάθη τῶν ἀνθρώπων ὄργανά εἰσιν ἐκείνων τῶν ἔργων.
68. Ταῦτ' ἄρα, ὦ Θηρευτὰ, οὐτ' ἐγώ εἰμι ὁ αἴτιος, οὐθ' ὁ Θάνατος, οὐδ' οὗτος ὁ Ὄφεις, οὐδὲ μὴν αὕτη ἡ γραῦς Βραχμανή, ἀλλ' αὐτὸς ὁ παῖς.
69. Αὐτὸς γὰρ ὁ ἄνθρωπός ἐστιν αἴτιος τῶν τε κακοπαθειῶν, καὶ εὐπαθειῶν ἑαυτοῦ, καὶ τῆς γεννήσεως, καὶ τοῦ θανάτου, καθὼς τὸ προστριβόμενον ξύλον ὄργανόν ἐστι τῆς ἐξάψεως τοῦ πυρός.

ΒΗΣΜΑΣ.

70. Οὕτως ἀκούσασα παρὰ τοῦ Χρόνου ἡ Βραχμανὴ Γαουταμὴ, καὶ πεισθεῖσα, ὥς οἱ ἄνθρωποι ἀπολαμβάνουσιν ἀνθ' ὧν ἔπραξαν, ἔλεξε πρὸς τὸν Θηρευτὴν Ἀρζούναν.

ΓΑΟΥΤΑΜΗ.

71. Οὔτε ὁ Χρόνος, οὔτε ὁ Θάνατος, οὔτε ὁ Ὄφιν ἐστὶν αἷτιος ἐνταῦθα· ὁ παῖς οὗτος ἐξ οἰκείων ἔργων θανάτου ἔτυχε κατὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον.

72. Ὑπ' ἐμοῦ δ' ἴσως πέπρακται τὸ ἔργον, ἐξ οὗ ὁ ἐμὸς υἱὸς οὗτος ἐτεθνήκει· ἀπελθε, ὦ Χρόνε, καὶ σὺ, ὦ Θάνατε· σὺ δὲ, ὦ Ἀρζούνα, ἀπόλυσον τὸν Ὄφιν.

ΒΗΣΜΑΣ.

73. Ὁ μὲν δὴ Χρόνος, καὶ ὁ Θάνατος, καὶ ὁ Ὄφιν, ἀπῆλθον, ὅθεν ἦλθον· ὁ δ' Ἀρζούνας ἐγένετο ἀόργητος, καὶ ἡ Γαουταμὴ ἄλυπος.

74. Οὕτως εἰδὼς, ὦ βασιλεῦ, ἄνεσιν ἔχε· μὴδ' ἔσο σύννους καὶ ἐμμέριμνος· ἴσθι δὲ, ὥς ἅπαντες οἱ ἐν τῷ τριττῷ κόσμῳ ἀπολαμβάνουσιν ἀνθ' ὧν ἔπραξαν.

75. Τὰ τοῦ πολέμου οὐκ ἐγένετο οὔτ' ἐκ σοῦ, οὔτ' ἐκ τοῦ Δουριοδδάννα, ἢ ἐξ ἄλλων, ἀλλ' ἐκ τοῦ πεπρωμένου ἀνῆρέθησαν τοσοῦτοι βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες.

ΒΑΪΣΣΑΜΗΑΪΑΝΑΣ.

76. Ἀκούσας τοῦ λόγου τοῦ Βήσμα ὁ υἱὸς τοῦ Νόμου Ἰνδδιστίρας, ἀφείς τὴν ἐκ τῶν συγγενῶν λύπην, ἄνεσιν ἔσχεν ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἐγκρατείας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Νῦν δὲ μυσταγωγήσας με, ὦ σεβάσμιε, εἰπέ μοι, τίς ἐστὶν ἡ μεγίστη καὶ ἀρίστη ἀρετή ;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οἱ μεγάλοι καὶ ὀρθόδοξοι ἄνδρες, τὴν ἐγκράτειαν λέγουσιν ἀρίστην· ἡ γὰρ ἐγκράτεια ἀρετὴ ἐστὶν ἀρχαία καὶ αἰώνιος (ἀίδιος), καὶ ἰδία κατ' ἐξοχὴν τοῦ Βραχμᾶνος.
3. Ἡ ἐγκράτεια αὐξάνει τὸ φῶς τοῦ νοός· ἡ ἐγκράτεια λέγεται ἀγνότης· ὁ δ' ἀγνός καὶ φωτεινός κατὰ τὸν νοῦν, τελευτήσας, τυγχάνει τοῦ ὑψίστου φωτός.
4. Ἡ ἐγκράτεια κρείττων ἐστὶ τῆς τελεσιουργίας τῶν νομιζομένων θυσιῶν, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας, καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς ἐπωφελοῦς.
5. Τοῦ δ' ἀκρατοῦς τὸ ἔργον, οἶον, ἡ σκληραγωγία, ἡ θυσία, ἡ δόσις, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ξένους μεγάλη ξενία οὐ τελεσιουργεῖται, οὐδὲ τελεσφορεῖται, ὡς εἰκός.
6. Τί δεῖ ἐρήμου τῷ ἐγκρατεῖ ; τί δεῖ ἐρημικῆς διατριβῆς τῷ ἐγκρατεῖ ; ὅπου γὰρ διατρίβει ὁ ἐγκρατής, ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἔρημος, ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἐρημικὴ διατριβή.
7. Τίς ἀνάγκη καὶ ὠφέλεια ἐρημικῆς διαγωγῆς τῷ ἀμοίρῳ ὄντι ἀγαθῆς γνώμης, τῷ μὴ κρατοῦντι τῶν αἰσθήσεων, μηδὲ ζῶντι ἐν εὐθύτητι ;
8. Καὶ ἐν ἐρήμῳ πάθη τοῖς ἐμπαθέσιν ἐξανίστανται, καὶ ἐν κόσμῳ ἡ χαλιναγωγία τῶν πέντε αἰσθήσεων ἐρημικὴ σκληραγωγία καθίσταται. Ὅστις γὰρ ἐνασχολεῖται ἔργοις

- ἀγαθοῖς, καὶ κρατεῖ τῶν παθῶν, τούτῳ ἡ κοσμικὴ δια-
τρίβη ἐρημικὴ ἐστὶ σκληραγωγία.
9. Καὶ ἐν κόσμῳ λύτρωσις γίνεται τοῖς ἐγκρατέσι, τοῖς
φιλοξένοις, καὶ φιλαρέτοις, καὶ τοῖς ἐντρυφῶσι ταῖς
ἑαυτῶν γυναιξὶ, καὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσι, πονοῦντες,
καὶ ἐργαζόμενοι κατὰ τὸν οἰκεῖον νόμον.
10. Λύτρωσις οὐ γίνεται τῷ φιλολόγῳ, οὔτε τῷ ἀγαπῶντι
οἴκους ἡδονικοὺς, καὶ φορέματα, καὶ βρώματα, οὔτε τῷ
θελξίνοϊ, καὶ ἀνθρωπαρέσκῳ.
11. Λύτρωσις δὲ γίνεται βεβαία τῷ φιλησύχῳ, τῷ μὴ
ποιοῦντι τὰ ἄρεστὰ ταῖς πέντε αἰσθήσεσι, τῷ προσκει-
μένῳ στερεῶς καὶ ἐγκαρδίως τῇ θεοφροσύνῃ, καὶ τοῖς
νενομισμένοις, καὶ τῷ ἀπέχοντι ζωοκτονίας.
12. Ὁ ἐγκρατὴς ἡδέως ὑπνώττει, καὶ ἡδέως ἐγείρεται· καὶ
πάσχων ἐν ἀνέσει ἐστὶ, καὶ εὐφραίνεται τὴν καρδίαν.
13. Ὁ ἐγκρατὴς, μεγαλόφρων ὢν, οὐ λαμβάνει τοσαύτην
ἡδονὴν ἐφ' ἄρματι, ἐφ' ἵππῳ, ἢ ἐπ' ἐλέφαντι, ὅσῃν ἐφ'
ἑαυτῷ, δαμασθέντι, καὶ χαλιναγωγηθέντι.
14. Τὴν ἐγκράτειαν ἀπλῶς οὐ λέγουσιν ἐγκράτειαν· ἐγκρά-
τεια δὲ λέγεται τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ. Ὅστις τοιγαροῦν δα-
μάζων, κρατεῖ ἑαυτοῦ, οὗτος λέγεται κυρίως ἐγκρατὴς.
15. Αἰὲ φόβος γίνεται ἐκ τῶν ἀκρατῶν ἀνθρώπων, καθὼς
ἐκ τῶν σαρκοφάγων θηρίων, ὧν εἰς ἀπαγόρευσιν καὶ
διακώλυσιν ποινὴ καὶ παιδεία ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ
Βραχμᾶ.
16. Ἡ ποινὴ διασώζει τὰ ὄντα, καὶ διαφυλάττει τοὺς ἀν-
θρώπους, καὶ κωλύει τὰ κακά· ἡ ποινὴ κραταιά ἐστιν.
17. Ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ποινὴ, ἐν ᾗ ἵσταται ὁ νόμος,
εἰκονίζεται μέλαινα, νέα, ἐρυθρόφθαλμος, καὶ πάντῃ
φρικώδης.
18. Οἱ ὅσοι καὶ πραεῖς τῷ πνεύματι λέγουσιν, ὡς ἡ ἐγ-

κράτεια, ἐξ ἧς ἐπίκτητός ἐστιν ἡ θεοφροσύνη, ἡ λύτρωσις, καὶ ὁ οὐρανός, ἐξ παρεπόμενα ἔχει τὰ ἐξῆς·

19. Τὸ μὴ καταφρονεῖν, τὸ μὴ ὑπερφρονεῖν, τὸ μὴ ἔχειν ἔχθραν, τὸ παραβλέπειν, τὸ μὴ μισεῖν (φθονεῖν), καὶ τὸ μὴ ὀργίζεσθαι.

20. Ὁ ἐγκρατὴς, καταφρονούμενος ἡδέως ἀναπαύεται· ὁ δ' ἀκρατὴς, καταφρονῶν, διόλλυται· ὁ ἐγκρατὴς, καταφρονούμενος, οὐδαμῶς λογίζεται κακὸν κατὰ τοῦ καταφρονήσαντος.

21. Ὁ ἐγκρατὴς, βλέπων εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, οὐ κατακρίνει τὰ ἀλλότρια, οὐδὲ καυχᾶται ἐν ἑαυτῷ, οὐδὲ ρίπτει αἴσχη καὶ σφάλματα κατ' ἄλλων.

22. Ἡ ἐγκράτεια καλύπτει τὸν Βραχμᾶνα, τὸν ὄντα ἄμοιρον μαθήσεως καὶ λαμπρῶν γονέων, καὶ μὴ ποιοῦντα τὰ νενομισμένα ἔργα, καθὼς τὸ φόρεμα καλύπτει τὸ ἐλλιπομελὲς καὶ ἀνάπηρον σῶμα.

23. Οἱ οὐκ ἀσπάζονται τὴν ἐγκράτειαν, οὗτοι ἀνωφελῶς ἐνασχολοῦνται τῇ μαθήσει· ἡ γὰρ ἐγκράτεια ρίζα τῆς μαθήσεώς ἐστιν. Ἡ ἐγκράτεια ἀρετὴ ἐστὶν ἀίδιος (ἀρχαία καὶ αἰώνιος).

24. Ὁ ἐγκρατὴς, ἐμβεβυθισμένος τῇ ἐκ τῆς οἰκείας ἐγκρατείας ἡδονῇ, οὔτε ἐὰν τιμᾶται, καὶ ζυγостаτῇται μετὰ χρυσοῦ, οὔτε, ἐὰν ἀτιμάζεται, καὶ νύττηται, αἰσθάνεται, ὥς ὁ ἄσχος.

25. Μόνη ἡ ἐγκράτεια, ὅτε καλῶς πράττεται, ὁ κυρίως ἐς σκοπὸς (τὸ σκοπιμώτατόν ἐστι τέλος) τῷ ἐγκρατεῖ, τοὔτέστιν, ἡ λύτρωσις· ἥκιστα δὲ αἱ τέσσαρες Βέδαι, καὶ αἱ ἐπιστῆμαι πᾶσαι τῷ ἀκρατεῖ.

26. Οὐκ ἔστιν ἄξιον τιμὴν προσφέρειν τῷ Βραχμᾶνι, τῷ ὄντι ἀμοίρῳ ἐγκρατείας, εἰ καὶ οἶδε τὰς τέσσαρας Βέδας, καὶ τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας.

27. Ούτε αἱ Βέδαι καὶ ἐπιστῆμαι σὺν αὐτῇ τῇ θεωρίᾳ καὶ θεολογίᾳ, οὔτε τὸ μέγα γένος, θεραπεία καὶ ὠφέλειά ἐστι τῷ δυστήνῳ ἀνθρώπῳ, τῷ ὄντι ἁμοίρῳ ἐγκρατείας.
28. Τὸν ὄντα ἄνευ ἐγκρατείας οὐ καθαίρουσιν αἱ Βέδαι, εἰ καὶ ἅπασαι γινώσκονται· αἱ Βέδαι ἐγκαταλείπουσιν αὐτὸν ἐν ὥρᾳ θανάτου, καθὼς οἱ ὄρνεις τὴν καλιὰν, πτερωτοὶ γενόμενοι.
29. Ἡ ἐγκράτεια λογίζεται (κρίνεται) τὸ κύριον πάντων· οὐδέν τι γὰρ κρεῖττόν ἐστι τῆς ἐγκρατείας· αἷτε γὰρ Βέδαι καὶ ἅπασαι αἱ ἐπιστῆμαι ἀνωφελεῖς εἰσι τῷ ἁμοίρῳ ἐγκρατείας.
30. Ὁ ἐγκρατὴς Βραχμὰν ἐκ μὲν τῆς ἀτιμίας ἀεὶ τέρπεται, ὡς ἐκ πόσεως ἀμβροσίας· ἐκ δὲ τῆς τιμῆς δυσανασχετεῖ, ὡς ἐκ πόσεως φαρμάκου.
31. Ἐκ μὲν τῆς ἀτιμίας ἡ ἐγκράτεια αὐξάνει· ἐκ δὲ τῆς τιμῆς φθίνει. Ὁ ἐγκρατὴς, τιμηθεὶς καὶ δοξασθεὶς, ὡς ἡ ἀμελχθεῖσα δάμαλις καθίσταται.
32. Καθὼς δὲ ἡ ἀμελχθεῖσα δάμαλις, πάλιν πιαίνεται τοὺς μαστοὺς τῇ ἡδεΐᾳ χλόῃ, οὕτω καὶ ὁ τιμηθεὶς ἐγκρατὴς, πάλιν ἐντελὴς γίνεται ταῖς προσευχαῖς καὶ ταῖς σπονδαῖς.
33. Οὐκ ἔστιν ἄλλος οὕτως εὐμενὴς, ὡς ὁ λοῖδορος καὶ ὑβριστής· ἐπειδὴ αὐτὸς τὰ μὲν ἁμαρτήματα ἐκείνου τοῦ ὑβριζομένου εἰς ἑαυτὸν ἀναλαμβάνει, τὰς δ' ἀρετὰς ἐκείνου ἐκείνῳ δίδωσιν.
34. Ὅστις ὑβρίζει, τοῦτον ὁ θάνατος κατακαίει, καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἀφαρπάζει. Ὅστις ἔχει τρυβλίον τμημα πιθάκνης, καὶ οἶκον τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου, καὶ ῥάκια φορεῖ, καὶ μονάζει ἐν ἐρήμῳ,
35. Καὶ οὐδενὸς ἐφίεται, καὶ τὴν σωφροσύνην ἀσπάζεται, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης χώρας, ἐὰν ἔχῃ ἐγκράτειαν.

μὴ νικῶν δὲ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὸν θυμὸν, τί ποιήσῃ
ἐν ἐρήμῳ ;

36. Ὅστις, καρτερικὸς ὢν, ἀποβάλλει τῇ ἀνοχῇ τὸν ἐγειρό-
μενον θυμὸν, ὡς ὁ ὄφεις τὸ γηραλέον δέρμα, οὗτός ἐστιν
ὁ ἄριστος πάντων.

37. Ἡ μὲν μάθησις στερεοῦται ἐκ τῆς γυμνάσεως καὶ με-
λέτης, τὸ δὲ γένος τῶν πατέρων ἐκ τῆς ἀρετῆς τῶν
υἱῶν, οἱ δὲ φίλοι ἐκ τῆς χρηστοθείας καὶ καλοκάγαθίας·
ὁ δὲ θυμὸς στερεοῦται ὑπὸ τοῦ ἀκρατοῦς.

38. Ὅστις τὸν ἐγειρόμενον θυμὸν χαλιναγωγεῖ καὶ ἀναχαι-
τίζει, ὡς τὸν ἵππον, τοῦτον ἐγὼ κρίνω ἀγαθὸν ἡνίοχον·
ὁ δὲ μὴ εἰδὼς χαλιναγωγεῖν, πίπτει ἐξ ἀρετῆς, καθὼς ὁ
κακὸς ἡνίοχος ἐξ ἵππου.

39. Αὕτη ἐστὶ, τέκνον, ἡ ἡμετέρα μυσταγωγία, ἥ ἐστι
θεῖος θησαυρὸς καὶ αἰδῖος. Ὅστις οὖν μετέρχεται ἐγκρά-
τειαν (διάγει ἐν ἐγκρατείᾳ), οὗτός ἐστιν, ὡς ὁ τεθεὶς λύ-
χνος ἐν σκοτεινῷ τόπῳ.

40. Ἄλλαι μὲν μοναὶ, (αἷ εἰσι πρόσκαιροι) ὠρισμέναι εἰσὶ
τοῖς θύουσιν, ἄλλαι δὲ τοῖς σκληραγωγία χρωμένοις,
καὶ ἄλλαι τοῖς μυηθεῖσι τὰ τῆς Βέδας· ὁ δὲ ἐγκρατὴς
πορεύεται εἰς τὴν ἄφθαρτον καὶ αἰδῖον χώραν.

41. Ἐν μόνον σφάλμα καὶ ἐλάττωμά ἐστι τῶν ἀνεχομένων,
ὅτι τὸν ἀνεχόμενον ἀδύνατον νομίζει ὁ κόσμος.

42. Οὐ νομιστέον ὅμως τοῦτο σφάλμα καὶ ἐλάττωμα· ἡ γὰρ
ἀνοχὴ μεγάλη δύναμις ἐστίν. Ἡ ἱλαρότης καὶ ἀνοχὴ τῶν
εὐαπατήτων φθείρει τὰ εὐκταῖα καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ
ἔργα τοῦ ἀπατῶντος.

43. Ὅστις, δουλαγωγούμενος ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, προσεύχεται,
θύει, ἢ λατρεύει, τούτου τοῦ ἀκρατοῦς πᾶν ἔργον διαρ-
ρεῖ, καθὼς τὸ ὕδωρ ἐκ διερρήγμενης στάμνου.

44. Ὅστις, περὶ τὸν ὀρθρον ἀνιστάμενος, ἀναγινώσκει ὅλον

τοῦτο τὸ περὶ ἐγκρατείας κεφάλαιον, οὗτος ἀναβὰς ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν, ὡς ἐπὶ ναῦν, διαπλέει τὰ δεινά.

45. Ὅστις τούτου τοῦ περὶ ἐγκρατείας κεφαλαίου ἀκούει, ἢ ἀκουτίζει, οὗτος πορεύεται εἰς τὴν θεῖαν χώραν.

46. Ἄκουσον τὴν καθόλου ἀρετὴν· καὶ ἀκούσας, θεὸς αὐτὴν ἐν καρδίᾳ. Ὁ σὺ μισεῖς, ἐτέρῳ μὴ ποιήσης.

47. Ὅστις βλέπει τὴν μὲν ἀλλοτρίαν γυναῖκα ὡς μητέρα, τὸ δ' ἀλλότριον κτῆμα ὡς βῶλον, πᾶν δ' ἔμψυχον ὡς ἑαυτὸν, οὗτος ὀρθῶς βλέπει.

48. Ὅστις ἔψων δίδωσι μεῖραν τῷ πυρὶ (τοῖς ἀποικοινομένοις), καὶ τῷ ἐνδεεῖ, καὶ ὅστις λαλεῖ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅστις μίγνυται τῇ οἰκείᾳ γυναικὶ οὐχὶ δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ διὰ τεκνοποιεῖαν, οὗτος ζῇ εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ οὐρανοῦ.

49. Ὅστις ταῦτα πάντα ἀναγινώσκει, ἃ εἰσιν ἐξαίρετα, ὡς ὁ χρυσοῦς ἐν μετάλλοις, καὶ πᾶσιν ὀνησίφορα, οὗτος γεύεται τῆς θείας ἀμβροσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ δόσεως.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

1. Τοιαῦτα εἰρηκότος τοῦ Βήσμα, ἔφη πάλιν ὁ μέγας βασιλεὺς Ἰνδδιστίρας τῷ Βεάσα·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

2. Πότερόν ἐστι δύσπρακτον; ἡ δόσις, ἢ ἡ σκληραγωγία; ἢ πότερον μείζονα μισθὸν παρέχει μετὰ θάνατον; τοῦτο εἰπέ μοι, ὦ θειότατε.

ΒΕΑΣΑΣ.

3. Οὐκ ἔστιν ἄλλο ἐπὶ γῆς δυσπρακτότερον, ἢ ἡ δόσις, ὧ βασιλεῦ· τοῦτο δὲ ὀφθαλμοφανές πως ἐστὶ, μάρτυρα ἔχον τὸν κόσμον.
4. Οἱ μὲν γὰρ φιλόπλουτοι, ἐγκαταλείποντες τοὺς οἰκείους, καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι τὰς ἑαυτῶν φίλας ψυχὰς, διαβαίνουσι καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν ἐρημίαν ἐκ πλεονεξίας.
5. Ἄλλοι δὲ μετέρχονται οἰκετικὸν ἔργον, ὃ λέγεται κυνικὴ ζωὴ, ἄλλοι δὲ στρατιωτικὴν ζωὴν, πλήρη πολλῶν δεινῶν καὶ φόνων, καὶ ἄλλοι γεωργίαν.
6. Δύσπρακτος ἄρα ἐστὶν ἡ δόσις τῶν τοιούτων χρημάτων, τῶν μετὰ πόνου καὶ κινδύνου συναχθέντων, καὶ τιμιωτέρων ὄντων τῆς ζωῆς.
7. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ ἄπειρός ἐστιν ὁ μισθὸς τῶν συναχθέντων χρημάτων δικαίως, καὶ δοθέντων μετὰ θείας πίστεως, (μετ' εὐλαβείας) ὡς δεῖ, καὶ ὅπου δεῖ.
8. Ἡ θεία πίστις (εὐλάβεια), τῆς ἀρετῆς ἐστὶ θυγάτηρ· ἔστι θεὰ ἀγνιστική, θεμέλιον καὶ μήτηρ τοῦ παντός, καὶ διαπλευστική τοῦ πελάγους τοῦ κόσμου.
9. Ἡ ἀρετὴ κατορθοῦται ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν διὰ τῆς θείας πίστεως (εὐλαβείας), καὶ οὐχὶ διὰ πολλῶν χρημάτων. Οἱ ὅσιοι ἄνδρες, καὶ μηδὲν ἔχοντες, ἀπήλαυσαν τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντες θείαν πίστιν (εὐλάβειαν).
10. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται, ὅποιας ἀνταμοιβῆς ἔτυχεν ὁ Μουδγάλας διὰ τῆς δόσεως ἐνὸς χοίνικος ὀρύζης.
11. Πάλαι μέγας τις ὅσιος, καλοκᾶγαθος, λίαν ἐγκρατὴς, καὶ φιλόξενος, Μουδγάλας τὸ ὄνομα, ὥκει ἐν Κουρουζέτρα, ζῶν ἀπὸ σταχυολογίας καὶ σπερμολογίας.

42. Ἦν δὲ προσκείμενος τῇ ἀναγνώσει καὶ διδάξει! τῆς Βέδας· ἦν ἀληθοεπής, νικητῆς τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ θυμοῦ· ἀτεχνῶς ἦν εἰκὼν τῆς ἀρετῆς.
43. Συνῆγε δ' ἐκ σπερμολογίας ἐν δεκαπενθημέρῳ ἓνα χοί-
νικα ὀρύζης, καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ δεκαπενθημέρου
ἔτρωγε μετὰ τῆς ἐαυτοῦ γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων τὰ
λείψανα τῆς σιτήσεως ξένου.
44. Ἀκούσας δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ ὄσιος Δουρβάσας, τοιαῦτα
ὑπερφυῖ ποιῶντος, ἦλθεν ὀψόμενος αὐτὸν, σχῆμα φέρων
μανικὸν, ὀλόγυμνος ὢν, καὶ πολλὰ ἐρεσχελῶν.
45. Καὶ προσελθὼν, ἔφη τῷ φιλαρέτῳ Μουδγάλα·

ΔΟΥΡΒΑΣΑΣ.

Ἴσθι, ὦ ὄσιε, ὡς ἐπὶ ξενίᾳ ἐλήλυθα· πειναλέος γάρ εἰμι.

ΒΕΑΣΑΣ.

46. Ἰδὼν δ' αὐτὸν ὁ Μουδγάλας, ὑπεδέξατο φιλοφρόνως
(ἄσμενος), καὶ ἔφη λόγοις ἡδέσιν, ὥσπερ καταπαύων
αὐτοῦ τὴν πείναν·

ΜΟΥΔΓΑΛΑΣ.

47. ὦ! πανευδαίμων ἐγὼ εἰμι· σὺ γὰρ ὁ ἄριστος Βραχμάν,
ἐν καιρῷ ἤκεις πρὸς ἐμὲ, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐμῆς
ψυχῆς.
48. Ἐνεπλήσθην τὴν ψυχὴν χαρᾶς, τῆς ἐκ τῆς σῆς ἀφίξεως·
αὕτη ἡ ἡμέρα φαίνεται μοι, ὡς μεγάλη ἐορτή.

ΒΕΑΣΑΣ.

49. Τοιαῦτα εἰπὼν αὐτὸς ὁ ἔννομος ἀνὴρ, τιμήσας τὸν

Δουρβάσαν ὡς εἰκὸς, ἔδωκεν αὐτῷ περιχαρῶς σιτία, τὰ συλλεγέμενα ἐκ σταχυολογίας καὶ σπερμολογίας.

20. Ὁ δὲ, φαγὼν ὅλον σχεδὸν τὸ δοθὲν εὐλαβῶς, ἀλείψας τὰ ἑαυτοῦ μέλη τῷ ἐναπολειφθέντι, ἀπῆλθεν ὅθεν ἦλθεν.

21. Ἐλθὼν δὲ πάλιν κατὰ τὸ ἐξῆς ἐξάκις δεκαπενθήμερον, κατέφαγεν ὅλον τὸ παρατεθὲν βρῶμα· οὕτω δὲ ἐποίει ἐν ἑξ· δεκαπενθημέροις, ἀφιεῖς νῆστιν τὸν Μουδγάλαν.

22. Οὐκ ἡδυνήθη δὲ ταραχὴν ὅλως ἐνεγκεῖν εἰς τὴν ἀγαθὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἢ θυμὸν, ἢ φειδῶ, ἢ ὀλιγωρίαν, ἢ μῖσος.

23. Γνοὺς δ' αὐτὸν αὐτὸς ὁ Βραχμὰν καθαρὸν κατὰ τὴν καρδίαν, ἔφη, χαίρων·

ΔΟΥΡΒΑΣΑΣ.

24. Ὁμοιοφανὴς σοι ἐν κόσμῳ δότης οὐτ' ἐγένετο, οὔτε γενήσεται, ὅστις καὶ τὴν πείναν καταβάλλει, καὶ καρτερίαν ἔχει.

25. Ὅστις νικᾷ αὐτὴν τὴν δυσνίκητον πείναν, ὑπὸ τούτου ὁ οὐρανὸς ἐνικήθη, τοὔτέστιν, ἐκυριεύθη.

26. Ἐνικήθη ὑπὸ σοῦ ὁ δυσνίκητος ἔρως, ὁ θυμὸς, ἡ πλεονεξία, ἡ οἷησις, ἡ διαβολή, ὁ φθόνος, ὁ δόλος, ἡ φιλοτιμία, καὶ ἡ φειδῶ.

27. Πάντας ἐνίκησας (ὑπερέβης) τοῖς ἔργοις, καὶ ἔτυχες τῆς ὑψίστης δόξης· ἡ μεγάλη δόσις σου ὑμνολογεῖται ὑπὸ τῶν οἰκούντων τὸν οὐρανόν.

28. Ἐν σοί ἐστιν ἡ νίκη τῶν αἰσθήσεων (χαλιναγωγία τῶν παθῶν), ἡ καρτερία, ἡ σκληραγωγία, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀνοχή, ἡ εὐθύτης, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ δόσις καὶ ἡ ἐγκράτεια.

29. Πάντες οἱ κόσμοι σὺν τοῖς κινητοῖς καὶ ἀκινήτοις ὑπὸ τῆς ἀρετῆς στερεοῦνται· ἡ δ' ἀρετὴ στερεοῦται ὑπὸ τῶν ὁμοιοφανῶν σοι, ὡς ὑπὸ στύλων.

ΜΟΥΔΓΑΛΑΣ.

30. Ὀλβίος εἰμι· ἐχαριτώθην ἐκ τῆς σῆς ἐντεύξεως· ἡ γὰρ μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἐντευξις ἀλεξίκακος λέγεται.

ΒΕΑΣΑΣ.

31. Ταῦτα τούτου λέγοντος τῷ Δουρβάσα, ἐπέστη Ἄγγελος Θεοῦ ἐπὶ θείου φορείου (ὀχήματος), ἐκλάμπρου, κεκοσμημένου πολυειδέσι πολυτίμοις λίθοις, καὶ παρατεταγμένοις κωδωνίσχοις, πεπληρωμένου παντὸς ἐφετοῦ, καὶ οἰκοθεν κινουμένου, ὅποι τις ἐφίεται, καὶ εἶπε·

ΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΥ.

32. Ἀνάβηθι τοῦτο τὸ θεῖον φορεῖον· ἔτυχες γὰρ τῆς λαμπράς καὶ ὑψηλῆς δόξης, τῆς κτηθείσης ἐκ τῶν σῶν ἀγαθῶν ἔργων.

33. Οἱ οὐράνιοι θεοὶ σὺν αὐτῷ τῷ Ἰνδρα, καὶ οἱ ἅγιοι Βραχμᾶνες περιμένουσιν ἐν ἀδημονίᾳ, ἐφιέμενοι τῆς σῆς θεάς.

ΜΟΥΔΓΑΛΑΣ.

34. Οἱ σοφοὶ ἄνδρες λέγουσι τὴν μετὰ τῶν ἀγαθῶν φιλίαν ἐπταβήματον· ὅθεν ἐρωτῶ σε μετὰ θάρρους, ἃ ἀφίεμαι ὧ μαθεῖν.

35. Τίνα εἰσὶ τὰ ἀγαθὰ, ἢ κακὰ τοῖς οἰκοῦσιν ἐν οὐρανῷ; τοῦτο εἰπέ μοι πρῶτον· εἶτα δ' ἐγωγε, ἀκούσας, ποιήσω· ὅλῳ τὸ δόξαν μοι.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΥ.

36. Σὺ σκέψιν καὶ ἀναλογισμὸν ποιεῖς περὶ τῆς ἐπουρανίου ἡδονῆς, τῆς λίαν ἐξαιρέτου καὶ ἐξαγάστου, ὡς ἄνους· βαθύνους ὅμως εἶ.

37. Ἐν οὐρανῷ παράδεισοι πολλοὶ καὶ λειμῶνες ἡδονικοὶ εἰσιν, ἀγλαϊζόμενοι ἀεννάως δένδροις μετὰ καρπῶν, οἷων ἐφίεται ὁ ἄνθρωπος.
38. Οἰκήματα δὲ θεῖά εἰσιν, ἅλλα μὲν ἰστάμενα, ἅλλα δὲ κινούμενα, ὅπη τις ἐφίεται, δορυφορούμενα στίφεσιν Ἀψαρῶν (Νηρηΐδων, θεῶν νυμφῶν) πολυποίκιλα ἐκ παντοίων λίθων πολυτίμων,
39. Καὶ ἔχοντα κλίνας καὶ θρόνους, οὓς μὲν ἐκ χρυσοῦ, ἐρυθροὺς ὄντας, ὥς τὸν ἥλιον περὶ τὴν ἥω, οὓς δὲ ἐκ μαρμάρων, λευκοὺς ὄντας, ὥς τὸν δίσκον τῆς σελήνης.
40. Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς οἰκήμασιν οἰκοῦσιν ἡδέως ἄνδρες ἀγαθοεργοὶ, παντὸς ἀγαθοῦ εὐκταίου εὐποροῦντες, καὶ παντὸς κακοῦ ἀπευκταίου ἀποροῦντες.
41. Εἰς ἐκεῖνον τὸν οὐρανὸν οὐ πορεύονται ἄθεοι, οὔτε κλέπται, οὔτε ἀκρατεῖς, οὔτε φονεῖς, οὔτε συκοφάνται, οὔτε ἀχάριστοι, οὔτε φιλότιμοι, οὔτε οἰηματῖαι, οὔτε θυμώδεις, οὔτε πλεονέκται, οὔτε ὑποκριταί.
42. Πορεύονται δὲ οἱ ἀληθεῖς, οἱ ἐγκρατεῖς, οἱ ἥρωες, οἱ εὐσπλαγχνοί, οἱ ἀνεξίκακοι, οἱ θύοντες, καὶ οἱ φιλόδωροι.
43. Ἐκεῖ οὐκ ἔστι τινὶ, οὔτε νόσος, οὔτε γῆρας, οὔτε θάνατος, οὔτε λύπη, οὔτε χεῖμα, οὔτε καῦμα, οὔτε πεῖνα, οὔτε δίψα, οὔτε πόνος, καὶ ταλαιπωρία.
- Ταῦτα καὶ ἅλλα τοιαῦτά εἰσι τὰ ἀγαθὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὧς Μουδγάλα.
44. Ὅσα δὲ κακὰ εἰσιν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀκουσον καὶ ταῦτα· τῶν ἐν ταύτῃ τῇ γῇ ἀγαθῶν πράξεων ὁ καρπὸς ὅλος ἐκεῖ ἀπολαμβάνεται, τουτέστι μετὰ χρόνον ἀναλίσκεται, καὶ τελειοῦται.
45. Ἄλλη δὲ πράξις ἀρετῆς ἐκεῖ οὐ γίνεται. Τοῦτό ἐστι τὸ μέγα κακὸν ἐκεῖ· πρὸς δὲ δυσαρέστησιν γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ, βλέποντι τὴν τῶν ἄλλων δόξαν μείζονα.

46. Αὕτη ἡ γῆ χώρα ἐστὶ τῆς πράξεως τῆς ἀρετῆς, τοὔτέστι τῆς προσόδου· ὁ δ' οὐρανὸς χώρα ἐστὶ τῆς ἀπολαύσεως, τοὔτέστι τῆς ἀναλώσεως.

ΜΟΥΔΓΑΛΑΣ.

47. Μεγάλα ἐστὶ τὰ ἐν οὐρανῷ κακὰ, ἃ εἶρηκας· ὅστις δ' ἄλλος τόπος ἐστὶν ἄψογος καὶ αἰδῖος, τοῦτον εἰπέ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΥ.

48. Οὐ μόνον ἐν τοῖς λοιποῖς τόποις τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ τοῦ Βραχμᾶ ταῦτα τὰ κακὰ εἰσι· διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ ἄνδρες οὐκ ἐφίενται τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ οὐρανοῦ.

49. Ἀνωτέρω δὲ τοῦ τόπου τοῦ Βραχμᾶ κεῖται ὁ ὕψιστος χώρος τοῦ Βισνοῦ, ὁ ἄμωμος, ὁ αἰδῖος, τὸ φῶς, ὃ λέγεται Παράμ Βράχμα (ὑπέρτατον Θεῖον).

50. Ἐκεῖσε οὐ πορεύονται ἄφρονες, ἡδυπαθεῖς, συμφυρόμενοι τῇ ὑποκρίσει, τῇ πλεονεξίᾳ, τῇ ὑπερηφανίᾳ, τῷ θυμῷ, τῇ ἔχθρᾳ, καὶ τῇ ὑλικῇ ἐπιθυμίᾳ.

51. Πορεύονται δὲ οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, οἱ μὴ βλέποντες διαφορὰν τοῦ οἰκείου καὶ ἀλλοτρίου πράγματος, καὶ τῶν φύσει ἐναντίων, οἱ μὴ ὄντες οἰηματίαι, οἱ νικῶντες τὰς αἰσθήσεις, καὶ οἱ προσκείμενοι τῇ θεοπροσύνῃ.

52. Ταῦτα δὲ πάντα ἐρρέθησάν σοι ὑπ' ἐμοῦ, ἐπειδὴ ἠρώτησάς με· νῦν δ' ἀνάβα ταχέως τὸ θεῖον φορεῖον, καὶ ἄγε πορευθῶμεν εἰς τὸν οὐρανόν.

ΜΟΥΔΓΑΛΑΣ.

53. Οὐ πορευθήσομαι ἔγωγε εἰς τὸν οὐρανόν· ἄπελθε εὐθέως, ὡς ἦλθες, καὶ προσκύνησον ἐκ τῆς ἐμῆς φωνῆς

τὸν θεὸν Ἰνδραν, καὶ τοὺς λοιποὺς θεοὺς καὶ τοὺς
 ἁγίους Βραχμᾶνας, καὶ εἶπεν αὐτοῖς δοῦναί μοι συγ-
 γνώμην.

ΒΕΑΣΑΣ.

54. Τοιαῦτα εἰπὼν τῷ Ἀγγέλῳ τοῦ Θεοῦ αὐτὸς ὁ ἐνάρετος
 καὶ μεγαλόφρων Μουδγάλας, καὶ ἀνέραςτος τῶν ἀγα-
 θῶν τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ πάλιν εἰς γῆν ἐπαναστροφή γί-
 νεται,

55. Ἀποπέμψας τὸν Ἀγγελον, ἀφείδεν πᾶσαν ὑλικὴν ἐπιθυ-
 μίαν, ἀπρίξ εἶχετο τῆς θεοφροσύνης.

56. Φιλήσυχος δ' ὢν, μηδεμίαν διαφορὰν βλέπων τοῦ οἰ-
 κείου καὶ ἀλλοτρίου, ἀπέχων οἰήσεως, ἐγκαρτερῶν τοῖς
 φύσει ἐνκυντίοις, ἀγαπῶν τὰ συμφέροντα πᾶσι τοῖς ἐμ-
 ψύχοις,

57. Συζεύξας τῇ οἰκείᾳ ψυχῇ τὸν νοῦν, τὸν νικήσαντα τὰς
 αἰσθήσεις, συνέζευξε τὴν οὕτως συνεζευγμένην ψυχὴν τῷ
 ὑψίστῳ Θεῷ.

58. Οὕτως οὖν μεγάλην θεοφροσύνην κτησάμενος αὐτὸς ὁ
 ἄριστος τῶν θεοφρόνων, ἔτυχε τοῦ ὑψίστου τόπου, τοῦ
 δυσκλήτου καὶ τοῖς θεοῖς,

59. Δηλονότι τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, τοῦ φωτὸς τοῦ αἰδίου,
 τοῦ καθαροῦ τὴν οὐσίαν, οὗ ἐπιτυγχάνουσιν οἱ θεό-
 φρονες.

60. Καὶ σὺ τοίνυν, ὦ μέγα βασιλεῦ, δὸς τὸν δικαίως κτη-
 θέντα πλοῦτον· διὰ μὲν γὰρ τῆς δόσεως κτήσῃ τὴν φρό-
 νησιν, διὰ δὲ τῆς φρονήσεως τὴν τελειότητά.

61. Ὅστις ἀκούει ταύτης τῆς ἐπωφελοῦς καὶ ἀρίστης διηγή-
 σεως, οὗτος ἀπαλλαγείας τῶν ἁμαρτημάτων, πορεύεται
 εἰς τὸν τόπον τοῦ Βισνοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ σωτηρίας πάσης ψυχῆς κινδυνεύουσης.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

1. Ὁ Ἰνδδιστίρας μετέπειτα ἠρώτησε τὸν Λομάσσαν, τὸν εἰδήμονα ὄντα τῶν τοῦ νόμου, καὶ διηγούμενον τὰς θαυμαστὰς δυνάμεις τῶν ἱερῶν τεμενῶν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

2. Εἰπέ μοι, ὦ ὅσιε Βραχμᾶν, οἷος καρπὸς ἀρετῆς ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ὅστις διασώζει ψυχὴν ζῶσαν, ἐν κινδύνῳ οὖσαν, καὶ καταφυγοῦσαν;

ΛΟΜΑΣΣΑΣ.

3. Πάλαι οἱ θεοὶ ἐστάθμισαν ἀπάσας τὰς ἐντελεῖς καὶ πολυτελεῖς θυσίας, καὶ τὴν λύτρωσιν μιᾶς ψυχῆς ζώσης ἐκ κινδύνου καὶ θανάτου, καὶ ἐφάνη βαρυτέρα ἢ λύτρωσις τῆς ζώσης ψυχῆς.

4. Ἐπὶ τούτου δὲ παράδειγμα φέρουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διάλογον τοῦ Ἰνδρα, καὶ τοῦ Ἀγνῆ, καὶ τοῦ βασιλέως Σιβῆ, υἱοῦ τοῦ Οὐσσινάρα.

5. Μεγάλης θυσίας τελουμένης, ὁ μὲν Ἰνδρας μεταμορφωθείς εἰς ἱέρακα, ὁ δ' Ἀγνῆς εἰς περιστερὰν, ἦλθον εἰς πείραν τοῦ βασιλέως Σιβῆ, ἐπ' αὐτὴν τὴν θυσίαν.

6. Ἡ μὲν οὖν περιστέρα, καταδιωκομένη ὑπὸ τοῦ ἱέρακος, καταπτᾶσα εἰς τὸν μηρὸν τοῦ βασιλέως Σιβῆ, ὡς εἰς καταφύγιον, ἐκρύβη, τεταραγμένη φόβῳ.

7. Προσελθὼν δ' ἔπειτα ἡρέμα ὁ ἱερακόμορφος Ἰνδρας τῷ μεγαλοφύχῳ βασιλεῖ, ἔλεξεν ὧδε:

ΙΕΡΑΞ.

8. Σὲ μὲν λέγουσιν ἔννομον καὶ δίκαιον, ὦ Βασιλεῦ, καὶ τῶν Βασιλέων κολοφῶνα· νῦν δὲ πῶς σὺ αὐτὸς βούλει ἔργον ποιῆσαι ἄνομον καὶ ἄδικον;
9. Σὺ ἐνίκησας τὸν μὲν ἀχάριστον τῇ μεγαλοδωρίᾳ, τὸν δὲ ψευδολόγον τῇ ἀληθολογίᾳ, τὸν δὲ κακοῦργον τῇ ἀνεξικακίᾳ, τὸν δὲ κακὸν τῇ καλοκἀγαθίᾳ.
10. Οὐ μένουν ἄλλος ἐστὶ τοσοῦτον εὐεργέτης πρὸς τὸν εὐεργέτην, ὅσον σὺ εὐεργέτης καὶ πρὸς τὸν κακεργέτην.
11. Σὺ τῷ μὲν κακόνοι εὖνους εἶ, τῷ δὲ κακοποιῷ ἀγαθοποιός· τῷ δὲ κακόφρονι φιλόφρων.
12. Ἀφήρητο ὑπὸ σοῦ τοῦτο τὸ νενομισμένον βρώσιμόν μοι, ὅς θλίβομαι πείνῃ· μὴ ἀναίρει τὸ δίκαιον, ἀφίεις ἐκ φειδοῦς τὸ δ' ἔχεις φιλοδίκαιον.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

13. Αὕτη ἡ ὄρνις, φοβουμένη ἐκ σοῦ, καὶ σωτηρίαν ἐπιζητοῦσα, κατέφυγεν εἰς ἐμὲ, φιλόζωος οὔσα.
14. Πῶς δ' ἂν ἄνδρες τοιοῦτοι, οἵοι ἡμεῖς ἐσμεν, παράδοσιν ποιήσειαν ταύτης τῆς περιστερᾶς, τῆς σωτηρίαν ἐπιζητούσης; τοῦτο γὰρ κατηγορεῖται πρὸς τῶν ἀγαθῶν.
15. Ὅστις ἐκ φιλοκερδείας, ἢ ἐκ δυσμενείας, ἢ καὶ ἐκ δειλίας προδίδωσι τὸν καταφυγόντα, τούτου ταύτην τὴν ἀμαρτίαν ὁμοίαν οἱ σοφοὶ λέγουσι τῇ Βραχμανοκτονίᾳ.
16. Τοῖς μὲν μεγάλως ἀμαρτάνουσιν ἄφεςις θεωρεῖται ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς· τοῖς δὲ προδιδοῦσι τὸν καταφυγόντα, οὐδέποτε.
17. Καθὼς ἡ ζωὴ ἀγαπητὴ σοι ἐστίν, οὕτω καὶ πάσῃ ψυχῇ ζώσῃ· ταῦτ' ἄρα τὰ πνοὴν ἔχοντα, ἐν κινδύνῳ θανάτου ὄντα, διαφυλακτέα ἐστὶν ὑπὸ τῶν φρονίμων.

18. Ἐκ παντὸς πάθους ἐν κόσμῳ, ὡς ἐν πελάγει, πάντα τὰ πνοὴν ἔχοντα φοβοῦνται· ἐκ δὲ τοῦ θανάτου μᾶλλον φοβοῦνται, καὶ ταραττονται.

19. Οὐδεὶς ὀλιγωρῶν παρίησι τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, καὶ τοι ἔχει δι' αὐτὸ καὶ θλίψιν, καὶ φόβον, καὶ θυμὸν καὶ πόνον.

20. Οἷον ἀγῶνα καὶ περισπασμὸν ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὦν ἐν κινδύνῳ θανάτου, τοιοῦτον δεῖ ἔχειν ἀναλόγως, ἵνα σωθῇ καὶ ἄλλος ἐκ θανάτου.

21. Καθ' ὃν τρόπον περισπούδαστόν σοι τὸ ζῆν ἐστι, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ καὶ ἄλλοις· καὶ καθὼς διαφυλάττεις τὴν σεαυτοῦ ζωὴν, οὕτω διαφύλαξον καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων.

22. Οὐκ ἄρα παραδώσω ἔγωγε ταύτην τὴν κινδυνεύουσαν περιστεράν· ὅ,τι δ' ἄλλο ἀντάλλαγμα πρέπον ἐστὶ ποιῆσαι, τοῦτο εἰπὲ εὐθέως.

ΙΕΡΑΞ.

23. Ἐκ τῆς τροφῆς πάντα τὰ ἔμψυχα τὸ εἶναι ἔχουσι, καὶ διὰ τῆς τροφῆς αὐξάνουσι, καὶ ζῶσιν ἅμα.

24. Χωρὶς μὲν ἄλλων ἀναγκαίων δύναται πᾶν ἔμψυχον διαγεῖν ἐπὶ πολὺ· χωρὶς δ' ὅμως τροφῆς οὐδαμῶς.

25. Ἡ ψυχὴ ἐμοῦ αὐτοῦ, στερηθέντος τοῦ νενομισμένου βρώματος, ἀφεῖσα τὸ σῶμα, ὁδὸν ὁδεύσει ἀνεπιστρόφως.

26. Ἀποθανόντος δ' ἐμοῦ, πάντα τὰ τέκνα μου καὶ ἡ γυνή μου τεθνήξονται· σώζων οὖν μίαν περιστεράν, πολλὰς ψυχὰς ἀπολέσεις.

27. Ὅ,τι νόμιμον ἀναιρεῖ τὸ νόμιμον, τοῦτο οὐ κρίνεται νόμιμον παρὰ τοῖς ἀγαθοῖς· ὅ,τι δὲ νόμιμον οὐκ ἔστιν ἐναντίον τῷ νομίμῳ, τοῦτο λέγεται νόμιμον.

28. Δύω οὖν νομίμων προκειμένων, καὶ ἀντικειμένων ἀλλήλοις, κρίνας, τί ἐστὶ μείζον, καὶ τί ἔλαττον, ἐκλέξας, ποίησον τὸ μείζον.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

29. Οὐδέν ἄλλο νόμιμον μεῖζόν ἐστιν, ἢ τοῦτο, τὸ δίδόναι ἀφοβίαν καὶ σωτηρίαν τοῖς ἐν φόβῳ οὔσι καὶ κινδύνῳ ἐμψύχοις.

30. Κρείττων ἐστὶν ἡ δοθεῖσα σωτηρία ἐνὶ γε ἐμψύχῳ, ἢ κεκοσμημέναι δαμάλεις χίλιαι, χιλίοις Βραχμᾶσι δοθεῖσαι.

31. Ὅστις εὐσπλαγχνός ὢν, ἀφοβίαν καὶ σωτηρίαν δίδωσι τοῖς ἐμψύχοις, τούτῳ οὐδαμοῦ φόβος καὶ κίνδυνός ἐστιν, ἀπαλλαγέντι τοῦ σώματος.

32. Οἱ μὲν διδόντες τοῖς Βραχμᾶσι χρυσόν, δάμαλιν, γῆν, καὶ εἴτι ἄλλο, εὐπόριστοί εἰσιν· ὁ δὲ δίδους ἀφοβίαν καὶ σωτηρίαν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις, δυσεύρετος.

33. Ὁ μὲν μισθὸς τῶν μεγάλων θυσιῶν τέλος ἔχει μετὰ χρόνον ὠρισμένον· ὁ δὲ μισθὸς τῆς δοθείσης σωτηρίας τοῖς κινδυνεύουσι, τέλος οὐκ ἔχει οὐδαμῶς.

34. Ἡ δόσις, ἡ θυσία, ἡ ἐγκράτεια, ἡ προσκύνησις ἀγίων τόπων, ἡ μάθησις τῶν Βεδῶν, ταῦτα πάντα οὐκ ἄξιά ἐστιν οὐδὲ τοῦ ἐκκαίδεκατημορίου τῆς σωτηρίας τῶν κινδυνευόντων.

35. Ὅστις δίδωσιν ἀφοβίαν καὶ σωτηρίαν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις, οὗτος ὑπέρτερος ἐστὶν, ἢ ὁ δοὺς ταύτην ὅλην τὴν γῆν, τὴν ἀποπερατουμένην μέχρι τῶν τεσσάρων θαλάσσων.

36. Καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τοῦτο τὸ σῶμα τὸ δυσκατάλειπτον καταλείπω· οὐκ ἐγκαταλείψω δ' ὁμῶς ταύτην τὴν κινδυνεύουσαν ἀθλίαν περιστεράν.

37. Εἰ ἀγαθόν τι πεπραγμένον μοί ἐστιν, εὐχομαι γενέσθαι μοι ἐξ αὐτοῦ οὐκ ἀθανασίαν, ἀλλὰ πολλὰς παλιγγενεσίας, ἵν' ἀντιλήπτῳ γίνωμαι τῶν καταπονουμένων.

38. Οὔτε βασιλείας ἐφίεμαι, οὔτε οὐρανοῦ, οὔτ' ἀθανασίας·

μόνης δὲ σωτηρίας καὶ ἀπαλλαγῆς ἐφίεμαι τῶν κινδυνεύοντων ἐμψύχων.

39. Εἰ μὲν ἀληθὴς ἐστὶν οὗτός μου ὁ λόγος, εἴη μοι εὐμενὴς ὁ μέγας Κύριος καὶ Θεός· εἰ δὲ μὴ, τούναντίον.

40. Ἀλλ' αὕτη ἡ σὴ λογομαχία γίνεται περὶ βρώματος· ὅ,τι τοίνυν ἄλλο βρῶμά σοι ἐράσμιόν ἐστι, τοῦτό σοι ἐγὼ δίδωμι.

ΙΕΡΑΞ.

41. Αὕτη ἡ περιστερὰ ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ εἰς βρώσιν ἡμῶν· ἐκτὸς οὖν ταύτης οὐ δεῖ μοι ἄλλου βρώματος.

42. Ὑπὸ πάντων λέγεται αἰ, ὥς οἱ ἱέρακες καταβιβρώσκουσι τὰς περιστεράς· μὴ ἀνάβαινε τὸ στέλεχος τῆς Καδαλῆς, ἀγνοῶν τὸ ἀσφαλές.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

43. Ἐγὼ οὐχ ὀδεύω ἔξω τῆς ὁδοῦ τοῦ νόμου· τοῦτό ἐστι τὸ νόμιμον, τὸ προσταττόμενον ὑπὸ τοῦ νόμου, ἢ πρὸς τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία.

44. Ἐὰν συγκρίνης τὴν σωτηρίαν ἑνὸς ἐμψύχου κινδυνεύοντος τῇ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα τροφοδοσίᾳ, κρείττων ἐστὶν ἡ σωτηρία ἑνὸς ἐμψύχου τῆς πρὸς πάντα τροφοδοσίας.

45. Ἀπασαι αἱ Βέδαι, ἅπασαι αἱ θυσίαι, καὶ τὰ λουτρὰ ἐν ἁγίοις τόποις οὐ ποιοῦσι τοσοῦτον ἄγαθόν, ὅσον ἡ πρὸς τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία.

46. Οἵτινες εὐνοϊκῶς ἔχουσι πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα λόγῳ, ἔργῳ καὶ διανοίᾳ, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν Βραχμαλόκαν, ὁδηγὸν ἔχοντες τὴν εὐσπλαγχνίαν.

47. Ὅστις κινούμενος, ἢ ἰστάμενος, ἢ ἐγειρόμενος, ἢ καθή-

μενος, οὐκ ἐνεργεῖ εἰς ὄφελός τινι ἐμψύχῳ, τούτου ἡ ζωὴ, ὥσπερ ἀλόγου ζώου πέφυκεν.

48. Οἵτινες διαφυλάττουσιν, ὡς ἑαυτοὺς, πάντα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα ἔμψυχα, οὗτοι τυγχάνουσι τῆς ὑψίστης στάσεως.

49. Ὅστις, δυνάμενος σῶσαι, παραβλέπει ἔμψυχον ἀναιρούμενον, οὗτος εἰς τὸν φοβερόν ἄδην κάτεισιν· οὕτω λέγουσιν οἱ σοφοὶ καὶ ἅγιοι ἄνδρες.

50. Ἐγὼ δίδωμί σοι τὴν μεγάλην ταύτην πάτρώαν μοι βασιλείαν, ἥ ὅτι ἄλλο ἀγαπᾷς, ἐκτὸς τῆς περιστερᾶς.

ΙΕΡΑΞ.

51. Εἰ τοιαύτη σφοδρὰ στοργή σοι ἐστὶ πρὸς τὴν περιστερὰν, Βασιλεῦ, δός μοι μέρη τῆς σεαυτοῦ σαρκὸς ἰσοστάσια τῇ περιστερᾷ.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

52. Χάριν ταύτην νομίζω, ὅτι αἰτεῖς ἐμὲ, ὦ Ἱέραξ· δίδωμί σοι ἔγωγε τῆς ἑμαυτοῦ σαρκὸς, ὅσον ἀγαπᾷς.

53. Ὅτι μέντοι γε αἵτημα ἀνέραστόν ἐστι, τοῦτο οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες μετὰ πολὺν χρόνον προτείνουσι· τοῦτο δὲ τὸ σὸν αἵτημα ἐπέραστόν μοι ἐστὶ· διὰ τί ἄρα μετὰ πολὺν χρόνον τοῦτο προὔτεινας;

54. Ὅστις οὐ κερδαίνει τὴν ἀρετὴν, ἥ ἐστὶν εὐσταθὴς καὶ μόνιμος, διὰ τοῦ ἀστάτου καὶ προσκαίρου σώματος, οὗτος ἐλεεινός ἐστι καὶ μωρόφρων.

55. Εἰ τὸ σῶμα τοῦτο οὐ συντείνει εἰς λυσιτέλειάν τινι ἐμψύχῳ, τί ματαίως γίνεται περὶ αὐτὸ τοσαύτη θεραπεία καὶ περιποιήσεις;

ΙΕΡΑΞ.

56. Ἐγὼ οὐκ αἰτῶ μέρος τῆς σαρκὸς σου ὑπὲρ τὸ μέτρον·
δός μοι δὲ ἴσον τῷ βάρει τῆς περιστερᾶς, ζυγοστατηθέν.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

57. Οὕτως ἐγὼ ποιήσω, ὡς αἰτεῖς, ὦ Ἱέραξ, ἵν' ἐξ ἐμοῦ καὶ
τῇ περιστερᾷ ταύτῃ σωτηρία γένηται, καὶ σοὶ αὐτῷ ὡ-
σαύτως.

ΛΟΜΑΣΣΑΣ.

58. Οὕτως εἰπὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐκτέμνων τεμάχια τῆς ἐαυ-
τοῦ σαρκὸς, ἐζυγοστάτει αὐτὰ μετὰ τῆς περιστερᾶς,
χαίρων.

59. Οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, οἱ εὐνοϊκῶς ἔχοντες πρὸς πᾶν ἔμφυ-
χον, ἀφιέντες τὴν ἔφесιν τῆς ἐαυτῶν τρυφῆς καὶ ἀνέ-
σεως, θλίβονται αἰεὶ ἐπὶ τῇ τῶν ἄλλων θλίψει.

60. Ζυγοστατουμένη μὲν οὖν ἡ περιστερὰ, βαρυτέρα ἦν· πάλιν
δὲ ἐκκόπτων καὶ ἄλλα τεμάχια τῆς σαρκὸς ὁ βασι-
λεὺς, προσετίθη αὐτὰ τοῖς λοιποῖς.

61. Ἰσοστασίων δὲ τῇ περιστερᾷ μηδόλως γιγνομένων τῶν
τεμαχίων τῆς σαρκὸς, ἀνέβη ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς εἰς τὸν
ζυγὸν, ἄσαρκος σχεδὸν ὢν.

62. Ἀναβάντος δ' εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Βασιλέως, τύμπανα
θεῶν ἐκρούοντο, καὶ βροχὴ ἀνθέων ἐπιπτεν ἐπ' αὐτὸν ἐξ
οὐρανοῦ.

63. Γνοὺς δ' ὁ Ἰνδρας ἐκ πείρας τὴν μεγάλην καρτερίαν τοῦ
Βασιλέως ἐπὶ τοῦ νομίμου καὶ δικαίου, ἀναλαβὼν τὴν
οἰκείαν μορφήν, ἔλεξεν ὥδε·

ΙΝΔΡΑΣ.

64. Εὖ σοι γένοιτο! ἐγὼ εἰμι ὁ Ἰνδρας· αὐτὰ δ' ἡ περιστέρᾳ, ὁ Ἀγνής· ἤλθομεν δ' ἐπὶ ταύτην τὴν θυσίαν, ἐφιέμενοι πειραθῆναί σου.
65. Οὔτε προγενέστεροι βασιλεῖς τοιοῦτον δύσπρακτον ἔπραξαν, οὔτε μεταγενέστεροι πράξουσιν, οἷον σὺ ἔπραξας ὁ παντσελεήμων.
66. Οὐ τοιαύτη χαρὰ γίνεται ἄλλοις ἀνθρώποις μικροψύχοις καὶ φιλοζώοις, οἷα σοι ἐγένετο διδόντι τὴν σεαυτοῦ ζωὴν ὑπὲρ σωτηρίας ἄλλου.
67. Ὁ ἔλεος ἐν σοὶ μόνῳ ἐστίν, ὦ Βασιλεῦ, ὃς εἴ τὸ κατοικητήριον τοῦ ἐλέου· τοιοῦτον δ' ἔλεον εἰς ἀλλότριον ὄφελος, δυσκόλως ἕτερος ποιεῖ εἰς ἴδιον.
68. Ἄπας οὗτος ὁ κόσμος δεδεμένος ἐστὶ τοῖς οἰκείοις ἔργοις, ὡς ἀδιαρρήκτοις βρόχοις· σὺ δὲ δεδεμένος εἴ τῳ ἐλέῳ εἰς λύτρωσιν τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
69. Τοσοῦτον δὲ ὅλη ψυχῇ ἀπὸ παντὸς κακοῦ σὺ ἐξέκλινας, ὥστε οὐδὲ ψιλὸν λογισμὸν κακοῦ ἔχεις ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ.
70. Σὺ τὰ πρωτεῖα ἔχεις πάντων τῶν ἐν κόσμῳ, ὃς οὔτε τοῖς κρείττοσι φθονεῖς, οὔτε τῶν ἐλαττόνων καταφρονεῖς, οὔτε τοῖς ὁμοίοις ἀμιλλᾷ.
71. Τρία ταῦτα ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Βραχμᾶ, προξενοῦντα ὄνησιν ἄλλοις· τὰ ὑδατώδη νέφη, τὰ καρποφόρα δένδρα, καὶ σὺ αὐτός.
72. Ὅστις διὰ τῆς οἰκείας ψυχῆς τὰ ἐμψυχα πάντα διαφυλάττει, οὗτος ἄνεισιν εἰς τὸν ὑψιστον τόπον, ἐξ οὗ οὐκ ἀναστρέφει.
73. Διὰ τῆς σῆς ψυχῆς διεσώθη ἡ τάλαινα περιστερὰ, ὦ

- Βασιλεῦ· ὅτε δὲ τὴν οἰκείαν σάρκα ἔδωκας, πολλῷ μᾶλλον ἄλλα κτήματα.
74. Τί οὐ διδόασιν οἱ μεγαλόψυχοι; ὁ μὲν Καρνᾶς ἔδωκε τὴν οἰκείαν δοράν· ὁ δὲ Σιβῆς τὴν ιδίαν σάρκα, ὁ δὲ Ζημουταβαχάνας τὴν ζωὴν, ὁ δὲ Δαδδίσης τὰ ὅσα.
75. Καὶ τὰ κτήνη ζῶσι, πληροῦντα μόνην τὴν ἐχυτῶν γαστέρα· ἐκεῖνος ὁμῶς ζῇ ἀξιέπαινος, ὅστις ζῇ εἰς ὄφελος ἄλλων.
76. Τί πκράδοξον, ὅτι οἱ ἀγαθοὶ πρόσκεινται τῇ πρὸς τοὺς ἄλλους καλοκἀγαθία; τὰ σάνδανα δένδρα οὐ γίνονται διὰ ψυχρότητα τοῦ ἐχυτῶν σώματος, ἀλλ' ἄλλων.
77. Ὅστις ἀεὶ ἐγκείται ταῖς πρὸς τοὺς ἄλλους εὐποιΐαις καὶ εὐεργεσίαις, οὗτος τοιούτου τυγχάνει βαθμοῦ, ὅς καὶ τοῦ ὑπερτέρου ὑπέρτερός ἐστιν.
78. Οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες καὶ ὁμοιοφανεῖς σοι, οἱ φροντίζοντες μόνης τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους εὐποιΐας, καὶ καταφρονοῦντες τῆς ἐαυτῶν ἀνέσεως, γεννῶνται ἐν γῇ ἐπὶ τῇ τοῦ κόσμου ὠφελείᾳ.
79. Τοῦτο, ὅτι κατέκοψας τὴν σάρκα τοῦ οἰκείου σώματος, κλέος σοι ἀένναον ἔσεται, καὶ εἰς πάντας τοὺς κόσμους διασπαρήσεται.
80. ἔχων δὲ σῶμα ἀκέραιον καὶ ἀγλᾶν, καὶ διοικῶν ἐπὶ πολὺ τὴν γῆν, ὑπερβᾶς πάσας τὰς ἐν οὐρανῷ στάσεις τῶν θεῶν, πορευθήσῃ εἰς τὸν Βραχμαλόκην.

ΛΟΜΑΣΣΑΣ.

81. Οὕτως εἰπόντες πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅ,τε Ἴνδρας καὶ ὁ Ἄγνης, ἀπῆλθον εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δὲ Βασιλεὺς, τελέσας τὴν θυσίαν, εὐφραίνετο ἐπὶ πολὺ, ὡς Θεός.
82. Ὅστις ἀκούει ἀεὶ τούτου τοῦ μεγάλου κατορθώματος τοῦ

Σιβῆ, οὗτος ἀπαλλάττεται τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.

83. Γινώσκων ὁ Βασιλεὺς τὸ μὲν οἰκεῖον σῶμα ἄστατον, τὸ δὲ κλέος μόνιμον καὶ δύσκτητον πᾶσιν ἀνθρώποις, διασώσας ἐτέραν ψυχὴν διὰ τῆς δόσεως τοῦ οἰκείου σώματος, κόσμος τῶν τριῶν κόσμων ἐγένετο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ ἀγιότητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

1. Ἄπαντες οἱ Θεοὶ, ἅπαντες οἱ Δαίμονες, οἱ Γανδδάρβαι, οἱ Βιδεαδδάραι, καὶ οἱ μεγάλοι Ὀφεις καὶ Δράκοντες, ἦλθον ὀψόμενοι τὸν λίαν ἐγκρατῆ, μεγαλόθυμον, καὶ φιλαλήθη Βήσμαν, κείμενον ἐπὶ πληθύος βελῶν, ὡς ἐπὶ κλίνης, ἱστάμενοι ἐπὶ τοῦ αἰθέρος.

2. Ἀποίχεσθαι γὰρ μέλλοντος τοῦ Βήσμα, τοῦ εἰδήμονος πάσης ἀρχαιολογίας, καὶ ἐμπείρου πάσης παιδείας, πᾶν εἶδος ἀρετῆς οἷχεσθαι ἔμελλεν.

3. Ἦλθον δὲ πρὸς τούτοις ὀψόμενοι, κείμενον ἐπὶ πληθύος βελῶν, ὡς ἐπὶ κλίνης, αὐτὸν τὸν Βήσμαν, τὸν μεγαλόνοον, ὡς τὸν Βριχασπατῆν, καὶ μεγαλουργόν, ὡς τὸν Ἴνδραν, καὶ οἱ ἐξῆς ὅσοι καὶ σοφοὶ Βραχμᾶνες.

4. Ὁ Ἄτρῆς, ὁ Βασίστας, ὁ Βριγοῦς, ὁ Πουλκαστέας, ὁ Πουλάχας, ὁ Κρατοῦς, ὁ Ἀγγιρᾶς, ὁ Γαουτάμας, ὁ Ἀγαστέας, ὁ Σουμαντοῦς, ὁ ἐγκρατῆς Αἰοῦς,

5. Ὁ Βισβαμίτρας, ὁ Στουλασσιρᾶς, ὁ Σαμβάρτας, ὁ Πραματῆς, ὁ Δάμας, ὁ Ραῖβδέας, ὁ Βριχασπατῆς, ὁ Βεάσας, ὁ Σεβάνας, ὁ Κασσέπας, ὁ Δρούβας,

6. Ὁ Δουρέασᾶς, ὁ Ζαμαδαγνής, ὁ Μαρκανδεῖας, ὁ Γαλά-
 βας, ὁ Σούκρας, ὁ Βαραδβάζας, ὁ Ἀστήκας,
 7. Ὁ Στουλάξας, ὁ Σακαλάξας, ὁ Κάνβας, ὁ Μέδδας, ὁ
 Ἀτιτῆς, ὁ Κρίσσας, ὁ Νεράδας, ὁ Παρβάτας, ὁ Σουδ-
 δανβάν, ὁ Δβίζας,
 8. Ὁ Μιταββούκ, ὁ Βουβάνας, ὁ Δαουμέας, ὁ Σατανάνδας, ὁ
 Ἀκριταβράνας, ὁ Πρασσουράμας, ὁ Κάσας, καὶ ἄλλοι
 ὁμοῦ.
 9. Τούτους τοὺς πανεκλάμπρους καὶ παντίμους προσκυνήσας
 κατὰ τάξιν ὁ Ἰνδδιστίρας μετὰ τῶν ἐαυτοῦ ἀδελφῶν,
 ὑπεδέξατο, ὡς ἔδει.
 10. Τιμηθέντες δ' οὗτοι οἱ μεγαλόφρονες καὶ ἐγκρατεῖς, καὶ
 καθεσθέντες ἐν ἀνέσει, διελέγοντο περὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ
 Βήσματος, καὶ περὶ τῶν τοῦ θεοῦ νόμου.
 11. Τελειωθείσης δὲ τῆς διαλέξεως αὐτῶν τῶν ὁσίων καὶ
 θεοφρόνων, κλίνας τὴν κεφαλὴν ὁ Ἰνδδιστίρας, προσε-
 κύνησε τὸν Βήσμαν, καὶ ἠρώτησε τοῦτο·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

12. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε πάτερ, τίνες τόποι λίαν ἅγιοί
 εἰσι, καὶ τιμώμενοι ὑπὸ τῶν φιλαρέτων, ἢ τίνες ποτα-
 μοί; ἢ τίνα ὄρη;

ΒΗΣΜΑΣ.

13. Περὶ οὗ ἐρωτᾷς, ὦ Ἰνδδιστίρα, ταύτην τὴν παλαιὰν
 ἐπάγουσιν ἱστορίαν, τὸν διάλογον Σπερμοσταχυολόγου
 καὶ Αἰθεροβάτου.
 14. Αἰθεροβάτης τις ταύτην ὅλην τὴν γῆν περιελθὼν, ἦλθεν
 εἰς τὸν οἶκον Σπερμοσταχυολόγου μεγαλόφρονος.
 15. Τοῦ δὲ Αἰθεροβάτου ὑποδεχθέντος, καθεσθέντος, καὶ

ἀναπαυθέντος, ἠρώτησεν αὐτὸν περὶ τοῦ αὐτοῦ ὁ Σπερ-
μοσταχυολόγος, περὶ οὗ σύ με ἐρωτᾷς.
ΣΠΕΡΜΟΣΤΑΧΥΟΛΟΓΟΣ.

16. Τίνες χῶραι; τίνες πόλεις; τίνα ἐρημικὰ ἀσκητήρια;
τίνα ὄρη; ἢ τίνες ποταμοὶ εἰσιν ἐξαίρετοι, καὶ ἁγιαστι-
κοί, καὶ ἄξιοι γινώσκεσθαι, ὧ ἀσκητά;

ΛΙΘΕΡΟΒΑΤΗΣ.

17. Ἐκεῖναι αἱ χῶραι, ἐκεῖναι αἱ πόλεις, ἐκεῖνα τὰ ὄρη, καὶ
ἐκεῖνα τὰ ἐρημικὰ ἀσκητήρια ἁγιαστικά εἰσιν, ὧν μέ-
σον διαρρεῖ ὁ Γάγγης, ὁ ἄριστος τῶν ποταμῶν.

18. Οὔτε διὰ τῆς ἀσκήσεως, οὔτε διὰ τῆς παρθενίας, οὔτε
διὰ τῶν θυσιῶν, οὔτε διὰ τῆς δόσεως τοιούτου τυγχάνει
βαθμοῦ ὁ ἄνθρωπος, οἷου τυγχάνει διὰ τῆς πρὸς τὸν
Γάγγην τιμῆς καὶ θεραπείας.

19. Οἷος βαθμὸς δόξης γίνεται τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς λουο-
μένοις ἐν τοῖς καθαρτικοῖς ὕδασι τοῦ Γάγγου ποταμοῦ,
τοιούτος οὐ γίνεται οὐδὲ διὰ τῆς τελετῆς ἐκκτὸν θυσιῶν.

20. Καθὼς ὁ ἀνατέλλων ἥλιος λάμπει, διασκεδάζων τὸ
βαθὺ σκότος, οὕτω λάμπει καὶ ὁ λουόμενος ἐν τοῖς
ὑδασι τοῦ Γάγγου, ἐξαλείφων τὰς κηλίδας τῶν ἁμαρ-
τιῶν.

21. Καθὼς ὁ θημῶν τῶν ἀχύρων παρανάλωμα εὐθέως γί-
νεται τοῦ πυρὸς διὰ μόνῃς τῆς προσφάσεως, οὕτω
πᾶν ἁμάρτημα ἐξαλείφεται τοῦ λουομένου ἐν τῷ Γάγγῃ.

22. Ὅστις πίνει τὸ ὕδωρ τοῦ Γάγγου, τὸ θαλπόμενον ταῖς
ἀκτίσι τοῦ ἡλίου, οὗτος ὑπὲρ λόγον καθαρώτερος γίνεται
τῆς φλογὸς τοῦ πυρός.

23. Ἰσοστάσιοί εἰσιν ἀμφότεροι, ὅστις ποιεῖ χιλιάκις σελη-

νιακὴν νηστείαν, τὴν καθαίρουσαν τὸ σῶμα, καὶ ὅστις πίνει τὸ τοῦ Γάγγου ὕδωρ.

24. Ἀνώτερός ἐστιν, ὅστις λούεται κατὰ κόρον ἐν τῷ Γάγγῃ, ἢ ὅστις ἵσταται ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς ἐν χιλίοις αἰῶσιν.

25. Ἐν ἴσῃ μοίρᾳ ἐστὶν, ὅστις διατρίβει παρὰ τῷ Γάγγῃ ἐν διαστήματι ἐνὸς μηνὸς, καὶ ὅστις κρέμαται κατὰ κεφαλῆς ἐν μιᾷ μυριάδι ἐτῶν.

26. Οὐκ ἐστὶν ἄλλη ἄνεσις, ὥς ὁ Γάγγης, πᾶσι τοῖς καταθλιβομένοις τὴν ψυχὴν πάθεσι, καὶ ἐπιζητοῦσιν ἄνεσιν.

27. Τιμώμενος ὁ Γάγγης, ἐξάγει τοὺς καταπεσόντας εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην, μεγάλοις ἀμαρτήμασι κατεσχημένους.

28. Ἐκεῖνοι χαίροντες συναγελάζονται τοῖς θεοῖς καὶ τῷ Ἴνδρᾳ, οἱ πορεύονται μετ' ἐγκρατείας εἰς θεραπείαν καὶ τιμὴν τῆς θεᾶς Γαγγᾶς.

29. Καθὼς ἡ θεία δάμαλις αἰτουμένη, πᾶν ἀγαθὸν δίδωσι τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς λοιποῖς, οὕτω καὶ ἡ θεὰ Γαγγὰ πᾶν ἐφετὸν δίδωσι τοῖς ἀνθρώποις.

30. Ὅστις φέρει ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸν παρὰ τῇ ὀχθῇ τοῦ Γάγγου πηλὸν, οὗτος φέρει αὐτὸν τὸν λαμπρὸν ἥλιον εἰς διασκέδασιν τοῦ σκότους τοῦ νοός.

31. Ἡ πᾶν ἐφετὸν διδοῦσα Γαγγὰ, ἐξάγει ἐκ τῶν δεινῶν τοὺς τε προγόνους καὶ ἀπογόνους ἐν ἑπτὰ γενεαῖς καὶ ἐπέκεινα τούτων.

32. Ἡ Γαγγὰ καθαρτικὴ ἐστὶ τῶν ἀκαθάρτων οὐ μόνον διὰ τῆς λούσεως, ὀράσεως, προσψάυσεως, καὶ πόσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς προσφωνήσεως, καὶ ἐπικλήσεως Γαγγά !

33. Ὃς ἐφίεται ἐπωφελοῦς γεννήσεως, ζωῆς, καὶ μαθήσεως, οὗτος πορευθεὶς εἰς τὸν Γάγγην, χοὰς καὶ λοιβὰς ποιείτω τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς προπάτορσιν.

34. Ὁ Γάγγης ἀκουόμενος, ὑμνούμενος, ἐννοούμενος, ὀρώ-

- μενος, πινόμενος, λουτρὸν γινόμενος, ἐξάγει ἐξαιρέτως ἐκ τῶν δεινῶν τοὺς πατρικοὺς καὶ μητρικοὺς προγόνους.
35. Ἐκ γενετῆς τυφλοῖς, χωλοῖς, καὶ νεκροῖς ὅμοιοί εἰσιν, οἱ, καὶ δυνάμενοι, οὐ πορεύονται εἰς τὸν Γάγγην, τὸν ἀγνὰ ὕδατα ἔχοντα, καὶ ἀγαθοπάροχον.
36. Τίς ἄνθρωπος οὐκ ἂν τιμήσειε τὸν Γάγγην, τὸν τιμώμενον αἰεὶ ὑπ' ἀνδρῶν ἀγίων, γινωσκόντων τὰ ἐνεστῶτα, τὰ παρωχημένα, καὶ τὰ μέλλοντα, καὶ ὑπὸ θεῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰνδρα;
37. Τίς οὐκ ἂν τιμήσειε τὸν Γάγγην, τὸν τιμώμενον ὑπ' ἐρημιτῶν, μοναστῶν, ἐγγάμων, ἀγάμων, καὶ σοφῶν ἀνδρῶν;
38. Ὁ κατεσχημένος καὶ κεχραμμένος πάθεσι πολυειδέσιν ἐκ λόγου καὶ ἔργου καὶ διανοίας, ἄχραντος καὶ καθαρὸς γίνεται, ἰδὼν μόνον τὸν Γάγγην.
39. Ὅστις, πνέων τὰ λοίσθια, διαλογίζεται μετ' εὐλαβείας ἐν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ τὸν Γάγγην, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.
40. Ἐν ὅσῳ χρόνῳ μένουσι τὰ ὅστ' αὐτοῦ τεθνεῶτος ἀνθρώπου ἐν τοῖς τοῦ Γάγγου ὕδασι, ἐν τοσούτῳ χιλιοπλασίως δοξάζεται ἐν οὐρανῷ.
41. Ὅστις ἐν μὲν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ πράξεις ἔπραξε κακὰς, ἔπειτα δ' ἦλθεν εἰς προσκύνησιν τοῦ Γάγγου, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.
42. Τίς οὐκ ἂν τιμήσειε τὴν θεὰν Γαγγάν, τὴν λίαν χαριτόβρυτον, ἣν πίπτουσιν ἐξ οὐρανοῦ ἐδέξατο ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κορυφῆς ὁ Θεὸς Σίβας;
43. Ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις ἀρίδηνός ἐστιν ἡ εὐφημία τῆς Γ' αγγᾶς ἐκ τῆς ἥς ἔχει ἀγιότητος καὶ χάριτος· αὕτη γὰρ ἀνήγαγεν εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς υἱοὺς τοῦ Βασιλέως Σαγάρα, τοὺς τεφρωθέντας ὑπὸ τοῦ Καπήλα.

44. Τυφλοί, ἐρμαφρόδιτοι, ἡλίθιοι, ἀνάπηροι, ἀποσυνάγωγοι, ἐμπαθεῖς καὶ οὐτιδανοὶ, τιμῶντες τὴν Γαγγάν, ἰσότιμοι τοῖς θεοῖς γίνονται.
45. Θεραπεύσας τὴν Θεάν Γαγγάν πολλῇ σκληραγωγίᾳ ὁ Βασιλεὺς Βαγηνάτας, ἤγαγεν αὐτὴν ἐνθάδε ἐκ τῆς ἀκρωρείας τῆς Μερόης, εἰς ἀγνισμόν τῶν ἑαυτοῦ προγόνων.
46. Τίς, ἐπιθυμῶν ἐντελεχείας, οὐκ ἂν σχοίη πεποιθήσιν ἐπὶ ταύτην τὴν Θεάν Γαγγάν, τὴν μεγάλην, τὴν εὐρείαν, τὴν ἀσύγκριτον, τὴν ἀγαθοδότιν, τὴν θείαν ἀμβροσίαν, τὴν ἄκραν ἡδονήν, καὶ τὸ ἔρεισμα πάντων;
47. Οἵτινες προσέρχονται ἐξ ὅλης ψυχῆς τῇ Γαγγᾷ, τῇ ἀρχαίᾳ, τῇ ἀκηράτῳ, τῇ εὐύδρῳ, τῇ θυγατρὶ τοῦ ὀσίου Ζαχνοῦ, τῇ βρυούσῃ ἐκ τοῦ ποδὸς τοῦ Βισνοῦ, καὶ διαιρουμένη εἰς τρεῖς ῥύακας, οὗτοι ἀπελθόντες τῶν τῆδε, διάγουσιν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Βραχμᾶ, καὶ τιμῶνται ὑπ' αὐτοῦ.
48. Τίς οὐκ ἂν προσέλθοι τῇ Γαγγᾷ, τῇ τυχούσῃ καθαρότητος ἐκ τῆς προσψάψεως τῆς κορυφῆς τοῦ Σίβα, καὶ ἀπαλλαττούσῃ πάντα τὰ δεινά;
49. Οὐκ ὀλίγης ἀρετῆς ἐστὶ καρπὸς, ἡ ἐκπνευσις παρὰ τῷ Γάγγῃ, ἡ πρὸς τὸν Βισνοῦν στερεὰ λατρεία, καὶ ἡ ἐκ τῆς θεολογίας γνῶσις τῶν ὄντων.
50. Πάντων τῶν ἀνθρώπων οἱ πρόγονοι, ἐπιθυμοῦντες, οὕτω λέγουσιν ἕκαστος· « Πότε ὁ ἐμὸς ἀπόγονος, φιλάρετος ὢν, εἰς τὸν Γάγγην πορευθήσεται; »
51. Ὅτε ὁ ἄνθρωπος χοᾶς ποιεῖ τοῖς προπάτορσιν ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ Γάγγου, ὁ εὐδαιμονέστερός ἐστιν ἐν γῇ, καὶ ἐπωφελὴς αὐτοῦ ἡ γέννησις.
52. Ὅστις, καὶ πόρρω ὢν, ἐκφωνεῖ ἐν ταῖς καθ' ἑκάστην τρισὶν εὐχαῖς, Γαγγά! Γαγγά! Γαγγά! οὗτος καθαρὸς γινόμενος, τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.

53. Ὅστις, εἰ καὶ μακράν ἐστίν, ἐκφωνεῖ, Γαγγά! Γαγγά! οὗτος ἀπαλλάττεται πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς τὸν τόπον τοῦ Βισνοῦ πορεύεται.

54. Δύσκολόν ἐστίν ἐν ὥρᾳ θανάτου τῷ ψυχοῤῥαγοῦντι ἢ ἀνάμνησις τοῦ ὀνόματος τοῦ Βισνοῦ· εὐκόλον δὲ τοῦτο γίνεται διὰ τῆς πρὸς τὸν Γάγγην θεραπείας ἐν βραχεῖ χρόνῳ.

55. Ὅ,τι ἐρρέθη ὑπ' ἐμοῦ, τοῦτο βραχύ τι μέρος ἐστὶ τῶν προτερημάτων τοῦ Γάγγου· τίς γὰρ δύναται εἰπεῖν πάντα καὶ ἐν χιλίοις ἔτεσιν;

56. Ὡςπερ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶν ἀριθμηθῆναι τὰ πολύτιμα πράγματα τῆς θαλάσσης καὶ τὰ χρυσᾶ ψήγματα τῆς Μερόης, οὕτω καὶ τὰ προτερήματα τῆς Γαγγᾶς.

ΒΗΣΜΑΣ.

57. Εἰπὼν ὁ μεγαλόφρων Αἰθεροβάτης τῷ Σπερμοσταχυολόγῳ οὕτω πολυειδῶς τὰ πολλὰ ἀγαθὰ τῆς Γαγγᾶς, ὅμοια τοῖς τοῦ οὐρανοῦ ὄντα, καὶ οὕτως ἔχοντα, εἰσέδου τὸν αἰθέρα, καὶ ἀφανὴς ἐγένετο.

58. Εἰσηγηθεὶς δ' ὁ Σπερμοσταχυολόγος ἐκ τῶν λόγων τοῦ Αἰθεροβάτου, θεραπεύων καὶ τιμῶν τὴν Γαγγάν, ὥς ἔδει, τὴν δύσκτητον ἐκτήσατο τελειότητα.

59. Καὶ σὺ τοίνυν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, θεράπευε καὶ τίμα μετὰ μεγάλης τῆς εὐλαβείας τὴν Γαγγάν· οὕτω γὰρ τεύξῃ τῆς τελειότητος.

60. Ὅστις ἀναγινώσκει ταύτην τὴν ἐπωφελῆ διήγησιν περὶ τῆς μεγάλης χάριτος τῆς Γαγγᾶς, ἢ ἀκούει, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ πολυδωρίας, ἣτις οὐ θεωρεῖται ἐν τῇ δόσει ἐξ ὧν ἔχει πολλῶν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν τῇ δόσει τοῦ οὗ ἔχει ὀλίγου.

ΖΑΝΑΜΕΖΑΪΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ ὅσιε, ὅ,τι ξένον καὶ παράδοξον ἐγένετο ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ ἐμοῦ προπάτορος, τοῦ δικαίου καὶ φρονίμου Βασιλέως Ἰνδδιστίρα.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

2. Ἄκουσον, τὶ μέγα θαῦμα ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκείνῃ θυσίᾳ. Κορεσθέντων τῶν ἐνδόξων Βραχμάνων, καὶ τῶν τυφλῶν, καὶ ἐνδεῶν,
3. Καὶ ἀδομένης τῆς μεγαλοδωρίας ἐν παντὶ τόπῳ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνθέων βροχῆς πιπτούσης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δικαίου Βασιλέως Ἰνδδιστίρα,
4. Ἐξελθὼν ἐξ ὀπῆς Ἰχνεύμων μέγας, χρυσοῦν ἔχων τὸ ἥμισυ σῶμα, ἐξηρεύξατο θαρράλέως τε καὶ μεγαλοφώνως φωνὴν ἀνθρώπου ὧδε·

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

5. Τίς αὕτη ἐνταῦθα ἡ ἀνθέων βροχή; τίς αὕτη ἡ μεγάλη βοή; αὕτη σου ἡ θυσία, ὦ Βασιλεῦ, οὐκ ἔστιν ἰσοστάσιος δρακὶ πτισσάνης Σπερμοσταχυολόγου πολυδώρου, οἰκοῦντος ἐν τῇ Κουρουζέτρα.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

6. Ἀκούσαντες δὲ τοῦ λόγου τούτου μετὰ θάμβου ἐκεῖνοι οἱ Βραχμᾶνες, οἱ πανένδοξοι, καὶ πάντιμοι, ἀναστάντες ἅπαντες, ἠρώτησαν αὐτὸν ἐν ἀδημονίᾳ.

ΒΡΑΧΜΑΝΕΣ.

7. Τίς εἶ σὺ, ὁ ἔχων τοιοῦτον ὑπερφυῆς σχῆμα; πόθεν δ' ἐνθάδε ἦλθες; ἢ διὰ τί μυκτηρίζεις τὴν μεγάλην ταύτην θυσίαν;

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

8. Οὐκ ἐρρέθη μοι ταῦτα, ὦ Βραχμᾶνες, οὔτ' ἐξ ἔριδος, οὔτ' ἐκ θυμοῦ, οὔτ' ἐξ ἔχθρας, ἢ φθόνου· ἀκούσατε δὲ πᾶσαν τὴν ἱστορίαν, ὡς ἔχει.

9. Πάλαι Βραχμᾶν τις σπερμολόγος ἐν Κουρουξέτρα ὤκει, ἐσθίων ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐν νυκτὶ μετὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τῆς νύμφης.

10. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ χώρᾳ, ἣ ὤκει, μέγας λιμὸς ἐγένετο, καὶ δυσκόλως ἔζη πᾶς ἄνθρωπος, βουλιμιῶν.

11. Διαπονῶν δ' αὐτὸς ὁ μέγας ἐγκρατὴς μετὰ τῆς οἰκίας, οὐδαμῶς ἐτύγχανε βρώματος ἐν τῇ ὠρισμένῃ ὥρᾳ.

12. Καί ποτε μόλις οὗτοι συνέλεξαν μίαν δράκα κριθῆς, ἣν φρύξαντες, καὶ πτισάνην ποιήσαντες, εἰς τέσσαρας μοίρας ἐμέρισαν.

13. Ἐνταῦθα ξένος τις ἦλθε πρὸς αὐτοὺς, ἰσχνὸν σῶμα ἔχοντας ἐκ πείνης, ἐπιθυμοῦντας φαγεῖν, καὶ μηδέν τι ἄλλο βρώσιμον ἔχοντας ἐν οἴκῳ.

14. Δεξιωσάμενος δ' αὐτὸν, ὡς ἔδει, χαίρων τὴν ψυχὴν, ὁ σπερμολόγος Βραχμᾶν, λόγους ἔλεξεν ἡδεῖς καὶ θυμήρεις·

ΣΠΕΡΜΟΛΟΓΟΣ.

15. Μακάριος ἐγὼ εἰμι, καὶ κεχαριτωμένος, διότι σὺ ὁ ξένος ἐπέστης ἐμοὶ κατὰ τὴν ἐμὴν ἐπιθυμίαν ἐν καιρῷ, καθὼς τὸ ὕδατῶδες νέφος τῷ θλιβομένῳ ἐκ καύματος.
16. Καλῶς ἦλθες, ὦ Βραχμάν· πάλιν καλῶς ἦλθες, χάριν δέ μοι ποιήσαι, ἵν' εἰσέλθῃς εἰς ταύτην τὴν ἐμὴν καλύβην.
17. Εὐδαίμονές εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ οἴκοι, ἐν οἷς, ὡς ἐν ἰδίοις οἴκοις, οἱ κεκμηκότες ἐξ ὁδοιπορίας ὁμοιοφανεῖς σοι ἄνδρες, θαρρόυντες ἀναπαύονται.
18. ὦ! πανόλβιοί εἰσιν οἱ ἔχοντες οἰκίας, καὶ περ ἐνδεῶς ἔχοντες, ὧν ἐκάστη ἡμέρα οὐκ ἔστιν ἄμοιρος τῆς πρὸς τοὺς ξένους ξενίας.
19. Οὐδαμῶς ἐκλείπουσιν ἐν τῷ οἴκῳ τῶν ἀγαθῶν τὰ τέσσαρα ταῦτα· χαμεύνη ἐκ χόρτων, γῆ, ὕδωρ, καὶ ἡδυλογία.
20. Δοτέον τῷ μὲν κακῶς ἔχοντι ξένῳ, κλίνην εἰς ἀνάπαυσιν, τῷ δὲ κεκμηκότι ἔδραν, τῷ δὲ διψῶντι ὕδωρ, τῷ δὲ πεινῶντι σιτίον.
21. Δοτέον τῷ ξένῳ ὄμμα, καρδίαν, καὶ γλῶσσαν ἡδεῖαν, καὶ ποιητέον, ὡς προσήκει, ὑποδοχὴν, περιποίησιν, καὶ πρόπεμψιν.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

22. Τοιαῦτα εἰπὼν αὐτὸς ὁ φιλάρετος, τιμήσας τὸν ξένον ὡς ἔδει, ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ μοῖραν τῆς πτισσάνης· ὁ δὲ, φαγὼν, οὐκ ἐκορέσθη.
23. Ἡ δὲ γυνή, γηραλέα, ἰσχνή οὔσα ἐκ πείνης, μεμαραμμένη, δέρμα καὶ ὀστέα οὔσα, καὶ τρέμουσα, ἔφη τῷ ἑαυτῆς ἀνδρί·

BRAHMANH.

24. Διὰ τί ἄθυμος εἶ, ὦ φιλάρετε, πτισσάνης οὔσης; δοθήτω καὶ ἡ ἐμὴ μοῖρα τῷ ξένῳ τούτῳ, ἵνα κορεσθῇ.

BRAHMAN.

25. Αἱ θήλειαι, ὦ ἀγαθὴ, καὶ ὑπὸ τῶν ἀλόγων ζώων καὶ ζωῦρίων διασώζονται, καὶ τρέφονται (διασωστέαι εἰσὶ καὶ θρεπτέαι). ὅθεν οὐκ ἄξία εἶ οὕτω λέγειν.

26. Πάντα τὰ κατ' οἶκον ἔργα, καὶ ἡ πρὸς τὸν ἄνδρα θεραπεία καὶ ἡ τοῦ γένους διαδοχὴ ἐκ τῆς γυναικὸς γίνεται, καὶ ἡ ἐν οὐρανῷ οἴκησις πρὸς τούτοις τῶν προπατόρων, καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.

27. Ὅτε ὁ ἀνὴρ ἐλεεῖται, τρέφεται, καὶ διασώζεται ὑπὸ τῆς γυναικὸς, μεγάλην δυσφημίαν λαμβάνει, καὶ εἰς τὸν ἄδην κατέρχεται.

BRAHMANH.

28. Ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ συνέριθοι καὶ συνεργοὶ τῆς ἀρετῆς· οὐκ ἄξιός ἄρα εἶ κωλύειν με ἐκ τῆς μεγάλης ταύτης ἀρετῆς.

29. Ὁ ἀνὴρ ἐστὶ τῇ γυναικὶ ὁ μέγας νόμος· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ Θεός· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ ἄριστος συγγενής· ὁ ἀνὴρ ἐστὶ τῇ γυναικὶ ἡ μεγάλη δόξα.

30. Ἀσμένου ὄντος τοῦ ἀνδρός, ἡ γυνὴ ἀναμφιβόλως ἔχει πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ καταθύμια, καὶ τὴν εὐκλειαν, καὶ τὴν τοῦ οὐρανοῦ δόξαν.

31. Ἡ γυνὴ, ἡ ἐπακολουθεῖ τῷ ἀνδρὶ καὶ ἔργῳ, καὶ λόγῳ, καὶ διανοίᾳ, τιμᾶται ὑπὸ τῶν θεῶν ὡς πανευδαίμων, καὶ ἐν κόσμῳ οὔσα.

32. Σοῦ ἀσίτου ὄντος, ἐγὼ οὐδέποτε τέως ἔφαγον· εἰδὼς

οὖν τὴν ἐμὴν ἐγκράτειαν, ἄξιός εἰ δοῦναι τῷ ξένῳ καὶ τὴν ἐμὴν μοίραν τῆς πτισσάνης.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

33. Οὕτως ἀκούσας ὁ Βραχμάν, λαβὼν τὴν πτισσάνην, ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ξένῳ· ὁ δὲ, φαγὼν, διακορῆς οὐκ ἐγένετο.

34. Ἐνταῦθα ὁ υἱὸς, καλοκᾶγαθος ὢν, ἔφη τῷ ἐχυτοῦ πατρὶ ταπεινῶς·

ΥΙΟΣ.

35. Δοθήτω, πάτερ, καὶ ἡ ἐμὴ μοίρα τῷ ξένῳ τούτῳ, ἵνα κορεσθῇ· τί γὰρ ὄφελος ἐκ τῆς ζωῆς ἐκείνου, οὗ εἰς τὸν οἶκον ξένος ἐλθὼν, ἀναχωρήσει πεινῶν, ὥς ἐξ ἐρήμου οἴκου;

ΠΑΤΗΡ.

36. Εἰ καὶ ἐκατονταετῆς εἶ, παῖς νομίζῃ ὑπ' ἐμοῦ· τῶν δὲ παίδων ἡ πείνα σφοδρά ἐστίν. Ὅθεν φάγε σὺ ὦ υἱέ.

37. Λόγος ἐστὶν οὗτος αἰδῖος (αἰώνιος), ὥς ὁ πατήρ κτᾶται τὸν οὐρανὸν διὰ τοῦ υἱοῦ· διὰ σοῦ τοίνυν αὐτοῦ, ζῶντος, ὁ οὐρανὸς βέβαιος ἐμοὶ γίνεται.

38. Σὺ ἄξιός εἰ παντοίῳ τρόπῳ διαφυλάττεσθαι ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ ἐφιεμένου τυχεῖν τοῦ οὐρανοῦ· ὅτε σὺ, ὦ υἱέ, ζῆς ὁ ἐμὸς ἔκγονος, ἐγὼ οὐ φοβοῦμαι ἐκ τοῦ θανάτου.

39. Ὁ ἄνθρωπος ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ φοβεῖται ἐκ τοῦ θανάτου, διότι κακὰ ἔπραξεν· οἱ δ' ἀγαθὰ πράξαντες, προσδοκῶσι τὸν θάνατον, ὥς τὸν ἀγαπητὸν ξένον· ὑπ' ἐμοῦ δὲ καὶ ἐγκράτεια μεγάλη ἐποιήθη, καὶ τὸ πῦρ κατὰ τὸν νόμον ἐθεραπεύθη.

ΥΙΟΣ.

40. Ὁ πατήρ ἐστὶν ὁ σεβαστὸς, ὁ πατήρ ἐστὶν ὁ Θεός· ὁ πατήρ ἐστὶν ὁ αἰδῖος νόμος· ἡδομένου τοῦ πατρὸς ἐπὶ τοῖς υἱοῖς, ἡδονταὶ ἅπαντες οἱ θεοί.
41. Τίς ἄλλος ἐστὶ σεβασμιώτερος τοῦ πατρὸς, οὗ ἐκ τῆς χάριτος ἐπίκτητα ταῦτα τῷ υἱῷ γίνεται· τὸ σῶμα, ἡ εὐτυχία, ἡ γυνή, ἡ μάθησις, καὶ ὁ αἰδῖος κόσμος;
42. Ὁ μὲν πατήρ τρέφει τὸν υἱὸν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ· ὁ δ' υἱὸς τρέφει τὸν πατέρα ἐν τῇ γεροντικῇ ἡλικίᾳ· δὸς οὖν καὶ τὴν ἐμὴν πτισσάνην.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

43. Οὕτως ἀκούσας ὁ πατήρ, λαβὼν τὴν πτισσάνην, ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ξένῳ· ὁ δὲ, φαγὼν καὶ ταύτην, κόρον οὐκ ἔσχε· Χαίρουσα δ' ἡ Νύμφη, ἔφη ταπεινῶς τῷ πενθερῷ·

ΝΥΜΦΗ.

44. Δοθήτω καὶ ἡ ἐμὴ μοίρα, ὦ πανόλβιε, τῷ ξένῳ τούτῳ Βραχμᾶνι, ἵνα κορεσθῇ.

ΠΕΝΘΕΡΟΣ.

45. Ὡ γύναι νεᾶνι, νύμφη ἀγαθὴ, καὶ ἰσχνὴ ἐκ σκληραγωγίας, σὺ ἀξία εἶ φυλαχθῆναι ὑπ' ἐμοῦ παντοίοις τρόποις, εἰς διαδοχὴν τοῦ γένους.
46. Θλίβομαι λίαν τὴν ψυχὴν, βλέπων σε κεκμηκεῖαν τῇ πρὸς τοὺς μείζονας θεραπείᾳ, ἰσχνὴν ἐκ πείνης, ἐγκρατεῖα χρωμένην, καὶ στυγνὴν.
47. Ὅ,τι ἀγαθὸν γίνεται ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀφαιρέσεως τῶν

οικείων, τοῦτο οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες οὐκ ἐπαινοῦσιν, οὐδ' ἀποδέχονται· ἴδιον γὰρ τοῦτο αἰμοβόρων.

ΝΥΜΦΗ.

48. Ὅτε βιαίως οἱ οἰκεῖοι ἀφαιροῦνται, καὶ ἀρπάζονται, τότε οὗτος ὁ νόμος, ὃν λέγεις, θεωρεῖται· ὅτε δὲ τοιαύτην ἀφαίρεσιν χάριν νομίζουσι, τότε οὐδαμῶς ἔγκλημα ἐστὶ.

49. Σὺ εἶ τοῦ ἐμοῦ κυρίου ὁ κύριος, καὶ τοῦ ἐμοῦ καθηγητοῦ ὁ καθηγητής, καὶ τοῦ ἐμοῦ Θεοῦ ὁ Θεός, καὶ διὰ τοῦτο ὁ σεβασμιώτερος· οὐκ ἄξιον ἄρα ταῦτα λέγειν.

50. Σκεψάμενος οὖν, ὡς ἐγὼ εἰμι ἄξια ἐλέου, καὶ λίαν εὐλαβής, δὸς τὴν ἐμὴν πτισσάνην τῷ ξένῳ· ποιήσαι χάριν ἐμοὶ τῇ ἀθλίᾳ, θειότατε.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

51. Λαβὼν δὴ τὴν πτισσάνην, ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ξένῳ· ὁ δὲ κατέφαγεν ὅλην, οὐδαμῶς δ' ἐθλίβη ὁ Σπερμολόγος.

52. Νομίζων γὰρ χάριν σὺν πάσῃ τῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ αὐτὸς ὁ μεγαλόψυχος, καὶ ταῖς τοῦ νόμου προσηλωμένος τὴν ψυχὴν, ἀκλόνητος ἔμενε, ὡς τὸ ὄρος.

53. Γνοὺς δ' ἐκεῖνος ὁ ξένος (ὃς ἦν ὁ Δάρμας) αὐτὸν καθαρὸν τὴν καρδίαν, ἔφη, χαίρων·

ΔΑΡΜΑΣ.

Ἐγὼ εἰμι ὁ Δάρμας· ἦλθον δ' ἐνθάδε ἐν μορφῇ Βραχμᾶνος, ἐφιέμενος πειραθῆναί σου.

54. Ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἄσκησις, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ δόσις, ἡ καθαριότης, ἡ χαλιναγωγία τῶν αἰσθήσεων, ἡ ἀλήθεια,

- ἡ ἀνοχή, ἡ εὐθύτης, ἡ γνῶσις τῶν ὄντων, ταῦτα πάντα ἐμὰ ἐστὶ σώματα.
55. Ὅστις ἀεὶ μετ' εὐλαβείας σέβεται ταῦτα τὰ ἐμὰ σώματα, τούτου τῇ εὐλαβείᾳ ἐγὼ ἐφησθεις, πᾶν ἐφετὸν καὶ καταθύμιον δίδωμι.
56. Ἐπειδὴ δ' ἔδωκάς μοι ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἅπαν τὸ σπερμολογηθέν σοι μετὰ πολλῆς δυσχερείας, διὰ τοῦτο ἄπελθε ἤδη εἰς τὸν οὐρανὸν ἐντεῦθεν.
57. Ἄπαντες οἱ ἐν οὐρανῷ θεοὶ καὶ οἱ θεῖοι καὶ ἅγιοι Βραχμᾶνες ὁμοῦ ὑμνολογοῦσι ταύτην σου τὴν δόσιν, καταπλαγέντες τὴν ψυχὴν.
58. Ἐπλημμύρησαν οἱ κόσμοι ἐκ τῆς σῆς φήμης, ὡς ἐκ πολλῆς βροχῆς, τῆς γεγεννημένης ἐκ τῆς σῆς εὐλαβείας, ὡς ἐκ νεφέλης, διὰ τῆς δόσεως δρακὸς πτισσάνης.
59. Ἐπωφελὴς ἐστὶν ἡ σὴ γέννησις· λυσιτελὴς ἐστὶν ἡ σὴ βραχμανικὴ χάρις.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

Ἐν δὲ τούτῳ βροχὴ ἀνθέων ἔπιπτεν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

ΔΑΡΜΑΣ.

60. Ἡ πείνα ἀφανίζει τῶν ἀνθρώπων τὸ δραστικὸν, τὸ λογιστικὸν, τὸ ῥωμαλέον, καὶ τὸ καρτερικόν· ὅστις δὲ αὐτὴν τὴν πείναν τὴν δυσνίκητον ἐνίκησεν, ἐνικήθη ὑπὸ τούτου ὁ οὐρανός.
61. Διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τοῦ νόμου εἰς οὐδὲν ἐλογίσθησάν σοι ταῦτα πάντα, ἡ γυνή, ὁ υἱός, ἡ ἀγαθὴ (σεμνὴ) νύμφη, καὶ ἡ σὴ ἐπέραςτος ζωή.
62. Ὁ θεὸς Νόμος οὐ τοσοῦτον ἡδεται δόσεσι, δοθείσαις παρ' ἐχόντων πλοῦτον μέγαν, ὅσον χαίρει ὀλίγαις δόσεσι,

κτηθείσαις δικαίως, καὶ δοθείσαις παρ' ἐχόντων εὐλάβειαν.

63. Ἡ μὲν ἀνευλάβεια μέγα κακὸν ἐστίν· ἡ δ' εὐλάβεια ἀλεξίκακος· πᾶν γὰρ ἀμπλάκημα ἐκβάλλει ὁ εὐλαβὴς, καθὼς ὁ ὄφις τὸ γηραλέον δέρμα.

64. Τὸ δοθὲν ἀνευλαβῶς, εἰ καὶ πολὺ, πρόσκαιρον ἔχει τὸν μισθόν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοὶ ἄνδρες· καὶ ὕδωρ δὲ, δοθὲν εὐλαβῶς, ἀένναον ἔχει τὸν μισθόν.

65. Πάλαι ὁ ἐνάρετος Ῥαντιδέβας, μηδὲν ἔχων, εὐλάβειαν δ' ἔχων, δοὺς ὀλίγον ὕδωρ, ἀνέβη ἐπὶ τὸν οὐρανόν.

66. Διὰ τῆς δόσεως τῶν ἑαυτοῦ σαρκῶν ὁ Σιβῆς ὁ τοῦ Οὐσσινάρα, πάντων τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν λυτρωθεὶς, χαίρει, ὡς Θεὸς, ἐν οὐρανῷ εἰς αἰῶνας.

67. Ὁ Βασιλεὺς Νρήγας ἑκατοντακισχιλίας βοῦς τοῖς Βραχμαῖσιν ἔδωκε· δοὺς ὅμως μίαν βοῦν ἀλλοτρίαν, χαμαιλέων ἐγένετο.

68. Αἱ ἀναρίθμητοι θυσίαι, καὶ ἑκατὸν ἱπποθυσίαι οὐδαμῶς ἰσοστάσιοί εἰσι τῇ δόσει τῆς δρακὸς τῆς πτισσάνης σου.

69. Ἰδὲ τὸ θεῖον τοῦτο ὄχημα, τὸ ἐλθὼν πρὸς σε· ἀναβὰς αὐτὸ μετὰ τῆς οἰκείας γυναικὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς νύμφης, πορεύου εἰς τὸν οὐρανόν.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

70. Ἀκούσας δ' ὁ Βραχμὰν ἐκεῖνος παρ' αὐτοῦ τοῦ Δάρμα, τοιαῦτα λέγοντος μετὰ χαρᾶς, ἀναβὰς σὺν τοῖς οἰκείοις τὸ θεῖον ὄχημα, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.

71. Ἀπελθόντων δ' ἐκείνων, ἐξελθὼν ἐγὼ ἐκ τῆς ὁπῆς, ἐκυλίσθην ἐν τῷ ὕδατι τῆς πτισσάνης, τῷ συμμεμιγμένῳ τοῖς ἐξ οὐρανοῦ πεπτωκόσιν ἄνθεσι.

72. Ἐκ δὲ τῆς προστρίψεως τῶν οὐρανίων ἀνθέων· ἐγένετο

αὕτη μου ἡ μία πλευρὰ χρυσῇ, χάριτι ἐκείνου τοῦ Θεοῦ
Δάρμα καὶ τοῦ ὁσίου ἀνδρός.

73. Σκεπτόμενος δὲ, πῶς ἂν γένοιτο χρυσῇ καὶ ἡ ἑτέρα
μου πλευρὰ, πάσας τὰς ἀσκητικὰς ἐρημίας καὶ τὰ ἱερὰ
τεμένη καὶ τὰς θυσίας ὁμοῦ περιῆλθον.

74. Ἦλθον δὲ τελευταῖον καὶ ἐπὶ ταύτην τὴν θυσίαν τοῦ
δικαίου καὶ φρονίμου βασιλέως Ἰνδδιστίρα μετὰ μεγά-
λης ἐλπίδος, ἀκούσας τῆς φήμης· ἀλλ' οὐκ ἔτυχον χρυ-
σώσεως τῆς ἑτέρας πλευρᾶς.

75. Τοῦτο οὖν ἐστίν, ὃ εἶρηκα ἔμπροσθεν ὑμῶν, ὦ Βραχ-
μᾶνες, ὡς αὕτη ἡ θυσία οὐκ ἔστιν ἰσοστάσιος δρακί
πτισσάνης.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

76. Τοιαῦτα εἰπὼν τοῖς Βραχμᾶσιν ὁ Ἰχνεύμων, ἀπῆλθεν,
ὅθεν ἦλθεν· ἀνῆλθον δ' εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ οἱ θεοί, οἱ
ἐλθόντες ἐπὶ τὴν θυσίαν.

77. Ταῦτα ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ἐπειδὴ μὲ ἠρώτησας, ὦ
Βασιλεῦ, ὅποιον παράδοξον ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ θυσίᾳ
τῇ ἱπποθυσίᾳ.

78. Ὅθεν οὐ δεῖ θαυμάζειν καὶ αὐχεῖν ἐπὶ ταῖς θυσίαις, ὦ
Βασιλεῦ, ἐπειδὴ καὶ ἄνευ θυσιῶν ὅσιοι ἄνδρες ἐπορεύ-
θησαν εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ τῆς σκληραγωγίας καὶ ἐγ-
κρατείας.

79. Ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας, ἡ αὐτάρκεια, ἡ ἀλήθεια, ἡ
εὐθύτης, ἡ κατὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων νίκη, ἡ ἀνοχή,
καὶ ἡ ἐγκράτεια, πρόξενά ἐστι τοῦ οὐρανοῦ.

80. Ὅστις δίδωσι τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον, καὶ ὀλίγον ὄντα, τὸν
συναχθέντα μετὰ πόνου καὶ ἰδρώτος, τούτῳ μεγάλη ἀν-
ταμοιβὴ γίνεται. Ὁ σπερμολόγος Βραχμᾶν, δοὺς πτισσά-

νην, καὶ μηδαμῶς φροντίσας τῆς ἑαυτοῦ οἰκίας, ἐπο-
ρεύθη μετ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ φιλοξενίας.

ΙΝΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ὑπὸ τίνος, οἰκοῦντος ἐν κόσμῳ, καὶ προσκειμένου τοῖς νομίμοις, νικᾶται ὁ θάνατος; τοῦτό μοι ἐρωτήσαντι εἰπεῖν, ὡς ἔχει, ἄξιός εἰ, ὦ πάτερ.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, ὅπως ὁ θάνατος ἐνικήθη ὑπ' ἀνδρὸς, οἰκοῦντος ἐν κόσμῳ, καὶ τοῖς νομίμοις προσκειμένου.
3. Ἦν τις βασιλεὺς ἐνδοξότατος πάντων τῶν βασιλέων, κα-
ταγόμενος ἐκ γένους τοῦ Ἰζβακοῦ, καὶ ἔχων πάντα τὰ ἀγαθὰ προτερήματα· ἐκκλεῖτο δὲ Δουριοδδάνας.
4. Τούτου ἠράσθη ἡ Ναρμαδὰ ¹, λαβοῦσα θεᾶς μορφήν, ἐξ ἧς καὶ ἐγέννησεν ὁ Δουριοδδάνας θυγατέρα, Ὀγγαβατὴν τοῦνομα.
5. Ταύτην, ὑπερφυῶς οὔσαν εὐειδῆ, ἤτησεν εἰς γάμον αὐτο-
προσώπως ὁ Ἀγνής ², ἣν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς,
καθὼς διδόασιν ἀφειδῶς τὴν τοῦ βουτύρου ἐπίχυσιν τῷ
πυρὶ τῆς θυσίας.
6. Ἐξ αὐτῆς δ' ἐτέχθη υἱός, ὃς καὶ ἐκλήθη Σουδαρσσάνας,

(1) Ποταμὸς μέγας κατὰ τὸ νότιον μέρος τῆς Ἰνδίας.

(2) Ὁ Θεὸς τοῦ πυρός.

- ὦν ἐλευθέριος, ἀληθοεπής, ἐγκρατής, αὐτόχρομα ἀρετή.
 7. Ἦν δέ τις Βασιλεὺς, Ὀγγαβάν καλούμενος, προπάτωρ τοῦ
 Βασιλέως Νρήγα, ὃς ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, Ἀουγ-
 γαβχτὴν τοῦνομα, τῷ Σουδαρσσάνα.
 8. Ὡκησε δὲ μετ' αὐτῆς αὐτὸς ὁ ἐνάρετος καὶ ἐγκρατής ἀνὴρ
 ἐν τῇ Κουρουζέτρα, καὶ γνώμην ἐποίησε τοῦ νικῆσαι
 τὸν θάνατον διὰ τῆς ξενίας.
 9. Διὰ τοι τοῦτο εἶπεν αὐτὸς ὁ φιλάρετος ἀνὴρ αὐτῇ τῇ
 φιλαρέτῳ γυναικί·

ΣΟΥΔΑΡΣΣΑΝΑΣ.

- Οὐδέποτε σοι ποιητέον ἀντίστασιν καὶ ἀντιλογίαν τῷ
 ἐλθόντι ξένῳ καὶ ἐπαίτῃ.
 10. Οὐτινος γὰρ ἐξ οἴκου ἀναστρέφει ὁ ξένος, μὴ τυχὼν τοῦ
 ποθουμένου, ἐκείνῳ τὰς μὲν ἑαυτοῦ ἀμαρτίας, ὁ μὴ ξενι-
 σθεὶς, δοὺς, τὰς δ' ἀρετὰς ἐκείνου ἀναλαβὼν, ἀναχωρεῖ.
 11. Ἡ ἀλήθεια, ἡ καθαριότης, ἡ ἐγκράτεια, ἡ γνῶσις τῶν
 Βεδῶν, ἡ δόσις, ἡ θυσία, ἡ μάθησις, ταῦτα πάντα ἀνω-
 φελῇ ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ὃς καταφρονεῖ τοῦ ξένου.
 12. Οὐτινος εἰς οἶκον ξένοι πόρρωθεν ἔρχονται, χαίροντες,
 καὶ ἐλπίζοντες, οὗτος λέγεται κυρίως οἰκοῦχος· οἱ δὲ
 λοιποὶ, οἱ μισόξενοι, οἰκοφύλακες λέγονται.
 13. Τρία ταῦτα, ὧ γύναι, οὐκ εἰσὶ τοῖς μὴ πράξασιν ἐν τῇ
 προτέρᾳ γενέσει ἀγαθόντι· εὐλάβεια, δόσις, καὶ φιλοξενία.
 14. Ἡδομένου τοῦ ξένου ἐπὶ τῇ ξενίᾳ τοῦ οἰκοῦντος ἐν
 κόσμῳ, ἡδονται πάντες οἱ θεοί· ἀποστρέφοντος δὲ τὸ
 πρόσωπον ἀπὸ τοῦ ξένου, ἀποστρέφουσι τὸ πρόσωπον
 ἀπ' αὐτοῦ πάντες οἱ θεοί. Ἐνταῦθα οὐδεμία ἀμφιβολία·
 15. Ξενιστέος δὴ ὁ ξένος αἰεὶ ὑπὸ σοῦ· μὴδὲ στεπτέον περὶ
 τῆς δόσεως καὶ τοῦ ἰδίου σώματος.

16. Ἦτοι ἀπόντος μου, ὦ ἀγαθή, ἢ παρόντος μου ἐν οἴκῳ, οὐ καταφρονητέος ὑπὸ σοῦ ὁ ξένος, εἴ σοι προσφιλής εἰμι ἐγώ.

17. Αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς γυναικὸς ἀρετὴ, φασὶν οἱ σοφοί, τὸ ποιεῖν τὰ ἀρεστὰ τῷ ἀνδρὶ, ὦ ἐρασμία, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ.

18. Ἐπακολουθοῦσα γὰρ ἡ γυνὴ τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, φήμην μεγάλην κέκτηται ἐν γῇ, καὶ ἐν οὐρανῷ σύνεστι τῷ οἰκείῳ ἀνδρὶ.

19. Ἐφη δὲ ταπεινῶς ἡ Λουγγαβατὴ πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα·

ΛΟΥΓΓΑΒΑΤΗ.

Οὐ πρακτέον μοι ἄλλο τι ἐκτὸς τῆς σῆς προσταγῆς, ὦ ἐγκρατέστατε.

20. ὦ! πανευδαίμων ἐγώ εἰμι· διότι σὺ ὁ ἐγκρατὴς δεικνύεις ἐμοὶ αὐτῇ τὰ τοῦ νόμου, τὰ δυσκατάληπτα τοῖς κακὰ πράττουσιν.

21. Ἐκ μὲν τῆς τροφοδοσίας σὺ εἶ ὁ ἐμὸς τροφοδότης· ἐκ δὲ τῆς κηδεμονίας σὺ εἶ ὁ ἐμὸς κηδεμών· ἐκ δὲ τῆς χαροποιίας σὺ εἶ ὁ ἐμὸς χαροποιὸς, καὶ ἐκ τῆς νομοθεσίας ὁ νομοδότης.

22. Ἐξ οὗ τῆς χάριτος γίνεται πᾶν ἐφετὸν καὶ καταθύμιον ἡ εὐποτμία, οἱ υἱοί, ἡ φήμη, καὶ ὁ αἰώνιος κόσμος, τούτου τίς ἄλλος Θεός ἐστιν ἀνώτερος;

ΒΗΣΜΑΣ.

23. Ἐπειδὴ δ' ὁ Σουδαρσάνας ἠφίετο νικῆσαι¹ τὸν θάνατον διὰ τῆς ξενίας, διὰ τοῦτο ἐπηκολούθει ὁ θάνατος αὐτῷ, σφάλμα ζητῶν εὐρεῖν κατ' αὐτοῦ.

(1) Τοῦτέστι μὴ μετασωματωθῆναι.

24. Καί ποτε ἐξιόντος αὐτοῦ εἰς κομιδὴν ξύλων, ἐλθὼν ὁ θάνατος πρὸς τὴν σώφρονα Ἀουγγαβατὴν, ὡς Βραχμὰν ξένος,

25. Ἐφη αὐτῇ τῇ φιλαρέτῳ, τῇ φιλάνδρῳ, καὶ καλοκάγαθῳ, μόνῃ οὔσῃ.

ΞΕΝΟΣ.

26. Διὰ σὲ ἦλθον ἐγὼ ὁ ξένος, ὦ ἀγαθή· πλήρωσόν μου τὴν ἐπιθυμίαν, εἰ ἀγαπᾷς τε καὶ τιμᾷς τὸν νόμον τῆς ξενίας τῶν ξενοδόχων.

27. Ὅ,τι γὰρ ἀγαθὸν γίνεται ἐκ τοιαύτης ξενίας, οἷας ὁ ξένος ἐπιθυμεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτοῦ, τοῦτο οὐκ ἔστιν ἰσοστάσιον οὐδ' ἑκατὸν μεγάλαις θυσίαις, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.

ΒΗΣΜΑΣ.

28. Ἡ μὲν οὖν Ἀουγγαβατὴ μεταθεῖναι τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπειρᾶτο ἄλλαις πολλαῖς δόσεσιν· ὁ δὲ οὐκ ἔστεργεν ἄλλην τινα δόσιν ἐφετὴν, ἐκτὸς τῆς δόσεως τοῦ σώματος αὐτῆς.

29. Γνοῦσα δὲ τὸ ἰσχυρόγνωμον αὐτοῦ, καὶ ἐνθυμηθεῖσα τὸν λόγον τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρὸς, αἰσχυνομένη ἐμίγη αὐτῷ φιλότῃ (εἰσέδου εἰς τὸ ἐνδότερον).

30. Ἐνεγκὼν δὲ τὰ ξύλα ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγνῆ ὁ Σουδαρσσάνας, στὰς παρὰ τῇ θύρᾳ τῆς οἰκίας, ἐφώνησε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα.

31. Ἡ δὲ, οὔσα ἐνάγκάλαις τοῦ ξένου, αἰσχυνθεῖσα, γνοῦσα, ὡς ἀκάθαρτός ἐστιν, οὐκ ἔδωκεν ἀπόκρισιν τῷ ἑαυτῆς ἀνδρί.

32. Ὁ δὲ θάνατος, ὁ ἔχων τὸ σχῆμα τοῦ ξένου, ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἔσωθεν· « Αὕτη μὲν ἐν ἡδυπαθείᾳ ἐστίν, ὡς ἐφίεται· σὺ δ' εἶπες, ὅ,τι ἤνεγκας ».

33. Ἐν ταύτῳ δὲ ἀναλαβὼν τὸ ἑαυτοῦ ῥόπαλον ὁ θάνατος, ἐν νῶ εἶχε πατάξαι αὐτὸν, εἰ παραβαίη τὴν ἣν ἐποίησε γνώμην.

34. Ἀκούσας δ' ὁ Σουδαρσσάνας τοῦ λόγου τούτου, ἀφείς καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ πᾶσαν ζηλοτυπίαν καὶ θυμὸν, ἔλεξε, χαίρων τῇ ψυχῇ.

ΣΟΥΔΑΡΣΣΑΝΑΣ.

35. Τρύφα μετὰ τοῦ ξένου· μεγάλη μοι χαρά ἐστίν· αὕτη γὰρ μεγάλη ἀρετὴ ἐστὶ τοῖς οἶκον ἔχουσι, τὸ θεραπεύειν τὸν ξένον παντοίῳ τρόπῳ.

36. Ὅστις, οἶκον ἔχων, τὸν ξένον θεραπεύει μετὰ μεγάλης εὐλαβείας, οὗτος ἀποθανὼν, εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύεται, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν εἰς αἰῶνας τιμᾶται.

37. Ἐμοι γε γνώμη ἐστὶν ἀμετάθετος, (δόγμα ἐστὶν ἀπαράβατον), τὸ διδύναι τοῖς ξένοις τὴν ἑμαυτοῦ πνοήν, καὶ τὴν γυναικα, καὶ εἴτι ἄλλο τυγχάνει μοι καταθύμιον.

38. Εἰ μὲν οὖν οὗτός μοι ὁ ῥηθεὶς λόγος ἀληθὴς εἴη, οἱ θεοὶ φυλαττέτωσάν με· εἰδὲ μὴ, ἀποτεφρούτωσάν με.

39. Ὁ Βισνοῦς, ἡ ψυχὴ πάντων, καὶ ὁ πάντων τῶν Κυρίων Κύριος γινώσκει, ὅτι ἐστὶν ἐν τῇ καρδίᾳ πάντων.

ΒΗΣΜΑΣ.

40. Ἐπὶ τούτοις φωνὴ μεγάλη τῶν θεῶν ἐγένετο· « Εὖγε! εὖγε! » καὶ βροχὴ ἀνθέων ἔπιπτεν ἐξ οὐρανοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ μεγαλοψύχου.

41. Ἐξελθὼν δ' ἔπειτα τῆς οἰκίας ὁ ξένος Βραχμάν, ἔφη τῷ Σουδαρσσάνα·

ΔΑΡΜΑΣ.

Ἐγώ εἰμι ὁ Δάρμας ἐν σχήματι Βραχμᾶνος· ἦλθον δ' ἐνθάδε, πειραθῆναί σου βουλόμενος.

42. Ὁ Ἔρως ἐνίκηθη ὑπὸ σοῦ σήμερον, ὃν οὐ δύνανται νικῆσαι πάντες οἱ θεοί, οἱ Δανάβαι, οἱ Γανδδάρβαι, οἱ Ιάξαι, οἱ Ράξάσαι, καὶ οἱ Δράκοντες.

43. Οὐ μόνον δ' ὁ δεινὸς Ἔρως, ὁ συνὼν τῇ καρδίᾳ πάντων, ἐνίκηθη ὑπὸ σοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ πάνδεινος καὶ δυσνίκητος θάνατος, ὃς ἐν χειρὶ φέρει ῥόπαλον μέγα καὶ στιβαρὸν, ὥς κορυφὴν ὄρους, καὶ ὃς ἐπηκολούθει σοι αἰεί.

44. Οὐδενὶ κακόφρονι ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις δύναμις ἐστὶ θίξαι ταύτης τῆς φιλάνδρου καὶ σεμνῆς γυναικὸς, ἢ ὕλως ἐμβλέψαι αὐτῇ.

45. Εἰς δὲ κάθαρσιν τοῦ κόσμου τῷ μὲν ἡμίσει τοῦ σώματος ἔσεται αὕτη ποταμὸς, Αουγγαβατὴ τοῦνομα, τῷ δ' ἐτέρῳ ἡμίσει ἔσεται μετὰ σοῦ.

ΒΗΣΜΑΣ.

46. Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ θεὸς Δάρμας, ἄφαντος ἐγένετο· ὁ δὲ καλοκᾶγαθος Σουδαρσσάνας ἐβεβαιώθη, ὥς ἐνίκησε τὸν θάνατον.

47. Ἀναβὰς δὲ μετὰ τῆς Αουγγαβατῆς θεῖον ὄχημα, ἐξευγμένον χιλίοις ἵπποις, ἀπῆλθεν εἰς τὸν Σατελόκαν¹.

48. Οὕτω ξενίσας ξένον, ὁ οἰκῶν ἐν κόσμῳ Σουδαρσσάνας, καὶ νικητῆς ὢν τῶν παθῶν, ἐνίκησε τὸν θάνατον.

49. Τῷ οἰκοῦντι ἐν κόσμῳ ὁ ξένος ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὁ ξένος ἐστὶν ἡ θεία δόξα.

(1) Εἰς τὴν χώραν τῶν Μακάρων.

50. Ὅθεν ξενιστέος ὁ ξένος αἰεὶ παντοίῳ τρόπῳ μετ' εὐλαβείας ἀπὸ τοῦ οἰκοῦντος ἐν κόσμῳ, καὶ φιλοῦντος τὸ οἰκεῖον καλὸν καὶ συμφέρον.
51. Δίαν οἰστέον, εἰ Βραχμάν, ἐλθὼν, πείνη καὶ δίψη καὶ καμάτῳ πάσχων, λέγει τι ὀρθόν, ἢ μὴ ὀρθόν.
52. Αἰτηθεὶς τις ὑπὸ Βραχμᾶνος σιτία, δότῳ αὐτῷ, μηδ' ὡς σκεπτόμενος· μηδ' ἐρωτάτῳ, εἰ γινώσκοι τὰ τῆς Βέδας, καὶ ἐπιστήμην τινά, καὶ ὁποῖον εἶδος ἀρετῆς ἔχοι.
53. Εἰ ὀλιγοφάγος, ἢ πολυφάγος ἐστὶν ὁ Βραχμάν, δότεον αὐτῷ, αἰτοῦντι· μηδὲ ῥητέον ἄχαρί τι.
54. Ὅστις ἀναγινώσκει τοῦτο τὸ ἀγαθὸν κατόρθωμα τοῦ Σουδαρσάνα, ἢ ἀκούει, ἢ ἀκουτίζει, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης δόξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ ἔργων, ἐξ ὧν πορεύεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἄδην, ἢ εἰς τὸν οὐρανόν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἐξ ὁποίων ἔργων οἱ ἄνθρωποι, θανόντες, κατέρχονται εἰς τὸν τάρταρον, ἢ ἀνέρχονται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτο εἰπεῖν μοι ἄξιός εἰ.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οἵτινες Βραχμᾶνες, ἀφιέντες τὸ οἰκεῖον βραχμανικὸν θεῖον ἔργον, μετέρχονται ἀνοίκεια καὶ κακὰ ἔργα, παρνοοῦντες ἐκ πλεονεξίας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
3. Οἵτινες, ἐπαγγειλάμενοι, οὐ διδόσιν χρήματα τοῖς Βραχ-

- μαῖσι, καὶ οἳ συλῶσι τὰ χρήματα τῶν Βραχμάνων, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
4. Οἳ εἰσιν ἄθεοι, παραβάται τῶν ὀρίων, δειλοὶ, φιλήδονοι, ὑποκριταὶ, καὶ ἀχάριστοι, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
5. Οἳ εἰσι σκληροὶ, διάβολοι, ὑπερήφανοι, ψευδολόγοι, καὶ εἰκαιολόγοι, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
6. Οἳ σφετερίζουσι τὰ ἀλλότρια, καὶ προδόται γίνονται τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων, καὶ τῇ ἀλλοτρίας εὐτυχίᾳ φθονοῦσιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
7. Οἳ χαίρουσιν αἰετὶ τῇ ζωοκτονίᾳ, καὶ ἀρνησάμενοι τὸν κόσμον, συμφέρονται τοῖς τοῦ κόσμου, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
8. Οἳ ἀνορύττουσιν (ἀνασκάπτουσι) τὰ φρέατα, τὰς λίμνας, τὰς πηγὰς, καὶ τὰς λεωφόρους, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
9. Οἳ ἐσθίουσι χωρὶς τῶν ἑαυτῶν γυναικῶν, παιδίων, οἰκείων, καὶ συγγενῶν, καὶ οὐ τελοῦσι τὰ νενομισμένα τοῖς προπάτορσι καὶ τοῖς θεοῖς, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
10. Οἳ ὑβριστικῶς βιάζονται τὰς ἱερείας, καὶ μυκτηρίζουσι τὰς ἀσκητικὰς διαγωγὰς, καὶ τὰς Βέδας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
11. Οἳτινες οὐ φρονοῦσιν, οὐδὲ δοξάζουσι τὸν Βισνοῦν ἀρχαῖον Θεόν, Κύριον, καὶ μέγαν ἡγεμόνα πάντων τῶν κόσμων, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
12. Οἳ ἐμποδῶν γίνονται τῇ ὠφελείᾳ τῶν Βραχμάνων, τῶν βοῶν, τῶν παρθένων, καὶ τῶν εὐμενῶν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
13. Οἳ εἰσιν ἄσπλαγχοι, καὶ διάστροφοι πρὸς πάντα τὰ ἐμψύχα, καὶ ἄπιστοι ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.

14. Οἱ ἀποκλείουσι τὴν ὁδὸν ξύλοις, ἢ ἀκάνθαις, ἢ λίθοις, ἢ λάκκοις, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
15. Οἱ πολυπραγμοσύνην ποιοῦνται πρὸς τοὺς Βραχμᾶνας, τοὺς ἐλθόντας εἰς ἐστίαις, καὶ ἐνδεῶς ἔχοντας τῶν πρὸς τὸ ζῆν, εἰ πεπαιδευμένοι τυγχάνουσιν ὄντες, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
16. Οἱ ἀφαρπάζουσι ξένην γῆν, οἰκίαν, καὶ ζωοτροφίαν, καὶ τὴν φιλίαν καὶ ἐλπίδα τῶν ἄλλων διαλύουσι, καὶ ματαίαν ποιοῦσιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
17. Οἵτινες ἐκ μίσους οὐ συμμίγνυνται ταῖς οἰκείαις γυναῖξιν μετὰ τὰ καταμήνια, καὶ τοι οὐ γινώσκουσιν ἄλλον ἄνδρα, σώφρονες οὔσαι, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
18. Οἵτινες, Βραχμᾶνες ὄντες, δερματοπῶλαι (ἐριοπῶλαι) εἰσὶ, καὶ φαρμακοπῶλαι, καὶ χυμοπῶλαι¹, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
19. Οἵτινες ἀφροντιστοῦσι καὶ ἀμελοῦσι τοῦ ξένου, τοῦ ἐληλυθότος μετ' ἐλπίδος, καὶ κεκηνηκότος πείνη, δίψῃ καὶ μόχθῳ, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
20. Οἵτινες προσφύονται τῇ οἰνοποσίᾳ, τῇ κρεωφαγίᾳ, τοῖς ἄσμασι, τοῖς μουσικοῖς ὀργάνοις, καὶ τοῖς περὶ τοὺς κύβους ἀθύρμασιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
21. Οἵτινες, τετυφλωμένοι τῇ ἐπιθυμίᾳ, συμμίγνυνται γυναικὶ, ὅτε ἔχει τὰ καταμήνια, ἢ ἐν ἐορταῖς, ἢ ἐν ἡμέρᾳ, οὗτοι, πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
22. Οἵτινες χρῶνται ἀρσενοκοιτίᾳ ἑτεροφυλοβατίᾳ, ἢ κτηνοβατίᾳ, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
23. Οἵτινες τὰ ἐκκρήματα τοῦ σώματος ρίπτουσιν εἰς πῦρ,

(1) ὅσα ἔχουσι χυμὸν ὑγρὸν, βούτυρον, ἔλαιον, μέλι, κτλ.

- εἰς ὕδωρ, εἰς κῆπον, εἰς ὁδὸν, ἢ εἰς βοοστάσιον, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
24. Οἵτινες διαζῶσιν ἐκ πλούτου τῆς γυναικὸς, καὶ γυναικοκρατοῦνται, καὶ τὴν γυναῖκα οὐ διασώζουσιν ἀπὸ κινδύνου, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
25. Οἵτινες, Βραχμᾶνες ὄντες, ποιοῦσιν, ἢ πωλοῦσι ξίφη, δόρατα, βέλη, τόξα, καὶ πᾶν ἄλλο εἶδος ὅπλου, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
26. Οἵτινες, μωροὶ ὄντες, οὐ φεῖδονται τοῦ ὀρφανοῦ, τοῦ ἐνδεοῦς, τοῦ δυστυχοῦς, τοῦ ἐμπαθοῦς, καὶ τοῦ γέροντος, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
27. Οἵτινες, ἀναδεξάμενοί τι εἶδος ἀρετῆς (ἐγκρατείας), ἀθετοῦσιν αὐτὴν ἔπειτα, ἀκρατεῖς ὄντες, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
28. Οὗτοι οἱ ῥηθέντες εἰσὶν, ὦ Βασιλεῦ, οἱ πορευόμενοι εἰς τὸν ἄδην· οἱ δὲ κληρονόμοι λέγονται τοῦ οὐρανοῦ, μάθε καὶ τούτους παρ' ἐμοῦ.
29. Οἵτινες ἐπακολουθοῦσι τῷ νόμῳ δι' ἀληθείας, ἐγκρατείας, ἀνοχῆς, δόσεως καὶ ἀναγνώσεως τῶν Βεδῶν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
30. Οἵτινες πρόσκεινται τῇ πρὸς τὸ πῦρ σπονδῇ, τῇ προσευχῇ, τῷ λουτρῷ, καὶ τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείᾳ μετὰ μεγάλης εὐλαθείας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
31. Οἵτινες, ὄντες καθαροὶ, ἐν καθαρῷ τόπῳ καθήμενοι, ὑποφωνοῦσι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Βισνοῦ, ἀφορῶντες εἰς αὐτὸν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
32. Οἵτινες ποιοῦσιν ὑπακοὴν καὶ ὑποταγὴν τῇ μητρὶ καὶ τῷ πατρὶ, τιμῶντες αὐτοὺς ἄει, καὶ οὐ κοιμῶνται τὴν ἡμέραν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
33. Οἱ πάσης ζωοκτονίας ἀπέχουσι, καὶ πάντα ὑποφέρουσι,

καὶ πᾶσιν ἐπαρκοῦσιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

34. Οἵτινες διδασκόμενοι τὴν Βέδαν τῇ πρὸς τὸν διδάσκαλον ὑπακοῇ καὶ τῇ ἐγκρατείᾳ, οὐ δέχονται δῶρα παρ' ἄλλων, ἐκτὸς τῶν πρὸς ζωάρκειαν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

35. Οἵτινες οὐ καταπονοῦνται ἐκ ταραχῆς φόβου, λύπης, δυσπραγίας, ἢ καχεξίας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

36. Οἵτινες ἐστιῶσι πολλοὺς, διδοῦσι πολλοῖς, καὶ διασώζουσι πολλοὺς, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

37. Οἵτινες, ὄντες πλούσιοι, εὐμορφοί, καὶ νέοι, νικηταί εἰσι τῶν αἰσθήσεων, καὶ καρτερικοί, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

38. Οἵτινες διδόασι τοῖς βραχμᾶσι χρυσίον, βοῦς, γῆν, σιτία, καὶ ἱμάτια, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

39. Οἵτινες, αἰτηθέντες, διδόασι, χαίροντες, καὶ χαρίεντα λέγουσι, μὴ ἐφίεμενοι ἀνταμοιβῆς τῶν ὧν ἔδωκαν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

40. Οἱ οὐδαμῶς λέγουσι τὰ σφάλματα καὶ τῶν ἐχθρῶν, ἐπαινοῦσι δὲ μάλιστα τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

41. Οἱ διδόασιν οἰκήματα, βρώματα καὶ πόματα οἰκείοις, ταῦτα πόνοις κτησάμενοι, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

42. Οἵτινες, βλέποντες τὴν τῶν ἄλλων δόξαν καὶ εὐτυχίαν, οὐ βασκαίνουσιν, οὐδὲ φθονοῦσι, τοῦναντίον δὲ χαίρουσι, καὶ εὐφραίνονται, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

43. Οἵτινες, μεγαλόφρονες ὄντες, ὁδεύουσι τὴν ὁδὸν τοῦ Νόμου, ἀπεχόμενοι τῶν ἀπηγορευμένων, καὶ ἀντεχόμε-

- νοὶ τῶν ἐντεταλμένων, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
44. Οἱ οὐκ οἶδασι λέγειν λόγον ἄχαριν, χαρίεντα δὲ μάλιστα, ἐκ γυμνάσεως καὶ ἐθισμού, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
45. Οἱ μοῖραν ποιοῦσι τῶν βρωμάτων τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς προπάτορσι, καὶ τοῖς ἐπαίταις μεταδιδόασιν, καὶ περ πάσχοντες πείνη καὶ δίψη, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
46. Οἱ πρὸς μὲν τοὺς ψεύστας ἀληθεῖς εἰσι, πρὸς δὲ τοὺς διαστρόφους ὀρθοί, πρὸς δὲ τοὺς κακόφρονας φιλόφρονες, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
47. Οἱ εἰσὶν εὖσπλαγχνοι, καὶ νικηταὶ τοῦ θυμοῦ, ἐξ ὧσιν αὖν ὦσι φυλῆς, οὗτοι πολὺπαιδες, καὶ ἑκατονταετεῖς γίνονται, καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύονται.
48. Οἱ ποιοῦσι πηγὰς, φρέατα, λίμνας, ποτιστήρια, ναοὺς, καὶ κήπους κοινοὺς, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
49. Οἱ οὐκ ἀπολείπουσι μίαν ἡμέραν ἄνευ τοῦ ποιεῖν ἀγαθόν τι, καὶ ἐγκράτειαν αἰεὶ μετέρχονται, οὗτοι εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύονται.
50. Οἱ οὐδὲ διχνοοῦνται ἐκκόπτειν καὶ χόρτον ἐξ ἀγροῦ, ὃς ἐστὶν ἀλλότριον κτῆμα, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
51. Οἵτινες πράξεις ὄντες τῷ πνεύματι, καὶ κρατοῦντες ἑαυτῶν, ἐξ Ἰσου βλέπουσι τὸν κακολογοῦντα, καὶ τὸν εὐλογοῦντα, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
52. Οἱ διασώζουσι τοὺς Βραχμᾶνας, τοὺς φοβουμένους, καὶ κινδυνεύοντας ἐξ ἐχθροῦ, καὶ τὰς βοῦς πάσας, καὶ τὰς γυναικας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
53. Οἵτινες φιλοδέσποτοι ὄντες, καὶ εὐχάριστοι, θύουσι τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἡρωϊκῶς ἐν πολέμῳ, πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ εἰκείου δεσπότη, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

54. Οἱ διδόασιν πόπανα τοῖς προπάτορσιν ἐν τῇ Γαγγᾷ, ἐν τῇ Πουσκάρα, καὶ ἐν τῇ Γαῖᾳ κατ' ἐξοχὴν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
55. Οἱ ἐνασχολοῦνται ἀεὶ τῇ ἐγκρατεῖα τῆς διανοίας καὶ τῶν αἰσθήσεων, ἀφέντες τὴν πλεονεξίαν, τὸν φόβον καὶ τὸν θυμὸν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
56. Οἵτινες ἐκ φιλοστοργίας οὐ κτείνουσι τοὺς φθεῖρας, τοὺς κόρεις, καὶ τοὺς κώνωπας, τοὺς δάκνοντας τὸ σῶμα, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
57. Οἱ συλλέγουσι πλοῦτον νομίμως καὶ δικαίως, καὶ ὑποφέρουσι τὰ φύσει ἐναντία, καρτερικοὶ ὄντες, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
58. Ὅστις οὐ καταθλίβει ἄλλον ἔργῳ, λόγῳ, καὶ διανοίᾳ, καὶ παντὶ τρόπῳ καθαρὸς ἐστὶ τὴν καρδίαν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.
59. Οἵτινες οὐ συγγίνονται ξένη γυναικὶ οὐ μόνον ἔργῳ, ἀλλὰ καὶ λόγῳ, καὶ διανοίᾳ, δίκαιοι ὄντες, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
60. Οἵτινες οὐ πράττουσι τὰ ἀπηγορευμένα, ἀλλὰ τὰ ἐπιτετραμμένα, καὶ τὴν φύσιν ἑαυτῶν γινώσκουσιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
61. Ταῦτα πάντα τὰ ἔργα, ἐξ ὧν εἰς κτῆσιν ἔρχεται ὁ ἄδης, ἢ ὁ οὐρανὸς, ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἔχει, ὦ ἀπόγονε τοῦ Βαράτα.
62. Ὃς κακοποιεῖ ἄλλους, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν φοβερὸν καὶ δυσανάσχετον ἄδην· ὅστις δ' ἀγαθοποιεῖ ἀεὶ, οὗτος καὶ ἐνταῦθα ἡδέως ζῇ, καὶ μετὰ θάνατον λυτρώσεως τυγχάνει καὶ αἰδιότητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ καταφυγῆς.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ πάτερ μεγαλόνοε, καὶ πασῶν τῶν ἐπιστη-
μῶν ἔμπειρε, οἷα ἀρετὴ ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ διαφυ-
λάττοντι τὸν καταφυγόντα.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Μεγάλῃ ἀρετῇ ἐστίν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, ἡ διαφύλαξις τοῦ
καταφυγόντος· οὕτω λέγουσιν οἱ σοφοί, οἱ τὴν φύσιν τῆς
ἀρετῆς βεβαίως γινώσκοντες.
3. Ὁ Σιβῆς, καὶ ἄλλοι Βασιλεῖς μεγαλόφρονες, διαφυλά-
ξαντες τὸν καταφυγόντα, μεγάλης τελειότητος ἔτυχον.
4. Ἄδεται, ὡς περιστερὰ ἐδεξιώσατο, ὡς ἔδει, ἐχθρὸν κα-
ταφυγόντα, καὶ εἰστίασεν αὐτὸν τῇ οἰκείᾳ σαρκί.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

5. Πῶς πάλαι ἡ περιστερὰ ἐδεξιώσατο τὸν καταφυγόντα
ἐχθρὸν, καὶ εἰστίασεν αὐτὸν τῇ αὐτῆς σαρκί; καὶ ὁποίας
δόξης ἔτυχε;

ΒΗΣΜΑΣ.

6. Ἄκουσον, ὦ Βασιλεῦ, τῆς πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ἀπαλλα-
κτικῆς ἱστορίας, ἡ ἐρρέθη ὑπὸ τοῦ Σούκρα τῷ βασιλεῖ
Μουτσουκούνδα.
7. Ὀρνιθοθήρας τις κακότροπος, καὶ στυγερός, περιήρχετο
τὰ βαθέα ἄλση, ὧν αὐτὸς ὁ θάνατος τοῖς ὄρνισιν.
8. Ἦν δὲ μέλας τὸ σῶμα, ὡς ὁ κόκκυξ, καὶ ὁ κόραξ,

ἦν κορακόφωνος, ἰσχνός, λεπτὸς τὴν ὀσφὺν καὶ τὸν λαι-
μὸν, βραχύπους, καὶ μεγαλογάστρω.

9. Οὐδεὶς δ' ἦν αὐτῷ εὐμενής, συγγενής, ἢ οἰκεῖος, ἀλλ' ἦν
μισούμενος ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὃ εἶχε στυγερόν ἔργον.

10. Οἱ γὰρ αἱματοχαρεῖς, καὶ δύστροποι, καὶ τῶν ἐμψύχων
ἀναιρετικοὶ, ἀποτρόπαιοι γίνονται παρὰ πᾶσιν, ὥσπερ
οἱ ὄφεις.

11. Πορευόμενος δ' εἰς τὸ ἄλσος αὐτὸς ὁ ὀρνιθοθήρας, (ὀρνιθο-
κτόνος) κύρτην ἔχων καὶ βρόχους καὶ δίκτυα, πολλοὺς
ὄρνεις ἐζώγει.

12. Τοιαύτῃ ζωῇ χρωμένου τούτου τοῦ κακοτρόπου, πολὺς
χρόνος διήλθεν· οὐδέποτε δ' ἔλαβεν εἰς νοῦν πρᾶξιν
ἀρετῆς.

13. Ἦν δ' αἰὲ προσκείμενος τῇ ἀναιρέσει τῶν ζώων· ἦν σαρ-
κοφάγος, καὶ ἄσπλαγχνος, καὶ οὐδεμίᾳ ἄλλῃ ζωῇ ἤρε-
σκεν αὐτῷ, μεμωραμένῳ κακῇ τύχῃ.

14. Καί ποτε ὄντος αὐτοῦ ἐν ἄλσει, σφοδρὸς ἄνεμος ἐπεγέ-
νετο, καταρρήγνύων, καὶ καταβάλλων κλάδους δένδρων,
καὶ ἀνασπῶν ὅλα τὰ δένδρα.

15. Ἐν ἀκαρεῖ δὲ συννεφῆς ὁ αἰθήρ ἐγένετο· ἀστραπαί τε
καὶ βρονταὶ ἐξερρήγνυντο· καὶ τὸ πᾶν φόβου ἐπληρώθη,
καθὼς τὸ πλοῖον σὺν παντὶ τῷ πληρώματι ἐν μέσῳ
ἀχανοῦς πελάγους.

16. Ὁ δ' Ἰνδρας ῥαγδαίαν βροχὴν ἔβρεχε, καὶ μετὰ βραχὺ
ἅπασαν τὴν γῆν ὑδάτων ἐπλήρωσεν.

17. Ἐν τοιούτῳ δὲ κατακλυσμῷ ἀπορῶν καὶ ἀγωνιῶν ὁ ὀρ-
νιθοθήρας, περιεπλανᾶτο εἰς ἐκεῖνο τὸ ἄλσος τεταραγ-
μένη τῇ ψυχῇ.

18. Οὐδένα δὲ τόπον εὕρισκεν ἀνικμον· ἅπασα γὰρ ἡ ἐπι-
φάνεια τῆς γῆς τοῦ ἄλσους μεστή ἦν πολλῶν ὑδάτων.

19. Οἱ μὲν ὄρνεις ἔκτε τοῦ ἀνέμου καὶ ἐκ τοῦ ὕετοῦ φοβη-

θέντες, κατεκρύβησαν· αἱ δ' ἔλαφοι, καὶ οἱ λέοντες, καὶ οἱ κάπροι, ἐλθόντες εἰς τοὺς ἑαυτῶν χειραμοὺς, ἡρεμοῦν-
τες ἦσαν.

20. Ἐν συλλήψει πάντα τὰ τὸ ἄλσος οἰκοῦντα ζῶα ἐξεπλά-
γησαν καὶ ἐφοβήθησαν ἕκτε τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου καὶ ἐκ
τοῦ ῥαγδαίου ὑετοῦ.

21. Πάσχων δὲ φόβῳ καὶ πείνῃ ὁ ὀρνιθοθήρας, ἀναίσθητος
σχεδὸν ἦν, ὡς τὸ ξύλον· καὶ ζητῶν καταφυγὴν, ἐφέρετο
τῇδε καὶ κεῖσε, τρέμων.

22. Καίπερ δ' οὕτω πάσχων ὁ κακότροπος, ἐπειδὴ εἶδε μίαν
θηλείαν περιστερὰν, πεπτωκυῖαν ἐπὶ γῆς, ἀποκαμοῦσαν
τῷ ψύχει, ἀναλαβὼν αὐτήν, ἔθετο ἐν τῇ κύρτῃ.

23. Ὅστις δὲ, καίπερ κακῶς πάσχων, κακὰ ποιεῖ πρὸς ἄλ-
λους, ὡς κακότροπος, οὗτος οὐ λυτροῦται τῶν κακῶν
ἐνεκα τῆς πρὸς ἄλλους κακουργίας.

24. Εἶδε δ' ἐν τῷ βαθεῖ ἄλσει μέγα δένδρον μέλαν, ὡς τὸ
νέφος, οἰκούμενον ὀρνισι, ζητοῦσι κατασκίασιν, κατα-
σκήνωσιν, καὶ καρποφαγίαν.

25. Εἶδεν αὐτὸ τὸ δένδρον, ὅπερ ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ
Βραχμᾶ εἰς ὠφέλειαν ἄλλων, καθὼς ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος.

26. Ἐν ταύτῳ δ' ὁ αἰθὴρ αἰθριος ἐγένετο καὶ ἀστερόεις, ὡς
μία μεγάλη λίμνη, ὑδάτων μεστή καὶ λωτῶν διεκπε-
πταμένων· (ὁ αἰθὴρ αἰθριος ἐγένετο, κεκοσμημένος ἄστρα-
σιν, ὡς ἄνθεσιν).

27. Ἀνέφελον δ' ἰδὼν τὸν αἰθέρα ὁ ὀρνιθοθήρας, ψύχει πά-
σχων, περιεσκέψατο καὶ τὴν θέσιν τοῦ τόπου, καὶ τὴν
ῥαγαν.

28. Σκεψάμενος δ' ὡς πόρρῳ ἐστὶν (κεῖται) ἐκείνου τοῦ τόπου
ἦτε κώμη καὶ ἡ κατοικία αὐτοῦ, γνώμῃ ἐγένετο μεῖναι
(διανύσαι) τὴν νύκτα ἐν ἐκείνῳ τῷ ἄλσει.

29. Ἐνώσας δὲ τὰς παλάμας, καὶ θείς τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς

ἑαυτοῦ κεφαλῆς, ἀναβλέψας εἰς τὸ μέγα δένδρον ἐκεῖνο, ἔφη· « Πρὸς ἐκείνους ἐγὼ καταφεύγω, οἱ οἰκοῦσιν ἐν τούτῳ τῷ δένδρῳ ».

30. Φύλλα δὲ στρώσας ἐπὶ γῆς, θεὶς τὴν κεφαλὴν ἑαυτοῦ ἐπὶ πέτρᾳ, κατεκλίθη, ψύχει καὶ πείνη θλιβόμενος.

31. Ἐπὶ κλάδου δ' ἐκείνου τοῦ δένδρου, μία ἀρσενικὴ περιστέρα διὰ πολλοῦ ὥκει, ἧς ἡ σύζυγος πάλαι ἀπελθοῦσα εἰς τροφήν, οὐκ ἐπανῆλθεν.

32. Ἀπελθούσης μὲν οὖν τῆς θηλείας περιστερᾶς πρὸ πολλοῦ, ἰδοῦσα ἡ ἀρσενικὴ τὸν πολὺν ὄμβρον, ἐθρήνει ἀνιωμένη, καὶ ἐδεινοπάθει, φθεγγομένη·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

33. Σφοδρὸς ἄνεμος καὶ ῥαγδαῖος ὑετὸς ἐπεγένετο· ἡ δ' ἀγαπητὴ μοι οὐκ ἐλήλυθε· τίς ἄρα ἡ αἰτία, δι' ἣν ἄχρι τοῦδε οὐκ ἀνέστρεψε;

34. Διὰ τί οὐκ ἐπανεκάμψεν ἡ ἀγαπητὴ μοι, ἡ παχύστερνος, ἡ εὐτράχηλος, ἡ ποικιλομελὴς, καὶ ἡ γλυκύφωνος; τεθνήξομαι ἐγὼ γε διὰ τοῦτο.

35. Εἴη, ὦ θεοί, αὐτῇ τῇ ἀγαπητῇ μοι σωτηρία καὶ εὐρωστία· καὶ γὰρ ἡ ἐμὴ οἰκία σήμερον, ἡ ἔρημος αὐτῆς, ὡς ἡ ἔρημός ἐστιν.

36. Ἡ οἰκία, ἡ γυναικὸς ἔρημος, ἔρημος κρίνεται παρὰ τῷ ἀνδρὶ, καί τοι πλήρης ἐστὶν υἱῶν, υἱωνῶν, οἰκείων, καὶ οἰκετῶν.

37. Ἡ οἰκία οὐ λέγεται οἰκία, ἀλλ' ἡ γυνή· ἡ γὰρ οἰκία, ἡ γυναικὸς ἔρημος, ὡς ἡ ἔρημός ἐστιν.

38. Εἰ μὴ ἔλθοι σήμερον ἡ ἀγαπητὴ μοι, ἡ ἐρυθρὰ ἔχουσα τὰ ἄκρα τῶν ὀφθαλμῶν, ἡ εὐμελὴς, καὶ ἡδυεπὴς, οὐ δεῖ μοι ζῆν.

39. Ἐμοῦ μὴ ἐσθίωντος, οὐκ ἐσθίει αὕτη ἡ σεμνὴ καὶ κοσμία

ἐμὴ γυνή· ἐμοῦ καθημένου, κάθηται, καὶ ἐμοῦ κοιμωμένου, κοιμάται.

40. Ἐμοῦ ἡδομένου, αὕτη ἡδεται· ἐμοῦ λυπούμενου, λυπείται· ἐμοῦ ἀπόντος (ἐξερχομένου), σκυθρωπάζει· καὶ ἐμοῦ ὀργιζομένου, ἡδέα καὶ χαρίεντα λαλεῖ.

41. Ὡς τινι ἐστὶ τοιαύτη γυνή, φιλόφρων, φιλόστοργος, καὶ φίλανδρος, οὗτός ἐστιν ὁ εὐδαίμων ἀνὴρ ἐν γῇ.

42. Εἰ καὶ ρίζα τοῦ δένδρου εἴη, ἐνθα μένει ἡ γυνή, ἐκείνη ἐστὶν οἰκία· τὸ δ' ἀνακτόριον αὐτὸ, τὸ γυναικὸς ἔρημον, ὁμοιοφανές ἐστι τῇ ἐρημίᾳ.

43. Ἐπιδημοῦντος μὲν τοῦ ἀνδρὸς, ἡ γυνή συνέριθός ἐστιν ἐν τοῖς κατ' οἶκον νενομισμένοις· ἀποδημοῦντος δὲ, ἀξιόπιστος, καὶ ἐχέγγυος.

44. Τοῦ ἀνδρὸς ἀτυχῶς ἔχοντος, ἡ νόσῳ πάσχοντος, συμπάσχει τε ἡ σώφρων γυνή, καὶ ἐπιμελῶς θεραπεύει, φιλόφρων τε καὶ φιλόστοργος πέφυκεν.

45. Οὐκ ἐστὶν ἄλλος τοιοῦτος οἰκεῖος, οἷα ἡ γυνή· οὐκ ἐστὶν ἄλλος τοιοῦτος εὐμενής, οἷα ἡ γυνή· οὐκ ἐστὶν ἄλλη τοιαύτη θεραπεία πάσχοντι τῷ ἀνδρὶ, οἷα ἡ γυνή.

46. Ὡς τινι οὐκ ἐστὶν ἐν οἴκῳ γυνή φίλανδρος καὶ ἡδύλογος, τούτῳ δεῖ πορευθῆναι εἰς τὴν ἔρημον· ἡ γὰρ οἰκία, ἡ τοιαύτης γυναικὸς ἔρημος, ὡς ἡ ἔρημός ἐστι.

ΒΗΣΜΑΣ.

47. Οὕτω λίαν ἐλεεινῶς ὀδυρομένης τῆς ἀρσενικῆς περιστερᾶς, ἀκούσασα ἡ θηλεία περιστερὰ, ἡ ἐν ὁδῷ ἀναληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὀρνιθολόχου, καὶ τῇ κύρτῃ ἐμβληθεῖσα, ἐξέξεν ὧδε·

ΘΗΛΕΙΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

48. « ὦ ! εὐδαίμων λίαν ἐγώ εἰμι ! διότι ὁ ἐμὸς ἀγαπητὸς ἀνὴρ κηρύττει τοιαῦτά μοι προτερήματα, ὄντα, ἢ μὴ ὄντα.

49. Οὐ λέγεται γυνὴ ἐκείνη, ἢ οὐκ εὐάρεστος ἐστὶ τῷ ἀνδρὶ· εὐάρεστος γὰρ οὖσα τῷ ἐκυτῆς ἀνδρὶ, εὐάρεστος ἐστὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς.

50. Ἡ γυνὴ, ἢ εὐάρεστος οὐκ ἐστὶ τῷ ἐκυτῆς ἀνδρὶ, ἀποτεφρωθήτω, ὡς ἡ ἀνθοφόρος κληματὶς ὑπὸ τοῦ ἐν ἄλσει πυρός.

51. Ἄκουσον μετὰ προσοχῆς, ὦ ἄνερ, ὅ,τι ἐπωφελές σοι λέξω· διαφυλακτέος καὶ διὰ τῆς σῆς ζωῆς ὁ καταφεύγων πρὸς σέ.

52. Οὗτος ὁ ὀρνιθοθήρας, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν σὸν οἶκον, κατὰκεῖται, φύχει καὶ πείνη πιεζόμενος· ξενίαν ποίησον αὐτῷ.

53. Ἰσοστάσιοί εἰσι κατὰ τὸ ἀμάρτημα, ὅστις ἀναιρεῖ τὸν καταφυγόντα, καὶ ὅστις ἀναιρεῖ Βραχμᾶνα, ἢ Δάμαλιν, τὴν μητέρα τοῦ κόσμου.

54. Ὁ ξένος, ὅστις ἤχθη ὑπὸ τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν ἐσπέραν, οὐκ ἀποβλητέος ἐστὶν ὑπὸ τοῦ ἔχοντος οἶκον.

55. Οὔτινος ἐν οἴκῳ μείνη ἄσιτος ὁ ξένος, ἐλθὼν ἐν ὥρᾳ, ἢ μετὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, οὗτος εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην ἔρχεται, ὡς μέγα ἀμάρτημα πράξας.

56. Ὅστις οὐ ξενίζει ξένον, ὡς δύνάμις, ἐλθόντα ἐν ἐσπέρᾳ, τούτῳ τῷ μισοξένῳ τὰς μὲν ἐαυτοῦ ἀμαρτίας ὁ ξένος δοῦς, τὰς δ' ἀρετὰς ἐκείνου ἀναλαβὼν, ἀναχωρεῖ.

57. Ὁ ἐλθὼν ξένος ξενιστέος ὀλοψύχως ὑπὸ τοῦ ἔχοντος οἶκον· αὕτη λέγεται μεγάλη ἀρετὴ· πᾶσα δ' ἄλλη ἀρετὴ ἥττων ταύτης κρίνεται.

58. Μηδέ γε μίσει αὐτὸν διὰ τὴν ἐμὴν κάθειρξιν· ἐγὼ γὰρ καθείρχθην ἐκ τῶν οἰκείων προπεπραγμένων ἔργων.
59. Ἡ πενία, ἡ νόσος, τὰ δεσμὰ, καὶ τὰ λοιπὰ δεινὰ καὶ πάθη, πάντα ταῦτα καρποί εἰσι τοῦ δένδρου, τῆς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων.
60. Οὐδεὶς ἐστὶν ὁ δότης καὶ ὁ ἀναιρέτης τῶν ἀγαθῶν ἢ δεινῶν· τὰ ἴδια ἔργα, εἴτε ἀγχαθὰ, εἴτε φαῦλα, ἔρχονται εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ ἀνθρώπου.
61. Μεμψοιμοιρία ματαία ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ὥς ἄλλος δίδωσι τὰ δεινὰ· τίς γὰρ ἄλλος αὐτοῖς δίδωσι τὰ ὀξέα πάθη καὶ δεινὰ, ἢ αὐτοὶ ἑαυτοῖς;
62. Ἀφείς οὖν τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος τὸ ἐκ τῆς ἐμῆς καθείρξεως, ἀποσκόπησον εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ξένισον αὐτὸν ὡς νόμος.
63. Ὅστις γὰρ ἀγαθοποιεῖ τοὺς ἀγαθοποιούς, ὁποῖα τούτῳ ἀρετὴ; ὅστις δ' ἀγαθοποιεῖ τοὺς κακοποιούς, οὗτος ἀγαθὸς ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν λέγεται.
64. Ὃς ἐστὶν ἀεὶ ἀγαθοποιὸς καὶ τοῖς κακοποιοῖς, οὗτος τῷ ὄντι ἀγαθὸς ἐστὶ· τὸ σάνδανον δένδρον ἡδύνει τῇ ἡδυσμίᾳ καὶ τὸν κόπτοντα αὐτό. »

ΒΗΣΜΑΣ.

65. Ἀκούσασα δ' ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ τοιούτων νομίμων λόγων τῆς συζύγου θηλείας περιστερᾶς, χαρᾶς μεγάλης ἐπλήσθη τὴν καρδίαν, καὶ δακρύων πολλῶν τοὺς ὀφθαλμούς.
66. Ἰδοῦσα δ' ἐκεῖνον τὸν ὀρνιθοθήραν, προσελθοῦσα κατὰ τὸν νόμον τῆς ξενίας, αὐτῷ τῷ ἀξίῳ ξενίας ἔφη·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

67. Καλῶς ἤλθες, ὦ ἀγαθέ· εἰπὲ, τί ποιήσω σοι; εἰπὲ εὐ-
θέως· ἐγὼ γε γὰρ ποιήσω, ὅ,τι ἀγαπᾷς.
68. Προθύμως ἐγὼ λέγω σοι, ἵνα μὴ ἔχῃς λύπην, καταφυ-
γὼν εἰς ἡμᾶς· ἐν οἰκείῳ γὰρ οἴκῳ ὑπάρχεις.
69. Ὅστις εὐλαβῶς οὐ ξενίζει ξένον ἀγνώστα, τῇ ὁδοιπορίᾳ
κεκμηκότα, πεινῶντα καὶ διψῶντα, τοῦτον λέγουσι βραχ-
μανοκτόνον.
70. Ἰδιόν ἐστι παντὸς παντὶ τρόπῳ ξενίαν ποιεῖν τῷ κατα-
φεύγοντι· μάλιστα δ' ἰδιόν ἐστι τοῦ οἴκον ἔχοντος, καὶ
ἐπιτεταγμένην τὴν πενταειδῆ νενομισμένην θυσίαν.
71. Ὅστις γὰρ, οἴκον ἔχων, οὐ ποιεῖ ἐκ μωρίας τὴν πεν-
ταειδῆ νενομισμένην θυσίαν, οὗτος οὐχ ἡδέως διάγει
οὔτ' ἐν τῷ παρόντι βίῳ, οὔτ' ἐν τῷ μέλλοντι καὶ
αἰωνίῳ.
72. Εἰπὲ τοίνυν μετὰ θάρρους· ἐγὼ γὰρ ποιήσω πᾶν ὅ,τι
ἀγαπᾷς εἰπεῖν, μηδ' ἔχε λύπην ἐν τῇ σεαυτοῦ καρδίᾳ.

ΒΗΣΜΑΣ.

73. Ἀκούσας τοῦ λόγου τῆς ἀρσενικῆς περιστερᾶς, ἀπε-
κρίνατο ὁ ὄρνιθοθήρας.

ΟΡΝΙΘΟΘΗΡΑΣ.

Πάντως γε τὸ ψύχος ἀναιρεῖ ἐμέ· ἀπαλλαγή μοι γε-
νέσθω ἐκ τούτου.

ΒΗΣΜΑΣ.

74. Ἀπελθοῦσα δ' ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ, ἄνθρακα ἤνεγκεν
ἡμμένον, καὶ ἤψε πῦρ ἐν ξηροῖς φύλλοις.

75. Πῦρ δ' ανάψασα, ἔφη τῷ Ὀρνιθοθήρᾳ·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

Θέρμαινε τὰ μέλη τοῦ οἰκείου σώματος θαρράλέως καὶ ἀφόβως.

ΒΗΣΜΑΣ.

76. Ἐν τούτῳ ὁ Ὀρνιθοθήρας ἐθέρμανε τὰ οἰκεῖα μέλη, καὶ ἀνέλαβε τὸ ζῆν ἐκ τοῦ πυρός· καὶ ἔφη·

ΟΡΝΙΘΟΘΗΡΑΣ.

77. Δός μοι φαγεῖν ταχέως· ἡ γὰρ πείνα ἀναιρεῖ ἐμέ.

ΒΗΣΜΑΣ.

Ἡ δ' ἀκούσασα, ἔφη αὐτῷ·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

78. Ἡμεῖς τὰ ἐν ἐρήμῳ ζῶα ζῶμεν αἰεὶ ἀπὸ τοῦ παρατυχόν-
τος· οὐκ ἔστιν ἡμῖν περιουσία, δι' ἧς καταπαύσαιμι ἂν
τὴν σὴν πείναν.

79. Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀποθήκη, καθὼς οὐδὲ τοῖς ἐν ἐρήμῳ
βιοῦσιν ὁσίοις· ἐγὼ καθ' ἐκάστην πληρῶ τὴν οἰκεῖαν γασ-
τέρα, τροφὴν συλλέγουσα διὰ τοῦ ράμφους.

80. Εἰ τοιαύτη θλίψις ἐγένετο τῷ αἰτοῦντι, οἷα γίνεται τῷ
καλοκαῖνι μὲν, ἀπόρῳ δὲ καὶ ἐνδεεῖ, ὅταν αἰτῇται,
δυσκόλως ἂν ἔζη.

81. Οἵμοι τῇ κακεργέτιδι, τῇ ταλαίνῃ, καὶ κακοβίῳ· ἐγὼ
γὰρ ἐποιήθην ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Βραχμᾶ εἰς πλήρωσιν μό-
νης τῆς οἰκείας γαστροῦ.

82. Ἄλλος μὲν τρέφει χιλίους, ἄλλος δ' ἑκατὸν, ἄλλος δὲ

δέκα· ἐμοῦ δὲ τῆς κακεργέτιδος καὶ ἀθλίας καὶ ἡ γαστήρ δυσπλήρωτός ἐστιν.

83. Εἴθε μὴ ἐγενόμην ὄρνις ἐνδεής, καὶ δυστυχής, καὶ πληρῶν μόνην τὴν οἰκείαν γαστέρα· εἴθε εἶην δένδρον καρποφόρον, ἐξ οὗ πάντα τὰ ζῶα ζῶσιν, ἄλογα, καὶ λογικά.

84. Εὐδαίμονά ἐστι τὰ δένδρα, ἐξ ὧν ἀναχωροῦσιν οἱ δεόμενοι μετὰ χαρᾶς, ἐπιτυγχάνοντες οὗ θέλουσι, σκιᾶς δηλονότι, φύλλου, ἄνθους, καρποῦ ῥίζης, φλοιοῦ, ἢ ξύλου.

85. Ὅστις οὐ δύναται σιτία δοῦναι οὐδ' ἐνὶ τινὶ ξένῳ ἐλθόντι, τίς ὠφέλεια τούτῳ, οἰκοῦντι ἐν οἴκῳ οὕτῳ παναθλίῳ;

86. Ἀλλ' ἐγωγε οὕτῳ κατεργάσομαι τὸ κακόβιον τοῦτο σῶμα, ὥστε μὴ εἰπεῖν πάλιν ξένῳ ἐλθόντι, οὐκ ἔχω τι δοῦναι.

ΒΗΣΜΑΣ.

87. Οὕτως ὁ ὄρνις κατηγόρει αὐτὸς ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐκ αὐτοῦ τοῦ ὀρνιθολόγου· εἶπε δὲ πάλιν πρὸς αὐτόν.

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

Ἀνάμεινον βραχύτι· ἐγὼ γὰρ κορέσωσε τροφῆς.

88. Ἐν διαλόγοις θεῶν καὶ ὀσίων ἀνδρῶν πολλάκις πάλαι ἤκουσταί μοι, ὡς μεγάλη ἀρετὴ ἐστὶν ἡ πρὸς τοὺς ξένους ξενία.

89. Ὅστις ξενίζει ξένον, μακρόθεν ἐπ' ἐλπίδι ἐληλυθότα, καὶ πείνη καὶ δίψῃ καὶ πόνῳ κεκμηκότα, τούτου ἡ ξενία θυσία ἐστὶν ἄνευ σφαγίου.

ΒΗΣΜΑΣ.

90. Τοιαῦτα εἰποῦσα ἐκείνη ἡ καλοκᾶγαθος ἀρσενικὴ περιστέρα, περιοδεύσασα τρεῖς τὸ πῦρ, εἰσέδου μετὰ χαρᾶς καρδίας εἰς αὐτὸ, ὥσπερ εἰς οἰκεῖον οἶκημα.

91. Ἰδὼν δ' αὐτὴν ὁ Ὀρνιθοθήρας, καταφρονήσασκεν τῆς οἰκείας
ζωῆς δι' ὠφέλειαν ἄλλου, ἀπέλυσε τὴν θηλείαν περιστε-
-ράν ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς κύρτης, κατηγορῶν τῆς ἑαυτοῦ
-σπῆς ζωῆς.

92. Λύπη δὲ καὶ ἐλέει κατασχεθεὶς διὰ τὴν ἀρσενικὴν περι-
-στεράν, ἥ ἔρριψεν ἑαυτὴν εἰς τὸ πῦρ, ἔλεξεν ὧδε.

ΟΡΝΙΘΟΘΗΡΑΣ.

93. Διὰ τί τοιοῦτον ἔργον πράττεται ὑπ' ἐμοῦ τοῦ ἀσπλάγ-
-χνου καὶ ἀνοήτου; ἐν ὅσῳ ζῶ, κατακαύσει τὴν ἐμὴν
καρδίαν τοῦτο τὸ κακὸν ἔργον.

94. Ὃς γὰρ ποιεῖ τὸ κακὸν, οὗτος αὐτὸς ἑαυτῷ πολέμιός
ἐστίν· ὅτε γὰρ αὐτὸς ποιεῖ τὸ κακὸν, αὐτὸς αὐτοῦ ἀπο-
-λεύσει.

95. Ὅστις διανοεῖται, ἢ λέγει, ἢ πράττει τὰ κακὰ, οὗτος
προσφύόμενος αἰεὶ τοῖς κακοῖς, ἐν κακαῖς φύσεσι γεννᾶται.

96. Πᾶσα γῆ καθαρὰ πέφυκεν· ἀλλ' ἐνθα τὰ νεκρὰ σώματα
κεῖται, ἀποτρόπαιός ἐστιν ἐκείνη ἡ γῆ θεοῖς τε καὶ ἀν-
θρώποις. Ἰδὲ τὴν κακοφύειαν τοῦ σώματος!

97. Τίς ὠφέλεια τῷ ἔχοντι τοῦτο τὸ σῶμα εἰς θλίψιν ἄλλων,
οὐ μετὰ τὴν τελευτὴν οἱ κύνες οὐροῦσι κατὰ τῆς κεφαλῆς
ἀφόδως;

98. Ἐγὼ αὐτὸς ἄρα, ὁ κακῶν ὀρεγόμενος, καὶ κακὰ ἔργα-
ζόμενος, εἰς τὸν φρικτὸν τάρταρον ἐμπεσοῦμαι ἀναμφι-
-βόλως.

99. Πῶς ὁ ἄνθρωπος κακὰ πράττει διὰ τοῦτο τὸ σῶμα, οὐ
ἢ ἀποκατάστασις τοιαύτη ἐστὶ, σκώληκες, ἢ τέφρα, ἢ
κόπρος;

100. Πῶς κοιμῶνται ἐν νυκτὶ οἱ κακὰ πράττοντες ἄνθρωποι,
οἷς μετὰ θάνατον φοβερά κόλασις ἔσται ἐν ᾧδου;

101. ὦ! πάντως γε ἡ ξενία μεγάλη ἀρετὴ τοῖς ἔχουσιν οἶ-
κον ἐδείχθη ὑπὸ τῆς περιστερᾶς, τῆς δούσης τὸ ἑαυτῆς
σῶμα.

102. Οἷμοι τῷ κακούργῳ, τῷ κακίστῳ, καὶ ζωοκτόνῳ!
ἔγωγε γὰρ ἀφείς τὰ ἀγαθὰ ἔργα, περὶ φόνους αἰὲ σχολ-
λάζω.

103. Ὅστις ἀβλαβῇ ζωᾷ ἀναιρεῖ εἰς ἰδίαν ἡδυπάθειαν, οὗτος
οὐδεμίαν ἀνεσιν ἔχει· ζῶν δὲ, νεκρὸς πῶς τυγχάνει ὦν.

104. Ἀτεχνῶς ὑφήγησις ἐγένετο ἐμοὶ τῷ αἰμοδόρῳ ὑπὸ
τῆς μεγαλοψύχου περιστερᾶς, τῆς δούσης τὴν οἰκείαν
σάρκα.

105. Ἀπὸ τῆς σήμερον καταξηρανῶ τὸ ἑμαυτοῦ σῶμα, ἀπειρ-
γόμενον πάσης τρυφῆς καὶ ἡδονῆς, καθὼς ὁ ἥλιος κα-
ταξηραίνει τὸ ὀλίγον ὕδωρ ὥρα θερούς.

106. Μεγάλην ἐγκράτειαν ἐργάσομαι, ψύχος, ἀέρα, καὶ καῦ-
μα φέρων, κατεσκληκῶς καὶ ῥυπώδης ὦν, καὶ πολυειδεῖ
νηστεία χρώμενος.

107. Οὔτε τὰ ὕδατα καθαίρει τὰς κηλίδας τῶν ἀμαρτημά-
των, οὔτε ἡ ἐν ὄρει καὶ ἐρήμῳ διαγωγή· αὐτὸς ὁ ἄν-
θρωπος καθαίρει τὰς κηλίδας τῶν ἀμαρτιῶν, ἐὰν ἀπέχη
τῆς κακίας.

108. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἑαυτῷ ἐστὶ φιλόφρων, καὶ αὐτὸς ἑαυ-
τῷ κακόφρων· ἐκεῖνος δ' ἐστὶν αὐτὸς ἑαυτῷ φιλόφρων,
ὅς αὐτὸς ἑαυτοῦ κρατεῖ.

109. Ἄν ὁ ἄνθρωπος μὴ ἀπείργῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν κα-
κῶν ἔργων, τίς ἄλλος ἂν εἴη μᾶλλον φιλόφρων, ὅς
ἀπείρξει αὐτόν, ἢ αὐτὸς ἑαυτόν; »

ΒΗΣΜΑΣ.

110. Οὕτως οὖν ἐκ τῆς ἐντεύξεως τῆς φιλαρέτου καὶ καλο-

καγάθου περιστερᾶς κλίσις εἰς τὴν ἀρετὴν ἐγένετο αὐτῷ
τῷ ὀρνιθοθήρᾳ, καὶ τοι ἦν κακός.

111. Διέρρηξε δ' ἐν ταύτῳ τὴν σκυτάλην, τὸν ἰξευτικὸν κά-
λαμον, τὴν κύρτην, καὶ τὸ δίκτυον, καὶ ἀπέλυσε τὴν
τάλαιναν θηλείαν περιστερὰν.

112. Ἡ δὲ ἀπολυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἰξευτοῦ, ἰδοῖσα τὸν ἑαυτῆς
σύζυγον πεπτωκότα εἰς τὸ πῦρ, ὠδύρετο, θλιβομένη,
καὶ λυπούμενη τὴν ψυχὴν.

ΘΗΛΕΙΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

113. Οὐδέποτε ἄχαρί τι παρὰ σοῦ ἐνθυμοῦμαι, ὦ σύζυγε·
εὐδαίμων ἐστὶν ἡ θηλεία ἐκείνη, ἡ τοιούτου καλοκαγά-
θου ἐπιτυγχάνει συνεύνου.

114. Ἄει εὐφραϊνόμεν ὅτε σὺ ἐν κορυφαῖς δένδρων ἀνθο-
φόρων, ἐν πηγαῖς ποταμῶν, καὶ ἐν φάραγγιν ὀρέων.

115. Οὐδέ γε μίαν ἡμέραν ζήσω ἄνευ σοῦ, ὦ κύριε· τί γὰρ
ὄφελος ζωῆς θηλεία, χήρα καὶ ἀθλία;

116. Μέτρια μὲν δίδωσιν ὁ πατήρ, μέτρια δ' ὁ ἀδελφός, μέ-
τρια δ' ὁ υἱός· τὸν δ' ἄμετρα διδόντα ἄνδρα, τίς οὐκ ἂν
ἀγαπήσειε γυναῖκα;

117. Εἰ καὶ πλοῦτον ἄπειρον ἔχει, καὶ υἱοὺς πολλοὺς καὶ
συγγενεῖς ἢ γυναῖκα, ἐλεεινὴ γίνεται ἐν τοῖς οἰκείοις, καὶ
κακόβιος, χηρεύουσα.

118. Τί ὄφελος ἔξει ἡ χήρα ἐκ μύρων, ἐκ στεφάνων, ἐκ θυ-
μιαμάτων, καὶ ἐκ πολυειδῶν κοσμημάτων, ἀμφίων καὶ
κλινῶν;

119. Οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτον δεινὸν ἐστὶ ταῖς γυναῖξιν, οἷον ἡ
χηρεία· μακάριαι εἰσιν αἱ γυναῖκες, αἱ θνήσκουσι πρὸ
τοῦ ἀνδρός.

120. Ποῖον δυσανασχετώτερον γένοιτ' ἂν δεινόν, ἢ ἡ χηρεία

αὕτη; ποῖον ἄλλο ἔσεται μᾶλλον δεινόν, ὃ ἀφαιρήσει μου τὸ ζῆν;

121. Οὔτε ἡ ἄχορδος λύρα κρούεται, οὔτε ἡ ἄτροχος ἄμαξα φέρεται, οὔτε ἡ ἀνανδρος γυνὴ ἀναπαύεται, εἰ καὶ πολλοὺς οἰκείους κέκτηται.

122. Ἐκ τῆς χηρείας ὄλλυται ἡ φιλοτιμία, τὸ φρόνημα, καὶ ἡ παρὰ τῶν συγγενῶν, οἰκείων τε καὶ οἰκετῶν τιμὴ καὶ θεραπεία.

123. Μεγάλη δόξα ἐστὶ ταῖς γυναιξίν ὁ ἀνὴρ, εἰ καὶ πένης, γέρων, ἡδυπαθὴς, ἐμπάθης, ἀνάπηρος, παράνομος, ἢ φειδωλὸς τυγχάνει.

124. Ὁ ἀνὴρ ἐστὶ τῆς γυναικὸς ἡ δόξα· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ νόμος· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ εὐμενής· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ προστάτης, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ὅμοιος.

ΒΗΣΜΑΣ.

125. Οὕτω πολυειδῶς ὀδυρομένη, καὶ λίαν λυπούμενη ἡ ἀθλία περιστερὰ, εἰσέδου ἐκεῖνο τὸ ἡμμένον πῦρ.

126. Εἶδε δὲ τὸν ἑαυτῆς σύζυγον ἐν αἰθέρι, θεῖα ἄμφια ἡμφιεσμένον καὶ θείοις κοσμήμασι κεκοσμημένον, καὶ ἐπὶ θείου ὀχήματος ὀχούμενον.

127. Ἰδοῦσα δὲ τὴν θηλείαν καὶ ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ, θεᾶς μορφὴν ἔχουσιν, ἀγκαλισαμένη αὐτὴν μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ἔλεξε τάδε·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

128. ὦ! καλῶς ἐποίησας, ὦ ἀγαθὴ, ἀκολουθήσασά μοι· δι' ὀλιγοχρονίου γὰρ ὀδύνης, ἀνέσεως πολλῆς ἔτυχες.

129. Ὅσαι τρίχες εἰσὶν ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, τα-

σαῦτα ἔτη διατρίβει ἐν οὐρανῷ μετὰ τοῦ ἀνδρός ἡ γυνή,
ἡ ἀκολουθεῖ αὐτῷ.

130. Καθὼς ὁ ὄφιοῦχος βίᾳ ἐξάγει τὸν ὄφιν ἐκ τῆς τρώγ-
λης, οὕτω καὶ ἡ γυνή ἐξάγουσα τὸν ἄνδρα ἐκ τοῦ
κευθμῶνος τοῦ ἄδου, συγχαίρει αὐτῷ ἐν οὐρανῷ.

131. Ἡ τὰ τοῦ νόμου φυλάττουσα (τῷ νόμῳ ἐμμένουσα)
γυνή, ἀνάγει εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν κακοήθη καὶ κα-
κοῦργον (παγκάκιστον) ἄνδρα.

ΒΗΣΜΑΣ.

132. Οὕτως εἰποῦσα ἡ καλοκάγαθος ἀρσενικὴ περιστερὰ,
ὀχουμένη ἐπὶ θείου ὀχήματος σὺν τῇ θηλείᾳ, εὐφραίνε-
το ἐπὶ πολὺ ἐν οὐρανῷ, ὡς Θεός.

133. Ὁ δὲ ὀρνιθοθήρας, ἄκραν ἀπάθειαν προκρίνας, μακρᾶς
ὁδοῦ ἤψκτο τῆς εἰς τὸ βόρειον μέρος κατὰ τὸν Ἰμαόν.

134. Ἀφῆκε δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, τὸν φόβον, τὸν θυμὸν, τὴν
ὑπόκρισιν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ὑπερηφανίαν, τὴν οἷησιν,
τὴν συκοφαντίαν, τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὸν φθόνον.

135. Ἐξ ἴσου δ' ἔκρινε τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην καὶ ἐξ ἴσου
ἔβλεπε τὴν βῶλον καὶ τὸν χρυσόν, καὶ ἀφοβίαν καὶ
σωτηρίαν ἣν διδοὺς πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις ἔργῳ καὶ λόγῳ
καὶ διανοίᾳ.

136. Τοιαύτην γνώμην ποιησάμενος, ἀδιάφορος ὢν εἰς τε τὰ
ἀγαθὰ καὶ εἰς τὰ κακὰ, καὶ νικητὴς τῶν αἰσθήσεων,
εἰσέδου ἐκεῖνο τὸ φοβερόν δάσος, τὸ θηρσί καὶ ἰοβόλοις
ὄφεσιν οἰκούμενον.

137. Ἀκάνθαις δὲ τὸ σῶμα καταξαινόμενος, καὶ φοινικδέντι
αἵματι περιρρέόμενος, περιεφέρετο εἰς ἐκεῖνο τὸ δάσος,
ὡς ἀναίσθητος, τυφλός, καὶ κωφός.

138. Πῦρ δὲ μέγα ἐξανέστη ἐκ τῆς συντριβῆς τῶν καλῶν,

- καὶ κατέφλεγεν ἄθρόον ἐκεῖνο τὸ δάσος, ὅμοιον ὃν τῷ πυρὶ τῷ ἐν τῷ τέλει τοῦ αἰῶνος.
139. Ἰδὼν δ' ὁ ὀρνιθοθήρας ἐκεῖνο τὸ φοβερόν πυρ τοῦ δάσους, ὑπερφυῶς ἐπερχόμενον, ἐναντίον ἦλθε μετὰ χαρᾶς καρδίας.
140. Κατακαεῖς δ' ἐξ ἐκείνου τοῦ πυρὸς, καὶ καθαρθεὶς εὐθέως τῶν ἁμαρτιῶν, ἐπὶ θείου ὀχήματος ὀχούμενος ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.
141. Οὕτω δὴ ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ, καὶ ἡ φιλόφρων (σώφρων) θηλεία, καὶ ὁ ὀρνιθοθήρας, ἀνῆλθον εἰς τὸν οὐρανόν, ἀρετὴν πράξαντες δύσπρακτον.
142. Ἦτις ἄλλη τοιαύτη φίλανδρος γυνὴ ἀκολουθεῖ τῷ ἐχυτῆς ἀνδρὶ μετὰ θάνατον, αὕτη ἀγάλλεται μετ' αὐτοῦ ἐν οὐρανῷ, ὥσπερ ἡ περιστερὰ.
143. Οὕτω τοῦτο τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς ἐδείχθη πάλαι πραγματικῶς ὑπὸ τῆς καλοκἀγάθου περιστερᾶς τῷ μεγάλῳ φρονι ὀρνιθοθήρᾳ.
144. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἤτησας, οἷα ἀρετὴ ἀλεξίκακός ἐστιν ἡ πρὸς τὸν καταφυγόντα περιποίησις, ὧ ἄριστε τῶν ἐναρέτων, μέγα Βασιλεῦ Ἰνδδιστίρα.
145. Καὶ σὺ τοίνυν, ὧ μέγα Βασιλεῦ, ἔχε τὸν νοῦν ἐπίμονον ἐν τῇ ἀρετῇ, καὶ πάντα τρόπον ποιεῖ ἐπιμελῶς εἰς ὠφέλειαν πάντων τῶν ἐμψύχων.
146. Ὅστις ἀκούει ἀεὶ ταύτης τῆς περὶ τῆς περιστερᾶς ἐπωφελοῦς διηγήσεως, οὗτος, λυτρωθεὶς πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, εἰς τὸν Βισνουλόκαν παραγίνεται.
147. Ἰδὼν ὁ ὀρνιθοθήρας τὴν περιστερὰν, πεσοῦσαν εἰς τὸ πῦρ ἐκοντὶ, ἱλαρότητα ἔλαβεν· ἀνῆλθον δ' εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ τε καλοκἀγάθος περιστερὰ, καὶ ὁ κακοῦργος ὀρνιθοθήρας ἐξ ἀγαθῆς ὁμιλίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

4. Εἰπέ μοι, ὦ πάτερ, τίνες τῶν ὄντων ἐν τοῖς διαφόροις πάθεσι καὶ δεινοῖς τούτου τοῦ κόσμου ἀπαλλάττονται αὐτῶν;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οἵτινες τῶν Βραχμάνων μένουσιν ἐν τοῖς νενομισμένοις, ὡς ὥριστα, καὶ νικῶσι τὰς αἰσθήσεις, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
3. Οἵτινες οὐδένα βλάπτουσιν ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοίᾳ, καὶ φίλα φρονοῦσι πᾶσιν, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
4. Οἵτινες οὐκ ἀγαπῶσι τὴν παρ' ἄλλων τιμὴν, οὐδὲ ἄλλους ἀτιμάζουσι, καὶ ἀτιμαζόμενοι οὐ θλίβονται, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
5. Οἵτινες, μεγαλόφρονες ὄντες, πράξεις εἰσι τῷ πνεύματι, τὴν τε θεωρητικὴν ἀρετὴν μετέρχονται, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀσπάζονται, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
6. Οἵτινες φιλαναγνώσται ἀεὶ καὶ φιλομαθεῖς εἰσὶ τῆς Βέδας, καὶ φιλόξενοι, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
7. Οἵτινες τῷ Κρισναῖ λατρεύουσιν ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοίᾳ, καὶ ἀπηλλαγμένοι εἰσὶ παντὸς ἁμαρτήματος, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
8. Ὡς ἡ ζωὴ ἐστὶν εἰς ἀρετὴν, καὶ ἡ συνουσία εἰς παιδο-

- ποιῖαν, καὶ ἡ βρωσις εἰς τὸ ζῆν καὶ τὰ τοῦ νόμου ποιεῖν, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
9. Οἱ βλέπουσι τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας, ὡς ἰδίας μητέρας, ἀδελφάς, καὶ θυγατέρας, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
10. Οἱ, καὶ ὀνειδιζόμενοι, οὐ δυσχεραίνουσι, καὶ βλαπτόμενοι, οὐ βλάπτουσι, καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας μένουσιν, ὡς μεγαλόψυχοι, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
11. Οἵτινες γενναῖοί εἰσιν ἐν πολέμοις, ἀφιέντες τὸν ἐκ τοῦ θανάτου φόβον, καὶ νίκης ἐφίενται διὰ τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ ὀρθοῦ, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
12. Οἱ ἄσκησιν ἀσκοῦσι, καὶ παρθενίαν ἔχουσι, νικηταὶ ὄντες τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ θυμοῦ, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
13. Οἱ, καὶ περ ἀποζῶντες, οὐδὲν παρ' οὐδενὸς αἰτοῦσι, καὶ ἀντάρκεις τυγχάνουσιν ὄντες, (τὴν ἀντάρκειαν ἀγαπῶσιν) οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
14. Οἵτινες οὐδὲν κακὸν πράττουσιν ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοίᾳ, εἰς μόνην τὴν ἀρετὴν ἀποσκοποῦντες, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
15. Ἐξ ὧν οὐδένες φοβοῦνται, καὶ οἱ εὐεργετικοί εἰσι πρὸς πάντας, καὶ πάντας βλέπουσιν ὡς ἑαυτούς, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
16. Οἵτινες ἀπέχουσι τῆς κρεωφαγίας, τῆς παρασιτίας, καὶ τῆς οἰνοποσίας, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
17. Οἵτινες λαλοῦσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ περ ἐν κινδύνῳ οὔσης τῆς ζωῆς, καὶ ἀξιόπιστοί εἰσι πρὸς πάντας (παρὰ πάνσιν), οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
18. Οἷς ἐστι δύναμις εἰς βοήθειαν τῶν ἀδυνάτων, καὶ πλοῦ-

τος εἰς τὸ διδόναι τοῖς χρεῖαν ἔχουσι, καὶ μάλιστα τῆς
Βέδας οὐκ εἰς χρηματολογίαν, ἀλλ' εἰς γνῶσιν τῶν ὄν-
των, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.

19. Οἵτινες οὐκ ἐπιθυμοῦσι λαβεῖν οὐδὲ χόρτον ἐξ ἀλλοτρίου
ἀγροῦ, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.

20. Οἱ λατρεύουσι τῷ Θεῷ, τῷ ἀνάρχῳ, τῷ ἀτελευτήτῳ, τῷ
παντουργῷ καὶ ἀναλλοιώτῳ, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν
τοῦ κόσμου δεινῶν.

21. Οἱ λατρεύουσι Βισνοῦ, τῷ ἀγαθῷ καὶ ἀγαθοδότῃ, καὶ
πάντα τὰ ἁμαρτήματα ἐξαλείφοντι, οὗτοι ἀπαλλάττον-
ται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.

22. Μόνος ὁ Βισνοῦς ἐξάγει τοὺς βυθιζομένους εἰς τοῦτον
τὸν κόσμον, ὡς εἰς πέλαγος, οὗ δίνει μὲν εἰσιν αἱ θλί-
ψεις, φόβος δὲ ἡ ἄγνοια, ὕδατα δὲ τὰ ἀγαθὰ καὶ φαῦλα
ἔργα, ἰλὺς δὲ ὁ θυμὸς, πομφόλυγες δὲ

23. ἡ πνεονεξία, βάθος δὲ ἡ προσπάθεια, νηκτὰ δὲ καὶ κήτη
πᾶσα ψυχὴ ζῶσα.

24. Οἵτινες τῶν Βραχμάνων ἀναγινώσκουσιν εὐλαβῶς ἢ ἀκου-
τίζουσι τοῦτο τὸ κεφάλαιον, τὸ περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν
τοῦ κόσμου δεινῶν, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου
δεινῶν.

25. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ ταῦτα πάντα, ὦ Ἰνδιστίρα, ὡς ἔχει·
τίσι δηλονότι ἔργοις ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δει-
νῶν οἱ ἄνθρωποι μετὰ θάνατον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ αὐταρκειάς, καὶ ὅτι τὰ παρὰ Βασιλέως διδόμενα, ἀπαράδεκτα.

ΙΝΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε, διὰ τί οἱ ἐγκρατεῖς καὶ ἐνάρετοι Βραχμαῖνες, καὶ περ ἐνδεία θλιβόμενοι, οὐ δέχονται τὰ παρὰ Βασιλέως διδόμενα;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ἐπειδὴ οἱ Βασιλεῖς, ὦ Βασιλεῦ, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῇ βασιλικῇ δόξῃ μεθύοντες, οὐ μένουσιν ἐν τοῖς οἰκείοις νόμοις καὶ ὀρίοις, διὰ τοῦτο οἱ ὅσιοι ἄνδρες ἀποστρέφονται καὶ αὐτοὺς καὶ τὰ δῶρα αὐτῶν.

3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βασιλέως Βρισσαδαρβύῃ καὶ τῶν ἐπτὰ σοφῶν καὶ ὁσίων ἀνδρῶν.

4. Εἰσὶ δ' οὗτοι, ὁ Κασσέπας, ὁ Ἀτρής, ὁ Βαραδθάζας, ὁ Βασίστας, ὁ Γαουτάμας, ὁ Βισθαμίτρας, καὶ ὁ Ζαμαδαγνής, ὧν γυνὴ ἦν ἡ ἀγαθὴ Ἀρουνδδατή.

5. Ἦν δὲ πᾶσι τούτοις καὶ μία θεράπαινα, Σχνδᾶ (Βαρνεᾶ) τοῦνομα, ἧς ὁ ἀνὴρ ἦν ἐκ δουλικῆς φυλῆς, Πασσουςάκκας καλούμενος.

6. Πάλαι πάντες οὗτοι οἱ σοφοὶ καὶ ὅσιοι ἄνδρες ἄσκησιν ἀσκοῦντες, περιήρχοντο ταύτην τὴν γῆν, ἐφιέμενοι κτήσασθαι τὸν αἰθῆριον Βραχμαλόκαν διὰ τῆς θεωρίας.

7. Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν χρόνον ἀνομβρία ἐγένετο μεγάλη· καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα κακῶς ἔζη, βουλιμίᾳ πιεζόμενοι.

8. Σιτοδείας οὖν οὔσης ἐν κόσμῳ, πείνη πάσχοντες οὗτοι

οἱ ὅσοι, εὐρόντες ἐν πικρίῳ τεθνεὺς, ὥπτησαν αὐτὸ, σῶσαι βουλόμενοι τὴν ἐκυτῶν ζωὴν.

9. Ἐλθὼν δ' εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ὁσίων ὁ Βασιλεὺς Βρισσα-
δαρβῆς, ἰδὼν αὐτοὺς, ταλαίπωρον ζωὴν ἔχοντας, εἶπεν
ὧδε·

ΒΡΙΣΣΑΔΑΡΒΒΗΣ.

10. Οὐκ ἔστιν ἀπηγορευμένον, ἀλλ' ἐντεταλμένον μάλιστα
τοῖς Βραχμᾶσι, τὸ δέχεσθαι δῶρα· λάβετε οὖν, ὁσιώτα-
τοι ἄνδρες, τὰ παρ' ἐμοῦ διδόμενα·
11. Ἀγαθὰς κώμας, ὄρυζαν, κριθήν, βούτυρον, καὶ πᾶν ἄλ-
λο σιτίον, καὶ χρυσίον, καὶ καλὰς Δαμάλεις δώσω ὑμῖν·
μὴ τοίνυν βιβρώσκετε τοῦτο τὸ νεκρὸν σῶμα, ὃ οὐκ ἔστι
βρώσιμον.

ΟΣΙΟΙ.

12. Τὸ παρὰ Βασιλέως διδόμενον γλυκὺ μὲν ἐστὶ τὴν γεῦσιν,
φαρμακῶδες δὲ τὴν φύσιν· καὶ περ δὲ σὺ τοῦτο γινώ-
σκων, διατί κολακεύεις, καὶ ἀπατᾷς ἡμᾶς θέλεις;
13. Δέκα μὲν κρεωπώλαις ἰσοστάσιός ἐστιν εἷς ἐλαιοπώλης·
δέκα δὲ ἐλαιοπώλαις εἷς οἶνοπώλης· δέκα δὲ οἶνοπώλαις
μία πόρνη· δέκα δὲ πόρναις ἰσοστάσιός ἐστιν ὁ Βασιλεὺς.
14. Ὅστις κρεωπώλης (σφαγεὺς) δεκακισχίλια σφάζει ζῶα
ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, τούτῳ ἰσοστάσιός ἐστιν ὁ Βασιλεὺς· διὰ
τοῦτο τὸ τούτου δῶρον ἀποτρόπαιόν ἐστιν.
15. Ὅστις τῶν Βραχμάνων, ἐκ φιλοχρηματίας σκοτιζόμενος,
δῶρον παρὰ Βασιλέως δέχεται, οὗτος κολάζεται ἐν τῷ
ζοφερῷ καὶ φοβερῷ ᾄδῃ.
16. Ἀπελθε τοιγαροῦν ἐν εἰρήνῃ καὶ σὺ, καὶ τὸ δῶρόν σου·
δοθήτω δὲ τοῦτο τοῖς αἰτουσιν. Οὕτως εἰπόντες, οἱ ὅ-
σοι, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν ἔρημον.

17. Τῇ δὲ προσταγῇ τοῦ Βασιλέως πορευθέντες οἱ Βουλευταὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ ἄλσος, ὅπου διέτριβον οἱ ὄσιοι, ἐγέμισαν χρυσίου Οὐδουμβάρας (σύκα Ἰνδικά) καὶ διέσπειραν αὐτάς.

18. Συλλέγοντες δ' οἱ ὄσιοι ὁπώρας, συνέλεξαν καὶ αὐτάς· καὶ αἰσθόμενοι, ὡς ἦσαν βαρεῖαι, ἀπερρίψαν αὐτάς, εἰπόντες ἕκαστος τάδε·

ΑΤΡΗΣ.

19. Ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν μωρόφρονες, ἢ ὀλιγόνοες· ἡμεῖς γρήγοροι καὶ νηφάλιοι ἐσμέν, καὶ διὰ τοῦτο ἴσμεν, ὡς ταῦτά εἰσι χρυσίου πλήρη.

20. Γλυκὺ μὲν ἐστὶν ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ τὸ λῆμμα, πικρὸν δὲ μετὰ θάνατον· οὐκ ἔστιν ἄρα εὐπρόσδεκτον τῷ ἐφιεμένῳ τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ.

21. Ὅσον πολὺ χρυσίον ὁ ἄνθρωπος ἐπιποθεῖ, τοσαύτης ἀθλιωτάτης στάσεως τυγχάνει μετὰ θάνατον.

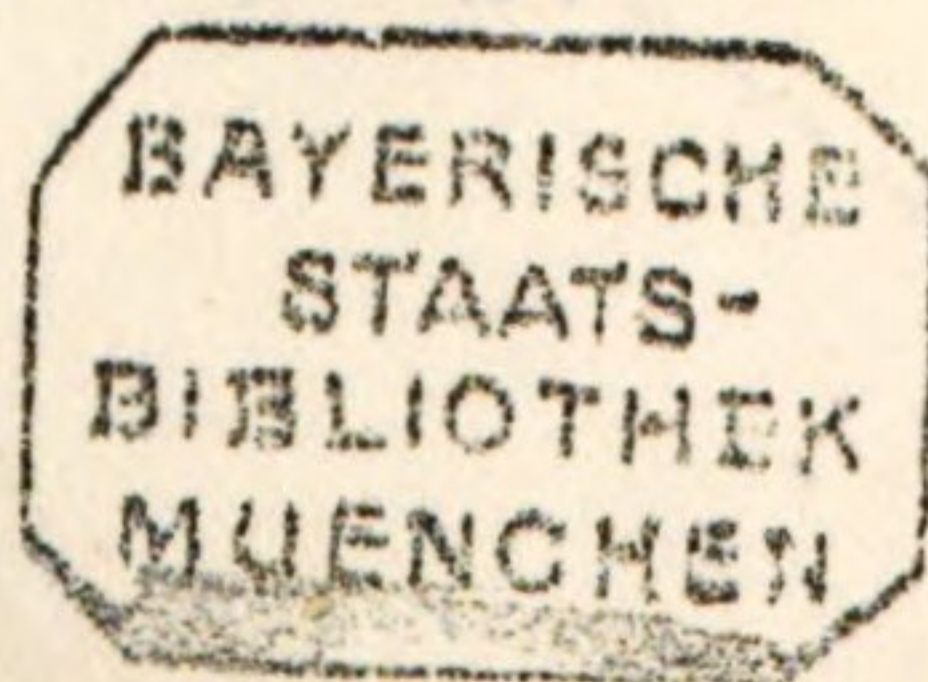
22. Ὅσον χρυσίον ἐστὶν ἐν γῇ, καὶ ὅσα ἀνήκουσιν εἰς τροφήν καὶ τρυφήν, ταῦτα οὐκ εἰσὶν ἀρκετὰ ἐνὶ ἀνθρώπῳ· τοῦτο τοίνυν εἰδὼς ὁ φρόνιμος, αὐτάρκειαν ἐχέτω.

ΒΑΣΣΙΣΤΑΣ.

23. Οὐκ ἐπαινεῖται παρ' ἡμῖν ἡ συλλογὴ χρημάτων εἰς τὸ ποιῆσαι θυσίας καὶ ἐλεημοσύνας· ἡ γὰρ κτῆσις τῆς ἐγκρατείας καὶ ἀπαθείας ἀνωτέρα ἐστὶ τῆς χρηματολογίας.

24. Οὐδεὶς πολυχρήματος ὁράται ἄμοιρος δεινῶν· ὅστις δὲ δίψαν οὐκ ἔχει τοῦ πολλὰ ἔχειν, οὗτός ἐστιν ἄπειρος δεινῶν.

25. Ὅσον ὁ Βραχμὰν οὐ δέχεται τὸ παρὰ κακοῦ διδόμενον, τοσοῦτον ἡ βραχμανικὴ αὐτοῦ χάρις αὐξάνει ἐκ τῆς αὐταρκειάς.

26. Ὁ ἐγκρατὴς ἔλοιτο ἂν τὴν πενίαν ἀντὶ τῆς βασιλείας· καὶ γὰρ παρ' αὐτῷ ἡ πενία τιμιωτέρα ἐστὶ τῆς βασιλείας.

ΚΑΣΣΕΠΑΣ.

27. Ἀνωφελές ἐστὶ τῷ Βραχμᾶνι ἡ πολλὴ χρηματολογία· μωραίνων γὰρ ἐκ τῆς χρηματικῆς δόξης, ἐκπίπτει τῆς βραχμανικῆς χάριτος καὶ δόξης.

28. Ὁ μὲν πλοῦτος προξενεῖ τὴν ἄγνοιαν, ἡ δ' ἄγνοια τὸν ἄ-
δην· ὅθεν ὁ ἐφιέμενος τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ, ἀποδιοπομπεί-
σθω τοῦτον τὸν βλαπτικὸν πλοῦτον.

29. Καθὼς κάλλιον ἐστὶ τὸ μὴ θίξαι τοῦ βορβορίου, ἢ τὸ ἀ-
ποπλύναι αὐτὸ μετὰ τὸ θίξαι, οὕτω κάλλιον τὸ μὴ ἐ-
φίεσθαι τοῦ πλούτου, ἢ τὸ ἐφίεσθαι αὐτοῦ εἰς τὸ ποιῆσαι
θυσίας καὶ ἐλεημοσύνας.

30. Οἷα ἀρετὴ γίνεται διὰ χρημάτων, αὕτη οὐ λέγεται ἀρε-
τή· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ κύριον τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸ τῆς ἀ-
θανασίας πρόξενον, τὸ καταφρονεῖν ἄλλοτρίων χρημάτων.

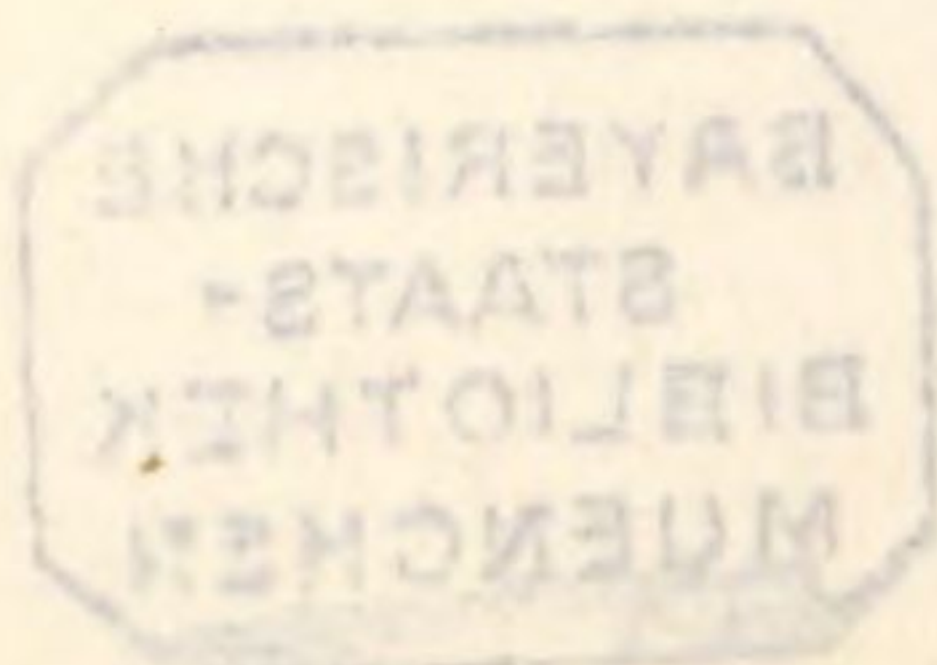
ΒΑΡΑΔΒΑΣΑΣ.

31. Αἱ μὲν τρίχες τοῦ γέροντος γηράσκουσι, καὶ οἱ ὀδόντες,
καὶ τὰ ὄμματα, καὶ τὰ ὦτα· μόνη δὲ ἡ πλεονεξία νεά-
ζει.

32. Καθὼς ὁ ῥάπτης διὰ τῆς βελόνης συνάπτει τὸ ῥάμμα τῷ
χιτῶνι, καὶ συνδέει, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τῷ κόσμῳ συνδέε-
ται διὰ τῆς πλεονεξίας.

33. Καθ' ὃν τρόπον, αὐξάνουσης τῇ ἡλικίᾳ τῆς ἐλάφου, αὐ-
ξάνει καὶ τὸ κέρας, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, αὐξάνοντος
τοῦ πλούτου, αὐξάνει καὶ ἡ πλεονεξία.

34. Ἀποσκορακιστέα ἡ πλεονεξία, ἢ οὔτε πέρας, οὔτε κόρον
ἔχει· δεινὰ δὲ πολλὰ καὶ ἀνομήματα.

ΓΑΟΥΤΑΜΑΣ.

35. Τίς αὐτάρκης οὐ δύναται ζῆσαι ἡδέως καρποῖς καὶ ῥίζαις τῆς γῆς; ἐκ δὲ τῆς λαιμαργίας εἰς πολλὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ βυθίζεται ὁ ἄνθρωπος.
36. Καθὼς ὁ ἔχων ὑποδήματα νομίζει, ὡς πᾶσα ἡ γῆ ἐσρωμένη ἐστὶ δέρμασιν, οὕτω καὶ ὁ ἔχων αὐτάρκειαν, νομίζει, ὡς πᾶν ἀγαθὸν ἔχει.
37. Οἷα ἄνεσις ἐστὶ τοῖς ὀλιγάρκειαν ἔχουσι, καὶ φιλησύχοις οὖσι, πόθεν τοιαύτη τοῖς πλεονεκτικῇν διάθεσιν ἔχουσι, καὶ τῇδε κἀκεῖσαι θέουσιν;
38. Ἡ μὲν πλεονεξία ἐστὶ μεγάλη θλίψις, ἡ δ' ὀλιγάρκεια μεγάλη ἄνεσις· ὁ τοίνυν ἐφιέμενος ἀνέσεως, ἔστω αἰεὶ ὀλιγαρκής.

ΒΙΣΒΑΜΙΤΡΑΣ.

39. Εἰ ἡ ἐπιθυμία πληρωθεῖη, ὡς ἤθελεν ὁ ἐπιθυμῶν, ἄλλη πάλιν ἐπιθυμία ἀναφύεται αὐτῷ ἐκ πλεονεξίας.
40. Καθὼς τὸ πῦρ οὐ κατασβέννυται ἐκ βουτύρου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξάπτεται, οὕτω καὶ ἡ ἐπιθυμία οὐ καταπαύει, ἀλλὰ μᾶλλον αὐξάνει ἐκ τῆς ἀπολαύσεως, ὧν ἐπιθυμεῖ ὁ ἄνθρωπος.
41. Μᾶλλον ἀρκεῖται ὁ ὢν ὀλιγαρκής, καὶ βλέπων ἐξ ἴσου τὸν χρυσὸν καὶ τὸν λίθον, ἢ ὁ βασιλεὺς, οὗ τὸ κράτος διήκει εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης.

ΖΑΜΑΔΑΓΝΗΣ.

42. Ὅστις τῶν Βραχμάνων καὶ ἀσκήσει καὶ ἐγκρατεία χρηταί, καὶ τὰ διδόμενα δέχεται, τούτου ἡ ἀσκησις καὶ ἐγκρατεία διαρρεῖ ἐκ τῆς φιλοχρηματίας.
43. Ὅστις τῶν Βραχμάνων, δεχόμενος παρὰ Βασιλέως χρή-

ματα, χαίρει ἀντὶ τοῦ λυπεῖσθαι, οὗτος μωρὸς ὢν, οὐκ ἐννοεῖ τὰς ἐν ἄδου δεινὰς κολάσεις.

44. Ἐπειδὴ ἡ βραχμανικὴ χάρις μαραίνεται ἐκ τῶν λημμάτων, διὰ τοῦτο ὁ ἀληθὴς Βραχμὰν ἀπέχει τῶν λημμάτων, καὶ τοι ἄξιός ἐστι λαβεῖν.

45. Οἷα ἀρετὴ ἐστὶ τοῖς διδοῦσι, τοιαύτη δὴπου ἐστὶ τοῖς μὴ λαμβάνουσι τὰ διδόμενα, καίτοι ἄξιοί εἰσι λαβεῖν.

ΑΡΟΥΝΔΛΑΤΗ.

46. Καθὼς αἱ ἕνες, συνοῦσαι, συνέχουσι τὸν καυλὸν τοῦ λωτοῦ, οὕτω καὶ τὰ εἶδη τῆς πλεονεξίας, ὥσπερ ἕνες, συνεισι, καὶ συνέχουσι τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου.

47. Ἀπορρίπτέον ἡδέως τὴν πλεονεξίαν, ἡ δυσαπάλλακτός ἐστιν ὑπὸ τῶν ἀνοήτων, καὶ ἀγήρατος, τοῦ σώματος γηράσκοντος, καὶ πάθος μέχρι θανάτου.

48. Ἐκεῖνός ἐστιν εἰδήμων τῆς Βέδας, καὶ πάσης ἐπιστήμης, καὶ ἐργάτης πάσης ἀρετῆς, ὃς ἔχει αὐτάρκειαν καὶ ἡρεμίαν ἐν τῇ ψυχῇ.

ΒΑΡΝΕΑ.

49. Ἐπειδὴ οἱ ἐμοὶ κύριοι, οἱ δύναντι ἔχοντες θείας χάριτος, φοβοῦνται ἐκ τούτου τοῦ μεγάλου δεινοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ φοβοῦμαι.

ΠΑΣΣΟΥΣΑΚΚΑΣ.

50. Ὅ,τι ἐργάζονται οἱ σοφοὶ καὶ δίκαιοι ἄνδρες, τοῦτο ποιεῖτω πᾶς τις φρόνιμος, ὁ ἐφιέμενος τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ.

ΒΗΣΜΑΣ.

51. Ταῦτα εἰπόντες ἅπαντες οὗτοι οἱ λίαν ἐγκρατεῖς καὶ ὁ-

σιοι ἄνδρες, ἀπέρριψαν τὰς ὀπώρας, τὰς πλήρεις χρυσίου, καὶ ἀπῆλθον ἀλλαχόσε.

52. Περιερχόμενοι δ' εἰς τὸ ἄλσος, ἐσθίοντες καρπούς καὶ ῥίζας, εἶδον ἐξαίφνης ἐλθόντα ἓνα γυμνοσοφιστήν, ᾧ ὄνομα ἦν Σουνασάκκας.

53. Πορευθέντες δὲ μετὰ τούτου προσωτέρω, εἶδον λίμνην ἐκτεταμένην καὶ πεπληρωμένην λωτῶν.

54. Καὶ προσελθόντες, ἔκοψαν λωτοὺς μετὰ τῶν καυλῶν, καὶ ἀφέντες αὐτοὺς παρὰ τὸ χεῖλος τῆς λίμνης, εἰσῆλθον, λουσόμενοι.

55. Ἐξελθόντες δὲ τῆς λίμνης, καὶ συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ, μὴ εὐρόντες τοὺς κεκομμένους λωτοὺς, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους τάδε·

ΟΣΙΟΙ.

56. Τίς κακοῦργος καὶ ἀνόσιος ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς ἡμῶν, τῶν πείνῃ πιεζομένων, καὶ φαγεῖν ἐφιεμένων;

57. Ἡμεῖς ἐσμεν ἐνταῦθα, καὶ οὐχὶ ἄλλος· οἱ δὲ λωτοὶ ἀφανεῖς εἰσιν· συμπεραίνεται οὖν, ὥς οὐκ ἔστιν ἄλλος ὁ τοῦτο δράσας, ἀλλ' εἷς ἐξ ἡμῶν.

ΒΗΣΜΑΣ.

58. Ὑπόνοιαν οὖνσχόντες, οἱ ὅσιοι, ἡρώτων ἀλλήλους· καὶ γνώμην ἔθεντο ὁμόσαι.

59. Εἰς δὲ ἀθώωσιν ἑαυτοῦ ἐπὶ τοιούτου χαλεποῦ ἔργου ἑκάστος ὅρκον ἐποίησεν οὕτως·

ΑΤΡΗΣ.

60. Ὅστις ἔκλεψε τσοὺς λωτοὺς, οὗτος ἄλλον Θεὸν σεβέσθω, ἀφείς τὸν Βισνοῦν, τὸν Κύριον τοῦ κόσμου, τὸν αἴτιον τῆς γενέσεως, τῆς ὑπάρξεως, καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ τριτοῦ

61. κόσμου, τὸν ὑπέρθεον, καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων τῶν θεῶν.
62. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τὴν παρακαταθήκην σφετερίζετω, καὶ ψευδομαρτυρίαν ποιεῖτω.
63. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος πάντα τὰ τοῦ νόμου ἐν ὑποκρίσει ποιεῖτω, τὸ παρὰ Βασιλέως διδόμενον λαμβανέτω, κρέας ἐσθιέτω, καὶ οἶνον πινέτω.

ΚΑΣΣΕΠΑΣ.

64. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τῶν μοναστῶν κατηγορεῖτω, τῶν θείων ἀνδρῶν καταφρονεῖτω, καὶ τῇ θεολογίᾳ ἐναντίος ἔστω.
65. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος μαθὼν τὰς Βέδας, ἀμελείτω αὐτῶν, καὶ ἀρξάμενος τῆς πυρολατρίας¹, ἀφέτω αὐτήν, καὶ τοὺς Βραχμᾶνας ἐν φιλονεικίᾳ νικάτω.
66. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος αἰεὶ ψευδολογεῖτω, τῇ τιμιουλκίᾳ τοῦ σίτου ζήτω, καὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα διδότην ἀνδρὶ εἰς γάμον ἐπὶ λήψει χρημάτων.

ΒΑΣΣΙΣΤΑΣ.

67. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ὕπνῳ κατεχέσθω, ἀκούων τῶν τοῦ Θεοῦ ἔργων, ἢ τῶν τοῦ νόμου, ἀναγινωσκομένων, ἢ λεγομένων.
68. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος μηδέποτε τῶν τοῦ Θεοῦ λογίων, ἢ τῶν τοῦ νόμου ἀκροαζέσθω, ὥς κακόφρων.
69. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος συγκοιμάσθω τῇ ἑαυ-

(1) Τρία πυρὰ εἰώθασιν ἔχειν οἱ Πυρολάτραι ἐν τρισὶ χωνεύτηρίοις, ὧν τὸ μὲν ἐστὶ τετράγωνον, τὸ δὲ κυκλικόν, τὸ δὲ τοξοειδές.

τοῦ γυναικί, οὔση ἐν καταμηνίοις, καὶ ἡμεροκοιτία χρή-
σθω, καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ γνωστοῖς ξενίαν ποιεῖτω, εἰς
τὸ ξενίζεσθαι ὑπ' αὐτῶν ἀμοιβαίως.

70. Ὅστις ἐκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἔστω μετὰ θάνατον
μετ' ἐκείνου τοῦ Βραχμᾶνος, ὅστις διέτριβεν ἐν κώμῃ,
ἐνθα ἦν ἐν μόνον φρέαρ, καὶ ὅστις εἶχε γυναῖκα ἐκ τῆς
ἐσχάτης καὶ ἀκαθάρτου φυλῆς.

ΒΑΡΑΔΒΑΣ.

71. Ὅστις ἐκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἀκούσας πάντων τῶν
τοῦ νόμου, ἀμαρτίας πάλιν ποιεῖτω, καὶ ἀνελεύθερος ἔστω.

72. Ὅστις ἐκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τὰς παραδεδομένας
νηστείας μὴ φυλαττέτω, μηδὲ τὰ τοῦ νόμου πραττέτω,
ἀλλ' ἄνομα καὶ ἄθεσμα.

73. Ὅστις ἐκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἀνίλεως ἔστω πρὸς
πᾶν τι ἔμψυχον, ὑπερήφανος (οἰηματίας) ἐπὶ πλούτῳ,
φθονερός τε καὶ διάβολος.

74. Ὅστις ἐκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ὑβριζόμενος (κακολο-
γούμενος), ἀνθυβριζέτω, (ἀντικακολογεῖτω), καὶ τυπτό-
μενος, ἀντιτυπτέτω, ἐλαιοπώλης τε καὶ ἀλατοπώλης
ἔστω.

75. Ὅστις ἐκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος δωρούμενος διαφημι-
ζέτω, ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἑαυτοῦ ζήτω, καὶ μόνος γλυ-
κέα ἐσθιέτω.

76. Ὅστις ἐκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἐλθόντα τὸν ξένον
ἀποβαλλέτω, καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ τῶν βρωμάτων μόνος
ἐσθιέτω, τὰ δὲ φαῦλα ἄλλοις διδότη, καὶ ἀεὶ ἐσθιέτω
τὰ τῶν ἐλαχίστων καὶ ἀκαθάρτων βρώματα.

ΓΑΟΥΤΑΜΑΣ.

77. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἔστω ἐπίβουλος, καὶ ἀπατεὼν, καὶ ἐπικλινὴς εἰς πᾶσαν κακουργίαν.
78. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἔστω κατὰ μὲν τὸ κρύφιον κακὸς, κατὰ δὲ τὸ φαινόμενον ἀγαθὸς, φιλαπεχθὴς τε τῶν Βραχμάνων, καὶ φιλοκατήγορος τῶν τοῦ νόμου.
79. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος, ὡς κακόφρων, ἀποτρεπέτω τοὺς προσκειμένους τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ, ὡς ὄντας ἀδυνάτους χρῆσθαι τῇ θεωρητικῇ.

ΒΙΣΒΑΜΙΤΡΑΣ.

80. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος μὴ ἀγαπάτω τὴν περιήγησιν τῶν ἀγίων τόπων, μαινέτω τοὺς ἀγίους τόπους, καὶ ἀμαρτανέτω ἐν τοῖς ἀγίοις τόποις.
81. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τῶν ἄλλων κατηγορεῖται, ἀλλοτρίας γυναικὸς ἐράτω, καὶ ἀλλότρια χρήματα ἀρπαζέτω.
82. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἀεὶ ὑποκλινὴς ἔστω τῷ Ἔρωτι, μίξιν μετὰ γυναικὸς ποιεῖτω ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἀεὶ ἀμαρτανέτω.
83. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος φίλος ἔστω ἀλαζονικῆς καὶ ὑποκριτικῆς ἀρετῆς, καὶ συμπράκτωρ ἀλαζόνων καὶ ὑποκριτῶν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ βραχμανικὴν χάριν καταχραίνεται, καὶ καταμιανέτω.
84. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἔστω βουτυροπώλης, καὶ ἐλαιοπώλης, καὶ βυρσοπώλης, καὶ φαρμακοπώλης.
85. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τοσοῦτον ἐψέτω, ὅσον ἀρκέσει μόνῳ αὐτῷ, ἀφιεὶς ἀναρίστητον τόν τε θεράπον-

τα καὶ τὸν ξένον, καὶ τὸ βρῶμα τοῦ παρανόμου, καὶ ἀποσυναγώγου ἐσθιέτω.

ΖΑΜΑΔΑΓΝΗΣ.

86. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος φιλοκατήγορος ἔστω τῶν τε Θεῶν καὶ τῶν Βραχμάνων, καὶ τὰ ἄλογα ζῶα κατατρυχούτω, καὶ κακούτω.

87. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος κλεπτικὸς ἔστω, τοῖς κλέπταις συμπραττέτω, καὶ ψευδεῖς κακολογίας καὶ συκοφαντίας λεγέτω.

88. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος φιλοκατήγορος ἔστω τῶν Βεδῶν, τῶν ἐπιστημῶν (νόμων), καὶ τοῦ Βασιλέως.

89. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τὸν τε πατέρα καὶ τὴν μητέρα ἀτιμᾶζέτω, καὶ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πενθεροῦ ζήτω.

90. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος κερδαινέτω ἐκ μεγάλης κακοπαθείας, ἐξ ἀνομίας, καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς γονυπετείας.

ΑΡΟΥΝΔΑΤΗ.

91. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη φιλοκέρτομος ἔστω καὶ συκοφάντρια τῶν ἄλλων, καὶ ἐν ἄλλοτρίᾳ οἰκίᾳ φιλοχωρεῖτω.

92. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη καταφρονεῖτω τῶν παλαιῶν καὶ θείων γραφῶν καὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ἄλλῳ νόμῳ ἀκολουθεῖτω.

93. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἐγκαταλείπτει τὸν ἄνδρα, καὶ τοὺς λοιποὺς οἰκείους καὶ γνωστοὺς, καὶ σχέσιν ἔχεται πρὸς ἄλλοτρίους καὶ ἀγνώτας.

94. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἐριζέτω καὶ διαμαχέ-

σθω τῇ πενθερᾷ, χηρεύουσα ζήτω, καὶ μόνη γλυκέων γευέσθω.

95. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἀτιμαζέτω τὸν οἰκεῖον ἄνδρα, ὄντα πτωχὸν, ἀνάπηρον, μικροπρεπῆ (ταπεινὸν), ἐμπαθῆ, ἢ γέροντα.

ΒΑΡΝΕΑ.

96. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἐναντία ἔστω τῷ οἰκεῖῳ δεσπότη, καὶ κλοπὴν τῶν χρημάτων αὐτοῦ ποιεῖτω, καὶ διὰ τὰ πρὸς ζωάρκειαν πάντας προσκυνεῖτω, καὶ ἱκετεύετω.

97. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἐλαχίστη ἔστω, καὶ παρὰ τοῖς ἐλαχίστοις δουλίαν καὶ διακονίαν φιλεῖτω.

ΠΑΣΣΟΥΣΑΚΚΑΣ.

98. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἀγενὴς ἔστω καὶ ὑπόδουλος εἰς γεννήσεις γεννήσεων, καὶ ἄμοιρος παντὸς νομίμου ἔργου.

99. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος προοδευέτω τῶν Βραχμάνων, μηδὲ τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς παραχωρεῖτω, καὶ τὴν προσταγὴν αὐτῶν παραβαινέτω (ἄθετείτω).

ΣΟΥΝΑΣΑΚΚΑΣ.

100. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος φίλος ἔστω τῆς θεολογίας, ἀνέραςτος τῶν τοῦ κόσμου τρυφῶν, ἀνεκτικὸς τῶν φύσει ἐναντίων, ἐγκρατὴς, βλέπων ἐξ ἴσου τὴν

101. βῶλον καὶ τὸν λίθον καὶ τὸν χρυσὸν, μονήρης, θεόφρων, καὶ πάσης ζωοκτονίας ἀπέχων, καὶ μετὰ θάνατον ἐνωθήτω τῷ Θεῷ.

ΟΣΙΟΙ.

102. Ὁ ὄρκος οὗτος, ὃν σὺ ἐποίησας, ἐπέραστός ἐστι καὶ εὐάρεστος τοῖς Βραχμᾶσιν· ὅθεν σὺ εἶ ὁ κλέψας τοὺς λωτοὺς, ὦ Σουνασάκκα.

ΣΟΥΝΑΣΑΚΚΑΣ.

103. Ὑπ' ἐμοῦ ἐκρύφθησαν οἱ λωτοὶ, ὦ Βραχμᾶνες, ἀκοῦσαι ἐφιέμενος τοῦ ὑμετέρου νόμου· νῦν δ' ἴστε, ὡς ἐγὼ εἰμι ὁ Ἴνδρας.

104. Ἐκ τῆς αὐταρκειᾶς τὴν ἄφθαρτον χώραν τοῦ οὐρανοῦ ἐκτήσασθε· νῦν δ' ἀναβάντες ἐπὶ θείου ὀχήματος, δεῦτε πορευθῶμεν εἰς τὸν οὐρανόν.

ΒΗΣΜΑΣ.

105. Γνόντες δ' οἱ μεγάλοι ὄσιοι, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ Ἴνδρας, ἀνέβησαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, χαίροντες.

106. Καί περ δ' οὗτοι κολακευόμενοι καὶ παραγόμενοι τρυφαῖς πολυειδέσιν, οὐκ ἐποίησαν πλεονεξίαν· διὰ τοῦτο καὶ ἔτυχον τῆς ὑψίστης δόξης.

107. Εἰδότες, ὡς τὸ παρὰ Βασιλέως διδόμενον, κακὸν καὶ ὀλέθριόν ἐστιν, ἔφαγον νεκρὸν σῶμα, καὶ ἔχοντες τὴν αὐτάρκειαν, ἐπορεύθησαν εἰς τὸν οὐρανόν.

108. Ὅστις αἰεὶ ἀκούει τοῦ μεγάλου τούτου κατορθώματος τῶν ὁσίων, οὗτος λυτρωθεὶς τῶν ἁμαρτιῶν, πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ πλεονεξίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ πάτερ, τίς ἐστὶν ἡ ἔδρα τῆς ἀμαρτίας; καὶ τίς ἡ μήτηρ ἡ τίς ἡ ἀρχικὴ αἰτία αὐτῆς;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Μηδεμία σοι ἀμφιβολία ἔστω, ὡς ἔδρα τῆς ἀμαρτίας ἐστὶν ἡ πλεονεξία, καὶ μήτηρ ἡ πλεονεξία, καὶ ἀρχικὴ αἰτία ἡ πλεονεξία.
3. Ἐκ γὰρ τῆς πλεονεξίας γεννᾶται ὁ θυμὸς, τὸ μῖσος, ἡ ἄγνοια, ἡ προσπάθεια, ἡ ὑπερηφανία, καὶ ὁ φθόνος.
4. Καθὼς ἡ θάλασσα οὐ πληροῦται ἐκ βαθυρρόων καὶ ἀενάων ποταμῶν, οὕτω καὶ ἡ πλεονεξία ἐκ κτημάτων πολυειδῶν.
5. Ἀκούεται ὡς ὁ Πουρουραβᾶς, ὁ οἰκουμενικὸς ἐκεῖνος Βασιλεὺς, οὐκ ἤρκεῖτο τοῖς οἷς εἶχεν ἀγαθοῖς διὰ τὴν ἣν εἶχε πλεονεξίαν.
6. Ὁ πλεονέκτης ἄπιστός ἐστὶν ἐν πᾶσι, κακοποιὸς πρὸς πάντας, καὶ διάστροφος μᾶλλον πάντων (πρὸς πάντας).
7. Ὅτε ἀκραιφνῆς εὐλάβεια τῷ ἀνθρώπῳ γίνεται πρὸς τὸν Βισνοῦν, τότε ἡ πλεονεξία ὀλλυται· ἀλλὰ τοιαύτη εὐλάβεια δύσκτητός ἐστιν.
8. Καὶ οἱ πολυμαθεῖς ὄντες, καὶ πολλῶν ἐπιστημῶν εἰδήμονες ὑπάρχοντες, καὶ ἀπορίας λύοντες, καταπίπτουσιν εἰς τὸν ἄδην, πλεονεξία κατεχόμενοι.
9. Πάντα τὰ ἀμαρτήματα τῶν ἀνθρώπων φθίνουσι, φθινού-

σης τῆς πλεονεξίας, καὶ αὐξάνουσιν, αὐξανούσης· μηδεμία ἔσω ἐνταῦθα ἀμφιβολία.

10. Ὅτε ἡ πλεονεξία ἄπεστι, πᾶν κακὸν ἄπεστιν· ὅτε δὲ πάρεστι, δυσκόλως ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου κλίνει εἰς τὸ ἀγαθόν.

11. Οἱ σοφοὶ ἄνδρες λέγουσι τὴν πρᾶξιν τῶν τοῦ νόμου τὸ κυρίως ποιητικὸν αἷτιον τῆς τετρακτύος ταύτης, τῆς κτήσεως, τῆς δόσεως (τῆς ἀρετῆς), τῆς τρυφῆς, καὶ τῆς ἀθανασίας.

12. Οὐκ ἔστι δὲ πρᾶξις τῶν τοῦ νόμου τῷ κατεχομένῳ ὑπὸ τῆς ἀνομίας, ἢ ἔστιν ἡ παγχάλεπος πλεονεξία, ἡ ἀναιρετική τῶν τοῦ νόμου.

13. Ὅθεν παντοίῳ τρόπῳ ἄφες τὴν πλεονεξίαν, ὦ μέγα Βασιλεῦ Ἰνδδιστίρα, εἰ ἀγαπᾷς τὸ οἰκεῖον ἄκρον ἀγαθόν, τὴν ἐν οὐρανῷ ὑπερτάτην δόξαν.

14. Οἱ ἀνέραστοι τῶν τοῦ κόσμου ἡδονῶν, οἱ ὀλιγαρχεῖς, οἱ πραεῖς τῷ πνεύματι καὶ ἄφθονοι, τυγχάνουσι τῆς ὑψίστης χώρας τοῦ Βισνοῦ, ἣν καλοῦσιν οἱ θεόφρονες ἄφθαρτον καὶ αἰωνίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ ἱλαρότητος, ἢ ταπεινοφροσύνης.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ποτέρα ἐστὶν ἀρίστη; ἡ ἄσκησις καὶ σκληραγωγία; ἢ ἡ ἱλαρότης καὶ ταπεινοφροσύνη; Διαλυσόν μου ταύτην τὴν ἀπορίαν πάτερ.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Πολυειδεῖς τρόποι τῆς ἀρετῆς ἐρρέθησαν ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν· καί τοι δ' ἔχουσιν ἕκαστος τὴν ἰδίαν γνώμην καὶ δόξαν, ὁμοφρονοῦσιν ὅμως, ὡς ἡ ἱλαρότης ἀρίστη ἐστί.
3. Ἡ γὰρ ἱλαρότης ἀρετὴ ἐστὶν ὑπερτάτη, ἀσυγκρίτως ἁγνή, καὶ ἀγνιστικὴ πάντων.
4. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διάλογον τοῦ Τουλεδδάρα, καὶ τοῦ ὀσίου Ζαζάλιος.
5. Πάλαι Βραχμάν τις, Ζάζαλις τὸ ὄνομα, ἄσκησιν μεγάλην ἐποίει καὶ θεωρίαν ἐν ἐρήμῳ παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ ὠκεανοῦ.
6. Πολλῶν δ' ἐτῶν (ἐν πολλοῖς δ' ἔτεσι) ἱσταμένου ἀκλονήτου, δίκην στύλου, ζεῦγος ὀρνέων καλιὰν ἔπηξεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.
7. Ἀνεξίκακος δ' ὢν καὶ εὖσπλαγχνος, παρέβλεψε τοὺς ὄρνεις, οἳ καὶ ὠοτόκησαν, θαρρήσαντες.
8. Ἐξῆλθον δὲ καὶ νεοττοὶ ἐκ τῶν ὠῶν μετέπειτα, καὶ ηὐξήθησαν ἐν τῇ καλιᾷ· ὁ δὲ Ζάζαλις ἀκίνητος ἦν.
9. Ὅτε δὲ οἱ νεοττοὶ πτερωθέντες ἀνέπτυσαν, τότε ὁ Ζάζαλις ἐκινήθη.
10. Μέγα δὲ φρονῶν, ἀναφωνήσας ἔφη· « οὐκ ἐστὶν ἐν κόσμῳ

ὅμοιος ἐμοὶ κατὰ τὴν ἄσκησιν. » Φωνὴ δ' ἐξαίφνης ἐν αἰθέρι ἐγένετο λέγουσα·

41. « Ἐν Βαρανασῇ τῇ πόλει οἰκεῖ Τουλαδδάρας (Ζυγοσάτης) μεγαλόφρων· οὐχ οὕτως ὅμως μεγαλοῤῥημονεῖ, ὡς σὺ αὐτός. »

42. Ταύτης τῆς φωνῆς ἀκούσας ὁ ὅσιος Ζάζαλις, ἀφίκετο ἐπὶ τὴν πόλιν Βαρανασὴν μετ' οὐ πολὺν χρόνον, ἰδεῖν ἐφιέμενος ἐκεῖνον τὸν Τουλαδδάραν.

43. Εἶδε δ' ἐκεῖ τὸν Τουλαδδάραν, πωλοῦντα πολλὰ ὑγροφυῇ (βούτυρον, μέλι, ἄλας κτλ.)· εἶδε δὲ καὶ ὁ Τουλαδδάρας αὐτὸν, ὃν καὶ προσκυνήσας, ἔλεξεν ὧδε·

ΤΟΥΛΑΔΔΑΡΑΣ.

44. Γνωστός μοι εἶ, ὦ ἄριστε Βραχμάν, καί τοι οὐδέποτε ἤκουσα περὶ σοῦ· γνωστὸν δέ μοι καὶ τὸ τέλος τῆς ἐνθάδε σου ἀφίξεως.

45. Σκληραγωγία ἄκρα χρωμένου, ὄρνεις ἐνεόττευσαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς σου· καυχωμένῳ σοι δ' ἐπὶ τούτῳ, φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ ἐγένετο περὶ ἐμοῦ.

46. Ταύτης τῆς φωνῆς ἀκούσας, ἐνθάδε ἀφίκου, ἰδεῖν με ἐφιέμενος· εἰπὲ οὖν ἐν τάχει, τί εὐάρεστόν σοι ποιήσω, ὦ ἄριστε Βραχμάν ;

ΖΑΖΑΛΙΣ.

47. Πῶς ἐγένετό σοι ἡ θεωρητικὴ καὶ προγνωστικὴ ἀρετὴ, πωλοῦντι πᾶν ὑγροφυές καὶ εὐῶδες ; τοῦτο εἰπέ μοι.

ΤΟΥΛΑΔΔΑΡΑΣ.

48. Οὔτε παιδεῖαν καὶ μάθησίν τινα ἐγυμνάσθην, οὔτε παρ

ἄλλου εἰδότος ἤκουσα· ἀπεκαλύφθη μοι δὲ τοῦτο τὸ προγνωστικὸν ἐκ τῆς γυμνάσεως καὶ ἔξεως τῆς ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει.

19. Ὡς τινι ὁ ἄνθρωπος προσφύεται αἰετῶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, τοῦτο ἔξις γίνεται· ἐνταῦθα μηδεμίᾳ ἔστω ἀμφιβολία.

20. Ὅστις βλέπων τοὺς μὲν πάσχοντας, συμπάσχει, τοὺς δὲ χαίροντας, συγχαίρει, οὗτος ἔχει τὸ θεωρητικὸν καὶ προγνωστικὸν ἰδίωμα.

21. Ἡ ζωὴ γίνεται οὐκ ἐξ ἀδικίας πρὸς ἄλλους, οὐδ' ἐκ πλεονεξίας· αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρίστη ἀρετὴ· τοιαύτην δὲ ζωὴν ἐγὼ ζῶ.

22. Ἐγὼ χόρτοις καὶ ξύλοις συνειλεγμένοις κατεσκευασάμην τὴν κατοικίαν ταύτην· πιπράσκω δὲ πᾶν εἶδος ὑγροφυῆς, ἐκτὸς οἴνου καὶ κρέατος.

23. Ὅστις ἐν τῷ πωλεῖν ἀπάτη χρῆται πρὸς ἡλιθίους καὶ τυφλοὺς, εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην οὗτος πορεύεται, καὶ ὁ πλοῦτος τούτου ἀπόλλυται.

24. Ὃς εὐμενὴς ἐστὶ καὶ φιλόφρων πρὸς πάντας, ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, οὗτος οἶδε τὴν θεωρητικὴν καὶ προγνωστικὴν ἀρετὴν.

25. Ἐξ οὗ πᾶς ἄνθρωπος φοβεῖται, ὥς ἀπὸ στόματος τοῦ θανάτου, ἐπειδὴ ὑπάρχει ἰταμὸς καὶ σκληρὸς ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, οὗτος κακῆς στάσεως τυγχάνει μετὰ θάνατον.

26. Ἐγὼ, ὦ Βραχμὰν, οὐτ' ἐπαινῶ τὰ τῶν ἄλλων ἔργα, οὔτε κατηγορῶ· ἐγὼ ὁ αὐτός εἰμι ἐν πᾶσιν· ἰδὲ τὴν ἐμὴν ἐγκράτειαν.

27. Ἐγὼ ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν ὅμοιός εἰμι τῷ χωλῷ, τῷ τυφλῷ, τῷ κωφῷ, τῷ εὐνούχῳ, τῷ ἀλάλῳ, καὶ τῷ

- ἡλιθίῳ· οἱ ἐστερήθησαν τῶν αἰσθητικῶν δυνάμεων, αἱ εἰσι θύραι τῆς ἡδονῆς καὶ τρυφῆς.
28. Καθὼς ὁ γέρων, ὁ παῖς, καὶ ὁ νοσηλευόμενος, ἀνέραςτοί εἰσι τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, οὕτω καὶ αἱ ἐπιθυμίαι τῶν ἡδονῶν καὶ τρυφῶν ὥχοντο ἀπ' ἐμοῦ.
29. Ἐγὼ ὁ αὐτός εἰμι καὶ ἐν φίλοις καὶ ἐν ἐχθροῖς· ὁ αὐτός εἰμι καὶ ἐν ζημίᾳ καὶ ἐν κέρδει· καὶ ὁ αὐτός ἔλεός ἐστὶ μοι ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις (πρὸς πάντα τὰ πνοὴν ἔχοντα).
30. Καὶ οἱ θεοὶ, ἐπειδὴ ἀνωτέρας δόξης ἐπιθυμοῦσιν, ἀποροῦσιν εἰς τὴν διαγωγὴν καὶ γνώμην τοῦ βλέποντος πάντας ὡς ἑαυτὸν, καὶ τὰ πάντα ἐξ ἴσου, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε κακὰ, καὶ μηδεμιᾶς δόξης ἐπιθυμοῦντος.
31. Ὅτε ὁ ἄνθρωπος καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ κλίσιν (γνώμην) οὐκ ἔχει κακὴν πρὸς ἅπαντα τὰ ἐμψυχα, τότε τυγχάνει τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
32. Ἀμφότεροι οὗτοι ἐν ἐμοὶ οἱ αὐτοί εἰσι, καὶ ὁ ἐπαινῶν με καὶ ὁ κατηγορῶν μου· οὐδὲν γάρ ἐστιν οὔτε ἀγαπητόν μοι, οὔτε μισητόν μοι, ἐπειδὴ οὔτε ἀγάπην, οὔτε μῖσος ἔχω πρὸς τι.
33. Ἄπαντες οἱ ποταμοὶ ὅμοιοί εἰσι κατὰ τὴν ἀγιότητα, καὶ ἅπαντα τὰ ὄρη, καὶ ἅπαντα τὰ ἱερὰ τεμμένα· μηδεμίᾳ ἔστω ἀμφιβολία.
34. Ἡ ἰλαρότης ἐστὶ τὸ μέγα ἱερὸν τέμενος· ἡ ἰλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη ἄσκησις· ἡ ἰλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη γνώσις τῶν ὄντων· ἡ ἰλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη θεωρία.
35. Καὶ ὁ ἄγαμος, καὶ ὁ ἑγγαμος, καὶ ὁ υἱόβιος, καὶ ὁ μοναστής καὶ ἀγύρτης, ἅπαντες οὗτοι τυγχάνουσι τῆς ὑψίστης στάσεως διὰ τῆς ἰλαρότητος.
36. Πάντα ταῦτα ἀνωφελῆ εἰσι τῷ μὴ ἔχοντι ἰλαρὰν τὴν ψυχὴν· ἡ δόσις, ἡ θυσία, ἡ ἄσκησις, ἡ καθαριότης, ἡ

προσκύνησις ἁγίων τόπων, καὶ ἡ μάθησις καὶ γνῶσις τῆς Βέδας.

37. Ἐκεῖνος λέγεται ἱλαρὸς καὶ ἄγνός, ὃς ἐλυτρώθη πάντων τῶν κακῶν τῆς ἀγάπης, τοῦ μίσους, τοῦ ψεύδους, τοῦ θυμοῦ, τῆς πλεονεξίας, τῆς ἀγνοίας, τῆς ὑπερηφανίας, καὶ τῶν λοιπῶν.

38. Πᾶσα παιδεία καὶ μάθησις διδάσκεται ὑπὸ τῶν σοφῶν (ἁνδρῶν, εἰς κτῆσιν τῆς ἱλαρότητος καὶ ἀγνότητος· ὅθεν οὗτινος ἡ καρδία αἰεὶ ἐστὶν ἱλαρὰ, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ εἰδήμων πάσης μαθήσεως.

39. Ἡ γὰρ μάθησις, ἡ μὴ ἀφορῶσα εἰς πράξιν τῆς ἀρετῆς, εἰς ἀπάθειαν, καὶ εἰς ἱλαρότητα, ἀλλ' εἰς μόνην τὴν εὐφράδειαν, ὁμοία ἐστὶ τῇ τοῦ κόρακος ἀσήμεῳ φωνῇ.

ΒΗΣΜΑΣ.

40. Ταῦτα τὰ περὶ ἀρετῆς εἰπὼν ὁ Τουλαδδάρης πρὸς τὸν Ζάζαλιν, ἔδειξε πρὸς αὐτὸν τοὺς νεοττοὺς ἐκείνους παρισταμένους.

ΤΟΥΛΑΔΔΑΡΑΣ.

41. Οὗτοί εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ νεοττοί, ὧ Βραχμὰν, οἱ ἐγεννήθησαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου· κάλεσον αὐτούς· σὺ γὰρ αὐτῶν εἶ θετὸς πατήρ.

ΒΗΣΜΑΣ.

42. Κληθέντες δ' οἱ νεοττοὶ ὑπὸ τοῦ Ζαζάλιος, ἐξηρεύξαντο πρὸς αὐτὸν λόγους θείους περὶ ἀρετῆς.

ΝΕΟΤΤΟΙ.

43. Ἄφες, ὧ Βραχμὰν, ταύτην τὴν ἄμιλλαν, καὶ τὴν ὑπερ-

- φροσύνην, καὶ θεὸς τὴν διάνοιαν ἐν τῇ ἰλαρότητι· ἐκ δὲ τούτου τεύξῃ τῆς ὑπερτάτης δόξης.
44. Ἐκ τῆς ὑπερφροσύνης ὄλλυται ἐκείνη σου ἡ ἄσκησις, ἡ μετὰ πολλοῦ πόνου γενομένη· ἀπολωλείας δὲ τῆς ἀσκήσεως, οὐ τεύξῃ τῆς ὑπερτάτης δόξης.
45. Ὅθεν ἀφείς τὴν ἄγνοιαν, τὴν φθοροποιὸν τῆς ἀσκήσεως, θεὸς τὴν διάνοιαν ἐν τῇ ἰλαρότητι, καὶ ἔσο ἐκτενὴς εἰς τὴν θεωρίαν.
46. Εἰς μάτην πονεῖ ὁ ῥακενδύτης, ὁ πλοκαμοφόρος, ὁ τρεῖς βακτηρίας ἔχων, ἢ ὁ κεκαρμένος τὰς τρίχας, οὗ ἡ καρδία οὐκ ἔστιν ἰλαρά.
47. Οὐχ ὁ ἐξωτερικὸς σχηματισμὸς αἰτιὸς ἐστὶ τῆς ἀρετῆς· καὶ λαμπρὰ γὰρ ἐνδεδυμένος, καὶ κεκοσμημένος, καὶ τὸν κόσμον οἰκῶν, κατορθώσκειν ἂν τὰ τῆς ἀρετῆς ὁ ἄνθρωπος, ὅτε ὁ αὐτὸς διάκειται ἐν πᾶσιν.
48. Εἰ καὶ ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου Κατάκα καθαρτικὸς ἐστὶ τοῦ τεθολωμένου ὕδατος, τὸ ὕδωρ ὅμως οὐ καθαίρεται ἐκ μόνου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
49. Καὶ ἐν ἐρήμῳ πάθη γίνονται τοῖς ἐμπαθέσι, καὶ ἐν κόσμῳ ἄσκησις γίνεται, καὶ χαλιναγωγία τῶν παθῶν. Ὅστις κλίνει εἰς τὰ ἀγαθὰ καὶ ἄμεμπτα, καὶ ἐκκλίνει ἀπὸ τῶν κακῶν καὶ μεμπτῶν, τούτῳ ἡ ἐν κόσμῳ διαγωγὴ ἐρημικὴ ἐστὶν ἄσκησις.
50. Ἡμεῖς ἐκ φίλτρου ἤλθομεν ἐνθάδε, εἰπεῖν σοι ἐφιέμενοι τὴν τῆς ἀρετῆς πράξιν. Ἰλαρὸς ἔσο, καὶ τὴν ἁμιλλαν ἄφες.

ΒΗΣΜΑΣ.

51. Οἱ μὲν δὴ νεοττοὶ τοιαῦτα εἰπόντες, ἀπῆλθον· ὁ δὲ Ζάζαλις, διδαχθεὶς καὶ ὑπὸ τῶν νεοττῶν καὶ ὑπὸ τοῦ

- 38 Τουλαδδάρα, ἱλαρὸς γενόμενος καὶ ταπεινόφρων, ἔτυχε τῆς ὑψίστης δόξης.
52. Ἴσθι οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, ὡς ἡ ἱλαρότης ἀνωτέρα ἐστὶ τῆς ἀσκήσεως· ὁ μὲν γὰρ ἀσκητὴς εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύεται, ὁ δ' ἱλαρὸς τὴν ψυχὴν εἰς τὴν χώραν τοῦ Βράχμα.
53. Ταῦτα δὲ πάντα ἐρρέθησάν σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἔχει· θεὸς οὖν τὴν διάνοιαν ἐν τῇ ἱλαρότητι, καὶ ἔσο ἀτενὴς εἰς τὴν θεωρίαν.
54. Ὅστις ἀκούει ἀεὶ, ἢ ἀναγινώσκει εὐλαβῶς ταῦτα τὰ περὶ ἀρετῆς ἐξαίρετα λόγια, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης δόξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ ἀρετῆς.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἄλλοι μὲν ἐπαινοῦσι τὸν πλοῦτον, ἄλλοι δὲ τὴν ἀρετὴν· εἰπέ μοι, ὦ πάτερ, ποτέρου τούτων ἡ κτῆσις ἀρίστη ἐστὶ;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οἱ σοφοὶ ἄνδρες τὸν μὲν πλοῦτον λέγουσιν ἀνθρωπικὸν καὶ πρόσκαιρον, τὴν δ' ἀρετὴν θεῖον πλοῦτον καὶ θείων ἀγαθῶν δότειραν.
3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν λόγον, τὴν ἦν χάριν δηλονότι ἐποίησεν ὁ θεῖος Ἄγγελος Κουνδαδδάρας πρὸς τὸν αἰτοῦντα Βραχμᾶνα.
4. Βραχμάντις ἀκτῆμων, πλεονεξία νικώμενος, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ κτήσεως πλούτου· ἀλλ' οὐκ ἐτύγχανε τοῦ πο-
8
θουμένου.

5. Ἀνελογίζετο μὲν οὖν, τίνος ἄλλου Θεοῦ δεηθείη, ὅς εἰσακούσεται αὐτοῦ εὐθέως, μὴ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.
6. Εἶδε δὲ παραστάντα τὸν διάκονον τῶν θεῶν Κουνδαδδάραν· καὶ ἰδὼν, ταῦτα διαλογίζετο· « Οὗτος ποιήσει μοι τὸ ἐφετόν.
7. » Ὡν γὰρ αἶψά παρὰ τοῖς θεοῖς, καὶ μὴ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐν δεήσεσι, πλοῦτον πολὺν δώσει μοι ταχέως. »
8. Μύροις δὲ, καὶ στεφάνοις, καὶ θυριάμασι, καὶ καλλιερήμασι, καὶ προσφοραῖς ἐθεράπευεν αὐτὸν ὁ Βραχμάν.
9. Μετὰ δὲ χρόνον βραχὺν, ἡσθεὶς ὁ Κουνδαδδάρης ἐπὶ τῇ εὐποιίᾳ τοῦ Βραχμᾶνος, τοιαῦτα ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ·
10. « Τῷ μὲν Βραχμανοκτόνῳ, καὶ τῷ οἰνοπότῃ, καὶ τῷ κλέπτῃ καὶ τῷ παραβάτῃ τῶν τοῦ νόμου, ἄφεσις ἐστίν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί, τῷ δ' ἀχαρίστῳ οὐδαμῶς.
11. » Ὁ ἀχάριστος ὅμοιός ἐστι τῷ κυνοφάγῳ· ὅθεν οὐ δεῖ οὔτε λέγειν περὶ αὐτοῦ, οὔτε συλλαβεῖν αὐτῷ, οὔτε ἅπτεσθαι αὐτοῦ, οὔτ' ὄρᾱν αὐτόν. »
12. Τοιαῦτα διανοηθεὶς ὁ Κουνδαδδάρης, ἐλθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον τῶν θεῶν, ἔθετο τὴν κεφαλὴν ἑαυτοῦ κατὰ γῆς πρὸ αὐτῶν.
13. Οἱ δὲ θεοὶ ἠρώτησαν αὐτόν, κεκλιμένην ἔχοντα τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν κατὰ γῆς « Τί αἰτεῖς, ὦ Κουνδαδδάρᾳ ; »

ΚΟΥΝΔΑΔΔΑΡΑΣ.

14. Βραχμάν τις ἐδεήθη μου· ὅθεν εἰ ὑμῖν δοκεῖ, γενέσθω αὐτῷ χάρις τις, παρακαλῶ.

ΘΕΟΙ.

15. Ἀνάστα, ἀνάστα, ὦ Κουνδαδδάρᾱ· εὖ σοι γένοιτο·
εὐθυμος ἔσο· ὅσον πλοῦτον θέλει, τοσοῦτος αὐτῷ δί-
δοται.

ΒΗΣΜΑΣ.

16. Ἐννοήσας δ' ὁ Κουνδαδδάρᾱς, ὡς ὁ ἀνθρωπικὸς πλοῦτος
ἀβέβαιός ἐστιν, ἤτησε κλίσιν βεβαίαν εἰς τὴν ἀρετὴν.

ΚΟΥΝΔΑΔΔΑΡΑΣ.

17. Ἐγὼ οὐκ αἰτῶ ὑπὲρ ἐκείνου μέγαν πλοῦτον, γῆν, ἢ
βασιλείαν· ἔστω δὲ ἐπικλινῆς (ἐπιρρεπῆς) εἰς τὴν ἀρετὴν.

18. Ἐκ γὰρ τῆς ἀρετῆς γίνεται πάντα ταῦτα· μάθησις, εὐ-
μορφία, πλοῦτος, ἀνδρεία, εὐγένεια, ὑγεία, βασιλεία,
οὐρανὸς, καὶ ἀθανασία.

19. Ὁ φρόνιμος οὐκ ἀφίησι τὴν ἀρετὴν ἔνεκα χρηματολο-
γίας, προσπαθείας, ὀργῆς, φθόνου, τρυφῆς ἐφετῶν, ἢ ἔνε-
κα φόβου.

20. Ὅστις ἀφείς τὴν ἀρετὴν, ἀσπάζεται τὸν πλοῦτον ἐκ
πλεονεξίας, οὗτος, ἀφείς σωρὸν χρυσοῦ, σωρὸν χοῶς ἀνα-
λαβεῖν ἐφίεται.

21. Καὶ οἱ ἅγιοι ἄνδρες, καὶ οἱ θεοὶ, καὶ πάντες οἱ δαίμονες
οὐ τὸν πλούσιον καὶ τρυφηλὸν τιμῶσιν, ἀλλὰ τὸν ἐνά-
ρετον.

22. Ὁ ὢν ἐνάρετος μὲν, πτωχὸς δὲ, ἀναβαίνει εἰς τὸν οὐ-
ρανόν· ὁ δ' ὢν πλούσιος μὲν, ἄμοιρος δ' ἀρετῆς, κατα-
βαίνει εἰς τὸν ᾅδην.

23. Τί ὄφελος ἐκ πλούτου τῷ ἀποθανόντι, ὃν ἄλλοι ἀπο-
λαμβάνουσι; βελτίων δ' ἡ ἀρετὴ, ἢ παρακολουθεῖ καὶ
ἀποθανόντι τῷ ἀνθρώπῳ.

24. Ἐστω οὖν ὁ Βραχμὰν αὐτὸς ἀτενὴς ἀεὶ εἰς τὴν ἀρετὴν, ἐκ δὲ τῆς ἀρετῆς τυχέτω τῆς τελειότητος· αὕτη ἡ χάρις αἰτεῖται παρ' ἐμοῦ.

ΘΕΟΙ.

25. Ἐπειδὴ καρπὸς ἐστὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ βασιλεία, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ, τρυφάτω αὐτὸς ὁ Βραχμὰν τοῦ τῆς ἀρετῆς καρποῦ, τῶν ἀγαθῶν δηλαδὴ πάντων, μὴ πειραθεὶς σωματικοῦ πόνου καὶ σκληραγωγίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

26. Καί τοι δὲ οἱ θεοὶ πολλάκις εἶπον τῷ Κουνδαδδάρᾳ ὑπὲρ πλούτου, αὐτὸς ὅμως ἐκέτευεν ὑπὲρ ἀρετῆς· οἱ δὲ θεοὶ ἐχάρησαν.

27. Καὶ χαρέντες ἔφασαν, ὥς ὁ Βραχμὰν ἀρετῆς δοχεῖον ἔσεται· ἐκ δὲ τῆς ἀρετῆς ἐντελεχείας τεύξεται.

28. Λαβὼν δὲ μετὰ χαρᾶς ὁ Κουνδαδδάρης τὴν χάριν, διελογίζετο τρόπον, ὅπως τῷ Βραχμᾶνι ἀποστροφὴ τοῦ πλούτου γενήσεται.

29. Καὶ καλέσας αὐτὸν, κατεσκληκότα ταῖς τοῦ πλούτου φροντίσι, λαβὼν ῥάκη, ἔθετο αὐτὰ παρ' αὐτῷ.

30. Ἰδὼν δ' ὁ Βραχμὰν ἐκεῖνα τὰ ῥάκη, μεγάλην ἀποστροφὴν καὶ καταφρόνησιν τῶν τοῦ κόσμου σχῶν, τοιαῦτα ἐν ἑαυτῷ ἔλεγεν·

31. « Οὗτος τοιαῦτα ἀγαθὰ οἶδε δοῦναι, οἷα οὐδεὶς ἄλλος· ἀλλὰ καὶ οὕτως, κρείττονα ἔκρινε χάριν ποιῆσαί μοι.

32. » Ὅθεν ἀφείς τὴν κακὴν καὶ καχοδότιν ἐπιθυμίαν τοῦ πλούτου, πορεύομαι ἐπὶ τὴν ἔρημον εἰς πρᾶξιν ἀρετῆς.

33. » Ὅστις γὰρ καταφρονῶν τῆς ἀρετῆς, μοχθεῖ εἰς κτήσιν πλούτου, οὗτος ὅμοιός ἐστι τῷ διψῶντι, ὃς ἀφείς τὴν

θάλασσαν, θέει εἰς τὴν πεδιάδα, ἢ ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου φαίνεται, ὅτι κυμαίνει, ὡς θάλασσα.

34. » Ἐμβρόντητοί εἰσι τῇ τύχῃ, καὶ κακῶς καὶ δυστυχῶς ἔχουσιν, οἱ λέγοντες, ὡς οὔτε τὸ μὴ πεπρωμένον ἐκτελείται, οὔτε τοῦ πεπρωμένου ἀνατροπὴ γίνεται.

35. » Ὅστις πρότερον ἔπραξεν ἀρετὴν, οὗτος εὕρισκει μετὰ ταῦτα πλοῦτον· ὅστις δ' οὐκ ἔπραξε, πόθεν τούτῳ πλοῦτος ;

36. » Ἄπας πόνος ἐστὶ μάταιος, ὥ ἐναντία ἐστὶν ἡ τύχη· πόνου δ' ὄντος καὶ ἐν κόσμῳ τῷ ἀτυχεῖ ἀνθρώπῳ, διὰ τί μισεῖ τὴν ἐν ἐρήμῳ σκληραγωγίαν ; (μισητὴ ἡ ἐν ἐρήμῳ σκληραγωγία ;)

37. » Ἐναντίας οὔσης τῆς τύχης, καὶ ἀνωφελοῦς τῆς φερεπονίας, οὐκ ἐστὶν ἀλλαχοῦ ἄνεσις τῷ ἐνδεεῖ καὶ ἐγκρατεῖ ἀλλ' ἢ ἐν ἐρήμῳ.

38. » Οὕτῳ δ' ἐμαυτὸν κατεργάσομαι ἄκρα ἀσκήσει καὶ σκληραγωγίᾳ, ὥστε οὐκ ἄπορος ἔσομαι, οὐδ' αἵτησιν πάλιν ποιήσομαι.

39. » Ὅσα ἀγαθὰ ζητοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις, ταῦτα πάντα εὐπόριστα γίνονται διὰ τῆς ἀσκήσεως· ἡ γὰρ ἀσκησις ἀνυπέρβλητός ἐστι.

40. » Διὰ τῆς ἀσκήσεως ἐν οὐρανῷ οἱ θεοὶ τὴν θεότητα ἐκτήσαντο· καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως οἱ ὅσιοι ἄνδρες ἄκρας τελειότητος ἔτυχον. »

ΒΗΣΜΑΣ.

41. Τοιαῦτα διανοηθεὶς ὁ Βραχμάν, λαβὼν ἐκεῖνα τὰ ῥάκη, εἰσέδου τὸ ἄλσος, καὶ ἀσκησιν εἰργάζετο δυσκατέργαστον (δυσέργαστον).

42. Καὶ πρότερον μὲν ἦν ῥιζοφάγος, καὶ καρποφάγος, ἔπειτα

δὲ φυλλοφάγος· ἀφείς δὲ τὰ φύλλα, ἀνεμοφάγος ἦν ἐπὶ πολὺ.

43. Χάριτι δὲ τοῦ Κουνδαδδάρᾳ ἐγένετο αὐτῷ τῷ φιληρέτῳ καὶ καρποφάγῳ γνῶσις τῶν ὄντων καὶ θεία φρόνησις.

44. Καὶ τάδε διανοεῖτο· « Εἰ αὐτὸς ὁ Κουνδαδδάρᾳς, ἡσθεὶς, ἐδίδω μοι πλοῦτον, ἢ βασιλείαν, ὡς ἤτησα, πῶς ἂν ἔζων ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος; »

45. Γνοὺς δὲ τὴν εὐχαριστίαν τοῦ Βραχμᾶνος ὁ μεγαλόφρων καὶ φιλόφρων Κουνδαδδάρᾳς, ἐφάνη αὐτῷ,

46. Καὶ ἀντασπασάμενος αὐτὸν, χαίρων, ἔδειξε τὴν δυσανάσχετον κατάστασιν τῶν Βασιλέων, εἰπών·

ΚΟΥΝΔΑΔΔΑΡΑΣ.

Ἰδὲ, ὦ Βραχμᾶν, τὴν κατάστασιν τῶν Βασιλέων, ἣν σὺ αἰτῶν ἤθελες πρόην.

ΒΗΣΜΑΣ.

47. Εἶδε δὲ θείῳ ὄμματι ὁ Βραχμᾶν πόρρωθεν ἀναριθμήτους Βασιλεῖς, ἐμβεδυθισμένους εἰς τὸν βορβορώδη Τάρταρον.

ΚΟΥΝΔΑΔΔΑΡΑΣ.

48. Εἰ σὺ, θεραπεύσας ἐμὲ, τοιαύτης ἐτύγχανες καταστάσεως, ὅποια χάρις ἐγένετο ἂν σοι ὑπ' ἐμοῦ;

49. Ἰδὲ πάλιν, ἰδὲ ἐκεῖνα τὰ πάθη, ὑφ' ὧν τοῦτο τὸ πᾶν περιειλημένον ἐστί, καὶ ἡ θύρα τοῦ οὐρανοῦ περικεκλεισμένη τοῖς κακούργοις καὶ κακοτρόποις.

50. Εἰ ἅπας ὁ κόσμος οὗτος προσκείμενος ἦν τῇ ἀρετῇ, ἦν ἂν ὁ μὲν οὐρανὸς πλήρης, ἡ δὲ γῆ κενή.

ΒΗΣΜΑΣ.

51. Ἐνατενίσας δ' εἶδε τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ὀργήν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ὑπερηφανίαν, τὸν φόβον, τὸν ὕπνον, τὸν φθόνον, καὶ τὴν ἀκηδίαν, ἰστάμενα περίξ τῶν ἀνθρώπων.
52. Ταῦτα δὲ πάντα τῇ προσταγῇ τῶν θεῶν ἐμποδῶν γίνονται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὑπὸ τούτων αἱ χῶραι τῶν θεῶν ἐπείργονται ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων.
53. Πесὼν δ' ὁ Βραχμὰν, προσεκίνησε τὸν Κουνδαδδάραν, καὶ ἔλεξε πρὸς αὐτὸν ἄσμενος·

ΒΡΑΧΜΑΝ.

54. Μεγάλην χάριν ἐποίησάς μοι· οἷα γὰρ ἀγαθὰ οὐδ' ἐν νῶ ἔχουσιν οἱ δοῦλοι, ταῦτα αὐτοῖς οἱ φιλόστοργοι δεσπότηαι διδόασι.
55. Καθ' ὅ,τι δ' ἠνωχλήθης, ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ νικωμένου τῇ πλεονεξίᾳ, καὶ ἀγνοοῦντος τὸ ἄκρον ἐφετὸν, συγγνώμην μοι δοῦναι ἄξιος εἶ.

ΒΗΣΜΑΣ.

56. Εἰπὼν δ' ὁ Κουνδαδδάρας, « Οὕτως ἔστω, » περιπτυστάμενος τὸν Βραχμᾶνα, ἄφαντος ἐγένετο.
57. Χάριτι δὲ τοῦ Κουνδαδδάρᾳ καὶ τῶν θεῶν κατ' ἐξοχήν, ἔτυχε τῆς θείας γνώσεως ὁ Βραχμὰν, ἐξ ἴσου βλέπων τὴν βῶλον, τὸν λίθον, καὶ τὸν χρυσόν.
58. Διὰ δὲ τῆς θείας γνώσεως τυχὼν τῆς τελειότητος, αἰθεροβατῶν, περιήρχετο, ὡς Θεὸς, πάντας τοὺς τόπους ἐν ἀνέσει.
59. Ἄμοιρος δ' ὢν παντὸς πάθους, καὶ προσκείμενος αἰεὶ τῇ θεωρίᾳ, δι' ὀλίγου χρόνου ἀπήλαυσε τῆς χώρας τοῦ Βισνοῦ.
60. Εἴρηταί σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὅ,τι ἠρώτησάς με, καὶ ὅτι ἐκ τῆς

ἀρετῆς καὶ κτήματα καὶ τρυφαὶ γίνονται, καὶ ἡ ὑψίστη
στάσις.

61. Ἴσθι οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, ὡς ἡ ἀρετὴ κρείττων ἐστὶ τοῦ
πλούτου· ἐκ γὰρ τῆς ἀρετῆς, καὶ ὁ οὐρανός, καὶ ἡ λύ-
τρωσις, καὶ ἡ χώρα τοῦ Βισνοῦ ἐπὶκτητος γίνεται.

62. Ὅστις ἐγειρόμενος περὶ τὴν ἔω, διδάσκει ταύτην τὴν
θεῖαν ἱστορίαν, οὗτος ἐνάρετος γίνεται, καὶ τῆς ἀθανασίας
τυγχάνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ ἀποστροφῆς τῶν τοῦ κόσμου.

ἸΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰ ὁ φιλόπλουτος καὶ φιλοκερδῆς οὐ τυγχάνει πλούτου ἐκ
πολλῆς φιλεργίας καὶ φιλοπονίας, τί ποιήσας, ἄνεσιν εὐ-
ρήσει;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ὡτινι ἐστὶν ἡ πρὸς πάντας ἰσότης, ἡ ἀπραγμοσύνη, ἡ
ἀληθολογία, ἡ ἀποστροφή τῶν τοῦ κόσμου, καὶ ἡ ὀρθὴ
κρίσις, οὗτος ἔχει ἄνεσιν.

3. Ταῦτα τὰ πέντε λέγουσιν οἱ σοφοὶ αἷτια τῆς ἀνέσεως·
οὗτός ἐστιν ὁ οὐρανός, καὶ ἡ λύτρωσις, καὶ ἡ ἄκρα ἡδονή.

4. Ὡτινι ἐστὶ ταῦτα, τούτου ἐν τῇ χειρὶ ἐστὶ τοῦτο τὸ πᾶν·
ὃ ἐστὶ στερεὰ θεοφροσύνη, τούτου ἐστὶν ὁ οὐρανός.

5. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν,
ὅτι δηλονότι εἴρηκεν ὁ Μανκῆς, ἀποστροφὴν ποιήσας
τῶν τοῦ κόσμου· σὺ δὲ θῆς αὐτὰ ἐν νῶ, ὦ Ἰνδδιστίρας.

6. Ὁ Μανκῆς, πλούτου ἐφιέμενος, καὶ πολλάκις ἀποτυγχά-

νων, ἡγόρασε ζεῦγος βοῶν διὰ τῶν ἐναπολειφθέντων ὀλίγων χρημάτων.

7. Φέροντες δ' οἱ βόες τὸν ζυγὸν, καὶ δαμαζόμενοι, ἔδραμον αἰφνιδίως ἐπὶ κάμηλον, καθημένην ἐν μέσῳ.

8. Ἀνασάσα δ' ἡ κάμηλος, ἄρασα κατὰ συγκυρίαν ἀμφοτέρους τοὺς ἐζευγμένους βόας, ἔφερεν αὐτοὺς δρόμῳ.

9. Ἰδὼν δ' ὁ Μανκῆς ἐκπνεύσαντας τοὺς φερομένους βιαίως βόας ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς καμήλου, ἔλεξε τὰ ἐξῆς·

10. «Καὶ εὐφρων, καὶ ἀσθενής, καὶ φιλόπονος, καὶ ἐπιδέξιος ὢν ὁ ἄνθρωπος, οὐδαμῶς δύναται πλοῦτον κτήσασθαι, ὅς οὐκ ἔστιν εἰμαρμένος.

11. »Ἰδὲ τοῦτο τὸ ἐκ τῆς τύχης συμβάν μοι δεινὸν, φιλοπόνῳ ὑπάρχοντι, καὶ τὰ πρέποντα πράττοντι!

12. »Ἄλλως μὲν τὰ πράγματα μελετῶνται ὑπὸ τῶν φιλοκτημόνων, ἄλλως δ' αὐτὰ φέρονται ὑπὸ τῆς τύχης· αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ δόξα.

13. »Οἱ ἐγκαταλείπουσιν τὰ ὄντα κτήματα, οὗτοι ἔργον δυσέργαστον πράττουσιν· ἐγὼ δὲ καὶ τὰ μὴ ὄντα ἐγκαταλιπεῖν οὐ δύναμαι.

14. »Αὕτη μου ἡ ζωὴ, τοιαύτη οὔσα, πολύπονος ἐστὶ καὶ πανάθλιος· ἀνωφελῆ γὰρ γίνονται τὰ πολλὰ καὶ διάφορα ἐπιχειρήματά μου.

15. Ὁ ὢν δυνατὸς μὲν, ἀτυχῆς δέ, οὐ τυγχάνει πλούτου· πλοῦτος δὲ φαίνεται παρὰ τοῖς εὐτυχέσιν, εἰ καὶ παῖδες, γυναῖκες, γέροντες, ἢ ἐμπαθεῖς ὑπάρχουσι, τουτέστιν, ἀδύνατοι.

16. »Ὅποῖον νεανίευμα τῶν ἐμπαθῶν, τῶν παίδων, τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν γερόντων, οἱ πλοῦτον ἔχουσι; ἐξ ἀγνοίας ἄρα ὁ ἄνθρωπος πονεῖ εἰς κτήσιν πλούτου· πᾶν ἀγαθὸν γίνεται ἐκ τῆς προτέρας ἀγαθοεργίας.

17. » Δι' ἐπώδῃς, βίας, γνώσεως, ἢ ἀνδρείας οὐ πορίζεται τὸ ἀπόριστον ὁ ἄνθρωπος· διὰ τί οὖν τοσοῦτος πόνος εἰς κτήσιν τοῦ ἀκτήτου;
18. » Εἰ ἐποίει ὁ φιλάρετος, ὅσα ποιεῖ ὁ ἄπορος μὲν, φιλόπλουτος δὲ, τίς ἂν εἴη ἐν κόσμῳ τληπαθής;
19. » Πόνος ἐν συλλογῇ χρημάτων! πόνος ἐν φυλακῇ συλλεχθέντων! πόνος (ἄχθος) ἐν τῇ ὀλέσει! πόνος (ἄχθος) ἐν τῇ ἀναλώσει! ὦ πλούτου πολυπόνου!
20. » Πολὺ τὸ διάφορον τοῦ ἐραστοῦ χρημάτων, καὶ τοῦ ἀνεράστου· ὁ μὲν γὰρ ἐραστὴς χρημάτων, κατώδυνός ἐστιν, ὁ δ' ἀνέραστος, γηθόσυνος.
21. » Ἀφιστάμενος οὖν πάσης θελήσεως τῆς καρδίας, καὶ ζῶν ἐκ τοῦ παρατυχόντος, οὐ καταθλίψω πάλιν ἑμαυτὸν ἐκ πλεονεξίας.
22. » Συζεύξας δὲ τὴν διάνοιαν (στερεὰν δὲ ποιήσας τὴν διάνοιαν) τῇ θεωρίᾳ, τοιαύτην ἀρετὴν συντόνως ἐργάσομαι, ὥστε οὐ τεύξομαι τοιαύτης ἐπιπόνου παλιγγενεσίας.
23. » Ὡ! ὀρθῶς ἔχει τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Σούκα, ἀρνησαμένου πάντα τὰ τοῦ κόσμου, καὶ ἀναχωρήσαντος εἰς τὴν ἔρημον ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας.
24. » Ἄλλος μὲν τρυφᾷ τρυφᾷ πάσας ἄλλος δὲ καταφρονεῖ αὐτῶν· ἀλλ' ἡ καταφρόνησις πάσης τρυφῆς, βελτίων ἐστὶ τῆς ἀπολαύσεως.
25. » Ὅστις, φιλήδονος ὢν, οὐ καταφρονεῖ τῶν τρυφῶν, ἵνα κορεσθῇ τῆς ἡδονῆς αὐτῶν, οὗτος ὄλλυται ἐκ τῆς ἡδονῆς.
26. » Οὐκ ἔστι τοιαύτη ἡδονὴ ἡδυτέρα ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις, οἷα ἡ ἡδονὴ τοῦ ἀρνησαμένου τὰ τοῦ κόσμου, καὶ καταφρονήσαντος πάσης τρυφῆς.
27. » Εἰδὼς τοίνυν τὸ φρόνημα ἐκείνου τοῦ Σούκα, τοῦ μεγάλου ὀσίου καὶ θεόφρονος, ἀφήσω παντελῶς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς, τὴν πηγὴν πάντων τῶν κακῶν.

28. » Οὐκ ἔστιν ἄλλος δεσμός ἐν κόσμῳ, ἀλλ' ἢ ὁ δεσμός τῆς ἐπιθυμίας· ὁ γὰρ λυτρωθεὶς τοῦ δεσμοῦ τῆς ἐπιθυμίας, οὐκ ἀναγεννᾶται ἐνταῦθα.
29. » Γινώσκω, ὦ ἐπιθυμία, τὴν ρίζαν σου· σὺ ἔχεις τὸ εἶναι ἐκ τῆς θελήσεως τῆς καρδίας· ἐγὼ μὲν δὴ οὐ ποιήσω τὴν θέλησιν τῆς καρδίας, ἐκ δὲ τούτου σὺ οὐχ ἔξεις τὸ εἶναι.
30. » Σὺ οὐκ οἶδας, τί ἐστὶ εὐκτητον, καὶ τί δύσκτητον· σὺ δυσπλήρωτος οὔσα, ὥς τὸ χάος, καταθλίβεις ἐμέ ἀεί.
31. » Σοῦ νικηθείσης, νικητὸν ἅπαν γίνεται, ὥς λέγουσιν οἱ σοφοί· ὅθεν καταδαμάσω σέ τὴν δυσνίκητον ἐχθρὰν τῆς ψυχῆς.
32. » Ὅψέ ἐγὼ ἔγνων, ὥς ἡ αὐτάρκεια μεγάλη ἀνεσίς ἐστίν· ἀπωλεσθέντος τοῦ ζεύγους τῶν βοῶν, αὐτάρκης ἔσομαι, καὶ ἐν ἀνέσει ὑπνώσομαι.
33. » Ἀνέξομαι τῶν μὴ ἀνεχομένων, οὐδὲ τρόπον ποιήσομαι κακὸν ἀντιδιδόναι· καὶ ἀποσχὼν ἀπεχθείας, μειλιχίους λόγους λέξω, μηδαμῶς φροντίζων τῆς τῶν ἄλλων κακολογίας.
34. » Σήμερον ἐγὼ εὔρηκα τὴν καταφυγὴν, δηλονότι τὴν αὐτάρκειαν, τὴν εὐθύτητα, τὴν ἀνοχήν, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ἀλήθειαν, τὴν καρτερίαν, τὴν ἰλαρότητα, καὶ τὴν πρὸς πάντας εὐσπλαγχνίαν.
35. » Ἦτε ἐν γῇ χαρὰ καὶ ἡδονή, καὶ ἡ ἐν οὐρανῷ, οὐκ ἔστιν οὐδὲ τὸ ἐκκαιδεκατημόριον τῆς ἐκ τῆς αὐταρκείας χαρᾶς καὶ ἡδονῆς.
36. » Ὡς πλεονεξία, ἐχθρὰ τῆς ἀποστροφῆς τῶν τῆς γῆς καὶ τῶν τοῦ οὐρανοῦ, ὑφ' ὧν σὺ ἀπερρίφθης, ὥς σκύβαλον, οὔτοί εἰσιν ὑπερχαρεῖς (πανευδαίμονες).
37. Ἀφείς ἔγωγε τὴν ἐπιθυμίαν, τὸν φόβον, τὸν θυμὸν, τὴν ἐχθραν, τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὸν φθόνον, εἰσδύσομαι εἰς τὸ Θεῖον, ὥς εἰς ψυχρὰν δεξαμενὴν ἐν ὥρᾳ θέρους.

- 38.» Ἄνευ τοῦ ἀφεῖνχι ταῦτα τὰ πάθη, οὐχ εὕρισκει ἄνεσιν ὁ ἄνθρωπος· οὐχ εὕρισκει τὸ ὑψιστον Θεῖον, οὐδὲ γίνεται ἄφοβος, καὶ ἰλαρός· ἀφείς πάντα, ἐν ἀνέσει ἔσται.
- 39.» Ὅταν ἀπείρξω τὴν ἐξιοῦσαν ἐπιθυμίαν ἐκ τῆς καρδίας, τότε τυγχάνω τοῦ Θεοῦ· τοῦτό ἐστιν ἡ θεία φρόνησις, καὶ ἡ θεωρία· τοῦτο μόνον ἀρκεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν περιττὰ.
40. Ἀφείς πᾶσαν τρυφήν, καὶ καθείρξας τὴν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐντεύξομαι τῷ ὑψίστῳ Θεῷ, οὗ ἐπιθυμοῦσιν οἱ λυτρώσεως ἐφιέμενοι.
- 41.» Νικήσας τὴν ἐπιθυμίαν τὴν φυσικὴν καὶ μεγάλην ἐχθρὰν τῆς ψυχῆς, τεύξομαι τοῦ ὑψίστου Θεοῦ. Ἀπὸ τῆς σήμερον ἐγὼ εἰμι ἐν ἀνέσει. »

ΒΗΣΜΑΣ.

42. Οὕτως ὁ Μανκῆς ἔσχε τὴν ἀποστροφὴν τῶν τοῦ κόσμου. ἀπολεσθέντων τῶν βοῶν· καὶ ἀφείς πᾶσαν ἐπιθυμίαν, ἔτυχε τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
43. Ὅταν γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἀφῇ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, τὴν οὔσαν ἐν καρδίᾳ, τότε τυγχάνει τῆς ἀθανασίας· ἐνταῦθα οὐδεμία ἀμφιβολία.
44. Ὁ Μανκῆς, ἐνθυμούμενος τὸν ὀλεθρον τῶν μετὰ πόνου κτηθέντων βοῶν, κατεφρόνησε τῶν τοῦ κόσμου, καὶ ἀνέραςτος ὢν πάσης τρυφῆς, εἰργάσατο ἀρετὴν, τὴν φέρουσαν τὰ ἐπίγεια καὶ οὐράνια ἀγαθὰ.
45. Διὰ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἔτυχε μετὰ ταῦτα τῆς μονίμου χώρας τοῦ Βισνοῦ, ἣτις ἐπικτήτος γίνεται διὰ τῆς ἐκ τῆς ἀρετῆς αὐτογνωσίας. Τί δὲ δύσκητον τοῖς μεγαλόφροσιν ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ μιμήσεως ἀγαθῶν ἔργων.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ ἐγκρατέστατε Πάτερ, τίς ἐστὶν ἡ ἀρίστη ὁδὸς; τῷ πράττοντι τὰ ἀγαθὰ ἔργα, ἢ ἐκ προσαγῆς τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς, ἢ οἴκοθεν διὰ πόνου καὶ προθυμίας;
2. Ἡ ὁδὸς τῆς ἐγκρατείας ἐστὶν ἀρίστη; ἢ ἡ ὁδὸς τῆς πράξεως τῶν νομίμων καὶ ἐθίμων; ἢ ἡ ὁδὸς τῆς θεογνωσίας καὶ θεωρίας;

ΒΗΣΜΑΣ.

3. Ἦτις ὀρθὴ κρίσις τοῦ νοῦς γίνεται διὰ πολλῶν γεννήσεων, διὰ ταύτης οἱ ἄνθρωποι μένουσιν ἐπὶ τῶν οἰκείων ἐθίμων καὶ νομίμων, καὶ ἔπειτα ἀπολαύουσι τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
4. Ἀκούομεν, ὡς ὁ προφητὰναξ Ναχούσσας, ὁ προγενέστερος τῶν προγόνων, ἠρώτησε τὸν ἐγκρατῆ καὶ φιλόσοφον Βοδδέαν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

5. Τί ἠρώτησεν ὁ μέγας Βασιλεὺς; καὶ τί ἀπεκρίνατο ὁ μεγαλόνους Βοδδέας; ἢ πῶς ἀποστροφὴν (ἀπόγνωσιν) τῶν τοῦ κόσμου ἐποίησεν; εἰπέ μοι, ὦ ἐγκρατέστατε.

ΒΗΣΜΑΣ.

6. Ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν λέγουσιν, ὅτι δηλονότι ἠρώτησεν ὁ Βασιλεὺς Ναχούσσας τὸν ἐγκρατῆ καὶ ὄσιον Βοδδέαν.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

7. Ποίαν ὁδηγίαν νοὸς σχῶν, οἰκεῖς τὸν κόσμον, ὡς ἄϋλος, ἀνέραςτος ὢν πάσης τρυφῆς; εἰπέ μοι, ὦ ὅσιε.

ΒΟΔΔΕΑΣ.

8. Ἐξ οὗτοι ἐγένοντο ἐμοὶ διδάσκαλοι· ἡ Πιγγαλὰ, ὁ Ἀετὸς, ὁ Ὀφίς, ἡ Μέλισσα, ὁ Βελοποιὸς, καὶ ἡ Νεάνις.

9. Ἡ πόρνη Πιγγαλὰ, προσδοκῶσα τὴν ἔλευσιν τοῦ ἐρωμένου ἐν ῥητῇ ὥρᾳ, ἀπέτυχε· λίαν δὲ καμουῖσα καὶ θλιβεῖσα ἐκ τούτου, σῶφρων ἐγένετο, εἰποῦσα·

10. «Τὸ μὲν προσδοκᾶν μεγάλη ἐστὶ θλίψις, τὸ δὲ μὴ προσδοκᾶν μεγάλη ἄνεσις.» ἡ Πιγγαλὰ, ἀφεῖσα τὴν προσδοκίαν, ἡδέως ὑπνώττει.

11. Τὸν Ἀετὸν, ἔχοντα κρέας ἐν στόματι, ἰδόντες οἱ λοιποὶ, ἠνώχλουν, καὶ κατένυττον αὐτόν· ἀφείς δὲ τὸ κρέας, ἀνενόχλητος ἦν.

12. Ἡ ἔγερσις τοῦ οἴκου οὐ γίνεται εἰς ἄνεσιν, ἀλλ' εἰς θλίψιν· ὁ Ὀφίς, εἰσδὺς εἰς τρώγλην, ποιηθεῖσαν ὑπ' ἄλλου, ἀναπαύεται.

13. Καθὼς ἡ Μέλισσα τὸ μέλι συλλέγει ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων ἀνθέων, οὕτω καὶ ὁ φρόνιμος συλλέγει τὸ ἐξάίρετον καὶ ἄριστον ἐκ πολλῶν σπουδαίων ἀνδρῶν, καὶ ἐπιστημονικῶν βίβλων.

14. Βελοποιὸς τις ἔχων τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς τὴν βελοποιίαν, οὐκ ἤσθετο τὸν Βασιλέα, διαβάντα πλησίον μετὰ κρότου πολλοῦ καὶ μεγάλης παρατάξεως.

15. Ἐκ μὲν πολλῶν ὁμιλίας ἕρις ἀναγκαίως καὶ μάχη γίνεται, ἐκ δὲ δυοῖν ὁμιλίας συνδιάλεξις· ἔστω (διαγέτω) οὖν ὁ φιλήσυχος μόνος, μιμούμενος τὴν Νεάνιδα ἐκείνην, ἢ συντρίψασα τὰ πολλὰ περικάρπια διὰ τὸν κρότον, ὃν

ἐποίουν συγκρουόμενα, ὅτε ἔπτισσε τὴν ὄρυζαν ἐν ὄλμῳ, ἀφῆκε μόνον ἓν.

46. Τούτων ἐγὼ τὰ ἔργα ἐμιμήθην ἀκριβῶς· ἀφείς δὲ πᾶσαν ἐπιθυμίαν καὶ τρυφήν, διάγω ἐν κόσμῳ, ὡς ἄϋλος.

ΒΗΣΜΑΣ.

47. Οὕτως εἰπὼν ὁ Βραχμὰν Βοδδέας τῷ μεγάλῳ Βασιλεῖ Ναχούσσα, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἀσκητήριον· ὁ δὲ Βασίλειος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν.

48. Γίνωσκε, ὦ μέγα Βασιλεῦ, ὡς οἱ ἐφιέμενοι τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, μιμηταὶ γίνονται τῶν τοῦ διδασκάλου ἀγαθῶν ἔργων· οὕτως ὁ Βοδδέας, διάγων ἐν ἀνέσει, ἔτυχε τῆς αἰδίου χώρας τοῦ ὑψίστου Θείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ φρονήσεως.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἀπάντων τῶν κτημάτων τί ἐστὶν ἀνώτερον; ταύτην μου τὴν ἀπορίαν λύσαι ἄξιός εἰ, ὦ Πάτερ.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οὐκ ἔστι κτῆσις ἄλλη μείζων τῆς φρονήσεως· ὁ γὰρ ἐχέφρων ἄνεσιν εὐρίσκει καὶ τούτῳ καὶ τῷ μέλλοντι βίῳ.

3. Διὰ τῆς φρονήσεως ἔτυχε τῆς θείας λήξεως (τῆς ἀθανασίας) ὁ Βαλῆς, μετὰ τὴν στέρησιν τῆς βασιλείας, ὅτε Πραχλάδας καὶ ὁ Ναμουσῆς, καὶ ὁ Μανκῆς· τί οὖν ἄλλο ταύτης ἀνώτερον;

4. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διά-

λογον τοῦ Ἰνδρα καὶ τοῦ Βραχμᾶνος Κασσέπα· σὺ δὲ
θὲς τοῦτον ἐν νῶ, ὦ Ἰνδδιστίρα.

5. Πλούσιός τις ἐκ τῆς Βαῖσσαϊκῆς φυλῆς, μαινόμενος τῶ
πλούτῳ ἔρριψε κατὰ γῆς διὰ τῆς ἐλασίας τῆς ἀμάξης
Βραχμᾶνα, Κασσέπαν τοῦνομα, πεζῇ βαδίζοντα.

6. Λίαν δὲ δεινοπαθῶν καὶ στένων ὁ Βραχμᾶν, ἔλεξε τάδε
ἐξ ἀπογνώσεως· « Τεθνήξομαι· τί γὰρ ὄφελος ζωῆς ἐμοί,
ἀθλίῳ ὄντι ἐν κόσμῳ ; »

7. Ἐπιστάς δ' ὁ Ἰνδρας ἐν σχήματι Κυνολύκου, ἐνουθέτει
αὐτὸν τὸν τάλανα, δύσθυμον (μικρόψυχον) ὄντα, καὶ
γνώμην θανάτου ἔχοντα.

ΚΥΝΟΛΥΚΟΣ.

8. Ὅτε ἡ γνώμη σου κλίνει εἰς τὸ οἰκεῖον κακὸν, τοὔτέστιν
εἰς τὴν αὐτοφονίαν, διὰ τί θλίψιν ἔχεις διὰ τὸ ὑπ' ἄλλου
γενόμενόν σοι κακὸν, τουτέστι διὰ τὴν ἀτιμίαν ;

9. Ὅτε δὲ οὐκ ἀγαπᾷς ἐκ ψυχῆς τὰ ὑπ' ἄλλων γινόμενά σοι
κακὰ, ἔκκλιναι ἀπὸ τῶν πρὸς ἄλλους γινομένων κακῶν.

10. Ὅ,τι ἔπραξέ τις ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει, τοῦτο ἀναμ-
φιβόλως ἀπολαμβάνει ἐν τῇ ἐνεστώσῃ· διὰ τί οὖν, ἀνόη-
τε θλίβῃ, ὡς πάσχων ὑπ' ἄλλου ;

11. Σὺ πολλὰ πάθη πάσχεις καθ' ἐκάστην· διὰ τί οὖν λυπῇ
ματαίως διὰ ταύτην τὴν ἀτιμίαν ; ἡ ἀρετὴ ἐστὶ τὸ
ἀπαλλακτικὸν (ἢ θεράπεια) τῶν δεινῶν· διὰ τί οὖν οὐ
πράττεις ἀρετὴν ;

12. Οἱ οὐ δύνανται ἀρετὴν πράξαι ἐνταῦθα, ὡς ἡμεῖς τὰ
ἄλογα ζῶα, οὗτοι ἄχθονται, καὶ λυποῦνται· σὺ δὲ δυ-
νατὸς ὢν εἰς πράξιν ἀρετῆς, διὰ τί μωραίνεις ;

13. Οἱ πλεονέκται ἀγαπῶσι καὶ πλουσίους καὶ πλοῦτον· τῶ
δ' ἔχοντι ἄφθιτον θησαυρὸν, τὴν αὐτάρκειαν, τίς χρεῖα
πλουσίου, ἢ πλούτου ;

14. Οἷα ἄνεσις ἐστὶ τοῖς μὴ ἔχουσιν ἔφεςιν πλούτου, καὶ ἱλαροῖς οὖσι τὴν ψυχὴν, πόθεν τοιαύτη τοῖς ἐφιεμένοις πλούτου, καὶ τῇδε κακείσε θεοῖσιν ;
15. Ὁ ἐρασιχρήματος οὐδαμῶς κορέννυται, εἰ καὶ κτήσαιο πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ ἀγαθὰ πάντα· τίς οὖν ἄνεσις ἐκ κτήσεως πλούτου ;
16. Οἱ λέγοντες· « οὗτός ἐστιν ὁ ἐμὸς φίλος, οὗτος ὁ ἐμὸς υἱός, αὕτη ἡ ἐμὴ μήτηρ, » ἀφιέντες ταῦτα πάντα ἐξαίφνης, πορεύονται εἰς τὸν φρικτὸν οἶκον τοῦ ἄδου.
17. Ἄνευ μὲν πλούτου ἀρετὴ γίνεται· ἄνευ δὲ ἀρετῆς πλοῦτος οὐ γίνεται· ἄφες οὖν τὴν ἔφесιν τοῦ πλούτου, ὅς ὑπεξούσιός ἐστι τῇ ἀρετῇ.
18. Ἡ μὲν φιλοχρηματία μέγα κακὸν ἐστίν· ἡ δὲ κτήσις τῶν χρημάτων μεῖζον, ἡ δὲ στέρησις, μέγιστον.
19. Ὁ προσκείμενος τῇ χρηματολογίᾳ, οὐχ εὕρισκει ἀγαθόν· ἡ γὰρ πολλὴ χρηματολογία αὐξάνει τὴν παράνοιαν.
20. Ἐκ τυράννου, ἐξ ὕδατος, ἐκ πυρός, ἐκ κλέπτου, καὶ ἐκ τῶν οἰκείων φόβος ἐστὶν ἀεὶ τοῖς ἔχουσι πλοῦτον, καθὼς τοῖς ἔχουσι πνοὴν ἐκ τοῦ θανάτου.
21. Καθὼς τὸ κρέας καταβροχθίζεται ἐν μὲν ὕδατι ὑπὸ τῶν ἰχθύων, ἐν δὲ γῇ ὑπὸ τῶν θηρίων, ἐν δ' αἰθέρι ὑπὸ τῶν ὀρνίθων, οὕτω καὶ ὁ πλούσιος πανταχοῦ.
22. Ὁ μὲν πτωχὸς ἐπιθυμεῖ πλούτου, ὁ δὲ πλούσιος βασιλείας, ὁ δὲ Βασιλεὺς αὐτοκρατορίας, ὁ δ' αὐτοκράτωρ οἰκουμενικῆς βασιλείας·
23. Ὁ δ' οἰκουμενικὸς Βασιλεὺς ἐπιθυμεῖ τῆς στάσεως τοῦ Ἰνδρα, ὁ δ' Ἰνδρας τῆς τοῦ Βραχμᾶ, καὶ οὕτως ἀνωτέρας, καὶ ἀνωτέρας·
24. Τέλος γὰρ οὐκ ἔστι τῆς πλεονεξίας, καὶ οὐδεὶς ἀφίκετο εἰς τὸ τέλος αὐτῆς· ἄφες οὖν ταύτην τὴν ἀτελεύτητον καὶ δυσπλήρωτον πλεονεξίαν.

25. Ἡ πλεονεξία οὐ κατασβέννυται ἐκ κτήσεως πολλῶν χρημάτων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνακαίει, καθὼς τὸ πῦρ ἐκ ξύλων.
26. Καθὼς τὰ ἐν ὕπνῳ κτηθέντα ἐν βραχεὶ φέρουσι χαρὰν, οὕτω καὶ τὰ χρήματα καὶ κτήματα τῶν ἀνθρώπων.
27. Τὰ εὐτυχήματα βραχυτελῆ εἰσι, καθὼς τὰ ἐξ ἀνέμου ἀνιστάμενα κύματα τῆς θαλάσσης· καὶ οὐδεὶς ἂν ἀναπαυθεῖν ἐν αὐτοῖς, καθὼς οὐδ' ἐν σκιαῖς δένδρων, ἐν οἷς ἐμφωλεύουσι δράκοντες.
28. (1).
29. Οἱ φιλήδονοι, ὧς Βραχμὰν, πλοῦτον ζητοῦσιν· οἱ δ' ἐχέφρονες ἐγκαταλείπουσι καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὰς τρυφάς.
30. Ἡ ἔφεσις τοῦ πλούτου ὀλιγωρεῖται ὑπὸ τῶν σοφῶν, ὡς οὔσα τροφὸς μεγάλων δεινῶν· ὅστις δ' αὐτάρκης ἐστὶ καὶ μένει ἐν τοῖς ἰδίῳ ἐθίμοις, οὗτος ὑπερχαίρει ἐν οὐρανῳ.
31. Ἡ ὁ ἄνθρωπος ἀφίησι τὸν πλοῦτον, καὶ ἀπέρχεται, ἢ ὁ πλοῦτος τὸν ἄνθρωπον· πάντως γε τὸ ἐν ἀφίησι θάτερον, ἢ πρότερον ἢ ὕστερον· τίς οὖν ὠφέλεια ἐκ τῆς τοῦ πλούτου δίψης;
32. Ἡ φειδῶ, ὁ φθόνος, ἡ ὑπόκρισις, ὁ θυμὸς, ἡ πλεονεξία, ὁ φόβος, ἡ ὑπερηφανία, ταῦτα πάντα τὰ δεινὰ γεννῶνται τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τοῦ πλούτου, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.
33. Πῶς ἀξιοῖς ἐκλιπεῖν τὸ ζῆν διὰ πλοῦτον, ὅς πολλα κακὰ ἔχει, καὶ ὑπὸ πολλῶν σοφῶν κατηγορεῖται;
34. Οἱ σοφοὶ ψέγουσι τὴν αὐτοφονίαν καὶ εὐτελοῦς καὶ τριβολιμαίου ἀνθρώπου, πολλῷ μᾶλλον Βραχμᾶνος καὶ θεολόγου.
35. Βεθυθισμένος ἐν ἀγνοίᾳ, ὡς ἐν ὕπνῳ, ἔνθα φαίνονται καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ, διὰ πολλοῦ ὑπνώττεις, ἀσύνετε· ἀνάνηψον νῦν!

(1) Τὸ δίστιχον τοῦτο λείπει ἐν τῷ χειρογράφῳ.

36. Εἴτις, τυχὼν βραχμανικῆς φύσεως διὰ πολλῆς σκληραγωγίας, οὐκ ἐλευθεροῖ ἑαυτὸν ἐκ τοῦ κόσμου, οὗτος ἡπατημένος ἐστί.
37. ὦ ! πόσα ἀγαθὰ ἔχουσιν οἱ ἔχοντες χεῖρας ! ἡμῖν μὲν οὖν τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἔφεσις ἐστὶ χειρῶν, ὥς σοὶ αὐτῷ ἔφεσις πλούτου.
38. Ἡμεῖς τὰ ἄλογα ζῶα οὐ δυνάμεθα ἐξαγαγεῖν τὰς ἐμπεπηγείας ἀκάνθας, ὥς μὴ ἔχοντα χεῖρας, οὐδ' ἀπαλλαγὴν ποιῆσαι τῶν θλιβόντων τὸ ἡμέτερον σῶμα ζωῦφιων.
39. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἐγὼ οὐκ ἐφίεμαι αὐτοφόνος γενέσθαι, μήπως ἐκ τῆς αὐτοφονίας μεταπέσω εἰς ἄλλην φύσιν, μᾶλλον κακὴν καὶ μοχθηράν.
40. Σὺ οὐ πέφυκας οὔτε χοῖρος, οὔτε κυνόλυκος, οὔτε σκώληξ, οὔτε μῦς, οὔτε ὄφις, οὔτε βάτραχος, οὔτ' ἄλλης τινος ἐλαχίστης φύσεως.
41. Πανευδαίμων σὺ εἶ, ὦ Κασσέπα, ὅταν βλέπω, ὥς ἄλλοι μὲν τυφλοὶ, κωφοὶ, ἀνάπηροι, ὀρφανοὶ, καὶ ἐμπαθεῖς εἰσι, σὺ δὲ ὁλομελὴς καὶ ὑγιής.
42. Διὰ ταύτην οὖν τὴν εὐτυχίαν ἄξιός εἰ σφόδρα ἐπαινεῖσθαι, μάλιστα δὲ, διότι εἶ Βραχμάν, ἀνώτερος πάντων τῶν ἄλλων τῇ τάξει.
43. Εἰ μὲν δὴ ἀκούεις τῶν ἐμῶν λόγων, καὶ πιστεύεις αὐτοῖς, φρόντισον περὶ κτήσεως ἀρετῆς· οὐ γὰρ δεῖ γενέσθαι αὐτόχειρα.
44. Εἰ δ' οὐκ ἔσται σοὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν, μετερχομένῳ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἔστι σαχυολογία, καρπολογία, ἢ ῥίζαι, καὶ λάχανα τῆς γῆς εὐκτητα ;
45. Οὗτινος ἡ ἀρετὴ οὐ φθίνει, ὅταν ζῇ καὶ ἐκ σταχυολογίας, οὗτος νομιζέσθω πλούσιος· οἱ γὰρ ἀγαθοὶ καὶ σπουδαῖοι πλοῦτον ἔχουσι τὴν ἀρετὴν.
46. Περὶ πολλοῦ δὲ ποιοῦ τὴν τῶν Βεδῶν ἀνάγνωσιν, τὴν

- πυρολχτρείαν τὴν παρθενίαν, τὴν ἄσκησιν, τὸ μὴ κλέπτειν, τὸ μὴ συκοφντεῖν, καὶ τὸ ἀνεξίκαχεῖν.
47. Ἄφες τὴν ψευδολογίαν, τὴν ζωοκτονίαν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν σκολιότητα, τὴν ἀσέβειαν, τὴν ὑπερηφανίαν, τὴν ἔριν, καὶ τὰς τρυφάς.
48. Πολυπόθητός ἐστιν ὁ πλοῦτος τοῖς προσέχουσι τὸν νοῦν ταῖς ἡδοναῖς· τοῖς δὲ σοφοῖς ἀνδράσι καὶ ἀνεράστοις τρυφῶν, τί δεῖ πλούτου;
49. Εἰ δὲ, φιλήδονος ὢν, οὐ δύνασαι ὅλως παραλιπεῖν τὰς ἡδονάς, ἄφες τὴν κοινωνίαν αὐτῶν· ὁ γὰρ ἐν σκότει ὢν, ἀσφαλέστερός ἐστι τοῦ τυφλοῦ.
50. Οὐδαμῶς ἔρως γίνεται τῷ μὴ ἔχοντι κοινωνίαν τῶν τρυφῶν· ὁ γὰρ ἔρως γίνεται ἐκ τῆς ὁράσεως, ἀφῆς, ὀσφρῆσεως, καὶ ἀκοῆς.
51. Σὺ οὐδέποτε μέμνησαι τῆς γεύσεως τοῦ οἴνου καὶ τοῦ κρέατος, διότι ἄγευστος εἶ· τούτων ὅμως οὐδὲν ἂν εἴη ἄλλο ἡδύτερον.
52. Καὶ ὅσα δ' ἄλλα γευστά εἰσιν ἐν πορρώτάτοις τόποις, τούτων οὐδεμίαν ἐνθύμησιν ἔχεις, ἐπεὶ ἄγευστος εἶ.
53. Ἐκ τῆς ἐγκρατείας πασῶν τῶν αἰσθήσεων ὁ ἄνθρωπος μεγάλην ἄνεσιν εὐρίσκει καὶ ἀνάπαυσιν.
54. Ὅσον δ' ἀπέχει, καὶ ἔφεσιν οὐκ ἔχει τῶν πιπτόντων ὑπὸ τὰς αἰσθήσεις, τοσοῦτον ἄκρως ἀναπαύεται.
55. Ὅσον δ' ἀπέχει, καὶ φυλάττεται, τοσοῦτον τῶν δεινῶν ἀπαλλάττεται· ἐκ γὰρ τῆς ἀποχῆς καὶ ἀποστροφῆς οὐδὲ μικρόν τι δεινὸν ἔχει.
56. Ἀφεῖς οὖν τὰς δυσapaλλάκτους καὶ φαρμάκῳ κεχραμμένας τρυφάς, κάθειρξον ἐν τῇ καρδίᾳ τὰς τῶν αἰσθήσεων ἐνεργείας, καθὼς τὰς ὄρνεις ἐν τῇ κύρτῃ.
57. Ἐκ γὰρ τῶν χαλιναγωγηθειτῶν αἰσθήσεων ὁ ἄνθρωπος

τέρπεται, καθὼς ὁ διψῶν ἐκ τῶν ψυχρῶν ναμάτων, καὶ βλέπει ἑαυτὸν μὲν ἐν τῷ παντὶ, τὸ δὲ πᾶν ἐν ἑαυτῷ.

58. Ἐγκλειςον πάσας τὰς αἰσθήσεις ἐν τῇ διανοίᾳ, τὴν δὲ διάνοιαν ἐν τῷ νοῦ· τὸν δὲ νοῦν ἀνάγαγε εἰς τὸ ὑψιστον Θεῖον.

59. Θεὶς οὖν ἀκλόνητον τὸν νοῦν ἐν τῷ ὑψίστῳ Θείῳ, ταχέως εὐρήσεις ἀνάπαυσιν, καθὼς κατὰσβεςιν τὸ ἄνευ ξύλων πῦρ.

60. Εἰ δ' οὐ δύνῃ ἐννοῆσαι τὸ νοερὸν καὶ ἄϋλον Θεῖον, θές ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἐν ὕλῃ Θεὸν καθ' ἣν ἂν θέλῃς μορφήν.

61. Οἵτινες θεωροῦσι τῷ νοῦ τὸν Θεὸν, τὸν ποιητὴν, καὶ μέγαν ἡγεμόνα τοῦ παντός, τούτοις φόβος οὐκ ἔστι.

ΒΗΣΜΑΣ.

62. Ἀκούσας τούτων πάντων τῶν λόγων τοῦ Κυνολύκου ἐκεῖνος ὁ Βραχμᾶν, εἶπε, θαυμάζων·

ΒΡΑΧΜΑΝ.

Εἰπέ μοι, ὦ μεγαλόνοε, τίς εἶ; Βισνοῦς; ἢ Ἰνδρας; ἢ Σίβας;

ΚΥΝΟΛΥΚΟΣ.

63. Ἐγὼ εἰμι ὁ Ἰνδρας· παρεγενόμην δ' ἐνθάδε διὰ χάριν σου· ἀφείς οὖν τὴν πλεονεξίαν, ἀνάστα, καὶ ἐργάζου τὰ τῆς ἀρετῆς.

ΒΗΣΜΑΣ.

64. Οὕτω νουθετήσας ἐκεῖνον τὸν Βραχμᾶνα ὁ Ἰνδρας, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δὲ Κασσέπας πράξας, ὡς ἤκουσεν, ἔτυχε τῆς λυτρώσεως.

65. Πασῶν ἄρα τῶν κτήσεων ἢ κτῆσις τῆς φρονήσεως κρείττων λέγεται· ὁ γὰρ ἐχέφρων ἄνεσιν εὕρίσκει καὶ τούτῳ καὶ τῷ μέλλοντι βίῳ.

66: (1).

67. Προσκυνῶ ἐκεῖνον τὸν ἀίδιον, τὸν ἄποιον, τὸν ἄϋλον, τὸν αὐτόπτην τῶν πράξεων τῶν τριῶν κόσμων, τὸν ἡγεμόνα τοῦ Παντός, καὶ ἀπαλλάττοντα τὸν φόβον τῶν παθῶν τῆς παλιγγενεσίας.

68. Ὁ Ἴνδρας μορφὴν λαβὼν κυνολύκου, ἦλθε νουθετήσων τὸν Βραχμᾶνα, τὸν πεπτωκότα καθ' ὁδὸν, καὶ τεθλιμμένον διὰ τὴν ἀτιμίαν, καὶ ἀμετάτρεπτον γνώμην θανάτου πεποιηκότα· τῶν γὰρ μεγαλόφρων μεγάλη χάρις γίνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ.

Περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ κόσμου.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Τοῦ χρόνου τούτου παρερχομένου καὶ πάντα τὰ ὄντα καταδαμάζοντος, εἶπέ μοι, ὦ Πάτερ, « ποῖόν ἐστι τὸ ἄκρον ἀγαθόν; καὶ τί ποιητέον; »

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Τοῦτο λέγεται τὸ ἄκρον ἀγαθόν, ἢ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία, ἢ τῶν αἰσθήσεων χαλιναγωγία, καὶ τὸ φρονεῖν, ὡς πάντα μάταιά ἐστι, καὶ πρόσκαιρα.

3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν λόγον, τὸν διάλογον πατρὸς καὶ υἱοῦ· σὺ δὲ θές αὐτὸν ἐν νῷ, ὦ Ἰνδδιστίρα.

4. Βραχμᾶνός τινος υἱὸς ἐχέφρων, Μεδδαβῆς τοῦνομα, ἠρώ-

(1) Λεῖπει ἐν τῷ χειρογράφῳ.

τησε τὸν ἐκυτοῦ πατέρα, προσκείμενον τῇ ἀναγνώσει καὶ διδάζει τῶν τῆς Βέδας.

ΥΙΟΣ.

5. Ἐπειδὴ ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων φθίνει ταχέως, τί ποιήσκειεν ἂν ὁ φρόνιμος, καὶ ἐφιέμενος τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ; τοῦτό μοι εὐθέως εἶπε, ὦ Πάτερ, ἵνα μεγάλην ἀρετὴν ἐργάσωμαι.

ΠΑΤΗΡ.

6. Ὁ ἄνθρωπος πρῶτον μὲν ἐν παιδικῇ τῇ ἡλικίᾳ, παρθένος ὢν, μαθέτω τὰς Βέδας· εἶτα δὲ γυναῖκα γημάτω, καὶ τεκνοποιησάτω, διὰ χοᾶς, καὶ μνημόσυνα τῶν προπατόρων, σπονδὰς τῷ πυρὶ ποιῶν καὶ θυσίας, κατὰ τὸν νόμον· τελευταῖον δὲ εἰς ἔρημον ἀναχωρησάτω, καὶ ὁσίως ζήτω.

ΥΙΟΣ.

7. Ἀνχιρουμένου μὲν τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ θανάτου, περικυκλουμένου δὲ ὑπὸ τοῦ γήρατος, καὶ ὑπὸ τῶν παθῶν κατατηκομένου, διὰ τί λαλεῖς, ὡς ἀσφαλῆς, καὶ ἀκίνδυνος;
8. Ὅτε κατὰ πάντα τρόπον ἀπαλλαγὴ οὐκ ἔστι τοῦ θανεῖν, πῶς ἂν ἐγὼ ἀναμείναιμι (προσμείναιμι), ὅς εἰμι ἐνειλημένος, ὥσπερ ἐν δικτύῳ;
9. Ἐκάστου ἡμερονυκτίου παρερχομένου, βραχυτέρα ἡ ζωὴ γίνεται· τίς καρτερίαν ἔξει, ὢν ἐν βραχεῖ βίῳ, ὡς ὁ ἰχθὺς ἐν ὀλίγῳ ὕδατι;
10. Πόθεν, ὦ πάτερ, μακρότης ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ὅτε καθ' ὥραν φθίνει ἐκ τῆς ταχείας φορᾶς τοῦ ἄρματος τοῦ ἡλίου;
11. Καθ' ἐκάστην στιγμὴν τὸ σῶμα τοῦτο, φθινον, οὐ φαί-

- νεται, καθὼς ἢ μὴ ὀπτῇ στάμνος, ἔχουσα ἔνδον ὕδωρ· ὅταν δὲ διαλυθῇ, τότε φαίνεται.
12. Οὐκ ἔστιν ἄλλος ἀναίσθητος οὕτως, ὡς ὁ ἔχων ἐλπίδα σταθεράν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ ἔστιν ἄστατος, ὡς τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ εὐκινήτου φύλλου τοῦ δένδρου Πιππάλα.
13. Ἄμα τῇ γεννήσει παρακολουθεῖ τῷ ἀνθρώπῳ ὅ,τε θάνατος καὶ τὸ γῆρας· καὶ ἀμφοτέροις τούτοις ὑπόκεινται κινητὰ καὶ ἀκίνητα πάντα.
14. Τίς οὖν, βλέπων τὰ τοῦ κόσμου ἄστατα, πεποίθησιν ἔχειν θέλει εἰς τὰ κτήματα, ἢ εἰς τὸ οἰκεῖον σῶμα;
15. Καί περ ἀφισταμένην, γίνωσκε παρισταμένην τὴν φθοράν, ἐπειδὴ μέλλει γεννήσεσθαι· καὶ ὁ παρὼν γὰρ χρόνος, πρότερον ἦν ἀπών.
16. Ὁ θάνατος πλησιέστερα ἔρχεται καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐπὶ τὰ πνοὴν ἔχοντα, καθὼς καθ' ἕκαστον βῆμα ἐπὶ τὸν κατάδικον, τὸν ἀγόμενον εἰς τὸν τῆς καταδίκης τόπον.
17. Ἀνιστάμενος ὁ ἄνθρωπος ἐκάστοτε, τοῦτο διανοεῖσθω· « Τίς ἄρα κίνδυνος ἐπικρεμáμενος, σήμερον πεσεῖται; θάνατος; ἢ νόσος; ἢ ἄλλο τι δεινόν; »
18. Ἐγὼ οὐ βλέπω ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, ὡς ὁ γεννηθεὶς οὐ τεθνήξεται· οὕτω δὲ βεβαιωθεὶς ὁ ἄνθρωπος, πῶς ἂν εἴη ἀσφαλής;
19. Οὔτε τὰ πάθη τοῦ σώματος, οὔτε ὁ θάνατος προσμένουσι τὴν κτῆσιν τῆς ἀρετῆς· ἐν ὧσιν οὖν ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύναμιν, ἐργαζέσθω τὰ τῆς ἀρετῆς.
20. Καὶ παῖς ὢν ὁ ἄνθρωπος, ποιείτω τὰ τῆς ἀρετῆς· ἡ γὰρ ζωὴ πρόσκαιρος· φόβος γάρ ἐστιν αἰεὶ τοῦ συμπτώματος τοῦ θανάτου, καθὼς τῆς πτώσεως τῶν πεπείρων καρπῶν.
21. Ὁ μὲν παῖς ἀποβλέπει εἰς τὴν νεότητα, ὁ δὲ νέος εἰς τὸ

- γῆρας· εἰς τί δ' ἀποβλέπει ὁ γέρων, ὃς ἀνέβη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ θανάτου ;
22. Ὁ ἄνθρωπος ὀλίγον φρονιζέτω τοῦ σώματος, ἐκκαθαίρων ἑαυτὸν τῶν ἁμαρτιῶν· τὸ γὰρ σῶμα, καὶ ὑφιστάμενον σαθρὸν καὶ σαπρὸν γίνεται, καθὼς ἡ παλαιὰ ψίαθος (τὸ παλαιὸν ψιάθιον) ὑπὸ τοὺς ὄμβρους.
23. Τὰ νυχθήμερα, συντέμνοντα τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων παρέρχονται ἀδιαλείπτως, καθὼς ῥέουσι τὰ ῥεύματα τῶν ποταμῶν, καὶ οὐκ ἀναστρέφουσιν.
24. Ὡ ! ὁ πανδαμάτωρ οὗτος χρόνος συνάγει, ἀριθμῶν τοὺς μῆνας, τὰ νυχθήμερα, τὰς ὥρας, τὰ λεπτά, καὶ τὰς στιγμὰς, καθὼς ὁ τοκιστὴς τοὺς τόκους.
25. Καθὼς ὁ στερὸς καὶ ἀδρὸς οἶκος πίπτει, ὅταν ἔχη σαθρὸν καὶ ἀδρανὲς θεμέλιον, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν γένηται ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ θανάτου.
26. Ἄπαντες βιαζόμενοι ἔρχονται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου· ἀλλ' οἱ προσέχοντες τὸν νοῦν ταῖς τρυφαῖς, οὐδαμῶς φροντίζουν τοῦ θανάτου.
27. Ἐν ἡ ἡμέρᾳ οὐδὲν ἀγαθὸν ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος, ταύτην νομιζέτω ὁ φρόνιμος ἄγονον καὶ ἄκαρπον.
28. Ἐν ᾧ λέγει ὁ ἄνθρωπος « ἡ ἐμὴ γυνή, ὁ ἐμὸς υἱὸς, οἱ ἐμοὶ φίλοι καὶ οἰκεῖοι, ταῦτά ἐστιν ἐμὰ, » ἀρπάζει αὐτὸν ὁ θάνατος, καθὼς ὁ λύκος τὸ πρόβατον, ἐκφωνοῦν, μέ ! μέ ! »
29. Ὅτε, ὦ πάτερ, ὑποκείμενος εἶ καὶ θανάτῳ, καὶ γήρατι, καὶ νόσοις, καὶ ἄλλοις πολλοῖς πάθεσι, πῶς ἵστασαι ἄφοβος, ὡς ἀγήρως, καὶ ἀθάνατος ;
30. Ὡ τοῦ δεινοῦ ! πῶς ἀπέθανεν ἐξαίφνης, ὃς σήμερον ὠράθη ὑπ' ἐμοῦ ὑγιής ; θρῆνος ἀκούεται ἀνθρώπων, ἀρπαζομένων ὑπὸ τοῦ θανάτου !
31. Τίς οἶδε πότε ἔσεται καιρὸς τοῦ θανάτου ; καὶ νέος

ἄρα ὢν ὁ ἄνθρωπος, φιλάρετος ἐστίν· ἐπειδὴ ἐφήμερος ἐστὶν ἡ ζωὴ.

32. Ἡ μὲν ζωὴ τέλος ἔχει τὸν θάνατον· ἡ δὲ εὐμορφία καὶ ἡ νεότης τέλος ἔχει τὸ γῆρας· ἡ δὲ εὐτυχία τέλος ἔχει τὴν δυστυχίαν· τίς οὖν, εἰδὼς ταῦτα, κλίσιν ἔχει εἰς ταῦτα;

33. Ὅστις ἔχει φίλον τὸν θάνατον, ἢ ὅστις πέφυκεν ἀγήρως καὶ ἀθάνατος, τούτῳ ἀρμόζει λέγειν τὸ, « αὔριον τοῦτο ὑπ' ἐμοῦ γενήσεται. »

34. Οὐχ ἀρμόζει ἀνθρώπῳ θνητῷ λέγειν τὸ, « οὐχὶ σήμερον, ἀλλ' αὔριον τοῦτο ποιήσω. » ἀφεύκτως ἢ αὔριον ἡμέρα ἔσεται, ἐν ᾗ ἐκεῖνος οὐκ ἔσεται.

35. Οὐδεὶς οἶδε, τί αὔριόν τινι ἔσεται· ὅθεν ὁ νουνεχὴς σήμερον πραττέτω τὰ αὔριον πραχθησόμενα.

36. Τὸ μὲν αὔριον πραχθησόμενον, σήμερον πραχθήτω· τὸ δὲ περὶ δείλην ὀψίαν, ἐν δείλῃ πρωΐα· ὁ γὰρ θάνατος οὐκ ἀναμένει (οὐδὲ φροντίζει) εἴτε τὸ ἔργον τοῦ ἀνθρώπου ἐτελέσθῃ, εἴτε οὐκ ἐτελέσθῃ.

37. Ὁ θάνατος ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον ἐν ᾧ φρονεῖ, καὶ λέγει ταῦτα· « Τοῦτο μὲν ἐτελέσθῃ· τοῦτο δὲ τελεστέον ἐστί· τοῦτο δὲ ἡμιτελὲς ὑπάρχει. »

38. Ἐμβεβυθισμένος ὁ ἄνθρωπος τῇ ἀγνοίᾳ καὶ προσπαθείᾳ, μοχθεῖ ὑπὲρ γυναικὸς καὶ παίδων, καὶ πράττων νόμιμα ἢ ἄνομα, δίδωσι τροφὴν αὐτοῖς.

39. Τοῦτον ὅμως, τὸν ἐμφυόμενον τῇ γυναικὶ, τοῖς παισὶ, καὶ τοῖς οἰκείοις, ἀρπάζει ὁ θάνατος, ἀναπηδήσας, καὶ κατατρώγει, καθὼς ἡ τίγρις τὴν ἔλαφον.

40. Ἄν οὗτος ὁ ἄνθρωπος βλέπῃ τὸν θάνατον, ἰστάμενον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οὐδὲ τὸ βρῶμα οὐκ ἂν ἀρέσειεν αὐτῷ, πολλῷ μᾶλλον τὸ ἀνοσιούργημα.

41. Οἱ παντοίοις βρόχοις προσπαθείας προσφυόμενοι (περιπλκέντες), διόλλυνται ἀλυσιτελῶς, καθὼς διαλύονται αἱ ἐξ ἄμμου συμπεπηγυῖαι γέφυραι.
42. Πόσα εἰσὶν ἑκατὸν ἔτη τοῦ ἀπεράντου χρόνου; ὅστις τοίνυν τρσαύτην ζωὴν ἔχει τὴν πλέον ἐκτεταμένην, πῶς ἂν οὗτος ἀσφαλῆς εἴη;
43. Ἄπαντες οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι δεκαετεῖς, ἐκκαιδεκαετεῖς, εἰκοσαετεῖς, καὶ τριακονταετεῖς ὑπάρχουσιν, οὐ ζῶσιν ἐπέκεινα τῶν ἑκατὸν ἐτῶν.
44. Τίτι ἔσεται πεποίθησις εἰς τὰ τοῦ κόσμου, ὃς οἶδε τὰ μὲν εὐτυχήματα, ὡς ἐνύπνια, τὴν δὲ νεότητα, ὡς ἄνθος, τὴν δὲ ζωὴν, ὡς ὠκύθοον ἀστραπὴν;
45. Τί ὄφελος ἔξω ἐκ τούτου τοῦ σώματος, ὃ ἀσταθὲς ὑπάρχει, καὶ δεδίττεται τό,τε γῆρας καὶ τὸν θάνατον, καὶ παρακολουθεῖ τῇ γνώμῃ τῆς θανατηφόρου μοίρας;
46. Τίς φρόνιμος πέποιθεν ἐπὶ τὰς ἡδονάς, ἐπὶ τὴν νεότητα, καὶ ἐπὶ τὴν ζωὴν, αἱ εἰσι παρεμφερεῖς κατὰ τὴν φύσιν τῇ ἐξ ἀχύρων φλογί, τῇ τοῦ χειμάρρου ῥοῇ, καὶ τοῖς ὀνείροις;
47. Τίς πεποίθησιν ἂν σχοίῃ πρὸς τὰς ἡδονάς, πρὸς τὴν νεότητα, καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ τούτου τοῦ κόσμου, ὅταν βλέπῃ τὸν ἄνθρωπον, ὑφαρπαζόμενον ὑπὸ τοῦ θανάτου ἄνευ προστασίας καὶ ἄνευ τοῦ εἰσακούεσθαι;
48. Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐδεμίαν ἄνεσιν εὕρισκει, περιφερόμενος ὑπὸ τῆς οἰκείας εἰμαρμένης (τῶν οἰκείων ἔργων) εἰς τὸν κόσμον, ὡς εἰς βαθὺν ὠκεανὸν, ὃς ἔχει ὡς δίνην τὸν θάνατον, καὶ ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν οὔτ' ἔρεισμα, οὔτε καταφύγιον.
49. Ἐν ἀδημονίᾳ ἀναμένει ὁ θάνατος τὸν ἄνθρωπον, ὃς ταῦτα βουλεύεται· «Τοῦτο ἐγὼ ποιήσω· ἐκ δὲ τούτου ἐκεῖνο γενήσεται.»

50. Ἐγὼ οὐ βλέπω ἐκεῖνον, οὐδ' ἐγὼ εἰμι· οὐδ' ἔστι τις, ὅς ἐστιν ἐμοῦ· ἐγὼ εἰμι εἷς μόνος· καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ἐμοῦ οὐδ' ἄλλου τοῦ ἐγώ.
51. Μόνος ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται· μόνος ἀποθνήσκει καὶ μόνος αὐτὸς ἀντιλαμβάνει ἀγαθὰ ἢ φαῦλα ἀνθ' ὧν ἔπραξε.
52. Ρίψαντες εἰς τὴν γῆν οἱ οἰκεῖοι τὸ νεκρὸν σῶμα, ὡς ξύλον καὶ βῶλον, ἀποστρέφονται· μόνῃ δ' ἡ ἀρετὴ ἢ ἡ κακία συμπορεύεται τῷ τεθνεῶτι.
53. Πῶς ἴσταςαι ἄφοβος, ὅταν ἀκούῃς τῶν παθῶν καὶ τοῦ γήρατος, ἃ εἰσιν ὡς φωναὶ τοῦ θανάτου, ὃς περιφέρεται εἰς τὸν κόσμον, ὡς ὁ ἄλκιμος λέων εἰς τὸν δρυμόν;
54. Πόσαι ἡμέραι εἰσιν, ὦ πάτερ, ἐν αἷς αἰσίως διάξεις, ἔχων γυναῖκα, παῖδας, καὶ θεράποντας, πλοῦτόν τε καὶ κτήματα;
55. Ἐργάζου ἔργα ἀγαθὰ, ἐν ὧ ὁ κατὰ τὴν ὑπό τῶν παθῶν, ἐν ὧ τὸ γῆρας οὐκ ἔπεστί σοι, καὶ ἐν ὧ οὐ φθίνει ἡ ζωὴ.
56. Οἱ ἐμφυόμενοι γυναικί, παισὶ, καὶ οἰκεῖοις, διόλλυνται, καθὼς οἱ γηραλέοι ἐλέφαντες, οἱ ἐμπαγέστες τέλμασι λίμνης.
57. Ὁ μὲν δεδεμένος δεσμοῖς σιδηροῖς ἢ ξυλίνοις, λυτροῦται· ὁ δὲ περιπεπλεγμένος βρόχοις παίδων καὶ γυναικὸς, οὐ λυτροῦται.
58. Περὶ γυναικὸς καὶ παίδων οὐ δεῖ φρονεῖν ταῦτα· « πῶς ἄρα οὗτοι ζήσουσιν οἱ ταλαίπωροι (ἄθλιοι) ἄνευ ἐμοῦ; »
59. Τίνι τρόπῳ ἐμψυχόν ἐστι τὸ, ὃ βλέπεις, ἔμβρυον, ὃ πρότερον ἦν ῥανὶς γόνου ἀναίσθητος, τεθεῖσα ἐν μήτρᾳ ἐκ συνουσίας;
60. Ἐν ἣ γαστρὶ πᾶν βρώσιμον καὶ πόσιμον πέττεται, καὶ εἰς κόπρον μεταβάλλεται, διὰ τί ἐν ταύτῃ καὶ τὸ ἔμβρυον οὐ πέττεται, ὡς ἡ τροφή;

61. Ὅ,τι τρέφει τὸ ἐν γαστρὶ ἔμβρυον, καὶ εἰς αὕξησιν φέ-
ρει, τοῦτο, ὃ ἐστὶ τὸ εἰμαρμένον, δώσει αὐτῷ, γεννη-
θέντι, καὶ ἀγαθὰ ἢ κακὰ, κατὰ τὰ προπεπραγμένα ἔργα.
62. Τίς ἀνάγκη φροντίδος καὶ διατηρήσεως ἐκείνου, ὃς ἐστὶ
βῶλος χοῶς, καὶ ὑπεξούσιος τῷ εἰμαρμένῳ, καὶ οὐ δύ-
ναται διαφυλάττειν οὐδ' αὐτὸς ἑαυτόν;
63. Ἐκ τῶν οἰκείων ἔργων τῶν προπεπραγμένων ὁ ἄνθρωπος
γεννᾶται· ἐκ τῶν οἰκείων ἔργων αὐξάνει· καὶ ἐκ τῶν
οἰκείων ἔργων εὐρίσκει ἀγαθὰ ἢ κακὰ, καὶ τελευταῖον
τὸν θάνατον.
64. » Ποῦ εἰμι ἐγώ; ποῖ πορευθήσομαι; τίς εἰμι ἐγώ; διὰ
τί ἦλθον ἐνθάδε; τίς οἰκεῖος ἐμός; τίνος ἐγώ εἰμι; »
ταῦτα λέγε ἐν σεαυτῷ.
65. Οὐδεὶς ἐστὶ σοι οἰκεῖος· οὐδὲ σύ τινι οἰκεῖος· ἡ γυνή, οἱ
οἰκεῖοι, καὶ οἱ φίλοι εἰσὶν, ὡς ἡ κατὰ συγκυρίαν συνέ-
λευσις ἐν ὁδῷ ὁδοιπόρων.
66. Πάλαι μὲν ἦν σοι οἰκεῖος ἄλλος· νῦν δ' ἐστὶ σοι ἄλλος·
ἐν δὲ τῇ μελλούσῃ μετασωματώσει ἔσται σοι ἄλλος,
καὶ οὕτως ἄλλος, καὶ ἄλλος πάλιν.
67. Τοιαύτης οὖν καταστάσεως ὄντος τοῦ ἀνθρώπου, τίς
ἐστὶν οἰκεῖος; ἢ τίς ἀλλότριος; μωρία τοῦτο καὶ ἄγνοια!
68. Ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐννοεῖ, ὡς περιέπλεξεν ἑαυτὸν, ὡς λί-
νοις, τοῖς ἐξ ἀγνοίας βρόχοις γυναικὸς καὶ παίδων, κα-
θὼς ὁ σηρικὸς σκώληξ.
69. Οὐκ ἂν σχοίη καρτερίαν ὁ φρόνιμος ἐν τούτῳ τῷ κό-
σμῳ, τῷ κατακαιομένῳ ὑπὸ μεγάλου πυρὸς, τοῦ χρόνου,
καθὼς οὐδ' ἐν οἴκῳ πυρπολούμένῳ.
70. Φρόντισον εἰσελθεῖν εἰς τι σπήλαιον ἐρημίας καὶ ἡσυχίας·
τί γὰρ ὄφελός σοι ἐκ χρημάτων, οἰκείων, καὶ παίδων,
οἳ πάντες τεθνήξονται; ποῖ ἐπορεύθη ὁ πάππος σου,
καὶ ὁ πατήρ σου;

71. Ζητῶν ἀπαλλαγὴν πάντων τῶν παθῶν, κατέφυγεν εἰς τὸν Θεόν, τὸν πανταχοῦ παρόντα, τὸν πανταχῇ διήκοντα, τὸν νοητὸν, τὸν θεωρητὸν τοῖς θεωρητικοῖς, τὸν ὑπερτελῆ, καὶ ἀειχαρῆ.

72. Οὐδέν τι δίδωσιν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ, οὔτε πλοῦτον οὔτε μάθησιν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει τὸν καρπὸν τῶν οἰκείων ἔργων.

73. Πανταχόθεν πάντας ὁ χρόνος ἀφαρπάζει, τοὺς ποιηθέντας ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ, καὶ παρακαταθήκην ἔχοντας τὸν καρπὸν τῶν οἰκείων ἔργων.

74. Καθὼς ὁ βάτραχος καταβροχθίζεται ὑπὸ τοῦ ὄφεως, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ θανάτου, κράζων, ὀδυρόμενος, ὦ! πατέρ! ὦ! οἰκεῖοι! ὦ! γύναι!

75. Παρὰ τῷ θανάτῳ ἰσοστάσιοί εἰσι πάντες, ὅ,τε σοφός, καὶ ὁ βάρβαρος, ὅ,τε δυνατὸς καὶ ὁ ἀδύνατος, καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ὁ πτωχός.

76. Τό,τε γῆρας καὶ ὁ θάνατος, ὡς λύκοι, καταβιβρώσκουσι πάντας, καὶ δυνατοὺς, καὶ ἀδυνάτους, καὶ μικροὺς, καὶ μεγάλους.

77. Οὐδεὶς ἀποφεύγει τὸν θάνατον καὶ τὸ γῆρας, οὔτε διὰ τῆς δυνάμεως, οὔτε διὰ τῆς συνέσεως, οὔτε διὰ τῆς δόσεως, ἢ ἀσκήσεως.

78. Ὅτε οἱ Βασιλεῖς, οἱ νικήσαντες πᾶσαν τὴν γῆν μέχρι τῶν περάτων τῶν ἑπτὰ θαλασσῶν, οὐ νικῶσι τὸν θάνατον, τίς ἕτερος ἄνθρωπος καρτερικὸς ἔσται;

79. Ἀδιάλειπτός ἐστιν ἡ στροφὴ ἀμφοτέρων τῶν δεκαπενθήμερων τῆς πληρουμένης, καὶ φθινούσης σελήνης· ὁ δὲ θάνατος εἰς φθοράν φέρει τὸν γεννηθέντα, καὶ οὐδεμίαν σιγμὴν τοῦ Χρόνου διαλείπει.

80. Τὸ ἡμερονύκτιον τοῦτο συνίσταται ἐξ ὥρων, ἡμιωρίων, μοιρῶν, λεπτῶν, καὶ στιγμῶν.

81. Οὗτος ὁ ταχυδρόμος Χρόνος φέρει τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν ἔσχατον ὅρον, καθὼς ὁ ῥοὺς τοῦ ποταμοῦ τὴν ναῦν εἰς τὸν ὠρισμένον τύπον.
82. Προχωροῦσα ἡ ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου, οὐδ' ἐν ἀκχεῖ τοῦ χρόνου ἴσεται· πράττε τοίνυν, ὅ,τι ἀεδίως μένει παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ ὄντι προσκαίρω.
83. Προσκαίρου ὄντος τοῦ κόσμου, ὡς τῆς ταχείας λάμψεως τῆς ἀστραπῆς, οἵτινες ἤδονται ἐπ' αὐτῷ, οὗτοι ἄξιοί εἰσι προσκυνήσεως· ἀνδρειότατοι γάρ εἰσι πάντων.
84. Τί ἄλλο εἶπω σοι, πολυλογῶν ; εἰ βλέπεις ὀρθῶς, ὅψει ὡς πρόσκαιρός ἐστιν ἡ μάθησις καὶ ἡ πράξις τῶν τῆς Βέδας, ἣν με διδάσκεις.
85. Τοιούτην οὖν ματαιότητα πάντων τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων εἰδὼς ἔγωγε, ἀφείς πᾶν ἄλλο ἐπιχείρημα, θεωρητικὸς ἔσομαι.
86. Ἀλλ' οὐδ' ὁ ἐμαυτοῦ υἱὸς λυτρώσοι με ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ ἄδου· φρονῶν δὲ τὰ θεῖα, καὶ λατρεύων τῷ Θεῷ ἐν τῇ ἐμαυτοῦ καρδίᾳ, θυσία ἔσομαι τῷ Θεῷ.
87. Ἐχέφρων Βραχμὰν οὐκ ἔστιν ἄξιος, ὡς αἱματοχαρὴς Δάμιων, θυσίης αἱμάτων θύειν, καὶ σφάγια προσφέρειν, ἃ εἰσι μάταια, καὶ ἴδια τῶν ἐκ τῆς πολεμικῆς φυλῆς.
88. Ὦν δὲ καθαρὸς τὴν καρδίαν, ἀμέτοχος αἱματοχυσίας, ἐπιθυμίας, καὶ ὀργῆς, νικητὴς τῶν αἰσθήσεων, καὶ ὁμοῖος πρὸς πάντας, νικήσω τὸν θάτατον, ὡς ἀθάνατος.
89. Ἀφείς (Νεκρώσας) τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν αἰσθήσεων, ἐξ ὧν ἡ καρδία πρόσκειται τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, ἱλαρὸς ἔσομαι τὴν ψυχὴν ἐν θεωρίᾳ.
90. Ἀνατείνας δὲ τὴν διάνοιαν καὶ τὰς αἰσθήσεις εἰς μόνην τὴν θεωρίαν, ἐν τοσούτῳ ἐγκρατὴς ἔσομαι, ἐν ὧν ὁ θάνατος ἐλεύσεται.
91. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος, καθεύξας ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν διάνοιαν,

ἀπαλλαγεῖσαν τῆς ἐπιθυμίας τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, ἰλαρὸς γένηται καὶ ἄγνός, τότε τυγχάνει τῆς ἀνέσεως καὶ τῆς ἀθανασίας.

92. Οἱ ἐσκοτισμένοι τὸν νοῦν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῷ θυμῷ, οἱ συκοφάνται, οἱ ἀχάριστοι, οἱ ἀσεβεῖς, καὶ οἱ κακοήθεις, οὐ βλέπουσιν, ὡς μωροὶ, τὴν ἠνεωγμένην θύραν τῆς ἀθανασίας.

93. Αἱ πολλαὶ ἱπποθυσίαι, καὶ αἱ λοιπαὶ βασιλικαὶ καὶ πολυτελεῖς θυσίαι οὐκ εἰσιν οὐδὲ τὸ ἐκκαίδεκατημόριον τῆς νοερᾶς καὶ θεωρητικῆς θυσίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

94. Ἀκούσας ὁ Βραχμὰν τοῦ λόγου τοῦ υἱοῦ, τοῦ εἰδότος τὴν τῆς ἀθανασίας ὁδὸν, οὕτω δὴ καὶ πεποίηκεν, ὡς ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἶρηκεν.

95. Οὕτως οὖν προτραπείς ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ υἱοῦ ὁ Βραχμὰν, θεωρῶν τὸν ἐντὸς τοῦ σώματος ὄντα νοερὸν Θεὸν, ἀνέραςτος ἐγένετο πάσης κοσμικῆς τρυφῆς, ἀπάθειαν σχών.

96. Διὰ τῆς θεωρίας ὁ Βραχμὰν ἔτυχε τοῦ ἀτελευτήτου καὶ ἀναλλοιώτου Θεοῦ, τοῦ περικαλλοῦς, καὶ περιλαμποῦς, τοῦ ὄντος ἐν τῷ δίσκῳ τοῦ ἡλίου, καὶ καθημένου ἐπὶ λωτοῦ, καὶ ἔχοντος ἐν χερσὶ κόγχον, καὶ τροχίσκον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ συμβουλῆς.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Πῶς πάλαι ἀποστροφὴν τῶν τοῦ Κόσμου ἔσχεν ὁ Σούκας,
ὁ υἱὸς τοῦ Βεάσα; τοῦτο εἰπέ μοι, ὡς ἔχει, σεβάσμιε
Πάτερ.

ΒΗΣΜΑΣ

2. Διδάξας ὁ Βεάσας πᾶσαν τὴν Βέδαν τὸν ἑαυτοῦ υἱόν,
ὃς ἔζη κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν, καὶ ἄφοβος ἦν,
ἐνουθέτησεν αὐτὸν οὕτως·

ΒΕΑΣΑΣ

3. Ἀσπάζου, υἱέ, τὴν ἀρετὴν, νικητὴς ὢν αἰετῶν παθῶν,
τοῦτε ὀξέος ψύχους καὶ τοῦ καύματος, τῆστε δίψης καὶ
τῆς πείνης, καὶ τοῦ θυμοῦ.

4. Ὁ φρόνιμος οὐ πράττει ὅ,τι ἐστὶν ἀντικείμενον τῇ ἀρετῇ,
εἰ καὶ πολὺ κέρδος ἔχει· οὐ γὰρ λέγεται ἀγαθὸν καὶ
ὠφέλιμον.

5. Μόνον ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμόν ἐστιν ἡ ἀρετὴ, ἡ παρακολου-
θεῖ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ μετὰ θάνατον· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα
φθείρονται σὺν τῷ σώματι.

6. Ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ οὐ παρίσταται εἰς βοήθειαν ὁ πατήρ,
ἡ μήτηρ, ὁ υἱός, ἡ γυνή, ἡ ὁ συγγενής, μόνη δὲ παρί-
σταται ἡ ἀρετὴ.

7. Οἵτινες, παραφρονοῦντες, καταφρονοῦσι τῆς ἀρετῆς, τού-
τοις, τοῖς σκολιὰ ὀδεύουσι, καὶ ὁ παρακολουθῶν προσ-
πόλλυται.

8. Ὃς ἐστὶν ἀπόστροφος τῆς ἀρετῆς, οὗτος καὶ ὀλβιος ὢν, ἄνολβός ἐστι, καὶ εὐσθενής, ἀσθενής, καὶ εὐμαθής, ἀμαθής.

9. Οἷς οὐκ ἐστὶ σκοπὸς ἡ ἀρετὴ, οὗτοι τοιοῦτοι ὄντες ἄχρηστοί εἰσιν.

10. Ἡ ἀρετὴ ἐστὶ μήτηρ, πατήρ, συγγενής καὶ εὐμενής· ἡ ἀρετὴ κλίμαξ ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ· ἐκ τῆς ἀρετῆς τυγχάνει ὁ ἄνθρωπος τοῦ οὐρανοῦ.

11. Μόνῃς τῆς ἀρετῆς ὁ φρόνιμος στοχάζεται, εἰ καὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ κινδυνεύει· ἐκ γὰρ τῆς ἀρετῆς τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ· τέλος (καρπὸν) γὰρ τῆς ἀρετῆς οἱ σοφοὶ οἶδασιν τὴν ἐπίτευξιν τοῦ οὐρανοῦ.

12. Τοῦτο τὸ πᾶν κινητὸν ὁμοῦ καὶ ἀκίνητον συνέχεται (κρατεῖται) ὑπὸ τῆς ἀρετῆς, ἢ ἀναφέρεται εἰς Θεόν, καὶ ὑπ' ἐκείνου, ὃς ἀφορᾷ εἰς τὸν Θεόν.

13. Ἡ τινὶ ἀρετῇ ὁ Θεὸς Βισνοῦς, ἐφήδεται ὁ ἀμέτρητος τὴν φύσιν, αὕτη ἐστὶν ἀρίστη, καὶ πάντιμος.

14. Ἡ ἀρετὴ, ἢ ἐν νῷ θεωρεῖται, ἢ παρακελεύεται, ἢ ὁρᾷται, ἢ ἀκούεται, ἢ λέγεται, ἢ ἐπαινεῖται, ἀπαλλάττει πᾶν ἀμάρτημα, καθὼς ὁ ἥλιος ἅπαν τὸ σκότος τῆς νυκτός.

15. Ὁλοφύχως οὖν πράττε ἀεὶ τὴν ἀρετὴν, ὦ τέκνον, μήπως μετὰ θάνατον εἰς τὸ βαθὺ σκότος τοῦ ἄδου πέσης.

16. Οἱ εἰσιν αὐτάρκεις, εὐπαίδευτοι, ἀληθεῖς, εὐθεῖς, εὖσπλαγχνοι, καὶ νικηταὶ τῶν παθῶν, τούτους καὶ θεράπευε, καὶ ἐρώτα.

17. Δέχου τὴν γνώμην τῶν ἐγκρατῶν καὶ ἐννόμων ἀνδρῶν, καὶ ἄκρα φρονήσει κράτει τῆς διανοίας, τῆς ὁδεύουσας ὁδὸν σκολιάν.

18. Ἡ διάνοια πάντων τῶν ἀνθρώπων συλλέγει καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ· σὺ δὲ ἀπὸ μὲν τῶν κακῶν εἴργε, εἰς δὲ τὰγαθὰ φέρε αὐτήν.

19. Ἄφες τὴν ἐπιθυμίαν, τὸν θυμὸν, τὸν φόβον, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ὑπόκρισιν, τὴν ἔχθραν (ἀπέχθειαν), τὴν ὑπερηφάνίαν, τὸν ὕπνον, τὸν φθόνον, τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ἀσέβειαν.
20. Ἀσπάζου τὴν ἀλήθειαν, τὴν εὐθύτητα, τὴν παρθενίαν, ἀνοχήν, καὶ τὴν ἀποχήν τῆς κλοπῆς, τῆς σκαιότητος, καὶ τῆς ζωοκτονίας.
21. Τυχὼν τῆς δυσκότητος ἀνθρωπείας φύσεως, ἥ ἐστι κλίμαξ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν, πρόσεχε σεαυτῷ, ἵνα μὴ πάλιν πέσῃς.
22. Ἐκπίπτει τῆς ἥς ἔχει χάριτος ὁ Βραχμάν, ὁ ὢν θυμώδης, πλεονέκτης, ὑπνώδης, ἀμελής, καὶ φιλήδονος.
23. Ὅσον οἱ φιλήδονοι ταῖς ἡδοναῖς καὶ τρυφαῖς ἔγκεινται, τοσαύτη κλίσις ἐπιγίνεται αὐτοῖς εἰς αὐτάς.
24. Οἱ ἀπατηθέντες τὸν νοῦν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν, αἱ ἀπατῶσι τοὺς μωροὺς, πάθη καὶ δεινὰ εὐρίσκουσιν ἐν φύσεσιν ἀλόγων ζώων.
25. Ὁ ἐγκείμενος ταῖς ἡδοναῖς, οὐχ εὐρίσκει ἀγαθόν· ὅθεν ἄφες, ὦ υἱὲ τὰς ἡδονᾶς, ὀλοψύχως, ὡς δηλητήρια φάρμακα.
26. Ἡ διάνοια τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἐγκειμένη ταῖς ἡδοναῖς ἐν πολλαῖς γεννήσεσι, δυσκόλως ἀπείργεται ἀπ' αὐτῶν, καθὼς ἡ κακὴ βοῦς ἀπὸ τῶν ληΐων.
27. Ἀναχαιτίσας τὴν εἰς τὰς ἡδονὰς κλίσιν τῶν ἐπαγωγῶν αἰσθήσεων, τρέφε σεαυτὸν τοῖς λειψάνοις τῶν προσφερομένων βρωμάτων τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ξένοις.
28. Ὁ ἄγαμος, ὁ ἔγγαμος, ὁ ὑλόβιος, καὶ ὁ ἀλήτης, ἅπαντες οὗτοι, πράττοντες τὰ ἐντεταλμένα, ἐπιτυγχάνουσι τῇ ὑψίστου Θεοῦ.
29. Οὐκ ἀπόλλυται ὁ Βραχμάν, ὁ ὢν εὐθύς, ἀσκητῆς, ὀλιγαρ-

κῆς, ὁμοιος πρὸς πάντα, ἀληθῆς, νικητῆς τῶν αἰσθήσεων, δότης, ἐγκρατῆς, καὶ ἐλεήμων.

30. Μεγάλη καὶ πλατεῖα ὁδὸς τῆς ἀρετῆς ἐδείχθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, υἱέ· τχύτην τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ὅδευσεν προσεκτικῶς, καὶ μὴ ἄλλην σκολιάν.

31. Ὅς τις θεραπείαν τῶν παθῶν οὐ ποιεῖ ἐνταῦθα, οὗτος, ἐμπαθὴς ὢν, τί ποιήσῃ, πορευθεὶς εἰς τόπον, ἔνθα οὐκ ἔστιν ἄκος;

32. Ἀπέχου τῆς ἰταμότητος, τῆς ψευδολογίας, τῆς ζωοκτονίας, τοῦ ἀλλοτρίου κτήματος, τῆς ξένης γυναικὸς, τῆς διαβολῆς, τῆς κακηγορίας, καὶ τῆς κακοφροσύνης.

33. Οὐκ ἂν εἴποι ὁ φρόνιμος λόγον, ὃς κωλύει καὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν τῆς ἀρετῆς κατόρθωσιν, καὶ τὴν κτῆσιν καὶ τρυφήν, αἳ γίνονται ἐκ τῆς ἀρετῆς.

34. Ἐγειρόμενος ἐξ ὕπνου καθ' ἐκάστην, σκέπτου τὸν καρπὸν τῶν ἐνταῦθα ἔργων, καὶ τὰ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ αἰδία ἀγαθά.

35. Τὸ σῶμα τοῦ Βραχμᾶνος οὐ γεννᾶται διὰ τρυφὴν, ἀλλὰ διὰ θλίψιν μὲν μεγάλην ἐνταῦθα, ἀνεσιν δ' ἀτελεύτητον μετὰ θάνατον.

36. Ἀγάπα μὲν τὰ ἐπαινετὰ ἔργα κατὰ πάντα τρόπον, μίσει δὲ τὰ κατηγορημένα· αὕτη ἐστὶν ἡ κυρία ἀρετή.

37. Ἐγὼ μὲν ἐκτείνων τὴν χεῖρα, κραυγάζω· οὐδεὶς δ' ἐμοῦ ἀκούει· διὰ τί οὐ πράττεται ἡ ἀρετή, ἐξ ἧς γίνεται ἡ κτῆσις καὶ ἡ τρυφή;

38. Ὅς μωρόφρων ὢν, οὐ πράττει ἀρετὴν ἐν νεανικῇ τῇ ἡλικίᾳ, οὗτος ὕστερον γνωσιμαχεῖ, καθὼς ὁ ὁδοιπόρος, ὃς ἀπελείφθη τῆς συνοδίας, κοιμώμενος.

39. Οὐ δεῖ οἰκεῖν, ὦ υἱέ, ἐν κώμῃ, ἐν πόλει, ἐν τεμένει, ἢ ἐν οἴκῳ, ἔνθα ἐστὶ παράνομος ἀνὴρ.

40. Ἀεὶ ὁ φρόνιμος πραττέτω ἀρετὴν ἀόκνως· ἐλθόντος γὰρ

- τοῦ θανάτου ἐξαίφνης, οὐχ οἷόν τέ ἐστίν ἀρετὴν πράξει.
41. Πράττε τὰ ἀγαθὰ ἄνευ ἀναβολῆς· ὁ γὰρ θάνατος ἀναγκαιὸς σοι ἐστὶ, καὶ προσέλκει σε πάντας, ἀπράκτων ὄντων τῶν πρακτέων.
42. Τίς ἀνόητος ἐννοεῖ τὰ πάθη, τὸ γῆρας, καὶ τὸν θάνατον; οὐ γὰρ ἂν ἴστατο, ἐκάθητο, ἐκοιμᾶτο, ἢ ἐγέλα, ὥσπερ ἀσφαλῆς.
43. Τὸ πᾶν τοῦτο περιειλημμένον ἐστὶ γεννήσει καὶ θανάτῳ, καὶ πολλοῖς ἄλλοις δεινοῖς, καὶ πάθεσιν· ἄφες οὖν τοῦτον τὸν μάταιον κόσμον, ὡς μίαν ἔρημον.
44. Οἱ μὲν συγγενεῖς, ἀγχιστεῖς, καὶ οἰκεῖοι ἀναστρέφουσιν οἴκαδε ἐκ τοῦ νεκρικοῦ τόπου· σὺν δὲ τῷ θανόντι πορεύεται, ὅ,τι ζῶν ἔπραξε· πράττε οὖν ἀγαθὰ.
45. Ὀλιγοχρόνιος ἐστὶν ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων· ταύτης δὲ τὸ ἥμισυ ὁ ὕπνος ὑφαίρεται· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἥμισυ ἀνωφελές ἐστίν, ὑποκείμενον παιδικῇ τε καὶ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, καὶ πολλοῖς πάθεσι, καὶ ἄχθεσιν.
46. Οἱ μωροὶ καὶ ἐλάχιστοι τῶν ἀνθρώπων ἀποθνήσκουσι μὲν, ἵνα γεννῶνται, γεννῶνται δὲ, ἵνα ἀποθνήσκωσι, καθὼς ὁ χόρτος, οὐχὶ δὲ, ἵνα κτήσωνται ἀρετὴν καὶ ἀθανασίαν.
47. Βλέπεις ἀρπαζομένους ὑπὸ τοῦ θανάτου ὁμογενεῖς, ὁμήλικας, καὶ ὁμοιομόρφους· ἀλλ' οὐδεὶς σοι ἐστὶ φόβος· ἡ γὰρ καρδίᾳ σου σιδηρᾶ ἐστὶ.
48. Ἐν ἑκατὸν ἀνθρώποις οὐδεὶς ἐστὶν ἑκατονταετής· ἡ ἑκατονταετία κενὴ ἐλπίς ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις· ἡ γὰρ μεγίστη ζωὴ, ἐβδομήκοντα ἔτη.
49. Τοῦ μὲν σώματος ὄντος δίκην πομφόλυγος, τῆς δὲ ζωῆς δίκην ὄρνιθος, προσκαίρου δὲ τῆς μετὰ τῶν ἐφετῶν οἰκήσεως, πῶς ὕπνοις, ὦ υἱέ;
50. Τὸ μὲν ἀνωφελές ὠφέλιμον νομίζεις, τὸ δ' ἀβέβαιον βέ-

- βαιον, τὸ δ' ἄχρηστον χρήσιμον· διὰ τί τὸ οἰκεῖον ἀγα-
θὸν οὐκ ἐννοεῖς ;
51. Ὁ υἱὸς, ἡ γυνή, οἱ οἰκεῖοι, τὸ σῶμα, καὶ πάντα τὰ λοι-
πὰ κτήματα, ἀβέβαιά ἐστι καὶ ἀλλότρια· σὰ δ' ἐστὶ
τὰ ἀγαθὰ ἢ φαῦλα ἔργα.
52. Ὁ αἰεὶ δύνων καὶ ἀνατέλλων ἄφθαρτος ἥλιος εἰς φθοράν
φέρει τὰ τῶν ἀνθρώπων πάντα, ἥτοι εὐτυχήματα, ἢ δυ-
στυχήματα.
53. Ὁ θάνατος καταβιβρώσκει τὸν ἄνθρωπον, διαπεπαρμένον
ὑπὸ τῆς πλεονεξίας, ὥσπερ ὑπ' ὀβελίσκου, καὶ ἀληλιμμέ-
νον ὑπὸ τῆς τρυφῆς, ὥσπερ ὑπὸ βρυτύρου, καὶ ὠπτημένον
ὑπὸ τοῦ φίλτρου καὶ μίσους, ὥσπερ ὑπὸ πυρός.
54. Διὰ τί οὐ βλέπεις, ὅτι αἱ παρέρχόμεναι ἡμέραι, ὥσπερ
προπίπτοντα τμήματά εἰσι τῆς ζωῆς σου, ἢ κατατέμνε-
ται ὑπὸ τοῦ θανάτου ;
55. Τίς, ὦ υἱέ, οὐκ ἀπόλλυται, ὅτε ἄφροβός ἐστιν ἐν τόπῳ
ἐπικινδύνῳ, καὶ ἀπράγμων ἀντὶ τοῦ πολλὰ πράττειν,
καὶ ὑπνοῖ ἀντὶ τοῦ ἀγρυπνεῖν ;
56. Πῶς μόνος ὁδὸν ὁδεύσεις, ἐν ἣ σκότος βαθύ ἐστι, καὶ
οὐδεὶς ἀκούει, οὐδὲ χεῖρα δίδωσι, καὶ ἐν ἣ οὔτ' ἐφόδιον
ὑπάρχει, οὔτε τόπος ἀναπαύσεως ;
57. Ἐπειδὴ εἰς σκότος δεῖ εἰσελθεῖν, ἔχε πάσῃ φροντίδι ἡλύ-
χον, οὗ γαστήρ μὲν ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, ἔλαιον δὲ ἡ ἀσκη-
σις, θρυαλλὶς δὲ ἡ εὐσπλαγχνία, φλόξ δὲ ἡ ἀνεξικακία.
58. Πῶς καρτερίαν ἔχεις ἐνειλημένος ἐν τοῖς τοῦ κόσμου
πάθεσιν, ὡς ἡ ἔλαφος ἐν ἄρκυσιν ; ἀπελεύσεσθαι μέλλεις
ἀναγκαίως, καταλιπὼν πάντα.
59. Ὅτε θάνατος, γῆρας, νόσοι, καὶ πάθη πολυειδῆ συμφυῇ
ἐστὶ τῷ σώματί σου, πῶς ἴστασθαι, ὥσπερ ἀσφαλῆς ;
60. Πῶς ἄνεσιν ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὢν ἐν τῷ πολυδεύνῳ κό-

- σμων, ὡς ὁ ἰχθὺς ἐν δικτύῳ ; ὁ θάνατος παρίσταται τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἱσταμένῳ, καὶ κινουμένῳ.
61. Διὰ τί οὐ βλέπεις ἐρχόμενον τὸν θάνατον, ὡς ἐχθρὸν ὀπλοφόρον, οὐ τὸ μὲν γῆράς ἐστιν ὁδηγός, τὰ δὲ χαλεπὰ πάθη στρατός ;
62. Οὐδεὶς ἀκολουθήσει σοι, ἀπερχομένῳ· μόνῳ δεῖ σοι πορευθῆναι, παραλαβόντι μετὰ σεαυτοῦ, ὅ,τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἔπραξας.
63. Ἀποθανὼν ὁ ἄνθρωπος, παραλαβὼν ὅ,τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἔπραξεν, ἄλλη πη πορεύεται· οἱ δὲ συγγενεῖς, καὶ οἰκεῖοι, καὶ φίλοι, ἄλλη πη πορεύονται.
64. Οὐ συμπορεύονται τῷ ἀνθρώπῳ οὔτε φίλοι, καὶ οἰκεῖοι, οὔτε υἱοὶ, καὶ γυνή, ἢ ἄλλα κτήματα, φροντίδι κτηθέντα· ἐξαίφνης καταλιπὼν πάντα τὰ ἐφετὰ, ἀπέρχεται, ἀποληψόμενος τὸν καρπὸν τῶν ἐαυτοῦ ἔργων.
65. Μητέρες, πατέρες, γυναῖκες, καὶ υἱοὶ, μυρίοι μυριάκις γενόμενοι, παρῆλθον· τίνος εἶ σύ ; ἢ τίνος εἰσὶν ἐκεῖνοι ;
66. Οὐτ' ἐκείνων χρεῖα σοι ἐστὶν, οὔτε σοῦ χρεῖα ἐστὶν ἐκεῖνοις· μόνοι ἐκεῖνοι ἀπῆλθον· μόνος καὶ σὺ ἀπελεύση.
67. « Τοῦτο ποιήσω ἐν τῇ ὥρᾳ τῶν ὁμῶν· τοῦτο ἐν τῷ θέρει, καὶ ἐκείνο ἐν τῷ χειμῶνι. » ταῦτα ἔχεις ἐν διανοίᾳ· οὐκ ἐννοεῖς ὁμῶς, ἀνόητε, τὰ ἐν μέσῳ συμπίπτοντα.
68. Καὶ βλέπων, προσκόπτεις· καὶ ἀκούων, οὐ συνίης· καὶ συνετὸς ὢν, δελεάζῃ ὑπὸ τῶν ἐπαγωγῶν αἰσθήσεων.
69. Ἰδὲ τοὺς τάλανας ἀνθρώπους, ἐμπεριειλημμένους τοῖς βρόχοις τῆς ἀγνοίας, ὡς τοὺς ἰχθῦς τοῖς δικτύοις τοῦ ἀλιέως.
70. Ὁ κόσμος οὗτος σχοινίον ἐστὶ, δέον τὸν ἔχοντα προσπάθειαν καὶ κλίσιν εἰς αὐτόν· ὁ μὲν ἀγαθοποιὸς, ἐκκόπτων τὸν δεσμὸν, ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δὲ κακοποιὸς οὐ δύναται ἐκκόψαι αὐτόν.

71. Ἐπιβὰς τῆς ἀληθείας, τῆς αὐταρχείας, τῆς εὐθύτητος, τῆς ἰλαρότητος, τῆς ἀσκήσεως, καὶ τῆς ἀποχῆς τῆς ζωοκτονίας, ὥσπερ νηὸς, διάπλευσον ἐπιμελῶς τοῦτον τὸν κόσμον, ὡς πέλαγος.
72. Μεγάλου κινδύνου ἀνεγερθέντος, ἀνάστα· τί κάθησαι; ποίησον μεγάλην καὶ σκληρὰν ἀσκησιν, τὴν ἀναιροῦσαν τὸν κίνδυνον.
73. Οὔτε υἱοὶ, οὔτε γυνή, οὔτε οἰκεῖοι, οὔτε ὁμόφρονες φίλοι ἐπακολουθήσουσιν ἐν θανάτῳ· μόνος δὲ σὺ πορευθήσῃ.
74. Ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔπραξεν, ἦτοι ἀγαθὸν ἢ κακὸν, τοῦτο μόνον σύνεστιν αὐτῷ, ἀποθανόντι.
75. Οὐδαμῶς ἄλλοι ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ μετέχουσι τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων, ὧν ἔπραξεν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ μόνος αὐτὸς ἀπολαμβάνει τὸν καρπὸν τῶν οἰκείων ἔργων.
76. Τί ὄφελος ἐξ οἰκείων, ἢ ἀλλοτρίων; μόνος γὰρ αὐτὸς ὁδεύσεις τὴν μετὰ θάνατον ὁδόν, καὶ οὐδεὶς ἕτερος συνοδεύσει σοι.
77. Ἡ μὲν ὄρυζα ἔψεται εἰς βρώσιν τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δ' ἄνθρωπος ἀποθνήσκει πρὶν τῆς ἐψήσεως τῆς ὀρύξης.
78. Παρῆλθεν ἡ παιδικὴ ἡλικία ἐκκαίδεκα ἐτῶν, καὶ ἦλθεν ἡ νεανικὴ ἡλικία εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν· ἀλλὰ καὶ αὕτη παύρχεται· συλλογὴν οὖν ποίησον ἀρετῆς.
79. Τὸ γῆρας σαθρὸν ποιεῖ τοῦτό σου τὸ σῶμα, καὶ εἰς φθορὰν φέρει τὸ εὐσθενές, τὸ εὐμελές, καὶ τὸ εὐειδές· θησαύρισον οὖν ἀρετὴν.
80. Ἐκεῖνον τὸν πλοῦτον κτῆσαι, ὃς οὔτε ὑπὸ τυράννου ἀρπάζεται, οὔτε ὑπὸ ληστοῦ ληΐζεται, οὐδ' ἀποθανόντος γε τοῦ ἀνθρώπου ἀπαλλάττεται.
81. Χιλιάκις, ὦ υἱέ, λέγω σοι τοῦτο· « ἐργάζου τὰ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελῶς· πρόσκαιρος γάρ ἐστιν ἡ ζωή. »
82. Οὐκ ἔστιν οἰκεῖος, ἢ φίλος τριοῦτος, οἷα ἡ ἀρετή· οὐκ

ἔστι κτῆσις ὁμοία τῇ ἀρετῇ· οὐκ ἔστι δόξα ἀνώτερα τῆς ἀρετῆς.

83. Ὅστις καὶ βλέπων ἔμπροσθεν τὸν θάνατον, οὐ πράττει τὰ τῆς ἀρετῆς, τούτου ἡ γέννησις ἄχρηστος καὶ ἀλυσιτελής ἐστίν, ὡς ὁ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τῆς αἰγὸς μαστός.

84. Εἰ καὶ σχολὴν οὐκ ἔχεις, ὦ υἱέ, πράττε ἀρετὴν ἐν τῷ μεταξὺ· καὶ ὁ βοῦς γάρ, καὶ περ δεδεμένος περὶ τὸν δῖνον τῆς ἄλλω, ἀρπάζει ἄχυρα ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τροφήν.

85. Καὶ μιᾷ γε ἡμέρας παρελθούσης ἄνευ πράξεως ἀρετῆς, δεῖ τῷ ἀνθρώπῳ ἐλεεινολογεῖν ἐπὶ πολὺ, ὥσπερ εἰ ἐσυλήθη ὑπὸ ληστῶν.

86. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τῷ ἀπέχοντι τῆς κακίας, καὶ προσκειμένῳ τῇ ἀρετῇ, θεοφροσύνη γίνεται· ἐκ δὲ τῆς θεοφροσύνης τυγχάνει, τῆς ἀθανασίας.

87. Ὁ προσκείμενος τῇ ἀρετῇ, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, καὶ μὴ ἀποβλέπων εἰς τὸν καρπὸν τῶν ἔργων· τυγχάνει τῆς ἀθανασίας.

ΣΟΥΚΑΣ.

88. Πολυειδῶς ἐδιδάχθη μοι ὑπὸ σοῦ, ὦ θεσπέσιε τὰ τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸ πρόσκαιρον τῶν ἀνθρώπων· νῦν δ' ἄξιός εἰ εἰπεῖν μοι καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἀθανασίας.

ΒΕΑΣΑΣ.

89. Οὐ τυγχάνει ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀθανασίας ἄνευ τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν τοῦ κόσμου, ἄνευ τῆς χαλιναγωγίας τῶν αἰσθήσεων, καὶ ἄνευ τῆς σκληραγωγίας, καὶ τῆς τῶν ὄντων γνώσεως.

90. Οὗτος ἐν ὀλίγῳ ἀθάνατος γίνεται, οὗ ἡ μὲν ζωὴ ἐστὶ δι'

- ἀρετὴν, ἡ δ' ἀρετὴ διὰ γνῶσιν τῶν ὄντων, ἡ δὲ γνῶσις τῶν ὄντων διὰ θεοφροσύνην.
91. Ἡ ἐγκατάλειψις πάντων τῶν ἐφετῶν, ἡ ἀνοχὴ τῶν φύσει ἐναντίων, καὶ ἡ πρὸς πάντας ταυτότης, ὁδὸς ἐστὶ μεγάλη τῆς ἀθανασίας.
92. Ἐγκαθειργνύων ἐν ἐχυτῷ τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ ἀναβιβάζων τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς θεωρίαν, καὶ μόνος αἰεὶ ὢν, τυγχάνει τοῦ ὑψίστου Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος.
93. Δι' ἔντευξιν τοῦ Θεοῦ γίνεται ἡ γνῶσις τῶν ὄντων, καὶ ἡ μεγάλη ἄσκησις, καὶ θεωρία· ἡ ἔντευξις τοῦ Θεοῦ τὸ τελικόν ἐστὶν αἷτιον.
94. Ὅτε ὁ ἄνθρωπος θεωρίαν συντείνει εἰς Θεόν, καὶ οὐδεμίαν διαφορὰν βλέπει τῆς οὐσίας τῆς ἐχυτοῦ ψυχῆς καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ, τότε ἀληθῶς ἐστὶ θεωρητικός· τὰ γὰρ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς ὀργανικὰ καὶ τελικὰ ἐστὶν αἷτια τῆς θεωρητικῆς.
95. Εἰς ταύτην τὴν θεωρίαν ἀτενῆ αἰεὶ ἔχε τὴν διάνοιαν· μηδὲ ζήτηι τὰ τοῦ κόσμου (τὰ τῆς ὕλης)· ταῦτα γὰρ αἷτια ἐστὶ τῆς ἀποτυχίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

96. τούτου τοῦ λόγου ἀκούσας ὁ Σούκας, ἀνεχώρησεν, ἐγκαταλιπὼν τοὺς ἐαυτοῦ γονεῖς, ἀφορῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν.
97. Ἐπορεύθη δ' εἰς τὴν ἔρημον ἐπ' ἀσκήσει, ἀνέραςτος ὢν τῶν τοῦ κόσμου (ὕλικῶν), ἐξ ἴσου βλέπων πάντας, καὶ προσκείμενος τῇ θεωρίᾳ.
98. Προσκυνήσας τὸν Θεόν, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὸν ὅσιον ἄνδρα, αὐτὸς ὁ μεγαλόφρων καὶ φιλάρετος, ἀνεχώρησεν, ἔχων τὴν ἐνέργειαν τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς διανοίας αὐτοῦ εἰς αἷτησιν τῆς ἄκρας ἡδονῆς.
99. Καὶ σὺ οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, γνοὺς (μαθὼν) τὴν πρὸς

τὸν Σούκαν συμβουλήν, ἔσο αἰεὶ προσκείμενος τῇ θεωρίᾳ, ἵνα τύχῃ τῆς ἀθανασίας.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

100. Τοιαῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ Βήσμα ὁ Ἰνδδιστίρας, λίαν ἐχάρη· καὶ πράττων τὰ τῆς ἀρετῆς, εἶχε τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἀτενῆ εἰς μόνην τὴν θεωρίαν.

101. Ὅστις ἀκούει αἰεὶ τούτων τῶν ῥηθέντων ὑπὸ τοῦ Βεάσα, οὗτος, ἀπαλλαγείς τῶν ἁμαρτιῶν, τυγχάνει τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Περὶ γεωδοσίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἐπειδὴ ἡ μὲν Βέδα προστάττει πολυειδεῖς δόσεις, οἱ δὲ Βασιλεῖς πολλὰ δύνανται δοῦναι, τί ἐστὶ τὸ ἐξαίρετον, ὃ δοθείη ἂν πρὸς αὐτῶν τῶν Βασιλέων;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ἀπασῶν τῶν δόσεων ὑπερτέρα λέγεται ἡ γεωδοσία· ταύτην γὰρ οἱ σοφοὶ λέγουσιν ἀπασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ἀπαλλακτικὴν, καὶ τοῦ οὐρανοῦ πρόξενον.

3. Ὅτι ἐν τῇ γεωδοσίᾳ ἅπασαι αἱ δόσεις ἐμπεριέχονται, οὐδεμία ἀμφιβολία· ὅθεν ὁ γεωδότης, παντοδότης λέγεται ὑπὸ τῶν σοφῶν.

4. Ὁ δοὺς γῆν, πάντα ταῦτα ἔδωκε, χρυσὸν, ἄργυρον, ἱμάτια, καὶ πολυειδεῖς καρπούς.

5. Ὁ δοὺς γῆν, ἔδωκε λίμνας, φρέατα, δένδρα καρποφόρα,

- καὶ ἀνθοφόρα, καὶ πάντα τὰ ὑγρὸν χυμὸν ἔχοντα·
πάντα γὰρ ταῦτα τῆς γῆς εἰσι γεννήματα.
6. Ὃς ἂν δῶ γῆν πάμπορον καὶ ληϊοφόρον (εὐλήϊον), τούτου ἢ ἐν οὐρανῷ στάσις (μονή) διαμένει, ἕως οὗ ἡ γῆ μένει.
7. Οὐ τοιαύτης ἀμοιβῆς τυγχάνει ὁ θύσας θυσίας πολυτελεῖς καὶ πολυειδεῖς, οἷας ὁ γῆν δούς.
8. Οἱ ἀσκηταί, οἱ θύται, οἱ ἀληθοεπεῖς, οἱ πολυμαθεῖς, οἱ φιλοδιδάσκαλοι, καὶ οἱ φιλόθεοι, οὐχ ὑπερτεροῦσι τοῦ γεωδότου.
9. Οἱ ῥιψοκινδυνεύσαντες, καὶ ἀναιρεθέντες ἐν πολέμῳ ὑπὲρ τοῦ οἰκείου δεσπότη, εἰς οὐρανὸν ἐλθόντες οὐχ ὑπερτεροῦσι τοῦ γεωδότου.
10. Οἱ τὰ ἀρχαῖα εἰδότες, τοῦτον τὸν ἀρχαῖον λέγουσι λόγον, οὗ ἀκούσας ὁ Παρασσουράμας, ἔδωκε πᾶσαν τὴν γῆν τῷ Κασσέπα.
11. «Ἐμὲ μὴ δούς, οὐ τεύξῃ ἐμοῦ· ἐμὲ δούς, τεύξῃ ἐμοῦ (δηλονότι μεγάλης δόξης) ἐν τε τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ· δίδοτε οὖν ἐμὲ, ὦ ἄνθρωποι¹. »
12. Ὃς δίδωσι τὴν γῆν, οὗτός ἐστιν ἥρως, ἀνδρεῖος, πεπαιδευμένος, ἐγκρατὴς, ἀγαθουργὸς καὶ μεγαλουργός.
13. Οἱ τοῦ ἄδου ὑπηρέται, αἱ ποιναὶ, ἡ ὀξεῖα θερμότης τοῦ πυρὸς, καὶ οἱ δεινοὶ βρόχοι οὐ προσέρχονται τῷ γεωδότη.
14. Ὁ δούς Βραχμᾶνι γῆν, πᾶν ἀγαθὸν φέρουσιν, πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ ἀγαθὰ ἀπολαμβάνει, ἕως οὗ διαμένει ἡ γῆ.
15. Πάντων τῶν ἐφετῶν τυγχάνει ὁ δούς εὐφορον γῆν Βραχμᾶνι, εἰδήμονι τῶν τῆς Βέδας, πτωχῷ ὄντι, πολλοὺς τρέφοντι, καὶ ἐν ἀπορίᾳ (κακουμένῳ) ὄντι.
16. Ὃς δίδωσι γῆν Βραχμᾶνι, εἰδότι τὰ τῆς Βέδας, εὐ-

(1) ἡ γῆ λέγει ταῦτα.

γνώμονι ὄντι καὶ εὐσεβεῖ, οὗτος καρπὸν (μισθὸν) ἄφθαρτον (αἰδίων) ἀντιλαμβάνει.

17. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βριχασπκτοῦ, καὶ τοῦ μεγαλοδυνάμου Ἰνδρα.

ΙΝΔΡΑΣ.

18. Ἐκ τίνος δόσεως, ἧς τὸν καρπὸν ἄθφιτον, λέγουσι, χαίρει ἡδέως ὁ ἄνθρωπος, ἐλθὼν εἰς οὐρανόν; τοῦτο εἰπεῖν μοι ἄξιός εἰ.

ΒΡΙΧΑΣΠΑΤΗΣ.

19. Πάλκι ὁ ἐμὸς Πάππος Βραχμᾶς ἐρωτηθεὶς, εἶπεν ὡς οὐδεμία ἄλλη δόσις κρείττων ἐστὶ τῆς γεωδοσίας.

20. Ὁ δοὺς γῆν ἔγκαρπον, διασώζει τοῦ ἄδου ἔνδεκα ἀγχιστεῖς, ἕξ προγόνους, καὶ πέντε ἐπιγόνους.

21. Ὅστις δίδωσιν ἀξίῳ Βραχμᾶνι γῆν, ἔχουσιν λίγῃ ἐκ σακχαροκαλάμων, κριθῆς, ἢ σίτου, οὗτος οὐκ ἐκπίπτει τοῦ οὐρανοῦ.

22. Τῆς γεωδοσίας ἄνθη μὲν ἐστὶν κλίνει λαμπραὶ, θρόνος, σκιάδιον, καλοὶ ἵπποι, καὶ καλαὶ γυναῖκες, καρπὸς δὲ ὁ οὐρανός.

23. Καθὼς αὐξήσις τῆς σελήνης γίνεται καθ' ἐκάστην ἡμέραν, οὕτω καὶ ὁ μισθὸς τῆς γεωδοσίας αὐξάνει ἐν ἐκάστῳ καρπισμῷ.

24. Ὅ,τι ἀμάρτημα πράττει ὁ ἄνθρωπος, βιαζόμενος, ἅπαν τοῦτο ἐξαλείφεται διὰ τῆς γεωδοσίας, εἰ καὶ ὀλίγη τυγχάνει οὔσα.

25. Ὁ ἐμβρυοκτόνος, ὁ βραχμνοκτόνος, ὁ βοοκτόνος, ὁ πατροκτόνος, καὶ ὁ ἐπιβάς τοῦ λέχους τοῦ διδασκάλου, ἀπαλλάττεται τοῦ ἐγκλήματος, γῆν πάμφορον δούς· ἐνταῦθα οὐδεμία ἀμφιβολία.

26. Ἐν ἀνέσει διάγει ὁ ἄνθρωπος, ὁ δωρούμενος γῆν (εἰς τροφήν) Βραχμᾶνι ἀπόρῳ, πολλοὺς οἰκείους τρέφοντι, εἰδήμονι τῆς Βέδας ὄντι, καὶ πυρολάτρη.
27. Κἂν μέγα ἀμάρτημα πράξῃ ὁ ἄνθρωπος, δοὺς ὅμως γῆν Βραχμᾶνι, ἀπαλλάττει ἐκεῖνο τὸ ἀμάρτημα, καθὼς ὁ ὄφις τὸ γηραλέον δέρμα, τὴν λεβηρίδα.
28. Οὗτινος ἡ μὲν μάθησίς ἐστι διὰ τὸν Θεὸν (εἰς γνῶσιν τοῦ Θεοῦ), ὁ δὲ νοῦς εἰς θεωρίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ οὗτινος ἐν τῇ καρδίᾳ ἐστὶν ὁ παντουργὸς Θεός,
29. Τούτῳ δοτέα ἐστὶ γῆ πάμφορος· καὶ γὰρ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, οὐκ ἔστιν ἄλλος ἀξιώτερον δοχεῖον τῆς γεωδοσίας, ἢ ὁ τοιοῦτος.
30. Οἱ τὰ τοῦ νόμου εἰδότες ἅγιοι ἄνδρες λέγουσιν, ὡς ὀλίγην ἔχουσι διαφορὰν, ὅτε ἱποθυσίαν θύων, καὶ ὁ γῆν δωρούμενος.
31. Οὐδέποτε γῆν δοτέον Βραχμᾶνι ἀσυνέτῳ, μικροπρεπεῖ, ἀμυήτῳ τῶν τῆς Βέδας, ἀμαθεῖ, καὶ ἐναγεῖ.
32. Τῷ γεωδότη παρίσταται ἐν οὐρανῷ θεῖον φορεῖον, ἀφικνούμενον ἢ ἐφίεται ὁ φερόμενος, περιπολούμενον θείαις νύμφαις, καὶ παρέχον πᾶν ἀγαθόν.
33. Δοὺς ὁ ἄνθρωπος γῆν Βραχμᾶνι, εἰδήμονι τῆς Βέδας, ἀγαθοφυεῖ, πυρολάτρη, καὶ σταθερῷ περὶ τὴν ἐγκράτειαν, οὐ πορεύεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἄδου.
34. Καὶ οἱ Βασιλεῖς, οἱ κακὰ πράττοντες, καὶ κακὰ διανοούμενοι, δόντες γῆν, ἀπαλλάττονται εὐθὺς τῶν ἐγκλημάτων πάντων.
35. Οὐκ ἔστιν ἄλλη τοιαύτη δόσις, οἷα ἡ γεωδοσία· οὐκ ἔστιν ἄλλη τοιαύτη ἀποθήκη, οἷα ἡ γεωδοσία· οὐκ ἔστιν ἄλλη τοιαύτη ἀρετὴ, οἷα ἡ γεωδοσία, οὐδ' ἄλλη τοιαύτη κακία, οἷα ἡ ψευδολογία.

ΒΗΣΜΑΣ.

36. Ἀκούσας ὁ Ἰνδρᾶς, οἷός ἐστιν ὁ μισθὸς τῆς γεωδοσίας,
ἔδωκε πᾶσαν τὴν γῆν τῷ Βριχασπατῇ.

37. Καὶ σὺ τοίνυν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, δὸς τὴν γῆν, ἣν ἐκτήσω
τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, Βραχμᾶσιν ἐγκρατέσι, καὶ τῆς Βέδας
εἰδήμοσιν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

38. Ἰκούσῃ μοι, ὦ ἄριστε τῶν ἀπογόνων τοῦ Κουροῦ, οἷά
ἔστι τὰ ἀγαθὰ τῆς γεωδοσίας· νῦν δ' εἰπέ μοι, οἷά ἔστι
τὰ κακὰ τοῖς ἀρπάζουσιν αὐτὴν τὴν δοθεῖσαν γῆν.

ΒΗΣΜΑΣ.

39. Ἐξηκοντακισχίλια ἔτη χαίρει ἐν οὐρανῷ ὁ γεωδότης·
τοσαῦτα δ' ἔτη ἐν ἅδῃ κολάζεται ὁ ἀφαιρῶν τὴν δο-
θεῖσαν γῆν, καὶ ὁ ὁμοφρονῶν (συναινῶν).

40. Οἱ ἀρπάζονταις γῆν δοθεῖσαν Βραχμᾶνι, γεννῶνται ὄφεις μέλανες, ἐνδικαιτῶμενοι ἐν ὄρεσιν ἀνύδροις, καὶ ἐν κοι- λώμασι ξηρῶν δένδρων.

41. Οὐκ ἀφαιρετέον γῆν, κτῆμα Βραχμᾶνός τινος, ὅς ἐστιν εἰδήμων τῶν τῆς Βέδας, καὶ ἐνδεής, καὶ πολλοὺς οἰκείους τρέφει.

42. Ἀφαιρεθείσης γῆς πτωχῶν, ἐνδεῶν, καὶ ἀπόρων, τὰ
χεόμενα θερμὰ δάκρυα αὐτῶν κατακαίουσιν ἅπαν τὸ
γένος τοῦ ἀφελόντος.

43. Καὶ μεγάλων ἁμαρτημάτων ἄφεσις θεωρεῖται ἐν ταῖς
ἱεραῖς Γραφαῖς· τοῖς δ' ἄρπάζουσι τὸ δοθὲν Βραχμᾶνι
οὐδαμῶς ἄφεσις θεωρεῖται.

44. Ὅστις ἀρπάζει γῆν, ἣν αὐτὸς ἔδωκεν, ἢ ἄλλος, οὗτος
γεννᾶται σκώληξ ἐν κόπρῳ ἑξήκοντακισχίλια ἔτη κατὰ

- διαδοχὴν· μετὰ δὲ ταῦτα γεννᾶται πάλιν καὶ πολλάκις ἐν φύσεσιν ἐτέρων ἀλόγων ζώων.
45. Ἐγὼ οὐ βλέπω νῦν ἐκείνους, οἳ πρότερον ἦσαν κύριοι ταύτης τῆς γῆς, ἣ ἔχει ὄρη, ἄλση, πόλεις, κώμας, ποταμοὺς, καὶ θαλάσσας.
46. Πάλαι μὲν, ὦ Βασιλεῦ, αὕτη ἡ γῆ ἦν τοῦ Διλήπα, τοῦ Ναχούσσα, τοῦ Ἰαϊάτου, τοῦ Ἀμβαρήσσα, τοῦ Μανδδάτα, τοῦ Βαράτα,
47. Καὶ ἄλλων μυρίων Βασιλέων, οὓς ἐπαριθμῆσαι οὐ δύναμαι· μετὰ δὲ τούτους σὺ αὐτὸς αὐτῆς τῆς γῆς Βασιλεὺς ἐγένου, καὶ μετὰ σὲ ἄλλος αὐτῆς ἔσεται.
48. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, οἱ Βασιλεῖς, παρανοοῦντες ἐξ οἰήσεως, οὐ διδόασι ταύτην τὴν γῆν Βραχμᾶσι, μάλιστα δὲ ἀρπάζουσιν αὐτὴν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, δοθεῖσαν αὐτοῖς παρ' ἄλλων.
49. Ἐχε, ὦ Ἰνδδιστίρα, ὑπὸ τὴν οἰκείαν φροντίδα καὶ προστασίαν τὴν γῆν, τὴν δοθεῖσαν τοῖς Βραχμᾶσι παρὰ προτέρων Βασιλέων· ἡ γὰρ φροντίς καὶ προστασία κρείττων ἐστὶ τῆς δόσεως.
50. Παρ' ὧν Βασιλέων ἐδόθη ἡ γῆ καθ' ἕκαστον χρόνον, οὗτοι πάντες κατὰ μέρος ἀπέλαβον τὸν μισθόν.
51. Καὶ σὺ οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, εἰ ἐφίεσαι αἰδίου δόξης, μηδαμῶς ἀφελοῦ γῆν, δοθεῖσαν Βραχμᾶσι.
52. Διαφορᾶς προσπεσούσης περὶ γῆς ὄρου, ὅς ἐστιν ἀφανής, δοτέον μέρος τῆς οἰκείας γῆς, ἀλλ' οὐ σφετεριστέον τῆς ἀλλοτρίας· ἐκ γὰρ τῆς σφετερίσεως ὑπεύθυνος γίνεται ὁ ἄνθρωπος.
53. Ἐκ μὲν τῆς δόσεως ἀπόλαυσις γίνεται τοῦ οὐρανοῦ, ἐκ δὲ τῆς ἀρπαγῆς ἔγκλημα βέβαιον· οὐ δεῖ ἄρα τῷ φρονίμῳ ἀρπάζειν ἀλλοτρίαν γῆν.
54. Ὅστις ἀναγινώσκει εἰς ἐπήκοον ἐν ἐπιταφίῳ δείπνῳ τοῦ-

τον τὸν ἔπαινον τῆς γεωδοσίας, τούτου τοῖς κατοικομέ-
νοις προπάτορσι τροφοδοσία διηνεκῆς πάρεστι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Περὶ βοοδοσίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Οἱ σοφοὶ λέγουσιν, ὡς ἡ βοοδοσία μεγάλη καὶ ἄκρα ἀρετὴ
ἐστίν· ἄξιός οὖν εἰπεῖν μοι περὶ τούτου ἐκτεταμένως.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οὐδεμία τις ἄλλη δόσις ὑπερτέρα ἐστὶ τῆς βοοδοσίας·
δοθεῖσα γὰρ βοῦς, ἡ ἐκτῆθῃ μετὰ δικαίου, ἅπαν τὸ γέ-
νος διασώζει ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
3. Ὁ Βραχμᾶς εἶπεν, ὡς τὸ γάλα τῶν βοῶν ἀμβροσία ἐστὶ·
διὸ ὅστις δίδωσι δάμαλιν, οὗτος ἀμβροτος γίνεται.
4. Μεγαλύνεται ἐν οὐρανῷ ὁ ἄνθρωπος, δοὺς δάμαλιν ἀγα-
θὴν καὶ λευκὴν μετὰ λευκοῦ μόσχου, μεθ' ἱματίου ἐπὶ
τῶν νώτων, καὶ μετὰ χρυσῶν κεράτων.
5. Ὅτε ἡ Βοῦς ἐν τῷ τίκτειν τὸν ἥμισυν μόσχον ἔχῃ ἔξω τῆς
μήτρας, γῇ ὀνομάζεται· ὅθεν ὅστις τοιαύτην βοῦν δίδω-
σι, παρὰ τούτου γῇ ἐδόθη.
6. Ὁ μὲν ἔχων περιουσίαν δεκάβοιον, δότω μίαν βοῦν· ὁ
δ' ἔχων ἐκατόμβοιον, δότω δέκα· ὁ δ' ἔχων χιλιόβοιον
περιουσίαν, δότω ἑκατόν· ἅπαντες δ' οὗτοι ἴσον τὸν
μισθὸν ἔχουσιν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

7. Ποία τις βοῦς δοτέα ἐστὶ; καὶ ποία τις οὐ δοτέα; ἡ
ποίῳ τινι δοτέα; καὶ ποίῳ τινι οὐ δοτέα;

8. Δοτέα ἐστὶ Βραχμᾶνι βοῦς, ἥ ἐστὶ νέα, εὐεϊδής, ἀγαθοφυής, πολυγάλακτος, μόσχον ἔχουσα, κτηθεῖσα δικαίως.
9. Οὐδέποτε δοτέα ἐστὶ βοῦς, ἥ ἐστὶ γηραλέα, ἥ ἐμπαθής, ἥ ἐλλιπομελής, ἥ κακοφυής, ἥ στείρα, ἥ μὴ ἔχουσα ζῶντα τὸν μόσχον, ἥ πόρρω ὄντα, ἥ ἀδίκως κτηθεῖσα.
10. Αγαθὴν δάμαλιν δότω ὁ ἄνθρωπος Βραχμᾶνι ἀπόρῳ, πολλοὺς οἰκείους τρέφοντι, εἰδήμονι τῆς Βέδας ὄντι, πυρολάτρῃ, φιλοξένῳ, καὶ ἐγκρατεῖ.
11. Οὐδέποτε δοτέα δάμαλις Βραχμᾶνι ἀγενεῖ, ἀμαθεῖ, πλεονέκτη, συκοφάντῃ, καὶ ἀμελοῦντι τῶν τοῖς θεοῖς καὶ νεκροῖς νομιζομένων ἐναγισμάτων καὶ σπονδῶν.
12. Οἱ βοοδόται πορεύονται, ἔνθα εἰσὶν οἵκοι χρυσότευκτοι, κλίνει λαμπραὶ καὶ πολύτιμοι, καὶ καλαὶ νύμφαι.
13. Ἐκ τῆς βοοδοσίας ὁ ἄνθρωπος πορεύεται εἰς τὸν αἰθδιον Βραχμαλόκαν, ἐπὶ φορείου ἡλιοειδοῦς, θείοις κοσμήμασι κεκοσμημένος.
14. Καθήμενον δ' αὐτὸν ἐπὶ θείου φορείου εὐφραίνουσι νύμφαι ἀναρίθμητοι, εὐεῖμονες, βαθύζωνοι, καὶ θείοις κοσμήμασι κεκοσμημένοι.
15. Κοιμώμενος δ' ἐγείρεται ἐκ τῶν ᾠσμάτων τῶν εὐοφθάλμων νυμφῶν, καὶ ἐκ τῶν ἤχων τῶν αὐλῶν, καὶ τῶν κιθαρῶν, καὶ τῶν περιπεζίων αὐτῶν.
16. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὴν διάλεξιν τοῦ ὁσίου Οὐδδαλακῆ, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νασικάτα.
17. Ὁ ὁσιος Οὐδδαλακῆς τελέσαι θέλων λατρείαν καὶ σπονδὴν τῷ Θεῷ κατ' ἰδίαν, εἶπε τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ὃς ὠνομάζετο Νασικάτας « Διακόνει μοι. »
18. Τελεσθείσης δὲ τῆς λατρείας ἐκείνης, ἐλθὼν οἶκαδε ὁ ὁσιος, εἶπε πρὸς τὸν υἱόν.
19. « Πορευθεὶς, κόμισον τὰ ξύλα, τὴν ψίαθον, τὰ ἄνθη, καὶ

τὴν ὑδρίαν, ὧν ἐπελαθόμεν παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ, σχολάζων τῇ λατρείᾳ.»

20. Ὁ δὲ πορευθεὶς, οὐχ εὑρηκεν αὐτὰ, ὥς παρενεχθέντα ὑπὸ τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἐλθὼν, ἀνήγγειλεν, ὥς οὐκ εἶδε τὰ ἅπερ ζητεῖ.

21. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Οὐδδαλακῆς ἐθλίβετο ὑπὸ πείνης καὶ δίψης, θυμωθεὶς, κατηράσατο τοῦ παιδὸς, εἰπὼν· « Ἴδὲ τὸν Ἰάμαν (τὸν ἄδην).»

22. Πληγείς δ' ὁ υἱὸς ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ πατρὸς, ὥς ὑπὸ κεραυνοῦ, εἶπεν εὐλαβῶς· « Ἰλεῶς μοι ἔσο· » καὶ εὐθέως ἔπεσε κατὰ γῆς ἄπνους.

23. Ἰδὼν δ' ὁ πατὴρ πεσόντα τὸν υἱόν, λίαν λυπηθεὶς ἔφη· « Τί πεποίηκα ἐγώ; » καὶ ἀγκαλισάμενος αὐτὸν, ἔκλαιε καὶ ἐθρήνει.

24. Οἱ δ' ἐν τῇ ἐρήμῳ οἰκοῦντες ὅσοι πάντες, ἀκούσαντες τοῦ θρήνου, συνελθόντες, παρίσταντο, συμπάσχοντες.

25. Ἐκ δὲ τῶν καταρρέοντων πατρικῶν διχκρύων, ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν ὁ Νασικάτας, ἀνέστη, ὥσπερ εἰ ὕπνον ὕπνοι βαθύν.

26. Πρὸς θν καὶ εἶπεν ὁ Οὐδδαλακῆς, ἀναστάντα ὥσπερ ἐξ ὕπνου· « Εἰπέ ἡμῖν, ὦ υἱέ, πᾶν ὅ,τι εἶδες ἐκεῖ ».·

27. « Ἰδὼν με, ἔφη, ἐκεῖ ὁ Θεὸς Ἰάμας, εἶπε· « Σὺ οὐ τέθνηκας, ὦ μέγα ὄσιε· ὁ γὰρ πατὴρ εἴρηκέ σοι· Ἰδὲ τὸν Ἰάμαν· τὸ δὲ ῥῆμα ἐκείνου οὐχ οἶόν τέ ἐστι ψευδὲς γενέσθαι. »

28. « Ἰδὼν οὖν ἐμέ, Ἄπιθι, ὦ ἀγαθὲ, ἔφη· ὁ γὰρ σὸς γεννήτωρ λυπεῖται· ὅ,τι δὲ θυμῆρές σοί ἐστιν, εἰπέ μοι, ἵνα τοῦτο ποιήσω ».·

29. Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Ἰάμα μετὰ πολλῆς καὶ ἄκρας τῆς φιλοφροσῆνης, ἐκέτευσά αὐτὸν, εἰπὼν· « Εἰ εὐάρεστόν σοι ἐστίν, ὦ Θεέ, δεῖξόν μοι τὰς μονὰς τῶν διδόντων βοῦν ».·

30. Ὅδε, ἀναβιβάσας με εἰς θεῖον φόρειον, ἔδειξέ μοι χώρας
ὑπερφυεῖς.
31. Εἶδον δ' ἐγὼ ἐκεῖ φορεῖα ἀναρίθμητα, ὅλα χρυσᾶ, καὶ
ὅλα λαμπρά, ὡς τὸν ἥλιον,
32. Πολυειδέσι πολυτίμοις λίθοις κεκοσμημένα, διακόνους
ἔχοντα θείας νύμφας, βρίθοντα πᾶσιν ἐφετοῖς, αὐτοκί-
νητα, καὶ ἄλλα πρὸς τούτοις στάσιμα, καὶ ἀκίνητα.
33. Ποταμοὶ δ' ἦσαν, ῥέοντες μέλι, γάλα, βούτυρον καὶ
ὀξύγαλα, καὶ σωροὶ, ὡς ὄρη, ἀναρίθμητοι βρωτῶν, καὶ
ἡδέων τρωγαλίων.
34. Ἰδὼν δ' ἐγὼ γε πάντα ταῦτα, ἠρώτησα τὸν Ἰάμαν, θαυμά-
ζων τὴν ψυχὴν· « Οὗτοι οἱ αἰεττοὶ ποταμοὶ γάλακτος
καὶ βουτύρου, τίνι εἰς γεῦσιν ἐπιτεταγμένοι εἰσίν; »
35. Ὁ δ' ἀπεκρίνετο· « Αἱ μὲν πανευφρόσυνοι αὗται χῶραι εἰς
τροφὴν εἰσι τοῖς φιλοδώροις, καὶ καλοκάγαθοις ἀνδράσιν·
οἱ δὲ θεῶι οὗτοι ποταμοὶ εἰς γεῦσιν τοῖς βοοδόταις ».
36. Ἀκούσας δὲ τοῦ λόγου τοῦ Ἰάμα, ἠρώτησα πάλιν αὐτόν.
« Ὁ δὲ μὴ δυνάμενος δοῦναι βοῦν, πῶς ἂν τύχοι τοιαύτης
χώρας, οἷας τυγχάνουσιν οἱ βοοδόται; »
37. Καὶ ὁς ἔφη· « Ὅστις ἐν ἀπορίᾳ βοῶν δίδωσι σήσαμον
ἐπ' ὀνόματι δαμάλεως, ὥς ἐστὶν ἐπιτεταγμένον, οὗτος
τρυφᾷ τοῦ θείου ποταμοῦ, ἐξ οὗ ῥέει πᾶν ἐφετόν. »
38. « Ὅστις δ' ἐν ἀπορίᾳ σηςάμου δίδωσιν ἐκ καρδίας σάμνον
ὑδατος ἐπ' ὀνόματι δαμάλεως, οὗτος ἐπιτυγχάνει ἀνχι-
φιβόλως τῶν ἐφετῶν ἀπάντων. »
39. « Ὅστις δίδωσι βούτυρον ἐπ' ὀνόματι δαμάλεως, ἢ σήσα-
μον ἢ καὶ σάμνον ὑδατος, οὗτος οὐκ ἐκπίπτει τοῦ οὐ-
ρανοῦ. »
40. « Ὅστις δίδωσι κατὰ τὴν ἐντολὴν βούτυρον ἐπ' ὀνόματι
δαμάλεως Βραχμᾶνι ἐγκρατεῖ, ἰλαρῶ, καὶ ὁπαδῶ τοῦ
Βισνοῦ, οὗτος τυγχάνει τῆς χώρας τοῦ Βισνοῦ. »

41. »Ὅστις, ἔννομος ὢν, δίδωσι βούτυρον ἐπ' ὀνόματι δαμά-
λεως, οὗτος ἀπαλλάττει τοῦ ἄδου τὸν πατέρα, καὶ τὸν
πάππον, καὶ τοὺς λοιποὺς προπάτορας, μέχρι τρεῖς ἐπτὰ
γενεῶν. »
42. Δείξας ταῦτα πάντα ὁ Ἰάμας ἄσμενος, εἶπε πάλιν πρὸς
ἐμέ· « Ἔσο προσκείμενος τῇ δόσει, ὦ βέλτιστε· μάλιστα
δὲ δίδοθι βόας, καὶ ἄλλα εἶδη, ὑγρὸν χυμὸν ἔχοντα.
43. »Ὅστις δίδωσι δάμαλιν ἀγαθοφυῇ μετὰ χρυσῶν κεράτων,
καὶ ὠμοφορίου, καὶ ἀμολγέως ἐξ ὀρειχάλκου, οὗτος τρυ-
φᾷ τοῦ οὐρανοῦ τοσαῦτα ἔτη, ὅσαι τρίχες εἰσὶν ἐπὶ τῆς
δαμάλεως.
44. »Ὅστις δίδωσι Βραχμᾶνι ταῦρον δεδαμασμένον, ζύγιον,
νέον, μέγαν, ἰσχυρὸν καὶ εὐτονον, οὗτος τυγχάνει τῆς ἐν
οὐρανῷ χώρας τοῦ δόντος δέκα δαμάλεις. »
45. Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Θεοῦ Ἰάμα, κλίνας τὴν κεφαλὴν,
προσεκύνησα· καὶ λαβὼν ἄδειαν παρ' αὐτοῦ ἐπανῆλθον
πρὸς σέ, ὦ πάτερ.
46. Αὕτη δ' ἡ ἀράσου χάρις ἐγένετο πρὸς ἐμέ, δι' ἧς εἶδον
ἐκεῖ τὸν Θεὸν Ἰάμαν. Βεβαιωθεὶς δ' ἐκεῖ τὸ μέγα τῆς
ἀνταμοιβῆς τῆς γεωδοσίας, οὐ παύσομαι βοῦς διδόναι.
47. Καὶ τοῦτο δέ μοι ἐπέταξεν ὁ Θεὸς Ἰάμας· « Λέγε τοῖς
ἀνθρώποις τὰ ἀγαθὰ τῆς βοοδοσίας. » Δοτέον ἄρα Βραχ-
μᾶσι βοῦς εἰς ἀρέσκειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς ἀπόλαυσιν θείας
χώρας.
- ΒΗΣΜΑΣ.
48. Τούτων ἀκούσαντες πάντες ἐκεῖνοι οἱ ὅσιοι, ἐθαύμασαν·
καὶ ἐπαινέσαντες τὰ ἀγαθὰ τῆς βοοδοσίας, ἀπῆλθον εἰς
τὰ ἴδια.
49. Ἀκούσας καὶ σὺ, ὦ Ἰνδδιστίρα, τὰ μεγάλα ἀγαθὰ τῆς

βοοδοσίας, δίδοθι βοῦς, καὶ περιέρχου κύκλῳ τῆς βοῦς ἐκ δεξιῶν.

50. Δοὺς ὁ ἄνθρωπος φιλοθέῳ Βραχμᾶνι δάμαλιν ἀγαθοφυῇ μετὰ ὠμοφορίου, καὶ ἀμολγέως ἐξ ὀρειχάλκου, καὶ χρυσῶν κεράτων, ἀγαθῆς καὶ ἀκηράτου χώρας τυγχάνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τροφοδοσίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε πάτερ, τίς ἀπασῶν τῶν δόσεων μέγα ὄφελος καὶ ταχεῖαν χαρὰν προξενεῖ;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Δι' ὅπερ ἠρώτησάς με, πάλαι ἐγὼ ἠρώτησα τὸν ὅσιον καὶ Θεὸν Ναράδαν· ὅ,τι δ' ἐκεῖνος εἴρηκέ μοι, τοῦτ' ἄκουσόν μου λέγοντος.

ΝΑΡΑΔΑΣ.

3. Οὐδεμία ἄλλη δόσις ὑπερτέρα ἐστὶ τῆς τροφοδοσίας· διὰ γὰρ τῆς τροφῆς πᾶσα ψυχὴ ζῶσα τὸ εἶναι ἔχει.

4. Ἡ τροφή ζωὴ ἐστὶ τῶν πνοὴν ἐχόντων· οὕτως εἴρηκεν ὁ γενάρχης Βραχμᾶς· διὸ ὁ τροφοδότης ζωοδότης λέγεται ὑπὸ τῶν σοφῶν.

5. Ὁ τροφοδότης ἐνταῦθα μὲν γίνεται πολυκτήμων, πολὺ-πλουτος, περιφανής, πολύβιος, καὶ εὐπαθής· μετὰ δὲ θάνατον εὐδαίμων, καὶ μακάριος.

6. Ὅστις ἀεὶ δίδωσιν ἐκ καρδίας τροφήν τοῖς ξένοις, οὗτος

- πορεύεται εἰς τὴν χώραν, ἔνθα οἰκεῖ ὁ Βραχμᾶς· οὕτως εἶρηκεν ὁ ὅτιος Πρασάρας.
7. Οὐδεμία δόσις ὁμοία τῇ τροφῇ οὔτ' ἦν, οὔτ' ἔσεται· διὰ τοῦτο οἱ βασιλεῖς τροφὴν κατ' ἐξάριτον τρόπον διδόναι θέλουσιν.
8. Ὅστις ἔπραξε μεγάλα ἁμαρτήματα, οὗτος, εἰ γένοιτο μετὰ ταῦτα τροφοδότης, ἀπαλλαγείς τῶν ἁμαρτημάτων πάντων, πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.
9. Καθὼς οἱ γεωργοὶ ἐφιέμενοι, ἀναμένουσι βροχὴν, οὕτω καὶ οἱ κατοιχόμενοι, πότε ἀπόγονός τις αὐτῶν, υἱὸς ἢ υἱωνός, δώσει τροφὴν.
10. Ὅστις δίδωσι τροφὴν ἐτοίμην ὁδοιπόρῳ κεκμηκότι, καὶ μὴ προοραθέντι, οὗτος τεύζεται στάσεως ἀγαθῆς.
11. Αἰτηθεὶς παρὰ Βραχμᾶνος, μὴ ἐρώτα, ὁποίας γενεᾶς εἴη, ἢ Βέδας, καὶ ὁποίαν μάθησιν ἔχοι, ἀλλὰ δὸς ἄνευ ἀνακρίσεως.
12. Ὃς ξένος ἔλθῃ ἐν ὥρᾳ ἀρίστου, εἴτε κακοφυῆς, εἴτε ἀγαθοφυῆς, εἴτε βάρβαρος, εἴτε σοφός, οὗτος κλίμαξ ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ.
13. Σίτιζε ἀεὶ σεμνὸν Βραχμᾶνα, ὅστις ποτ' ἂν ᾖ, ἢ γνωστὸς ἢ ἄγνωστος, ἢ ἐχθρὸς, ἢ φίλος.
14. Οὐκ ἔστιν ἄριστος ὁ Βραχμᾶν, ὁ ὢν ἀκρατὴς, εἰ καὶ τὰς τέσσαρας Βέδας οἶδεν· ἄριστος δ' ἐστίν, ὁ ὢν ἐγκρατὴς, εἰ καὶ παντοφάγος, καὶ παντοπώλης, καὶ ἀγράμματος τυγχάνει ὢν.
15. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἐν τῇ καρδίᾳ ἐστὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο νόμιζε, ὡς ὁ ἐλθὼν ξένος, αὐτός ἐστιν ὁ Θεός.
16. Ξενιστέος ἐστὶν ὁ Βραχμᾶν ἀλείμματι ἐλαίου κατὰ τοὺς πόδας καὶ κατὰ τὴν κεφαλὴν, τιμῇ, θεραπείᾳ, βρώσει τε καὶ πόσει, μάλιστα δὲ λόγοις ἡδέσιν.

17. Ὅστις, διδύς τροφήν Βραχμᾶσι, δίδωσι καὶ ὑδρίας μετὰ ψυχροῦ ὕδατος, οὗτος τεύξεται τοῦ οὐρανοῦ.
18. Ὁ διδούς τροφήν ξένῳ ἐκ καρδίας, καὶ τοῦ οὐρανοῦ τυγχάνει, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν τιμᾶται.
19. Εἰπὼν, « Ἀρεστὸν ἔστω τῷ Βισνοῦ » σίτιζε ἐκ καρδίας ὅση δύναμις, ἡδέσι σιτίοις Βραχμᾶνα, ἱλαρὸν τὴν καρδίαν.
20. Εἰπὼν ἐκ καρδίας, « Ἀρεστὸν ἔστω τῷ Θ.ῷ Βισνοῦ », σίτιζε ἄει Βραχμᾶνα ἀγαθὸν, τιμῶν αὐτὸν, καὶ νομίζων, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ Θεός.
21. Ὁ ἐφιέμενος τρυφῆς, διδότη Βραχμᾶνι, ἥ δύναμις, ἡδὺ βρῶμα, εὐτρεπές, σακχαρῶδες, καὶ βουτυρῶδες, καὶ πρὸς τούτῳ ὀξύγαλα.
22. Ὅστις, ἐπαγγειλάμενος, οὐ δίδωσι τροφήν Βραχμᾶσιν, ὀλιγόνους ὦν, οὗτος κάτεισιν εἰς τὸν δεινὸν ἄδην καὶ ἀναγεννᾶται ἐν φύσεσιν ἀλόγων ζώων.
23. Ὅστις ἐν κόσμῳ ὦν, φιλόξενός ἐστιν, ὀλιγαρκῆς, ἐγκρατῆς τῶν αἰσθήσεων, φίλος τῆς σκληραγωγίας, καὶ ἀναγνώσεως τῆς Βέδας, τούτου οὐκ ἔστι πόρρῳ ὁ οὐρανός.

ΒΗΣΜΑΣ.

24. Τοιαῦτα ἀκούσας λέγοντος τοῦ Ναράδα, ἐδίδων ἄει τροφήν τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν· ἡ γὰρ τροφή ἐστι ζωή· δίδοθι οὖν τροφήν καὶ σὺ, ὦ Ἰνδδιστίρα.
25. Οἱ τροφοδότη, ὦ Βασιλεῦ, ζωοδότη εἰσί· τῆς δὲ ζωοδοσίας οὐδεμία ἄλλη δόσις ἀνωτέρα ἐστὶν ἐν κόσμῳ.
26. Ἦκουσας, ὦ Βασιλεῦ, λέγοντος τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς Ρομάσσα, οἷαν ἀμοιβὴν ἔλαβε πάλαι ὁ Σιβῆς, δούς καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν εἰς διατήρησιν τῆς ζωῆς τῆς περιστερᾶς.
27. Τοιαύτης στάσεως οἷας ἔτυχεν ὁ Σιβῆς, τυγχάχει μετὰ θάνατον, ὅστις δίδωσιν ἄει μετὰ προθυμίας τροφήν τοῖς

- ξένοις· οὗτος ἔρχεται εἰς χώραν ὑπερτάτην, ἡ δύσκτητός ἐστι καὶ τοῖς θεοῖς.
28. Ὅστις ἐν ἐνὶ ὅλῳ ἔτει δίδωσι Βραχμᾶνι ἀξίῳ βρώματα μετὰ καρυκείας, βουτύρου καὶ γάλακτος καὶ ὠξυγάλακτος, τούτου ἡ ἐν οὐρανῷ χώρα (στάσις) ἀτίδιος μένει καὶ ἄφθαρτος.
29. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βανξοῦ καὶ τοῦ Βατοῦ· σὺ δ' ἀκουσόν μου λέγοντος.
30. Ὁ Βανξοῦς, ἀρνησάμενος τὰ τοῦ κόσμου, διῆγεν ἐπὶ πολὺ νῆστις ἐν τῇ πόλει Πραϊάγα· ὁ δὲ μαθητὴς αὐτοῦ, ὃ ὄνομα Βατοῦς, διηκόνει αὐτῷ.
31. Ἡρώτησε δ' αὐτὸν τὸν ἅγιον πατέρα, θς ἔπασχεν ἐκ πείνης, καὶ κατεσκληκῶς ἦν.

ΒΑΤΟΥΣ.

32. Εἰπέ μοι, ὦ θειότατε, ὁποία ἐστὶν ἡ ὁδὺνὴ τοῦ πάθους τῆς πείνης;

ΒΑΝΞΟΥΣ.

33. Ἡ ὁδὺνὴ τοῦ πεπληγμένου ξίφει, βέλει, λόγχῃ, κορύνῃ, ἢ ἄλλῳ εἶδει ὅπλου, ἡττᾶται τῆς ἐκ τῆς πείνης ὁδύνης.
34. Τὸ ἄσθμα, ὁ βῆξ, ἡ φθίσις, ὁ πυρετός, ἡ ἐπιληψία, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα πάθη, καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ, ταῦτα πάντα ἡττονά ἐστι τῆς πείνης.
35. Ὁ κεκοσμημένος τὸ σῶμα πολυτίμοις λίθοις, καὶ χρυσῷ, καὶ λαμπρῷ διαδήματι, καὶ ἐνωτίοις, οὐκ ἀγλαΐζεται, ὅταν πεινᾷ, ἀλλὰ φαίνεται, ὡς νεκρός.
36. Καθὼς τὸ ἐπὶ γῆς ὕδωρ ξηραίνεται ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, οὕτω καὶ τὸ τῆς γαστρὸς πῦρ, ἡ πείνα, ξηραίνει τὴν συστατικὴν τοῦ σώματος ὕλην.

37. Ὁ πάσχων πείνη οὐτ' ἀκούει, οὐτ' ὀσφραίνεται, οὔτε βλέπει, ἀλλὰ καίεται, τρέμει καὶ ἀναισθητεῖ.
38. Ὁ πάσχων πείνη, κατακαίεται συνεχῶς, καὶ οὐκρίνει τὸ ἐῶν, τὸ ἐσπέριον, τὸ βόρειον, ἢ τὸ νότιον μέρος.
39. Ταῦτα πάντα προξενεῖ ἡ πεῖνα· ἀφωνίαν, κωφότητα, τυφλότητα, ἀναισθησίαν, χωλότητα, ἐδελυγμίαν, καὶ ἀναίδειαν.
40. Ὁ θλιβόμενος ὑπὸ τῆς πείνης, ἀναιρεῖ καὶ πατέρα, καὶ μητέρα, καὶ υἱὸν, καὶ γυναῖκα, καὶ θυγατέρα, καὶ ἀδελφὸν, καὶ πάντα συγγενῇ.
41. Εἰς πᾶσαν κακίαν κλίνει ὁ ἄνθρωπος ἐκ πείνης· οὐ γὰρ δύναται ποιῆσαι τὰ δέοντα· οὐδέγε τοὺς γονεῖς σέβεται, ἢ τὸν διδάσκαλον, ἢ καὶ τὸν Θεόν.
42. Τοιουτότροπα δεινὰ ἐκ πείνης γεννῶνται, ὦ υἱέ· τὰ δ' ἐναντία τούτων γεννῶνται ἐκ τοῦ κόρου.

ΒΑΤΟΥΣ.

43. Ῥηθήτω μοι ὑπὸ σοῦ καὶ τοῦτο, εἰ οἶδας ἥτοι ἐξ ἀκοῆς, ἢ ἐκ πείρας μάλιστα, τὴν ἀρετὴν δηλονότι καὶ χάριν τῆς τροφῆς· ἀκοῦσαι γὰρ ἐφίεμαι, ὡς ἔχει.

ΒΑΝΕΟΥΣ.

44. Ὑπέρτερον τῆς τροφῆς οὐτ' ἐγένετο, οὔτε γενήσεται ἐν κόσμῳ· ἐκ γὰρ τῆς τροφῆς τὴν ἀρχὴν ἔχει καὶ τὸ εἶναι τοῦτο τὸ Πᾶν.
45. Καὶ οἱ θεοὶ, καὶ οἱ δαίμονες, καὶ οἱ γίγαντες, καὶ οἱ ἄνθρωποι, πάντες οὗτοι τὸ εἶναι ἔχουσιν ἐκ τῆς τροφῆς.

ΒΗΣΜΑΣ

46. Δίδοθι τοίνυν τροφήν παντὶ τρόπῳ τοῖς δεομένοις, ὦ

Ἰνδδιστίρα· ὁ γὰρ τροφοδότης καὶ τερπωλὴν (ἄνεσιν) εὕρ-
σκει, καὶ στάσιν αἰώνιον καὶ ὑπερτάτην.

47. Ἡ ἀπόλυσις ἀρρένων βρωῶν, καὶ ἡ προσκύνησις ἀγίων
τόπων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶδη ἀρετῆς, ἀγαθὰ μὲν εἰσιν·
οὐκ εἰσι δ' ἄξια οὐδὲ τοῦ ἐκκαιδεκατημορίου τῆς τροφο-
δοσίας.

48. Ἐκ τῆς τροφῆς γίνεται ζωὴ, δύναμις, εὐρωστία, εὐτονία,
καρτερία, ἐνθύμησις, καὶ γόνος.

49. Ἡ θυσία, ἡ καλουμένη Πουνδαρήκα, ἡ Ἰξοῦ, ἡ Σοδασσί-
κα, ἡ Ἀγνιστάμα, ἡ Ἀτιράτρα, καὶ ἄλλαι πολυειδεῖς
θυσίαι, καὶ ἡ ἱπποθυσία, πᾶσαι τελοῦνται ἐκ τῆς τροφῆς.

50. Ὅς τις δίδωσιν ἀεὶ τροφήν, παρὰ τούτου ἅπασα ἡ γῆ
ἐδόθη σὺν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσιν, ἄλσεσι, νήσοις, καὶ θα-
λάσσαις.

51. Ἦκουσας, ὦ υἱέ, παρ' ἐμοῦ, ὃ ἠρώτησας· δίδοθι οὖν τοῖς
πεινώσι καὶ ὀλίγον τι τῆς τροφῆς, ἣν ἔχεις.

ΒΗΣΜΑΣ.

52. Ὁ δὴ Βατοῦς, τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Βανξοῦ, ἦν διδοὺς
τροφὴν τοῖς πεινώσιν ἑκτοτε· καὶ σὺ οὖν, ὦ Ἰνδδιστίρα,
τροφοδότης ἔσο τοῖς πεινώσι.

53. Τὸ ἐκ Βραχμανοκτονίας ἀμάρτημα ἐξαλείφεται τοῦ τρο-
φοδότου· πολλῷ μᾶλλον τὸ ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς συγγενεῖς
φόνου ἐκείνων, ὧν ὁ βίος ἐστὶ πολεμικός.

54. Ἰσοστάσιον νόμιζε τῇ ἱπποθυσίᾳ τὴν τροφοδοσίαν· καὶ
διὰ τοῦτο δίδοθι ἀεὶ τροφήν τοῖς Βραχμᾶσι, καὶ μάλι-
στα τοῖς πεινώσιν· ἡ γὰρ τροφοδοσία ἰσοστάσιός ἐστι
πάσαις ταῖς λοιπαῖς δόσεσι, καὶ ταῖς πολυτελέσι θυσίαις.

55. Κορέννυνται πάντες οἱ θεοὶ ἐκ τῆς τροφοδοσίας· ὁ τρο-
φοδότης ἐστίν, ὡς ὁ λελουμένος ἐν πᾶσι τοῖς ἀγίοις τό-
ποις, ἐστὶν ἀπαθής, ἐστὶ σοφός.

56. Ὅστις δίδωσιν αἰεὶ τροφήν τῷ πεινῶντι, μετὰ πίστεως καὶ προθυμίας, οὗτος εὐφραίνεται αἰεὶ ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Βραχμᾶ.

57. Ὅστις δίδωσι καθ' ἐκάστην τροφήν, εὐσπλαγχνίᾳ καὶ προθυμίᾳ, τούτῳ τίς χρεῖα ἄλλων ἀγαθῶν ἔργων; οὗτος ἐλυτρώθη πάντως γε τοῦ Κόσμου.

58. Ὅστις ἐν νεκρικῇ θυσίᾳ ἀναγινώσκει μετὰ προθυμίας τοῦτο τὸ Περὶ τροφοδοσίας Κεφάλαιον, τούτου οἱ κατοιχόμενοι προπάτορες ἡδονταί, καὶ οἱ θεοὶ ὁμοῦ, καὶ οἱ ὅσιοι ἄνδρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ σησαμοδοσίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Οἱ ἅγιοι ἄνδρες λέγουσιν, ὡς ἡ σησαμοδοσία ἀσύγκριτός ἐστι καὶ ἀγνιστική· εἶπέ μοι, ὦ σεβάσμιε Πάτερ, οἷός ἐστιν ὁ καρπὸς αὐτῆς;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Γίνωσκε ὡς πασῶν τῶν δόσεων ἀρίστη τυγχάνει ἡ σησαμοδοσία, ἀπαλλακτιστὴ οὖσα πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, καθαρτικὴ, καὶ τοῦ οὐρανοῦ πρόξενος.

3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον Βραχμᾶνος καὶ τοῦ μεγάλου Ἰάμα.

4. Ἐν τῇ χώρᾳ τῇ μέσον Ἰαμουνᾶ καὶ τοῦ Γάγγου τῶν ποταμῶν κώμη ἦν μεγάλη, κειμένη ὑπ' ὄρος πλησίον τοῦ Ἰαμουνᾶ.

5. Ἦν δ' ὄνομα τῇ κώμῃ Παρνασσαλά· ἔκουν δ' αὐτὴν Βραχμᾶνες πολλοί, πεπαιδευμένοι, ὡς ἔχουσιν ὕδατα πολλὰ καὶ δένδρα καὶ χλόην. (Παλάσαν καὶ Κούσσαν.)

6. Εἶπε δὲ ὁ Ἰάμας ἐνὶ τῶν ἑαυτοῦ διακόνων, ὃς εἶχε σχῆμα φρικῶδες, χρῶμα, ὄμματα, ῥίνα, καὶ σκέλη τοῦ κολοιοῦ.
7. «Πορεύητι εἰς τὴν κώμην Παρνασσαλάν, καὶ κόμισον ἐνθάδε Βραχμᾶνα, ὃς κατὰγεται ἐκ τῆς φυλῆς (γενεᾶς) τοῦ Ἀγαστέα, καὶ ὀνομάζεται Σαρμήλας.
8. » Ὅρα δὲ, ἵνα μὴ ἀγάγῃς τὸν ἕτερον Βραχμᾶνα, ὃς κατὰγεται ἐκ τῆς αὐτῆς γενεᾶς, καὶ ἔχει τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ σχῆμα, καὶ οἰκεῖ κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος. »
9. Πορευθεὶς δ' ὁ διάκονος τοῦ Ἰάμα, ἐποίησε τούναντίον· ἦγαγε γὰρ ἐξ ἀγνοίας τὸν ἕτερον Βραχμᾶνα, ὃς ἀπηγορεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰάμα.
10. Ἰδὼν δὲ τὸν Βραχμᾶνα ὁ Ἰάμας, τιμήσας αὐτὸν, ἔφη τῷ διακόνῳ· «Ἀπαχθήτω οὗτος καὶ ἀχθήτω ὁ ἕτερος. »
11. Ἀχθόμενος δ' ὁ Βραχμᾶν ἐκ τῆς περὶ τὴν παιδείαν ἀσκήσεως, εἶπε τῷ Ἰάμα· «Ἐγὼ ἐνταῦθα διανύω τὸ ἐπίλοιπον τῆς ὀρισμένης μοι ζωῆς. »

ΙΑΜΑΣ.

12. Ἐγὼ οὐδένα φέρω ἐνθάδε ἔξω τοῦ ὀρισμένου χρόνου· κρίνω δὲ μόνον τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον.
13. Πορεύητι εὐθέως εἰς τὸν οἰκεῖον οἶκον· εἶπέ δὲ, ἵνα ποιήσω σοι, ὅ,τι ἀγαπᾷς, ὦ ἀγαθὲ Βραχμᾶν.

ΒΡΑΧΜΑΝ.

14. Τί πράξας ἐν Βίῳ ὁ ἄνθρωπος, μεγάλην ἀρετὴν ἐργάσεται; τοῦτο εἶπέ μοι· σὺ γὰρ οἶδας κρίνειν τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν τῶν ἀνθρώπων (τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν).

ΙΑΜΑΣ.

15. Ματαίως δεδίττεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἀκούῃ τὸ ὄνομά μου, Ιάμας, ὃ ἐστὶ, κολαστὴς, ἢ τιμωρός. Ὅς τις δαμάζει ἑαυτὸν, καὶ οὗτος λέγεται Ιάμας, τουτέστι, δαμαστής, ἢ ἐγκρατής.

16. Δεκαείδης ἐστὶν ἡ ἐσωτερικὴ ἐγκράτεια· ἡ ἀγαθότης, ἡ ὑπομονή, ἡ εἰλικρίνεια, ἡ εὐσπλαχνία, ἡ ταπείνωσις, ἡ εὐθύτης, ἡ δόσις, ἡ ἰλαρότης, ἡ ἡδύτης, καὶ ἡ ἀποχὴ ἀλλοτρίου πράγματος.

17. Δεκαείδης δὲ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ· ἡ καθαριότης, ἡ σπουδὴ, ἡ ἄσκησις, ἡ ἀλήθεια, ἡ περὶ τὴν Βέδαν γύμνασις, ἡ σωφροσύνη, ἡ μετριοφαγία, ἡ νηστεία, ἡ ἀχεμυθία, καὶ τὸ λουτρόν.

18. Ὅστις οὕτω δαμάζει ἑαυτὸν, οὗτος πορεύεται εἰς τὴν χώραν τοῦ Βραχμᾶ ἄνευ τοῦ ἰδεῖν με.

19. Ἄκουσον δὲ καὶ ἄλλην μυστικὴν ἀρετὴν, ἣν λέγω σοί· τὸ σήσαμον ἀσύγκριτόν ἐστι καὶ ἀγνιστικόν· μηδαμῶς ἀμφιβάλλης εἰς τοῦτο.

20. Κατ' ἀρχὰς τὸ σήσαμον ἐγένετο ἐκ τοῦ σώματος τοῦ γενεσιάρχου Κασσέπα· ἐπειδὴ δὲ θεῖαν φύσιν ἔχει, διὰ τοῦτο ἄριστον κρίνεται ὅτε δίδοται.

21. Τὸ σήσαμον καὶ τρωγέσθω, καὶ θυέσθω κατὰ τὸν νόμον, καὶ διδόσθω τοῖς Βραχμᾶσι παρὰ τῶν ἐφιεμένων τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ.

22. Ἰσταμένου τοῦ μηνὸς Μάγγα (Ἰαννουαρίου), ἀλειψον τὴν γῆν βολίτῳ ἐν σχήματι τετραγώνῳ.

23. Στρῶσον δὲ ἐπὶ μὲν τῆς γῆς ἐλάφειον δέρμα, ἐπὶ δὲ τοῦ δέρματος νέχιν ὀθόνην, ἐπὶ δὲ τῆς ὀθόνης θες σήσαμον ὑπὲρ τὸν ἓνα χοίνικα.

24. Ἐπὶ δὲ τοῦ σησάμου σχηματίσον λωτὸν ὀκτάφυλλον· ἐπὶ δὲ τοῦ ὀμφαλοῦ τοῦ λωτοῦ θές χρυσίον.
25. Τίμησον δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μύροις, καὶ ἄνθεσι, καὶ ὀρύζῃ, καὶ λίθοις πολυτίμοις, καὶ μαργαρίταις, τὸ κατὰ δύναμιν.
26. Πέριξ δὲ τοῦ σησάμου θές μίαν στάμνον ἐλαίου, ἐτέραν βουτύρου, καὶ τρίτην ὀξυγάλακτος, καὶ ἐκκαίδεκα προσέτι ἀγγεῖα ὁσπρίων διαφόρων.
27. Οὕτω δὲ τιμῶν τὸ λωτοειδὲς ἐκεῖνο σήσαμον δι' ἐνὸς ἡμερονυκτίου, ἢ δύο, ἢ τριῶν, ὦ Βραχμάν,
28. Πρῶτον μὲν ἐσθίων μόνον σήσαμον, εἶτα δὲ νῆσις ὧν εἰς ἀγνισμόν τοῦ οἰκείου σώματος, θεωρῶν ἐν νοῖ τὸν Θεόν,
29. Τὸν ποιητὴν τοῦ Παντός, τὸν ἀθάνατον, τὸν ὑπέρτατον, τὸν ἔχοντα κόγχον, δίσκον, καὶ κορύνην ἐν χερσὶ, τὸν ἀναλλοίωτον,
30. Τὸν ἔχοντα τὴν Λαξμὴν ἐπὶ τοῦ στήθους, τὸν γόνον τοῦ παντός, τὸν αἷτιον πάντων τῶν αἰτίων, τὸν σοφόν, τὸν παλαιόν, τὸν Κύριον τοῦ παντός, τὸν λωτόφθαλμον,
31. Τὸν καθήμενον ἐπὶ τοῦ λωτοῦ, τὸν παντοδύναμον. Οὕτω θεωρῶν ἐν νοῖ τὸν Θεόν εὐλαβῶς, καὶ προσκυνῶν αὐτὸν συνεχῶς,
32. Δὸς τὸ λωτοειδὲς σήσαμον, ὥς δεῖ, καὶ ὥς νενόμισται, Βραχμᾶνι ὀσίῳ, ἱλαρῶ,
33. Θεολόγῳ, καὶ ἀμοίρῳ ἐπιθυμίας καὶ ἔχθρας.
34. Εἰπὼν δὲ, « Ἀρεστόν σοι ἔστω, ὦ Θεέ » δὸς τὸ λωτοειδὲς σήσαμον, καθαρὸς ὢν, καὶ εὐλαβής,
35. Καὶ εἰπὲ, « ὦ Θεέ ὑπέρθεε, χρυσόφθαλμε, παντουργέ, ὀλέτωρ τῶν κακῶν, παντάγαθε, πανάρετε, παντεπίσκοπε, παντοκράτωρ,
36. » Ποίησόν με πλήρη πλούτου καὶ καρπῶν, ἄμοιρον πάντων τῶν δεινῶν, κτήτορα υἱῶν, υἱωνῶν, καὶ δούλων,

37. » Ἄνοσον, πολυθρέμμονα, πανευτυχῆ, καὶ πανελευθέριον· ἐγὼ εἰμι σοὶ λατρευτής. »
38. Οὕτω δεηθεὶς τοῦ ὑπερθέου καὶ αἰωνίου Βισνοῦ, δὸς τὸ λωτοειδὲς σήσαμον εἰς ἐπιτυχίαν πάσης εὐτυχίας.
39. Ὅστις τὸν ἐκ σηςάμου λωτὸν δίδωσιν οὕτως, ὥς νενόμισται, οὗτος οὐ βλέπει τὸν πολύοχλον ἄδην.
40. Καὶ αὐτὸς δὲ ἄγνός καὶ μακάριος γίνεται καὶ τοὺς γονεῖς ἑαυτοῦ καὶ πάππους καὶ προπάππους ἐλευθεροῖ, καὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἑαυτοῦ γενεάν.
41. Ὁ δίδους σήσαμον, ἀρετὴν μὲν ζητῶν, ἀρετὴν εὐρίσκει· πλοῦτον δὲ ζητῶν, πλοῦτον εὐρίσκει· ἀθανασίαν δὲ ζητῶν, ἀθανασίαν εὐρίσκει.
42. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ πατροκτόνος, καὶ ὁ Βραχμανοκτόνος, καὶ ὁ ἐπιβὰς τοῦ λέχους τοῦ διδασκάλου, καὶ ὁ παγκάκιστος ἀπαλλάττεται τοῦ ἐγκλήματος· οὐδεμία ἐνταῦθα ἀμφιβολία.
43. Οἱ κατοιχόμενοι ἐφιέμενοι περιμένουσιν, εἴποτέ τις υἱὸς ἢ υἱωνὸς ἢ ἄλλος τις ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτῶν δοίη λωτὸν ἐκ σηςάμου.
44. Εἴτις πολύολβος ὢν καὶ πολύδωρος, δοίη Βραχμᾶνι περιδόλαια, καὶ κοσμήματα, καὶ ὀχήματα, καὶ κώμας καὶ γῆν,
45. Ὅστις καρπὸς τούτῳ ἐκ τοιαύτης δόσεως γίνεται, οὗτος ὁ καρπὸς τέλος ἔχει· οὐδεμία ἐνταῦθα ἀμφιβολία.
46. Εἴτις δὲ δοίη κατὰ τὸν νόμον σήσαμον, ὅστις τούτῳ καρπὸς γίνεται ἐκ τοιαύτης δόσεως, τούτου τοῦ καρποῦ τέλος οὐκ ἔστι· καὶ οὐδεὶς δύναται ἐπαινέσαι, ὥς δεῖ, καὶ ἑκατονταετῇ ζωὴν ἔχει.
47. Ἀεὶ τοίνυν διδόσθω σήσαμον, ὥς δύναμις· ἐκ γὰρ τῆς σηςαμοδοσίας πάντων τῶν ἐφετῶν ἀπολαύουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀναμφιδόλως.
48. Ὅστις θεὸς ἐν ἐλαφείῳ δέρματι ὡμῶ σήσαμον μετὰ βουτύρου,

- μέλιτος καὶ χρυσίου, δίδωσι Βραχμᾶνι, οὗτος ἀπαλλάτ-
 τεται πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν.
49. Ὁλοψύχως δοτέον ἐστὶν ὕδωρ αἰεὶ εἰς πόσιν ἐν κώμῃ,
 ἐν πόλει, ἢ ἐν ὁδῷ, ἐνθα οὐκ ἔστιν ὕδωρ.
50. Ὅστις ποιεῖ ποτιστήριον ἀναπαυτικόν, οὗτος ἀγαθῆς,
 στάσεως τυγχάνει, δυσκλήτου ἄλλοις κἄντούτῳ κἄν τῷ
 μέλοντι βίῳ.
51. Φρέατα οὖν καὶ λίμνας ἀνόρυττε καὶ ποτιστήρια κατα-
 σκεύαζε μετὰ οἰκημάτων, εἰς ἄνεσιν τῶν ἀνθρώπων.
52. Δίδοθι βρῶμα λιπαρὸν ἐν καθαρῷ πινακίῳ, μεμιγμένον
 ὀξυγάλακτι, ἢ ὀρυζόγαλα, κατὰ τὸν νόμον.
53. Ὅστις σιτίζων τοὺς Βραχμᾶνας, δίδωσι καὶ ὑδρίας
 ὕδατος ψυχροῦ, οὗτος τυγχάνει τῆς ἐν οὐρανῷ δόξης.
54. Ὅστις δίδωσι Βραχμᾶνι οὐρανίσκον εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς
 βροχῆς καὶ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, οὗτος παν-
 τὸς κακοῦ ἀπαλλάττεται, καὶ πλούτου καὶ παίδων
 τυγχάνει.
55. Ὅστις, εὖσπλαγχνος ὢν, δίδωσιν οἰκιακὰ σκεύη, ἢ οἶκον
 σὺν τοῖς ἐπίπλοις, ἢ προῖκα εἰς γάμον πτωχῆς,
56. Οὗτος πορεύεται εἰς τὸ οἶκημα τοῦ μεγάλου Ἰνδρα ἐν
 λαμπρῷ καὶ θείῳ φορεῖῳ, θεραπευόμενος ὑπὸ θείων
 νυμφῶν.
57. Ὅστις ὑποδήματα δίδωσι Βραχμᾶνι, κατακαιομένῳ τοὺς
 πόδας, τούτῳ οὐδέποτε γίνεται αἴσθησις τοῦ καύματος.
58. Καὶ ἄρμα δὲ παρίσταται τούτῳ, ἐξευγμένον ἵπποις, λαμ-
 πρὸν, χρυσοῦν, καὶ λίθοις πολυτίμοις κεκοσμημένον.
59. Ὅστις δίδωσι ταῖς Βραχμᾶσι ξύλα εἰς ἀλέαν, οὗτος θερ-
 μουργὸς γίνεται, καὶ πάντα τὰ ἐφετὰ τούτῳ ἐκτελοῦνται.
60. Ὅστις ποιεῖ πυρὰ καθ' ὁδὸν ἐν χειμῶνι εἰς ἀλέαν πάντων,
 οὗτος λαμπρᾶς στάσεως τυγχάνει.

61. Ὅστις δίδωσι τοῖς Βραχμᾶσιν ἄλειμμα ἐκ σανδάνου, καὶ ἀγαλλόχου, καὶ μύρα, καὶ ταμβούλαν, καὶ ἄμμφια, οὗτος εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύεται.
62. Σήσαμον, χρυσίον, ὕδωρ, βρώμα, λύχνος, οἶκος, ταῦτα πάντα διδόμενα, θησαυροὶ ἀπόκεινται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοῦ οὐρανοῦ.
63. Ὅτι ἂν ᾗ ἐφετὸν ἐν Κόσμῳ, καὶ ὅτι ἀγαπητὸν ἐν οἴκῳ, τοῦτο διδότης ἀξίῳ Βραχμᾶνι ὁ ἐφιέμενος ἀφθαρσίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

64. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ιάμα, ἤχθη ὁ Βραχμᾶν οἰκαδε, χαίρων τὴν ψυχὴν, ὑπὸ τοῦ διακόνου τοῦ Ιάμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως, ὡς ἤκουσε.
65. Καὶ σὺ οὖν, ὦ Μέγα Βασιλεῦ, ἀγάπα τὴν σησαμοδοσίαν· ἐκ γὰρ τῆς σησαμοδοσίας καὶ οὐρανὸς ἐπίκτητος γίνεται, καὶ ἀρετὴ, καὶ ἀθανασία.
66. Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ὦ Βασιλεῦ, πᾶσαι αἱ δόσεις διδόσθωσαν θεοσεδέσι Βραχμᾶσι παρὰ τῶν φρονίμων.
67. Ὁ Βραχμᾶν ἐκεῖνος, ἀκούσας τοῦ μισθοῦ τῆς σησαμοδοσίας, θν εἶπεν ὁ Ιάμας, διδοὺς σήσαμον, ἀνῆλθε πάλιν εἰς τὸν οὐρανὸν σὺν τοῖς οἰκείοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ δόσεως οἰκείου κτήματος, καὶ μὴ ἀλλοτρίου.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε Πάτερ, τίς ἐστὶν ὁ μισθὸς τῆς δόσεως ἐκείνου, ὃς ἀρπάσας βοῦν ἀλλοτρίαν, δίδωσι Βραχμαῖνι;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ὅστις ἀρπάσας βοῦν ἀλλοτρίαν, δίδωσιν αὐτὴν Βραχμαῖνι, οὗτος οὐδένα μισθὸν ἔχει, τούναντίον δὲ, πορεύεται εἰς τὸν ἄδην.
3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Κρισναῖ, καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλέως Νρήγα.
4. Πάλαι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰαδοῦ ὤκουν ἐν τῇ Δοκραβατῇ μετὰ θεῶν, ἡμιθέων, καὶ ἀνθρώπων ἀγαθοεργῶν.
5. Ἐφάνη δ' ἐκεῖ ἐν μέγα φρέαρ, παλαιὸν, πλήρες χόρτων καὶ θάμνων, ἐκτισμένον ὀπταῖς πλίνθοις, βαθὺ, καὶ σκοτεινόν.
6. Ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ μεγάλῳ φρέατι εἶδον ἐμφωλεύοντα ἓνα μεγαλόσωμον χαμαιλέοντα.
7. Μεγάλοις δὲ σχοινίοις δήσαντες τὸν χαμαιλέοντα, τὸν ὄντα, ὡς μέγα ὄρος, πολλοὺς τρόπους ἐποίησαν εἰς τὸ ἐξαγαγεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ φρέατος,
8. Ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν ἐξαγαγεῖν· ὅθεν ἀνήγγειλαν περὶ τούτου τῷ Θεῷ Κρισναῖ, τῷ υἱῷ τῆς Δεβακῆς, ὃς ἐλθὼν ἐξήγαγεν αὐτόν.
9. Ἐξαχθεὶς δὲ, καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κρισναῖ, τίς εἶη,

ἀπεκρίνατο, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ μέγας Βασιλεὺς Νρήγας, ὃς πάλαι ἀναριθμήτους θυσίας ἔθυσεν.

10. Εἰπόντι δ' οὕτως, εἶπεν ὁ Κρισνᾶς· «Σὺ ἀγαθὰ ἔπραξας, ἀλλ' οὐχὶ κακά· πῶς δ' ἄρα τοιαύτης κακῆς στάσεως ἔτυχες; τί ἐστι τοῦτο; εἰπέ.

11. Ἡμεῖς ἠκούσαμεν, ὡς ὑπὲρ τὸν ἀριθμὸν πάλαι δωρήματα ἐδωρήσω· ποῦ ὁ καρπὸς ἐκείνων τῶν μεγάλων σου δωρημάτων;

NRHΓΑΣ.

12. Βοῦς Βραχμᾶνος, ἀποπλανηθεῖσα, καὶ συναγελασθεῖσα ταῖς ἐμαῖς βουσὶν, ἐδόθη παρ' ἐμοῦ, ἀγνοοῦντος, ἄλλῳ Βραχμᾶνι.

13. Ὁ δὲ ἀπολέσας τὸν Βοῦν, ἀνιχνεύων καθ' ὁδὸν, εἶδεν αὐτήν, καὶ κρατήσας, ἔφη· «Αὕτη ἐμή ἐστίν· ἐγὼ κύριος ἡμὴν αὐτῆς πρότερον. »

14. Διαφερόμενοι δ' ἀμφότεροι, ἦλθον πρὸς ἐμέ· καὶ ὁ μὲν ἔλεγέ μοι· «Σὺ εἶ ὁ δούς· » ὁ δὲ, « Σὺ εἶ ὁ συλήσας. »

15. Ἐγὼ δ' ἀκούσας, εἶπον πρὸς τὸν λαβόντα· «Ἀντὶ τῆς μιᾶς δαμάλεως λάβε χιλίας, καὶ δὸς αὐτήν τῳ κυρίῳ· » Ὁ δ' ἔφη·

16. «Ἡ δάμαλις πολυγάλακτός ἐστι, νέα, καὶ ἀγαθοφυής· διὸ οὐ δύναμαι ἀπολεῖψαι αὐτήν· » Οὕτως εἰπὼν, ἀνεχώρησε.

17. Πρὸς δὲ τὸν ἕτερον Βραχμᾶνα εἶπον, παρακαλῶν· «Ἀντὶ μιᾶς δαμάλεως, ἣν ἀπώλεσας, λάβε χιλίας. »

18. Ὁ δ' ἔφη· «Ἐγὼ οὐ λαμβάνω τι δῶρον παρὰ Βασιλέως· ἱκανὸς γάρ εἰμι θρέψαι ἐμαυτόν· ἡ οἰκεία δάμαλις δοθήτω μοι. » Οὕτως εἰπὼν, ἀνεχώρησε.

19. Οὕτω μὲν οὖν διαφερόμενοι ἀμφότεροι οἱ Βραχμᾶνες,

- μὴ στέρξαντες λαβεῖν, μήθ' ὁ εἷς, μήθ' ὁ ἕτερος χιλίας δάμαλεις, ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια.
20. Ἐγὼ δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ θανάτου, παρεγενόμην πρὸς τὸν Ἰάμαν, τὸν Θεὸν τοῦ νόμου.
21. Ἀσπασάμενός με δ' ὁ θεῖος Ἰάμας, ἔφη· « Οὐκ ἔστι τέλος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγαθῶν σου ἔργων, ὦ Βασιλεῦ.
22. » Ὅση ἄμμος ἐστὶν ἐν γῇ, καὶ ὅσα ἄστρα ἐν οὐρανῷ, καὶ ὅσοι κρουνοὶ τῆς βροχῆς, τοσοῦτον πλοῦτον ἔδωκας.
23. » Ἔστι δέ τι καὶ ἀμάρτημα, ὃ ἔπραξας ἐξ ἀγνοίας· τούτου οὖν τοῦ ἀμαρτήματος τοῦ καρποῦ ἢ πρότερον ἀπόλαυσον, ἢ ὕστερον, ὥς κρίνεις εὐλογον.
24. » Ἀναγκαίως δεῖ ἀπολαῦσαι τοῦ καρποῦ τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως πως γένοιτο ἀνάλωμα τοῦ καρποῦ αὐτῶν.
25. » Οὐδεὶς ἐστὶ τρόπος θεῖος ἢ ἀνθρώπειος, δι' οὗ τὸ ἔργον τῶν ἀνθρώπων σχοίη ἂν ἀνάλωμα ἄνευ τῆς ἀπολαύσεως.
26. » Τότε τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἀνθρώπου ἐξαλείφεται, ὅταν μετάνοια καὶ παιδεία γένηται, ὥς ἐρρέθη ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν.
27. » Οὐδεὶς δύναται ἐξαλεῖψαι τὴν ἀρετὴν σου, ἢ ἐστὶν ἀνεξάλειπτος· πρῶτον μὲν οὖν ἀπόλαυσον τοῦ καρποῦ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, εἶτα δὲ τοῦ οὗ ἔπραξας ἀμαρτήματος. »
28. Ἐγὼ δ' ἔφην· « Εἰ τὸ ἀμάρτημά μου ἐξαλειφθείη, πρῶτον μὲν ἀπολάσω τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμαρτήματος, εἶτα δὲ τῶν ἀγαθῶν ἔργων.
29. » Πρῶτον ἀπολάσω τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμαρτήματος, ὃ ψέγεται ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων. » Οὕτως εἰ πῶν τῷ Ἰάμα, ἔπεσον κατὰ γῆς.
30. Ἦκουσα δὲ τοῦ Ἰάμα, λέγοντός μοι ὀπισθεν μεγαλοφώνως· « Ὁ Κρισνᾶς ἔσεταί σοι τελευταῖον ὁ λυτρωτής. »

31. Εἶδον δ' ἔπειτα ἑμαυτὸν, πεσόντα κατὰ κεφαλῆς εἰς τὸ φρέαρ, λαβὼν φύσιν ἀλόγου ζώου· ἐνθυμοῦμαι καλῶς.
32. Αὕτη ἐστὶ κυρίως δόσις, τὸ ἀλλοτριωθῆναι τοῦ οἰκείου κτήματος, καὶ ἄλλον ἀποδείξαι κύριον τούτου· ἐγὼ δὲ τούναντίον ποιήσας, ἰδοὺ πέπτωκα.
33. Ἐγὼ ὑπὸ σοῦ σήμερον ἐλυτρώθην· σὺ εἶ ὁ Θεὸς τῶν θεῶν, ὁ Κύριος τοῦ Κόσμου, καὶ ὁ ὀλέτωρ τῶν κακῶν.
34. Ὡ χιλιόμματα, τὸ ἔρεισμα τοῦ κόσμου, δός μοι ἄδειαν· ἐγὼ πορεύομαι εἰς τὸν οὐρανόν.»

ΒΗΣΜΑΣ.

35. Λαβὼν δ' ἄδειαν παρὰ τοῦ Κυρίου τῶν τριῶν Κόσμων καὶ προσκυνήσας αὐτὸν, ἀναβὰς ὄχημα θεῖον, θεῖαν μορφήν ἔχων, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.
36. Ἀνελθόντος εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Βασιλέως Νρήγα, ὁ Θεὸς Κρισνᾶς εἶπε πρὸς τοὺς περὶ ἑαυτόν·

ΚΡΙΝΣΑΣ.

37. Οὐδαμῶς δεῖ ἀρπάζειν κτῆμα Βραχμᾶνος· τὸ γὰρ κτῆμα τοῦ Βραχμᾶνος εἰς πτώσιν φέρει τὸν ἀρπάσαντα, καθὼς ἡ βοῦς τοῦ Βραχμᾶνος τὸν Βασιλέα Νρήγαν.
38. Ὅστις δίδωσι μὲν πολλὰς βοῦς, ἀρπάζει δὲ μίαν, οὗτος κολάζεται· κάλλιον γάρ ἐστι τὸ μὴ ἀρπάζειν μίαν βοῦν ἢ τὸ διδόναι πολλὰς.
39. Τρεφόμενη ἐξ ἀδικίας καὶ ἀρπαγῆς ἡ ἱππικὴ καὶ πεζικὴ δύναμις ταχέως ἀφανίζεται, καθὼς τὰ νέφη ἐν ὥρᾳ Σαρᾶδας (φθινοπώρου).
40. Καὶ μέγα ὄν τὸ πῦρ κατασβέννυται ὑπὸ τοῦ ὕδατος· οὐδεὶς δ' ὁμῶς τρόπος ἐστὶ τῆς καταπαύσεως τοῦ ἐξ ἀδικίας καὶ ἀρπαγῆς καιομένου πυρός.

41. Τὸ λαμβανόμενον κολακεία καὶ πειθοῖ ξένον πρᾶγμα κατακαίει ἐπτὰ γενεάς· τὸ δὲ λαμβανόμενον βία κατακαίει δεκαεπτὰ γενεάς προγόνων, καὶ δεκαεπτὰ ἐπιγόνων.
42. Ὁ ἄρπαξ ἀλλοτρίου κτήματος σκώληξ ἐν κόπρῳ γεννᾶται ἑξακισμύρια καὶ ἑξακισχίλια ἔτη.
43. Καὶ τὸν λίθον καὶ τὸν σίδηρον καταπέψειεν ἂν ὁ ἄνθρωπος μεθόδῳ τινι· οὐδεμία ὁμῶς μέθοδός ἐστι, δι' ἧς καταπεφθείη ἂν τὸ ἀλλότριον πρᾶγμα.
44. Οὐδέν τι ἐν κόσμῳ δυσπεπτότερόν ἐστι τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος· καὶ ἀθεράπευτον δ' ἐστίν, ὡς τὸ θανατηφόρον φάρμακον.
45. Τὸ ἀλλότριον πρᾶγμα δεινότερον λέγεται καὶ τοῦ θανατηφόρου φαρμάκου· τὸ μὲν γὰρ φάρμακον ἓνα μόνον ἀναιρεῖ, τὸ δ' ἀλλότριον πρᾶγμα ἅπασαν τὴν γενεάν.
46. Τὸ μὲν πῦρ τοῦ ἄλσους τὰ δένδρα μόνον καταπυρπολεῖ, τὴν δὲ ρίζαν ἀφίησιν ἀλύμαντον· τὸ δ' ἐξ ἄρπαγῆς τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος πῦρ παγγενῇ τὸν ἄνθρωπον κατακαίει.
47. Ὁ ἐφιέμενος ἄρα τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ ἄνθρωπος μὴ ἄρπαζέτω τὸ ἀλλότριον πρᾶγμα, ὅπερ ἐστὶ δεινότερον τοῦ ἐν ἄλσει πυρὸς καὶ τοῦ δηλητηρίου φαρμάκου.

ΒΗΣΜΑΣ.

48. Οὕτως εἰπὼν ὁ Θεὸς Κρισνᾶς, ὁ Κύριος τοῦ Κόσμου, καὶ ἁγιαστικὸς πάντων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πόλιν Δβαρ-
βατήν.
49. Ἡ μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔντευξις οὐδέποτε ἂν ἀνωφελὴς γένοιτο, ὦ Βασιλεῦ. Ὁ Βασιλεὺς Νρήγας ἐλυτρώθη τῆς κολάσεως διὰ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ Κρισνᾶ ὁμιλίας.

50. Ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν θέα, θίξις, φήμη (εὐφημία), καὶ καὶ ἐνθύμησις ἀγιαστική ἐστίν ὡς ἡ τῶν ἀγίων τόπων.
51. Ταῦτα εἰδὼς, θεράπευε καὶ τίμα ἀεὶ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ σπουδαίους ἄνδρας, καὶ ἄπεχε τοῦ ἀλλοτρίου κτήματος, εἰ ἐπιθυμεῖς ὑψηλῆς στάσεως.
52. Πολυπραγμονήσας ἀκριβῶς, δίδοθι τὸ οἰκεῖον κτῆμα· ἡ γὰρ δόσις τοῦ ἀλλοτρίου κτήματος ἀνατρέπει τὴν εἰς οὐρανὸν ἀνάβασιν· καὶ φρόνει, ὡς κακὴ στάσις γίνεται τῷ ἀρπάζοντι τὸ ἀλλότριον κτῆμα, καὶ μάλιστα τὸ τοῦ Βραχμᾶνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ΄.

Περὶ οἰκήσεως μετ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε πάτερ, οἷα ἀγαθὰ γίνεται ἐκ τῆς μετ' ἀγαθῶν καὶ θείων ἀνδρῶν οἰκήσεως;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Εἰς τοῦτο ἐγὼ διηγήσομαί σοι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βασιλέως Ναχούσσα, καὶ τοῦ μεγάλου ὁσίου Σεβάνα.
3. Ὁ μέγας ὁσιος καὶ μέγας ἀσκητῆς Σεβάνας, ὁ υἱὸς τοῦ Βριγοῦ, τὴν οἰκῆσιν ἐποιήσατο ἐν τῷ ὕδατι.
4. Αὐτὸς ἀφείς τὴν ἐπιθυμίαν, τὸν θυμὸν, τὴν ἀπέχθειαν, τὴν ἄγνοιαν, καὶ τὴν ὑπερηφανίαν, εἰσδὺς διέτριβεν ἐν τοῖς ὕδασιν, ἔνθα συμμίσγνυται ὁ Ἰαμουναῖς καὶ ὁ Γάγγης ποταμός.
5. Οὕτω δ' ὑπήκοοι ἦσαν αὐτῷ αὐτοὶ οἱ ποταμοί, ὥστε οὐκ

- ῥέον ἐκ τῶν πλαγίων.
6. Ἦν δὲ πολὺν χρόνον διατρίβων ἐν τοῖς ὕδασι, ιστάμενος ἀκλόνητος, ὡς στύλος, ἐν μεγάλῃ θεωρίᾳ.
7. Καί ποτε ἦλθον κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀλιεῖς· καὶ βαλόντες μέγα δίκτυον, εἴλκυσαν αὐτὸ ἐκ τοῦ ὕδατος πλήρες.
8. Ἐξήγαγον δ' ἐξ ἐκείνου τοῦ ὕδατος σὺν τοῖς ἰχθύσι καὶ τὸν Σεβάναν ἐκεῖνον.
9. Ἰδόντες δ' αὐτὸν οἱ ἀλιεῖς, φωτοειδῆ ὄντα, φόβῳ συσχέθησαν, καὶ πεσόντες κατὰ γῆς, προσεκύνησαν, εἰπόντες·
10. « Ἄξιός εἰ ἀνασχέσθαι ἡμῶν, τῶν πταισάντων ἐξ ἀγνοίας· τί δὲ ποιήσωμέν σοι θυμῆρες; πρόσταξον, ὦ ὅσιε. »
11. Ὁ δὲ βλέπων τὸν προσδοκώμενον ὄλεθρον τῶν ἰχθύων, εἶπεν αὐτοῖς, εὐσπλαγχνία καὶ συμπαθεία κινούμενος·
12. « Ἐγὼ σὺν τοῖς ἰχθύσιν (Σεβάνας) ἢ ἀναιρεθήσομαι, ἢ πωληθήσομαι· ἐκ γὰρ τῆς συνοικήσεως ἀπολιπεῖν αὐτοὺς τοὺς ταλαιπώρους οὐ δύναμαι, πάσχοντας.
13. » Τίς ἄλλος μᾶλλον ἀπάνθρωπός ἐστιν ἐκείνου, ὃς βλέπων ἄλλους πάσχοντας πάθη παντοῖα, μόνην τὴν ἐαυτοῦ σωτηρίαν ζητεῖ;
14. » Φεῦ! καὶ τῶν σοφῶν ὁ νοῦς ἀποβλέπει εἰς τὸ ἴδιον ὄφελος! ἀλλ' ἢ πρὸς πάντας εὐσπλαγχνία οὐκ ἔστιν ἔξω τῆς ιδίας ὠφελείας.
15. » Ὅτε δὲ οἱ σοφοὶ καὶ θεωρητικοὶ μόνου τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ φροντίζουσιν, οἱ ἐν κόσμῳ δεινὰ πάσχοντες ποῦ καταφυγὴν ἔξουσι;
16. » Τίς ἂν εἴη τρόπος, δι' οὗ ἀπαλλαγὴ ἂν γένοιτο τῶν δεινῶν τούτων τῶν πασχόντων ἐν κόσμῳ; εἴθε εἰσέλθοιμι εἰς αὐτοὺς, καὶ τληπαθῆς εἶην αἰεὶ.
17. » Βαβαί! ἄλλοι μὲν τῶν ἰχθύων σπαίρουσιν! ἄλλοι δὲ

κατακυλίωνται ! καὶ ἄλλοι μεγαλόσωμοι ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καταθλίβονται !

18.» Ὅστις, βλέπων τυφλοὺς, κωφοὺς, ἀναπήρους, ὀρφανοὺς, καὶ ἐμπαθεῖς οὐκ ἔλεεῖ, οὗτος ἐλεεινός ἐστι, καὶ μωρόφρων.

19.» Ὅστις δυνάμενος, οὐ διασώζει τοὺς ἐν κινδύνῳ καὶ ἀγῶνι θανάτου ὄντας, οὗτος κακῆς στάσεως τυγχάνει.

20.» Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ ἀθανασία οὐδὲ τὸ ἐκκαιδεκατημόριον ἔχει τῆς χαρᾶς ἐκείνης, ἥ γίνεται τῷ ἀπαλλάττοντι τὴν θλίψιν τῶν θλιβομένων.

21.» Ὅθεν οὐκ ἀπολείψω τούτους τοὺς ταλαιπώρους ἰχθύας, δεινῶς πάσχοντας· ἐκ γὰρ τούτου τεύξομαι οὐχ ἀπλῶς τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' αὐτῆς τῆς χώρας τοῦ Βραχμᾶ.

22.» Ἀλλ' οὐδὲ ζημίαν τινα ὑμῖν ποιήσω· ἀναγγείλατε περὶ ἐμοῦ τῷ Βασιλεῖ· ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἐμοῦ δώσει. »

ΒΗΣΜΑΣ.

23. Ἀκούσαντες οἱ ἄλιεῖς κατεπλάγησαν· καὶ ἐλθόντες, ἀνήγγειλαν πάντα τῷ Βασιλεῖ Ναχούσσαι.

24. Ὁ δὲ Ναχούσσαι, ἀκούσας, θαυμάζων τὴν ψυχὴν, ἔλεγεν· «Τίς οὗτος ὁ ὑπερφυής, ὃς τὴν οἴκησιν ἐν ὕδατι ἐποιήσατο ; »

25. Ταῦτα διανοηθεὶς, εὐλάβειαν ἔσχε καὶ φόβον, νομίσας ὡς θεσπέσιος ἐστὶν ὁ ἀνὴρ.

26. Ἀφείς δὲ πᾶσαν παράταξιν στρατιᾶς, ἐπορεύθη δρομαῖος μετ' ὀλίγων ἀκολουθῶν, βουλευτῶν, καὶ ἱερουργῶν.

27. Ἰδὼν δὲ τὸν ἡλιοειδῆ Σεβάναν, ἔγνω, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Βριγοῦ, ὁ λίαν ἐγκρατὴς καὶ θεωρητικός.

28. Καὶ τιμήσας αὐτὸν τὸν ισόθεον, ὡς ἔδει, ἔφη· «Εἰπὲ προστακτικῶς, ὦ θεσπέσιε, ὅ,τι με δεῖ ποιῆσαι. »

ΣΕΒΑΝΑΣ.

29. Οἱ ἄλιεις λίαν ἐπόνησαν, ἐπειδὴ ἀποζῶσι· δὸς τούτοις τὴν ἀξίαν τιμὴν ἐμοῦ, ὦ ἄριστε βασιλεῦ,
 30. Ἴνα ἐγὼ τῇ δόσει τῆς τιμῆς λυτρωθῶ τοῦ δεσμοῦ, εἰς ὃν ἔπεσον μετὰ τῶν ἰχθύων, καὶ ποιήσω τότε τὸ δοκοῦν μοι.
 31. Ὅταν δὲ λυτρώσω ἐμαυτὸν τῇ δόσει τῆς τιμῆς, τότε διασώζω καὶ τοὺς ἰχθύας· αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ γνώμη.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

32. Ἐκατοντακισχίλια ἀργύρια δοθήτωσαν τοῖς ἀλιεῦσιν εἰς ἐξαγορὰν τοῦ θεσπεσίου ἀνδρός, ὡς ἔφη.

ΣΕΒΑΝΑΣ.

33. Ἐγὼ οὐ λυτροῦμαι ὑπὸ σοῦ διὰ τιμῆς ἑκατοντακισχιλίων ἀργυρίων· ἀξία τιμὴ δοθήτω· σκέψαι δὲ περὶ τούτου μετὰ τῶν βουλευτῶν.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

34. Δεκάκις ἑκατοντακισμύρια ἀργύρια δοθήτωσαν τοῖς ἀλιεῦσιν· εἰδ' οὐκ ἄρκει αὕτη ἡ τιμὴ, καὶ ἄλλα πολλὰ προσδοθήτωσαν.

ΣΕΒΑΝΑΣ.

35. Ἐγὼ οὐκ ἄξιός εἰμι δεκάκις ἑκατοντακισμυρίων ἀργυρίων, οὐδὲ πλειόνων τούτων· ἀξία δοθήτω τιμὴ· περὶ δὲ τούτου σκέψαι μετὰ τῶν Βραχμάνων.
 36. Οὐ δεῖ τινι λέγειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ τιμῆς· τὸν γὰρ τοιοῦτον οὐκ ἐπαινοῦσιν οἱ ἄνθρωποι· ὅθεν ἐγὼ οὐ λέγω περὶ τῆς ἐμαυτοῦ τιμῆς, οὐδ' ἔπαινον λέγω ἐμαυτοῦ.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

37. Τὸ ἥμισυ τῆς βασιλείας μου ἢ τὸ ὅλον δοθήτω τοῖς ἀλιεῦσιν· τοῦτο ἐγὼ κρίνω· σὺ δὲ τί κρίνεις, ὦ ὅσιε ;

ΣΕΒΑΝΑΣ.

38. Οὔτε τοῦ ἡμίσεος, οὔτε τοῦ ὅλου τῆς σῆς βασιλείας ἄξιός εἰμι, ὦ Βασιλεῦ· ἄξία δοθήτω τιμή· περὶ δὲ τούτου σκέψαι μετὰ τῶν ὁσίων.

ΒΗΣΜΑΣ.

39. Ἀκούσας τοῦ λόγου τοῦ μεγάλου ὁσίου ὁ Ναχούσας, λίαν θλιβόμενος, καὶ ἀνιώμενος ἐσκέπτετο μετὰ τῶν βουλευτῶν καὶ ιερουργῶν.

40. Ἐλθὼν δ' ἐνταῦθα ὁσιός τις καὶ μέγας ἀσκητῆς, ᾧ ὄνομα Γαβιζάτας, (Βοογενῆς) εἶπε τῷ Ναχούσας· «Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ γὰρ ἱλαρὸν ποιήσω τὸν ὅσιον Σεβάναν.»

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

41. Εἰπὲ, ὦ θεῖε Βραχμάν, τὴν τιμὴν τούτου τοῦ μεγάλου ὁσίου· διάσωσον ἀπὸ τῆς ὀργῆς τούτου καὶ ἐμὲ, καὶ τὴν ἐμὴν χώραν, καὶ τὸ ἐμὸν γένος.

42. Ὁργισθεὶς ὁ Βραχμάν, καὶ τὸν τριττὸν Κόσμον ὀλέσειεν ἂν σὺν τῷ Κυρίῳ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον ἐμὲ τὸν ἄμοιρον ἀρετῆς, καὶ ἐλπίζοντα εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἐμαυτοῦ χειρός (τὸν ἄρπαγα, καὶ φονέα).

ΓΑΒΙΖΑΤΑΣ.

43. Οἱ θεῖοι καὶ σεβάσμιοι Βραχμᾶνες ἀτίμητοί εἰσι· καὶ αἱ βόες δὲ θεαί εἰσιν· ὅθεν βοῦς δοθήτω εἰς τιμὴν.

ΒΗΣΜΑΣ.

44. Τούτου τοῦ λόγου ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, χαρεῖς χαρὰν μεγάλην σὺν τοῖς βουλευταῖς καὶ ἱερουργοῖς, εἶπε τῷ ὁσίῳ Σεβάνᾳ·

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

45. Ἀνάστα, ἀνάστα, ὦ ὅσιε Βραχμάν· ἡγοράσθης διὰ βοός· ταύτην τὴν τιμὴν ἐγὼ κρίνω εὐλογον.

ΣΕΒΑΝΑΣ.

46. Ἴδου ἐγὼ ἀνίσταμαι, ὦ μέγα Βασιλεῦ· ἀξίως ἡγοράσθην ὑπὸ σοῦ· οὐ γὰρ βλέπω ἐν γῇ ἰσοστάσιον τῇ βοῇ κατὰ τὴν ἀγνότητα·

47. Αἱ βόες τιμητέαι εἰσὶν αἰεὶ καὶ προσκυνητέαι· αὗται γὰρ αἱ θεαὶ ἐπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ δοχεῖα χάριτος.

48. Οἱ τόποι τῶν ἀσβέστων πυρῶν τῶν Βραχμάνων, καὶ οἱ ναοὶ τῶν θεῶν καθαίρονται διὰ τοῦ βολίτου τῶν βοῶν· τί ἄλλο κρεῖττον τούτου;

49. Τὸ οὖρον τῆς βοῆς, τὸ βόλιτον, τὸ γάλα, τὸ ὀξύγαλα, καὶ τὸ βούτυρον, ταῦτα τὰ πέντε καθαίρουσι πάντα τὸν κόσμον.

50. «Αἱ βόες ἔστωσαν αἰεὶ καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθὲν μου· καὶ βόες ἔστωσαν ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ· καὶ ἐν τῷ βοοστασίῳ διατρίβοιμι.»

51. Ὅστις λέγει ταύτην τὴν εἰρημένην μυστικὴν εὐχὴν ἐν ἑσπέρᾳ καὶ πρωῇ καὶ μεσημβρίᾳ, καθαρὸς ὢν, καὶ ἐγκρατῆς, οὗτος πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ἀπαλλάττεται, καὶ εἰς τὴν χώραν τοῦ Βισνοῦ πορεύεται.

52. Ὅστις ποιεῖ οἶκημα τῶν βοῶν εἰς ἀπαλλαγὴν ψύχους,

ἀέρος, καὶ καύματος, οὗτος παντὸς δεινοῦ ἀπαλλάττεται, καὶ αἰώνιον ἀνάπαυσιν εὐρίσκει.

53. Ὅστις δίδωσιν αἰὲν χλόην καὶ σιτίον τῇ βοῇ, πρὶν αὐτὸς ἀριστήσῃ, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.

54. Ὅστις δίδωσι καθ' ἐκάστην τροφήν ταῖς Βουσὶν, οὗτος καὶ λοιθαὶς καὶ σπονδαὶς τῷ πυρὶ ἐποίησε, καὶ χοῶς καὶ ἐναγίσματα τοῖς οἰχομένοις, καὶ τοὺς θεοὺς πάντας προσφοραῖς ἐτίμησεν.

55. Αἱ βόες εἰσὶν ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος τῆς θυσίας· αἱ βόες ρέουσιν αἰὲν θείαν ἀμβροσίαν, ἡ ἐστὶ τὸ γάλα.

56. Ἀνθ' ὧν βόες διδόσθωσαν, καὶ τιμάσθωσαν αἰεὶ· αὗται γὰρ ἐποιήθησαν ὡς κινηταὶ κλίμακες τοῦ οὐρανοῦ.

ΒΗΣΜΑΣ.

57. Ἀκούσαντες οἱ ἄλιεῖς τῆς μεγάλης χάριτος τῶν βοῶν, προσκυνήσαντες τὸν μέγαν ὄσιον Σεβάναν, εἶπον·

ΑΛΙΕΙΣ.

58. Ἡμεῖς ἠκούσαμεν, ὡς ἡ ἔντευξις, ἡ θεά, ἡ θίξις, ἡ ἐνθύμησις, καὶ τὸ ὄνομα τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, καθαρτικὰ ἐστὶ πάντως γε.

59. Ἐκ τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ἐντεύξεως καὶ θεᾶς χάρις ἡμῖν ἐγένετο· ὅθεν εὐμενὴς γενόμενος, δέξαι ταύτην τὴν βοῦν, ἣν ἐλάβομεν δι' ἐξαγοράν σου.

ΣΕΒΑΝΑΣ.

60. Ἐγὼ δέχομαι ταύτην τὴν βοῦν παρ' ὑμῶν· ἀπκλαγέστες δὲ τῶν ἀμαρτιῶν πορεύεσθε εἰς τὸν (οὐρανὸν σὺν) τοῖς ἐξαχθεῖσιν ἐξ ὕδατος ἰχθύσιν.

61. Ἦτις ἀρετὴ πέπρακται ὑπ' ἐμοῦ ἔργῳ, λόγῳ, διανοίᾳ, καὶ σώματι, διὰ ταύτης πάντες οἱ θλιβόμενοι εἴησαν ἐν ἀνέσει.

ΒΗΣΜΑΣ

62. Ἐκ δὲ τῆς χάριτος καὶ τοῦ λόγου τούτου τοῦ μεγάλου ὁσίου καὶ θεόφρονος Σεβάνα ἐπορεύθησαν οἱ ἄλιεῖς εἰς τὸν οὐρανὸν μετὰ τῶν ἰχθύων.

63. Ἰδὼν δ' ὁ βασιλεὺς Ναχούσσας τοὺς ἄλιεῖς ἀνερχομένους μετὰ τῶν ἰχθύων εἰς τὸν οὐρανὸν, μεγάλως ἐθαύμασε σὺν τοῖς περὶ ἑαυτὸν, καὶ εἶπε·

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

64. Τιμητέοι εἰσιν ὑπὸ τῶν ἐφιεμένων τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ οἱ ἀγαθοὶ καὶ ὅσιοι ἄνδρες, οἱ ὄντες ὅμοιοι τοῖς ἀγιαστικοῖς τόποις· καὶ γὰρ ἡ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ θεραπείᾳ οὐκ ἂν γένοιτο ἀνωφελής.

65. Ἡ τῶν ἀγαθῶν θεὰ ἀγαθὴ ἐστίν· οἱ γὰρ ἀγαθοὶ ἀγιαστικοί εἰσιν. Ὁ μὲν γὰρ ἀγιαστικὸς τόπος μετὰ χρόνον ὠφελεῖ, ἡ δὲ μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἐντευξίς εὐθέως.

ΒΗΣΜΑΣ.

66. Ὁ δὲ ὅσιος Σεβάνας καὶ ὁ μέγας ἀσκητῆς καὶ ἐχέφρων Γαβιζάτας εἶπον τῷ Βασιλεῖ αἰτῆσαι ἣν θέλει χάριν.

67. Ὁ δ' ἤτησε κλίσιν εἰς τὴν ἀρετὴν· εἰπόντες δ' οἱ ὅσιοι, χαίροντες, «Οὕτως ἔστω», ἐπήνεσαν αὐτόν.

68. »Δυσεύρετός ἐστιν ὁ φιλάρετος ἐν ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα ἐν βασιλεῦσι. Μακάριος εἶ, μέγα Βασιλεῦ· νίκα (εὖσοι γένοιτο)· ἔστω δέ σοι γνώμη εἰς τὴν ἀρετὴν στερεά.

69. Ἐκ τῆς βασιλείας μεγάλη οἴησις γίνεται τοῖς βασιλεῦσιν

ἐκ δὲ τῆς οἰήσεως μεγάλη ἄγνοια· ἐκ δὲ τῆς ἀγνοίας ὁ ἄδης· διὰ τοῦτο οἱ ἐχέφρονες κατηγοροῦσι τῆς βασιλείας.

70. Οἱ μὲν φιλήδονοι περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν βασιλείαν· οἱ δὲ νουνεχεῖς βλέπουσι τὴν βασιλείαν ὡς ἄδην.

71. Μὴ ἔχε οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, οἷσιν, τὴν καταστρέφουσαν καὶ τοῦτον καὶ τὸν μέλλοντα βίον, εἰ ἐπιθυμεῖς αἰωνίου στάσεως.

72. Ἄλλ' οὐκ ἔσεται σοι οἷσις παγχάλεπος, καὶ λυμαντικὴ ἀμφοτέρων τῶν βίων· οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν.

73. Πάντως γε, ὦ Βασιλεῦ, ἐλυτρώθης τῇ χάριτι ἡμῶν, ἐπειδὴ ἤτησας ἡμᾶς κλίσιν εἰς τὴν ἀρετήν.

ΒΗΣΜΑΣ.

74. Οὕτως εἰπόντες ἐκεῖνοι οἱ ὅσιοι, ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια ἀσκητήρια· ὁ δὲ Βασιλεὺς Ναχούσας, λαβὼν τὴν χάριν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, χαίρων.

75. Ἐρρέθησάν σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὦ μέγα Βασιλεῦ, τὰ ἀγαθὰ τῆς μετὰ τῶν ἀγαθῶν οἰκήσεως, καὶ τῶν πανευδαιμόνων βοῶν· τί ἄλλο πλέον μαθεῖν θέλεις;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περὶ νοερῶν ἀγιασμάτων.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἐπειδὴ οἱ ἅγιοι ἄνδρες ἐπαινοῦσι τὰ νοερὰ ἀγιάσματα, εἰπεῖν μοι ἄξιός εἰ περὶ τούτων, ὡς ἔχει, ὦ ἄριστε τῶν τῆς γενεᾶς Κουροῦ.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βασιλέως Ζανάκα, καὶ τοῦ ὁσίου Ρομάσσα.
3. Οὗτος ὁ ὁσιος ὁ εἰς ἄκρον ἐραστής τῆς ἀρετῆς, τῆς θεωρίας, τῆς ἀσκήσεως, τῆς ἀληθείας, καὶ καθαρὸς παντὸς ἁμαρτήματος ἐκ τῆς θεογνωσίας,
4. Περιερχόμενος τοὺς ἁγίους τόπους, ἤλθέ ποτε καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βασιλέως Ζανάκα.
5. Ἰδὼν δὲ τοῦτον τὸν Ρομάσσαν ὁ Βασιλεὺς Ζανάκας, ἐλθόντα, ἐδεξιώσατο αὐτὸν, ὡς εἰκὸς, καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν παρ' ἐαυτῷ.
6. Καιροῦ δὲ τυχὼν, ἠρώτησεν αὐτὸν εὐλαβῶς περὶ οὗ νῦν σύ με ἐρωτᾷς.

ΖΑΝΑΚΑΣ.

7. Ἐπειδὴ οἱ σοφοὶ ἄνδρες ἐπαινοῦσι τὰ νοερὰ ἀγιάσματα, διὰ τοῦτο ἄξιός εἰ εἰπεῖν μοι περὶ τούτων κατὰ πλάτος.

ΡΟΜΑΣΣΑΣ.

8. Ἄκουσόν μου λέγοντος περὶ νοερῶν ἀγιασμάτων, ἐν οἷς λουσάμενος ὁ ἄνθρωπος, ὑψηλῆς τυγχάνει στάσεως.

9. Ἀγίασμά ἐστιν, ἡ γνῶσις τῶν ὄντων, ἡ ὑπομονή, ἡ ἐγκράτεια τῶν αἰσθήσεων, ἡ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία, ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ εὐθύτης.
10. Ἀγίασμα λέγεται ἡ δόσις, ἡ ἐγκράτεια τῆς διανοίας, ἡ ὀλιγάρκεια, ἡ ἀποχή τῆς κλοπῆς, καὶ τῆς ἔχθρας.
11. Ἀγίασμα λέγεται ἡ πίστις, ἡ ἄσκησις καὶ ἡ θεωρία· πασῶν δὲ τῶν ἀγιασμάτων ὑπερτέρα ἐστὶν ἡ καθαρότης τῆς καρδίας.
12. Οὐ λέγεται λελουμένος, ὁ λελουμένος τὸ σῶμα ἐν τοῖς ὕδασι· λελουμένος δ' ἐστὶν, ὁ λελουμένος ἐν τῇ χαλιναγωγίᾳ τῶν παθῶν καὶ κεκαθαρμένος τὴν καρδίαν.
13. Ὅς ἐστὶ πλεονέκτης, συκοφάντης, ἄσπλαγχνος, ἀσεβής, καὶ φιλήδονος, οὗτος, εἰ καὶ λελουμένος εἴη ἐν πᾶσι τοῖς ἀγιαστικοῖς τόποις, μεμολυσμένος ἐστὶ τὴν ψυχὴν.
14. Οὐ γίνεται καθαρὸς ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐξαλείψεως τοῦ ρύπου τοῦ σώματος· καθαρὸς δὲ λίαν γίνεται, ὅταν ἐξαλείψῃ τὸν ρύπον τῆς ψυχῆς.
15. Τὰ ἔνυδρα καὶ γεννῶνται, καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐν τοῖς ὕδασι· οὐ πορεύονται ὁμῶς εἰς τὸν οὐρανὸν, ὡς μὴ ὄντα καθαρὰ τοῦ ρύπου τῆς ψυχῆς.
16. Ἡ πρὸς τὰς ἡδονὰς κλίσις λέγεται ρύπος τῆς ψυχῆς· τὸ δὲ πρὸς αὐτὰς μῖσος λέγεται καθαρότης.
17. Ὁ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ρύπος οὐ καθαίρεται λουτροῖς ἐν ἁγίοις τόποις, καθὼς οὐδὲ τὸ οἰνηρὸν ἀγγεῖον καθαρὸν γίνεται, ἐὰν πλυθῇ ἑκατοντάκις ὕδασι.
18. Ἡ δόσις, ἡ θυσία, ἡ ἄσκησις, ἡ καθαριότης, ἡ πρὸς τοὺς ἁγίους τόπους θεραπεία, καὶ ἡ τῆς Βέδας ἀνάγνωσις, ταῦτα πάντα οὐκ εἰσιν ἀγιάσματα, ἐὰν μὴ ᾖ καθαρὰ ἡ καρδία.
19. Ἐνθα διατρίβει ὁ χαλιναγωγὸς τοῦ ὄχλου τῶν παθῶν,

- ἐκεῖ ἐστὶν ἡ Κουρουξέτρα, ἡ Ναϊμίσσα, ἡ Πουσκάρα, καὶ ἡ Γαϊά. (ἅγιοι τόποι).
20. Ὅστις λούεται ἐν τῷ ὕδατι τῆς θεωρίας καὶ ἐν τῇ δεξαμενῇ τῆς θεογνωσίας, ἃ εἰσι νοερὰ ἀγίασματα, καὶ ἐξαλειπτικὰ τοῦ ρύπου τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς ἀπεχθείας, οὗτος τυγχάνει ὑψίστης στάσεως.
21. Οἵτινες σέβονται τὸν Βισνοῦν, τὸν μέγα ἡγεμόνα, καὶ ποιητὴν τοῦ παντός, τούτων οὐκ ἔστιν ἄλλο τι ἀγίασμα ὑπέρτερον.
22. Ἐν ᾧ ὕδατι λούονται οἱ θεῖοι ἄνδρες καὶ καθαροὶ τὴν καρδίαν, τοῦτο γίνωσκε ὑπέρτατον ἀγίασμα, καθαρτικὸν πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν.
23. Ὅπου εἰσὶ φιλόθεοι, καὶ ἄμοιροι ἐπιθυμίας καὶ παντός ἄλλου πάθους, ἐκεῖ ἐστὶν ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ Βισνοῦς· οὐδεμία ἀμφιβολία.
24. Ὅπου εἰσὶν ἄνδρες φιλόθεοι, ἐκεῖ πάρεστιν ὁ Θεὸς Βισνοῦς, καὶ ἐπὶ τούτοις ἡδεταί, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ τοῖς προσφερομένοις εὐώδεσι θυριάμασι, μύροις, καὶ ἄνθεσι τερπνοῖς.
25. Ὁ Βισνοῦς οὐχ ἡδεταί, καὶ περ λατρευόμενος αἰεὶ θύμασι, προσφοραῖς, χοροῖς, καὶ ᾠμασιν.
26. Οἱ ἄρωμοι καὶ παμμάκαρες λάτρεις τοῦ Βισνοῦ καθάριουσι πάντα τὸν κόσμον· ἐνθα δ' οὗτοί εἰσιν, ἐκεῖνος ὁ τόπος ἐστὶ τὸ ἐξάίρετον ἀγίασμα.
27. Εἰς τὸν ἄδην πορεύεται ὁ νομίζων ἐλάχιστον καὶ ἀκάθαρτον τὸν ὄντα μὲν ἐκ τῆς ἐλαχίστης καὶ κυνοφάγου φυλῆς, εὐσεβῶς δὲ καὶ ὁσίως ζῶντα.
28. Ὅστις δὲ τιμᾷ καὶ θεραπεύει τοὺς λάτρεις τοῦ Βισνοῦ διὰ τὴν ἣν ἔχουσι χάριν τοῦ Βισνοῦ, τούτῳ ὁ Βισνοῦς ἐφῆδεται, καὶ ἰλεώς ἐστίν· οὐδεμία ἀμφιβολία.
29. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὦ Βασιλεῦ, τὸ σύμβολον τῶν νοε-

ρῶν ἁγιασμάτων· νῦν δ' ἄκουσον καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἁγιά εἰσι τὰ τῆς γῆς ἁγιάσματα.

30. Καθὼς τινὰ μέλη τοῦ σώματος καθαρὰ ἐστίν, οὕτω καὶ τινὰ μέρη τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος ἁγιά ἐστι διὰ τὴν ἣν ἔχουσιν ὑπερφυῆ δύναμιν, καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς διατριβὴν θεοφόρων ἀνδρῶν.

31. Ὅθεν ὅστις λούεται ἐν τοῖς ἁγιάσμασι τῆς γῆς καὶ ἐν τοῖς τοῦ νοῦς, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.

ΒΗΣΜΑΣ.

32. Ταῦτα εἰπὼν ὁ μέγας ὅσιος καὶ ἀσκητῆς Ρομάσσας τῷ Βασιλεῖ Ζανάκᾳ, ἀπῆλθεν, ὅθεν ἦλθεν· ὁ δὲ Βασιλεὺς οὕτω πράξας, ἐγένετο τέλειος εἰς τὴν ἀρετὴν.

33. Οὐδὲν ἀγαθὸν διδόασι τὰ ἐπὶ γῆς ἁγιάσματα, αἱ Βέδαι, ἡ ἄσκησις, καὶ πᾶσα ἀγαθοποιΐα, ὅταν ἡ καρδία μὴ ᾖ καθαρὰ· καθαρᾶς δ' οὔσης τῆς καρδίας, τότε πάντα τὰ ἀγαθὰ ἔργα ἀγαθὸν διδόασι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ βραχμανοκτονίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἐκ τίνος ἔργου γίνεται Βραχμανοκτόνος ὁ ἄνθρωπος ἄνευ τοῦ κτεῖναι Βραχμᾶνα; τοῦτο ἐρωτῶντί μοι εἰπεῖν ἄξιός εἰ, ὡς ἔχει.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Περὶ οὗ ἠρώτησας, πάλαι ἠρωτήθη ὑπ' ἐμοῦ ὁ σοφὸς Βεάσας· ὅ,τι δ' ἐκεῖνος εἶρηκεν, ἄκουσον ἐμοῦ, λέγοντος.

3. Ὃς καλέσῃ Βραχμᾶνα ἐνδεῇ ὄντα καὶ ἐπαίτην, ἔπειτα δ' εἶπῃ, ὥς οὐκ ἔστι τι, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
4. Ὃστις ἄνομος ὢν, καὶ ἄφρων, προξενεῖ λύπην καίριον τοῖς Βραχμᾶσιν ἄνευ αἰτίας εὐλόγου, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
5. Ὃστις τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, ἀγαθὴν οὔσαν, καὶ εἰς ἡλικίαν ἐλθοῦσαν, οὐ δίδωσιν εἰς γάμον ἀνδρὶ καταλλήλῳ, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
6. Ὃστις ἄρπάζει τὰ δικαίως κτηθέντα κτήματα Βραχμᾶνος, σχολάζοντος τῇ Βέδᾳ, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
7. Ὃστις ἐμποδῶν γίνεται ἀγέλη βοῶν, διεψώσῃ, καὶ θεούσῃ εἰς πόσιν ὕδατος, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
8. Ὃστις ἄρπάζει τὰ κτήματα τοῦ χωλοῦ, τοῦ τυφλοῦ, τοῦ ἐμπαθοῦς, τοῦ ἀδυνάτου, καὶ ἡλιθίου, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
9. Ὃστις ἐξ ἀγνοσίας ψέγει τὰ τῶν θεῶν γραφῶν, ἢ τὰ τῶν θεῶν ἀνδρῶν συγγράμματα, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
10. Ὃς ἔστιν ἀσεβὴς, παραβάτης τῶν ὁρίων, κατήγορος τῶν θεῶν, τῶν Βραχμάνων, καὶ τῶν τοῦ νόμου, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
11. Ὃστις ἐξ ἀγνοσίας (ἐκ παρανοίας) ψέγει τὸν Βισνοῦν, τὸν Κύριον τοῦ κόσμου, καὶ μόνον παντουργόν, τοῦτον, γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
12. Ὃστις ἀτάσθαλος ὢν οὐ σέβεται τὸν Σίβαν, τὸν μέγαν Θεόν, τὸν ποιοῦντα καὶ ὀλλύοντα τὸ πᾶν, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
13. Ὃς ἐμποδῶν γίνεται Βραχμᾶσι, θλιβομένοις ἐκ πείνης, καὶ ἐπιθυμοῦσι φαγεῖν, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
14. Ὃς ἐπιθυμεῖ ἀναιρεῖν τὰ ἐν ἄλσει ἀβλαβῇ καὶ ἀθῶα καὶ ποηφάγα ζῶα, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.

15. Ὅστις ἐρωτηθεὶς εἰς μαρτυρίαν οὐ λέγει τὸ ἀληθές, καὶ περ γινώσκων, ἔνεκα κέρδους, ἔχθρας, ἢ φόβου, τοῦτον γίνωσκε βραχμανοκτόνον.

16. Ὃς ἐστι διάβολος, φιλαίτιος, φιλεγκλήμων, φιλόμωμος, καὶ ἄσπλαγχνος, τοῦτον γίνωσκε βραχμανοκτόνον.

17. Ὃς ἂν βάλη πῦρ εἰς βοροστάσιον, εἰς ἄλσος, εἰς κώμην, ἢ εἰς πόλιν τοῦτον γίνωσκε βραχμανοκτόνον.

18. Ὃς υἱὸς οὐ τρέφει τὴν μητέρα καὶ τὸν πατέρα, ἐν κακότητι καὶ κασχεξίᾳ ὄντας, τοῦτον γίνωσκε βραχμανοκτόνον.

19. Οἵτινες κακὰ ποιοῦσι πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις, ὡς κακεντρεχεῖς, οὗτοι, καὶ περ μὴ πεποιηκότες βραχμανοκτονίαν, βραχμανοκτονία ἐνέχονται.

20. Ὅστις, βαδίζων, ἢ ιστάμενος, ἢ ὑπνῶν, ἢ ἀγρυπνῶν, οὐ ποιεῖτι εἰς ὄφελος τῶν ἀνθρώπων, οὗτός ἐστιν, ὡς ἄλογον ζῶον.

21. Τοῦτο πᾶν ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὦ Ἰνδδιστίρα, ὅπως ὁ ἄνθρωπος γίνεται βραχμανοκτόνος, ἄνευ τοῦ κτεῖναι Βραχμᾶνα.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

22. Ὅποιοι γίνονται μετὰ θάνατον, οἱ, ὑποσχόμενοι, οὐ δίδωσι τοῖς Βραχμᾶσι, παρχνοοῦντες ἐκ φειδοῦς;

ΒΗΣΜΑΣ.

23. Ὅστις ὑποσχόμενος, οὐ δίδωσιν ἥτοι πολὺ, ἢ ὀλίγον, ἢ πρὸς τοῦτον ματαία ἐλπίς οὐκ ἀνήκει εἰς ὄφελος, καθὼς οὐδὲ τοῦ ἐρμαφροδίτου φύσις εἰς γόνον.

24. Ὅστις ματαίαν ποιεῖ τὴν ἐλπίδα τοῦ ἀνθρώπου, ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν, οὗτος ὅ,τι ἀγαθὸν ἔπραξεν ἐκ γενέσεως, ἅπαν μάταιόν ἐστι καὶ φροῦδον.

25. Ὁ ἐλθὼν Βραχμᾶν σὺν ἐλπίδι, καὶ ἀποτυχὼν, κατακαίει, ὥς τὸ πῦρ τὸ ἐξαπτόμενον ξύλοις.
26. Ὁργισθεὶς ὁ Βραχμᾶν, ἐπειδὴ ἀπέτυχε τῆς ἐλπίδος, καταπυρπολεῖ τὸν πταίσαντα, καθὼς τὸ πῦρ τὸν ξηρὸν χόρτον.
27. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διάλογον Κυνολύκου καὶ Πιθήκου.
28. Ἄδεται, ὥς πάλαι δύο τινες ἀγαθοὶ ἄνδρες ἐκ τῆς ἐμπορικῆς φυλῆς, ἐγεννήθησαν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ πόλει ἐκ γενεᾶς γλουσίων.
29. Ἀμφότεροι δ' ἦσαν φίλοι· θανόντες δὲ, ἀνεγεννήθησαν, λαβόντες φύσιν, ὁ μὲν Κυνολύκου, ὁ δὲ Πιθήκου.
30. Ἰδὼν δ' ὁ Πιθήκος τὸν Κυνόλυκον, ἐσθίοντα νεκρὰ σώματα ἐν τῇ νεκρικῇ γῇ, εἶπεν αὐτῷ, ἀναμνησθεὶς τῶν τῆς προτέρως γενέσεως.

ΠΙΘΗΚΟΣ.

31. Τί δεινὸν ἁμάρτημα ἔπραξας πρότερον, δι' ὃ ἐσθίεις νῦν νεκρὰ σώματα ἐν τῇ χώρᾳ τῶν νεκύων;

ΚΥΝΟΛΥΚΟΣ.

32. Πάλαι Βραχμᾶσιν ὑποσχόμενος, οὐκ ἔδωκα· διὰ τοῦτο, λαβὼν φύσιν Κυνολύκου, ἐσθίω σώματα νεκρά.
33. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ ὅπως ἐγενόμην Κυνόλυκος· εἶπε δὲ καὶ σὺ, διὰ ποῖον ἔργον φύσιν εἵληφας Πιθήκου;

ΠΙΘΗΚΟΣ.

34. Ἐγὼ ἐκ πλεονεξίας ἔκλεπτον ὁπώρας ἀπ' ἀλλοτρίων κήπων, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἁμάρτημα φύσιν Πιθήκου ἔλαβον.

ΒΗΣΜΑΣ.

25. Εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους τὰ ἐχυτῶν πταίσματα ὅ,τε Κυ-
νόλυκος καὶ ὁ Πίθηκος, ἀπῆλθον, ὅθεν ἦλθον.
36. Ὅστις ἀρπάζει ἀλλότριον πρᾶγμα, ἦτοι πολὺ ἢ ὀλίγον,
οὗτος φύσεως ἀλόγου ἀναγκαίως τυγχάνει, μηδεμίᾳ ἔσω
ἀμφοβολία.
37. Ὅ,τι ὑπέσχου Βραχμᾶνι, τοῦτο δοτέον· οὐδ' ἀλλότριον
κτῆμα δεῖ ἀρπάζειν, εἰ ἐπιθυμεῖς ὑψηλῆς στάσεως.
38. Ἦκουσας, ὦ Ἰνδδιστίρα, ἐκ τοῦ διαλόγου τοῦ Κυνολύκου
καὶ τοῦ Πιθήκου, ὡς ὁ ποιῶν ἐναντία τοῖς Βραχμᾶσι,
κακῆς στάσεως τυγχάνει, καὶ εἰς ἄδην καταπίπτει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ ἀποχῆς κρεωφαγίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἄνθρωποι ἐν κόσμῳ, ἄσπλαγχνοι ὄν-
τες καὶ ζωοκτόνοι, αἱματοχρεῖς τυγχάνουσι καὶ τοῖς
κρέασιν ἐφήδονται, ὡς οἱ δαίμονες.
2. Οὐ τοσοῦτον ὀρέγονται λαγάνων, παντοειδῶν βρωμάτων,
λαγάνων ἐξαιρέτων, καὶ ἡδυσμάτων ἐκ σακχάρως καὶ
γάλακτος, ὅσον κρέατος.
3. Οὐδέν τι ἄλλο νομίζουσιν ἡδύτερον τοῦ κρέατος, οὐδὲ
πρόξενον ῥώσεως καὶ ἀγλαΐας, ἢ ἀπαλλακτικὸν τῆς νόσου.
4. Ἄξιός ἐστι εἰπεῖν μοι τά τε κακὰ τῆς κρεωφαγίας, τὰ ῥηθέν-
τα ὑπὸ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀποχῆς
τῆς κρεωφαγίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

5. Ἐλεεινοί εἰσι πάντως γε οἱ φιλήδονοι, οἱ νομίζουσιν, ὡς ἄφρονες, ὠφέλιμον τὸ κρέας, ὃ ἐστὶ πηγὴ πάντων τῶν κακῶν.
6. Παντὸς ἡδέος ἡ ποιότης μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς γλώττης ἐστίν· ὅταν δὲ διαβῇ τὸν φάρυγγα, πᾶν εἶδος βρώματος τὸ αὐτό ἐστὶ κατὰ τὴν ποιότητα.
7. Ὅ,τι βρῶμα βιβρώσκεται, εἴτε ἡδὺ, εἴτε πικρὸν, εἴτε εὐχυμον, εἴτε κακόχυμον, ἡ αὐτὴ πέψις γίνεται ἀμφοτέρων, ὅταν ἔλθωσιν εἰς τὸν στόμαχον.
8. Ἀπατῶμενοι οἱ ἄφρονες τῇ ἐν βραχεὶ ἡδείᾳ ποιότητι τοῦ εὐχύμου βρώματος, ὀλλυνται, καθὼς οἱ ἰχθύες τῷ δελέατι.
9. Τὸ κρέας οὐκ ἔστι αἷτιον μακροβιότητος, ὑγείας, ἢ ῥώσεως τοῦ σώματος, ἀλλ' ἡ εἰμαρμένη· ἐπὶ τοῖς θεοῖς γὰρ κεῖται ταῦτα.
10. Καὶ οἱ κρεωφάγοι φαίνονται ἐμπαθεῖς καὶ πολυπαθεῖς· οἱ δὲ μὴ ὄντες κρεωφάγοι, ὑγιεῖς εὐσθενεῖς, καὶ εὐρωστοί εἰσιν.
11. Οἱ τρώγουσι κρέατα ζώων, ζωῆς ἐφιεμένων, καὶ οὗτοι ὑπ' αὐτῶν καταβρωθήσονται. Οὕτως ἔφη αὐτὸς ὁ Βραχμᾶς.
12. Οὐτινος τὸ κρέας ἐγὼ τρώγω, οὗτος ἐμὲ καταφαγεῖται ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρεωφαγίας, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοὶ ἄνδρες.
13. Τὸ κρέας οὐ γίνεται ἐκ λαχάνου, ξύλου, ἢ λίθου, ἀλλ' ἐξ ἀναιρέσεως ζώων· ἀποχὴ ἄρα ἔστω κρέατος.
14. Ἀποχὴ ἔστω κρέατος, ὡς ἀπεδείχθη· ὅτε γὰρ τὸ σῶμα λίαν πάσχει ἐξ ἀκάνθης ἐμπεγείσεως, πολλῷ μᾶλλον ἐκ σφαγῆς.

15. Ὡ ! προὔπτον κακὸν γίνεται ἐκ τῆς κρεωφαγίας· δι' ὀλιγοχρόνιον γὰρ ἡδονὴν ἐνός, ἄτερον ζῶον ζωῆς στερεῖται.
16. Ὅστις αἰεὶ θεωρεῖ ὡς οἰκεῖα τὰ τῶν ἄλλων, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε κακὰ, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.
17. Ὅστις κακοποιεῖ τὰ ἐν ἄλλει κακῶς ζῶντα ζῶα, οὗτος ἐν οἷα φύσει ἀναγεννᾶται, κακῆς στάσεως τυγχάνει.
18. Καὶ παρὰ τῷ ἅδῃ κολάζονται οἱ ζωοκτόνοι, καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀποτρέπαιοί εἰσιν, ὡς οἱ ὄφεις.
19. Ὅσαι τρίχες εἰσιν ἐν τῷ ζῳῷ, τοσάκις ὁ ζωοκτόνος θανάτου τυγχάνει εἰς γεννήσεις γεννήσεων.
20. Οἱ ὀκτὼ οὗτοι λέγονται ζωοκτόνοι· ὁ κτείνων, ὁ συναινῶν, ὁ τρέφων, ὁ πωλῶν, ὁ ἀγοράζων, ὁ ἔψων, ὁ κομίζων, καὶ ὁ ἐσθίων.
21. Ὁ μὲν πωλῶν ἀναιρεῖ διὰ τῆς τιμῆς, ὁ δὲ τρώγων διὰ τῆς τρυφῆς, ὁ δὲ κτείνων διὰ τοῦ δεσμοῦ καὶ τοῦ θανάτου· τρεῖς οὗτοι τρόποι εἰσὶ τῆς ζωοκτονίας.
22. Ὅστις ἐφίεται τρέφειν τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἄλλοτρίᾳ σαρκί, οὗτος κολάζεται ἐν τῷ ἅδῃ· οὕτως ἔφη ὁ Ναράδας.
23. Σκοπήσαντες οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἡ ἐπίτευξις τοῦ κρέατος γίνεται ἐκ δεσμοῦ καὶ θανάτου τῶν ζώων, ἀπεχέσθωσαν πάντες τῆς κρεωφαγίας.
24. Τίς ἂν ποιήσῃ κακὸν διὰ τὴν κοιλίαν, ὅτε αὐτὴ πληροῦται καὶ ἐκ τῶν λαχάνων τοῦ ἀγροῦ;
25. Ἐπὶ τούτου πολλὰς βουλὰς ἐποίησαντο πάλαι οἱ σοφοὶ καὶ ἅγιοι ἄνδρες· ὅ,τι δ' αὐτοῖς ἔδοξεν, ἀκούσον ὦ Βασιλεῦ.
26. Ὅστις ἀναιρεῖ τὰ ἀβλαβῆ ζῶα διὰ τρυφὴν ἑαυτοῦ, οὗτος τυγχάνει μετὰ θάνατον φύσεως δένδρων· οὕτως ἔφη ὁ Βεάσας.
27. Ἐκεῖνος ἀσκησιν ποιεῖ, καὶ θύει, καὶ δωρεῖται καθ' ἡμέραν, ὅστις οἶνον καὶ κρέατος ἀπέχει· οὕτως ἔφη ὁ Βριχασπατής.

28. Ὅστις ἐφ' ὄρου ζωῆς ἀπέχει κρέατος, ὡς φαρμάκου, οὗτος εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύεται· οὕτως ἔφη ὁ θεῖος Βασίστας.
29. Ὅστις πρότερον μὲν ἤσθιε κρέας, εἶτα δ' ἀποχὴν ἐποίησε, καὶ οὗτος τοῦ οὐρανοῦ ἔτυχεν· οὕτως ἔφη ὁ Ζαμαδαγνής.
30. Ὁ μὴ ὢν ζωοκτόνος, ἐπιτυγχάνει εὐμορφίας, εὐρωστίας, δόξης, μαθήσεως, καὶ τῆς τοῦ οὐρανοῦ ἀπολαύσεως· οὕτως ἔφη ὁ ὁσιος Οὐσσάνας.
31. Ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας ὑπερτέρα ἐστὶ τῆς χρυσοδοσίας, τῆς βοοδοσίας, καὶ τῆς γεωδοσίας· οὕτως ἔφη ὁ Παρασσάρας.
32. Τὰ αὐτὰ εἶρηκε καὶ ὁ Μαρκανδεΐας¹, ὦ Βασιλεῦ· ὅ,τι δ' εἶρηκε καὶ ὁ Μανούς, ἰδοὺ νῦν λέγω σοι.
33. Ὅστις οὐδὲν ζῶον κτείνει ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, οὗτός ἐστι φιλόφρων πάντων τῶν ζώων· οὕτως ἔφη ὁ Μανούς, ὁ υἱὸς τοῦ Βραχμᾶ.
34. Ἐκ βρώσεως λαχάνων, ῥιζῶν, ὀπωρῶν, καὶ ὀσπρίων οὐκ ἀπολαμβάνει τοσοῦτον μισθὸν ὁ ἄνθρωπος, ὅσον ἐκ τῆς ἀποχῆς τοῦ κρέατος.
35. Ὅσοι ἀπέχουσιν οἴνου, κρέατος, καὶ ἰχθύων ἐκ γενέσεως, οὗτοι πάντες ἅγιοι λέγονται.
36. Κρείττων ἐστὶν, ὅστις οὐ κρεωφαγεῖ, ἢ ὅστις σκληραγωγίαν ἔχει ἐφ' ὄρου ζωῆς, ἐσθίων ἄλφιστα, ἀναδεδευμένα οὖρῳ θηλείας βοός.
37. Ὅστις οὐ καταθλίβει δεσμῷ καὶ θανάτῳ τὰ ἔμψυχα, οὗτος, ὡς φιλόφρων πάντων, ἀτελεύτητον ἄνεσιν ἔξει.
38. Πῶς οἱ ἄνθρωποι, ὄντες οἴνοπόται, καὶ κρεωφάγοι, ἀκούσονται ἤχου θείων μουσικῶν ὀργάνων;
39. Ἰσοστάσιοί εἰσιν, ὅ,τε μὴ κρεωφαγῶν, καὶ ὁ σκληρὰν ἀσκησιν ποιῶν ἐφ' ὄρου ζωῆς.

(1) Οὗτός ἐστιν αἰείζωος.

40. Ὅστις κρεωφαγεῖ μὲν, ἀπέχει δὲ τῆς κρεωφαγίας ἓνα μῆ-
να τοῦ ἔτους, καὶ οὗτος τῆς ἐν οὐρανῷ στάσεως τυγχά-
νει· πόσω μᾶλλον ὁ ἀπέχων παντελῶς ;
41. Ἡ οἰνοποσία, ἡ κρεωφαγία, ἡ λαγνία, ἡ κυβεία, ἡ κλοπή,
καὶ ἡ ζωοκτονία, ἔργον ἐστὶ τρισκακοδαίμονος καὶ τρι-
σαθλίου.
42. Εἰδὼς οὖν τὸ ἁμάρτημα τῆς ζωοκτονίας, ὦ ἀγαθὲ, φρό-
νει, ὥς οὐ δεῖ ἀποτέμνειν κεφαλὴν τινος ζώου μαχαίρα.
43. Καθὼς ἅπας ποῦς τῶν ζώων ἐμπεριλαμβάνεται τῷ ποδὶ
τοῦ ἐλέφαντος, οὕτω καὶ πᾶσα ἀρετὴ τῇ ἀποχῇ τῆς ζωο-
κτονίας.
44. Οἱ ζωοκτόνοι, ἀναγεννηθέντες ἀπειράκις ἐν μυρίαις φύσεσιν
ἀλόγων ζώων, ἀναγεννῶνται τελευταῖον ἐν τῇ ἐλαχίστῃ
φυλῇ τῶν ἀκαθάρτων καὶ ἀθιγγάνων.
45. Ἰσοστάσιοί εἰσι κατὰ τὴν ἀρετὴν, ὅτε ἀπέχων κρεωφα-
γίας, καὶ ὁ θύων ἱπποθυσίας καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν ἑκα-
τὸν ἔτεσι.
46. Ὅ,τι πρᾶγμα ἐν νῷ ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὃ ἐστὶ δύσκτητον,
τοῦτο εὐμαρῶς κτᾶται, ὃς οὐδέν τι τῶν ζώων κτείνει.
47. Ἐκ τῆς ἀποχῆς τῆς κρεωφαγίας ὁ ἄνθρωπος χαίρει ἐν οὐ-
ρανῷ, ὥς Θεὸς, θεραπευόμενος θείαις νύμφαις ἐν θείῳ ὀχή-
ματι αὐτοκινήτῳ.
48. Ἡς στάσεως τυγχάνουσιν οἱ θεωρητικοὶ διὰ τῆς ἄκρας
θεωρίας, τῆς αὐτῆς τυγχάνει καὶ ὁ ὢν εὐσπλαγχνὸς πρὸς
πάντα τὰ ἔμψυχα.
49. Ὁ Βισνοῦς, ὁ ποιητὴς τοῦ παντός, ψυχὴ ἐστὶ πάντων·
ἵθεν οὐ δεῖ τοῖς ὁπαδοῖς τοῦ Βισνοῦ κατ' ἐξαίρετον τρόπον
ζωοκτονία χρῆσθαι.
50. (λείπει).
51. Οὐκ ἐστὶν ὅμοιον τῇ ἀποχῇ τῆς ζωοκτονίας οὔτε ἡ μά-
θησις πασῶν τῶν Βεδῶν, οὔτε τὸ λουτρὸν ἐν πᾶσι τοῖς

- ἀγιαστικοῖς τόποις, οὔτε ἡ τελετὴ παντὸς εἵδους θυσίας.
52. Ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας ἄκρα ἀρετὴ ἐστίν, ἄκρα ἀσκη-
σις, ἄκρα γνῶσις, καὶ ἄκρα εὐθύτης.
53. Ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας ἄκρα ἐστὶ δόσις, ἄκρα ἐγκρά-
τεια τῶν παθῶν, ἄκρα θυσία, καὶ ἄκρα χαρὰ (ἀνεσις).
54. Ὁ ἀπέχων ζωοκτονίας ἀρετὴν ποιεῖ ἀφθιτον, αἰεὶ θύει, καὶ
ὡς πατὴρ καὶ μήτηρ ἐστὶ πάντων τῶν ἐμψύχων.
55. Πολλοὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες, καταφρονήσαντες τῆς ἑαυτῶν ζωῆς,
καὶ θρέψαντες ἑμψυχα διὰ τῆς οἰκείας σαρκὸς, ἀνῆλθον
εἰς τὸν οὐρανόν.
56. Οἵτινες μεγαλόφρονες ὄντες, χρῶνται ταύτῃ τῇ ἀρίστη
καὶ καλλίστῃ ἀρετῇ, ἥ ἐστίν ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας,
οὗτοι πορεύονται εἰς τὴν χώραν τοῦ Βισνοῦ.
57. Οἵτινες ποιοῦσι τοιαύτην λατρείαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Βισ-
νοῦ, οὗτοι σύνεισι τῷ Βισνοῦ· οὐδεμία ἐνταῦθα ἀμφιβολία.
58. Ταῦτα τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀποχῆς τῆς ζωοκτονίας ἐρρέθη σοι
ὑπ' ἐμοῦ ἐν βραχυλογίᾳ· πάντα γὰρ οὐχ οἶόν τε ἐστὶ ῥη-
θῆναι οὐδ' ἐν ἑκατὸν ἔτεσιν.
59. Ὅστις τοῦτο τὸ ψυχωφελέστατον Κεφάλαιον τὸ περὶ ἀπο-
χῆς ζωοκτονίας ἀναγινώσκει, ἢ ἀκούει, οὗτος ὑψηλῆς
στάσεως τυγχάνει.
60. Οὐκ ἔστιν ἄλλο ἀμάρτημα μεῖζον, καὶ ψυχοβλαβέστε-
ρον, ἢ ἡ κρεωφαγία, καὶ οἰνοποσία· οὐδ' ἄλλο ψυχωφελέ-
στερον, ἢ ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας· διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ
ἄνδρες ἀποστρέφονται τὴν ζωοκτονίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τιμῆς πρὸς Βραχμᾶνας.

ΖΑΝΑΜΕΖΑΪΑΣ.

4 Πῶς ὁ Βῆμας, ὁ ὢν φοβερός, καὶ μεγαλουργός, καὶ δύναμιν ἔχων δεκασχιλίων ἐλεφάντων, κατεσχέθη ὑπὸ δράκοντος ; τοῦτο εἶπέ μοι, ὦ ὅσιε.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

2 Αὐτὸς ὁ Βῆμας, ξιφήρης ὢν, καὶ τοξοφόρος, ἐπορεύθη ποτὲ μόνος εἰς θήραν κατ' ἐκεῖνο τὸ ἄλσος, ἐν ᾧ διέτριβε σὺν τοῖς ἐαυτοῦ ἀδελφοῖς.

3 Εἶδε δ' ἐν σπηλαίῳ δράκοντα, πελώριον, ὡς κορυφὴν ὄρους, καὶ φοβερὸν τὴν μορφήν, ὡς θάνατον.

4 Προσερπύσας δ' ἐκεῖνος ὁ ἰσχυρὸς δράκων τῷ Βῆμα, περιέλαβεν αὐτὸν, καὶ ἀκίνητον ἐποίησεν.

5 Ἐν τούτῳ φοβερά καὶ ἀπαίσια σημεῖα ἀνεφάνησαν πανταχόθεν τῷ δικαίῳ καὶ συνετῷ Ἰνδδιστίρᾳ.

6 Ἰδὼν δ' αὐτὰ τὰ ἀναφανέντα ἀπαίσια σημεῖα ὁ Ἰνδδιστίρας, περισκοπήσας, εἶδε πάντας τοὺς ἐαυτοῦ ἀδελφοὺς, παρόντας ἐκτὸς τοῦ Βῆμα.

7 Ἐπιτάξας δὲ τῷ Ἀρζούνα, τῷ Νακούλα, καὶ τῷ Σιαχαδέβα, φυλάττειν τὴν Δραουπαδὴν ἀνεχώρησεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Βῆμα.

8 Ἐπορεύετο δὲ δρομαῖος μετὰ τοῦ ἱερουργοῦ Δαουμέα, σημεῖα ἔχων τῆς ὁδοῦ τὰ πεπτοκότα δένδρα ἐκ τοῦ ἀνέμου τοῦ ἐκ τῆς κινήσεως τῶν ποδῶν τοῦ Βῆμα.

9 Ἐλθὼν δὲ, εἶδε τὸν ἐαυτοῦ ἀδελφὸν ἐν σπηλαίῳ, περιελημμένον ὑπὸ μεγάλου καὶ δεινοῦ δράκοντος.

10 Θλίψει δὲ καὶ λύπη συνεχόμενος, ἠρώτησε τὸν Βήμαν.

«Πῶς τοῦτο» ἢ τίς οὗτος ὁ μέγας δράκων.»

11 Ἐρωτηθεὶς δ' ὁ Βήμας ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, σφόδρα λυπούμενου, ἀφηγήσατο πάντα ὡς ἐγένετο.

12 Ἀκούσας δ' ὁ Ἰνδδισίρας, ἠρώτησεν ἱλαρῶς τὸν δράκοντα λίαν ἀδημονῶν, καὶ ἐπιθυμῶν τὴν λύτρωσιν τοῦ οἰκείου ἀδελφοῦ.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

13. Τίς εἶ σύ; Θεός, ἢ δαίμων; ἢ διὰ τί ἐκρατήθη ὑπὸ σοῦ οὗτος ὁ νεώτερός μου ἀδελφός;

ΔΡΑΚΩΝ.

14. Ἐγώ εἰμι ὁ Βασιλεὺς Ναχούσας, ὁ προγενέστερος τῶν προγενεστέρων σου, καὶ πέμπτος κατὰ τὴν γενεὰν τῶν ἐκ τῆς σελήνης καταγομένων.

15. Κύριος δὲ τῶν τριῶν Κόσμων ἐγενόμην ὡς οὐδεὶς ἄλλος διὰ τῶν θυσιῶν, διὰ τῆς ἀσκήσεως, διὰ τῆς μαθήσεως διὰ τοῦ πολλοῦ κλέους καὶ κράτους, οὗ εἶχον.

16. Ἀλλ' ὑπερφροσύνη μοι ἐγένετο, ἢ παράφρονας ποιοῦσα πάντα τοὺς Βασιλεῖς· πολλοὶ γὰρ σοφοὶ καὶ ὅσιοι ἄνδρες ἔφερον ἐπ' ὤμων τὸ φορεῖόν μου.

17. Βισθεὶς δὲ κατὰ συγκυρίαν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον ἐκ τῆς ἐμῆς κακίας καὶ ὁ Ἀγαστέας, ὁ διάσημος ἐν Κόσμῳ, ἐξήφθη ἐκ θυμοῦ, ὡς τὸ πῦρ.

18. Ὑφ' οὗ καὶ ἐκπέπτωκα τῆς δόξης, καὶ εἰς τοιαύτην δεινὴν στάσιν ἀφῖγμαι. Ἰδὲ τὴν δύναμιν τῆς εἰμαρμένης!

19. Οὐδεὶς ἐκφεύγει τὴν εἰμαρμένην οὔτε διὰ τῆς φρονήσεως, οὔτε διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς.

20. Οὐδὲν δυσχερές ἐστὶ τῇ εἰμαρμένῃ, δοῦναι ἥτοι ἀγαθόν,

ἡ κακόν· ἐγὼ γὰρ ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ θείας δόξης καὶ βασιλείας ἐπὶ φύσιν ὄφεως μετελήλυθα.

21. Εἰ ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀνδρεία ἦν αἷτιον τῆς εὐπραγίας, ἐφαίνοντο ἂν κακοπραγοῦντες οἱ ἔμφρονες καὶ οἱ ἥρωες; ἡ εἰμαρμένη ἄρα ἔστι τὸ αἷτιον· οἱ γὰρ δειλοὶ καὶ ἄφρο-εὐπραγοῦσι.

22. Ἦτις εὐτυχία καὶ ἀτυχία ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ κρίνεται, ταύτην ἐν ἀκαρεῖ ἡ εἰμαρμένη δίδωσι τοῖς ἀνθρώποις.

23. Ἐρωτηθεὶς δ' ὁ ὅσιος Ἀγαστέας ὑπ' ἐμοῦ, ὅτε ἔπιπτον ἀπὸ τοῦ φορείου κατὰ γῆς, πότε εἶη μοι ἀπαλλαγή τῆς ἀρᾶς, ἔφη, εὐσπλαγχνίᾳ φερόμενος.

24. «Ὅστις εἰδήμων τῶν τοῦ νόμου ἀποκρίσιν δώσει εἰς τὰς προταθείσας ὑπὸ σοῦ ἐρωτήσεις, οὗτος λύσιν τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀρᾶς ποιήσεται μετὰ παρέλευσίν τινος χρόνου.

25. Τῇ δ' ἐμῇ χάριτι οὐκ ἔσεται σοι ἐξίτηλος ἡ μνήμη τῶν γεγενημένων· καὶ δύναμίς σοι ἔσεται ἀπαραμείωτος, ὥς πρότερον, καὶ ἐν φύσει ὄφεως ὦν· καὶ πᾶν ζῶον δυνατὸν ὑπείξει σοι. »

26. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ θεόφρονος ἐκείνου καὶ ὁσίου Ἀγαστέα, ἔπεσον ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν, καὶ φύσιν δράκοντος ἔλαβον.

27. Ἄν οὖν διασαφίσας τὰ προταθέντα σοι ἐρωτήματα, λυτρώσης τοῦτον τὸν σεαυτοῦ ἀδελφόν· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως πως λυτρωθείη.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

28. Πρότεινε, οἷα θέλεις ἐρωτήματα, μηδὲ βραδύνῃς, ἐγὼ γὰρ ἀποκρινοῦμαι, ὥς ἔστι μοι κρίσις καὶ δύναμις.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

29. Πάντες, καὶ θεοὶ, καὶ ἅγιοι Βραχμᾶνες ἐπαινοῦσι τὴν ἀρετὴν· εἰπέ μοι ἐν συνόψει, τίς ἐστὶν ἡ ἀρετή·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

30. Αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ἀρετή, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἄσκησις, ἡ καθαριότης, ἡ αὐτάρκεια, ἡ αἰδώς, ἡ ἀνοχή, ἡ εὐθύτης, ἡ γνῶσις, ἡ ἰλαρότης (πραότης), ἡ εὐσπλαγχνία, καὶ ἡ θεωρία.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

31. Τίς λέγεται ἀλήθεια; τίς ἐγκράτεια; τίς ἄσκησις; ἡ τίς καθαριότης;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

32. Ἀλήθεια λέγεται ἡ πρὸς πάντας φιλοφροσύνη (καλοκάγαθία). ἐγκράτεια δὲ ἡ χαλιναγωγία τῶν παθῶν· ἄσκησις δὲ ἡ πρᾶξις τῶν ἰδίων ἐθίμων καὶ νομίμων· καθαριότης δὲ ἡ ἀποχὴ τῆς αἰμομιξίας.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

33. Ὅποία ἐστὶν ἡ αὐτάρκεια; ὅποία ἡ αἰδώς; ὅποία ἡ ἀνοχή; καὶ ὅποία ἡ εὐθύτης;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

34. Αὐτάρκειά ἐστὶν ἡ ἀποχὴ τῶν ἡδυπαθειῶν· αἰδώς δὲ ἡ τῶν κακῶν ἀπραξία· ἀνοχή δὲ ἡ ὑπομονὴ τῶν φύσει ἐναντίων· εὐθύτης δὲ τὸ ἐξ ἴσου φρονεῖν πρὸς πάντας.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

35. Τίς λέγεται γνῶσις ; τίς πραότης ; τίς εὐσπλαγχνία ; ἡ τίς θεωρία ;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

36. Γνῶσις λέγεται ἡ θεογνωσία· πραότης δὲ ἡ ἱλαρότης τῆς ψυχῆς· εὐσπλαγχνία δὲ ἡ πρὸς πάντας φιλοφροσύνη· θεωρία δὲ ἡ διάνοια, ἡ μὴ διανοουμένη τὰ τῆς ὕλης.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

37. Τίς ἐστὶν ὁ δυσνίκητος ἐχθρὸς τῶν ἀνθρώπων ; ποῖόν ἐστι τὸ ἀνίατον πάθος ; ποῖος ὁ ἀγαθός ; καὶ ποῖος ὁ φαῦλος ;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

38. Δυσνίκητος ἐχθρὸς ἐστὶν ὁ θυμός· ἀνίατον δὲ πάθος ἡ πλεονεξία· ἀγαθὸς δὲ, ὁ πρὸς πάντας καλοκᾶγαθος· φαῦλος δὲ, ὁ ἄσπλαγχνος.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

39. Τίς ἐστὶν ἡ ἄγνοια ; τί τὸ φρόνημα ; (ἡ τίς ἡ δόξα ;) τίς ἡ ἀμέλεια ; τίς ἡ λύπη ;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

40. Ἀγνοία ἐστὶν ἡ τῶν τοῦ νόμου ἀπειρία· φρόνημα δὲ ἡ φιλοτιμία· ἀμέλεια δὲ ἡ τῶν νομίμων ἀπραξία· λύπη δὲ ἡ ἄγνοια.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

41. Τίς ἐστὶν ἡ σταθερότης; τίς ἡ καρτερία; τί τὸ ἄριστον λουτρόν; τίς ἡ δόσις;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

42. Σταθερότης ἐστὶν ἡ ἐν τοῖς νομίμοις ἐπιμονή· καρτερία δὲ ἡ ἐγκράτεια τῶν αἰσθήσεων· λουτρόν δὲ ἡ ἐξάλειψις τοῦ ρύπου τῆς καρδίας, δόσις δὲ τὸ διδόναι πᾶσιν ἀφοβίαν.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

43. Τίς λέγεται σοφός; τίς δὲ βάρβαρος; τίς ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ Κόσμου; τί τὸ καῖον τὴν καρδίαν;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

44. Σοφὸς λέγεται ὁ εὐσεβής· βάρβαρος δὲ ὁ ἀσεβής· ἡ δ' αἰτία τοῦ Κόσμου, ἡ τῶν τοῦ Κόσμου ἐπιθυμία· τὸ δὲ καῖον τὴν καρδίαν, ὁ φθόνος.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

45. Τίς λέγεται οἷησις; τίς ὑπόκρισις; τίς συκοφαντία; τίς διαβολή;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

46. Οἷησις λέγεται ἡ μωροφροσύνη· ὑπόκρισις δὲ ἡ ἐπίδειξις ἀρετῆς· συκοφαντία δὲ τὸ ψέγειν τὰ ἀγαθὰ· διαβολὴ δὲ τὸ κατηγορεῖν τῶν ἄλλων.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

47. Τὰ χρήματα, ἡ τρυφή, καὶ ἡ ἀρετὴ, ἐναντία ὄντα ἀλλήλοις, πῶς ἂν συνέλθοιεν εἰς τὸ αὐτό;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

48. Ὅτε ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ὁμοφρονοῦσιν ἀλλήλοις, τότε ταῦτα τὰ τρία ἐναντία σύνεστιν ἀλλήλοις.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

49. Τίς πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην; τοῦτο ἐρωτήσαντί μοι εἰπεῖν ἄξιός εἰ, ὡς ἔχει.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

50. Ὅστις καλέσῃ Βραχμᾶνα ἐνδεῆ, αἰτοῦντα, καὶ πειτὰ εἶπη, ὡς οὐκ ἔστι τι δοῦναι, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

51. Ὅς ἦν μωρὸς καὶ ἄνομος ὢν, δῶ Βραχμᾶσιν ἐναντίως καιρίαν λύπην, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

52. Ὅς ἦν κληθεὶς εἰς μαρτυρίαν εἶπη ψευδῇ ἐκ φιλίας, αἰσχροκερδείας, ἢ προσπαθείας, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελ.

53. Ὅστις, ἐξ ἄλλης ὢν φυλῆς, συγγίνεται γυναικὶ Βραχμᾶνος, ἐσκοτισμένος τὸν νοῦν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελ.

54. Ὅστις, ἀφείς τὸν συνοικοῦντα οἰκεῖον, καὶ ἐν ἀπρίᾳ ὄντα, ἄλλοις δίδωσι, καὶ ἐπικουρεῖ, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

55. Ὅστις ζητεῖ αἰετὰ μετὰ μεγάλης προθυμίας εὑρεῖν τι ἐλάτ-

τωμα τῶν ἄλλων, εἰς τὸ ψέγειν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελ.

56. Ὅστις φιλεῖ κατηγορεῖν τῶν Θεῶν, τῶν Βεδῶν καὶ τῶν Μοναστῶν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

57. Οἱ οὐ τιμῶσι τὸν Βισνοῦ, τὸν ὑπέρθεον, τὸν ὑπεράν-

58. θρωπον, τὸν παλαιόν, τὸν ἄναρχον, τὸν ἀτελεύτητον, τὸν ποιητὴν τοῦ παντός καὶ ἀναλλοίωτον, οὗτοι, ὡς ἄφρονες, πορεύονται εἰς τὸν φρικτὸν καὶ ἀτελεύτητον ἄδην.

59. Ὅστις, πλούτου παρόντος, οὐ δίδωσι κατὰ τὸν νόμον τοῖς χρεῖαν ἔχουσι, φειδωλὸς ὢν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελ.

60. Ὅστις Βραχμάν, πλοῦτον ἔχων, λαμβάνει ἄσμενος τὰ παρ' ἄλλων διδόμενα, οὗτος πορευθεὶς εἰς τὸν ἄδην, κολάζεται.

61. Ὅστις, συκοφάντης (διάβολος) ὢν, ζητεῖ εὑρεῖν ἐλάττω-
μά τι τῶν Βραχμάνων, εἰς τὸ ψέγειν, τοῦτον ὁ ἰδὼν, λουσάσθω σὺν αὐτοῖς τοῖς ἱματίοις εἰς κάθαρσιν.

62. Ἦτις γυνή, ἐναντία οὔσα τῷ ἑαυτῆς νομίμῳ ἀνδρὶ, εἰς συνουσίαν ἐτέρου ἐλαχίστου κλίνει, αὕτη πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

63. Ἦτις γυνή, κληθεῖσα εἰς εὐνήν, οὐ πλησιάζει τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ, ἐπαιρομένη τῷ οἰκείῳ κάλλει, αὕτη εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην πορεύεται.

64. Ἦτις γυνή, δελεαζομένη τῇ λαιμαργίᾳ, γλυκέων γεύεται λάθρα τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός καὶ παιδός, αὕτη εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην πορεύεται.

65. Ἦτις γυνή, οὐ φιλοφρονεῖται ξένον, καὶ ἐπαίτην, ἐλθόντα ἐν καιρῷ, αὕτη πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

66. Ταῦτα πάντα ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἔχει, ἐκ τίνος δηλονότι ἔργου ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

67. Νῦν δ' εἰπέ μοι, ἐκ τίνος ἔργου ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν· (τυγχάνει τοῦ ἀτελευτήτου οὐρανοῦ)· εἰδήμονά σε γὰρ πάντων οἶδα.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

68. Εἰς οὔτινος τὸν οἶκον ἐλθὼν Βραχμὰν φρόνιμος οὐκ ἀναχωρεῖ δύσελπισ, οὔτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

69. Ὅστις χαλιναγωγός ἐστι τῶν παθῶν, καὶ θύει, καὶ σπένδει, καὶ εὐχεται, καὶ λούεται, καὶ λατρεύει τῷ Θεῷ, οὔτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

70. Ὅστις οὐ ψέγει τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐπαινεῖ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, οὔτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

71. Ὅστις αἰτούμενος, χαίρει ἐν τῷ διδόναι, καὶ εὐφημολογεῖ, (καὶ χαρίεντα λέγει) τοῦτον καὶ ὁ ἰδὼν, ἢ ὁ θίξας, πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

72. Οὔτινος ἡ διάνοια εἰς ὄφελος ἄλλων κλίνει, καὶ ὅτε κινεῖται, καὶ ὅτε ἵσταται, καὶ ὅτε γρηγορεῖ, καὶ ὅτε ὑπνοῖ, οὔτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

73. Ὅστις θερμῶς σέβεται τὸν Θεὸν Βισνοῦν. καὶ ἀπέχει τῶν μὴ δεόντων, οὔτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

74. Ἦτις γυνή ἐστι σώφρων καὶ ὑπήκοος τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, αὕτη πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

75. Ὅστις, νέος ὢν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ εὐειδής, καὶ πλούσιος,

ἐγκρατής ἐστι τῶν αἰσθήσεων, καὶ καρτερικός, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

76. Ὅστις, τῆς ἐσχάτης καὶ θητικῆς ὧν φυλῆς, ὑπακοὴν δεικνύει καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ πρὸς τοὺς ὄντας ἐκ τῶν ἀνωτέρων φυλῶν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

77. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἔχει, πᾶν ὅ,τι ἠρώτησάς με, ἐκ τίνος δηλονότι ἔργου ὁ ἄνθρωπος ἐπιτυγχάνει τῆς ἐν οὐρανῷ οἰκήσεως.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

78. Σκεψάμενος ἀκριβῶς, εἰπέ μοι, τίς ἐστὶν ὁ προσήκων χρόνος τῷ νεκρικῷ δείπνῳ καὶ τῇ δωρεᾷ.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

79. Ὄταν ὁ ἄνθρωπος ἴδῃ Βραχμᾶνα, εἰδήμονα τῆς Βέδας, ἐγκρατῆ τῶν αἰσθήσεων, ἄμοιρον ἐπιθυμίας καὶ ἔχθρας, 80. καὶ ἄμεμπτον, καὶ φοροῦντα ὅ,τι ἂν τύχῃ, καὶ οἰκοῦντα ὅπου ἂν τύχῃ, οὗτος ἐστὶν ὁ ἀρμόδιος καιρὸς τοῦ νεκρικοῦ δείπνου καὶ τῆς δωρεᾶς.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

81. Εἰπέ μοι ἀληθῶς, πόθεν γίνεται ἡ Βραχμανικὴ χάρις; ἐκ τῆς φυλῆς; ἢ ἐκ τῆς γενεᾶς; ἢ ἐκ τῆς εἰδήσεως τῆς Βέδας; ἢ ἐκ τῆς μαθήσεως; ἢ ἐκ τῆς καλῆς διαγωγῆς;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

82. Οὔτε ἡ φυλὴ, οὔτε ἡ γενεὰ, οὔτε ἡ εἰδήσις τῆς Βέδας,

- ἢ ἡ μάθησις, αἰτία εἰσι τῆς Βραχμανικῆς χάριτος, ἀλλ' ἡ καλὴ διαγωγή, καὶ ἡ ἀρετή.
83. Πολλοὶ ἅγιοι ἄνδρες, ὄντες μὲν ἐξ εὐτελοῦς καὶ χαμερποῦς φύσεως, φιλοῦντες δὲ τὰ τῆς ἀρετῆς, ἀνῆλθον εἰς τὸν Βραχμαλόκαν.
84. Τί ὄφελος ἐκ γνώσεως πολλῆς τῶν Βεδῶν τῷ κακοτρόπῳ ; ὅστις ἐμμένει (χρῆται) τῇ ἀρετῇ, οὗτος οἶδε τὰ τῆς Βέδας, καὶ μάθησιν ἔχει.
85. Καθὼς τὸ ὕδωρ ἐν ἀνθρωπείῳ κρανίῳ, καὶ τὸ γάλα ἐν κυνείῳ ἀσκῷ ἀχρεῖόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ μάθησις ἐν ἀνθρώπῳ, ἀμοίρῳ ἀρετῆς.
86. Φροντιστέον ἐστὶ παντὶ τρόπῳ τῆς ἀρετῆς· ὁ γὰρ πλοῦτος καὶ ἔρχεται, καὶ ἀπέρχεται· ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἐνδεὴς πλούτου ὀλλυται, ἀλλ' ὁ ἄμοιρος ἀρετῆς.
87. Τί ὄφελος ἐκ τοῦ ὀνόματος μεγάλης γενεᾶς τῷ κακοτρόπῳ ; οὐ γεννῶνται σκώληκες ἐν εὐόσμοις ἄνθεσι ;
88. Καὶ ὁ διδάσκων, καὶ ὁ διδασκόμενος, καὶ εἴτις ἄλλος οἷα δὴ τινι ἐπιστήμῃ σχολάζει, οὐ καλοῦνται σοφοί, ἀλλὰ σχολαστικοί· ὅστις δὲ ποιεῖ, ὃ διδάσκει, καὶ ἀμνησθάνει, οὗτός ἐστι σοφός.
89. Ἴσθι οὖν, ὡς ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ὁ χαρακτήρ τοῦ Βραχμᾶνος· ὁ γὰρ κακοήθης Βραχμᾶν, εἰ καὶ τῶν τεσσάρων Βεδῶν εἴη εἰδήμων, ἀνοσιώτερος κρίνεται τοῦ Σούδρα.
90. Ὅστις ἐστὶν ἐγκείμενος τῇ πυρολατρίᾳ, καὶ ἐγκρατῆς, καὶ αὐτάρκης, καὶ καθάριος, καὶ φίλος τῆς σκληραγωγίας καὶ τῆς τῶν Βεδῶν μαθήσεως, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.
91. Ὅστις φορεῖ ὅ,τι ἂν τύχη, καὶ ἐσθίει ὅ,τι ἂν τύχη, καὶ κοιμᾶται ὅπου ἂν τύχη, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.
92. Ὅστις ἔχει τοιαύτας ἀρετάς, καὶ σέβεται τὸν Βισνοῦν,

οὗτός ἐστιν ἀνὴρ δυσεύρετος ἐν κόσμῳ· οὐδεμία ἀμφιβολία ἐνταῦθα.

93. Ὅστις καρτερικῶς φέρει τὰ φύσει ἐναντία, καὶ κεχωρισμένος ἐστὶ τῆς ὁμιλίας πάντων, καὶ φιλόφρων πρὸς πάντας, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.

94. Ὅστις φοβεῖται τὴν μὲν συναναστροφὴν, ὡς ἔχιδναν, τὴν δὲ δόξαν (τιμὴν), ὡς θανὴν, τὰς δὲ γυναῖκας, ὡς Εὐμενίδας, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.

95. Ἐν ᾧ θεωροῦνται, ἀλήθεια, χαλιναγωγία τῶν παθῶν ἄσκησις, δόσις, ἀποχὴ ζωοκτονίας, καὶ ἐγκράτεια τῶν αἰσθήσεων, οὗτος λέγεται Βραχμᾶν.

96. Εἰ ὁ μὲν Σούδρας ζῇ εὐτάκτως καὶ ἐννόμως, ὁ δὲ Βραχμᾶν ἀτάκτως καὶ ἀνόμως, ὁ μὲν Σούδρας γνωρίζεται Βραχμᾶν, ὁ δὲ Βραχμᾶν Σούδρας.

97. Ἐν ᾧ τινι οὐκ εἰσὶν ἐπιθυμία, θυμὸς, ψεῦδος, ἔχθρα, πλεονεξία, ἄγνοια, ὑπερηφανία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πάθη, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.

98. Οὐ τὸ γένος ἐστὶν αἷτιον τῆς εὐδοξίας, ἀλλ' αἱ ἀρεταὶ καὶ ὁ Σούδρας γὰρ ζῶν ἐννόμως τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ.

99. Τὰ ἔργα τὸν μὲν ἄτιμον ποιοῦσιν ἐντιμον, τὸν δ' ἐντιμον ἄτιμον· καὶ ὁ Σούδρας ἐκ τῶν ἔργων Βραχμᾶν κρίνεται. Σούδρας καὶ Βραχμᾶν θεωροῦνται ἐξ ἔργων.

100. Ἡ μὲν θυγάτηρ ἀλιέως ἐγέννησε τὸν Βεάσαν· ἡ δ' ἔλαφος τὸν Ῥησσεσρήγγην· ἡ δὲ γῆ τὸν Δαδδήσην· οὗτοι δὲ πάντες τέλειοι ἄνδρες καὶ ἅγιοι ἐγένοντο ἐξ ἔργων.

101. Ὁ Βισβαμίτρας, ὁ μέγας ὅσιος ἐκ γενεᾶς ἦν Πατρὴς· ὅθεν ἡ εἰδήσις τῆς Βέδας καὶ ἡ θυηπολία οὐκ ἔστι χαρακτηριστὴρ τοῦ Βραχμᾶνος.

102. Ἔργα ζήτη· καὶ μὴ προτείνης τοῦτο μόνον ὡς ἀναγινώσκει, καὶ οἱ δαίμονες γὰρ ἀναγινώσκουσι.

103. Μὴ ἄχθου εἰς ὃ λέγω, ὅτι καὶ οἱ δαίμονες ἀναγινώσκουσιν· ἡ γὰρ ἀνάγνωσις τέχνη ἐστὶ, χαρακτὴρ δὲ τοῦ Βραχμᾶνός ἐστι τὰ ἔργα.

104. Πυρολατρίαι καὶ Βέδαι ἐν ἐκάστῳ οἴκῳ τῶν δαιμόνων ὑπάρχουσιν· εὐσπλαγχνία ὅμως, καὶ καθαριότης, καὶ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς δαίμοσι.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

105. Τί ἀπολαμβάνει ὁ ἡδύλογος; τί ὁ μετὰ σκέψεως ποιῶν τι ἔργον; τί ὁ πολλοὺς φίλους ἔχων; ἢ τί ὁ τὰ τοῦ νόμου ποιῶν;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

106. Ὁ μὲν ἡδύλογος γίνεται ἀγαπητός· ὁ δὲ μετὰ σκέψεως τι ποιῶν, τυγχάνει ἐς ἄκρον τοῦ σκοποῦ· ὁ δ' ἔχων πολλοὺς φίλους, ἡδέως διάγει· ὁ δὲ ποιῶν τὰ τοῦ νόμου, τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

107. Ἀκούσας ὁ Ναχούσας τῆς ἀποκρίσεως τοῦ Ἰνδδιστίρα εἰς πάσας τὰς ἐρωτήσεις ἐθαύμασε· καὶ χαίρων τὴν ψυχὴν, ἔφη.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

108. Ὅρθην ἀπόκρισιν ἔδωκας πρὸς πάσας τὰς ἐρωτήσεις· ὅθεν νῦν ἀπολύω σοι τοῦτον τὸν ἀδελφόν.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

109. Ἀγκαλισάμενος δ' ὁ Ἰνδδιστίρας τὸν Βήμαν ἀπολυθέντα, χάριν ὡμολόγησε τῷ Ναχούσας.

410. Διαλυθείς δὲ καὶ ὁ Ναχούσσας ἐκ τῆς ἀρᾶς τοῦ Ἀγα-
στέα, θείαν μορφὴν ἔλαβε, καὶ δόξαν, καὶ χαίρων εἶπε
τῷ Ἰνδδιστίρα.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

411. Ἀληθὴς ἐστὶν ὁ τῆς Βέδας λόγος, ὡς ἀγαθὸν ἐκ τῆς τῶν
ἀγαθῶν ὁμιλίας γίνεται· ἰδοὺ γὰρ ἀπηλλάγην τῆς τοῦ
ὑφews φύσεως, ὁμιλήσας σοὶ τῷ ἀγαθῷ.

412. Οἱ πράξαντες ἀγαθὰ, ἀγαθοὺς υἱοὺς κτῶνται· ὅποῖον
ἄρα ἀγαθὸν ἔπραξεν ὁ Δάρμας, ὃς ἐκτῆσατό σε υἱόν;

413. Οὐ μόνον μακάριοί εἰσιν οἱ λαοὶ, ὧν Βασιλεὺς ὑπάρχεις
σὺ ὁ ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Δάρμας μακάριός ἐστιν,
ὧ τοιοῦτος υἱὸς ἐγένετο.

414. Πολλοὶ Βασιλεῖς ἔννομοι καὶ δίκαιοι καὶ ἠκούσθησαν,
καὶ ὠράθησάν μοι· τοιοῦτος δ' ὅμως, οἷος σὺ, οὔτ' ἠκού-
σθη, οὔθ' ὠράθη μοι.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

415. Οἱ θεοειδεῖς ἄνδρες ἡδονται ἐπ' ἀνδρὶ εὐδαίμονι· εὐδαί-
μων ἄρα ἐγὼ εἰμι, ἐφ' ᾧ σὺ ἦσθης.

416. Ἐκεῖνοι δ' εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες, οἱ ἐπαινοῦσι τὰ ἐλαττώ-
ματα τῶν ἄλλων, ὅποια γὰρ ἀγαθότης ἐστὶ, τὸ ἐπαι-
νεῖν τὰς ἐνούσας ἀρετάς;

417. Ἐγὼ ἀπορίαν τινα ἔχω καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτῶ σε φιλικῶς,
ὧ ἄριστε Βασιλεῦ, καὶ οὐχὶ συκοφαντικῶς.

418. Πῶς ἄγνοια καὶ μωρία ἐγένετο, ὥσπερ κοινῷ ἀνθρώπῳ,
σοὶ τῷ εἰδήμονι πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἀξιαγάστῳ
διὰ τὴν ὑπερτάτην δόξαν, ἣν εἶχες;

119. Ἡ δόξα μωραίνειν ποιεῖ καὶ τὸν παντογνώστην ἄνθρωπον, καὶ εὐπαίδευτον, καὶ εὐφυῆ, καὶ ἔννομον, καὶ ἀσκήσει χρώμενον.
120. Οὐδεὶς Βασιλεὺς ἐστίν, εἰ καὶ ἄμειρος τυγχάνει μεγα-
λουργίας καὶ εὐφημίας, οὗ ἐν τῇ καρδίᾳ ἔδραν οὐ ποιεῖ
ἡ ὑπερηφανία.
121. Ἡ παγχάλεπος ὑπερηφανία δυσνίκητός ἐστιν ἐχθρὸς τοῖς
βασιλεῦσιν· διὰ ταύτην γὰρ οἱ βασιλεῖς φαίνονται κα-
ταπίπτοντες ἐκ βασιλείας καὶ οὐρανοῦ.
122. Εἰ οἱ Βασιλεῖς χρῶνται τοῖς νομίμοις, ὡς προσήκει, οὐ
τυγχάνουσιν ἄλλης στάσεως, ἀλλ' ἡ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
τῆς ἀθανασίας.
123. Ὅσον καλὸν ἢ κακὸν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ποιῆσαι δύναται ὁ
Βασιλεὺς, τοσοῦτον οὐ δύναται ποιῆσαι ἕτερος οὐδ' ἐν
πολλῷ χρόνῳ.
124. Καθὼς τοῦ μὲν πυρὸς ἰδιὸν ἐστὶν ἡ θερμότης, τοῦ δ'
ἀέρος ἡ κίνησις, τῆς δὲ σελήνης ἡ ψυχρότης, οὕτως ἰδιὸν
ἐστὶ τῆς δόξης ἡ ὑπερηφανία.
125. Ὁ μεθύων τῇ τοῦ οἴνου πόσει, ἀνανήφει μετὰ ταῦτα, ὁ
δὲ μεθύων τῇ τῆς δόξης ὑπερηφανίᾳ, οὐκ ἀνανήφει.
126. Ὁ ἐκ δόξης ἐσκοτισμένος ὀφθαλμὸς οὐ βλέπει καθαρῶς·
ὅταν δὲ πέσῃ ἐκ τῆς δόξης, τότε βλέπει λαμπρῶς· ἡ
γὰρ πτῶσις κολλύριον γίνεται τῷ τοιούτῳ ὀφθαλμῷ.
127. Καὶ γὰρ ἄρα, ὁ τετυφλωμένος τὸν ὀφθαλμὸν ὡς ἀπὸ σκό-
τους τοῦ ὕψους τῆς δόξης πεσὼν, ἀνέβλεψα, καὶ τῇ
σῇ συμβουλῇ ἤδη ἀνέντησα.
128. Τίς οὐκ ἐστὶ σοφὸς εἰς τὸ εἰδέναι καὶ λέγειν τὰ συμφέ-
ροντα τῷ κόσμῳ; εἰς τὸ πράξαι μὲν τοὶ τὰ ἀγαθὰ οὐδ'
οἱ ἅγιοι ἄνδρες σοφοὶ εἰσι.

129. Καὶ ὁ σοφὸς, καὶ ὁ ἥρως, καὶ ὁ πολλοὺς ἔχων ἐπικού-
ρους καταπίνεται ἀφεύκτως ὑπὸ τῆς ὑπερηφανίας, ὡς
ὁ ἥλιος ὑπὸ τοῦ δαίμονος Ραχοῦ.
130. Μὴ ἔχε ὑπερηφανίαν, τὴν ἀπολλύουσιν τὸν κόσμον, πρὸ
ὀφθαλμῶν σοι ἐστὶ, τί ἐγὼ ἀπέλαβον ἐκ τῆς ὑπερηφα-
νίας τῆς δόξης.
131. Μὴ ἀτιμάσθωσαν οἱ Βραχμᾶνες, οἱ ἀξιάγαστοι διὰ τὴν
ἣν ἔχουσι χάριν, ἀλλὰ τιμάσθωσαν δωρεᾷ καὶ ὑποδοχῇ
καὶ θεραπείᾳ.
132. Τίς οὐκ ἀπόλλυται, παροργίσας τοὺς Βραχμᾶνας, ὑφ' ὧν
τὸ μὲν πῦρ ἐγένετο παμφάγον ἡ δὲ θάλασσα ἄποτος, ἡ
δὲ παμφαῆς σελήνη φθίνουσα;
133. Τί ἄλλο ἀνώτερον τῶν Βραχμάνων, ὧν διὰ τοῦ στό-
ματος τὰ μὲν τοῖς θεοῖς προσφερόμενα ἐσθίουσιν οἱ θεοί,
τὰ δὲ τοῖς νεκροῖς αἱ ψυχαὶ τῶν προπατόρων;
134. Τίς οὐκ ἂν τιμήσειε τοὺς Βραχμᾶνας, οἱ πλοῦτον ἔχοντες
τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἄσκησιν, τιμῶνται καὶ πρὸς Θεῶν
καὶ πρὸς ἀνθρώπων;
135. Τίς ἂν εἴη ἄλλος σεβασμιώτερος τῶν Βραχμάνων, ὑφ' ὧν
ἡ μὲν θάλασσα πάλαι κατεπόθη, ὁ δὲ Βινδδεᾶς τὸ
ὑπερύψηλον ὄρος χθαμαλὸν καὶ χαμερπὲς ἐγένετο;
136. Οἱ Βραχμᾶνες ὀργιζόμενοι μὲν, ἔχουσι τὸν λόγον, ὡς
ὄπλον, φάρμακον, καὶ πῦρ· ἐξιλεούμενοι δὲ ὡς ἁγιαστι-
κά εἰσιν ὕδατα, καὶ ἀπαλλακτικὰ τῶν ἁμαρτημάτων.
137. Ὅστις ἐφίεται δέεσθαί τινος τῶν θεῶν, ἐξιλεωσάτω
πρῶτον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ μηχανῇ τοὺς Βραχ-
μᾶνας.
138. Καὶ τῶν σοφῶν ὁ νοῦς ἀμβλὺς γίνεται, ὅταν ἐκ κακῆς
τύχης ἐμβροντηθῶσι, καὶ τῷ βρόχῳ τοῦ θανάτου συλ-
ληφθῶσι.
139. Καὶ ὁ λίαν συνετὸς, καρτερικὸς, καὶ πάνυ ἐπιστημονικὸς

κός, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου γεγονώς, οὐκ οἶδε τί ποιήσῃ!

140. Ὅτι ἐξ ὅτου, δι' ὅτου, ὡς, ὅτε, ὅσον, ὅπου εἰμαρμένον ἐστὶ γενέσθαι, εἴτε καλὸν, εἴτε κακὸν, τοῦτο, ἐκ τούτου, διὰ τούτου, οὕτω, τότε, τοσοῦτον, ἐκεῖ ἀφεύκτως γενήσεται.

141. Ὅρθῳς δ' ἔχῃ, ὃ εἶρηκε πάλαι ὁ μέγας Θεὸς Κρισνᾶς πρὸς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰαδοῦ ἐν τῇ Δβαρακᾶ.

142. «Ὅστις οὐ προσκυνεῖ, καθὼς ἐγὼ, τὸν Βραχμᾶνα, τὸν πλήττοντα, καὶ καταρώμενον, καὶ σκληρὰ λέγοντα, οὐ-

143. τος, ὡς κακεργέτης, καὶ κατακεκαυμένος τῷ βραχμανικῷ πυρὶ, ἄξιός ἐστιν ἀναιρεθῆναι καὶ παιδευθῆναι, καὶ οὐκ ἐστὶν ἡμέτερος (ὑπὸ τὴν ἐμὴν προστασίαν).

144. »Ὅστις τιμᾶν ἐμὲ θέλει ἄκρα εὐλαβεία, οὗτος τιμάτω αἰεὶ τοὺς Βραχμᾶνας· ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγὼ ἤδομαι.»

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

145. Ὁ μὲν Ναχούσσας ταῦτα εἰπὼν, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δὲ Ἰνδδιστίρας μετὰ τοῦ Βήμα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν κατοικίαν.

146. Ἐλθὼν δὲ, διηγήσατο πάντα τὰ γεγονότα τῷ Ἀρζούνα, τῷ Νακούλα καὶ τῷ Σαχαδέβα, καὶ τοῖς λοιποῖς ὁσίοις ἀνδράσιν.

147. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὦ Βασιλεῦ, πῶς ὁ μεγασθενῆς Βήμας συνεσχέθη τῷ δράκοντι, καὶ πείτα ὑπὸ τοῦ Ἰνδδιστίρα ἐλυτρώθη.

148. Τούτους τοὺς περὶ ἀρετῆς ἐξαιρέτως λόγους ἀκούσας ὁ Ναχούσσας παρὰ τοῦ Ἰνδδιστίρα, ἔτυχεν εὐθέως τοῦ αἰδίου Βραχμαλόκα.

149. Ὅστις αἰεὶ ἀκούει ταύτης τῆς περὶ τοῦ Ναχούσσα διηγῆ-

σεως, ἢ ἀναγινώσκει ἄλλοις, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν Βισνουλόκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ΄.

Περὶ ἀληθείας.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

1. Προσκυνήσας ὁ Ἰνδδιστίρας τὸν γέροντα Βήσμαν, τὸν κείμενον ἐπὶ κλίνης βελῶν, ἠρώτησεν αὐτόν·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

2. Ἀφηγήσασθαί μοι ἄξιος εἶ, ὦ θειότατε, τὴν ἣν εἶρηκε πάλαι ἀλήθειαν ἡ Βαχουλά δάμαλις· ἀκοῦσαι γὰρ ἐφίεμαι.

ΒΗΣΜΑΣ.

3. Διηγέσομαί σοι, ὦ ἀγαθὲ, τὸν θαυμαστὸν διάλογον τῆς δαμάλεως καὶ τοῦ λέοντος, ὃ ὄνομα Καμαρούπας, ἐνθα φαίνεται ἀρετὴ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς εὐθύτητος.
4. Ἐν τῇ περιφανεῖ χώρᾳ Μαθουρᾶ, τῇ πολυόλβῳ, τῇ πολυκάρπῳ, τῇ πολυανθρώπῳ, καὶ ἀγλαοτάτῃ θυσίαις καὶ ἐορταῖς,
5. Ἦν τις λαμπρὰ πόλις παρὰ τῇ ἔχθῃ τοῦ Ἰαμουναῖ ποταμοῦ, ἐν σχήματι ἡμισελήνου, σοφοὺς ἄνδρας ἔχουσα,
6. Καὶ πολλὰς σημαίας, καὶ γυναῖκας βουκολικὰς, ἀκαταμάχητος οὔσα ἐκ τοῦ οὗ εἶχε τείχους, καὶ τῶν πύργων, καὶ τῆς τάφρου,
7. Ναοῖς τε λαμπροῖς τῶν θεῶν κεκοσμημένῃ, καὶ οἴκοις λευκοῖς, καὶ διαφόροις δένδροις καρποφόροις τε καὶ ἀνθοφόροις.

8. Εἶχε δὲ καὶ ὄλβον πολὺν, καὶ ἄφθονα πάντα τὰ ἐπιτή-
δεια, καὶ βόας, καὶ οἴκους καθαρούς ἐκ τῆς φωνῆς τῶν
τὴν Βέδαν ἀναγινωσκόντων,
9. Καὶ τριόδους, καὶ τετραόδους, καὶ πολυτίμητος ἦν, κα-
θὼς οἱ μεγαλόπολις Λανκὰ τοῦ Ραβάννα.
10. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἦν τις Βασιλεὺς, Σανδρασένας τοῦνομα,
φιλευσεβῆς, φιλάρετος, φιλόθεος, φιλόξενος,
11. Ἐγκείμενος τοῖς νενομισμένοις τῇ πολεμικῇ φυλῇ, πανέν-
δοξος, καὶ φιλόλαος. Ὑπὸ τούτου τοῦ Βασιλέως ἐκυβερ-
νᾶτο αὕτη ἡ λαμπρὰ πόλις,
12. Συνεχέσι θαλίαις ἀγλαίζομένη, καὶ ἤχοις μουσικῶν ὀρ-
γάνων, καὶ ἐμπείροις χορῶν τε καὶ ἀσμάτων, καὶ ἡδί-
στοις θεάμασιν,
13. Ἀγοραῖς τε καὶ ἐργαστηρίοις πάσης τέχνης κατὰ τάξιν,
ποταμοῖς τε καὶ φρέασι καὶ λίμναις,
14. Πανηγύρεσί τε καὶ γάμοις, καὶ εὐειδέσι καὶ εὐείμοσιν
ἀνδράσι τε καὶ γυναιξίν.
15. Ὄνομα δ' ἦν αὐτῇ τῇ πόλει Σανδραβατὴ· ἴσως δὲ εἶδες
αὐτήν, ἢ ἤκουσας περὶ αὐτῆς· ἄκουσον δὲ παλαιᾶς ἱστο-
ρίας, ἢ ἐγένετο ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει.
16. Βραχμᾶνι τινι πρωτεύοντι καλῇ καὶ ἐξάίρετος δάμαλις
ἦν, εὐθυμος, εὐτραφής, καὶ εὐτεκνος, Βαχουλά τοῦνομα.
17. Ἦν δὲ πρώτη τῆς ἀγέλης τῶν βοῶν, χηνόχρους, πολυ-
γάλακτος, μακρόχειλος, εὐμελής, λεπτόδερμος,
18. Πλατέα ἰσχία ἔχουσα, καὶ παχέα καὶ μεγάλα οὖθατα, καὶ
αἶσια σημεία, καὶ συμμετρίαν μελῶν.
19. Ἦν κυανόλαιμος, εὐτράχηλος, κωδωνοφόρος, γλυκύφωνος,
ἡγουμένη τῆς ἀγέλης, καὶ ἄφοβος.
20. Πορευομένη γὰρ μόνῃ κατὰ τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ ἄλ-
σους, ἐνέμετο ἀφειδῶς πᾶσαν χλοερὰν, ἄτμητον, καὶ
ἡδεϊαν.

21. Ἦν δέ τι ὄρος ἐκεῖ που κατὰ τὴν ὄχθην τοῦ ἱαμουνα, ᾧ ὄνομα Ροχίτα, φάραγγας, καὶ σπήλαια πολλὰ, καὶ πίδακας ἔχον.
22. Τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ βορείου καὶ ἐώου μέρους τούτου τοῦ ὄρους εἶχε μὲν χλόην πολλήν, δεινὸν δὲ ἦν, καὶ τραχὺ, καὶ δύσβατον, καὶ φρικτόν.
23. Πλήρες γὰρ ἦν ἀγρίων ζώων καὶ θηρίων, καὶ συνηρεφές δένδροις καὶ θάμνοις πολυειδέσι, καὶ ἤχοῦν ἐκ τῆς ὑλάκῃς τῶν κυνολύκων.
24. Κατὰ τοῦτο τὸ δύσβατον μέρος ὦκει εἰς φοβερὸς λέων, ᾧ ὄνομα Καμαρούπας, αἰμοδόρος, σαρκοδόρος, μεγαλόδους, ὑπερίσχυρος.
25. Μέγας ὢν, ὡς ὄρος, καὶ φωνὴν ἔχων, ὡς βροντὴν, καὶ στόμα, ὡς σπήλαιον, καὶ ὀξεῖς ὀδόντας καὶ ὄνυχας.
26. Βουκόλος δὲ, Σομίλας τοῦνομα, καλοκάγαθος, καὶ φιλόφρων, ἔβασκε τὴν ἀγέλην ἐν χλοερῷ καὶ ποώδει τόπῳ.
27. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγέλης πλανηθεῖσα ἡ Βαχουλά βοῦς ἐπιθυμία χλόης, νεμομένη, ἦλθεν ἐπ' ὄψιν τοῦ λέοντος, ὃς ἐπέδραμε κατ' αὐτῆς, καὶ εἶπε·

ΛΕΩΝ.

28. Στῆθι στῆθι· σὺ εἰ σήμερον τὸ ὠρισμένον βρῶμά μου οἴκοθεν ἦλθες πρὸς ἐμέ. Ἄφες τὸν φόβον· τί δὲ ποιήσεις φοβουμένη;

ΒΗΣΜΑΣ.

29. Ἀκούσασα δὲ τῆς δεινῆς καὶ φρικτῆς φωνῆς τοῦ λέοντος ἡ δάμαλις, ἔτρεμεν ἐκ φόβου, καὶ ἐκλονεῖτο, καθὼς ἡ Καδαλὴ ἐξ ἀνέμου.
30. Ἀδημονοῦσα δὲ, καὶ ἐπιθυμοῦσα ἰδεῖν τὸν μόσχον, τὸν εὐμορφον καὶ λευκὸν, ὡς τὴν σελήνην, καὶ δίψῃ πιεζόμενον,

31. Καὶ ἐνθυμουμένη αὐτὸν αὕτη ἡ φιλόστοργος, καὶ ἀχθομένη σφόδρα ἐκ φίλτρου, καὶ κατακαιομένη ἐκ λύπης, ἔκλαιεν ἑλεεινῶς ἡ τάλαινα, ἀπελπισθεῖσα τῆς τοῦ μόσχου θέας.

32. Βλέπων δ' αὐτὴν ὁ λέων, κλαίουσαν, καὶ λίαν λυπούμενην, ἔλεξε λόγον φοβερόν.

ΛΕΩΝ.

33. Τί κλαίεις, ὦ Βαχουλά; οἴκοθεν καὶ ἐκ τύχης ἦλθες βρῶμα πρὸς ἐμέ, ὥς ἠφιέμην.

34. Εἴτε κλαίεις, εἴτε οὐ κλαίεις, εἰς μάτην ζωὴν ἐλπίζεις· τὸ ὠρισμένον βρῶμα ἐν κόσμῳ βιβρώσκεται· οἴκοθεν ἦλθες, ὦ δάμαλι.

35. Ὁ θάνατός σου ὠρίσθη σήμερον· διὰ τί ματαίως θρηνεῖς καὶ κλαίεις; ἐγὼ ἀπορίαν ἔχω· διὰ τοῦτο εἶπέ μοι πάντα.

ΒΑΧΟΥΛΑ.

36. Ἄξιός εἰ ἀνασχέσθαι μου, ὦ κύριε· προσκύνησις ἔσω σοι. Οὐκ ἔστι σωτηρία τῷ ἐντυγχάνοντί σοι.

37. Διὰ ζωὴν ἐγὼ οὐ θρηνῶ· δεῖ μοι θανάτου τυχεῖν. Καθὼς γὰρ βεβαία ἡ γέννησις τοῦ θανόντος, οὕτω καὶ ὁ θάνατος τοῦ γεννηθέντος.

38. Ἐγώ γε τοίνυν οὐ θρηνῶ εἰς ἀποφυγὴν τοῦ ἀφεύκτου θανάτου. ἐπειδὴ καὶ οἱ θεοὶ ὑπόκεινται τῷ θανάτῳ ἀναγκαίως.

39. Ἐγὼ οὐ θρηνῶ θλιβερῶς, οὐδὲ κλαίω ἑλεεινῶς διὰ τὴν ἑμαυτῆς ζωὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγάπην ἐνὸς ἀγαπητοῦ.

40. Ἔστι μοι ἄχθος ἐν καρδίᾳ, οὗ ἀκοῦσα ἄξιός εἰ· ἐγὼ κατὰ πρῶτον νῦν λεχὼ εἰμι, ἀκμίας οὔσης τῆς ἡλικίας.

41. Ἔστι μοι παῖς ἐραστός, πρωτότοκος, γαλακτοπότης, ὃς οὐδέ γε χλόης ἔτι ὁσφραίνεται.

42. Οὗτος δεδεμένος ἐστὶν ἐν τῷ βοοστασίῳ, καὶ, πείνη θλι-

βόμενος, ἐμὲ ἀνχμένει· διὰ τοῦτο ἐγὼ λυποῦμαι, λογιζο-
μένη πῶς ὁ ἐμὸς παῖς διάγει.

43. Ἐκείνῳ μαστὸν δοῦναι ἐφίεμαι, φιλόστοργος οὖσα· γα-
λουχήσασα δ' αὐτὸν, καὶ περιλείξασα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,

44. Καὶ παραδοῦσα αὐτὸν ταῖς φίλαις μοι βουσί, καὶ νουθε-
τήσασα αὐτὸν τί ἐστὶ καλὸν, ἢ τί κακὸν, πάλιν ἔρχομαι·
σὺ δὲ τότε με φάγε, ὥς ἐφίη· σήμερον ἔρχομαι πρὸς σέ.

ΛΕΩΝ.

45. Τίς σοι χρεῖα τοῦ παιδός; διὰ τί οὐκ ἐνθυμῇ τὸν θάνατον;
πάντες φοβοῦνται, καὶ ἀποθνήσκουσιν, ἐμὲ βλέποντες·
σὺ δ' ἐλέῳ ἐχομένη, υἱὸν προτείνεις.

46. Ἴσθι μὲν τοι, ὥς οὔτ' ἐπωδὴ, οὔτ' ἄσκησις, οὔτε δόσις
χρημάτων, οὔτε μήτηρ, οὔτε πατήρ, οὔτε υἱὸς δύνανται
σῶσαι τὸν προσπελάσαντά μοι.

47. Πῶς δὲ σὺ, πορευθεῖσα εἰς τὸ βοοστάσιον, τὸ ἔχον βα-
σιλικὰς γυναῖκας, τὸ ἀγλαϊζόμενον μυκήμασι ταύρων καὶ
μόσχων,

48. Τὸ κόσμημα τοῦ ἀνθρωπείου κόσμου, τὸ ἐφάμιλλον τῷ
οὐρανῷ, τὸ ἀειχαρές, τὸ τιμώμενον ὑπὸ πάντων τῶν
θεῶν,

49. Τὸ καθαρὸν τῶν καθαρῶν, τὸ ἀγαθὸν τῶν ἀγαθῶν, τὸ
ἅγιον τῶν ἁγίων, τὸ ἀγλαὸν τῶν ἀγλαῶν,

50. Τὸ δοχεῖον τῶν ἀρετῶν, τὸ ἐξάίρετον οἶκημα τοῦ Θεοῦ,
τὸ ἐπιθυμητὸν τοῖς τελείοις καὶ ἁγίοις ἀνδράσι, ὁ ἐπί-
γειος οὐρανός.

51. Πῶς σὺ, πορευθεῖσα εἰς τὸ βοοστάσιον, ἔνθα οὐκ ἔστι
κακὸν τι ἐκ τοῦ ἤχου τῆς περιδινήσεως τοῦ γάλακτος,
καὶ τοῦ μυκήματος τῶν ταύρων καὶ τῶν μόσχων,

52. Ἐνθα οἱ μὲν μόσχοι μυκῶνται τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν μητέρων,
αἱ δὲ μητέρες τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν μόσχων ἐκ φιλοστοργίας,

53. Πῶς πορευθεῖσθ εἰς τὸ βοοστάσιον, ὃ φυλάττεται ὑπὸ τῶν παλαιῶν βουκόλων, καὶ ἡγεῖ ἐκ τῶν ᾠσμάτων, καὶ χορῶν, καὶ συνδιαλέξεων, καὶ ἀγώνων αὐτῶν,
54. Καὶ ἀγλαΐζεται τοῖς περιεστῶσι καὶ ἀνασκιρτῶσι μόσχοις, ὡς ἡ λίμνη τοῖς σαλευομένοις λωτοῖς.
55. Πῶς σὺ, πορευθεῖσα εἰς τοιοῦτον οἶκημα, καὶ ἰδοῦσα τὴν μητέρα, τὸν ἀδελφόν, τὸν οἰκεῖον παῖδα, καὶ τὰς βουκολικὰς γυναῖκας, πῶς πάλιν ἐλεύσῃ;
56. Πιέτωσαν, ὦ ἀγαθὴ, τὰ πέντε μου στοιχεῖα τὸ αἷμά σου· διὰ μόνου γὰρ λόγου οὐ ποιῶ αὐτὰ ἀποτυχεῖν τοῦ ποθυμένου.

ΒΑΧΟΥΛΑ.

57. Ἄκουσον, ὦ Βασιλεῦ τῶν ζώων, τοῦ λόγου μου· ἰδοῦσα πρῶτον τὸν μόσχον, καὶ τὰς φίλας βοῦς, καὶ τοὺς βόσκοντας βουκόλους,
58. Καὶ ἄδειαν λαβοῦσα παρὰ τῶν βουκολικῶν γυναικῶν, καὶ παρὰ τῆς μητρὸς μάλιστα, ἐλεύσομαι ἐφ' ὅρκου· ἄφες με οὖν, εἰ ἀγαπᾷς.
59. Ὅ,τι ἐγκλημά ἐστιν ἐκ τῆς βραχμανοκτονίας, πατροκτονίας, καὶ μητροκτονίας, τούτῳ ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
60. Ὅστις, ἔχων δύο γυναῖκας, ἀφίησι τὴν ἐτέραν ἐκ μίσους, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
61. Ὅστις ὑποτίθῃσι τῷ ζυγῷ βοῦν νέον καὶ ἀδάμαστον, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
62. Ὅστις ὑποζευγνύει ἀναρμόστως τρεῖς βοῦς, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
63. Ὅ,τι ἐγκλημά ἐστὶ τοῖς ζωοκτόνοις, τοῖς αἰμοβόροις, καὶ τοῖς φαρμακοδόταις, τούτῳ ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.

64. Ὅστις λακτίζει τὰς βοῦς, ἢ οὐ προσκυνεῖ αὐτάς, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
65. Ὅστις καταφρονεῖ, ἢ βλασφημεῖ, ἢ πλήττει τὰς βοῦς, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
66. Ὅστις μνηστεύσας ἅπαξ ἀνδρὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, ἐτέρῳ ἔπειτα μνηστεῦσαι ταύτην θέλει, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
67. Ὅστις ἐμπόδιον γίνεται τοῖς λεγομένοις θείοις λογίοις, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
68. Εἰς οὗτινος τὸν οἶκον ἀνὴρ ἀγαθὸς ἦλθεν, εἶτα ἀπῆλθε, μὴ τυχὼν, οὗ ἤθελε, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
69. Ὅστις βλασφημεῖ τοὺς θεοὺς, τοὺς Βραχμᾶνας, καὶ τὰς Βέδας, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
70. Ὅ,τι ἐγκλημα ἐστὶ τοῖς διαβάλλουσι, καὶ τοῖς τὰ ἀλλότρια ἀρπάζουσι, τούτῳ ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
71. Ὅστις ὑπακοὴν οὐκ ἔχει τῷ διδασκάλῳ, τῷ πατρὶ, καὶ τῇ μητρὶ, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
72. Ὅστις μόνος ἐσθίει γλυκύ τι ἔδεσμα, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
73. Ὅστις κληθεὶς εἰς μαρτυρίαν, ψεῦδος λέγοι, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
74. Ἦτις γυνὴ ἀτιμάζει τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα, νέον ὄντα, ταύτης τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
75. Ὅστις τὴν ἐμπιστευθεῖσαν παρακαταθήκην ὑφαίρειται, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
76. Ὅστις τὸν Βισνοῦν ἀφείς, ἄλλον Θεὸν τιμᾷ καὶ λατρεύει, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.

77. Ὅστις ἀνίσκοις μέτροις καὶ ζυγοῖς χρῆται, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.

78. Ὅστις κλέπτει χρυσίον, ἢ ὅστις διακορεύει, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.

ΒΗΣΜΑΣ.

79. Τοιούτοις φοβεροῖς παραπτώμασιν ὀρκισάσης ἑαυτὴν τῆς ἀγαθῆς Βαχουλας, πιστεύσας ὁ λέων πάλιν εἶπε·

ΛΕΩΝ.

80. Ἐμοὶ μὲν πίστις ἐγένετο ἐξ ὧν ἐποίησας ὅρκων· σὺ δ' ἴσως, ἀπελθοῦσα, νομίσεις, ὡς ὁ λέων ἀνόητος ἦν, καὶ διὰ τοῦτο ἠπατήθη.

81. Εἰσὶ γάρ τινες, οἳ ἐροῦσιν· « οὐκ ἔστιν ἀμπλάκημα ἐξ ὅρκων, ἐν κινδύνῳ οὔσης τῆς ζωῆς· » σὺ δὲ μὴ πιστεύσης τοῖς τοιούτοις.

82. Εἰσὶ τινες ἐν τούτῳ τῷ Κόσμῳ ἄθεοι, ἄφρονες, καὶ δοκησίσοφοι, οἳ μετατρέψουσιν καὶ μεταπλάσουσιν τὴν γνώμην σου, καθὼς οἱ κεραμεῖς τὸν ἐπὶ τοῦ πλαστικοῦ τροχοῦ πηλόν.

83. Οἱ ἀγνοία κεκαλυμμένοι τὸν νοῦν, καὶ οὐτιδανοὶ ὄντες, καὶ παραβλέποντες τὰ τοῦ νόμου, κατασβέσουσι τὸ διακαές τῆς ψυχῆς σου διὰ συμπερασμάτων καὶ συλλογισμῶν σκολιῶν καὶ σοφιστικῶν.

84. Οἱ σοφισταὶ τὰ ψευδῆ ἀληθῆ δεικνύουσι, καθὼς ἐν ἐπιπέδῳ τόπῳ οἱ ζωγράφοι τὰ τῆς γραφῆς μέρη ὑψηλὰ καὶ χαμηλὰ παριστῶσιν.

85. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ κόσμος οὗτος μετὰ τὸ εὐεργετηθῆναι ἀμνημονεῖ τοῦ εὐεργετήσαντος· ἐν ὅσῳ χρεῖαν ἔχει, θεραπεύει, καὶ ἐκλιπαρεῖ· οὐδεὶς δ' οὐδενὶ φίλος.

86. Ὁ μύσχος ἰδὼν ἔλλειψιν γάλακτος, ἐγκαταλείπει τὴν ἑαυτοῦ μητέρα. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐ βλέπω ἐκεῖνον, ὃς ποιεῖ χάριν ἀντὶ χάριτος· παντὶ γὰρ, τυχόντι οὐ ἤθελεν, ἄλλη γνώμη γίνεται.
87. Πάλα οὐ μόνον ἀπλῶς ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ἅγιοι καὶ θεοὶ, καὶ δαίμονες, ὅρκους πρὸς ἀλλήλους ποιήσαντες, εἰς τὸ ἐκτελέσαι ὃ ἤθελον, παρέβησαν αὐτούς· πῶς δ' ἐγὼ σοι πιστεύσω ;
88. Ἴσθι μὲν τοι, ὡς καὶ ἐπ' ἀληθείας ὅστις ὁμνύει τὸν Θεὸν, τὸ πῦρ, ἢ ὅ,τι ἄλλο τίμιον, τούτου τὸ ἥμισυ τῶν ἀρετῶν ἐκκόπτει ὁ Ἰάμας, ὁ Βασιλεὺς καὶ κριτὴς τοῦ ἄδου· ὅτε δ' ὁμνύει ψευδῶς ὁ ἄνθρωπος, πασῶν τῶν ἀρετῶν στερεῖται.
89. Μὴ δ' ἔχε τοιαύτην γνώμην, ὡς ὁ λέων ἠπατήθη τοῖς ὅρκοις. Ἐμοὶ μὲν πίστις ἐγένετο ἐξ ὧν εἴρηκας· σὺ δὲ ποίησον, ὡς θέλεις.

ΒΑΧΟΥΛΑ.

90. Οὕτως ἔσται, ὦ μέγα Λέον· τίς δὲ σ' ἀπατήσῃ ἀνέχεται ; ὅστις δ' ἄλλον ἀπατᾷ, αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπατᾷ.
91. Οὐκ ἔστιν ἐν γῇ ἄλλο κειμήλιον, καὶ ἄλλος θησαυρὸς, ὡς ἡ φιλοδωρία· οὐδ' ἄλλη ἀρετὴ, ὡς ἡ ἀληθολογία· οὐδὲ μεγάλη κακία, ὡς ἡ ψευδολογία.
92. Οὐ ποιητέον ἐκεῖνο τὸ ἔργον, ἐξ οὗ δυσφημία καὶ δυσπιστία, καὶ εἰς ἄδου κατάβασις γίνεται.

ΛΕΩΝ.

93. ὦ φιλόστοργε Βαχουλά, πορεύθητι, καὶ ἰδὲ τὸν οἰκεῖον

μόσχον· γαλουχήσατα δ' αὐτόν, καὶ περιλείξασα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,

94. Καὶ ἰδοῦσα προσέτι τὴν μητέρα, τὸν ἀδελφόν, τὰς φί-
λας βοῦς, καὶ τοὺς λοιποὺς οἰκείους καὶ γνωστοὺς, ἐπα-
νάκαμψον ταχέως, προτιμήσασα τὴν ἀλήθειαν.

ΒΗΣΜΑΣ.

95. Τσιχύτην δοῦσα πίστιν ἡ ἀληθολόγος καὶ φιλόστοργος
Βαχουλά, λαβοῦσα ἄδειαν παρὰ τοῦ λέοντος ἀνεχώρησε,

96. Πλήρης δακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὑφειμένη, λίαν τεθλι-
μένη, πελάγει λύπης ἐμβεβυθισμένη, καὶ θρηνοῦσα ἐλεει-
νῶς καὶ συνεχῶς, ὡς ἡ Κουραρὴ ¹ ἐν ἄλσει ἐρήμῳ καὶ
ἐπικινδύνῳ.

97. Μόλις δ' ἦλθεν εἰς τὸ βροστάσιον ἡ Βαχουλά, καὶ ἰδοῦ-
σα τὸν οἰκεῖον παῖδα πείνῃ θλιβόμενον, καὶ μυκώμενον,
ἔδραμεν ἐπ' αὐτόν ταχέως.

98. Ὁ δὲ μόσχος, προσελθὼν τῇ μητρὶ, σκιρτῶν, καὶ ἀγαλ-
λόμενος, ἰδὼν αὐτὴν δακρυῖροοῦσαν, εἶπεν ἐν ἀδημονίᾳ,
καὶ ἀγωνίᾳ:

ΜΟΣΧΟΣ.

99. Λίαν ἄθυμος, περίλυπος, περίφοβος, καὶ τεταραγμένη
τὴν ὄψιν φαίνῃ σήμερον, ὦ μήτερ, καὶ οὐκ οἶδα τὸ αἷτιον.

ΔΑΜΑΛΙΣ.

100. Ἐκμύζησον τὸν μαστὸν, ὦ τέκνον, καὶ κορέσθητι γά-
λακτος· ἐγὼ διὰ τὴν ἀγάπην σου ἦλθον σήμερον·
εἰδ' ἐρωτᾶς τὴν αἰτίαν ἄκουσον·

(1) Ὅρνις φίλυδρος, ἥς ἡ φωνὴ κλχυθμῆ εἶκει.

401. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐσχάτη καὶ τελευταία μου θέα· πίε γάλα, ὅσον θέλεις, ὦ τέκνον· τίνος ἄρα γάλα μέλλεις πιεῖν αὖριον ;
402. Δεῖ με ἀπελθεῖν, ὦ τέκνον· ὁμόσασα γὰρ ἦλθον· δεῖ με δοῦναι τὴν ἐμαυτῆς ψυχὴν λένοντι, Καμαρούπα τούνομα.

ΜΟΣΧΟΣ.

403. Κἀγὼ ἐλεύσομαι, ὅπη σὺ πορευθῆναι θέλεις, ὦ μῆτερ.
404. Ἄξιόν ἐστι κάμοι θανεῖν μετὰ σοῦ· καὶ μόνος γὰρ ὢν, τεθνήξομαι ἐξ ἅπαντος ἄνευ σοῦ.
405. Εἰ ἐμὲ μετὰ τῆς μητρὸς ὁ ἐν ἐρήμῳ Λέων καταφάγοι, τοιούτου βαθμοῦ πάντως τεύξομαι, οἷος ἀπόκειται τοῖς φιλομήτορσιν.
406. Ὅθεν ἀφεύκτως καὶ ἀναμφιβόλως σὺν σοὶ ἐλεύσομαι· ἦ, μένε ὧδε, ὦ μῆτερ· οἱ δὲ σοὶ ὅρκοι ἔστωσαν κατὰ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς.
407. Τίς χρεῖα ζωῆς τῷ διαζευχθέντι τῆς μητρὸς ; τίς δ' ἐν ἐρημίᾳ κηδεμῶν ἐμοῦ αἰεὶ ἔσεται, ὀρφανοῦ ὄντος ;
408. Οὐδεὶς, ὡς ἡ μήτηρ, φιλόστοργος πέφυκε τοῖς γαλακτοποτοῦσι παισίν· οὐδεὶς, ὡς ἡ μήτηρ, φύλαξ ἐστὶ καὶ κηδεμῶν ἐν δεινοῖς.
409. Οὐκ ἔστι φίλτρον, ὡς τὸ τῆς μητρὸς, πρὸς τὸν υἱόν, ὅτε μάλιστα κακῶς ἔχει· οὐκ ἔστιν ἀγαθόν, ὡς ἡ μήτηρ, οὔτ' ἐν τῷ παρόντι οὔτ' ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ.
410. Οἱ μὲν ὄντες ὀρφανοὶ πατρὸς, ζῶσι τῇ φροντίδι τῆς μητρὸς· τοῖς δ' οὖσιν ὀρφανοῖς μητρὸς οὐκ ἔνεστι ζῆν.
411. Αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀρετὴ, ὡς ἐνετείλατο ὁ ποιητῆς Βραχμᾶς. Οἱ ἀποθνήσκοντες μετὰ τῆς μητρὸς, ἐπιτυχάνουσι τοῦ ὑψίστου βαθμοῦ.
412. Ἡ μήτηρ φέρουσα ἐν γαστρὶ τὸ ἔμβρυον ἐν ἐννέα μηνσὶ

μετὰ πολλῆς θλίψεως, τίκτει αὐτὸ ἐν τῷ δεκάτῳ μετὰ πολλῶν ὠδίνων.

113. Ἡ μήτηρ ἐστίν, ἥ δίδωσι γάλα, ὡς ἀμβροσίαν, τῷ γεννηθέντι βρέφει, καὶ κήδεται αὐτοῦ, καὶ αὐξάνει αὐτὸ, τῇ κόπρῳ καὶ τῷ οὖρῳ αὐτοῦ ἐκ φίλτρου συγκυλισμένη.

114. Αἱ φιλόστοργοι μητέρες φιλοῦσι τοὺς οἰκείους παῖδας ὑπὲρ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς· τίς αὐταῖς ἀνταμοιβὴν ποιῆσαι δύναται, εἰ καὶ ἑκατὸν ζήσειεν ἔτη;

ΒΑΧΟΥΛΑ.

115. Εἰς ἐμὲ ὠρίσθη οὗτος ὁ θάνατος· οὐ δεῖ σοι ἄρα ἐλθεῖν μετ' ἐμοῦ· οὐδέ γε θάνατος γίνεται τῷ ἀθώῳ, ἀντὶ θανάτου ἐνόχου.

116. Αὕτη ἐστίν ἡ ἐσχάτη καὶ μεγάλη μητρικὴ συμβουλή, ὦ παῖ· αὕτη ἐστὶ ἡ πρὸς ἐμέ σου ἄκρα ὑπακοή καὶ εὐπείθεια; ἄκουσον τοῦ λόγου μου.

117. Νεμόμενος ἐν ξηρᾷ ἢ ἐν ὑγρᾷ, ἔχε προσοχήν· πάντες πάντως γε ἀπόλλυνται ἐκ τῆς ἀπροσεξίας.

118. Οὐ δεῖ νέμεσθαι ἐν τόπῳ δεινῷ καὶ δυσβάτῳ· ἐκ πλεονεξίας ὀλεθρος πᾶσι γίνεται καὶ τούτῳ καὶ τῷ μέλλοντι βίῳ.

119. Οἱ ἀνοηταίνοντες ἐκ πλεονεξίας, τολμῶσι καὶ εἰς θάλασσαν, καὶ εἰς ἔρημον, καὶ εἰς ἀβάτους τόπους· ἐκ τῆς πλεονεξίας καὶ ὁ σοφὸς ἄνθρωπος ἀπρεπῇ πράττει καὶ ἀνάρμοστα πάντα.

120. Φύλαττε ἀεὶ σεαυτὸν, ὦ παῖ, φροντίδι καὶ ἐπιμελείᾳ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων, καὶ ἀπὸ τῆς κακίας τῶν κακεντρεχῶν καὶ αἰμοδόρων.

121. Ἀποστρέφου, σκεπτόμενος, τὴν διάστροφον γνώμην, ἣν

ἔχουσιν οὐ μόνον οἱ ἀλλογενεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ κακοφυεῖς
ὁμογενεῖς, καὶ συνοικοῦντές σοι.

122. Μὴ ἔχῃς πεποίθησιν εἰς ποταμοὺς, εἰς ὄνυχοφόρα καὶ
κερατοφόρα κτήνη, εἰς ξιφήρεις ἀνθρώπους, εἰς θηλείας,
καὶ εἰς Βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας.

123. Μὴ ἔχῃς πίστιν μὴ μόνον πρὸς ὃν οὐ πιστεύεις, ἀλλὰ
καὶ πρὸς ὃν πιστεύεις· ἐκ γὰρ ἐκείνου, πρὸς ὃν πι-
στεύεις, τὸ προερχόμενον κακὸν παντελῆ ὄλεθρον ποιεῖ.

124. Οὐ δεῖ πιστεύειν οὐδὲ τῷ ἰδίῳ σώματι, διὰ τὸ ἀσταθές
τῆς διανοίας· τὸν δὲ πιστεύοντα γίνωσκε λίαν ἄφρονον,
ἄφρόντιστον, καὶ ἀναίσθητον.

125. Νεμόμενος, ὁσφραίνου πρῶτον τῆς χλόης· οἱ μὲν γὰρ
βόες βλέπουσι διὰ τῆς ὁσφρήσεως, οἱ δὲ Βασιλεῖς διὰ
τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν κατασκόπων, οἱ δὲ σοφοὶ διὰ τῆς
σοφίας, οἱ δὲ θεωρητικοὶ διὰ τῆς θεωρίας.

126. Ἐχε ταῦτα, ὡς νόμον· μὴ ἔσο μόνος ἐν ἐπικινδύνῳ
τόπῳ· μὴ ποίει ἐν τάχει τὸ πρακτέον· πανταχοῦ ὁ θά-
νατος βέβαιος.

127. Καθὼς εἰς ὁδοιπóρος, καθίσας ὑπὸ σκιάν, ἀναπαύεται,
καὶ μετὰ τὸ ἀναπαυθῆναι πάλιν πορεύεται, οὕτω καὶ
ἡ συνέλευσις εἰς τοῦτον τὸν κόσμον πάσης ψυχῆς ζώσης.

128. Ὅτε δὲ τὸ πᾶν τοῦτο ἄστατόν ἐστι καὶ πρόσκαιρον, διὰ
τί λύπην ἔχεις, ὡς μόνος ἐσόμενος; ἄφες οὖν τὴν
λύπην, ὦ παῖ, καὶ ἄκουσον τοῦ λόγου μου.

129. Σέβου καὶ τίμα τοὺς ἐν παιδείᾳ καὶ ἀσκήσει ἄνδρας·
μηδὲ ποτε ἴστασο, μηδὲ κινου, μηδὲ ἄλλει κατὰ πάντα
τρόπον ἄνευ ἀνάγκης.

ΒΗΣΜΑΣ.

130. Τοιαῦτα εἰποῦσα, ὁσφρανθεῖσα τοῦ παιδός, περιλείξασα

τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, μεγάλη ἀνία ἐμβεβυθισμένη, καὶ
δακρύων τὰ ὄμματα πεπληρωμένη,

131. Θερμὸν ἀναπνέουσα, καὶ ἐκ βαθέων συνεχῶς στένουσα,
κενὸν ἔβλεπε τὸν κόσμον, στερισκομένη τοῦ παιδός.

132. Ἀκίνητος δ' ἵστατο, ὥσπερ ἐμπεπηγμένη βαθεῖα ἰλύϊ·
καὶ δεινῶς θλιβομένη καὶ ἐποδυρομένη ἐπὶ τῇ στερήσει
τοῦ παιδός, ἔλεγε πάλιν ταῦτα·

ΒΑΧΟΥΛΑ.

133. Οὐκ ἔστι στοργή, ὡς ὁ παῖς· οὐκ ἔστιν ἡδονή, ὡς ὁ
παῖς· οὐκ ἔστιν ἀγάπη, ὡς ὁ παῖς· οὐκ ἔστι δόξα, ὡς
ὁ παῖς.

134. Ψευδῶς λέγουσιν, ὡς τὸ σάνδανον ψυχρόν ἐστιν· ἡ γὰρ
περίπτυξις τοῦ σώματος τοῦ παιδός, ψυχροτέρα ἐστὶ
καὶ τοῦ σανδάνου.

ΒΗΣΜΑΣ.

135. Οὕτω λέγουσα τὰ ἀγαθὰ τοῦ παιδός, καὶ ἐνατενίζουσα
εἰς αὐτὸν ἀτενῶς, ἔλεξε, θρηνοῦσα πρὸς τὴν μητέρα
καὶ πρὸς τὰς φίλας δάμαλεις·

ΒΑΧΟΥΛΑ.

136. Εὐρηκέ με Λέων ἐν μέσῳ ἐρήμου, πλανηθεῖσαν ἀπὸ τῆς
ἀγέλης· ἀφέθην δ' ὑπ' αὐτοῦ ὄρκοις εἰς τὸ ἰδεῖν τὸν
οἰκεῖον παῖδα.

237. Ἐλθοῦσα δὴ ἐφ' ὄρκου, ὀψομένη τὴν μητέρα, καὶ ὑμᾶς,
καὶ τὸν οἰκεῖον παῖδα, πάλιν πορευθήσομαι ἐκεῖσε διὰ
τὴν ἀλήθειαν.

138. Σύγγνωθί μοι, ὦ μήτερ, ἐπὶ παντὶ, ᾧ ἔπραξα, παρα-

- πτώματι πάλαι ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ· οὗτός ἐστιν ὁ παῖς τῆς θυγατρὸς σου· τί ἄλλο εἶπω;
139. Καὶ ὑμεῖς, ὦ φίλοι, Βιπουλά, Σαρπακῆ, Δαμᾶ, Βαδρά, Σουραβῆ, Μαλινῆ, Βαρσσαδδαρα, Σρηγῆ, Νανδᾶ, Μαχανανδᾶ, Γατασραβῆ,
140. Καὶ ὑμεῖς, ὦ φίλοι, σύγγνωτέ μοι, εἵποτέ τι ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ ἄχαρι ἐλάλησα, ἢ κακὸν ἔπραξα.
141. Ἄπασαι, αἱ ἀπάσαις ταῖς χάρισι κεκοσμημέναι, αἱ παντὸς τοῦ κόσμου μητέρες, καὶ πᾶνδωροι, διαφυλάττετε ἀεὶ τὸν ἐμὸν παῖδα.
142. Ἀνατρέφετε τὸν ἐμὸν παῖδα, τὸν ὀρφανὸν, τὸν ἄθλιον, τὸν ταλαίπωρον, τὸν ἐλεεινὸν, καὶ θλιβόμενον τῇ λύπῃ τῆς μητρὸς.
143. Οὗτος ὁ παῖς, ὑμῶν ἐστιν, ὦ φίλοι, μάλιστα δὲ ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει· περιλείχετε, τρέφετε, καὶ φιλεῖτε αὐτὸν, ὡς τοὺς οἰκείους παῖδας.
144. Κωλύετε αὐτὸν, ὦ φίλοι, πορευόμενον εἰς ἐπικίνδυνον τόπον, καὶ εἰς ξένον βουκόλιον, καὶ παρορμώμενον εἰς ἀπρεπῆ ἔργα.
145. Αἵτινες ἔχουσι τὴν αὐτὴν διάθεσιν πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους παῖδας, ἣν ἔχουσι πρὸς τοὺς οἰκείους, αὗται μακάριαί εἰσι καὶ εὐδαίμονες, καὶ τῶν τριῶν κόσμων μητέρες.
146. Ἐκεῖναι, ὡς καλοκᾶγαθοι, εὐφραίνονται ἐν τῇ τῶν μακάρων χώρᾳ, αἱ τρέφουσι τοὺς ἀλλοτρίους ὀρφανούς παῖδας, ὡς τοὺς οἰκείους.
147. Τρέφετε οὖν τοῦτόν μου τὸν ὀρφανὸν παῖδα, ὡς οἰκεῖον, καὶ σύγγνωτέ μοι, ὡς καλοκᾶγαθοι· ἐγὼ γὰρ πορευθήσομαι εἰς τὴν ἔρημον.
148. Μηδέ γε παντελῶς ἀγανακτεῖτε ἐπ' ἐμοί, ὦ φίλοι· παντὶ γὰρ γεννηθέντι ὁ θάνατος πρόκειται.

ΒΗΣΜΑΣ.

149. Ἀκούσασαι τοῦ λόγου τῆς Βαχουλάς ἥ τε μήτηρ καὶ αἱ
λοιπαὶ φίλαι δαμάλεις, ἐταράχθησαν, καὶ λίαν ἐλυπή-
θησαν, καὶ θαυμάζουσιν ἔλεξαν ὧδε·

ΜΗΤΗΡ καὶ ΦΙΛΑΙ.

150. ὦ! μέγα θαῦμα τοῦτο, ὦ Βαχουλά, ὅτι σὺ πρόθυμος
εἶ πορευθῆναι εἰς τὴν φοβεράν ἔρημον πρὸς τὸν λέοντα
διὰ τὴν ἀλήθειαν.

151. Πολλοὶ ὅρκους καὶ ἐπιπλάστοις λόγοις ἀπατῶντες, ἀπο-
φεύγουσι τὸν κίνδυνον· σὺ δὲ πῶς βούλει πάλιν πορευ-
θῆναι εἰς τὸν κίνδυνον;

152. Μὴ πορεύου, ὦ Βαχουλά· ὁποία ἀρετὴ αὕτη, τὸ ἐγ-
καταλιπεῖν τὸν οἰκεῖον ὑπομάστιον παῖδα, καὶ πορευ-
θῆναι εἰς θάνατον διὰ τὴν ἀλήθειαν;

153. Λόγος ἐστὶ λελεγμένος πάλαι ὑπὸ σοφῶν καὶ ἀληθοε-
πῶν ἀνδρῶν, ὡς οὐκ ἔστιν ἀμπλάκημα ἐξ ὀρκῶν, κιν-
δυνεύουσης τῆς ζωῆς.

154. Ὅτε ψεύδους λεγομένου, σωτηρία τῆς ζωῆς γίνεται,
τότε τὸ μὲν ψεῦδος ἀλήθειά ἐστίν, ἡ δ' ἀλήθεια ψευ-
δος· καὶ ἡ μὲν πρὸς τὰ ἔμψυχα ὠφέλεια, ἀλήθειά ἐστιν,
ἡ δὲ βλάβη, ψεῦδος.

155. Οὐκ ἔστιν ἀμπλάκημα ἐξ ὀρκῶν, γινομένων εἰς γυναῖ-
κας, εἰς ἐκτέλεσιν γάμων, εἰς κίνδυνον βοῶν, εἰς ἀρπα-
γὴν πλούτου, καὶ εἰς σωτηρίαν Βραχμᾶνος.

ΒΑΧΟΥΛΑ.

156. Ἐγὼ ψευδῆ λόγον λέγω διὰ σωτηρίαν ζωῆς ἄλλων· διὰ

σωτηρίαν ὅμως ἐμαυτῆς οὐδαμῶς ἀνέχομαι λέγειν οὐδὲ μικρόν τι ψεῦδος.

157. Μόνος ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται, μόνος ἀποθνήσκει, καὶ μόνος αὐτὸς ἀπολαμβάνει ἥτοι φαῦλα ἢ ἀγαθὰ, ἀνθ' ὧν ἔπραξε.

158. Πάντες οἱ ἅγιοι ἄνδρες λέγουσιν, ὡς οὐδὲν ἄλλο ἀμάρτημα μεῖζον καὶ χειρόν ἐστι τοῦ ψεύδους· διὰ τοῦτο ἐγὼ λέγω καὶ στέργω τὴν ἀλήθειαν.

159. Τὸ πᾶν τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἵσταται· ὁ νόμος ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἵσταται· ἡ θάλασσα διὰ τὴν ἀλήθειαν οὐχ ὑπερβαίνει τὰ ὅρια.

160. Ὁ Βαλῆς διὰ τὸ ἀμετάθετον τῆς ἀληθοῦς ἐαυτοῦ γνώμης ἔδωκε τῷ Βισνοῦ ὅ,τι ἤθελε, καὶ τοι ἐγίνωσκεν αὐτὸν ἐλθόντα, καὶ ἔτοιμον ὄντα εἰς ἀφαίρεσιν τῆς βασιλείας.

161. Ὁ Βαλῆς καταβληθεὶς ἀπάτῃ, διαμένει αἰεζῶς διὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἔχει χάριτι τῆς ἀληθείας τὴν μεγάλην βασιλείαν τοῦ καταχθονίου Κόσμου, τὴν δύσκτητον καὶ πολλαῖς ἀρεταῖς ἐν πολλαῖς γενέσεσι.

162. Ὁ ὑπερύψηλος καὶ οὐρανομήκης βουνὸς ὁ Βινδέας μένει μέχρι τοῦδε κεκλιμένος διὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ οὐκ ἀνίσταται, οὐδ' ἀνυψοῦται, ὡς πρότερον, καὶ περ δυνάμενος.

163. Ὁ ἄδης, ὁ οὐρανὸς, καὶ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ ἐπὶ τοῦ λόγου ἵσταται¹. ὅσις ἀναιρεῖ τὸν ἐαυτοῦ λόγον, τούτου ἅπασαι αἱ ἀρεταὶ ἀνηρεθέησαν.

164. Ἐάν οὖν ἀνέλω τὴν ἀλήθειαν, αὐτὴ ἐμαυτὴν ἀναιρῶ, καὶ εἰς τὸν φοβερόν ἄδην πορεύομαι.

(1) Εἰ μὲν λέγει τις ἀλήθειαν δηλονότι, τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ, εἰδὲ ψεῦδος, τοῦ ἄδου.

165. Λουσαμένη ἐν τῷ καθαρῷ καὶ καθαρτικῷ ὕδατι τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀνοχῆς, καὶ καθαρθεῖσα ἐκ τοῦ ῥύπου τῶν ἁμαρτιῶν, τοῦ ὑψίστου βαθμοῦ τεύξομαι.
166. Ἐὰν ζυγοςατηθῇ μία χιλιάς ἱπποθυσιῶν, καὶ ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀλήθεια βαρυτέρα ἔσεται τῶν χιλίων ἱπποθυσιῶν.
167. Ἡ ἀλήθειά ἐστι τὸ κυρίως ἀγαθόν, ἡ ἄκρα ἄσκησις καὶ γνῶσις τῆς Βέδας, τὸ εὐκατόρθωτον, τὸ δυσεύρετον· τὸ τοῦ κόσμου κοινὸν κόσμημα, ὁ πλοῦτος τῶν ἀπλῶν, τῶν σοφῶν, καὶ τῶν ἀγαθῶν, ἡ συστατικὴ δύναμις πασῶν τῶν φυλῶν. Καὶ ὁ αἰμοβόρος, ἐὰν ἔχη ἀλήθειαν, πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν· πῶς ἄρ' ἔγωγε καταφρονήτω τῆς ἀληθείας;

ΦΙΛΑΙ.

168. Σὺ, ὦ Βαχουλά, σεβασμία εἶ καὶ δαίμοσι, καὶ θεοῖς, καὶ ἀνθρώποις· σὺ γὰρ διὰ τὴν μεγάλην ἀλήθειαν καταλείπεις τὴν δυσκατάλειπτον ζωὴν.
169. Τί εἵπωμεν ἐνταῦθα, ὦ ἀγαθή; σὺ μόνη φέρεις τὸ φορτίον τῆς ἀρετῆς· καὶ οὐδέν ἐστιν ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις ἀγχιθόν, ὃ οὐκ ἔστι σόν.
170. Ἡμεῖς προβλέπομεν τὴν ἐντευξίν· σοῦ τε καὶ τοῦ σοῦ παιδὸς μετὰ ταύτην τὴν διάζευξιν· οὐδαμῶς γὰρ ἀτυχία γίνεται τοῖς ἀγαθοῖς καὶ καθαροῖς τὴν καρδίαν.

ΒΗΣΜΑΣ.

171. Τοιαῦτα μὲν δὴ εἶπον αἱ φίλαι· ἡ δὲ φιλάρετος Βαχουλά ἐπὶ τῇ διαζεύξει τοῦ παιδὸς τεταραγμένη, καὶ τῇ λύπῃ ἐμβεβαπτισμένη,
172. Ἰδοῦσα τὰς βουκολικὰς γυναῖκας, καὶ περιελθοῦσα πᾶν τὸ βουκόλιον, ἐν τῷ πορεύεσθαι, ἐξηρεύξατο τάδε·

ΒΑΧΟΥΛΑ.

173. « ὦ γῆ, ὦ Θεὲ τῶν ὑδάτων, ὦ Θεὲ τοῦ πυρός, ὦ ἀήρ,
 ὦ ἥλιε, ὦ σελήνη, ὦ θεοὶ τῶν διαστάσεων τοῦ τόπου,
 ὦ ἀστέρες σὺν τοῖς πλάνησιν,

174. Ἄπαντας ὑμᾶς ἱκετεύω πολλάκις προσπίπτουσα, δια-
 φυλάττετε τὸν ἐμὸν ὀρφανὸν παῖδα τῇ οἰκείᾳ δυνάμει.

175. Παρὰ τοῖς οἰκτίρμοσι καὶ καλοκάγαθοις οὐδεὶς ἐστι
 ξένος καὶ ἀλλότριος· ὅθεν οἰκτείροντες, διατηρεῖτε τὸν
 ἐμὸν ὀρφανὸν παῖδα.

176. ὦ ὑλόβιοι ὅσιοι, ὦ ὑλαῖοι θεοί, ἐν ὕλῃ νεμόμενον τὸν
 ἐμὸν τοῦτον παῖδα, διαφυλάττετε πάντες.

177. ὦ δένδρα πάντα, καὶ φυτὰ, ἀκούσατε τῆς ταπεινῆς
 μου παραγγελίας· διαφυλάττετε στοργῇ, ὡς γνήσιον
 παῖδα τὸν ἐμὸν ὀρφανὸν καὶ ἄθλιον παῖδα, νεμόμενον
 ἐν δεινῷ τόπῳ τῆς ὕλης.

178. Διασώζετε οἴκτῳ νεμόμενον ἐν ταύτῃ τῇ γῇ τὸν ἐμὸν
 δύστηνον παῖδα, τὸν ὄντα ὀρφανὸν πατρὸς καὶ μητρὸς,
 καὶ λίαν δυσθυμοῦντα, καὶ θρηνοῦντα.

ΒΗΣΜΑΣ.

179. Τοιαῦτα παραγγείλασα, φιλοστοργία ἐχομένη, καιομένη
 τῷ ἐκ λύπης πυρὶ, μὴ ἐλπίζουσα ὀψεσθαι τὸν ἑαυτῆς παῖ-
 δα, μόνη βαδίζουσα, ὡς ὁ τυφλὸς ἄνευ ῥάβδου, καὶ ἐν
 ἐκάστῳ βήματι προσπταίουσα,

180. Ἦλθε πάλιν, ὅπου ἦν ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος καὶ καρχαρό-
 δους καὶ αἰμοβόρος λέων, ὃν ἰδοῦσα, ἔλεξεν ὧδε·

ΒΑΧΟΥΛΑ.

181. Ἦλθον, ὦ μεγαλόψυχε, κατὰ τὴν ὁμολογηθεῖσαν ἀλή-

θειαν· κορέσθητι νῦν τῆς ἐμῆς παρκῆς, ὡς θέλεις, καὶ εὐφρανὸν τὴν οἰκείαν ψυχὴν τῷ αἵματί μου.

ΛΕΩΝ.

182. Καλῶς ἦλθες, ὦ κηλοκῆγχε, καὶ ἀληθολόγε Βαχουλά· οὐδέν που κακὸν γίνεται τοῖς τ' ἀληθῶς λέγουσιν.

183. Ἐπειδὴ πρότερον εἶπες, ὡς ἐλεύσῃ ἐπ' ἀληθείας, διὰ τοῦτό μοι ἀπορία ἐγένετο, πῶς ἄρα ἀπελθοῦσα, πάλιν ἔλθοις.

184. Διὰ πείραν οὖν τῆς σῆς ἀληθείας ἀρέθης ὑπ' ἐμοῦ· οὐ γὰρ ἂν ἀπῆλθες ζῶσα, ἐντυχοῦσα ἐμοί.

185. Παράδοξός μοι ἐφάνη ἡ ἀλήθεια τῶν βοῶν· τοιγαροῦν διὰ ταύτην τὴν ἀλήθειαν λελύτρωσαι ἤδη ὑπ' ἐμοῦ.

186. Οἱ Κόσμοι ἴστανται ἐπὶ τῆς ἀληθείας· ὁ νόμος ἴσταται ἐπὶ τῆς ἀληθείας· ἡ θεογνωσία καὶ ἡ ἀθανασία ἴσταται ἐπὶ τῆς ἀληθείας· τὰ πάντα ἴσταται ἐπὶ τῆς ἀληθείας.

187. Τῇ ἀληθείᾳ οἱ θεοὶ ἐφήδονται, καὶ οἱ ἀποιχόμενοι ὁμοίως· διὰ τῆς ἀληθείας οἱ ἅγιοι ἄνδρες θαυματουργοὶ γίνονται· αὕτη δὲ ἡ ἀλήθεια ἐν σοὶ κεῖται.

188. Εὐδαίμονές εἰσιν αἱ βόες· εὐδαίμων καὶ σὺ, ὦ ἀγαθή· εὐδαίμων δὲ καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ χώρα ἐκείνη, ἐν ᾗ σὺ οἰκεῖς ἡ ἀληθοεπής.

189. Εὐδαίμον τὸ κλίμα ἐκεῖνο, ὦ μῆτερ, τὸ ἔχον φυτὰ, καὶ χλόην, καὶ ὕδωρ, ἔνθα σὺ νεμομένη, καὶ ὀρωμένη, ἀγιάζεις πάντα.

190. Εὐδαίμων ὁ Βασιλεὺς, οὗ ἐν τῇ χώρᾳ οἰκεῖς ὦ ἀγαθή· εὐδαίμονες καὶ ἐκεῖνοι καὶ μακάριοι, οἳ πίνουνσι τὸ γάλα τῶν βοῶν.

ΒΗΣΜΑΣ.

191. Τοιαῦτα ὁ λέων εἰρηκῶς, καὶ τοιαύτην γνώμην ἐσχηκῶς, συσκεψάμενος, πάλιν εἶρηκε ταῦτα.

ΛΕΩΝ.

192. Τοῦτο τὸ σὸν κατόρθωμα πάντως γε διδασκαλία μοι ἐγένετο ἐκ Θεοῦ· ἄλλως γὰρ, οὐκ ἂν ἤλθες πάλιν, ἀφειθεῖσα ὑπὸ λέοντος.

193. Ἰδόντι ἀλήθειαν βοὸς σήμερον, οὐκ ἀρέσκει μοι αὕτη ἡ ζωὴ· ἀρετὴν οὖν ἐργάσομαι, δι' ἧς τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγῇσομαι.

194. Μυρία ζῶα ἐβρώθησαν καὶ ἀνηρέθησαν ὑπ' ἐμοῦ· ὁποίας ἄρα στάσεως τεύξομαι ἰδὼν τοιαύτην ἀλήθειαν βοός;

195. Ἐγὼ ὁ κακοῦργος, ὁ κακότροπος, ὁ αἰμοδόρος, καὶ ζωοκτόνος, εἰς ποίαν χώραν μετὰ θάνατον πορευθήσομαι, ἐργασάμενος ἔργα τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα δεινά;

196. Πορευθήσομαι εἰς ἀγίους τόπους, καὶ ἀγνίσω τὸ ἐμαυτὸν σῶμα· ἢ ἀναβὰς εἰς ὄρος, κατακρημνίσω ἐμαυτὸν, ἢ εἰς πῦρ ρίψω. (ἢ ξηρανῶ τὸ ἐμαυτοῦ σῶμα, ὡς ὁ ἥλιος τὸ ὕδωρ ἐν θέρει).

197. ὦ Βαχουλά, οἷα σκληραγωγία συντείνουσά ἐστιν εἰς ἐξάλειψιν τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων, ταύτην δίδαξόν με ἐν συντομίᾳ· οὐ γάρ ἐστι καιρὸς ἐκτάσεως.

ΒΑΧΟΥΛΑ.

198. Ἐν μὲν τῷ Σατέα αἰῶνι ἐπαινεῖται ἡ ἄσκησις καὶ ἐγκράτεια· ἐν δὲ τῷ Τρετᾷ ἡ γνῶσις τῶν ὄντων καὶ θεοφροσύνη· ἐν δὲ τῷ Δβαπάρᾳ ἡ γνῶσις τῶν τῆς Βέδας,

καὶ ἡ θυσία, ἐν δὲ τῷ Καλῇ αἰῶνι ἐπαινεῖται τὸ ἔλεος
καὶ ἡ εὐσπλαγχνία.

199. Παντὸς δ' εἶδους ἐλέους τοῦτο μόνον ἐστὶ τὸ κρεῖττον,
ἡ διδομένη ἀφοβία καὶ σωτηρία παντὶ ἐμψύχῳ διὰ
λόγου, ἔργου, καὶ διανοίας.

200. Ὅστις δίδωσιν ἀφοβίαν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις, οὗτος παν-
τὸς φόβου καὶ κινδύνου λυτρωθεὶς, τυγχάνει τοῦ ὑψί-
στου Θεοῦ.

201. Οὐκ ἔστιν ἄλλο ἔργον ἀγαθὸν, οὐδ' ἄλλη χαρὰ τῆς ψυ-
χῆς, οὐδ' ἄλλη δικαιοσύνη, οὐδ' ἄλλη ἐγκράτεια, ὡς
ἡ ἀποχή τῆς ζωοκτονίας.

202. Οὐκ ἔστιν ἄλλη ἐπιστήμη, οὐδ' ἄλλη γνῶσις τῶν τῆς
Βέδας, οὐδ' ἄλλη θεογνωσία, οὐδ' ἄλλη χαλιναγωγία
τῶν παθῶν, ὡς ἡ ἀποχή τῆς ζωοκτονίας.

203. Καθὼς ὁ ποῦς τοῦ ἐλέφαντος ὑπερβαίνει πάντα πόδα
ἄλλου ζώου, οὕτω καὶ ἡ ἀποχή τῆς ζωοκτονίας πᾶσαν
ἄλλην ἀρετήν.

204. Ἡ σκιὰ τοῦ δένδρου τῆς θεωρίας ἀπαλλακτικὴ ἐστὶ
παντὸς πάθους· ἄνθος δ' ἐστὶ τοῦτου τοῦ δένδρου ἡ θεο-
γνωσία, καρπὸς δὲ ἡ ἀθανασία.

205. Οἱ κατακαιόμενοι ὑπὸ τῶν παθῶν, καταφεύγοντες εἰς
τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου τῆς θεωρίας, ἀπαλλάττονται τῶν
παθῶν, καὶ τυγχάνουσι τῆς ἀθανασίας.

206. Αὕτη ἐστὶν ἡ ὑψηλὴ μυσταγωγία, ἡ ῥηθεῖσά σοι ὑπ' ἐμοῦ
συντόμως· καὶ σὺ δὲ γινώσκεις, πεῖραν δ' ἐμοῦ λαμβά-
νεῖς· λέγω δέ σοι καὶ τοῦτο, ὅτι σὺ ἐξ ἀρχῆς φύσιν λέον-
τος ἔλαβες, ὡς νομίζω.

ΛΕΩΝ.

207. Οἱ θεοὶ πάλαι κατηράσαντό μου, καὶ ἐποίησάν μελέοντα ἐκ τῆς δεινῆς ζωοκτονίας πάντων ἐπελαθόμην τῶν τῆς προτέρας γενέσεως.
208. Ἢδη δὲ ἐκ τῆς σῆς ἐντεύξεως καὶ παραινέσεως ἀνάμνησις μοι ἐγένετο καὶ ἀπηλλάγην τῶν ἁμαρτημάτων διὰ τῆς σῆς χάριτος, ὦ χαρίεσσα.
209. Ὑπερήσθην, ὦ Βαχουλά· πορεύθητι πρὸς τὸν οἰκεῖον παῖδα· ἐκ δὲ ταύτης τῆς ἀληθείας τεύξη τῆς ὑψίστης δόξης.

ΒΗΣΜΑΣ.

210. Ἀναβιβάσας δ' ὁ λέων τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς θεωρίαν, καὶ συζευχθεὶς τῷ Θεῷ, καθαρὸς ὢν τὴν καρδίαν πάσης κηλίδος, ἐπισχὼν τὴν πνοήν, ἀφῆκε τὸ σῶμα, καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ θείου ὀχήματος, περιπολούμενος σίφεσι θείων νυμφῶν.
211. Ἰδοῦσα δ' αὐτὸν ἡ Βαχουλά, ἀνιόντα εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ θείου ὀχήματος μεγάλως, ἐθαύμασε, καὶ χαίρουσα ἐπανῆλθεν εἰς τὸ βουκόλιον.
212. Καὶ διηγήσατο τὰ κατὰ τὸνλέοντα, ὡς ἐγένετο, ταῖς φίλαις, τῇ μητρὶ, καὶ τῷ οἰκείῳ παιδί.
213. Συμμίζασα οὖν τῷ παιδί καὶ ταῖς φίλαις βουσί, καὶ τοῖς βουκόλοις, ἐνέμετο εὐθυμὸς καὶ ἀτάραχος κατὰ πᾶν τὸ ἄλσος, ὃν ἄνευ φόβου καὶ κινδύνου.
214. Ἐπιθυμήσασα δὲ ἰδεῖν τὸν Βασιλέα τοῦ θανάτου καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανὸν σὺν ἀπάσαις ταῖς φίλαις βουσί καὶ τοῖς βουκόλοις, καὶ τοῖς δένδροις, καὶ τοῖς φυτοῖς, καὶ πᾶσιν ὁμοῦ τοῖς λοιποῖς ἐμψύχοις χερσαίοις καὶ ἐνύδροις ἐπὶ θείων ὀχημάτων.

215. Καὶ ἐλθοῦσα εἰς τὸν πανευφρόσυνον καὶ τερπνότατον Γολόκαν, τὸν ὑψιστον πάντων τῶν ἐν οὐρανῷ τόπων, εὐφραίνεται καὶ τέρπεται ἐκεῖ μετὰ τῶν θεῶν μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.
216. Ὅστις ἀναγινώσκει, ἢ ἀκούει ταύτην τὴν ῥηθεῖσαν πανθαύμαστον διήγησιν τῆς ἀληθολογίας, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.
217. Ὅστις ἀναγινώσκει, ἢ ἀκούει μετὰ προσοχῆς τοῦτον τὸν διάλογον τῆς Βαχουλάς καὶ τοῦ Καμαρούπα, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.
218. Ὅστις ἀνὴρ ἄγονος καὶ ἄτεκνος, ἢ γυνή, ἀναγινώσκει αἰεὶ ταύτην τὴν διήγησιν, οὗτοι ἀπαλλαγέντες πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, πολύτεκνοι, καὶ εὐτεκνοὶ γίνονται.
219. Ὅστις, ἐγειρόμενος περὶ τὸν ὄρθρον, ἀναγινώσκει τοῦτο καθ' ἐκάστην, ἢ ἐν ἑορτῇ, ἢ ἐν τῇ ὁγδόῃ τοῦ μηνός, οὗτος πορεύεται ἄνευ λόγου εἰς τὴν χώραν τῶν δικαίων.
220. Τῷ ἀναγινώσκοντι τοῦτο ἐν βουστασίῳ, αὕξησις τῶν βοῶν γίνεται· τῷ δὲ ἀναγινώσκοντι ἐν ἀρούρα, πολυκαρπία καὶ εὐφορία γίνεται.
221. Τῷ δὲ ἀναγινώσκοντι ἐν οἴκῳ, αὕξησις τῶν παίδων γίνεται· τοῖς δὲ ἀναγινώσκουσιν ἐν δυσχωρίαις, εὐπετής ἢ διάβασις γίνεται.
222. Τοῖς ἀναγινώσκουσι τοῦτο, τὸ ἀπαίσιον ὄνειρον, καὶ τὸ δύσπεπτον ἀβλαβὲς γίνεται· ὁ ἀναγινώσκων τοῦτο, εὐεξίαν ἐμποιεῖ τοῖς κακῶς ἔχουσι παισίν.
223. Ἦτις κόρη ἀκούει τούτου, ἥρῳα ἄνδρα λαμβάνει, καὶ μακρόβιος, καὶ εὐρωστος, καὶ ἔνδοξος, καὶ εὐφρων γίνεται.
224. Καταφεύγω εἰς τὸν Θεόν, τὸν αἰδίου, τὸν πάνσοφον, τὸν κύριον τοῦ Κόσμου, τὸν ποιοῦντα, καὶ διατηροῦντα, καὶ ὁλλύοντα τὸ πᾶν, καὶ πολυειδεῖς μορφὰς λαμβάνοντα ἐκ τῆς οἰκείας δυνάμεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

Περὶ διαφυλάξεως Βραχμᾶνος.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

1. Προσκυνήσας ὁ Ἰνδδιστίρας κείμενον ἐπὶ κλίνης βελῶν, τὸν Βήσμαν, τὸν ἐπιστημονικώτατον, καὶ εἰδημονέστατον, καὶ θεωρητικώτατον, ἠρώτησεν αὐτὸν τοῦτο·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

2. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε, πολύνοε, καὶ φιλοφρονέστατε, οἷός ἐστιν ὁ μισθὸς τῆς διαφυλάξεως σοφοῦ Βραχμᾶνος;

ΒΗΣΜΑΣ.

3. Ἄκουσον τὴν δύναμιν τῆς διαφυλάξεως σοφοῦ Βραχμᾶνος, δι' ἧς κόρη τις, Σουβρατὰ τοῦνομα, ἐλυτρώθη τοῦ δεσμοῦ τῶν ἔργων.
4. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν λόγον, τὸν διάλογον τῆς Σουβρατᾶς καὶ τοῦ μεγαλοδυνάμου Ἰάμα.
5. Ἦν τις κόρη, θυγάτηρ Βραχμᾶνος, Σουβρατὰ τὸ ὄνομα, εὐσχήμων, εὐπρεπῆς, εὐμελῆς, καὶ εὐπρόσωπος.
6. Ἦς ὁ πατήρ ἦν πολύφρων, πασῶν τῶν ἐπιστημῶν εἰδημῶν, λόγιος, καὶ σχολάζων τῇ Βέδα καὶ τῇ θυσίᾳ.
7. Τούτου τοῦ Βραχμᾶνος ἡ γυνή, ἥ ἦν πολυέραςτος, σώφρων, καὶ λίαν ἀγαθὴ, μετήλλαξε τὸν βίον.
8. Ἦς διὰ τὴν λύπην μηδαμῶς ἀγαπῶν ὁ Βραχμᾶν τὴν ἐν κόσμῳ οἴκησιν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον ἐπ' ἀσκήσει καὶ ἐγκρατείᾳ.
9. Ἐνθα ὄκουν ὅσιοι, ἐσθίοντες λάχανα, καὶ ρίζας, καὶ ὀπώρας, καὶ λίμναι ἦσαν καθαραὶ, καὶ δένδρα πολυειδῆ.

40. Κατ' ἐκείνην οὖν τὴν ἔρημον τὴν οἴκησιν εἶχεν ὁ Βραχμὰν μετὰ τῶν λοιπῶν ὁσίων, θεωρία χρώμενος, καὶ φροντίδα ποιούμενος τῆς ἐαυτοῦ θυγατρὸς.
41. Ἀνέτρεφε δ' αὐτὴν εὖσπλαγχνίᾳ φερόμενος, διότι μικρά τε ἦν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ ὀρφανὴ μητρός.
42. Καὶ ἔτερπεν αὐτὴν παιδικοῖς ἀθύρμασι, πολυειδέσι, καὶ χαρίεσιν, ἅπερ αὐτὸς ἔπλαττεν ἐκ πηλοῦ.
43. Ἐτρεφε δ' αὐτὴν τὴν ἀγαπητὴν καὶ ἀγαθὴν θυγατέρα αὐτὸς ὁ ἀγαθὸς πατήρ, νομίζων αὐτὴν γονὴν τῆς ἐαυτοῦ γενεᾶς.
44. Καὶ ἐπειδὴ ἦν ἡ κόρη ἀνήλιξ, καὶ ὀρφανὴ μητρός, διὰ τοῦτο, ὡς φιλόστοργος πατήρ, οὐκ ἤλθεν εἰς δεύτερον γάμον.
45. Οὐδὲ μὲν μοναστὴς ἐγένετο, καί τοι ἦν ἀνέραστος τῶν τοῦ κόσμου, διὰ τὴν πρὸς τὴν ἐαυτοῦ θυγατέρα σοργὴν.
46. Οὕτως οὖν φροντίζων τῆς ἐαυτοῦ ἀγαθῆς θυγατρὸς αὐτὸς ὁ ἀγαθὸς Βραχμὰν, μεταστὰς τῆς γῆς, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.
47. Ἡ δ' ἀθλία κόρη, ὀρφανὴ μείνας καὶ πατρὸς, πεσοῦσα εἰς πέλαγος λύπης, ἐθλίβετο, καὶ ἐθρήνει ἐλεεινῶς, λέγουσα·

ΣΟΥΒΡΑΤΑ.

18. Οἶ μοι! ὁ εὖσπλαγχνος, καὶ πάντων ἀνέραστος πατήρ μου, ἀφείς ἐμὲ τὴν τληπαθῆ ἀνήλικα καὶ δύσελπιν, οἵχεται σήμερον!
19. Φεῦ! αὐτὸς ὁ πρὸς πάντας καὶ πρὸς ἐμὲ φιλόφρων, ἀφείς ἐμὲ σήμερον, ἀπῆλθεν ἐντεῦθεν εἰς τὸν οὐρανόν.
20. Ἐγὼ, λίαν οὔσα τληπαθῆς, καὶ τῇ πατρικῇ λύπῃ θλιβομένη, οὐ δύναμαι φέρειν τὸ σαρκίον τοῦτο, τὸ δύστηνον, καὶ κακόβιον.

21. Καί τοι δ' ἦν θεόφρων, καὶ μεγαλόφρων, καὶ πόρρω τῶν βιωτικῶν φροντίδων, ἐφρόντιζων ὅμως ἐμοῦ εἰδώς, ὡς ὀρφανὴ εἰμι μητρός.
22. Τὸ πρὸς ἐμὲ αὐτοῦ φίλτρον, μόνον εὐσπλαγχνία ἦν· ἄλλως γάρ, τίς ἐγὼ παρ' αὐτῷ; ἢ τί ἄλλο τῶν τοῦ κόσμου;
23. Οὐδαμῶς ἔγωγε ζήσω, χωρισθεῖσα τοῦ πατρὸς, ὅφ' οὗ καὶ ἠύξήθην, καὶ ἀνετράφην ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων.
24. Πεσοῦμαι εἰς ποταμὸν, ἢ εἰς πῦρ ἐξημμένον· ἢ κρημνίσω ἐμαυτὴν ἀπ' ὄρους, ἔρημος οὖσα πατρὸς, καὶ ἀπροστάτευτος.

ΒΗΣΜΑΣ.

25. Οὕτω μὲν οὖν θρηνολογούσης τῆς ὀρφανῆς καὶ κατωδύνου κόρης, παρηγορουμένης τε ὑπὸ τῶν ὁσίων σὺν ταῖς γυναῖξιν αὐτῶν,
26. Καὶ ἐν ἀγκάλαις ἐχομένης ὑπὸ τῶν ὁμηλίκων θυγατέρων αὐτῶν, αἱ συνέκλαιον, καὶ συνελυποῦντο,
27. Παραστάς δ' οἰκτίρμων καὶ πρὸς πάντας φιλόφρων Ἰάμας ἐν μορφῇ γέροντος Βραχμᾶνος, ἔλεξε ταῦτα·

ΙΑΜΑΣ.

28. Ἄλις τοῦ θρήνου καὶ τοῦ ὀδυρμοῦ, ὦ εὐόφθαλμε κόρη. ὁ γὰρ σὸς πατήρ οὐκ ἐπανελεύσεται· ὅθεν οὐκ ἄξιόν ἐστι θρηνεῖν.
29. Ὑπὸ σοῦ, ὦ ἀγαθὴ, ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει τοιαύτη πράξις ἐπράχθη, ἀνθ' ἧς χωρισμός σοι ἐγένετο τοῦ πατρὸς ἐν ἐρήμῳ.
30. Ὁ σὸς γέρων πατήρ, ὁ πολυεύσπλαγχνός, καὶ πολύφημος, εἶχε γνώμην, μετὰ τὸ ἰδεῖν σε ὑπανδρον, ἀποστῆ-

31. ναι τῶν βιωτικῶν φροντίδων, καὶ μοινάσαι, καὶ τυχεῖν τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
32. Ἀλλ' ἐξ αἰτίας τοῦ θανάτου ἀπῆλθεν ἐκ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν, ἔχων σε ἐν τῷ ἑαυτοῦ νοῦ αὐτὸς ὁ οἰκτίρμων καὶ ἱλαρὸς τὴν ψυχὴν.
33. Μὴ τυχὼν, οὖν, οὗ ἐπεθύμει, βιασθεὶς ἐκ τοῦ πεπρωμένου, ἐγκαταλιπὼν σε, ὥχετο, ὅποι αὐτῷ εἵμαρτο· ἰδὲ τὴν δύναμιν τῆς εἵμαρμένης!
34. Ὁ θάνατος ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν ποιεῖται τὸν ἄνθρωπον, ἐν ᾧ ταῦτα διανοεῖται· «Τοῦτο μὲν πέπρακταί μοι· τοῦτο δὲ πρακτέον· ἐκεῖνο δὲ ἡμιταλές ἐστιν ἔτι.»
35. Ἄφες τοιγαροῦν τὴν λύπην, καὶ ἄκουσον, ὁποῖόν τι ἔπραξας ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει, δι' ὃ ἐν τῇ νῦν ὀρφανία σοι ἐγένετο μητρὸς καὶ πατρός.
36. Πάλαι σὺ πόρνη ἐτύγγανες, Σουνδαρὴ τοῦνομα, πάγκαλος, καὶ λίαν ἐξαίρετος εἰς τὸ χορεύειν, εἰς τὸ ἄδειν, εἰς τὸ αὐλίζειν, καὶ κιθαρίζειν.
37. Ἐτύγγανες δὲ ἡ ὑπερτάτη πασῶν τῶν ἐταιρῶν τῷ κάλλει, τοῖς ἀμφίοις, τοῖς κοσμήμασι, καὶ ταῖς λοιπαῖς θελκτικαῖς χάρισι, καὶ ὥσπερ ἄλλη θεὰ, πεσοῦσα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἁρᾶς.
38. Ἰδὼν δέ σε τοιχύτην εὐπρόσωπον, εὐείμονα, καὶ εὖ κεκοσμημένην Βραχμᾶν τις, νέος, εὐειδὴς καὶ πλούσιος, ἐτρώθη εὐθέως τῷ ἔρωτι.
39. Αἰσθομένη δὲ σὺ ἐκεῖνον τὸν ὠραῖον Βραχμᾶνα, ἐρωτόληπτον γεγονότα, ἔπεμψας μαστροπούς,
40. Αἰ δελεύσασαι αὐτὸν, ἡγάγον εἰς τὸν σὸν οἶκον ταχέως· ὃ καὶ συνετρύφας ἐν τέσσαρσιν ἔτεσιν.
41. Οὕτως οὖν ἀγαγοῦσα οἶκαδε τὸν Βραχμᾶνα, καὶ συνοῦσα αὐτῷ φιλότητι, ἐσύλησας αὐτοῦ καὶ τὸν πλοῦτον καὶ πᾶν ὅ,τι εἶδος ἀρετῆς εἶχε.

42. Τελευταῖον δὲ αὐτὸς ὁ μωρὸς καὶ φιλήδονος καὶ κακόφρων Βραχμὰν ἐφονεύθη ἐν τῷ οἴκῳ σου ὑπό τινος ἀντεραστοῦ ἐκ τῆς ἐσχάτης φυλῆς.

43. Ἀφείς δὲ χήραν γυναῖκα ἀκμαίαν, δωδεκαετῇ καὶ ἀγαθὴν, ἐπορεύθη εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην, ὀνειδιζόμενος διὰ τὴν μετὰ τῶν οὐτιδανῶν διατριβήν.

44. Ὁ μὲν οὖν πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ, στερηθέντες τοῦ ἐαυτῶν υἱοῦ, ἡ δὲ σώφρων γυνὴ τοῦ ἐαυτῆς ἀνδρός,

45. Λυπούμενοι ἐκ ψυχῆς, καὶ νομίζοντές σε αἰτίαν τῆς πλάνης καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, κατηράσαντό σου μετὰ μεγάλου θυμοῦ, λέγοντες·

ΜΗΤΗΡ.

46. Ἐπειδὴ αὕτη ἡ κακότροπος βοτάναις θελκτικαῖς ὑπὸ τὴν οἰκείαν ἐξουσίαν ἐποίησε τὸν ἐμὸν υἱόν, καὶ ἀπε-

47. πλάνησε, καὶ ἀπεχώρισεν ἡμῶν, ἔστω ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὀρφανὴ μητρός.

ΠΑΤΗΡ.

48. Ὅταν ἔχῃ παιδικὴν ἡλικίαν κατὰ τὴν μέλλουσαν γενεσιν, ἔστω ὀρφανὴ πατρὸς ἐν ξένῃ γῇ οὔσα, τεθλιμμένη λίαν, καὶ ὠνειδισμένη.

ΓΥΝΗ.

49. Αὕτη ἡ κακίστη ἔστω ἄγαμος, καὶ ὀρφανὴ ἐν παιδικῇ τῇ ἡλικίᾳ, καὶ κατώδυνος, καὶ πάντῃ ἄπορος.

ΙΑΜΑΣ.

50. Τοιαῦτα μετὰ θυμοῦ μεγάλου ὁ πατὴρ ἡ μήτηρ καὶ ἡ

σώφρων γυνή τοῦ ἀναιρεθέντος Βραχμᾶνος εἶπον κατὰ σοῦ τῆς κακεργέτιδος.

51. Ἐξ ἐκείνου οὖν τοῦ προπεπραγμένου ἔργου τοιαῦτα νῦν πάθη πάσχεις, ὦ ἀγαθή, ωραία καὶ σεμνή κόρη.

ΣΟΥΒΡΑΤΑ.

52. Εἰπές μοι σαφῶς, ὦ θεσπέσιε, ἕκαστα τῶν ὧν ἔπραξα ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει· νῦν δ' εἰπέ μοι καὶ τοῦτο, ἐρωτώσῃ·

53. Πῶς ἐγὼ, οὕτω κακοποιᾶ οὔσα πρόην καὶ κακεντρεχῆς, ἐγεννήθην ἔπειτα ἐκ Βραχμᾶνος θεολόγου;

54. Δέκα κρεωπώλαις ἰσοστάσιός ἐστιν, εἷς ἐλαιοπώλης· δέκα δὲ ἐλαιοπώλαις εἷς οἶνοπώλης· δέκα δ' οἶνοπώλαις μία πόρνη, δέκα δὲ πόρναις ἰσοστάσιός ἐστιν εἷς βασιλεύς.

55. Οὕτως λέγουσιν οἱ ἅγιοι καὶ τῶν τοῦ νόμου εἰδήμονες Βραχμᾶνες· πῶς οὖν ἐγὼ γέννημα τοιούτου μεγάλου Βραχμᾶνος;

ΙΑΜΑΣ.

56. Ἐγὼ λέξω σοι τὴν αἰτίαν, ὦ χαρίεσσα, δι' ἣν ἐγεννήθης ἐν τῇ γενεᾷ τῶν Βραχμάνων, καὶ περ οὔσα κακοπράγμων.

57. Ἄκουσόν μου λέγοντος τὴν αἰτίαν, ὦ εὐφρονεστάτη κόρη, δι' ἣν ἐγεννήθης ἐν οἴκῳ μεγάλου Βραχμᾶνος.

58. Ἦν Βραχμάντις, θεόφρων, φιλαλήθης, ἄκακος, ὅμοιος πρὸς πάντας, καὶ καθαρὸς ἀμαρτιῶν ἐκ τῆς θείας γνώσεως.

59. Ἦν ἐγκρατὴς τῶν αἰσθήσεων, θεωρῶν ἐξ ἴσου πάντας, καὶ Βραχμᾶνα σοφὸν καὶ θεόφρονα, καὶ χυδαῖον ἀσύνητον, καὶ πᾶν ἄλλο ἔμψυχον (ἄλογον ζῶον) καὶ ἄψυχον.

60. Καὶ ἐφρόνει, ὡς εἷς Θεὸς ἄχραντός ἐστιν ἐν ἅπασι τοῖς οὔσι, δι' οὗ τὸ πᾶν τοῦτο συνέχεται.

61. Ἦν δὲ σχολάζων τῷ Θεῷ, καὶ φρονῶν, ὡς τοῦτο τὸ πᾶν

- φύσις Θεοῦ ἐστίν· ὅστις γὰρ φρονεῖ τὸ πᾶν τοῦτο θεῖον, οὗτος σχολάζει τῷ Θεῷ.
62. Ἦν εὐφρων, στερεόφρων, θεόφρων, μηδαμῶς ἀλλοιούμενος ἐν εὐτυχήμασι καὶ ἀτυχήμασι, μηδὲ κλίσιν ἔχων εἰς τὰ τοῦ Κόσμου.
63. Ἦν ἀνέραστος τῶν τοῦ Κόσμου, ἐννοῶν τὰ προερχόμενα δεινὰ ἐκ τῶν κοσμικῶν τρυφῶν, καὶ τὸ πρόσκαιρον αὐτῶν.
64. Ἦν καθυποτάξας τὸ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ἀνεχόμενος θάλπους καὶ ψύχους, καὶ φιλόφρων ὢν πρὸς πάντας.
65. Ἦν πόρρω φόβου καὶ ὑπερηφανίας, ἀποφεύγων τὴν τῶν ἀνθρώπων ὀμιλίαν, καὶ κατέχων τὴν ἐκπνοὴν καὶ εἰσπνοὴν, ὡς νενόμισται.
66. Ὑποκλείων δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, εἶχεν ἀκίνητον τὴν ὄρασιν εἰς τὰ ἔξω, θεωρῶν τὸν ἀνκμάρτητον Θεὸν καὶ μέγαν ἡγεμόνα παντὸς τοῦ Κόσμου.
67. Ὑποκρινόμενος δ' ὡς παράφρων, καί περ μὴ ὢν παράφρων, περιήρχετο ταύτην τὴν γῆν, μένων ἐν ἐκάστη πόλει μίαν μόνην νύκτα.
68. Ἐλθὼν δέποτε εἰς τὴν ἡδεῖαν πόλιν, ἐν ἣ ὤκεις ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει, ἐγένετο πρὸς τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ κατέλυσε πρὸ τῆς θύρας ἐπὶ βάθρου κατὰ τὴν νύκτα.
69. Ἦν δ' αὐτὸς ὁ μεγαλόψυχος, ῥακενδύτης, ἰσχνὸς καὶ ῥυπαρὸς τὸ σῶμα, καὶ ἀγνώριστος, καθὼς τὸ ἄκαπνον πῦρ, καὶ ὑποκεκρυμμένον σποδῷ.
70. Μέσης δ' οὔσης τῆς νυκτὸς, φύλακες τῆς πόλεως πολλοὶ, ἄνδρες θωρακοφόροι, μαχαιροφόροι, καὶ τοξοφόροι,
71. Φοβερόν ἦχον ποιοῦντες διὰ τῆς σάλπιγγος, περιπολοῦντες, ἐγένοντο πρὸς τῇ θύρᾳ τοῦ οἴκου σου.

71. Οἱ, ὡς εἶδον αὐτὸν τὸν ἀθῶον Βραχμᾶνα, κοιμώμενον, περιεκύκλωσαν αὐτὸν, νομίσαντες, ὡς κλέπτης ἐστί.
72. Καὶ ἐγείραντες, ἠρώτησαν αὐτόν· « Σὺ τίς εἶ, ὁ ξένος τὴν μορφήν καὶ τὸ σχῆμα ; ἢ τίνος ; ἢ πόθεν ; »
73. Ὁ μὲν οὖν Βραχμᾶν εἶπε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ νυκτοφύλακες οὐκ ἐπίστευσαν, νομίσαντες, ὡς ψευδῇ λέγει.
74. Καὶ ἔδησαν σχοινίῳ αὐτὸν τὸν μεγαλόφρονα αὐτοὶ οἱ κάκιστοι· ὁ δὲ οὔτε ἐθυμώθη, οὔτε ἐφοβήθη, εἰδὼς, ὅτι ἀπολαμβάνει κατὰ τὰ προπεπραγμένα ἔργα.
75. Ἀκούσασα δὲ σὺ κατὰ τύχην τῶν ἀληθινῶν καὶ ὀρθῶν λόγων αὐτοῦ τοῦ θεόφρονος, καὶ γνοῦσα τὴν ἀθωότητα καὶ ὁσιότητα αὐτοῦ,
76. Λαβοῦσα λύχνον, ἐξῆλθες τῆς οἰκίας εὐθέως μετὰ πάντων τῶν θεραπόντων, καὶ ἔκραξας· « Στῆτε, στῆτε. »
77. Ἰδοῦσα δὲ τὸν Βραχμᾶνα, εἶπες τοῖς νυκτοφύλαξιν· « Ἄφετε τοῦτον τὸν δίκαιον καὶ ὅσιον ἄνθρωπον· εἰ δέ τινα κλοπὴν ἐποίησεν, ἐγὼ δίδωμι λόγον (ὑπέχω τὴν δίκην) ».
78. Καὶ εἰποῦσα τοῖς νυκτοφύλαξιν, ἵνα πορευθείησαν, λύσασα τῶν δεσμῶν τὸν Βραχμᾶνα, εἰσέδυς εἰς τὸν οἶκον μετ' αὐτοῦ.
79. Ὑποδεξαμένη δ' εὐλαβῶς, καὶ θεραπεύσασα αὐτὸν τὸν ἐγκρατῆ καὶ ὅσιον ἄνδρα, ἔδωκας αὐτῷ κλίνην καλὴν καὶ καθαρὰν ἐκ καθαρᾶς καρδίας.
80. Τιμήσασα οὖν, ὡς ἔδει, αὐτὸν τὸν ἀνέραστον τῶν κοσμικῶν τρυφῶν, εἶπες πάλιν ἐκ καρδίας παρακαλοῦσα ἁρμοζόντως τῷ καιρῷ καὶ τῇ χρείᾳ·
81. « Εἰ ἔστι σοι ἔφεσις βρωμάτων καὶ ἱματίων, εἰπὲ μετὰ θάρρους· ἰσχνὸς γὰρ ὑπάρχεις, καὶ πιναρὰ φορέματα ἔχεις.

82. »Μεῖνον δ' ἐνταῦθά τινας ἡμέρας, καὶ ἀνάπαυσον τὸ σεαυτοῦ σῶμα, καὶ περὶ πορεύητι, ὅποι θέλεις. »

83. Ἀκούσας δ' αὐτὸς ὁ Βραχμάν, ὁ ἀνέραςτος τῶν τοῦ κόσμου, ἅπερ εἶρηκας σὺ ἡ καθαρὰ τὴν καρδίαν, εἶπε ταῦτα·

BRACHMAN.

84. Οὔτε πεινῶν, οὔτε διψῶν εἰμι, οὔτ' ἄλλου τινος δέομαι· ἐλήλυθα δ' ἐνθάδε ἐκ τύχης· ἅπελθε οὖν ἐν εἰρήνῃ.

85. Ἀναπαύου ἐπὶ κλίνῃς μετὰ τοῦ οἰκείου ἀνδρός· οὐδέν σοι πρακτέον ὑπὲρ ἐμοῦ· τί γὰρ οὐκ ἔπραξας, ὦ εὖσπλαγχνε, ἢ ἔσωσάς με σήμερον;

86. Τίς ὅμοιός σοι κρίνεται εἰς σωτηρίαν ξένης ψυχῆς; Καθὼς τὰ εὐώδη σάνδανα δένδρα πεφύκασιν εἰς χρῆσιν ἄλλων, οὕτω καὶ οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι εἰς εὐεργεσίαν καὶ ὠφέλειαν ἄλλων.

87. Καθὼς ὁ ἄνθρωπος φροντίζει τῆς σωτηρίας, ἑαυτοῦ, οὕτω πρόθυμος ἔστω εἰς σωτηρίαν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· καὶ ὁ ξένος ἄρα διαφυλαττέσθω ὑπὸ τοῦ ἐπιμεμένου τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ.

88. Ὅστις ἔχει πλοῦτον εἰς τὸ εὐεργετεῖν ἄλλους ἀνθρώπους, οὗτός ἐστι πλούσιος, οὗτος εὖσπλαγχνος, οὗτός ἐστι τὸ ἔρεισμα καὶ τὸ ὄφελος τῶν ἀνθρώπων, καθὼς τὸ καρποφόρον δένδρον, τὸ ὃν παρὰ τῇ λεωφόρῳ.

89. Εἴ τις, οἶκον ἔχων πλήρη πολλῶν ἀγαθῶν, ἐλθόντων εἰς κτῆσιν ἐκ τῶν προπεπραγμένων ἀγαθῶν ἔργων, οὐδεμίαν δεξίωσιν καὶ φιλοφροσύνην δεικνύει πρὸς ξένον, πῶς οὗτος εἰκῇ ζῇ, ὄνειδιζόμενος ὑπὸ τοῦ Κόσμου;

90. Ὅς τις πρόθυμός εἰστιν εἰς εὐεργεσίαν, οὗτος, εἰ καὶ πτωχὸς, πλούσιος κρίνεται, καὶ ἀγαθὸς, καὶ κοινωφελής, καθὼς ὠφέλιμόν ἐστιν, εἰ καὶ ξηρὸν, τὸ παρὰ τῇ ὁδῷ

δένδρον· ξυλεύονται γὰρ ἐξ αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι· τί δ' ὄφελος ἐκ δένδρου καρποφόρου ἐν ἐρήμῳ ἀβάτῳ;

91. Οἱ τινες αὐξάνειν θέλοντες τὰ ἐχυτῶν ἀγαθὰ, ἐργάζονται ἀεὶ τὴν πολυβολον (ὀλβοδότειραν) ἀρετὴν· τούτοις τοῖς φιλαρέτοις καὶ φίλοι γίνονται, καὶ ὁ πλοῦτος τούτων αὕξησιν λαμβάνει.

92. Οὐκ ἐκ τρυφῆς (χρήσεως) φθίνει ὁ πλοῦτος τῶν ἀνθρώπων· ὅτε δὲ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ἔργα φθίνει, τότε καὶ ὁ πλοῦτος αὐτῶν ἐξ ἅπαντος φθίνει.

93. Οἱ ὄντες λίαν φιλάργυροι, μικρόφρονές τε καὶ μικροπρεπεῖς, οὐκ ἐφίενται τρυφᾶν τοῦ ἑαυτῶν πλούτου· ἄλλοι ὅμως ἔμπειροι καὶ πανοῦργοι ἀρπάζουσι τὸν πλοῦτον αὐτῶν, καθὼς τὰ δίκτυα τοὺς ἰχθύας.

94. Γνωστόν ἐστιν, ὡς ἅπαντες καὶ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰάμαν εἰς ἀνταμοιβὴν ἀνθ' ὧν ἔπραξαν· ἀλλὰ καὶ οὕτως, οὐκ ἐργάζονται τὴν ἀρετὴν. Βαβαί! τί οὐ ποιοῦσιν οἱ ἀναίσθητοι καὶ ἀνόητοι;

95. Ὅς τις νομίζει ἀΐδια ταῦτα· τὸν πλοῦτον, τὸ σῶμα, τὴν εὐρωστίαν τοῦ σώματος, τὴν ζωὴν, τοὺς οἰκείους, καὶ γνωστοὺς, τούτου οὐδεὶς ἐστὶν ἄλλος μᾶλλον μωρόφρων καὶ ἀνόητος.

96. Ὅστις δὲ φρονεῖ, ὡς ταῦτα πάντα, τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα, πρόσκαιρά ἐστι, καὶ φθαρτὰ, καθὸ γεννητὰ, οὗτος ὀρθῶς φρονεῖ.

97. Ἀλλὰ τί πολυλογῶ; οἵτινες διδόασιν τὸν πλοῦτον ἐπ' ἀρετῇ, οὗτοί εἰσι σοφοί· ἡ γὰρ ἀρετὴ τοῖς μὲν ἐφιεμένοις καρποῦ δίδωσι τὸν ἐφετὸν καρπὸν· τοῖς δὲ μὴ ἐφιεμένοις καρποῦ δίδωσι τὴν ἀθανασίαν¹.

(1) Οἱ γὰρ ἀπαθεῖς οὔτε φίλους ἔχουσιν, οὔτε ἐχθροὺς, καὶ οὔτε ἐπαινοῦσιν, οὔτε κατηγοροῦσιν· ἀδιάφοροι γὰρ εἰσι πρὸς πάντας.

98. Ταῦτα δ' ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, εἰ καὶ ἀνοίκειον, ἐπειδὴ οὐκ ἀμνήμων εἰμὶ τῆς πρὸς ἐμέ σου χάριτος· καὶ οἱ ἀνεπίδεῖς γὰρ καὶ ἐγκρατεῖς φιλόφρονες γίνονται πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς.
99. Τοῦτο τὸ σῶμα, ὃ ἀγαθὴ, ρυπαρόν ἐστι φύσει καὶ πολυπαθές· ὅθεν ὁ ποιῶν περιποίησιν καὶ θεραπείαν αὐτοῦ ματαίως πονεῖ, ὡς μωρόφρων.
100. Καὶ τοῖς φιλαρέτοις καὶ ἀγαθοεργοῖς καὶ θεόφροσι θλίψεις καὶ πάθη γίνονται· ἀλλὰ καὶ οὕτως, ὁ ἀνόητος ἄνθρωπος οὐκ ἐφίεται ἀφεῖναι τὸ πρὸς τὸ σῶμα φίλτρον.
101. Ὅστις γινώσκει, ὡς τὸ σῶμα αἰτιόν ἐστι τούτου τοῦ Κόσμου, καὶ ἀπολαυστικὸν τῶν τοῦ Κόσμου, καὶ μάταιον, καὶ ὑποκείμενον γεννήσει καὶ θανάτῳ καὶ πάθεσι πολλοῖς, οὗτος καταφρονεῖ αὐτοῦ, καὶ ἀνέραστος γίνεται τῶν τοῦ Κόσμου.
102. Ἐπειδὴ τὸ σῶμα ὄργανόν ἐστι τῆς θεωρίας καὶ θεοφροσύνης, διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος ἐσθιέτω ὀλίγον, ὥστε ζῆν· ὀλιγοσιτία δὲ χρώμενος, θεωρίαν ποιεῖτω καὶ θεοφροσύνην· τοῦ γὰρ θεόφρονος καὶ θεωρητικοῦ τὸ τῆς σαρκὸς φρόνημα ὄλλυται.
103. Γνοὺς δ' ὁ θεόφρων, ὡς τὸ σῶμα ὄργανόν ἐστι μόνον τῆς θεωρίας, καὶ θεοφροσύνης, κρινεῖ, τί ἐστι τὸ ὄν, καὶ τί τὸ μὴ ὄν¹· τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς διασκεδάζεται ἐκ τῆς θείας γνώσεως, καθὼς τὸ σκότος ἐκ τῆς ἡλιακῆς λάμψεως.
104. Πῶς γὰρ ἂν σταίῃ τὸ σκότος ἐν λάμποντι ἡλίῳ; Σκέψαι, ὃ εὐόφθαλμε, τὴν ἀδράνειαν τοῦ σκότους ἐν τῷ φωτὶ, καὶ τῆς ἀγνοίας ἐν τῇ γνώσει!

(1) Δηλονότι τὰ μὲν θεῖα ἀληθῆ ἐστι, τὰ δὲ τοῦ σώματος ψευδῆ.

105. Ὄταν ἡ γνῶσις τοῦ θεόφρονος διασκεδάζῃ τὴν ἄγνοιαν, τότε εὐθεΐαν καὶ ἀγαθὴν ὁδὸν ὁδεύει, καὶ ὑπὸ πάντων ἐπαινεῖται· τοῦ γὰρ ὁδεύοντος ὁδὸν ἀγαθὴν πᾶσα ἐπιθυμία τῶν τοῦ Κόσμου οἷχεται.
106. Λυτρωθεὶς δ' ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος τῆς φιληδονίας, πῶς ἂν στραφείη πρὸς αὐτήν, καὶ κακὸς γένοιτο; πῶς δηλονότι ἡ φιληδονία καὶ φιλοῦλία ἐγγένοιτ' ἂν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ὅς ἀπηλλάγη τῶν τοῦ Κόσμου; τοῦ δ' ἀπαλλαγέντος τῶν τοῦ Κόσμου παθῶν οὐκ ἔστι μακρὰν ἢ λύτρωσις, ἢ πρόξενος τῆς ἄκρας ἡδονῆς.
107. Ὄταν γὰρ ὁ ἄνθρωπος, τυπτόμενος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, ἐνασχολῇται ἐπιμελῶς τῇ θεοφροσύνῃ διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ χαλιναγωγίας τῶν παθῶν, τότε τυγχάνει τῆς τελειότητος ἀναμφιβόλως.
108. Ἐπειδὴ δὲ ἡ διάνοια ἄλλα μὲν ἀληθῆ νομίζει, ἄλλα δὲ ψευδῆ, καὶ ἄλλοτε μὲν ἀμφιβολίαν ἔχει, ἄλλοτε δ' ἄγνοιαν, ἄλλοτε δ' ἐνθύμησιν τῶν προγεγενημένων, ἐξαχθήτω ὁ ἄνθρωπος ἐκ τοιαύτης πολυσχεδοῦς διανοίας, ὡς ἀπὸ δεινῆς εἰρκτῆς, διὰ τῆς θεωρίας, καὶ εἰσαχθήτω εἰς Θεὸν, καὶ ἔστω ἀτάραχος·
109. Ἀτάραχος γὰρ ὢν ὁ νοῦς, μένει αἰεὶ ἐν τῷ Θεῷ. Καλῶς δὴ σκεψαμένα, ὦ ἀγαθὴ, θεὸς ἐν τῇ οἰκείᾳ καρδίᾳ, ἀλέγω σοι.
110. Θεωρητικὸς δὲ γίνεται ὁ ἄνθρωπος, μονήρης ὢν, καὶ ἀνέραστος τῶν τοῦ Κόσμου, καὶ μεγάλη χρώμενος ἀσκήσει· οὕτω γὰρ κατὰ μικρὸν (κατὰ βαθμὸν) ὁ ἄνθρωπος ἄγει τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἔχει αὐτὸν ἀπερίσπαστον.
111. Ὄταν δ' ὁ ἄνθρωπος, ἐγκαθείρξας τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐν τῷ Θεῷ, γινώσκῃ ἑαυτὸν, ὡς Θεός ἐστι, τότε τυγχά-

νει τῆς ἀθανασίας, μηδεμίαν ἔχων προσπάθειαν εἰς τὰ τοῦ Κόσμου.

ΙΑΜΑΣ.

112. Ἀκούσασα δὲ σὺ, ὦ ἀγαθὴ, ταῦτα τὰ ῥηθέντα ὑπὸ τοῦ θεόφρονες Βραχμᾶνος, ἔλεξας πρὸς αὐτόν·
113. « Μεγάλην χάριν ἐποίησας πρὸς ἐμὲ τὴν εὐτελῇ, ὦ θεσπέσιε· οἱ ὄντες ὁμῶς, οἷος εἶ σὺ, θεόφρονες, καὶ φροντίζοντες τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ὠφελείας, λέγουσι μέθοδον τῆς ἀθανασίας, ἀκατανόητον εὐτελεῖ ἀνθρώπῳ καὶ δυσανάσχετον.
114. » Πῶς ἐγὼ ἡ ῥυπαρὰ, καὶ ἀκάθαρτος, ἡ κακὰ πράττουσα, καὶ κακοῖς ἀνθρώποις συνδιατρίβουσα, καὶ τὰ ἀλλότρια ἀρπάζουσα, διαπλεύσαιμι ἂν τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου ;
115. » Ἰλάσθητι ἐμοὶ τῇ εὐτελεῖ· οἱ γὰρ ὄντες, οἷος εἶ σὺ, ἔτοιμοί εἰσι παντὶ τρόπῳ εἰς ὄφελος πάντων τῶν ἀνθρώπων. » Ἀκούσας δ' ἐκεῖνος ὁ εὖσπλαχνος ἀσκητῆς, εἶπε πάλιν πρὸς σέ·
116. « Ὅ,τι πρότερον χαριζόμενός σοι εἶρηκα περὶ τῆς ἀθανασίας, φιλοσοφικῶς ἐρρέθη· νῦν δ' ἄκουσον μετὰ προθυμίας καὶ εὐλαβείας, ἅπερ ἐφετά σοι λέξω παχυμερῶς.
117. » Οἱ ἔχοντες πίστιν εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα, καὶ προσέχοντες τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὄντες ἀφιλότιμοι, καὶ ἀνυπόκριτοι, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ κόσμου.
118. » Οἱ ὄντες εὖσπλαχνοι περὶ τὰ ἔμψυχα, καὶ ἀνεκτικοί, καὶ ἀδιάφοροι ἔντε εὐτυχίαις καὶ δυστυχίαις, καὶ εὐθεῖς τὴν γνώμην, καὶ ἀνέραστοι τῶν ἡδονῶν, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.
119. » Οἱ ὄντες στερεοὶ τὴν γνώμην, καὶ καθαροί, καὶ ἐγκρα-

τεῖς, καὶ φιλοδιδάσκαλοι, καὶ φιλήσυχοι, καὶ ἀνέραστοι τῆς περὶ τῶν τοῦ Κόσμου λογοτριβῆς, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.

120. »Οἱ κρατοῦντες αἰεὶ τῶν παθῶν, καὶ μὴ προσφυόμενοι τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις, καὶ οἰηματῖαι μὴ ὄντες, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.

121. »Οἵτινες φρονοῦσιν, ὅτι πᾶν γεννητὸν, καὶ φθαρτὸν, καὶ ὅτι πάθη εἰσὶν ἐν τῷ Κόσμῳ, καὶ ὅτι ἄστατον τὸ σῶμα, καὶ πάλιν γέννησις αὐτοῦ, οὗτοι διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.

122. »Οἵτινες αἰεὶ φρονοῦσιν, ὅτι θλίψις γίνεται τῷ σώματι, συλληφθέντι ἐν γαστρὶ, καὶ μετὰ τὴν γέννησιν αὔθις, καὶ ἐν τῇ παιδικῇ, καὶ νεανικῇ ἡλικίᾳ, καὶ πάλιν ἐν τῇ γεροντικῇ, οὗτοι διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.

123. »Οἵτινες, προσκείμενοι ἀδιαλείπτως ὅλη ψυχῇ τῇ θεολογίᾳ καὶ τῇ θεοφροσύνῃ, καὶ ἀτάραχοι ὄντες, ἀποσκοποῦσιν εἰς τὰ μέλλοντα, οὗτοι διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.

124. »Οἱ προσκυνοῦντες ἐκ καρδίας καὶ ὑμνοῦντες τὸν Βισνοῦν, τὸν παντοδύναμον, τὸν παγκρατῆ, καὶ παντεπόπτην, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.

125. »Οἱ σέβονται ὅλη ψυχῇ τὸν Βισνοῦν, καὶ ἀγαθὰ πράττουσι, καὶ καθαροί εἰσι παθῶν, καὶ ἄφθονοι, οὗτοι διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.

126. »Οἱ μὴ ὄντες φειδωλοὶ, μηδὲ πλεονέκται, οἷτε ἀνέραστοι τῶν τοῦ Κόσμου, καὶ κατὰ μικρὸν συλλέγοντες τὴν ἀρετὴν, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.

127. Ὅστις ἀγαθὸς ὢν, ἐν νῷ ἔχει αἰεὶ τὸν ἀγαθὸν Θεὸν Βισνοῦν, τὸν μελάγχρουν καὶ λωτόφθαλμον, καὶ εἰς

αὐτὸν ἀτενῶς ἀφορᾷ, οὗτος τυγχάνει ἐκείνου τοῦ
αἰδίου Θεοῦ.»

ΙΑΜΑΣ.

128. Ταῦτά σοι εἶπεν, ὦ ἀγαθὴ, ὁ θεῖος ἐκείνος Βραχμᾶν,
ἐννοῶν, ὡς διὰ τούτων διαπλεύσεις τὸν δεινὸν Κόσμον.

129. Μείνας δ' ἐν τῷ οἴκῳ σου κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα, πρωτὶ
ἀναστὰς, ἀπῆλθεν, ὅθεν ἦλθε.

130. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου, ὦ καλὴ, ἀνέρχστος ἐγένου
τῶν τοῦ Κόσμου, πόρρῳ πάσης ἐπιθυμίας οὔσα, καὶ τῇ
ἀρετῇ προσκειμένη.

131. Καταλιποῦσα δὲ τὸν οἶκον, καὶ τὰ τοῦ οἴκου, καὶ πᾶν
ἄλλο κτῆμα, ἐθεράπευες τοὺς Θεοὺς, τοὺς Βραχμᾶνας,
καὶ τὰς βοῦς.

132. Πόρρῳ τοίνυν οὔσα πάσης ἐπιθυμίας τῶν τοῦ Κόσμου
ἐξ ἐκείνης τῆς παραινέσεως τοῦ ξενισθέντος Βραχμᾶνος,
θεωροῦσα τὸν χρυσόν, ὡς βῶλον,

133. Ἐλέγχουσα σεαυτὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κακοῖς
ἔργοις, καὶ ἄφρσιν αὐτῶν αἰτοῦσα, καὶ νηστεῖαν ἄκραν
καὶ σκληραγωγίαν ποιοῦσα, ἐτελεύτησας.

134. Ἐκ δὲ τῆς διδασκαλίας καὶ χάριτος ἐκείνου τοῦ Βραχ-
μᾶνος, καὶ ἐκ τῆς οἰκείας μετανοίας, ἐγεννήθης ἔπειτα
ἐν οἴκῳ Βραχμᾶνος θεολόγου· λυτρωθεῖσα δὲ τοῦ δεσμοῦ
τῶν ἔργων, τεύξῃ μετ' ὀλίγον τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.

ΒΗΣΜΑΣ.

135. Τούτων ἀκούσασα ἡ μεγαλοφυὴς Σουβρατὰ, λίαν ἐθαύ-
μασε· καὶ ἀφεῖσα τὴν ἣν εἶχε λύπην, ἔφη τῷ φαινο-
μένῳ Βραχμᾶνι·

ΣΟΥΒΡΑΤΑ.

136. ὦ θειότατε, καὶ πρὸς ἐμὲ φιλοφρονέστατε, σὺ τίς εἶ, ὁ ὢν ὑπέρλαμπρος (τοσοῦτον πάνσοφος), καὶ γνώστης τῶν παρελθόντων ;
137. Οἱ θεωρητικοὶ πάντα οἶδασι, τὰ παρελθόντα, καὶ τὰ ἐνεστώτα, καὶ τὰ μέλλοντα, τά τε ὁρατὰ καὶ ἀόρατα, καὶ τὰ ἐγγύς καὶ πόρρω ὄντα.
138. Οὕτω γὰρ λέγουσιν οἱ σοφοὶ καὶ ἅγιοι Βραχμᾶνες· χάρισαί μοι οὖν, καὶ εἰπὲ, τίς εἶ σὺ ὁ μεγαλόφρων ;

ΙΑΜΑΣ.

139. Ἐγὼ εἰμι ὁ Ιάμας· ἤλθον δ' ἐνθάδε διὰ χάριν σου· χάριν αἵτησον, οἵαν ἐθέλεις· εὖ σοι γένοιτο !

ΣΟΥΒΡΑΤΑ.

140. Ἡ ἐμὴ μήτηρ, καὶ ὁ ἐμὸς σοφὸς πατὴρ καὶ οἱ λοιποὶ εἰκεῖοι, καὶ συγγενεῖς, καὶ εὐμενεῖς, ὦ θειότατε,
141. Ὅσοι ἀφίκοντο εἰς τὴν σὴν χώραν, καὶ ὅσοι ἀφίξονται, ἅπαντες ἔστωσαν ἐν οὐρανῷ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

ΒΗΣΜΑΣ.

142. Εἰπὼν δ' ὁ πρὸς πάντας φιλόφρων, Ιάμας, «Οὕτως ἔστω, » καὶ τιμηθεὶς, ὡς ἔδει, ἄφαντος ἐγένετο.
143. Ἡ δὲ μεγαλοφυὴς Σουβρατὰ ἄλυπος ἐγένετο· καὶ ἀνέραςτος οὔσα τῶν τοῦ Κόσμου, ἄσκησιν ἐποίει ἐν ἐκείνῳ τῷ ἄλσει.
144. Ἦν δὲ θεραπεύουσα τοὺς ὁσίους Βραχμᾶνας, σχολά-

- ζουσα ἀγαθοῖς ἔργοις, ἐσθίουσα ρίζας καὶ ὀπώρας
καὶ ἄπειρος πάσης τρυφῆς,
145. Καὶ προσκειμένη τῇ νηστείᾳ καὶ ἐγκρατεῖᾳ, καὶ τῇ
πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείᾳ, ἔτυχε μετ' οὐ πολὺ τῆς θείας
γνώσεως.
146. Ἀκολουθοῦσα δὲ τῇ δειχθείσῃ ὁδῷ ὑπὸ τῶν ἐρημιτῶν
Βραχμάνων, καὶ βοηθουμένη τῇ χάριτι ἐκείνου τοῦ
Ξενισθέντος θεόφρονος Βραχμᾶνος,
147. Μεγάλην εὐλάβειαν ἔχουσα πρὸς τὸν Βισνοῦν, καὶ μη-
δένα ἄλλον γινώσκουσα ὑπέρτερον τοῦ Βισνοῦ,
148. Δοῦσα πάνθ' ὅσα εἶχε, καὶ λυτρωθεῖσα τοῦ δεσμοῦ
τῶν ἔργων, ἔτυχε τῆς ὑψίστης χώρας, ἧς ἐπιθυμοῦσιν
οἱ ἐφιέμενοι ἀθανασίας.
149. Καὶ σὺ οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ Ἰνδδιστίρα, λαβὼν φρό-
νησιν ὀρθήν, λάτρευε, ὡς νενόμισται, τῷ Θεῷ τῶν θεῶν
Βισνοῦ.
150. ἔχων δὲ εὐλάβειαν πρὸς τὸν Βισνοῦν, τὸ ἔρεισμα τοῦ
Παντός, θεράπευε, ὅση δύναμις, δωρεαῖς καὶ τιμαῖς
τοὺς Βραχμᾶνας,
151. Οἳ εἰσιν εἰδήμονες τῶν τοῦ νόμου, καὶ φιλάρετοι, καὶ
φιλόφρονες πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ἀπέχουσι θυμοῦ καὶ
πλεονεξίας.
152. Ἐφ' ᾧ ἡδονται οἱ Βραχμᾶνες, ἐπὶ τούτῳ ἡδεταὶ καὶ
ὁ Βισνοῦς· ὅθεν ὁ σεβόμενος τοὺς Βραχμᾶνας, τυγχά-
νει τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
153. Πόρνη, ἀμαρτωλὴ, καὶ τῶν ἄλλοτρίων ἄρπακτικὴ, θε-
ραπέυσασα ἓνα Βραχμᾶνα, ἐλυτρώθη τοῦ δεσμοῦ τῶν
ἔργων.
154. Λύτρωσις γίνεται κατ' ὀλίγον τοῖς ἀγαθοφύεσι, τοῖς
φιλαρέτοις, καὶ τοῖς φιλοῦσιν ἀγαθοποιεῖν ἄλλους· οὕτω

λέγουσιν οἱ ἅγιοι Βραχμᾶνες. Πρόσκεισο οὖν, ὦ Βασιλεῦ,
τῇ πρὸς ἄλλους ἀγαθοποιΐα.

155. Ἴνα ἀποφύγῃς τὴν γέννησιν, τὸν θάνατον, καὶ τὰ δεινὰ
τοῦ Κόσμου, κατέφυγε, ὦ Βασιλεῦ, εἰς τὸν Βισνοῦν, τὸν
ἀρχαῖον, τὸν κύριον τῶν τριῶν Κόσμων, τὸν λωτό-
φθαλμον, τὸν καταληπτὸν τῇ θεωρίᾳ, τὸν κάλλιστον,
τὸν χαριτόβρυτον, καὶ ἄϋλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ θεοσεβείας.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

1. Προσκυνήσας εὐλαβῶς ὁ Ἰνδδιστίρας τὸν Βήσμαν, τὸν
θεοσεβῆ, τὸν μεγαλόφρονα, τὸν θεωρητικόν, τὸν φιλάν-
θρωπον, τὸν νικητὴν τῶν αἰσθήσεων, τὸν ἄμωμον,
2. Τὸν ἀκαταγώνιστον καὶ αὐτοῖς τοῖς θεοῖς, τὸν φιλαλήθη,
τὸν νικητὴν τοῦ θυμοῦ, τὸν φιλογενῆ,
3. Τὸν ἔχοντα μεγάλην εὐλάβειαν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ πρὸς
τὸν Βισνοῦν, τὸν κύριον τοῦ Κόσμου, τὸν ἄξιον κατα-
φυγῆς, καὶ φιλάγαθον.
4. Προσκυνήσας αὐτὸν τὸν Βήσμαν, τὸ δοχεῖον τῶν ἀρετῶν,
τὸν ἱλαρὸν, καὶ σεβάσμιον, ἠρώτησεν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

5. Ἄλλοι μὲν λέγουσιν ἐξαίρετον τὴν ἀρετὴν, ἄλλοι δὲ τὸν
πλοῦτον, ἄλλοι δὲ τὴν τρυφήν, ἄλλοι δὲ τὴν ἀθα-
νασίαν.
6. Ἄλλοι δὲ, οἱ νομίζουσιν ὡς βῶλον τὸν χρυσόν, ἐπαινοῦσι

τὴν θεογνωσίαν· ἄλλοι δὲ ἐπαινοῦσι τὴν ἀνοχήν, τὴν τε εὐσπλαγχνίαν (τόν τε οἶκτον), καὶ τὴν εὐθύτητα.

7. Ἄλλοι δὲ ἐξαίρετον λέγουσι τὴν δόσιν, ἄλλοι δὲ τὴν μάθησιν, ἄλλοι δὲ πᾶσαν ἐπιστήμην (τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων), ἄλλοι δὲ τὴν ἀπάθειαν.

8. Ἄλλοι ἐξαίρετον οἶδασι τὴν τῶν θυσιῶν τελετήν, καὶ ἄλλοι, οἱ ὄντες θεολόγοι, τὴν θεοφροσύνην.

9. Ἄλλοι δὲ πολυειδῶς λέγουσι περὶ κτήσεως μόνον τῶν τεσσάρων τούτων εἰδῶν, ἀρετῆς, πλούτου, τρυφῆς, καὶ ἀθανασίας.

10. Πολυειδῶν οὖν ὄντων τῶν φιλοσοφικῶν λόγων καὶ δογμάτων, οἱ ἐν Κόσμῳ ἄνθρωποι ἀποροῦσι τί πρακτέον, καὶ τί μή.

11. Ἄξιός ἄρα σὺ εἶ, ὁ πάντα ἐπιστάμενος, εἰπεῖν μοι περὶ τούτου.

ΒΗΣΜΑΣ.

12. Ἄκουσον τοῦτο τὸ ἄξιον ἀκοῆς καὶ γνώσεως, τὸ ὄν λίαν μυστικόν, καὶ ἀπαλλακτικόν τοῦ πελάγους τούτου τοῦ Κόσμου.

13. Ἐπὶ τούτου, οὗ ἠρώτησάς με, τοῦτον τὸν παλαιὸν ἐπάγουσι λόγον, τὸν διάλογον τοῦ Βραχμᾶνος Πουνδαρήκα, καὶ τοῦ Θεοῦ Ναράδα.

14. Ἦν Βραχμάν τις, Πουνδαρήκας τοῦνομα, μεγαλόφρων, καὶ εὐπαίδευτος· ἦν δ' ἐκ τῆς τάξεως¹ τῶν ἀγάμων καὶ μαθητῶν, καὶ ὑπήκοος τοῖς διδασκάλοις.

15. Ἦν ἐγκρατὴς τῶν αἰσθήσεων, καὶ τοῦ θυμοῦ, προσκεί-

(1) Τέσσαρες εἰσιν αἱ τάξεις τῆς ζωῆς τῶν Βραχμάνων· πρώτη μὲν ἡ τῶν ἀγάμων καὶ μαθητευόντων· δευτέρα δὲ ἡ τῶν ἐγγάμων· τρίτη ἡ τῶν ὑλοβίων· τετάρτη δὲ ἡ τῶν πλανωμένων.

μενος τῇ προσευχῇ, καὶ ἔμπειρος τῆς Βέδας, καὶ πάσης ἐπιστήμης.

16. Κατὰ δὲ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καθα-
ρᾶ καρδίᾳ ἐθεράπευε τὸ πῦρ τρισὶ ξυλαρίοις¹, θεωρῶν
τὸν Βισνοῦν τὸν κύριον τῆς θυσίας.

17. Ἦν προσκείμενος τῇ ἐγκρατείᾳ καὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς
Βέδας, ὡς ἄλλος υἱὸς τοῦ Νόμου, καὶ κομίζων καθ' ἑκά-
στην πρὸς τὸν διδάσκαλον ὕδωρ, καὶ ξύλα καύσιμα, καὶ
ἄνθη.

18. Ἦν ὑπήκοος τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ, ἐσθίων ἐξ αἰτή-
σεως, ἄφθονος, ἀναγινώσκων θεολογικὰ βιβλία, καὶ κρα-
τῶν τῆς πνοῆς.

19. Τούτῳ τῷ βλέποντι πάντας ἐξ ἴσου, καὶ ἀνεράστῳ ὄντι
τῶν τοῦ Κόσμου, γνῶσις ἐγένετο, διαπλευστικὴ τοῦ πε-
λάγους τούτου τοῦ Κόσμου.

20. Ἀφείς δὲ τὸν πατέρα, τὴν μητέρα, τοὺς ἀδελφοὺς, τοὺς
πάππους, τοὺς θείους, τοὺς φίλους, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς
οἰκοίους,

21. Τὸν πλοῦτον, τὴν περιουσίαν, τὸν πατρικὸν οἶκον, πλή-
ρη παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ καρποφόρον γῆν,

22. Ἀφείς πάντα ταῦτα, ὁ μεγαλόψυχος, ὡς σκύβαλα, πε-
ριήρχετο ταύτην τὴν γῆν περιχαρῶς, ἐσθίων λάχανα,
καὶ ῥίζας, καὶ ὀπώρας.

23. Φρονῶν δὲ πρόσκαιρον τὴν νεότητα, τὴν εὐμορφίαν, τὴν
ζωὴν, καὶ πάντα τὸν πλοῦτον, κατεφρόνει πάντων τῶν
ἐν Κόσμῳ.

24. Κατὰ δὲ τὴν προσταγὴν τῶν θείων γραφῶν, γνώμην

(1) Ὅτε μαθητεύει ὁ Βραχμᾶν, τρία μόνον ξυλάρια τίθησι, καὶ θεραπεύει
τὸ πῦρ, ὃ ἐστὶ σύμβολον τοῦ Θεοῦ.

ἔθετο πορευθῆναι κατὰ τὸν καιρὸν εἰς πάντα τὰ ἁγιά-
σματα, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους τόπους.

25. Τοιαύτην οὖν γνώμην θέμενος, ἐπορεύθη εἰς τὴν Γαγ-
γάν, εἰς τὴν Ἰαμουνάν, εἰς τὴν Γοματὴν, εἰς τὴν Γαν-
δακὴν,

26. Εἰς τὴν Σαταδροῦν, εἰς τὴν Παῖοσνήν, εἰς τὴν Σαραῖοῦν,
εἰς τὴν Σαρασβατὴν, εἰς τὴν Πραϊάγαν, εἰς τὴν Ναρμα-
δάν, καὶ εἰς τὸν μέγαν ποταμὸν Σόναν.

27. Ἐπορεύθη εἰς τὴν Γαϊάν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους τό-
πους τοὺς ἐν τῷ ὄρει Βινδδεᾶ, καὶ Ἰμαῶ, εἰς τε τὴν
Ναῖμίσαν, καὶ εἰς τὴν Πουσκάραν.

28. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, τοὺς ὄν-
τας ἐν τῇ Κουρουξέτρᾳ, καὶ ἐν τῷ ὄρει Δβαρδάνα, καὶ
εἰς ἄλλους.

29. Τελευταῖον δὲ ἀφίκετο αὐτὸς ὁ μεγάλοφρων Πουνδαρῆ-
κας καὶ εἰς τὸν ἅγιον καὶ σεβάσμιον τόπον Σαλαγράμαν,

30. ὅς ἐστιν οἶκημα ὁσίων καὶ ἁγίων ἀνδρῶν, ἐξάκουστος
ὢν ἐν τοῖς ἀρχαιολογικοῖς βιβλίοις, καὶ ἡγλαῖσμένος τῷ
ποταμῷ Σακραναδῇ, ἐνθα εἰσι χάλικες, κυκλοειδεῖς χα-
ρακτῆρας ἔχοντες.

31. Ἔστι δὲ τόπος ἐκτεταμένος, τερπνός, θυμήρης, μοναστι-
κός· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες κυκλικὰ ἐγκαύματα φέρουσι, καὶ
ἡδέως διάγουσι.

32. Εἰς αὐτὴν τὴν ἁγίαν γῆν Σαλαγράμαν ἐλθὼν αὐτὸς ὁ
μεγάλοφρων Πουνδαρῆκας, χαίρων προσεκύνησε τοὺς
ἁγίους τόπους, λουσάμενος ἐν τῇ Δεβαχρίδα, ἐν τῇ Σα-
ρασβατῇ,

33. Ἐν τῇ Ζατισμαρῇ, ἐν τῇ Σακρακούνδα, ἐν τῇ Βαμανασ-
ράμα, καὶ ἐν τῇ Μισρακούνδα· ταῦτα δὲ τὰ ἁγιάσματά
εἰσι περὶ τὴν Σακραναδὴν.

34. Περιῆλθε δὲ καὶ πάντας τοὺς ἐκεῖ λοιποὺς ἁγίους τό-

πους· ἐκ δὲ τῆς χάριτος αὐτῶν τῶν ἁγίων τόπων, περιχαρὴς τὴν ψυχὴν ἐγένετο, καὶ καθαρὸς τὴν καρδίαν, προσκείμενος τῇ θεωρίᾳ.

35. Ἐπιθυμῶν δὲ τῆς ἐντελεχείας, καὶ λατρεύων τῷ Βισνοῦ, τῷ κυρίῳ τοῦ Κόσμου, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ νόμου μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας,

36. Πολὺν χρόνον ἐκεῖ διέτριψε, μονάζων, φέρων ψύχας καὶ καῦμα, κρατῶν τῶν αἰσθήσεων, ῥίζας, λάχανα, καὶ ὀπώρας ἐσθίων, αὐτάρκης ὢν, καὶ βλέπων πάντας ἐξ ἴσου.

37. Ἐγκρατεῖα οὖν χρόμενος, καὶ ἀσκήσει, καὶ σκληραγωγία, καὶ τῆς πνοῆς κρατῶν καὶ τῶν αἰσθήσεων, καὶ νήφων, θεωρίαν ἀτενῇ ἐποίει εἰς Θεὸν ἀεί.

38. Ἐκ δὲ τῆς γνώσεως τῶν Βεδῶν, καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν βιβλίων, φρονῶν, ὡς ὁ Θεός ἐστιν, ὁ κρατῶν, καὶ διοικῶν τοῦτο τὸ Πᾶν, ἔτυχε τῆς ἐντελεχείας,

39. Ἄπειρος ὢν ἐπιθυμίας καὶ μίσους, πράττων τὰ τοῦ νόμου, λατρεύων νοερῶς τῷ Βισνοῦ, τῷ Θεῷ τῶν θεῶν,

40. Αὐτὸς ὁ πανευδαίμων, καὶ φιλόπονος Πουνδαρήκας, ὁ ἐφιέμενος τῆς ἄκρας ἡδονῆς, τῆς ἀθανασίας, διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίας.

41. Πολὺν δὲ χρόνον διέτριψεν ἐν ἐκείνῃ τῇ γῇ Σαλαγράμα αὐτὸς ὁ μεγαλόφρων Πουνδαρήκας.

42. Καί ποτε ἦλθεν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ὁ Θεὸς Ναράδας, ὁ ὢν πανέκλαμπρος καὶ μεγάλην εὐλάβειαν ἔχων πρὸς τὸν Βισνοῦν, ἰδεῖν ἐφιέμενος αὐτὸν τὸν μέγαν ἀσκητὴν Πουνδαρήκαν.

43. Ἰδὼν δ' ὁ Πουνδαρήκας ἐλθόντα τὸν μεγαλόνοα Ναράδαν, πανέκλαμπρον ὄντα καὶ πανένδοξον,

44. Ἀναστὰς μετὰ χαρᾶς καρδίας, ἐτίμησεν αὐτὸν, καὶ προσεκύνησεν, ὡς εἰκός.

45. « Τίς οὗτος ὁ λαμπρὸς καὶ ὑπερφυῆς τὸ σχῆμα, ὁ ἔχων ἀγλὰν φόρεμα, καὶ πρόσωπον ἡδὺ, καὶ κιθάραν φέρων ἐν χειρὶ, καὶ πλοκάμους ἐπὶ κεφαλῇς ;

46. » Μὲν ὁ Ἡλῖός ἐστιν ; ἢ ὁ Ἄγνης ; ἢ ὁ Ἰνδρας ; ἢ ὁ Βαρούνας ; » Τοιαῦτα διασκεψάμενος, ἠρώτησεν αὐτόν·

ΠΟΥΝΔΑΡΗΚΑΣ.

47. Τίς σὺ, ὦ θεσπέσιε, καὶ πανέκλαμπρε ; ἢ πόθεν ἦλθες ἐνθάδε ; ἢ σὴ θεὰ δύσκτητός ἐστι τοῖς ἐν γῇ ἁμαρτωλοῖς ἀνθρώποις.

48. Ὅναρ τοῦτο βλέπω ; ἢ ὕπαρ ; Τοιαῦτα ἀποροῦντί μοι, ἄξιός εἰ εἰπεῖν, ἐρωτώμενος.

ΝΑΡΑΔΑΣ.

49. Ἐγὼ εἰμι ὁ Ναράδας, ἐπιθυμήσας θεάσασθαι σε· τοιαύτη, καὶ τοσαύτη ἐστὶν ἡ δύναμις τῆς σῆς θεοσεβείας !

50. Ὁ θεοσεβὴς, εἰ καὶ ἐλάχιστος, ἀγνίζει ἀνελπίστως διὰ τῆς ἐνθυμήσεως, διὰ τῆς ἐντεύξεως, ἢ διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν τιμῆς.

51. Ἐγὼ εἰμι ὁ δοῦλος τοῦ Βισνοῦ, τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν, τοῦ ἔχοντος ἐν χερσὶ τόξον, κόγχον, τροχίσκον, καὶ κορύνην, καὶ τοῦ ὄντος μόνου ὀφθαλμοῦ τῶν τριῶν Κόσμων.

ΒΗΣΜΑΣ.

52. Τούτων ἀκούσας ὁ εὐσεβὴς Πουνδαρήκας, καὶ ἡσθεὶς ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ Ναράδα, ἔλεξεν ὑπερήδιστα·

ΠΟΥΝΔΑΡΗΚΑΣ.

53. Μακάριος ἐγὼ εἰμι ἐν ἀνθρώποις, ἐπειδὴ ἐτιμήθην σήμερον καὶ ὑπὸ θεῶν· σήμερον οἱ γονεῖς μου ἔτυχον τοῦ ποθουμένου, καὶ ἡ γέννησίς μου ἐπωφελὴς ἐγένετο.

54. Ποίησαί μοι χάριν, ὦ Θεέ· ἐγὼ εἰμι λάτρις σὸς κατ' ἐξοχὴν· τί ποιήσω, ὅς περιπλανῶμαι εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον ἐκ τῶν ἐμαυτοῦ πράξεων;

55. Ἄξιός ἄρα εἰ διδάξαι με τὸ πρακτέον, ὃ ἐστὶ θεῖον καὶ μυστικόν· σὺ γὰρ εἰ ἡ σωτηρία πάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ κατ' ἐξοχὴν τῶν θεοσεβῶν.

ΠΑΡΑΔΑΣ.

56. Πολυειδῆ εἰσι τὰ φιλοσοφικά δόγματα· πολυειδῆ τὰ περὶ τῶν θυσιῶν, καὶ ἱεουργιῶν· πολυειδῆ καὶ τὰ ἔθιμα καὶ νόμιμα· ἐκ δὲ τούτου ἀμφίγνοια καὶ ἀπορία ἐπὶ γίνεται τοῖς ἀνθρώποις.

57. Ἄλλοι μὲν τῶν φιλοσόφων, οἳ καταφρονοῦσι τῶν τῆς ὕλης, φρονοῦσιν, ὡς τὸ Πᾶν τοῦτο ἀνείδεόν ἐστι καὶ ἀνύπαρκτον, καὶ διὰ τοῦτο τὰ δεινὰ καὶ ἀγαθὰ τῶν ἀνθρώπων ἀνυπόστατά εἰσι καὶ φαντασιώδη, καὶ ἡ αἴσθησις αὐτῶν, ὡς ἐν ὀνείρῳ.

58. Ἄλλοι δὲ δοξάζουσιν, ὡς τὸ Πᾶν τοῦτο γίνεται ἐκ τῆς ὕλης, καὶ ἀνείδεόν ἐστι, καὶ εἰς τὴν ὕλην διαλύεται.

59. Ἄλλοι δὲ φιλόσοφοι δοξάζουσιν, ὡς αἱ ψυχαὶ πολλαί εἰσι, καὶ αἰεττοὶ, αἱ οὔσαι ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις.

60. Ἄλλοι δὲ φρονοῦσιν, ὡς ἐν ὅσῳ ἐστὶ τὸ σῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ ἐστὶ· καὶ ἄλλη μὲν μεγάλη, ἄλλη δὲ μικρά, ὡς ἐν τῷ ἐλέφαντι, καὶ ἐν τῷ σκώληκι.

61. Ἄλλοι δὲ δοξάζουσιν, ὡς τὸ Πᾶν τοῦτο ἀένναόν ἐστι,

καθώς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ· καὶ καθὼς ἐστὶν ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ Κόσμου, οὕτως ἔσεται καὶ εἰς αἰῶνας αἰώνων.

62. Ὅτι ἐστὶν ὀφθαλμοφανές, τοῦτό ἐστι, καὶ οὐχ ἕτερον Ποῦ οὐρανός; ἢ τάρταρος; Οὕτως ἕτεροι φρονοῦσιν.

63. Ἄλλοι δὲ λίαν κακόφρονες καὶ ἄθεοι λέγουσιν, ὡς τὸ Πᾶν τοῦτο ἀδέσποτόν ἐστι καὶ ἀπροστάτευτον.

64. Καὶ ἄλλοι ἄλλως πολυειδῶς συλλογιζόμενοι, λέγουσι κατὰ τὸν νοῦν ἐαυτῶν, κατὰ τὴν μάθησιν, καὶ κατὰ τὰ ἃ ἔχουσι φρονήματα, καὶ δόγματα.

65. Πολυειδεῖς εἰσιν αἱ συλλογιστικαὶ ἀποδείξεις· πολυειδῆ καὶ τὰ φιλοσοφικὰ δόγματα. Οὐκ ἔστι εἷς μόνος φιλόσοφος, οὗ ὁ λόγος ἀπόδειξις καὶ βεβαίωσις εἴη ἄν· τὸ δ' ὀρθὸν καὶ ἀληθινὸν κεῖται ἐν ἀδύτῳ καὶ ἀποκρύφῳ τόπῳ. Ἐκείνη ἐστὶν ὀρθὴ καὶ εὐθεῖα ὁδός, ἣν ὁδεύουσιν ἀγαθοὶ ἄνδρες.

66. Ἄκουσον μετὰ προσοχῆς, ὦ Βραχμάν· λόγον γὰρ λέγω σοι ὑψηλὸν καὶ ἀπόκρυφον, καὶ ἀπαλλακτικὸν τοῦ φοβεροῦ Κόσμου.

67. Ἡ ὄρασις οὐ βλέπει τὰ μέλλοντα, τὰ παρελθόντα, καὶ τὰ πόρρω ὄντα, ἀλλὰ τὰ παρόντα.

68. Ὅθεν, εἰ τὰ συμπεράσματα καὶ οἱ συλλογισμοὶ ἀπόδειξις ἦν βεβαία, πῶς οἱ ἄνθρωποι, οἱ πιστεύοντες τοῖς ἀποδεικτικοῖς συλλογισμοῖς, οὐ βλέπουσι τὸν Θεόν, καὶ τὰ λοιπὰ ἀόρατα;

69. Ὁ θεῖος λόγος, ὁ ἐρχόμενος ἐκ παραδόσεως τῶν πρώην ἁγίων πατέρων, καὶ λεγόμενος ὑπ' ἀνδρῶν ἱερῶν, ἀπόδειξις ἐστὶ βεβαία, καὶ δεικτικὴ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.

70. Ἐκ γὰρ τῆς συνεχοῦς μελέτης αὐτοῦ τοῦ θείου λόγου, θεία γνῶσις γίνεται, ἀπαλλακτικὴ τῶν παθῶν· οὗτος λέγεται θεῖος λόγος.

71. Ἐστι δὲ τὸ Θεῖον, τὸ ἀειχαρὲς, τὸ ἄϋλον, τὸ ἄφθαρτον,
τὸ μονοειδὲς, τὸ ἀσύγκριτον, τὸ ἀνείδεον,
72. Τὸ αὐτοκατάληπτον, τὸ ἄϊδιον, τὸ αἰώνιον, τὸ ὑπὲρ
αἴσθησιν, ὁ νοῦς, τὸ ἀθάνατον, ἡ γνῶσις, τὸ ἀτελεύτητον,
τὸ ἀγέννητον, τὸ ἀμετάτρεπτον,
73. Τὸ ἄόρατον μὲν, ὁρατὸν δὲ διὰ τῆς ὁρατῆς κτίσεως,
τὸ μόνιμον, τὸ ὀνομαζόμενον Βισνοῦς, διότι πανταχοῦ
πάρεστι, τὸ ὃν μὲν ἀδιαίρετον, ὃν δὲ, ὡς διηρημένον,
74. Τὸ γνωστὸν μὲν τοῖς θεόφροσι καὶ θεοσεβέσιν, ἄγνωστον
δὲ τοῖς ἀθέοις καὶ ἀσεβέσι. Καί τοι δ' οὕτως ἔχει τὸ
Θεῖον, θεωρεῖται δ' ὁμῶς ὑπὸ τῶν ἀνοήτων ἐν διαφόροις
ὀνόμασι καὶ μορφώμασι θεῶν.
75. Ἄκουσον μετὰ προσοχῆς, ὦ ἀγαθέ· λέξω γάρ σοι, ὃ
ἤκουσα πάλαι παρὰ τοῦ Βραχμᾶ, ἐρωτήσας αὐτόν.
76. Πάλαι ποτε προσκυνήσας, ὡς ἔδει, τὸν λωτογενῆ, καὶ
προπάτορα Βραχμᾶν, ἠρώτησα αὐτόν.
77. Τίς ἐστὶν ἡ ἀνωτέρα γνῶσις; τίς ἡ ἀνωτέρα θεωρία;
τοῦτο φράσον μοι, ὡς ἔχει, ὦ σεβάσμιε πάτερ.

ΒΡΑΧΜΑΣ.

78. Ἄκουσον μετὰ προσοχῆς, ὦ υἱέ, τὴν ὑπερτάτην γνῶσιν
καὶ θεωρίαν, ἣ ἔχει ὀλίγα μὲν λόγια, πολλὰ δὲ νοήμα-
τα, καὶ πόνον οὐ προξενεῖ ἐν τῇ πράξει.
79. Ὁ Θεὸς, ὁ ὢν ἀνώτερος τῆς ὕλης καὶ τῶν τῆς ὕλης ду-
νάμεων, καὶ ἡ ψυχὴ πάντων τῶν ὄντων, λέγεται Νάρα.
80. Τὰ δὲ ὄντα, ὡς γεγονότα ὑπὸ τούτου τοῦ Νάρα, λέγον-
ται Ναρά· καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ Ναρά οἴκημά ἐστι τοῦ
Θεοῦ, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς λέγεται Ναראϊάνας.

81. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο τὸ Πᾶν ὑπὸ τοῦ Ναραϊάνα γίνεται ἐν τῇ κοσμογονίᾳ, διὰ τοῦτο εἰς αὐτὸν πάλιν διαλύεται ἐν τῇ πανωλεθρίᾳ.
82. Ὁ Ναραϊάνας ἐστὶ τὸ ὑπέρτατον Θεῖον, τὸ ὑπέρτατον ὄν, τὸ ὑπέρτατον φῶς, καὶ ἡ ὑπερτάτη ψυχὴ.
83. Αὐτός ἐστιν ὁ ὑπέρτερος παντὸς ὑπερτέρου, καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὑπέρτερος αὐτοῦ· αὐτός ἐστιν ὁ ὑπέρτατος Θεός, καὶ ἡ ὑπερτάτη ἀφθαρσίη.
84. Αὐτός ἐστι τοῦτο τὸ μέγα Πᾶν, τὸ φαινόμενον· αὐτός ἐστιν ὁ ὕψιστος Θεός· αὐτός ἐστιν ἡ σύστασις πάντων τῶν ὄντων, καὶ ὁ ὑπέρτατος (πανυπέρτατος) πάντων.
85. Ὅ,τι ἐν τούτῳ τῷ Κόσμῳ ὁράται, ἢ ἀκούεται, ὅ,τι αἰσθητὸν, ἢ νοητὸν, τοῦτο πᾶν αὐτὸς ὁ Ναραϊάνας πληροῖ, καὶ περιέχει.
86. Οὕτω φρονῶν καὶ θεωρῶν ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ ἐκεῖνον τὸν Θεὸν, τὸ Ὄμ, λέγε συνεχῶς· « Προσκύνησις τῷ Να-
ραϊάνα. »
87. Ὅστις γὰρ θεωρεῖ ἀεὶ ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ τὸν Θεὸν τὸν Ναραϊάναν, τί δεῖ τούτῳ δόσεως χρημάτων πρὸς ἄλλους, ἢ προσκυνήσεως ἁγίων τόπων, ἢ ἀσκήσεως, ἢ θυσιῶν ;
88. Αὕτη ἐστὶν ἡ ὑπερτάτη γνῶσις, καὶ ἡ ὑπερτάτη θεωρία· τίς ἀνάγκη ἄλλων πολλῶν νομικῶν ἢ φιλοσοφικῶν δογμάτων, ἃ εἰσιν ἐνχυντία ἀλλήλοις ;
89. Καθὼς ὁμῶς αἱ ὁδοὶ, εἰ καὶ πολλαὶ, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πόλιν φέρουσι τοὺς ἀνθρώπους, οὕτω καὶ αἱ δόξαι πᾶσαι εἰς ἐκεῖνον τὸν Θεὸν ἄγουσιν.
90. Ἐκεῖνος ὁ Θεός ἐστιν ἐν πᾶσιν, ὁ διαφανὴς, ὁ ἀκραιφνής, ὁ ἀφανής, ὁ αἰδῖος, ὁ ἀρχέγονος, ὁ ἀναρχος, ὁ ἀτελεύτητος, ὁ αὐτογένεθλος, ὁ παντουργός.
91. Ὁ Βισνοῦς, ὁ Κύριος, ὁ ἀκατανόητος, ὁ αἰδῖος, ὁ αἷτιος

- τῶν αἰτίων καὶ αἰτιατῶν (παναίτιος), ὁ Βασουδέβας, τὸ οἶκημα τοῦ Κόσμου, ὁ παλαιός, ὁ σοφός, καὶ ὁ ἀναλλοίωτος.
92. Ἐπειδὴ τοῦτο τὸ Πᾶν, κινητὸν καὶ ἀκίνητον, ἔχει τὴν ὑπαρξιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὀνομάζεται Βισνοῦς.
93. Ἐκεῖνος ὁ Θεός ἐστι τὸ οἶκημα πάντων τῶν ὄντων, ἐπειδὴ καὶ τὰ αἷτια καὶ τὰ αἰτιατὰ πάντα εἰς αὐτὸν ἐπανέρχονται ἐν τῷ τέλει τοῦ αἰῶνος· διὰ τοῦτο καὶ καλεῖται Βασουδέβας.
94. Ἐκεῖνον τὸν Θεὸν ἄλλοι μὲν λέγουσι Πουρούσαν, ἄλλοι δὲ ἡγεμόνα ἄφθιτον, ἄλλοι δὲ γνῶσιν, ἄλλοι δὲ Βραχμαπαράμ. (ὑψιστον Θεόν).
95. Ἄλλοι δὲ λέγουσι χρόνον, ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον· ἄλλοι δὲ ζωὴν ἀίδιον· ἄλλοι δὲ ὑπερτάτην ψυχὴν (πνεῦμα) ἄλλοι δὲ ἀπαθῆ.
96. Ἄλλοι δὲ λέγουσι καρδιογνώστην, ἄλλοι δὲ ὑπερούσιον, ἄλλοι δὲ δακτυλιαῖον τὸ μέγεθος, καὶ ἄλλοι λεπτὸν, ὡς τὴν κόνιν τοῦ ἄνθους.
97. Αὗται καὶ ἄλλαι τοιαῦται πολυωνυμῖαι τοῦ Βισνοῦ λέγονται ὑπὸ τῶν σοφῶν ἐν βιβλίοις, αἱ ἀμφίγνοιαν καὶ ἀμηχανίαν τοῖς ἀνθρώποις προξενοῦσιν.
98. Εἰ γὰρ ἦν μία γνώμη τῶν φιλοσόφων ἐν κόσμῳ, ἐγίνετο ἂν καὶ γνῶσις ἀναμφίβολος· πολλῶν δ' οὐσῶν τῶν γνωμῶν, ἡ γνῶσις τοῦ ἀληθοῦς δυσπόριστός ἐστιν.
99. Ἐγὼ ἐρευνήσας κατὰ βάθος πάντα τὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ θεωρήσας ἀκριβῶς, τοῦτο μόνον εὔρηκα τὸ κύριον, ὅτι ὁ Ναראϊάνας θεωρητέος ἐστὶν ἀεὶ, καὶ λατρευτέος.
100. Ἡ γὰρ πρὸς τὸν Ναράϊάναν συνεχῆς θεωρία καὶ λατρεία, τὸ τέλος ἐστὶ καὶ ὁ σκοπὸς πάντων τῶν ἱερῶν

βιβλίων· ὅστις δὲ ποιεῖ θεωρίαν τοῦ Ναραϊάνα, οὗτος σύνεστιν αὐτῷ.

101. Ἀφείς οὖν πάντας τοὺς δογματικούς λόγους, τοὺς ἀμφίγνοιαν καὶ ἀμηχανίαν ἐμποιοῦντας, θεώρει ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ τὸν Ναραϊάνα, τὸν ἀγέννητον Θεόν.

102. Ὅστις γὰρ καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ θεωρεῖ τὸν Ναραϊάνα, νήφων, οὗτος πορεύεται πρὸς αὐτόν· πολλῷ μᾶλλον ὁ ἀεὶ σχολάζων τῇ θεωρίᾳ.

103. Οὕτως οὖν θεωρῶν ἀεὶ τὸν ἀναλλοίωτον Θεὸν τῶν θεῶν, ταχέως ἐνωθήσῃ αὐτῷ· οὐδεμία ἐνταῦθα ἀμφιβολία. »

ΝΑΡΑΔΑΣ.

104. Ἀκούσας ἐγὼ ταύτην τὴν δυσπόριστον γνῶσιν καὶ θεωρίαν, τὴν ῥηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ, ἣν ἀεὶ προσκείμενος τῇ πρὸς τὸν Ναραϊάνα θεωρίᾳ.

105. Ὅστις γινώσκει τὸν αἰώνιον Θεόν, καὶ ἐν καιρῷ θανάτου ἐκφωνεῖ· « Προσκύνησις τῷ Ναραϊάνα, » οὗτος τυγχάνει τοῦ ὑψίστου τόπου τοῦ Βισνοῦ.

106. Ταῦτ' ἄρα ὁ φρόνιμος θεόφρων φρονεῖτω, ὡς ὁ Ναραϊάνας, τὸ ὕψιστον καὶ ἀίδιον Θεῖον, θεωρητέος ἐστὶν ἀεὶ ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ.

107. Ὁ Ναραϊάνας, τὸ ὕψιστον καὶ ἀίδιον Ὄν, ὁ πληρὼν τὰ πάντα, καὶ ὁ ποιῶν, καὶ τρέφων, καὶ ὀλλύων τὰ πάντα,

108. Καὶ ἀκοῇ, καὶ διανοίᾳ, καὶ θεωρίᾳ, λατρευτέος ἐστὶν ἀεὶ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἐφιεμένου τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ.

109. Οἱ αὐτάρχεις, οἱ ὀλιγαρχεῖς, οἱ θεόφρονες, οἱ ἐγκρατεῖς τῶν αἰσθήσεων, οἱ ἄμοιροι φιλαυτίας, οἰήσεως, φιλίας, καὶ μίσους (ἐχθρας),

110. Οἱ ἀδιάφοροι, οἱ πραεῖς, οἱ φιλήσυχοι, καὶ προσκεί-

- μενοι τῇ θεωρίᾳ, οὗτοι πάντες ἀεὶ βλέπουσι τὸν ποιη-
τὴν τοῦ Παντός.
111. Οἱ προσκείμενοι τῷ Ναραϊάνα διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν
θεωρίας, γινώσκουσιν ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς ὡς
112. αὐτός ἐστιν ὁ περιέπων, καὶ βλέπων εἰς αἰῶνας αἰώ-
νων τὰ ἐνεστῶτα, τὰ παρωχημένα, τὰ μέλλοντα, τὰ
πρόρρω ὄντα, καὶ πᾶν αἰσθητὸν, καὶ νοητόν.
113. Οἱ δὲ ὀλιγόνοες, οἱ δύστροποι, καὶ ψευδέσι σοφίσμα-
σιν ἐπιστηρίζόμενοι, ἀγνοοῦσιν αὐτὸν τὸν Θεόν, ἐπει-
δὴ ἔγκεινται τοῖς ὑλικοῖς.
114. Καὶ σὺ οὖν αὐτός, ὦ Βραχμάν, ἔσο προσκείμενος τῷ
Ναραϊάνα· ἐκτός γὰρ ἐκείνου τίς ἄλλος ἐστὶ μεγαλό-
δωρος, καὶ ἱκανὸς διδόναι τὸ αἰτούμενον ;
115. Ὡς πατέρα, καὶ μητέρα σέβου καὶ ἀσπάζου ἐκεῖνον τὸν
ὑπεράνθρωπον, τὸν Θεὸν τῶν θεῶν, καὶ Κύριον τοῦ
Κόσμου.
116. Ποίει ἀεὶ ἐπιμελῶς σπονδὰς (λοιβὰς) εἰς τὸ πῦρ, προ-
σευχὰς, λουτρὰ, ἄσκησιν, καὶ τῆς Βέδας ἀνάγνωσιν,
ἀναφέρων αὐτὰ εἰς τὸν Θεὸν τῶν θεῶν.
117. Σέβου καὶ ἀσπάζου τὸν Θεὸν τῶν θεῶν· οὕτω γὰρ
ποιοῦντι, τί σοι δεῖ πολλῶν εὐχῶν ; τί σοι δεῖ πολλῶν
νηστειῶν καὶ ἐγκρατειῶν ;
118. Ἀρκεῖ αὕτη μόνη ἡ εὐχή, « Προσκύνησις τῷ Ναραϊά-
να· » ἀποτελεσματικὴ γάρ ἐστι πάντων τῶν ἐφετῶν.
119. Οὐδέν τοι διαφέρει, εἴτε ῥακενδύτης, εἴτε πλοκαμο-
φόρος, εἴτε τριῖράβδοϋχος, εἴτε κουρίας, εἴτε λαμπρο-
φόρος εἴη ὁ εὐχόμενος· τὸ γὰρ μοναστικὸν καὶ ἀσκη-
τικὸν σχῆμα οὐκ ἔστιν αἷτιον τῆς ἀρετῆς.
120. Οἱ προσκείμενοι τῷ Ναραϊάνα τυγχάνουσι τῆς ὑψίστης
χώρας ἐν οὐρανῷ, εἰ καὶ ἄσπλαγχνοι (σκαιοὶ), καὶ
δύστροποι, καὶ ἁμαρτωλοὶ πεφύκασι.

121. Οἱ φιλόθεοι καὶ καθαροὶ τὴν καρδίαν οὐ χραίνονται ἁμαρτήμασι· καθαίρουσι δὲ καὶ φωτίζουνσι πάντας τοὺς ἄλλους, καθὼς ὁ ἀνατέλλων λαμπρὸς ἥλιος.
122. Ὅστις ἐν πολλαῖς γεννήσεσι τοιαῦτα ἐννοεῖ, » Ἐγώ εἰμι δοῦλος τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν, τοῦ Ναראϊάνα, »
123. Οὗτος ἀναμφιβόλως ἐνοῦται τῷ Βισνοῦ· πόσω μᾶλλον οἱ ὄντες θεωρητικοί, καὶ νικηταὶ τῶν αἰσθήσεων ;

ΒΗΣΜΑΣ.

124. Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ Ναράδας, ἄφαντος ἐγένετο, ὁ πρόθυμος εἰς ἀγαθοποιεῖαν, καὶ τὸ ἀγλαΐσμα τῶν τριῶν Κόσμων.
125. Ὁ δὲ Πουνδαρήκας, ὁ φιλάρετος, ἦν προσκείμενος τῷ Ναράϊάνα, ἐκφωνῶν συνεχῶς· « Προσκύνησις τῷ Ναράϊάνα. »
126. Θεὸς δὲ ἐν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ τὸν Θεόν, ἔλεγεν αἰετῶς· « Ἐλέησόν με, (ἰλεῶς μοι ἔσο), ὦ πανάγαθε ».
127. Ἐπιθυμῶν δὲ τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ, ἐπὶ πολὺ διέτριψε μονάζων ἐν τῇ χώρᾳ Σαλιγράμα, τῇ τερπνῇ, καὶ παραιτίῳ τῆς τελειότητος.
128. Οὐδέ γε ὕπνος ἦν αὐτῷ, ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ· εἰ δέ ποτε ὕπνωττεν, οὐδέν τι ἄλλο ἔβλεπεν, ἀλλ' ἢ τὸν Θεόν.
129. Διὰ δὲ τῆς σκληραγωγίας, διὰ τῆς παρθενίας, διὰ τῆς καθαριότητος, διὰ τῆς πολλαῖς ἐν γεννήσεσιν ἀρετῆς,
130. Καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν, τοῦ μόνου ὀφθαλμοῦ παντὸς τοῦ Κόσμου, ἔτυχε τῆς ἄκρας καὶ θείας ἐντελεχείας αὐτὸς ὁ ἀναμάρτητος Πουνδαρήκας.
131. Ἐβλεπε τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ ὄντα Θεόν, ἔχοντα κόγχον

- καὶ τροχίσκον, καὶ κορύνην ἐν χερσὶ, καὶ κροκωτὸν περιβόλαιον, καὶ μέλαν χρῶμα.
132. Οἱ λέοντες, οἱ τίγρεις, καὶ οἱ λοιποὶ αἰμοδόροι θῆρες, ἀφέντες τὴν ἣν εἶχον ἔμφυτον ἀντιπάθειαν, συνήρχοντο περὶ τὸ κατάλυμα τοῦ Πουνδαρήκα,
133. Καὶ περιήρχοντο ἀσμένως, ἡμερον καὶ ἱλαρὸν ἦθος, καὶ φιλοφροσύνην πρὸς ἀλλήλους δεικνύοντες.
134. Τὰ δ' ὕδατα τῶν λιμνῶν καὶ τῶν Ποταμῶν διειδῆ ἐφαίνοντο, καὶ ὁ αἰθήρ καθαρὸς, καὶ ὁ οὐρανὸς λαμπρὸς ἐκ τῶν πλανήτων καὶ ἀστέρων.
135. Οἱ δ' ἄνεμοι ἡδὺ ἦσαν πνέοντες, καὶ τὰ δένδρα ἀνθοφόρα, καὶ καρποφόρα· πάντα ἦσαν χαρίεντα χάριν αὐτοῦ τοῦ κεχαριτωμένου.
136. Ἰλαροῦ ὄντος τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν, πᾶν ἔμψυχον καὶ ἄψυχον ἱλαρὸν καὶ ἡδὺ ἐφαίνετο αὐτῷ τῷ ἱλαρῷ.
137. Καί ποτε ὁ Θεὸς Βισνοῦς, ὁ κύριος τοῦ Κόσμου, ἐπεφάνη σωματικῶς αὐτῷ τῷ θεόφρονι Πουνδαρήκα,
138. Λαμπρὸς τὸ πρόσωπον, ὡς ἡ σελήνη, κόγχον, καὶ τροχίσκον καὶ κορύνην ἔχων ἐν χερσὶ, καὶ κροκωτὸν περιβόλαιον, καὶ στέφανον περὶ τὸν τράχηλον ἐξ ἀνθέων,
139. Κεκοσμημένος διαδήματι, ἐνωτίοις, βραχιονίοις, ὄρμῳ ἐκ μαργάρων καὶ ἀδαμάντων, ζώνῃ χρυσῇ, καὶ τῇ Σρηβάτσα ἐπὶ τοῦ στήθους,
140. Ἄλλοις τε λαμπροῖς κοσμήμασιν ἀγλαϊζόμενος, καὶ ἀργυρῷ οὐρανίσκῳ, κροσσοὺς πέριξ ἔχοντι ἐκ μαργάρων, ῥιπιζόμενος ῥιπιδίοις, ἐποχούμενος ἐπὶ τοῦ Γαρούδα, ὥσπερ ἐπὶ μέλανος ὄρους,
141. Καὶ περιεπόμενος πᾶσι τοῖς θεοῖς μετὰ τοῦ Ἰνδρα, τοῖς Σίδδαις, τοῖς Γανδάρβαις, τοῖς ὁσίοις, καὶ ἀγίοις, καὶ θεοσεβέσι, καὶ δικαίοις ἀνδράσι, καὶ ταῖς θείαις νύμφαις.
142. Αὐτὸν τὸν Θεὸν τῶν θεῶν ἰδὼν ὁ Πουνδαρήκας, ἐνώ-

- σας τὰς παλάμας, κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ γόνυ,
προσεκύνησε μετὰ δέους.
143. Μεγάλην δὲ χαρὰν ἔλαβε δι' ὅλων τῶν αἰσθήσεων ὁ
Πουνδαρήκας, ὥσπερ πίνων τὸν Θεὸν διὰ τῶν ὀφθαλ-
μῶν, ὥσπερ φθεγγόμενος, ὥσπερ ὁσφραινόμενος, ὥσπερ
144. Ἀγγαλιζόμενος διὰ τῶν βραχιόνων, καὶ ὥσπερ λείχων
διὰ τῆς γλώττης,
145. Ἐπεσε πρηνὴς κατὰ γῆς, καὶ ἐνώσας τὰς παλάμας,
ὑμνησε τὸν Θεὸν μετὰ χαρᾶς καρδίας.

ΠΟΥΝΔΑΡΗΚΑΣ.

146. Προσκύνησις σοὶ τῷ Βισνοῦ, τῷ μόνῳ ὀφθαλμῷ παν-
τὸς τοῦ Κόσμου, τῷ ἀχράντῳ, τῷ αἰδίῳ, τῷ αὐλῳ,
καὶ συστατικῷ τῆς ὕλης.
147. Σὲ λέγουσιν ἔρεισμα τοῦ Κόσμου, αὐτοτελῆ, μὴ ὑπο-
πίπτοντα τῇ αἰσθήσει, ἀπλοῦν (ἀνείδεον), νοερὸν, ὕψι-
στον, καὶ ἀναλλοίωτον.
148. Προσκύνησις σοὶ τῷ Βισνοῦ, τῷ παλαιῷ, τῷ ἀρχηγόνῳ,
(ἀρχιδημιουργῷ) καὶ αἰτίῳ τῆς γενέσεως, τῆς ὑπάρξεως
καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ Κόσμου.
149. Σὺ εἶ τὸ Ὄμ, τὸ κατάλυμα τοῦ Κόσμου· σὺ εἶ ὁ Κύριος
πάντων, καὶ ὁ Θεὸς τῶν θεῶν.
150. Σὺ εἶ ὁ Γοβίνδας, ὁ ἔχων ἐν σημαίᾳ τὸν Γαρούδαν,
καὶ ὁ λαμβάνων πολλὰς μορφάς, εἰς ἀπαλλαγὴν τῶν
θλίψεων τῶν θλιβομένων, καὶ εἰς χάριν (εὐποιῖαν) τῶν
εὐσεβῶν.
151. Οἱ σοφοὶ λέγουσιν, ὡς ἐν σοί ἐστι τοῦτο τὸ Πᾶν, καὶ
ἐκ σοῦ αὐτοῦ συνίσταται· σὺ εἶ κεχωρισμένος τούτου
τοῦ Παντός, καὶ τὸ Πᾶν ἀχώριστόν ἐστιν ἐκ σοῦ.
152. Προσκύνησις σοὶ τῷ ἔχοντι λωτὸν ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ,

καὶ ἀνακειμένῳ ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ γνωρίζομένῳ
διὰ τῆς Βέδας, καὶ θεολογίας.

453. Σὺ εἶ τὸ ἐμὸν καταφύγιον, ὦ καταφυγή, καὶ κύριε
τοῦ Κόσμου· ἔλεως ἐμοὶ γενοῦ, ὁ ὢν ἐν τῇ καρδίᾳ πάν-
των, καὶ ὁ κρατῶν κόγχον καὶ τροχίσκον καὶ κορύνην.

454. Προσκύνησις σοὶ τῷ Βισνοῦ, τῷ ἀρχαιοτάτῳ πάντων
τῶν ὄντων, καὶ πολλὰς μορφὰς ἀναλαμβάνοντι.

455. Ἡ φύσις σου, ὦ Κύριε, ἄρρητος λέγεται· πῶς ἂν γνω-
σθείης ἀκριβῶς, ὁ ὢν ἀνείδευτος, καὶ ἄποιος.

456. Ἀλλὰ καὶ οὕτω, γνωστὸς εἶ, ὦ ὑπεράνθρωπε, διὰ τῶν
διαφόρων μορφῶν τοῦ Βραχμᾶ, καὶ τῶν λοιπῶν Θεῶν,
ἃς λαμβάνεις χάρις τῶν εὐσεβῶν.

ΒΗΣΜΑΣ.

457. Τοιούτοις θυμήρεσι λόγοις ὕμνησε τὸν Θεὸν ὁ Πουν-
δαρήκας, βλέπων ἀκορέστως, ὃν διὰ πολλοῦ ἐπεθύμει
ιδεῖν.

458. Ὁ δὲ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτὸν τὸν πανευδαίμονα Πουν-
δαρήκαν βαθείᾳ τῇ φωνῇ·

ΒΙΣΝΟΥΣ.

459. Ἦσθην ἐπὶ σοὶ, ὦ μεγαλόφρων Πουνδαρήκα· εὖ γε!
αἵτησον χάριν· δώσω γάρ σοι, ὅτι ἐστὶν ἐν τῇ καρ-
δίᾳ σου.

ΒΗΣΜΑΣ.

460. Ἀκούσας ὁ μεγαλόφρων Πουνδαρήκας, τοιαῦτα εἰπόν-
τος τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίνατο ἱκετικῶς·

ΠΟΥΝΔΑΡΗΚΑΣ.

161. Ποῦ ἐγὼ ὁ κακόφρων ; καὶ ποῦ ἡ πρὸς ἐμέ σου θέα ;
ὅ,τι ἐστὶν εἰς ἐμὴν ὠφέλειαν, τοῦτο πρόσταξον, ὦ Θεέ.

ΒΗΣΜΑΣ.

162. Ἀκούσας δ' ὁ Θεὸς, εἶπε πάλιν τῷ πανευδαίμονι
Πουνδαρήκα, ἱσταμένῳ εὐλαβῶς·

ΒΙΣΝΟΥΣ.

163. Ἀγαθόν σοι ἔστω, ὦ ἀγαθέ· ἐλθέ μετ' ἐμοῦ, καὶ ἔσο
μετ' ἐμοῦ αἰεί.

ΒΗΣΜΑΣ.

164. Τοιαῦτα εἰπόντος εὐμενῶς τοῦ Θεοῦ, θεία τύμπανα
ἐκρούοντο, καὶ ἄνθη ἐξ οὐρανοῦ ἔπιπτον.

165. Ὁ δ' Ἰνδρας, καὶ οἱ θεοὶ, καὶ οἱ Σίδδαι, καὶ οἱ Ιάξαι,
καὶ οἱ Νάγαι, καὶ οἱ Γανδάρβαι, καὶ οἱ Κιννάραι,
ἐβόων· « εὗγε ! εὗγε ! »

166. Κρατήσας δ' ἔπειτα ἐκ τῆς χειρὸς ὁ Θεὸς τὸν Πουν-
δαρήκαν, καὶ καθίσας αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Γαρούδα, ἀνῆλ-
θεν εἰς τὸν οὐρανὸν, ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν θεῶν.

167. Καὶ σὺ οὖν, ὦ Βασιλεῦ Ἰνδδιστίρα, σέβου τὸν Θεὸν
εὐλαβῶς, ἔχων τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν εἰς αὐτὸν,
καὶ φιλόφρων ὢν πρὸς πάντας.

168. Τιμῶν δὲ καὶ θεραπεύων τὸν Θεὸν, ἄκουε τῶν περὶ
Θεοῦ λόγων, τῶν καθαρτικῶν, καὶ ἀπαλλακτικῶν παν-
τὸς πάθους.

169. Ποίει ἐκτενῶς πᾶν ἔργον καὶ πάντα τρόπον, ἐφ' ᾧ
ἄσμενος γίνεται ὁ Βισνοῦς, ὁ Κύριος τῶν κυρίων καὶ
ἡ ψυχὴ τοῦ Παντός.

170. Ὁ μὴ ἀποβλέπων καὶ ἐλπίζων εἰς τὸν Ναραιάναν, οὐ τυγχάνει καλῆς στάσεως, εἰ καὶ πολλὰς ἵπποθυσίας θύσειε.

171. Ἐγὼ καταφεύγω εἰς σέ τὸν μόνον Θεόν, τὸν ἀγήρω, τὸν ἀθάνατον, τὸν νοητὸν, τὸν ἄναρχον, τὸν ἀτελεύτητον, τὸ δοχεῖον τῆς ὕλης, τὸν ἀρχαῖον, τὸν φαινόμενον, τὸν ἀφανῆ, τὸν ἀσύγκριτον, τὸν καταληπτὸν τῇ θεωρίᾳ, καὶ κύριον τῶν τριῶν Κόσμων.

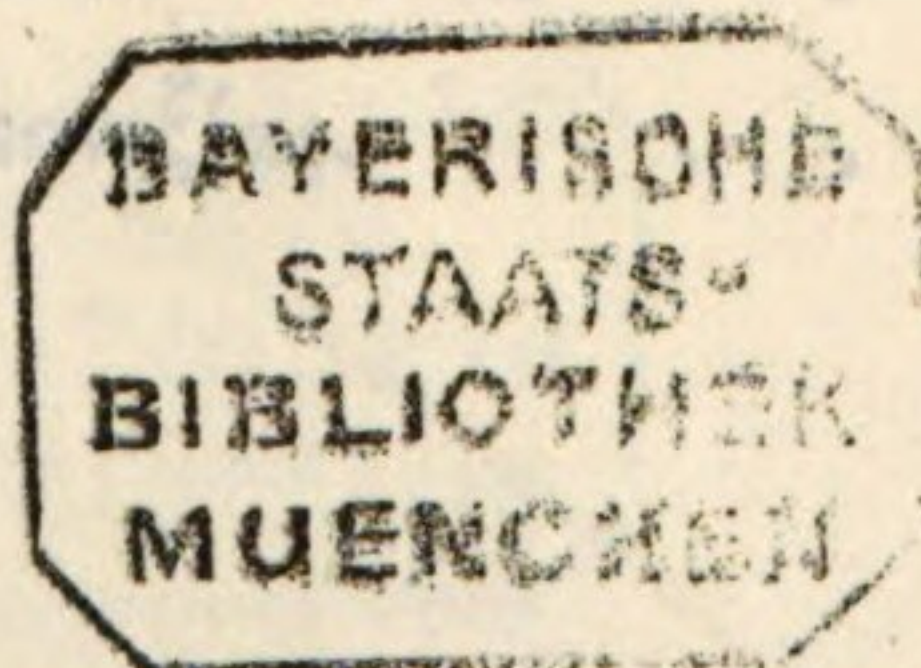
172. Οἷα ἀπολαμβάνει, ὅστις ἀκούει τῆς μεγάλης βίβλου Βαράτας, καὶ ἔπειτα δίδωσι τῷ ἀναγινώσκοντι καὶ ἐρμηνεύοντι Βραχμᾶνι κλίνας, στρώματα, ἱμάτια, τροφάς,

173. χρυσίον, ἀργύριον, βόας, βουβάλους, αἰγας, πρόβατα, γῆν, καὶ οἴκους, τοιαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαμβάνει καὶ ὅστις ἀκούει ταύτης τῆς μικρᾶς βίβλου.

174. Ὅ,τι ἐφετώτατόν ἐστιν ἐν κόσμῳ, τοῦτο διδότω ἀφθόως ὁ ἄνθρωπος· ὅστις γὰρ οὐ δίδωσιν, οὐχ εὕρισκει οὔτ' ἐν τῷ παρόντι οὔτ' ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ.

175. Αὕτη ἡ Ἰτιχασασαμουτσαῖα ἐντελὴς ἐγένετο τριάκοντα καὶ δύο ¹ Κεφαλαίοις ψυχωφελέσι (διηγήσεσι)· στίχοι δὲ ἐμπεριέχονται ἐν αὐτῇ τρισχίλιοι, καὶ τριακόσιοι, καὶ τρεῖς πρὸς τοῖς τριάκοντα, οἳ ἔρρευσαν ἐκ τοῦ μελιρρύτου στόματος τοῦ Βεάσα.

{1} Τὸ Κεφαλαίον περὶ τῆς μυθολογίας τῆς βοῆς οὐ συναριθμεῖται, ἐπειδὴ οὐκ ἔστι τῆς Μαχαβαράτας, ἀλλὰ τῆς Βρινδαβαναμαχάτας.

470. Ο μὲν ἀποδύων καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσχυρὸν οὐ
τυγχάνει καλῆς στάσεως, εἰ καὶ πολλὰ ἰσχυροῦται

471. Ἐν καταστάσει εἰς τὸν μόνον θεόν, τὸν ἀγνόν,
τὸν ἀβυσσόν, τὸν νοστόν, τὸν ἀνέστην, τὸν ἀνέστην
τὸν, τὸ δοχίον τῆς οὐλῆς, τὸν ἀρχαῖον, τὸν φανερὸν
τὸν ἀνέστην, τὸν ἀνέστην, τὸν ἀνέστην τὸν θεόν
καὶ κύριον τῶν τριῶν ἁγίων.

472. Οἱ ἀπολαύοντες, ὅτι ἀκούει τῆς μαγικῆς βίβλου
Βαβέλ, καὶ ἐπὶ τὴν βίβλον τὸ ἀνέστην καὶ ἐπὶ
μαγιστῶν Βαβέλ, ἀνέστην, ἀνέστην, ἀνέστην, ἀνέστην,
473. Χρῆσταις, ἐργασίαις, βίαις, βίαις, ἀνέστην,
γὰρ καὶ οἱ καὶ, τὸν ἀνέστην ἀνέστην καὶ ὅτι
ἀκούει τῆς βίβλου.

474. Ὁ τὸ ἀνέστην ἐν κύριῳ, τὸ ἀνέστην ἀνέστην
καὶ ὁ ἀνέστην, ὅτι γὰρ ὁ ἀνέστην, οὐχ ἐπὶ τῇ
οὐτῇ ἐν τῇ βίβλῳ ἀνέστην.

475. Ἀὐτὴ ἡ βίβλος ἀνέστην ἐπὶ τῇ βίβλῳ
καὶ ὁ ἀνέστην ἡ βίβλος (ἀνέστην). ἀνέστην ὅτι
ἐπὶ τῇ βίβλῳ ἐν τῇ βίβλῳ, καὶ τὸ ἀνέστην καὶ
τῇ βίβλῳ τῇ βίβλῳ, ὁ ἀνέστην ἐκ τοῦ ἀνέστην
τοῦ ἀνέστην τοῦ Βαβέλ.

476. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.

477. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.
478. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.
479. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.

480. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.

481. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.

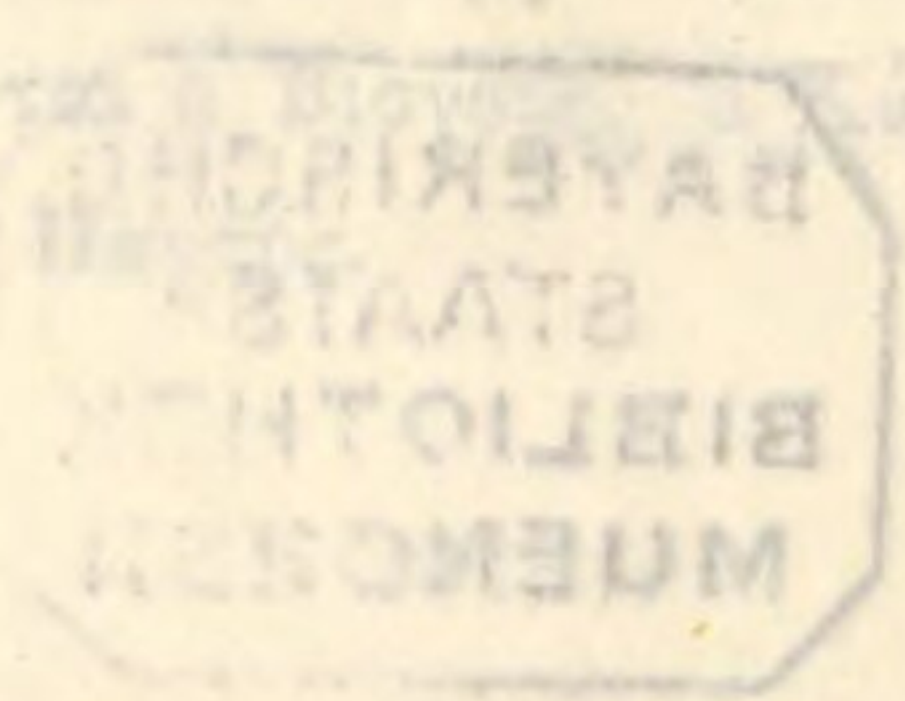
482. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.

483. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.

484. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.

485. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.

486. Ὁ ἀνέστην τῇ βίβλῳ, ἀνέστην τῇ βίβλῳ.

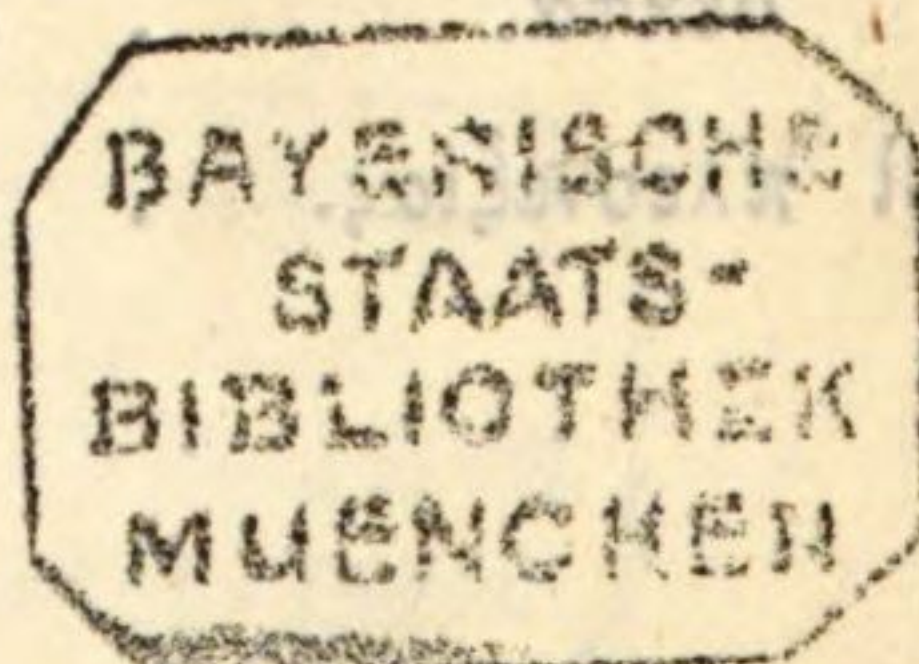
ΠΙΝΑΞ

ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

Προλεγόμενα τοῦ ἐκδότου.	Σελ. Α.
Προοίμιον.	1
ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ παραμυθίας.	4
— Β'. Περὶ πεπρωμένου.	15
— Γ'. Περὶ ἐγκρατείας.	24
— Δ'. Περὶ δόσεως.	29
— Ε'. Περὶ σωτηρίας πάσης ψυχῆς κιν- δυνευούσης.	37
— ΣΤ'. Περὶ ἀγιότητος τοῦ Γάγγου.	46
— Ζ'. Περὶ πολυδωρίας.	53
— Η'. Περὶ φιλοξενίας.	63
— Θ'. Περὶ ἔργων ἐξ ὧν πορεύεσθαι ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἅδην, ἢ εἰς τὸν οὐρανόν.	69
— Ι'. Περὶ καταφυγῆς.	76
— ΙΑ'. Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ Κόσμου δεινῶν.	92
— ΙΒ'. Περὶ αὐταρκειας, καὶ ὅτι τὰ παρὰ Βασιλέως διδόμενα ἀπαρά- δεκτα.	95
— ΙΓ'. Περὶ πλεονεξίας.	108

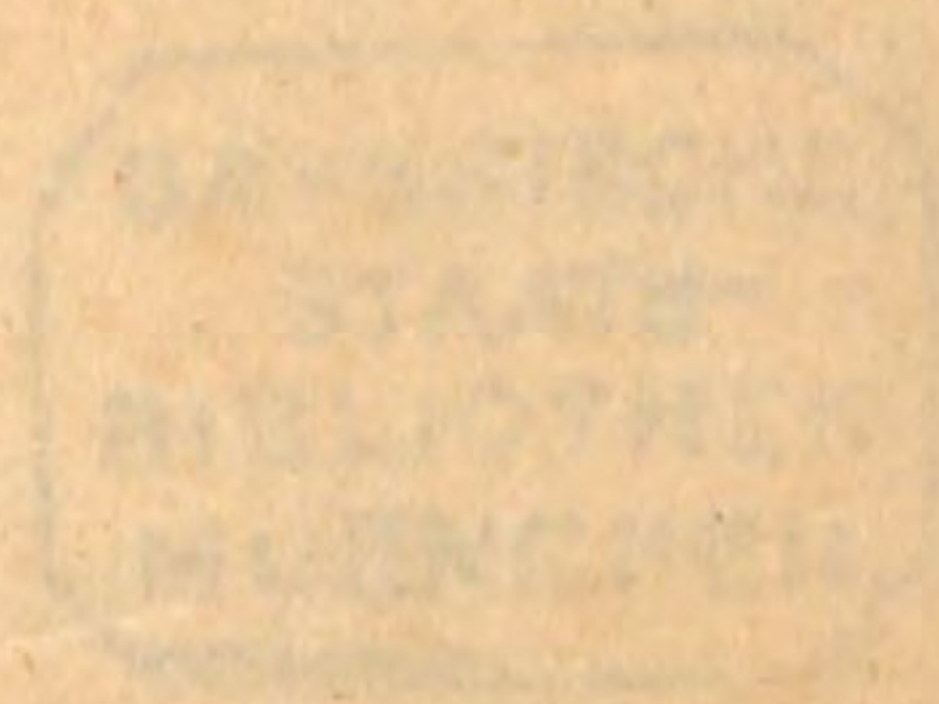
	Σελ.
ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'. Περὶ ἰλαρότητος ἢ ταπεινοφροσύνης.	110
— ΙΕ'. Περὶ ἀρετῆς.	116
— ΙΣΤ'. Περὶ ἀποστροφῆς τῶν τοῦ Κόσμου.	123
— ΙΖ'. Περὶ μιμήσεως ἀγαθῶν ἔργων. .	128
— ΙΗ'. Περὶ φρονήσεως.	130
— ΙΘ'. Περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ Κόσμου.	137
— Κ'. Περὶ συμβουλῆς.	148
— ΚΑ'. Περὶ γεωδοσίας.	158
— ΚΒ'. Περὶ βοοδωσίας.	164
— ΚΓ'. Περὶ τροφοδοσίας.	169
— ΚΔ'. Περὶ σησαμοδοσίας.	175
— ΚΕ'. Περὶ δόσεως οἰκείου κτήματος καὶ μὴ ἀλλοτρίου.	182
— ΚΣΤ'. Περὶ οἰκήσεως μετ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν.	187
— ΚΖ'. Περὶ νοερῶν ἀγιασμάτων. . .	196
— ΚΗ'. Περὶ βραχμανοκτονίας. . . .	199
— ΚΘ'. Περὶ ἀποχῆς κρεωφαγίας. . .	203
— Λ'. Περὶ τιμῆς πρὸς Βραχμᾶνας. .	209
— ΛΑ'. Περὶ ἀληθείας.	226
— ΛΒ'. Περὶ διαφυλάξεως Βραχμᾶνος. .	250
— ΛΓ'. Περὶ θεοσεβείας.	267

ΤΕΛΟΣ.

2170-40
1870
1870
1870
1870

100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

[Nichtlateinische Schriftzeichen] Hichasa-Samutsaia. graece vertit Dem ??

Athenis 1851

A.or. 4630

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10251077-2